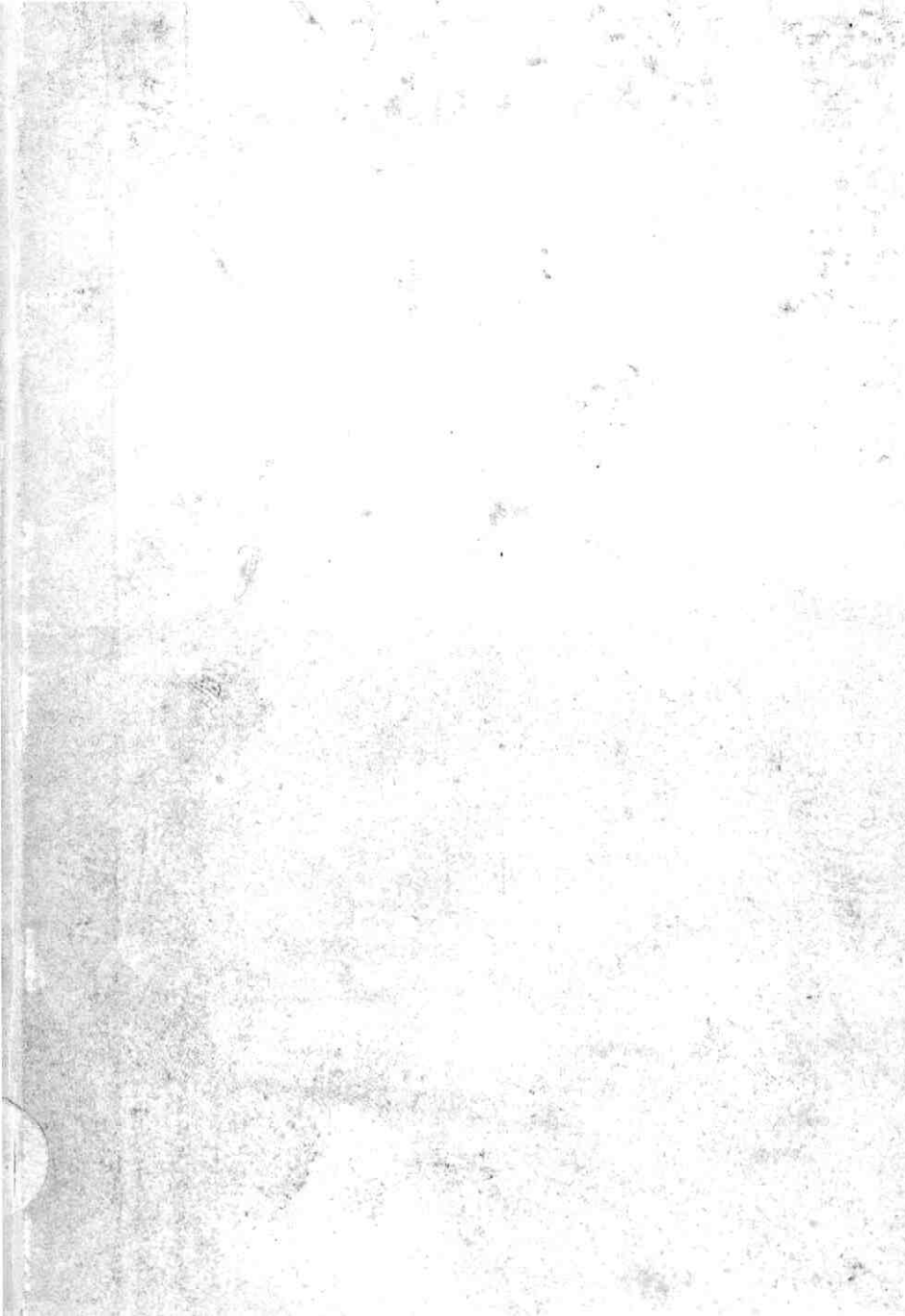

Neerland's leger : inlichtingen betreffende den vrijwilligen dienst bij de korpsen, het instructie-bataljon ...

<https://hdl.handle.net/1874/233918>

mm 10448

AA. oct.

318

AA 80318

NEERLANDS LEGER.

INLICHTINGEN,

BETREFFENDE :

den vrijwilligen dienst bij de korpsen, het instructie-bataljon, de instructie-compagnie, de instructie-batterij, de pupillenschool, de militaire hospitalen, de marechaussee, de koloniale troepen, de koloniale reserve, het korps mariniers en 's Rijks zeedienst; de Koninklijke militaire academie, de cadettenschool, den hoofdcursus, de cursussen; de verbintenissen van studenten in de geneeskunde voor officier van gezondheid en voor reserve-officier van gezondheid bij de Landmacht; de toelating als kweekeling bij 's Rijks veeartsenijschool; de verbintenis als militair apothekersbediende; de militaire wielrijders; de opzichters bij den vesting-telegraaf-dienst; het reservekader en den dienst bij de militia te land.

VEERTIENDE UITGAVE, OCTOBER 1893.

Uitgegeven op last van het Departement van Oorlog.

Prijs f 1.00.

Verkrijgbaar bij de voornaamste boekhandelaren van het Rijk en bij DE GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage.

Gedrukt bij G. J. Thieme, te Arnhem.

VOORWOORD VAN DE EERSTE UITGAVE.

't Zou voorzeker moeielijk vallen, in den Staat eenig lichaam aan te wijzen dat zóó onbekend is aan allen die daarvan geen deel uitmaken als *het Leger*.

Voor al voor het Leger is de zegswijze „*onbekend maakt onbemind*” waarheid — eene waarheid die treurig is te noemen, omdat zij eene onzer grondwettige instellingen betreft, van welke het belang ten nauwste samenhangt met het heil van den Staat.

Meer bekendheid te verschaffen aan het Leger en het vrijwillig indiensttreden daarbij te bevorderen: ziedaar het doel, dat met de samenstelling van dit boekje voornamelijk werd beoogd.

De overtuiging heeft hierbij voorgezet, dat het Leger door meer algemeene bekendheid niet dan winnen kan in de schatting der Natie. Daartoe moge dit werkje bijdragen, dat een overzicht bevat van de voornaamste bepalingen nopens de voordeelen en vooruitzichten, welke het Leger den vrijwilliger biedt. Ook de materiele zijde van het soldatenleven is daarin niet onbesproken gelaten.

Onze jongelingschap in de steden en ten platten lande wete: dat ieder Nederlander, die vrijwillig bij het Nederlandsche Leger dienst neemt, tot de hoogste militaire rangen kan opklimmen, mits hij zich zulks door kunde, ijver en gedrag waardig make; zij verneme: dat ten gevolge van het bij alle korpsen heerschend gebrek aan kader, zelfs aan officieren, overal de kansen op bevordering gunstig staan, en men van die bevordering zeker is wanneer men daartoe de geschiktheid bezit.

Zij wete nog: dat degenen die, bij gemis van de gestelde vereischten, niet geroepen worden tot het bekleeden van den offi-

ciersrang, in de onderscheidene lagere graden in het Leger het stoffelijk welzijn vinden, dat zij in billijkheid kunnen verlangen, en bij het verlaten van den dienst een behoorlijk pensioen ontvangen, geëvenredigd aan den graad dien zij bekleeden.

Moge dit werkje in veler handen komen en menig jongeling den weg wijzen, welke hem leiden kan tot eene eervolle loopbaan.

F. A.

10 Juni 1877.

I N H O U D S O P G A V E .

Bladzijde.

HOOFDSTUK. I. § 1. <i>De gewone verbintenis als vrijwilliger.</i>	
A. § 1. Het aannemen en aanbrengen van vrijwilligers.	
B. § 6. Leeftijd voor vrijwilligers. C. § 14. Gewezen militairen als vrijwilliger. D. § 17. Vereischte lengte en gewicht. E. § 21. Vereischte lichamelijke geschiktheid. F. § 29. Bijzondere vereischten. G. § 33. Vereische stukken. H. § 40. Duur van engagementen en reëngagementen. I. § 47. Premiën, aanbrenggelden en verlof. J. § 51. Voorlezing van de krigsartikelen.	1
HOOFDSTUK II. § 53. <i>De verbintenis van militieplichtigen als vrijwilliger.</i>	23
HOOFDSTUK III. § 65. <i>Premiën, aanbrenggelden enz.</i>	27
HOOFDSTUK IV. § 75. <i>Dienst bij de korpsen.</i> A. § 75. Kleeding en wapening. B. § 79. Huisvesting en soldij. C. § 90. Menage. D. § 96. Verpleging in geval van ziekte of ongesteldheid. E. § 113. Godsdienstplichten. Onderwijs. F. § 125. Aanstelling en bevordering. G. § 137. Verloven. H. § 141. Krigsartikelen, krigstucht, straffen en belooningen. I. § 148. Corveeën.	31
HOOFDSTUK V. A. § 151. <i>Huwelijken van vrijwilligers.</i> B. § 158. Fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwilligers beneden den rang van officier	69
HOOFDSTUK VI. § 161. <i>De dienstverbintenis als aspirant-korporaal en als aspirant-onderofficier</i>	76
HOOFDSTUK VII. § 169. <i>Instructie-bataljon.</i> A. § 169. Bestemming, verdeeling en kader. B. § 171. Toelating. C. § 175. Kazerneering, menage en zakgeld. D. § 177. Cantine en bibliotheek. E. § 179. Onderwijs. F. § 181. Godsdienstige belangen. G. § 182. Bevordering en overgang naar de regimenten. H. § 186. Verloven. I. § 187. Verwijdering. K. § 190. Corveeën	78

HOOFDSTUK VIII. § 191. <i>Instructie-compagnie</i> . A. § 191. Bestemming. B. § 192. Toelating. C. § 196. Kazerneering, menage en zakgeld. D. § 197. Cantine en bibliotheek. E. § 199. Onderwijs. F. § 202. Practische oefeningen. G. § 203. Godsdienstige belangen. H. § 204. Bevordering en overgang naar de korpsen. I. § 207. Verloven. K. § 208. Verwijdering	84
HOOFDSTUK IX. § 210. <i>Instructie-batterij</i> . A. § 210. Bestemming. B. § 211. Toelating. C. § 215. Kazerneering, menage en zakgeld. D. § 216. Onderwijs. E. § 219. Practische oefeningen. F. § 220. Godsdienstige belangen. G. § 221. Bevordering en overgang naar de korpsen. H. § 223. Verloven. I. § 224. Verwijdering.	90
HOOFDSTUK X. § 226. <i>Pupillenschool</i> . A. § 226. Bestemming. B. § 227. Vereischten tot toelating. C. § 229. Aanvraag tot plaatsing. D. § 230. Toelating. E. § 232. Godsdienstige belangen. F. § 233. Verloven. G. § 236. Straffen. H. § 238. Vertrek	94
HOOFDSTUK XI. § 240. <i>Vaste kader bij de militaire hospitalen</i>	99
HOOFDSTUK XII. § 264. <i>Dienstverbintenis bij de marechaussee</i> .	112
HOOFDSTUK XIII. § 279. <i>Belooningen enz.</i> A. § 279. Chevrons, medailles en gratificatiën voor langdurigen trouwen dienst. B. § 286. Burgerlijke en militaire Rijksbedieningen. C. § 295. Verloven	116
HOOFDSTUK XIV. § 297. <i>Pensioenen</i>	124
HOOFDSTUK XV. § 312. <i>De verbintenissen voor den kolonialen militairen dienst</i> . A. § 312. Als gewoon soldaat. B. § 355. Als soldaat-schrijver. C. § 365. Voor den dienst der genie. D. § 371. Als onderofficier, onderofficier-schrijver of -kwartiermeester. E. § 374. Buitengewoon gunstige bepalingen voor den dienst bij het Leger in Nederlandsch-Indië. F. § 382. Detacheering van onderofficieren bij het leger in Nederlandsch-Indië	131
HOOFDSTUK XVI. § 384. <i>Voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve</i> . A. § 384. Vorming en samenstelling van de Koloniale Reserve, benevens algemeene dienstregeling. B. § 399. Huisvesting, kleeding, voeding, uitrusting, bewapening en ziekenverple-	

ging, en voorts van de administratie. C. § 407. Traktementen, toelagen, soldijen en gratificatiën. D. § 412. Van de reconvallescenten in het bijzonder.	150
HOOFDSTUK XVII. § 426. <i>Eereteekenen</i>	162
HOOFDSTUK XVIII. § 431. <i>De verbintenis als vrijwilliger bij het Korps Mariniers en bij 's Rijks zeedienst</i> . I. Bij het korps Mariniers. A. § 431. Aanneming van recruten. B. § 434. Vereischten van recruten. C. § 437. Over te ieggen stukken. D. § 439. Duur der verbintenissen; hand-, aubreng- en daggelden. II. Bij 's Rijks zeedienst. A. § 443. Autoriteiten door welke verbintenissen worden gesloten. B. § 444. Wie tot eene verbintenis worden toegelaten. C. § 446. Niet aanneembaar. D. § 447. Aanneming van oud-gedienden met eenig licht gebrek. E. § 448. Lengte. F. § 450. Leeftijd	165
HOOFDSTUK XIX. § 451. <i>Koninklijke Militaire Academie</i>	174
HOOFDSTUK XX. § 473. <i>Cadettenschool</i> . A. § 473. Bestemming en standplaats. B. § 475. Plaatsen en tijd van het toelatingsexamen. C. § 481. Aanneming en oproeping voor het toelatingsexamen. D. § 486. Geneeskundig onderzoek. E. § 489. Programma voor het toelatingsexamen. F. § 491. Toelating. G. § 493. Bijdrage. H. § 499. Verbintenis. I. § 502. Onderwijs. J. § 505. Kleeding, huisvesting, voeding, soldij en bijzonder groot-verlof. K. § 508. Ontslag. L. § 511. Godsdienstonderwijs en -oefening. M. § 514. Verwijdering. N. § 516. Ziekte. O. § 518. Vacantiën en verloven. P. § 520. Overplaatsing. Q. § 521. Tijd van de studie jaren. R. § 523. Schorsing van het onderwijs. S. § 524. Cadetten met groot-verlof	180
HOOFDSTUK XXI. § 539. <i>Hoofdcursus</i> . A. § 539. Bestemming en standplaats. B. § 541. Plaatsen en toelatingsexamen. C. § 548. Geneeskundig onderzoek. D. § 550. Programma van het toelatingsexamen. E. § 553. Toelating. F. § 555. Verbintenis. G. § 556. Schorsing van het onderwijs. H. § 557. Onderwijs. I. § 567. Ontslag, verwijdering en opheffing van de verbintenis. J. § 572. Godsdienstonderwijs en -oefening. K. § 576. Verloven. L. § 577. Eindexamen en benoeming tot tweede-luitenant	203

HOOFDSTUK XXII. § 580. <i>Cursussen bij de Infanterie.</i>	
A. § 580. Bestemming en standplaats. B. § 582. Studiejaren. C. § 584. Toelatingsexamen. D. § 590. Onderwijs. E. § 593. Verloven. F. § 594. Ontheffing en verwijdering. G. § 597. Schorsing van het onderwijs.	226
HOOFDSTUK XXIII. § 598. <i>Verbintenis van studenten in de geneeskunde.</i>	232
HOOFDSTUK XXIV. § 616. <i>Kweekeling bij 's Rijks veertienjarschool te Utrecht</i>	242
HOOFDSTUK XXV. § 638. <i>Verbintenis van militieplichtige studenten in de geneeskunde voor reserve-officier van gezondheid</i>	247
HOOFDSTUK XXVI. § 647. <i>Militaire apothekersbediende</i>	251
HOOFDSTUK XXVII. § 659. <i>Militaire Wielrijders.</i> A. § 659. Vereischten voor de opleiding. B. § 663. Aanmelding voor de opleiding. C. § 665. Regeling der opleiding. D. § 668. Aanstelling. E. § 672. Verplichtingen en rechten. F. § 687. Uniform. G. § 689. Tusschenkomst van den Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond	256
HOOFDSTUK XXVIII. § 690. <i>Opzichter bij den vesting-telegraafdienst.</i> A. § 690. Vereischten voor de opleiding. B. § 694. Aanwijzing der beambten en regeling der opleiding. C. § 701. Aanstelling. D. § 703. Verplichtingen en rechten. E. § 710. Bijzondere bepalingen.	267
HOOFDSTUK XXIX. § 712. <i>Reservekader.</i> A. § 712. Algemeene bepalingen. B. § 715. Aanneming. C. § 723. Voorbereidend onderricht in den wapenhandel. D. § 724. Verbintenis en verplichtingen. E. § 728. Opleiding. F. § 735. Ontheffing van de verbintenis. G. § 736. Uniform. H. § 737. Wapening, kleeding en uitrusting. I. § 739. Bezoldiging. J. § 740. Nieuwe verbintenis. K. § 743. Examen van den vaandrig. L. § 744. Hoofdofficier voor het reservekader	273
HOOFDSTUK XXX. § 747. <i>Militie te land.</i> A. § 747. Oproeping en aflevering ter inlijving. B. § 775. Inlijving. C. § 795. Ontheffing. D. § 802. Eerste-oefeningstijd. I. § 802. Ingelijfd die dadelijk tot eerste-oefening in werkelijken dienst worden gesteld. II. § 817. Oproeping onder de wapenen tot eerste-oefening van miliciens, die niet da-	

delijk in werkelijken dienst zijn gesteld. E. § 820. Lotelingen die binnen vier maanden na hunne inlijving voor den dienst ongeschikt zijn. F. 829. Blijvend gedeelte. G. § 840. Vrijwillig onder de wapenen komen of blijven. H. § 845. Militiekader. I. § 845. Militie-onderofficieren en -korporaals. II. § 858. Miliciens-vestingtelegrafisten en miliciens-opzichters der genie. III. § 870. Militie-luitenants. I. § 881. Groot-verlof. K. § 902. Kleeding van miliciens-verlofgangers. L. § 927. Milicien-verlofganger en zijne verplichtingen. M. § 940. Jaarlijksch onderzoek van verlofgangers. N. § 961. Herhalingsoefeningen. O. § 988. Bijeenroeping der militie te land ingeval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden. P. § 998. Huwelijk en uitoefening van de buitenlandsche zeevaart door ingeschrevenen voor de militie en ingelijfden bij de militie te land. Q. § 1007. Detacheering van ingelijfden bij de militie te land bij de landmacht in Oost-Indië. R. § 1016. Onslag uit den dienst. S. § 1029. Vrijwillige oefeningen in den wapenhandel. T. § 1031. Eerste-oefeningstijd voor de lichting van 1894 . 280

BIJLAGEN.

	Bladzijde.
A. Engagement-akte voor eene gewone vrijwillige verbintenis bij het Leger hier te lande	18.
B. Bewijs van toestemming tot het aangaan van eene vrijwillige verbintenis door minderjarigen	21.
C. Staat van het bedrag der toelage voor kleeding en uitrusting	62.
D. Tabel, aanwijzende de soldijen, per man en per dag.	60.
E. Staat, aanwijzende het bedrag van de traktementen, enz. van sommige categorieën van militairen wier bezoldiging per jaar is vastgesteld	63.
F. Soldijverhoogen	64.
G. Dagelijks menu voor den soldaat	67.
H. Tabel, aanwijzende de militairen en militaire geëmployeerden beneden den rang van officier, die gehuwd mogen zijn, met vermelding hunner aanspraken, al dan niet, op de algemeene en de bijzondere voorrechten en op de vrijstelling, bedoeld bij art. 5, § 2, letter 4, der wet op de Personeele belasting	73.
J. Staat van de bezoldiging enz. der geëmployeerden bij de militaire hospitalen	108.
K. Engagement-akte voor het vaste kader bij de militaire hospitalen	109.
L. Staat van het bedrag der pensioenen van militairen beneden den rang van officier en van de door hen na te laten weduwen en kinderen	130.
AB. Opgaaf van de standplaatsen van de korpsen en inrichtingen der Landmacht	409.

VERKLARING VAN GEBEZIGDE VERKORTINGEN.

K. B.	<i>beteekent</i> :	Koninklijk besluit
M. B.	"	Ministerieele beschikking.
M. A.	"	" aanschrijving.
M. K.	"	" kennisgeving.
R. M.	"	Recueil Militair.
B. U.	"	<i>Beknopte Uitgave</i> van het Recueil Militair.
R. A.	"	Reglement van Administratie bij de Landmacht.
V. R. A.	"	Voorschriften tot uitvoering van het Reglement van Administratie bij de Landmacht.
St.bl.	"	Staatsblad.
a. v.	"	als voren.
art.	"	artikel.

VERBETERINGEN.

Bladz. 64. Bijlage F. Onder *d* staat 51, te lezen: 15.

Bladz. 68. Bijlage G. Regel 8 v. o. Achter „Wortelen bij zoutevisch cent“ staat 0.05, te lezen: 1.

Bladz. 227. § 586. Onder *a*. te lezen:

„voor het eerste studiejaar:

„door onderofficieren en door korporaals, met dien verstande evenwel, dat deze laatsten op 1 October niet tot de lessen van den cursus worden toegelaten, zoo zij niet vooraf aan het examen voor onderofficier hebben voldaan.“

HOOFDSTUK I.

De gewone verbintenis als vrijwilliger.

A. *Wie bevoegd zijn tot het aannemen en aanbrenge van vrijwilligers.*

§ 1. Zoolang er bij een korps vrijwilligers aan de organieke sterkte ontbreken, kan de commandeerende officier van het korps daarvoor vrijwilligers aannemen. (*)

Zoodra het voor de organieke sterkte bepaalde getal vrijwilligers, beneden den graad van korporaal, bij het korps aanwezig is, doet hij daarvan mededeeling aan den Minister van Oorlog, die vervolgens beslist, of er al dan niet nog vrijwilligers voor het korps zullen worden aangenomen. (*Instr. K. B. 27 Aug. 1881, n°. 20, art. 1, B. U. 646*).

§ 2. Het blijft een der eerste plichten van de korpscommandanten, om, door gepaste maatregelen, het aanwerven van vrijwilligers tot het voltallig houden van het korps onder hun bevel te bevorderen.

Zij zullen echter alleen dan, wanneer dit volstrekt noodig blijkt, onderofficieren belasten met het aanwerven van vrijwilligers buiten hunne standplaats.

In geen geval zullen zij die taak toevertrouwen aan onderofficieren, die daarvoor niet ten volle geschikt zijn of bij wie neiging bestaat tot het maken van misbruik van sterken drank. (*M. B. 14 Sept. 1881, n° 1, ad art. 37, B. U. 646*).

De buiten hunne standplaats op werving zijnde onderofficieren behouden gedurende dien tijd hunne soldij, doch genieten geen toelage voor brood.

(*) Waar de verschillende Korpsen der Landmacht in garnizoenen liggen is opgegeven in de achter Hoofdstuk XXX opgenomen *Bijlage AB*.

Zij ontvangen bovendien eene dagelijksche toelage, ten bedrage van f 1.50. (*Inst. a. v., art. 15*).

§ 3. Bevoegd tot het aannemen van vrijwilligers zijn:

- a. Officieren van alle rangen, — de gepensioneerde officieren daaronder begrepen;
- b. Onderofficieren;
- c. Oud-militairen beneden den rang van officier, die den militairen dienst op eervolle wijze hebben verlaten en aan wie, door den Minister van Oorlog, het aannemen van vrijwilligers voor de Landmacht is opgedragen.

Zij, die de voorschreven bevoegdheid bezitten en, volgens de Wet, bekwaam zijn om als gevolmachtigde bij het sluiten eener overeenkomst op te treden, kunnen, bij het opmaken van de engagement-akten, het Rijk vertegenwoordigen. (*Inst. a. v., art. 2*).

De plaatselijke en garnizoenscommandanten zullen, indien zich bij hen in alle opzichten geschikte vrijwilligers aannemen voor een regiment huzaren, waarvoor de werving tot nader order gesloten is, deze personen eerst dan voor de gewenschte verbintenis mogen afwijzen, indien het hun uit de van het betrokken korps (desvereischt langs telegrafischen weg) gevraagde inlichtingen gebleken is, dat daarbij geen vrijwilligers ontbreken. (*M. A. 2 Maart 1886, n°. 49*).

§ 4. De engagement-akten moeten, behoudens de door den Minister van Oorlog ten aanzien van werklieden, schippers en dergelijken gestelde of nog te stellen uitzonderingen, worden opgemaakt volgens de achter dit hoofdstuk gevoegde *Bijlage A.* ⁽¹⁾ ⁽²⁾ (*M. B. a. v., ad art. 2, en 5 Jan. 1882, n°. 28, B. U. 685*).

(1) De *kleer- en schoenmakers* moeten, wanneer zij als werkmansgeschikt blijken te zijn, van hunne verbintenis ontheven kunnen worden. Hunne engagement-akte moet dan ook eene daarmede overeenstemmende voorwaarde behelzen, in dien zin, dat alleen de Minister van Oorlog bevoegd is, om in bedoeld geval het engagement zonder eenige formaliteit te ontbinden. (*M. A. 30 Maart en 2 Mei 1881, n°. 94 en 33*).

(2) De commandeerende officier van het 4de Reg. Vest.-Art. (Korps Panterf.-Art.) is gemachtigd in de engagement-akte ten aanzien van personen, die eene verbintenis als machinist of als kanonnier-stoker bij het regiment onder zijn bevel aangaan de voorwaarde te doen opnemen: „dat de aangenomene op „voordracht van den commandant van het korps binnenstijds kan ontslagen „worden ten gevolge van onbekwaamheid of ongeschiktheid voor zijne betrekking, zonder aanspraak te kunnen maken op gratificatie of pensioen.” (*M. A. 28 Juni 1886, n°. 67*).

Die akten worden in tweevoud opgemaakt door de zorg van hem, die, bij het aannemen van den vrijwilliger, het Rijk vertegenwoordigt. Eén exemplaar wordt ter hand gesteld aan hem, die de verbintenis aangaat; het andere wordt, met de verder overgelegde bewijsstukken, bewaard bij de hoofdadministratie van het korps, waarvoor de verbintenis is aangegaan.

Ook andere personen als die, onder *a*, *b* en *c* van § 3 genoemd, kunnen vrijwilligers *aanbrengen* en het daarvoor vastgestelde aanbrengheld ontvangen.

De personen, in eenige garnizoensplaats aangeworven voor een korps, waarvan geen onderdeel zich ter plaatse bevindt, worden door de zorg van den plaatselijken of garnizoenscommandant per reiswijzer gedirigeerd op den staf of, is het leger op voet van oorlog, op het depot van het korps.

Voor de reis derwaarts hebben de manschappen recht op daggeld, mitsgaders op vervoer voor Rijksrekening, zooals een en ander voor de militairen van het korps, waarbij zij zich verbinden, is vastgesteld. (*M. B.* 14 *Sept.* 1881, n°. 37, *ad art.* 2, *B. U.* 646).

De vergoedingen, in de vorige zinsnede bedoeld, worden slechts toegekend aan personen, die bij het voorloopig geneeskundig onderzoek voor den dienst geschikt worden geoordeeld, en bovendien genoegzame zekerheid aanbieden, dat enkele bescheiden, noodig voor het sluiten der verbintenis, spoedig kunnen verkregen of verbeterd worden. (*V. R. A. ad art.* 29, §§ 20 en 21).

§ 5. Tot eene verbintenis als vrijwilliger bij de Landmacht mogen slechts zoodanige personen worden toegelaten, die volgens de in dit hoofdstuk opgenomen bepalingen als vrijwilliger kunnen worden aangenomen.

De toelating is eene voorloopige, indien zij niet geschiedt door den commandeerenden officier van het korps, waarbij de vrijwilliger in dienst wenscht te treden.

Voorloopige verbintenissen als vrijwilliger zijn voor het Rijk eerst bindend, nadat zij door den commandeerenden officier van het daarbij betrokken korps zijn bekrachtigd. (3) (*Instr. a. v.*, *art.* 3).

(3) Vermits punt 5 der bijzondere voorwaarden van de engagement-akte inhoudt, dat de overeenkomst *dadelijk in werking treedt*, moet de man,

Militairen, die bij een ander korps eene vrijwillige verbintenis wenschen aan te gaan, behooren niet eer uit de sterkte van het korps te worden afgevoerd, dan nadat de door hen aangegane voorloopige verbintenis bekrachtigd is door den commandeerenden officier van eerstbedoeld korps. (*Voorschr. M. B. 6 Juli 1883, n°. 27, § 103, B. U. 747.*)

B. *Op welken leeftijd vrijwilligers kunnen worden aangenomen.*

§ 6. Als vrijwilliger worden, behoudens de na te noemen uitzonderingen, alleen ongehuwde personen (Nederlanders en vreemdelingen) aangenomen, die niet jonger dan 18 en niet ouder dan 36 jaren zijn. (*Instr. a. v., art. 4.*)

§ 7. Personen, die vroeger bij het Korps Mariniers of bij de Landmacht hier te lande, of wel in Oost- of West-Indië, hebben gediend, kunnen boven den leeftijd van 36 jaren als vrijwilliger worden aangenomen. (*a. v., art. 4.*)

Personen boven den leeftijd van 36 jaren, die nog met eene verbintenis als vrijwilliger mogen worden aangenomen, zullen tot zoodanige verbintenis slechts worden toegelaten bij het wapen der Infanterie, de regimenten Vesting-Artillerie, de Compagnie Werklieden en de Compagnieën Hospitaalsoldaten.

Personen boven den leeftijd van 40 jaren worden niet aangenomen dan met machtiging van den Minister van Oorlog. (*M. B. 14 Sept. 1881, n°. 37, ad art. 4, B. U. 646.*)

§ 8. Bij de regimenten Cavalerie en het Korps Genietroepen kunnen jongelingen, die het 17de levensjaar ingetreden, van sterk ontwikkelde lichaamsbouw en tevens goed onderwezen zijn, als vrijwilliger worden aangenomen. (*a. v.*)

§ 9. Jongelingen, die aanleg voor de muziek hebben, kunnen, wanneer zij minstens 15 jaren oud zijn, bij het Regiment Grenadiers en Jagers en bij de overige regimenten Infanterie tot eene verbintenis als gewoon vrijwilliger of tamboer worden toegelaten, ten einde tot élève-muzikant te worden opgeleid. (*a. v.*)

reeds vóór de goedkeuring van zijn engagement als vrijwilliger, als militair worden beschouwd. (*Sent. H. M. G. 9 Sept. 1875, M. A. 25 Feb. 1885, n°. 60.*)

§ 10. Als tamboer of hoornblazer bij de Infanterie kunnen tot eene vrijwillige verbintenis worden toegelaten, jongelieden, die hun 14de levensjaar volbracht hebben en, in verhouding tot hunnen leeftijd, fysiek goed ontwikkeld zijn. Ook dan, wanneer het organiek getal tamboers of hoornblazers bij het korps aanwezig is, kunnen dergelijke jongelieden tot een getal van hoogstens 20 per regiment worden aangenomen. (*a. v.*).

Telkens wanneer een geschikt vrijwilliger beneden den leeftijd van 18 jaren en niet vallende onder § 8, als tamboer bij het Korps Genietroepen wenschte te worden toegelaten, zal door den commandant van genoemd korps de machtiging tot aanneming aan den Minister van Oorlog moeten worden gevraagd. (*M. A. 25 Juni 1884, n°. 27.*)

§ 11. Bij elk regiment Vesting-Artillerie kunnen hoogstens 10 jongelieden, die hun 14de levensjaar volbracht hebben en, in verhouding tot hunnen leeftijd, goed ontwikkeld zijn, tot eene vrijwillige verbintenis als kanonnier 2de klasse worden toegelaten, uitsluitend om, bij voldoende geschiktheid, tot hoornblazer te worden opgeleid. (*M. B. 14 Sept. 1881, n°. 37, ad art. 4, B. U. 646.*)

§ 12. Bij het Regiment Grenadiers en Jagers, bij de overige regimenten Infanterie en bij de regimenten Artillerie kan een onbepaald getal jongelingen, die niet jonger dan 17 en niet ouder dan 20 jaren zijn, overeenkomstig de thans daaromtrent bestaande bepalingen, welke vermeld zijn in Hoofdstuk VI, als *adspirant-korporaal* of *adspirant-ouderofficier* worden aangenomen. (*a. v.*).

§ 13. Mochten er onder de personen, die zich tot plaatsing in de betrekkingen van *kleer-* en *schoenmakers* aanbieden, worden aangetroffen, die den leeftijd ter admisie als vrijwilliger hebben overschreden, doch voor den militairen dienst geschikt en ook overigens in alle opzichten voor de hun op te dragen taak berekend zijn, dan kunnen de chefs zich voor gemachtigd houden, een gemotiveerd voorstel in te dienen om te hunnen opzichte van de gegeven voorschriften af te wijken. (*M. A. 30 Maart 1881, n°. 94.*)

C. *Wanneer gewezen militairen als vrijwilliger kunnen worden toegelaten.*

§ 14. Het weder in dienst treden van *ongehuwde* gewezen onderofficieren, korporaa's en soldaten, die jonger dan 36 jaren zijn en bij het verlaten van den dienst tot een reëngagement zouden zijn toegelaten, moet zooveel mogelijk worden bevorderd.

Ten aanzien van deze gewezen militairen, voor zoover zij bij het verlaten van den dienst met eenen graad bekleed waren, hebben de korps-commandanten de bevoegdheid, zoowel om hen in dien vorigen graad, of in eenen lageren, tot eene vrijwillige verbintenis toe te laten, als om hen, zonder aan eene bepaling van tijd gebonden te zijn, te bevorderen, zoodra zij tot het verkrijgen van een' hooger graad geschikt worden geacht.

Gewezen militairen of schepelingen, aan wie, bij het verlaten van den dienst, geen certificaat van goed gedrag is uitgereikt, worden niet dan met machtiging van den Minister van Oorlog aangenomen. (*M. B. 14 Sept. 1881, n°. 37, ad art. 4, 7°, B. U. 646*).

§ 15. Gewezen onderofficieren der Infanterie, der Artillerie en der Genie, die gehuwd of weduwnaar zijn, kunnen, mits zij zich op den duur goed hebben gedragen, ook dan wanneer zij een kind of kinderen te hunnen laste hebben, in den graad van sergeant (wachtmeester) bij het wapen, waartoe zij laatstelijk behoord hebben, worden aangenomen, indien zij, gerekend van hun 18de levensjaar, minstens zes jaren als onderofficier hebben gediend en er, sedert zij den dienst verlieten, nog geen drie jaren verlopen zijn. (*a. v., 8°*).

§ 16. De schrijvers bij de korpsen der Landmacht en bij het Wapen der Koninklijke Marechaussee worden bij voorkeur gekozen uit de gepensioneerde en gegageerde militairen. (*K. B. 4 Maart 1892, n°. 36, art. 1, R. M. 78*).

Ten opzichte van gepensioneerden of gegageerden, die als schrijver worden aangenomen, valt het navolgende in acht te nemen.

De schrijvers hiervoren bedoeld, zullen niet mogen worden aangesteld, verplaatst of ontslagen, dan met machtiging van den Minister van Oorlog.

Wanneer de korps-commandanten een gepensionneerd of gegageerd militair of schepeling als schrijver in dienst wenschen te stellen op zoodanigen voet, dat de aan te nemen persoon in het genot blijve van zijn pensioen of gagement, zal hunne bedoeling ten deze duidelijk behooren te blijken bij hun verzoek om machtiging tot de indienststelling.

Een schrijver, die op den voet van het bepaalde in het vorig lid als schrijver moet worden in dienst gesteld, zal zich, *buiten genot van premie en voor onbepaalden tijd*, behooren te verbinden bij eene akte, waarvan het model bij M. B. 21 Maart 1892, n°. 50, (R. M. 78), is gevoegd geweest, terwijl de overige schrijvers zich moeten verbinden of verbonden hebben op den voet, bij de voorschriften op de werving voor het Leger hier te lande bepaald. (M. B. 21 Maart 1892, n°. 50, R. M. 78).

D. *Vereischte lengte en gewicht. (*)*

§ 17. Het minimum der lengte, voor eene toelating als vrijwilliger gevorderd, wordt, voor hen die 18 jaar of ouder zijn, bepaald op:

- 1.67 M. voor de grenadiers,
- 1.60 " " " jagers,
- 1.55 " " " overige infanterie,
- 1.60 " " " cavalerie,
- 1.67 " " " veld- en rijdende artillerie,
- 1.64 " " " overige artillerie, de genie en de hospitaalsoldaten. (*Instr. z. v. art.* 5).

§ 18. Jongelingen beneden den leeftijd van 15 jaren kunnen worden toegelaten met eene lengte van 1.48 M. Zij, die ouder zijn, doch het 18de levensjaar nog niet hebben volbracht, moeten, om voor toelating in aanmerking te komen, minstens de lengte hebben, hieronder aangewezen, als:

(*) De man wordt gemeten staande en blootsvoets.

		Op den leeftijd van		
		15 jaar	16 jaar	17 jaar
voor de	{ grenadiers }	1.52 M.	1.55 M.	1.62 M.
	{ jagers }			1.58 "
	{ overige infanterie	1.5 "	1.52 "	1.54 "
	{ cavalerie	—	1.55 "	1.58 "
	{ artillerie	1.52 "	1.56 "	1.60 "
	{ genie	—	1.56 "	1.60 "

(*M. B.* 14 *Sept.* 1881, *n.* 37, *ad art.* 5, *B. U.* 646).

§ 19. Vrijwilligers kunnen in de betrekking van schoen- of laarzenmaker, dan wel in die van kleermaker, bij alle korpsen van de Landmacht worden aangenomen met eene minimum lengte van 1.55 M. (*K. B.* 12 *Nov.* 1890, *n.* 38, *B. U.* 1140).

§ 20. Vrijwilligers en miliciens, die wenschen bij het wapen der Cavalerie te worden overgeplaatst of daarbij eene verbintenis als vrijwilliger aan te gaan, mogen, gekleed, niet zwaarder wegen dan 70 KG. (*M. A.* 2 *Maart* 1886, *n.* 49, 3 *Mei* 1886, *n.* 21, en 16 *Juni* 1886, *n.* 38).

Voor zoover het echter betreft miliciens, die reeds voor eerste-oefening onder de wapenen waren, en personen, die nog niet gediend hebben en den leeftijd van 19 jaren hebben volbracht, mag de bedoelde lichaamszwaarte iets hooger zijn, doch in geen geval meer dan 75 KG. bedragen. (*M. A.* 8 *Oct.* 1891, *Z* 56).

E. *Vereischte lichamelijke geschiktheid.*

§ 21. De geschiktheid voor den krijgsdienst van hen, die tot vrijwilligen dienst bij Zee- of Landmacht wenschen te worden toegelaten en van hen, die daarbij vrijwillig dienen, wordt onderzocht en beoordeeld overeenkomstig het reglement A, vastgesteld bij *K. B.* van 2 *Nov.* 1883, *St.bl.* *n.* 151. (*B. U.* 841).

§ 22. In den regel zullen alleen vrijwilligers, die, volgens de daaromtrent gegeven of nader te geven voorschriften, door

minstens één officier van gezondheid onderzocht en voor den dienst als vrijwilliger lichamenlijk geschikt verklaard zijn, tot eene verbintenis, als in dit hoofdstuk bedoeld, worden toegelaten. (*Instr. a. v., art. 6*).

§ 23. Het geneeskundig onderzoek, bij de vorige § bedoeld, zal — zeer bijzondere gevallen uitgezonderd — alleenlijk geschieden in een militair hospitaal en op uitnoodiging van den plaatselijken of garnizoenscommandant, van chefs van korpsen of diensten of van hooger geplaatste militaire autoriteiten.

Hij, die de uitnoodiging doet, zal daarbij voegen een voldoende signalement van den te onderzoeken persoon en c. q. ook bescheiden en inlichtingen, waaruit blijken kan van den fysieken toestand van dien persoon. (*M. B. a. v., ad art. 6, en Regl. Geneesk. Dienst, vastgesteld bij M. B. 16 Nov. 1881, n°. 108, Art. 17, B. U. 663*).

Ouders of voogden die zonen of pupillen, hetzij als volonair bij het Instructie-Bataljon, de Instructie-Compagnie of de Instructie-Batterij, hetzij als jongeling bij het Korps Genietroepen in dienst wenschen te doen treden en die vooraf eenigen waarborg willen hebben, dat die jongelingen de voor den militairen dienst vereischte lichamenlijke geschiktheid bezitten, kunnen hunne zonen of pupillen in die garnizoensplaatsen, waar officieren van gezondheid met den militairen geneeskundigen dienst belast zijn, een *voorloopig* militair geneeskundig onderzoek doen ondergaan, wanneer zij zich daartoe mondeling of schriftelijk wenden tot den plaatselijken of garnizoenscommandant ter plaatse.

Deze autoriteiten die gemachtigd zijn tot het instellen van zoodanig *voorloopig* onderzoek het noodige te verrichten, doen van den uitslag schriftelijk mededeeling aan de betrokken ouders of voogden. (*M. B. 3 Feb. 1887, n°. 64, B. U. 941*).

§ 24. Wanneer bij de admissie van recruten, of bij overplaatsing van militairen, omtrent hunne geschiktheid voor den dienst door de bevoegde geneeskundige autoriteit uitspraak is gedaan, en de officier van gezondheid, die zoodanig persoon bij aankomst ter plaatse zijner bestemming opnieuw onderzoekt, vermeent in die uitspraak niet te kunnen berusten, dan moet het daardoor ontstaan verschil van gevoelen aan de beslissing van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht worden onderworpen. Het tot dat einde uit te brengen verslag

moet door laatstbedoelden officier van gezondheid worden opge-
maakt en ingezonden.

De bovenbedoelde personen, omtrent wier fysieke geschiktheid twijfel bestaat, moeten zoo lang bij het korps verblijven, totdat bij een door voormelden inspecteur te bevelen nader geneeskundig onderzoek, daaromtrent zal zijn beslist.

Het vorenstaande is almede van toepassing op de voor den dienst in de overzeesche gewesten aangeworven wordende recruten en op de militairen die uit het leger bij dien dienst worden overgeplaatst; eveneens op de militairen, die van de korpsen van het leger bij het Wapen der Koninklijke Marechaussee worden overgeplaatst. Aangezien echter bij genoemd Wapen geen militairen in subsistentie kunnen worden opgenomen, zullen de betrokken militairen in onderhoud moeten worden gesteld bij een der korpsen, ter plaatse in garnizoen. (*M. A.* 13 April 1866, n°. 5 *P.*, *B. U.* 307 en 27 Sept. 1893, n°. 106, *R. M.* 665).

§ 25. Ieder voorloopig aangenomen vrijwilliger, die van elders bij het korps aankomt, wordt, vóór de bekrachtiging zijner verbintenis, opnieuw geneeskundig onderzocht, tenzij de Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht omtrent de lichamelijke geschiktheid van den vrijwilliger beslist heeft. (*Instr. a. v.*, art. 6).

§ 26. Personen, die vroeger wegens ziels- of lichaamsgebreken uit den dienst bij de Zee- of Landmacht ontslagen of in het genot van pensioen of gagement gesteld zijn, worden niet aangenomen dan met machtiging van den Minister van Oorlog. (*a. v.*).

§ 27. De commandeerende officier van een korps is bevoegd, een zich voor dat korps aanbiedend of aangeworven persoon, die wegens lichte gebreken niet ten volle aan de voor eenen vrijwilliger bij de Landmacht gestelde eischen van lichamelijke geschiktheid voldoet, als vrijwilliger toe te laten, indien hij oordeelt, dat zoodanig persoon bij het korps nog goede diensten bewijzen kan.

Van de bedoelde gebreken wordt alsdan in de engagement-akte en op het stamboek melding gemaakt. (*a. v.*, art. 7).

§ 28. Personen, die bij geneeskundig onderzoek voor den krijgsveld dienst geheel ongeschikt zijn verklaard, mogen, al zijn de gebreken van lichten aard, zonder machtiging van den Minister van Oorlog tot eene vrijwillige verbintenis niet worden toegelaten. (*M. B.* 14 Sept. 1881, n°. 37, *ad art.* 7, *B. U.* 646).

F. *Bijzondere vereischten.*

§ 29. De *kleer- en schoenmakers* (als bestemd om bij het korps, ook wanneer het te velde of in versterkte plaatsen is, dienst te verrichten) moeten bij hunne toelating in alle opzichten aan de vereischten voor de aanneming van recruten voldoen. (*M. A.* 30 *Maart* 1881, n°. 94).

30. Voor den dienst als *vrijwilliger bij de compagnieën hospitaalsoldaten* moeten burgers en miliciens-hospitaalsoldaten zich eerst bij een der korpsen infanterie verbinden om daarna — de eersten na in den wapenhandel te zijn geoefend — bij eene compagnie hospitaalsoldaten te worden overgeplaatst. (*M. A.* 10 *April* 1886, n°. 44).

§ 31. Indien op de onder § 120 aangegeven wijze niet voldoende in de behoefte aan *eskadrans-zadelmakers* kan worden voorzien, kunnen burgerpersonen als zoodanig worden aangenomen, mits zij zich op de gewone wijze als vrijwilliger voor eenen bepaalden tijd verbinden en bij de Constructie-Werkplaatsen bewijzen van bekwaamheid in het zadelmakersvak hebben afgelegd. (*M. A.* 23 *Mei* 1882, n°. 23).

§ 32. Als vrijwilliger voor het Korps Pontonniers mogen voorloopig alleen worden aangenomen, personen die het beroep verstaan van: schipper, visscher, veerman, vletterman, zeevarende, timmerman, scheepstimmerman, smid-bankwerker of ketelsmid. (*M. B.* 5 *Aug.* 1891, n°. 135, *B. U.* 1200).

G. *Vereischte stukken.*

§ 33. Niemand wordt als vrijwilliger aangenomen, die, minderjarig zijnde, niet heeft overgelegd een behoorlijk gelegaliseerd bewijs van toestemming, afgegeven door den vader, den voogd of de moeder-voogdes. (*Instr. a. v.*, art. 8).

Dat bewijs van toestemming moet opgemaakt zijn overeenkomstig de achter dit hoofdstuk gevoegde *Bijlage B.* (*M. B. a. v.*, ad art. 8).

§ 34. De vrijwilligers moeten voorts, te hunner aanneming, de volgende bescheiden overleggen, als: (4)

(4) Alle stukken betreffende de dienstnemingen en aanwervingen zijn van het zegelrecht vrijgesteld. (*Wet op het Recht van Zegel*, art. 27). De spel-

a. De Nederlanders:

1°. een extract uit het geboortenregister of een ander authentiek stuk, waaruit hun leeftijd blijkt;

2°. een bewijs van goed gedrag, afgegeven door den burgemeester der gemeente, waar zij laatstelijk gevestigd waren; (5)

3°. eene bevolkingkaart, mede afgegeven door het hoofd der onder 2° bedoelde gemeente; (6)

4°. indien zij vóór den 1sten Januari van het jaar, waarin zij zich ter dienstneming aanbieden, hun 19de levensjaar ingetreden zijn en op het tijdstip van het aangaan hunner verbintenis hun 40ste jaar niet volbracht hebben, een authentiek bewijs, dat zij hunne plichten ten aanzien der Nationale Militie vervuld hebben of tot geen dienst bij de militie gehouden zijn of geweest zijn;

b. de vreemdelingen:

1°. de stukken onder 1° en 2° bij a genoemd;

2°. een bewijs, dat in hun vaderland geen militaire plichten op hen rusten. (*Instr. a. v., art. 9*).

ling van namen en voornamen in de over te leggen stukken moet geheel overeenkomen met die van de geboorte-akte, dewijl de reeruat anders lichtelijk vertraging in de aanneming ondervindt.

(5) Het onderzoek naar het gedrag van de personen, die eene gewone vrijwillige dienstverbintenis bij het Leger hier te Lande wenschen aan te gaan, moet in geen geval verder worden uitgestrekt dan tot het tijdstip, waarop de belanghebbende het *elfde* levensjaar is ingetreden. (*M. A. 15 April 1884, n°. 53*).

De burgemeesters zijn uitgenoodigd aan het afgeven van de bewijzen van goed gedrag, noodig voor eene militaire dienstverbintenis, hunne bijzondere aandacht te wijden en de certificaten zoodanig in te richten, dat, behalve hetgeen omtrent het doorgaand zedelijk gedrag der personen kan worden verklaard, alle na het 10de levensjaar tegen de betrokken personen gewezen vonnissen, uitgezonderd die ter zake van jacht- en visscherij-overtredingen, daarin worden vermeld, opdat door de militaire autoriteit zoo noodig nader worde onderzocht of de bedoelde personen als vrijwilliger kunnen worden toegelaten. (*M. v. B. Z. 1 Mei 1885, n°. 1803*).

De bedoeling is, dat telkens wanneer eene aanvraag om een bewijs van goed gedrag geschiedt, een nauwkeurig onderzoek ingesteld worde.

Op veroordeelingen, die den burgemeester niet bekend worden, kan hij, gelijk vanzelf spreekt, geen acht slaan. (*M. v. B. Z. 8 Juni 1885, n°. 2330*).

(6) Wordt de aanvraag tot indiensttreding afgewezen, dan wordt de kaart aan den belanghebbende teruggegeven. (*K. B. 27 Juli 1887, St. bl. n°. 142, art. 6, al. 3*).

Ten aanzien van onderdanen van het Duitsche Rijk zal, als bewijs dat in hun vaderland geen militaire plichten op hen rusten, slechts de zoogenaamde „Entlassungs-Urkunde” mogen worden aangenomen. (*M. B. a. v., ad art. 9*).

§ 35. Vrijwilligers, die bij de Landmacht hier te lande of in Oost- of West-Indië reeds hebben gediend, behoeven geen bewijsstukken omtrent hunnen leeftijd, noch het bewijs, in de vorige § bij *b* onder 2° bedoeld, over te leggen. Zijn zij nog geen drie maanden buiten den dienst, dan behoeven zij evenmin over te leggen het bewijs, waarvan sprake is bij *a*, sub 2°. Verlieten zij den dienst na hun 22ste levensjaar, dan zal ook het overleggen van het bewijs, onder 4° van litt. *a* genoemd, niet van hen worden gevorderd. Zij zijn echter gehouden tot het overleggen van alle bescheiden betreffende hunnen vroegeren dienst, welke in hun bezit zijn, (*Instr. a. v. art. 9*).

§ 36. Miliciens-verlofgangers behooren over te leggen hunnen verlofopas. De in § 34 bij *a* onder 1° en 4° genoemde stukken zullen van hen en van de ingelijfdcn bij de Nationale Militie, die zich in werkelijken dienst bevinden, niet worden gevorderd. (*a. v.*).

§ 37. Vrijwilligers bij de Nationale Militie en miliciens-plaatsvervangers, tot eerste oefening onder de wapenen, behoeven bovendien niet over te leggen het bewijs van goed gedrag, in § 34 bij 2° van litt. *a* bedoeld. (*a. v.*).

Ingelijfdcn bij de Militie, die zich, gedurende hun verblijf onder de wapenen, niet goed gedragen hebben, worden tot eene vrijwillige verbintenis niet toegelaten.

Voor miliciens-plaatsvervangers geldt hetzelfde. Deze zullen bovendien de vrijwillige verbintenis niet kunnen aangaan dan na gedurende zes maanden werkelijken dienst te hebben verricht. (*M. B. a. v., ad art. 9*).

§ 38. Gehuwden worden niet toegelaten, tenzij door hen, behalve de overige van hen te vorderen stukken, ook worde overgelegd eene gelegaliseerde schriftelijke verklaring van hunne echtgenooten, dat deze bewilligen in hunne verbintenis. (*Instr. a. v., art. 9*).

§ 39. In den regel zal de vrijwilliger, die niet de vereischte bescheiden kan overleggen, voor den dienst worden afgewezen.

In bijzondere gevallen kan hem echter, bij het ontbreken van een enkel bewijsstuk en in afwachting dat dit wordt ontvangen,

hoogstens gedurende *acht* dagen, ter voorziening in zijn levensonderhoud, een daggeld van f 0,75 worden uitbetaald ter plaatse, waar hij zich aangeboden heeft.

Is, ter bekoming van het ontbrekende stuk, de tusschenkomst noodig van eenig ander Departement van Algemeen Bestuur dan het Departement van Oorlog, dan kan de termijn van *acht* dagen worden verlengd tot hoogstens *veertien* dagen.

Voor die verlenging wordt de toestemming van den Minister van Oorlog gevorderd. (*a. v. art. 16 en V. R. A. ad art. 29, § 21*). [*Zie met betrekking tot miliciens, die verkeerden in het geval, in deze § bedoeld: § 61*].

H. Duur van de engagementen en van de reëengagementen. (7)

§ 40. Vrijwilligers beneden den leeftijd van 17 jaren moeten zich voor den tijd van *acht* jaren verbinden. (*a. v., art. 10*).

§ 41. Ingeschrevenen voor de Militie en daarbij ingelijfd en moeten, overeenkomstig art. 9 der Militiewet, tot eene verbintenis voor minstens *zes* jaren worden toegelaten.

Die verbintenis mag echter door hen voor niet langer dan *acht* jaren worden aangegaan. (*a. v.*).

§ 42. Meesters-werklieden worden aangenomen voor eenen *onbepaalden tijd*. (*a. v.*).

§ 43. Andere vrijwilligers mogen voor niet langer dan *zes* jaren worden aangenomen. (*a. v.*).

Behoudens het bepaalde bij de drie vorige §§ en de drie volgende zinsneden zullen met eene vrijwillige verbintenis voor *een, twee, drie, vier* of *vijf* jaren worden aangenomen, personen, die hun *22ste* levensjaar ingetreden zijn en hun *40ste* nog niet volbracht hebben.

Hebben deze vrijwilligers te voren niet, of niet langer dan één jaar, bij het Korps Mariniers, het Leger hier te Lande, of de Landmacht in *Oost- en West-Indië* gediend, dan zullen zij slechts tot eene verbintenis voor den tijd van *drie* jaren worden toegelaten.

(7) Door *reëengagement* verstaat men de nieuwe verbintenis als vrijwilliger, aangegaan door eenen *militair*; wordt de verbintenis als vrijwilliger aangegaan door eenen *burger*, dan wordt, ook al heeft hij te voren gediend, die overeenkomst een *engagement* genoemd. (*Voorschr. op de Stamboeken, B. U. 747*).

Zij, die te voren niet, of niet langer dan *twee* jaren, bij een der bereden korpsen van het Leger hier te Lande hebben gediend, worden bij zoodanig korps voor niet korter dan *drie* jaren aangenomen.

Deze laatste bepaling is echter niet toepasselijk ten aanzien van kleer- of laarzenmakers, of van werklieden in hout en ijzer. Zijn zij ouder dan 22 jaren, dan kunnen zij tot eene verbintenis voor minder dan *drie* jaren worden toegelaten. (*M. B. a. v., ad artt. 10 en 11*).

§ 44. Onderofficieren en vrijwilligers beneden dien graad kunnen, hetzij bij overgang naar een ander wapen of dienstvak, hetzij wanneer zij hoogstens nog voor een half jaar aan den dienst verbonden en bij geneeskundig onderzoek voor den militairen dienst geschikt bevonden zijn, of met inachtneming van het bepaalde bij § 27, tot eene nieuwe verbintenis voor een, twee of meer (doch in geen geval voor langer dan zes) jaren worden toegelaten. (*Instr. a. v., art. 11*).

Wanneer onderofficieren, korporaals en soldaten, bij overgang naar een ander wapen, nog voor *drie* jaren of langer aan den dienst verbonden zijn, behoeven zij geen nieuwe verbintenis aan te gaan, maar kunnen zij bij het andere wapen hunne loopende verbintenis uitdienen.

Zijn zij echter nog slechts voor korter tijd verbonden, dan zullen zij zich bij den overgang, en te rekenen van den dag volgende op dien waarop hunne loopende verbintenis eindigt, moeten reëngageeren voor een, twee of meer jaren, in dier voege, dat zij, na hunnen overgang, nog minstens *drie* jaren zullen hebben te dienen. (*M. B. a. v., ad., artt. 10 en 11*).

§ 45. De verbintenis moet, behoudens het bepaalde omtrent de meesters-werklieden, worden aangegaan voor een geheel getal jaren. (*Instr. a. v., art. 10*).

§ 46. De minderjarigen moeten, tot het aangaan ook van eene nieuwe verbintenis, een bewijs van toestemming overleggen. (*a. v., art. 11*).

Dat bewijs van toestemming moet zijn opgemaakt overeenkomstig de achter dit hoofdstuk gevoegde *Bijlage B*. (*M. B. a. v., ad artt. 10 en 11*).

I. *Uitbetaling van premiën en aanbrenngeld en toekening van verlof.*

§ 47. Het maximum der premiën voor engagementen en reëngagementen kan, maar behoef niet, aan elken vrijwilliger te worden toegekend. (*Instr. a. v.*, art. 12). [*Zie hierover § 66*].

§ 48. De engagement-premie en het aanbrenngeld, bij eene eerste verbintenis toegekend, worden eerst dan uitbetaald, wanneer de verbintenis door den commandeerenden officier van het korps is bekrachtigd en den vrijwilliger de krijgsartikelen zijn voorgelezen.

De plaatselijke en garnizoenscommandanten kunnen echter aan vrijwilligers, die zij zonder eene bijzondere machtiging van den Minister van Oorlog voorloopig hebben aangenomen, en die niet uit de Rijksgestichten te *Onnerschans* en te *Veenhuizen* herkomstig zijn, een voorschot op de eventueel bedongen engagement-premie doen uitbetalen voor rekening van de korpsen, waarvoor de vrijwilligers bestemd zijn.

Dat voorschot mag in geen geval voor eenig vrijwilliger meer dan *twintig gulden* bedragen en zal niet worden uitbetaald, dan nadat den vrijwilliger de krijgsartikelen zijn voorgelezen. (*) (*a. v.*, art. 13).

§ 49. Het reëngageeren van geschikte onderofficieren, korporaa's en soldaten zal door de chefs van korpsen en inrichtingen zooveel mogelijk worden bevorderd.

Zij zullen het daarheen trachten te leiden, dat dergelijke militairen *twaalf* achtereenvolgende jaren in de gelederen blijven.

Alle reëngagementen rekenen van den dag volgende op dien, waarop de loopende verbintenissen eindigen. (*M. B. a. v.*, ad art. 14).

§ 50. Aan militairen beneden den graad van onderofficier, die eene nieuwe verbintenis aangaan, kan, wanneer zij dit verlangen, een binnenlandsch verlof met behoud van soldij worden toegestaan.

Het verlof zal aan eenen soldaat voor niet langer dan *drie weken* en aan eenen korporaal voor hoogstens *eene maand* worden verleend.

Overigens wordt de duur van het verlof bepaald in verhouding tot den termijn van de aangegane verbintenis. (*Instr. a. v.*, art. 14).

(*) Zie aangaande het voorlezen van de krijgsartikelen de §§ 51, 52 en 141.

J. *Voorlezing van de krijgsartikelen.*

§ 51. De militaire overheid, welke de uitnoodiging tot het geneeskundig onderzoek der aangeworvenen onderteekent, namelijk de officier, bedoeld bij n°. 12 der modellen voor de engagement-akten, doet de krijgsartikelen aan den aangeworvene voorlezen in zijne tegenwoordigheid of wel in die van eenen officier, en wanneer de aangeworvene zijn naam niet kan teekenen ten overstaan van twee meerderjarige ter goeder naam en faam staande getuigen.

Is er noch garnizoen, noch militaire overheid, bedoeld bij n°. 12 der engagement-akten, in de plaats der aanwerving aanwezig, dan doet de werver zelf de voorlezing der krijgsartikelen in tegenwoordigheid van twee ter goeder naam en faam staande getuigen. Kan dit laatste niet geschieden, hetzij omdat er geene geschikte getuigen te vinden zijn, hetzij omdat de omstandigheden zulks verhinderen, dan leest de werver niettemin de krijgsartikelen zelf voor en maakt er een door hem en den aangeworvene, of zoo deze niet schrijven kan, door hem alleen onderteekend bewijs van op.

Overigens wordt in beide gevallen van de voorlezing een behoorlijk bewijs opgemaakt, onderteekend door den officier, den persoon die voorgelezen heeft en den aangeworvene, of zoo deze niet teekenen kan, door de beide getuigen. (*M. B.* 28 Dec. 1867, n°. 93 S, *B. U.* 321).

§ 52. Het vermelde in de voorgaande § is niet van toepassing bij reëngagementen, noch ook bij engagementen, bij het korps zelf aangegaan, in welke gevallen geene andere voorlezing geschiedt, dan die bepaald bij het Reglement op den Inwendigen Dienst (*Zie* § 141). Deze laatste voorlezing behoort overigens te geschieden boven en behalve de voorlezing in § 51 omschreven. (*a.v.*).

Bijlage A. (*).**Renvoaien.**

- (1) Naam en voornamen van den werver, bevoegd om het Rijk te vertegenwoordigen.
- (2) Idem van den geworvene.
- (3) Het wapen der Infanterie, der Cavalerie, der Artillerie of der Genie, of wel de compagnieën Hospitaalsoldaten.
- (4) In schrijffletters op te geven.

(* Dit model ook te gebruiken voor akten van *engagement*. Alsdan moet op regel 10 v. b., in plaats van de woorden: „welke tijd zal verschenen zijn den”, worden gesteld: „welke tijd zal ingaan den . . . en alzoo zal verstreken zijn den . . .”

Ik (1)
als bevoegd volgens de bestaande bepalingen op de vrijwillige werving om, ten aanzien van het onderwerp dezer akte, het Rijk te vertegenwoordigen, verklaar te hebben aangenomen den persoon van (2)
om het Koninkrijk der Nederlanden als vrijwilliger bij (3) te dienen gedurende den tijd van (4)
welke tijd zal verschenen zijn den (4)
van het jaar achttienhonderd en ik (2)
verklaar, mij door (1)
te hebben doen aannemen tot gezegd einde.

Zijnde wijders de contractanten nopens de navolgende bijzondere voorwaarden overeengekomen:
1°. Dat het aan den Minister van Oorlog zal vrijstaan, den aangenomene onmiddellijk uit den dienst te verwijderen, met of zonder paspoort, en alzoo de tegenwoordige verbintenis zonder eenige formaliteit te ontbinden:

a. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene, vóór het aangaan van zijn tegenwoordig engagement, rechterlijk veroordeeld is geweest wegens *eenvoudigen diefstal, bedrieglijke optochting* of *andere de goede trouw of eerlijkheid kwetsende misdrijven*, of wanneer later een vonnis wegens dergelijk misdrijf tegen hem mocht worden uitgesproken;

b. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene voor den dienst ongeschikt is wegens eenig lichaamsgebrek of eenige ziekte, bij het door hem ondergaan militair geneeskundig onderzoek niet waarneembaar, doch waarvan het bestaan hem bekend en bij bedoeld geneeskundig onderzoek opzettelijk verzwegen is;

c. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene den lande reeds als militair heeft gediend, en deze omstandigheid door hem bij het aangaan der tegenwoordige verbintenis, is verzwegen;

2°. dat het den Minister van Oorlog zal vrijstaan, den aangenomene met paspoort uit den dienst te verwijderen:

(†) Wanneer de aangemene geen premie vordert, moet de bepaling, daarop betrekking hebbende, worden doorgehaald en op den kant gezet: *de doorhaling van* (in letters invullen het aantal doorgehaalde woorden) *woorden goedgekeurd*. Deze aantekening moet door den werver en den geworvene worden geparafeerd.

Wanneer hier of daar doorhalingen noodig zijn, moet op dezelfde wijze gehandeld en de paraaf gesteld worden door degenen, die het gedeelte, waarin de doorhaling geschiedt, onderteekenen moeten.

Mochten in de akte of de verschillende verklaringen enz. wijzigingen noodig wesen, dan moeten deze, met een renvooteekenen aangeduid, op den kant worden gesteld, met de almede geparafeerde aantekening daaronder: *dit renvooi goedgekeurd*.

Indien op den kant geen genoegzame plaats voor de vermelding der doorhalingen of voor de renvooiën is, kunnen beide ook aan het einde van het stuk worden gesteld.

Wanneer bij *reengagement* de aangemene premie verlangt en daarvoor in aanmerking kan komen, moet punt 6°. der akte luiden als volgt: „6°. dat de aangemene, wanneer hij bij het ingaan van den termijn dezer nieuwe verbintenis zijne aanspraak op het ontvangen van eene *reengagement*-premie niet mocht hebben verloren, op dien datum van ingang zal genieten eene som van..., als premie vanwege het Departement van Oorlog aan hem te betalen.”

(§) Wanneer de aangemene zijnen naam niet kan schrijven, wordt de daarop betrekking hebbende verklaring ingevuld en de woorden „en aangeworvene” doorgehaald.

(§) Handteekening van den werver.

(6) Idem van den geworvene.

a. wanneer deze ongeschikt mocht blijken te zijn voor den dienst wegens eenig lichaamsgebrek of eenige ziekte, ontstaan na diens indiensttreding, of vóór dat tijdstip, maar niet vallende onder 1° b;

b. wanneer, op het daartoe door den aangemene gedaan verzoek, de Minister van Oorlog zulks in het belang van den dienst of van den aangemene geraden zal oordeelen;

3°. dat, wanneer het blijkt dat de aangemene, die bij deze verklaart *ongehuwd* te zijn, wel *gehuwd* is, hij, gedurende zijn loopend engagement, voor zooveel militaire aangelegenheden betreft, niet als gehuwd zal worden beschouwd;

4°. dat, wanneer er gedurende den diensttijd van den aangemene, door zijn toedoen, eenige interruptie van dienst mocht plaats hebben, waaronder ook wordt gerekend de tijd, gedurende welke hij bij het Algemeen Depot van discipline aan de strengere krijgstuuch mocht worden onderworpen, hij gehouden zal zijn, onmiddellijk na het eindigen van die interruptie, het vóór den aanvang daarvan nog onvervuld gebleven gedeelte van zijne dienstverbintenis te volbrengen, tenzij de Minister van Oorlog mocht goedvinden, bij het eindigen der interruptie, de tegenwoordige verbintenis, zelfs zonder eenige formaliteit, te ontbinden, hetgeen dien Minister in dat geval volkomen zal vrijstaan;

5°. dat deze overeenkomst dadelijk in werking treedt, doch dat, wanneer de chef van het korps, waarbij de aangemene zal worden ingedeeld, de overeenkomst niet bekrachtigt, deze zal vervallen en de aangemene tot zijne vorige positie zal terugkeeren;

6°. dat, na die bekrachtiging, de aangemene aanspraak zal hebben op eene som van (4)

als vanwege het Departement van Oorlog aan hem te betalen. (†)

En is hiervan te den (4)

deze akte in tweevoud opgemaakt en door den voornoemden werver en aangeworvene (§) onderteekend; zijnde voorts één exemplaar door ieder der contractanten behouden.

(5)

(6)

De aangeworvene verklaart zijnen naam niet te kunnen teekenen, doch erkent in tegenwoordig-

- (7) Namen en voornamen der twee getuigen met vermelding hunner qualiteiten en woonplaatsen.
 Als getuigen kunnen genomen worden, zoowel militairen van allerlei rang, als burgers, mits meerderjarig en ter goeder naam en faam bekend.
- (8) Handteekening der getuigen.
 (9) Naam en voornamen van den aanbrengrer.
 (10) Woonplaats van idem.
 (11) Handteekening van idem.
 (12) Plaatselijke of garnizoenscommandant, chef van het korps of van het onderdeel daarvan.
- heid van (7) bovenstaand
 engagement, hetwelk hem is voorgelezen, te hebben aangegaan, ten blijke waarvan wij getuigen alhier onze handteekening hebben gesteld.
 Te den (4)
(8) (8)
 De aangeworvene is aangebracht door
(9) te (10)
 die daarvoor aanspraak heeft op eene som van (4)
(12) (11)

SIGNALEMENT VAN (2)

Vader	Aangezicht	Haar
Moeder	Voorhoofd	Wenkbrauwen
Geboren te	Oogen	Bijzondere teekenen
Den	Neus	
Laatst gewoond te	Mond	
Lang	Kin	
	Van te voren gediend, waar en op welke wijze daarvan afgegaan.	}
	Gedane veldtochten, bekomen won- den, uitstekende daden	

UITNOODIGING TOT HET DOEN VAN EEN GENEESKUNDIG ONDERZOEK.

- De ondergeteekende (12) noodigt bij deze te om den persoon van
(2)
 hiervoren bedoeld, een geneeskundig onderzoek te doen ondergaan, en hieronder te vermelden, of hij al dan niet geschikt is, om als (13) te worden toegelaten.
 Te den
 achttienhonderd
- (13) De betrekking, waarvoor het engagement gechiedt.
 Indien het een *rengagement* is, moet dit worden aangeduid.

GENEESKUNDIGE VERKLARING.

De ondergeteekende,
te _____ verklaart, naar aanleiding der
bovenstaande uitnoodiging, dat de persoon van

(14) Geslacht of ongeschikt.

(15) Indien de onderzochte
ongeschikt is moet hier
nog worden bijgevoegd:
uithoofde van (de gebre-
ken, die hem ongeschikt
maken).

(16) Naam en voornamen,
mitsgaders de rang van
den chef van het korps
waarbij het engagement
geschiedt.

(17) Handteekening van den
chef.

(2)
overeenkomstig de bestaande bepalingen onderzocht,
en (14) _____ bevonden is, om als
(13) _____ te worden toegelaten.

(15)
Te _____ den
achtthonderd _____

De ondergeteekende (16)
verklaart het vorenstaande engagement te be-
krachtigen.

Te _____ den (4)
(17)

Bijlage B.

(18) Naam, voornamen, quali-
teit en woonplaats van
den vader, den voogd of
de moeder-voogdes.

De ondergeteekende (18)

verklaart bij deze,
vader

in zijne hoedanigheid van voogd van den
hare moeder-voogdes

(19) Naam en voornamen van
den minderjarige. *Bij re-
engagement*, zijnen naam,
zijne voornamen en zij-
nen graad.

minderjarige (19)
er in toe te stemmen, dat gemelde minder-
jarige zich (20) verbindt om het Koninkrijk der Ne-
derlanden als vrijwilliger bij de Landmacht te
dienen en zulks onder al de daarvoor gestelde
voorwaarden en bepalingen.

(21)

(20) *Bij reengagement* tus-
schen te voegen: „op-
nieuw“.

(21) Handteekening van den-
gene, die de toestem-
ming verleent, gelegali-
seerd door den burge-
meester zijner woon-
plaats.

HOOFDSTUK II.

De verbintenis van militieplichtigen (ingeschrevenen voor de militie, lotelingen, nummervwisselaars en plaatsvervangers) als vrijwilliger.

§ 53. Elk, die voor de militie is ingeschreven, en een ieder, die daarbij is ingelijfd (loteling, nummervwisselaar of plaatsvervanger) kan, behoudens de uitzondering bij de eerste zinsnede van § 54 en die in de tweede zinsnede van § 57 nopens de plaatsvervangers vermeld, overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften, tot eene vrijwillige verbintenis voor den tijd van zes jaren of langer worden toegelaten bij de zeemacht, het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen.

Hij, die bij het aangaan van zoodanige verbintenis reeds bij de militie is ingelijfd, of daartoe later wordt opgeroepen, strekt altijd in mindering van het aandeel in de lichter, te dragen door de gemeente, waar hij is ingeschreven. (*Wet 19 Aug. 1861, St.bl. n°. 72, art. 9, B. U., Aank. 1*).

§ 54. Plaatsvervangers worden gedurende den tijd der aansprakelijkheid van de vervangenen niet als vrijwilligers bij de zeemacht of het korps mariniers toegelaten. (*a. v., art. 74*).

De loteling is gedurende één jaar voor zijnen plaatsvervanger aansprakelijk, te rekenen van den dag waarop deze is ingelijfd. (*a. v., art., 61*).

Worden plaatsvervangers bij het leger hier te lande, of bij dat in de koloniën, als vrijwilligers aangenomen, dan ontheft dit de vervangenen van bedoelde aansprakelijkheid. (*a. v., artt. 61 en 74*).

§ 55. De voorschriften op de werving voor het leger hier te lande en voor den kolonialen dienst zijn voor de vrijwillige verbintenissen, bedoeld bij art. 9 der Militiewet, in het algemeen van toepassing, en in het bijzonder, die omtrent het maximum van leeftijd tot toelating (*zie de §§ 6 en 320*), den termijn van een eerste verbintenis (*zie de §§ 41 en 343*), het door minderjarigen te leveren bewijs van toestemming van ouders of voogden (*zie de §§ 33 en 334*), en het minimum van lengte voor ieder wapen (*zie de §§ 17 en 323*).

Ingelijfden bij de militie kunnen echter ter toelating als vrijwilligers bij de Infanterie volstaan met de miliciens-lengte.

Ook kunnen miliciens, bij eenig wapen ingedeeld, daarbij eene vrijwillige verbintenis aangaan, al voldoen zij niet ten volle aan het gevorderde omtrent de lengte, mits zij overigens voor den dienst daarbij voldoende geschikt worden geoordeeld. (*Voorschr. M. B. 27 Dec. 1861, n°. 49B, art. 1, B. U., Aanh. 23*).

§ 56. Buiten en behalve het door minderjarigen te leveren bewijs van toestemming van ouders of voogden, moeten worden overgelegd :

a. door ingeschrevenen voor de militie :

1°. het bewijs dier inschrijving ;

2°. eene geboorte-akte ;

3°. een bewijs van goed gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats, d. i. der gemeente, waar zij laatstelijk gevestigd waren (*zie ook de noot 5 op § 34, 2°.*) ;

4°. eene bevolkingkaart, mede afgegeven door het hoofd der onder 3°. bedoelde gemeente ; (8)

b. door ingelijfdn bij de militie, die zich in werkelijken dienst bevinden :

het bewijs bij a sub 3°. vermeld,

tenzij zij zich, als vrijwilligers bij de militie of als plaatsvervangers, voor eerste-oefening onder de wapenen bevinden ;

c. door miliciens-verlofgangers :

1°. hun verlofpas ;

2°. het bewijs bij a sub 3°. en de kaart sub 4°. vermeld.

(*a. v., art. 2*).

§ 57. Afscheiden van een en ander moeten ingelijfdn bij de militie, om tot eene verbintenis voor vrijwilligen militairen dienst te kunnen worden toegelaten, zich in den dienst goed hebben gedragen, en moet daarvan, ten aanzien van verlofgangers, blijken uit een extract van het strafregister. (*a. v., art. 3*).

Plaatsvervangers kunnen, behoudens de uitzondering in art. 74 der Wet (§ 54, al. 1) evenals alle andere miliciens, ten allen

(8) De inschrijving van miliciens, die onder de wapenen zijnde, bij de staande armee overgaan, behoort te geschieden door de zorg van den commandeerenden officier van het korps, waarbij zij als vrijwilliger in dienst treden, in het afzonderlijk register, dat krachtens de bepalingen van het K. B. dd. 27 Juli 1887, *St. bl. n°. 142*, in verband met de aanschr. van 26 Oct. 1877, n°. 58 S en van 27 Aug. 1887, n°. 22, gericht aan de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen, op het bureau van den plaatselijke- of garnizoenscommandant, moet worden aangehouden ; en zulks zonder dat eene aanvraag om

tijde, tot eene vrijwillige verbintenis worden toegelaten bij den dienst of het wapen, waarop hunne keus mocht vallen, onverschillig bij welk korps zij zijn ingelijfd, mits zij voor den dienst of het wapen hunner keuze volkomen geschikt zijn en gedurende zes maanden werkelijken dienst hebben verricht. (*a. v., artt. 3 en 4, en M. B. 14 Sept. 1881, n°. 37, ad art. 9, 1°, B. U. 646*).

§ 58. Om tot eene vrijwillige verbintenis, als waarvan in deze sprake is, te worden toegelaten, melden de bedoelde personen zich aan op de wijze bij M. A. 21 Mei 1861, n°. 53 B, bepaald, met dien verstande, dat verlofgangers van de militie te land, die als vrijwilligers bij de zeemacht verlangen over te gaan, zich daartoe moeten vervoegen bij den provinciale-adjutant in het gewest waar zij zich bevinden, en dat voor miliciens die bij de korpsen onder de wapenen zijn, tot zoodanigen overgang steeds de tusschenkomst van den provinciale-adjutant in het gewest waar de milicien gestationneerd is, moet worden ingeroepen.

Tot overgang bij de marechaussee gelden de bijzondere voorschriften voor dat wapen. (9) (*a. v., art. 6*).

§ 59. De militaire autoriteit, behalve de chef van een of ander korps, die eenen voor de militie ingeschrevene, of eenen verlofganger van de militie te land, tot eene verbintenis voor vrijwilligen militairen dienst heeft toegelaten, dirigeert hem op het depot of op den staf van het korps, voor hetwelk hij hem heeft aangenomen, en geeft daarvan kennis aan den commandant van dat korps, onder overlegging van de engagement-staten en daarbij behorende bescheiden. Het vorenstaande is ook van toepassing op den overgang van verlofgangers der militie te land bij een der korpsen van het leger of bij de koloniale troepen, zullende wijders door de commandanten der korpsen waarbij de vrijwillige verbintenis wordt aangegaan, ná de bekrachtiging der akkoorden, e. q. aan het korps waartoe de verlofganger als militieplichtige behoorde, verzocht moeten worden, op den overgang orde te stellen.

toezending eener bevolkingkaart aan het betrokken gemeentebestuur behoort te geschieden, hetzij al dan niet door tusschenkomst van de korpscommandanten onder wier bevelen de miliciens zijn ingedeeld geworden. (*M. B. 4 Oct. 1888, n°. 17, B. U. 1030*).

(9) Aangaande de dienstverbintenissen bij het Wapen der Marechaussee zijn bepalingen vastgesteld bij de K. B. van 14 Oct. 1851, n°. 29 en van 10 Jan. 1874, n°. 21, B. U. 181 en 429. (*Zie hierna hoofdstuk XII*).

(a. v., art. 7 en M. B. 8 Oct. 1889, n°. 49, B. U. Aanh. 137). (*)

§ 60. De provinciale-adjudanten doen van de miliciens-verlofgangers, die zich tot vrijwilligen overgang bij de zeemacht bij hen hebben aangeboden, en van de werkelijk dienende miliciens, nopens wie hun van de chefs der korpsen voordrachten tot zoodanigen overgang zijn geworden, opgave aan den directeur en commandant der marine of aan den ambtenaar van de marine met de werving van zeelieden belast, in de plaats het meest in de nabijheid hunner standplaats gelegen, met uitnoodiging de geschiktheid van de betrokken miliciens nader te doen onderzoeken en de plaats te doen kennen, waarop zij behooren te worden gedirigeerd, wordende, na geschiktbevinding, door de provinciale-adjudanten op de overplaatsing de vereischte orde gesteld. Voor zooveel het korps mariniers betreft, geschiedt de overplaatsing door evengemelde autoriteiten in overleg met den commandant van dat korps. (M. B. 27 Dec. 1861, n°. 49 B, art. 8, B. U. Aanh. 23).

§ 61. Aan miliciens-verlofgangers, die zich tot het aangaan van eene verbintenis als vrijwilliger aanmelden, wordt over het tijdvak van en met den dag der onderteekening tot en met dien vóór de goedkeuring van de verbintenis, of tot en met den dag vóór dien, waarop wordt geconstateerd, dat de verbintenis niet bekrachtigd zal worden, toegekend de soldij en verdere verstrekkingen en vergoedingen als voor van groot-verlof teruggekeerden bepaald, uitgezonderd de dagelijksche toelage voor kleeding en uitrusting. [*Zie wijders de laatste zinsnede van § 4*]. (V. R. A., art. 29, §§ 20 en 21).

§ 62. Een zeemilicien *in werkelijken dienst*, die tot eene verbintenis bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen, wenscht te worden toegelaten, wordt door den directeur en commandant der marine opgezonden naar den provinciale-adjudant in het gewest, waarin hij, directeur, gevestigd is, ten einde de geschiktheid van dien milicien voor den dienst zijner keuze worde onderzocht. Het daartoe benoodigd reisgeld wordt door den directeur en commandant aan den betrokken milicien verstrekt en op diens gage verhaald.

Is hij geschikt bevonden, dan wordt daarvan door den directeur en commandant kennis gegeven aan het Departement van

(*) Zie ook de voorlaatste zinsnede van § 4.

Marine, dat tot de overplaatsing machtiging verleend, waarna de betrokken persoon ter beschikking wordt gesteld van den hiervoren bedoelden provinciale-adjutant. (*M. B. 22 Feb. 1862, n°. 8 B, 2°. en 3°, B. U. 264*).

Een zeemilicien *met groot-verlof*, die tot eene verbintenis bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen, wenscht te worden toegelaten, moet zich daartoe rechtstreeks wenden tot den directeur en commandant der marine, ter plaatse het naast bij zijne verblijfplaats gelegen, die alsdan ten zijnen aanzien handelt, zooals in beide vorige zinsneden is vermeld, met dien verstande echter dat aan den betrokken verlofganger geen reisgeld wordt verstrekt. (*a. v., 4°*).

§ 63. Premiën, aan vrijwillige verbintenissen, als in dit hoofdstuk bedoeld, verbonden, worden niet toegekend aan de nalatige militieplichtigen, de achtergeblevene voorloopig niet toegelaten lotelingen en de miliciens, op wie de artt. 165, 171 en 178 der Militiewet betrekking hebben dan voor zoover zij *twee* jaren onder de wapenen hebben doorgebracht, of daartoe niet verplicht zijn verklaard, en evenmin aan de achtergeblevene miliciens bedoeld bij art. 173 dier wet, die gehouden zijn hunnen *vijsjarigen* diensttijd onder de wapenen te verblijven. (*Voorschr. M. B. 27 Dec. 1861, n°. 48 B, art. 10, B. U., Aanh. 23*).

§ 64. De miliciens-korporaals en de miliciens-sergeanten, die de geschiktheid bezitten, voor het bekleeden van die graden van de vrijwilligers gevorderd, kunnen, overeenkomstig het voorgeschrevene in art. 9 der Militiewet, met behoud van hunnen graad worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij het korps waartoe zij behooren, indien daarbij in dien graad vacatures bestaan, welke niet kunnen worden aangevuld door bevordering van vrijwilligers, die *vóór hen* e bewijzen van geschiktheid voor het bekleeden van dien graad als vrijwilliger hebben geleverd.

Voor zooveel zij behooren tot de Infanterie, de Cavalerie, de Veld- of de Vesting-Artillerie, kunnen zij, wanneer er geen vacature bestaat bij het regiment of het onderdeel waarbij zij zijn ingedeeld, ook in hunnen graad bij een ander regiment of onderdeel van hetzelfde wapen overgaan, eveneens met inachtneming van het bepaalde in de vorige zinsnede. (*M. A. 8 Nov. 1886, n°. 31, B. U. Aanh. 121*).

HOOFDSTUK III.

Premiën, aanbrenngelden enz.

§ 65. Aan iederen recruit, die zulks verlangt, wordt zekere som als premie toegekend.

§ 66. Het hoogste bedrag, dat, in gewone gevallen, voor de premiën en aanbrenngelden mag worden uitgekeerd, wordt door den Koning bepaald.

Bij het toekennen van premiën en aanbrenngelden moet er op worden gelet, dat de vastgestelde sommen het hoogste bedrag uitmaken, hetwelk kan worden betaald, zoodat:

a. geene uitbetaling moet geschieden aan hen, die geen premie of geen aanbrenngeld verlangen, en

b. wanneer de omstandigheden — zooals b. v. groote toeloop van vrijwilligers, en dus ruime keuze — daartoe aanleiding geven, lagere dan de vastgestelde of geene premiën moeten toegekend worden.

c. aanbrenngelden niet worden betaald, dan ingeval de betrokken persoon werkelijk is aangebracht. (*V. R. A., ad art. 98, § 2*).

§ 67. Het hoogste bedrag in de vorige § bedoeld, kan in zeer bijzondere gevallen voor enkele personen, op wier aanneming voor den dienst bijzondere prijs wordt gesteld — doch alleen op machtiging van den Minister van Oorlog — worden overschreden. De premie in dit geval toe te kennen mag echter, zonder 's Konings toestemming, niet hooger zijn dan tweemaal het bedrag der vastgestelde premie. (*R. A., art. 99*).

In het geval, bedoeld bij de vorige zinsnede, wordt door den commandeerenden officier van het korps rechtstreeks een voorstel aan den Minister van Oorlog gedaan, met opgave van de redenen, die het toekennen eener hoogere premie noodig maken, en van het bedrag dier premie. Het akkoord, in tweevoud, wordt daarbij overgelegd.

Bij toestemmende beslissing wordt deze door den Minister op het akkoord vermeld, en dit aan den commandeerenden officier teruggezonden om — zoo inmiddels geene redenen zijn ontstaan, die dit beletten — te worden bekrachtigd.

In afwachting der beslissing, blijft de belanghebbende in het genot van de bepaalde vergoedingen (*V. R. A., ad art. 99*).

§ 68. Behoudens het bepaalde bij de §§ 69—72 wordt het hoogste bedrag der sommen, welke in gewone gevallen voor premiën en aanbrenngelden bij de Korpsen der Landmacht, daaronder begrepen de Koninklijke Militaire Academie, de Pupillenschool en het Vaste Kader van het Koloniaal-Werfdepot, mogen worden uitgekeerd, vastgesteld als volgt:

a. Voor ieder als vrijwilliger aangenomen gewezen militair, recruit of milicien, die den leeftijd van 18 jaren bereikt en dien van 30 jaar niet overschreden heeft *eene premie* van *f* 10 voor elk jaar, waarvoor hij zich als onderofficier of soldaat verbindt, doch niet meer dan *f* 60.

b. Voor ieder als tamboer of hoornblazer aangenomen vrijwilliger beneden den leeftijd van 18 jaar, *eene premie* van *f* 5 voor elk jaar, waarvoor hij zich verbindt, doch niet meer dan *f* 30.

c. Voor een persoon, als onder *a* bedoeld, zoo deze zich verbindt als militair beneden den graad van korporaal, *aanbrenngeld* voor elk jaar waarvoor hij zich verbindt *f* 1, doch niet meer dan *f* 6.

d. Voor ieder vrijwillig dienend militair beneden den graad van onderofficier, die zich, vóór den leeftijd van 30 jaar te hebben bereikt, opnieuw verbindt, *gelijke premie* als onder *a* omschreven. (*K. B. 25 Aug. 1888, n°. 27, art. 14, B. U. 1007*).

§ 69. De premiën en aanbrenngelden, bij § 68 vermeld, worden:

a. niet toegekend, indien het verbintnissen geldt: van meesters-werklieden, van kleeder-, schoen- of laarzen- en zadelmakers, hoefsmeden, werklieden in hout en ijzer, en dergelijken, van hen, die als adspirant-onderofficier of adspirant-korporaal worden aangenomen, van volontairs boven den leeftijd van 18 jaren, die bij het Instructie-Bataljon, de Instructie-Compagnie, de Instructie-Batterij en dergelijken tot opleiding bij die inrichtingen worden aangenomen, van hen die in dienst zijn of treden met het bepaalde doel, om tot den officiersrang te worden opgeleid, of die op een cursus of op eene voorbereidende school voor zoodanigen

cursus tot opleiding van dien rang onderwijs ontvangen, van gepensionneerden of gegageerden, die weder opnieuw in dienst treden, van op verzoek ontslagen pupillen, die eene eerste verbintenis aangaan, van hen, wier bezoldiging niet per dag is bepaald, van miliciens, aangegaan met het doel, om bij het Wapen der Marechaussee te worden overgeplaatst.

b. slechts genoten over de jaren der verbintenis, die, vóór dat de belanghebbende zijn 31ste levensjaar zal intreden, geheel zullen zijn volbracht. (*a. v.*, *art.* 15 en *M. A.* 26 Maart 1889, n°. 24).

§ 70. De aanbrenngelden onder *c* van § 68 bedoeld, worden niet genoten voor verbintenissen van personen:

a. die in den titulairen graad van onderofficier of van korporaal worden aangenomen,

b. die op bijzondere machtiging van den Minister van Oorlog worden aangenomen, en

c. die herkomstig zijn uit gestichten en uit gevangenissen voor jeugdige veroordeelden, zooals die te *Ommerschans* en *Veenhuizen* en te *de Kruisberg* bij *Doetinchem*. (*a. v.*, *art.* 16).

§ 71. De premiën en aanbrenngelden, bedoeld bij § 68, worden uitbetaald: die bedoeld onder *a*, *b* en *c*, na de goedkeuring van het akkoord; aan hen evenwel, die zich buiten de standplaats van den commandant van het korps tot het aangaan van eene verbintenis aanmelden, kan, na de voorloopige goedkeuring voor den dienst, en nadat de vereischte bescheiden overgelegd en in orde bevonden en de krijgsartikelen voorgelezen zijn, van de premie hoogstens een derde gedeelte in voorschot worden uitbetaald; die bedoeld onder *d*, na ingang van de verbintenis. (*a. v.*, *art.* 17).

§ 72. Gaat een vrijwillig dienend militair — onder genot van premie — over bij de Koloniale troepen, de Zeemacht enz., of wordt hem ontslag uit den dienst op verzoek verleend, dan moet de genoten premie worden terugbetaald voor elk jaar, waarover premie is genoten en dat niet geheel is volbracht. (*a. v.*, *art.* 18).

§ 73. De toelage voor *eerste uitrusting* voor een onderofficier of soldaat wordt vastgesteld voor een tijdvak van zes of meer jaren en toegekend bij ingang van eene dienstverbintenis. Bij verbintenissen voor minder dan zes jaren wordt slechts te goed gedaan een zesde der vastgestelde som voor elk jaar, waarvoor

de verbintenis is gesloten. Voor een milicien wordt echter in mindering gebracht de genoten vergoeding over den nog onverschenen militiediensttijd, berekend naar de vergoeding over het dan loopende jaar vastgesteld voor een milicien van het korps, waarvan hij afkomstig is. (*R. A., artt. 70 en 73*).

Aan een onderofficier of soldaat (milicien) die zich, na zes jaren militiediensttijd te hebben volbracht, onder de wapenen bevindt, wordt na afloop van dat tijdvak opnieuw toelage voor eerste uitrusting toegekend, met dien verstande dat de toelage slechts wordt genoten over het tijdvak dat hij onder de wapenen is en de berekening zal plaats hebben volgens het bepaalde bij de tweede zinsnede van art. 72 van het Regl. van Adm. bij de Landmacht. (*K. B. 30 Aug. 1890, n°. 22, B. U. 1115*).

§ 74. Het bedrag der toelage voor eerste uitrusting is bepaald als volgt:

- a. voor de soldaten-vrijwilligers bij de Cavalerie en bij de Rijdende Artillerie, met uitzondering van de jongelingen bij de Instructie-Batterij, op *f* 26; voor laatstbedoelde jongelingen en voor de soldaten-vrijwilligers bij de Veld-Artillerie op *f* 25; en voor de overige soldaten, zoowel vrijwilligers als miliciens, op *f* 20.
 - b. voor de onderofficieren: bij de Cavalerie en bij de Rijdende Artillerie op *f* 36; bij de Veld-Artillerie op *f* 35 en bij de overige Korpsen op *f* 30; en voor de onderofficieren-schrijvers op *f* 25. (*K. B. 25 Aug. 1888, n°. 27, art. 11, Staat A., B. U. 1007*).
-

HOOFDSTUK IV.

Dienst bij de Korpsen.

A. *Kleding en wapening.*

§ 75. Zoodra een recruit definitief is aangenomen, ontvangt hij een volledig stel kledingstukken, al de benoodigde kleine uitrustingsstukken en het noodige ondergoed.

Een en ander wordt hem verstrekt ten laste zijner uitrustingen- en reserverekening.

Tot gedeeltelijke bestrijding van de kosten voor het verstrekken dezer goederen wordt van 's Rijkswege eene toelage voor *eerste uitrusting* te goed gedaan. (*Zie hiervoren onder § 73*).

§ 76. Voor onderhoud en vernieuwing van deze goederen wordt den vrijwilliger, voor elken dag van presentie, of dat hij als present wordt beschouwd, eene toelage op gezegde rekening te goed gedaan, waarvan het bedrag is aangegeven op den als *Bijlage C* achter dit hoofdstuk gevoegden staat. Ieder militair wordt voorzien van een zakboekje, waarin o. a. zijne uitrustingen- en reserverekening wordt gehouden, zoodat hij die rekening kan nagaan.

§ 77. Ieder onderofficier en soldaat mag zich voor eigen rekening geheel of ten deele voorzien van voorwerpen van kleding en uitrusting, mits die in goed bruikbaren staat en voor den dienst geschikt zijn, en de bovenkleding geheel overeenkomstig de vastgestelde modellen zij.

Het voor eigen rekening aangeschafte komt in vervanging van dat, van Rijkswege te verstrekken, wordt voorzien van de nummers en merken, bij het korps in gebruik, en blijft het eigendom van den belanghebbende. (*R. A., art. 95*).

§ 78. De voorwerpen van wapening, ledergoed en nachtleger voor onderofficieren en soldaten, en die van paardetuig voor Rijkspaarden worden uit s Rijks magazijnen verstrekt en vernieuwd, en voor Rijks rekening onderhouden. (*a. v. art. 123*).

B. *Huisvesting en soldij.*

§ 79. De korporaals wonen, bij de Infanterie, met de soldaten en de tamboers of de hoornblazers, bij de Cavalerie, met de trompetters, hoefsmeden en ruiters hunner escouade; de sergeanten en wachtmeesters wonen afzonderlijk, zoo dicht mogelijk bij de compagnie of het eskadron. De sergeant-majoor en de opperwachtmeester wonen, zoo zij ongehuwd zijn, met den fourier in een afzonderlijk vertrek; zijn zij gehuwd, dan wordt hun een bureel in de kazerne aangewezen. De sergeanten- en korporaalstamboer of -hoornblazer en de schrijvers wonen met de sergeanten. De muzikanten worden in afzonderlijke vertrekken, zooveel mogelijk vereenigd, gehuisvest. De meesters-werklieden wonen in, of, zooveel mogelijk, nabij de kazerne. De adjudanten-onderofficier, de vaandeldrager, de standaarddrager, de pikeur, de kapelmeester, en de staftrompetter bewonen ieder eene afzonderlijke kamer; een der eerstgemelden meer bepaaldelijk in de kazerne en nabij het bataljon, het eskadron of de batterij waartoe hij behoort. (*Regl. Inv. dienst*).

§ 80. Elk tot troepenverblijf bestemd lokaal wordt naar de behoeften voorzien van meubelen.

Jaarlijks, vóór of op 1 November, wordt vanwege het Rijk verstrekt voor elke gedurende den dag bewoonde onderofficiers- en troepenkamer, eene kachel met bijbehorende plaat, pijpen, kolenbak, pook en schop. (*Kaz. regl., artt. 14 en 21*).

§ 81. Onbeschoten zolders mogen nimmer worden bewoond, en beschoten zolders in gewone tijden niet, tenzij deze in vertrekken zijn afgedeeld. In de kamers voor logies bestemd mogen in gewone omstandigheden niet meer personen worden gehuisvest dan overeenkomt met $\pm 16 M^3$ ruimte en $3.5 M^2$ grondoppervlakte voor elken bewoner. (*a. v., artt. 10 en 17*).

§ 82. De kamers, bewoond door onderofficieren, worden voorzien van nachtlegers, stoelen en sluitbare kribbekastjes [per onderofficier van elk dier voorwerpen één, met uitzondering van

stoelen, waarvan eenige boven het aantal bewoners per kamer worden verstrekt]; tevens van één of meer geveerde tafels en van één of meer waschtafels met waschkom, waterkit en vuilwateremmer.

In de eetzaal wordt, behalve het noodige aantal tafels en kasten, voor elken ongehuwden onderofficier van Rijkswegé één stoel verstrekt. (*a. v., art. 15*).

§ 83. De voorhanden zijnde kleine kledingstukken worden altijd in den ransel geborgen, met uitzondering van de schoenen, de kwartiermuts en den handdoek.

Alle verdere voorwerpen, behoorende tot de uitrusting en de bewapening van den man worden, voor zooveel zij niet in gebruik zijn, op de meest ordelijke wijze, door den compagnies-commandant te bepalen, in of op de daartoe bestemde kleerkastjes, rakken en planken gelegd, of daaraan gehangen. Ook op de berging van reglementen, boeken enz. wordt door den compagnies-commandant orde gesteld.

Het gereedschap, dat tot het schoonmaken der kamers noodig en bij de compagnieën in gebruik is, moet tot het volstrekt noodige worden beperkt.

Het bezit van kistjes, mits deze gesloten kunnen worden en zoodanige afmetingen hebben, dat ze onder de nachtlegers kunnen worden geplaatst, en overigens in zindelijkken staat zijn, kan door den bataljons-commandant worden toegelaten.

Van tijd tot tijd doet de compagnies-commandant die kistjes nazien, en zoodra blijkt, dat de inhoud zich in onzindelijkken toestand bevindt, of uit voorwerpen bestaat, welke strijdig zijn met de tenue, ontnemt hij aan den eigenaar de vergunning om het kistje in de kazerne te hebben.

Bij afwezigheid van de eigenaars mogen deze kistjes niet op de rustkamers worden geborgen.

Niet gebruikt wordende, moeten zij altijd gesloten zijn.

Het bezit van andere voorwerpen, welke tot gerief van den man of tot verfraaiing van de kamer strekken, kan mede worden vergund. De kamers der onderofficieren worden voorzien van eenvoudig en net huisraad, als: stoelen, tafels voorzien van schuifladen, kasten, waschtafels enz. (*Regl. Inw. dienst*).

§ 84. De nachtlegers bij de korpsen en inrichtingen van het leger in gebruik worden onderscheiden in eenmans- en in tweemans-nachtlegers.

De eenmans-nachtlegers zijn bestemd voor ongehuwde-, de tweemans-nachtlegers voor gehuwde militairen.

Een eenmans-nachtleger bestaat uit een ijzeren bedkrib met raam van bandijzer, een linnen bedzak en een linnen kussenzak, beide gevuld met stroo, een linnen bovenlaken, een linnen onderlaken, een wollen deken van 1 Mei tot 30 September en twee wollen dekens van 1 October tot 30 April.

Bij strenge koude kan, wanneer dit door de commandeerende-officiëren van de troepen ter plaatse noodig wordt geoordeeld en de beschikbare voorraad het toelaat, door den toeziende-chef van het garnizoens-nachtlegermagazijn een derde deken worden verstrekt. (*Instructie betreffende o. a. den dienst bij de garnizoens-nachtlegermagazijnen. M. B. 20 Mei 1892, n°. 112, art. 38, R. M 189*).

§ 85. De onderofficiëren bij de korpsen mogen zich voorzien van een matras en hoofdpeluw van paardenhaar of van kapok, vervaardigd op de wijze als ten opzichte der tweemansmatrassen en hoofdpeluwen is voorgeschreven, doch van zoodanige afmetingen, dat ze in de eenmans ijzeren bedkrib kunnen worden gebruikt. Die voorwerpen moeten door en voor rekening van de gebruikers worden aangeschaft en onderhouden en blijven hun eigendom. (*a. v., art. 39*).

§ 86. In den loop der maand Maart van elk jaar — of, wanneer eene garnizoensverandering in het voorjaar te voorzien is, onmiddellijk na afloop daarvan — wordt het stroo van de bed-, kussen- en stroozakken, bij de compagnieën in gebruik, geheel vernieuwd, en wel, zoo noodig, achtereenvolgend bij gedeelten.

In de maand October van elk jaar wordt, gelijktijdig met de verwisseling der zakken, het stroo behoorlijk uitgeschud en gezuiverd, en daarna met nieuw stroo aangevuld. (*a. v., art. 43*).

De bij de compagnieën in gebruik zijnde bed-, kussen- en stroozakken worden tweemaal in het jaar, en de bedlakens eens per maand tegen schoone verwisseld.

Eens in het jaar — in den regel gedurende het tijdvak van 1 Mei tot 31 Augustus — worden de dekens, waarvoor dit, naar het oordeel van den toeziende-chef van het garnizoens-nachtlegermagazijn, noodig is, door schoone vervangen. (*a. v., art. 44*).

§ 87. In elke kazerne worden, behalve de woonvertrekken, zooveel mogelijk, nog voor bijzonder gebruik aangewezen, o. a. per bataljon eene keuken voor de onderofficiëren en eene voor de

mindere militairen, per bataljon eene eetzaal voor de onderofficieren, eene scherm- en danszaal, één of meer schoollokalen naar gelang van de behoefte, eene uitspanningszaal, eene bad- of reinigingskamer enz. (*Regl. Inw. dienst*).

§ 88. Zoo eenigszins mogelijk worden voor onderofficieren en voor mindere militairen afzonderlijke cantine-lokalen ingericht.

In de cantine worden, op door den commandeerenden officier vast te stellen gedeelten van den dag, tegen contante betaling verkrijgbaar gesteld: eet- en drinkwaren van eenvoudigen aard doch goede hoedanigheid, alsmede zoodanige voorwerpen en artikelen waarvan kan worden aangenomen dat de *soldaat* ze dikwijls gebruikt.

De in de cantine te maken winst moet zooveel mogelijk worden beperkt. Eventueel kunnen sommige artikelen als bier, koffie, boter enz., zonder winst of zelfs met verlies worden verkocht indien dit mogelijk is, doordien op andere artikelen, in het bijzonder op sterken drank, winst wordt behaald. Wat van de winst overblijft, wordt in de eerste plaats gebruikt voor het onderhoud, den aanmaak of aankoop van hetgeen noodig is tot de uitoefening van het bedrijf en het aanschaffen van spellen en couranten en verder uitsluitend en gelijkelijk ten bate van de militairen besteed, op de wijze welke het meest tot hun nut en genoegten kan strekken. (*a. v., art. 146*).

§ 89. Het dagelijksch bedrag van de *soldij* en van de *bezoldiging* van de onderofficieren en minderen wordt door den Koning bepaald, en is thans vastgesteld, zooals vermeld wordt in de achter dit hoofdstuk gevoegde staten. (*Bijlagen D, E en F*). [*Zie voorts: voor de hospitaalsoldij, § 102; voor de bezoldiging der geëmployeerden bij de Militaire Hospitalen, Bijl. J.; voor de soldij van onderofficieren en manschappen de Marechaussee, § 278; voor het traktement van de apothekers-bedienden, § 648*].

De *soldij* wordt op den 5^{den}, 10^{den}, 15^{den}, 20sten, 25sten en laatsten der maand, na aftrek van hetgeen in de menage is besteed, en zoo noodig aangevuld door bijslag, tot het bedrag als minimum van het zakgeld vastgesteld, uitbetaald. (*Regl. Inw. dienst*). [*Zie aangaande de uitbetaling van soldij ook § 92*].

C. *Menage.*

§ 90. De korporaals en manschappen van elke compagnie

houden te zamen menage. Zijn er echter weinig manschappen onder de wapenen en is het in hun belang, dan kunnen twee of meer compagnieën één menage uitmaken.

Door ieder, die aan de menage deelneemt, wordt per dag eene som ingelegd, gelijkstaande aan de soldij van den soldaat die de minste soldij geniet en aan de menage deelneemt. (*a. v., artt. 114 en 115*).

§ 91. In den regel moeten de maaltijden als volgt verdeeld worden :

a. *Wanneer 's morgens soep wordt gebruikt :*

1°. Vóór de morgen-oefening, *brood met koffie* ; 2°. onmiddellijk na de morgen-oefening, *soep met vleesch* ; 3°. tusschen 3 en 4 uur, *de middagkost*.

b. *Wanneer 's morgens geen soep gebruikt wordt :*

1. Vóór de morgen-oefening, *brood met boter, kaas en koffie* ; 2°. omstreeks 1 uur des namiddags, *de middagkost*.

Op de dagen dat 's morgens geen soep wordt gebruikt en dus koffie met brood, boter en kaas wordt verstrekt, bestaat de middagkost uit vleesch, aardappelen en groente. Op de overige dagen bestaat de middagkost uit: aardappelen met groente en spek; of bruine boonen met spek; of grauwe erwten met spek; of erwtensoep met spek.

De, als *Bijlage G*, achter dit hoofdstuk gevoegde staat bevat een overzicht van de hoeveelheid en de soort van levensmiddelen die voor iederen man, elken dag, worden verstrekt, m. a. w. *het dagelijksch menu* voor den soldaat.

Het menu wordt overigens afgewisseld naar den tijd van het jaar.

De diensten bij de korpsen worden zoodanig geregeld, dat de soldaat, na het middagmaal, minstens één uur vrijen tijd heeft.

Het ontbijt en het middagmaal hebben plaats onder toezicht van de officieren der orderweek.

Ofschoon het ration kaas, zooveel mogelijk, voor ieder man in één stuk wordt verstrekt behoeft de kaas niet in eens te worden genuttigd, doch wordt het den gebruiker zelfs aanbevolen een gedeelte van het brood, de boter en de kaas te bewaren voor avondeten. (*Voorschr. betreffende de Voeding enz.; M.*

B. 25 Oct. 1880, n°. 81, en M. B. 13 Oct. 1881, n°. 41, B. U. 580 en 657).

§ 92. Hetgeen van den inleg, na aftrek der vertering in de menage, overblijft, wordt alle vijf dagen den man als *zakgeld* uitbetaald. Dit zakgeld mag in geen geval minder bedragen dan vijf en vijftig cents voor de manschappen van het Regiment Grenadiers en Jagers, vijftig cents voor die der overige regimenten Infanterie en vijf en zestig cents voor die der overige wapenkorpsen. Hetgeen, b. v. ten gevolge van *ongewone duurte* der levensmiddelen, aan deze *minimale bedragen ontbreekt*, wordt, als bijslag op de soldij, van Rijkswege te goed gedaan.

Het zakgeld, dat den korporaal wordt uitbetaald, overtreft dat van den soldaat steeds met zooveel, als de soldij van den korporaal hooger is dan die van den soldaat. (K. B. 25 Aug. 1888, n°. 27, art. 6, B. U. 1007).

§ 93. Bij elk bataljon houden de onderofficieren te zamen menage.

De gehuwde onderofficieren, zoomede de muzikanten, kunnen desverkiezende daaraan deelnemen.

Ook militairen beneden den graad van onderofficier, kunnen op voordracht van den commandant der compagnie en met toestemming van den bataljons-commandant tot deze menage worden toegelaten.

Door ieder, die aan de menage der onderofficieren deelneemt, wordt per dag eene som ingelegd, noodig om aan de deelnemers des morgens koffie en boter, en des namiddags een voedzamen en den onderofficiersstand passende maaltijd te kunnen verschaffen en overigens in de behoefte der menage te kunnen voorzien.

Het bedrag dier som wordt door den commandeerenden officier bepaald.

Daarenboven betaalt ieder, die tot de menage toetreeft, tot het aanschaffen en onderhoud van tafelgoed en keukengereedschap, *bij hetzelfde korps*, voor één eene bijdrage.

Tot commissarissen van de tafel worden door hen, die aan de menage deelnemen, uit hun midden drie onderofficieren gekozen.

Een daarvan wordt als menage-meester en een als plaatsvervangend menage-meester aangewezen.

Deze commissarissen worden maandelijks vervangen. Zij bepalen, onder nadere goedkeuring van den bataljons-adjutant, de soort van spijs, welke gegeten zal worden, en zijn belast met de regeling van alles, wat het dagelijksch beheer van de menage betreft.

De menage-meester is belast met den inkoop der levensmiddelen en verdere benodigdheden voor de menage, zoomede met het aanhouden van het menageboek en het quitantieboek.

Het bestuur en het toezicht over de onderofficiersmenage is aan den bataljons-adjutant opgedragen. (*Regl. Inn. dienst.*)

De ongehuwde onderofficieren kunnen ten behoeve hunner menages, voor zooveel zij uit wenschen, levensmiddelen uit de garnizoensmagazijnen ontvangen. Ook kunnen ten behoeve van de menages der onderofficieren, vleesch, vet, spek, zout, koffie, melk, groenten, azijn, peper en mosterd tegen den aannemingsprijs worden verkregen. (*Voorschr. betreffende de Voeding enz.*).

§ 94. Behalve zijne soldij, ontvangt ieder militair van Rijkswege, dagelijks nog een ration *munitiebrood*. Het ration moet een gewicht hebben van 0.6 kilogram. Het brood is van tarwe en moet van goede hoedanigheid zijn. (*K. B. 25 Aug. 1888, n°. 27, art. 7, B. U. 1007.*)

§ 95. De officieren van gezondheid, bij de korpsen ingedeeld, letten in het bijzonder op de huisvesting, voeding en kleeding van den soldaat. Ontwaren zij daarbij iets, wat naar hun gevoelen voorziening vereischt, dan geven zij daarvan onmiddellijk kennis aan den chef van het korps en aan den chef van den geneeskundigen dienst ter plaatse.

Deze laatste, of wel de eerstaanwezende officier van gezondheid bij het korps, treedt, zoo noodig, met den korps-commandant in overleg ten opzichte van de te nemen maatregelen, en omtrent het onderzoek, gevorderd tot het opmaken van de gezondheidskaart, model n°. 9. (*Regl. Geneesk. dienst, art. 40, M. B. 16 Nov. 1881, n°. 108, B. U. 663 en M. B. 10 Feb. 1887, no. 39, B. U. 942.*)

D. *Verpleging in geval van ziekte of ongesteldheid.*

§ 96. Ingeval van ziekte of ongemak worden de militairen, van Rijkswege, geneeskundig verzorgd en van geneesmiddelen voorzien.

§ 97. Het *morgenbezoek* in de kazerne geschiedt op een door den korps-commandant, in overleg met den chef van den geneeskundigen dienst ter plaatse, te bepalen uur, doch altijd minstens een uur vóór den tijd, waarop de dienst in het hospitaal begint.

De officier, met den kazernedienst belast, wijst de zieken en gekwetsten aan, die naar het hospitaal of de daarvoor in de plaats tredende zieken-inrichting moeten worden overgebracht. (*Regl. a. v., artt. 41 en 42.*)

§ 98. Alleen bij ongesteldheid van lichten aard en in zeer

enkele gevallen worden ongehuwde militairen *in het kwartier* behandeld.

In den regel geschiedt dit voor niet langer dan 24 uren.

De kwartierzieken van den vorigen dag moeten den officier van gezondheid bij het morgenbezoek worden vertoond. (*a. v., art. 43*).

§ 99. Indien de officier van gezondheid, met den kazernedienst belast, het noodig oordeelt, kan hij *vrijstelling* van het dragen van den ransel of van den halsdas, of wel van het paardrijden, het zwemmen en van andere oefeningen verleenen aan manschappen, wier lichamelijke toestand die vrijstelling wenschelijk of noodzakelijk doet achten.

Hij geeft van de door hem bevolen vrijstellingen schriftelijk kennis aan den betrokken korps-commandant, met vermelding van den tijd, door hem voor de vrijstellingen noodig geacht. (*a. v., art. 44*).

§ 100. Na afloop van den dienst in de kazerne, neemt de officier van gezondheid, met het morgenbezoek belast, inzage van de bij den commandant der kazernewacht ingekomen rapporten omtrent *gehurde* militairen of leden hunner gezinnen, voor wie genees- of heilkundige hulp verzoekt is.

Hij bezoekt die zieken zoo spoedig doenlijk, daarbij evenwel in acht nemende, dat dit bezoek moet afgelopen of afgebroken zijn tegen den tijd, waarop de morgendienst in het hospitaal eenen aanvang neemt. (*a. v., art. 46*).

§ 101. Zij, die bij den morgendienst ter *opneming in de ziekeninrichting* worden aangewezen, moeten vóór elf uur in die inrichting aanwezig zijn. Zoo noodig, geschiedt hun vervoer door middel van den ziekenwagen of per brancard.

Aan de zieken wordt eene ligplaats aangewezen. Hun worden, zoo noodig, de middelen verstrekt om zich behoorlijk te reinigen. Hunne kleeding en uitrusting worden in ontvangst genomen, nadat zij voorzien zijn van de voorgeschreven hospitaalkleeding. (*Voorschr. betreffende de Hospitalen; M. B. 21 Sept. 1880, n°. 79, B. U. 577*).

§ 102. De militairen in een hospitaal opgenomen, ontvangen daar alles, wat tot hunne *verpleging* en *geneezing* kan strekken.

Zij genieten bovendien de *hospitaalsoldij*, waarvan het dagelijksch bedrag is bepaald op 30 cents voor de adjudanten-onderofficier, 20 cents voor de sergeanten-majours of opperwachtmees-

ters, 15 cents voor de sergeanten, wachtmeesters of fouriers, 10 cents voor de cadetten, 8 cents voor de korporaals, 4 cents voor de mindere militairen en 2 cents voor de pupillen.

Deze soldij wordt evenwel niet genoten door: *a.* de gehuwde onderofficieren en manschappen, alsmede de weduwnaars met één of meer kinderen; *b.* de militairen van de landmacht beneden den rang van officier, wier bezoldiging per jaar is vastgesteld; en *c.* de onderofficieren en minderen van het wapen der *Marechaussee*.

Gehuwde onderofficieren en minderen, weduwnaars met één of meer bij hen inwonende kinderen daaronder begrepen, behouden hunne soldij, doch ondergaan gedurende den tijd hunner verpleging in een militair hospitaal of andere ziekeninrichting (de geneeskundige gestichten voor krankzinnigen daaronder begrepen) eene vermindering op hunne dagelijksche soldij, naar gelang van de graden welke zij bekleeden, te weten: een onderofficier 10 cents, een korporaal $7\frac{1}{2}$ cents en een minder militair 5 cents.

De militairen der landmacht, beneden den rang van officier, wier bezoldiging *per jaar* is vastgesteld, mitsgaders de onderofficieren en mindere militairen van het wapen der *Marechaussee* ondergaan gedurende den tijd hunner verpleging in voormelde ziekeninrichtingen eene vermindering van bezoldiging, welke per dag bedraagt: voor de *marechaussees* te voet 40 cents en voor de overige militairen 55 cents. Deze vermindering van bezoldiging wordt slechts tot het halve bedrag ondergaan, indien de betrokken militairen gehuwd zijn (weduwnaars met één of meer kinderen daaronder begrepen). [*K. B.* 7 Sept. 1880, n°. 9, artt. 19, 20 en 23, *B. U.* 577].

§ 103. De hospitaalsoldij wordt in den regel uitbetaald op den 6^{den}, den 11^{den}, den 16^{den}, den 21sten, den 26sten en den laatsten dag van elke maand. (*Voorschr. op de Hospitalen*; *M. B.* 21 Sept. 1880, n°. 79, *B. U.* 577).

§ 104. De vertrekken en ziekenzalen in de militaire hospitalen worden op eenvoudige en doelmatige wijze van *meubelen* voorzien.

De *wondelplaatsen* bij de gebouwen moeten steeds in bruikbaren staat verkeeren en van rustbanken zijn voorzien.

Daar, waar de localiteit zulks toelaat, worden *leeskamers* ingericht, ten einde den patiënten, wier toestand dit gedooft, gelegenheid te geven, den

vrijen tijd, buiten de ziekenzalen, met lezen of eenig ander gepast spel door te brengen. (*K. B. a. v., artt. 26, 28 en 76.*)

§ 105. De *gewone voeding* der zieken wordt in vier maaltijden gebruikt, n. l.: 1° *maaltijd*: brood met boter en thee met melk; 2° *maaltijd*: rijst met melk, of havergort met melk, of gort met boter. Voor verpleegden, die het hospitaal verlaten, op den dag van hun vertrek, groentesoep met vleesch; 3° *maaltijd*: gebraden vleesch met aardappelen en groenten, met bier of wijn; 4° *maaltijd*: brood met boter en thee met melk.

Voor de zieken, voor wie de chef van het hospitaal zulks noodig acht, kunnen *buitengewone voedingsmiddelen* worden voorgeschreven, als: versehe groenten, rijst met melk, chocolade, eieren, kaas, rookvleesch, haring, bescuit, vruchten, melk enz.

Gedurende den geheelen dag moet er *bouillon* aanwezig zijn, om daarvan de door de officieren van gezondheid aangewezen zieken te voorzien. De chef der inrichting bepaalt de hoeveelheid vleesch, welke voor de bereiding van dezen bouillon gebruikt moet worden. (*a. v., artt. 184—186.*)

§ 106. De *gewone verschooningen* van de hospitaalgoederen, bij de zieken in gebruik, hebben plaats als volgt: telken vijf dagen, de mutsen, halsdoeken, zakdoeken, hemden, onderbroeken, sokken en handdoeken; telken vijftien dagen, de beddelakens, de overtrekken der hoofdeluwen en linnen pantalons; telken zes maanden, de stroozakken, stroopeluwen en dekens; telken jare, de jassen en laken pantalons.

De aangegeven verwisselingen sluiten echter niet uit de *extra verschooningen*, welke de officieren van gezondheid wegens bijzondere redenen noodig oordeelen.

De voorwerpen van kleeding, linnengoed en nachtleger, in gebruik geweest bij *eenen zieke of overledene*, moeten vóór de uitgifte aan andere personen behoorlijk gereinigd worden.

Het stroo uit de gebruikte stroozakken wordt, buitengewone omstandigheden uitgezonderd, op 1 Januari en 1 Juli *vernieuwd*. (*a. v., artt. 104, 106, 107 en 115.*)

§ 107. Zoowel aan de verpleegden, die zich in de leeskamers bevinden, als aan de zieken, die hun bed niet mogen verlaten, moet, indien zij zulks verlangen, *schrijfgereedschap* worden verstrekt. Het daarbij te gebruiken papier, de postzegels enz. worden hun tegen inkoopsprijs verschaft. (*a. v., art. 281.*)

§ 108. Wanneer een verpleegde zoodanig ongesteld wordt, dat er *gevaar voor zijn leven* bestaat, dan geeft de chef der inrichting daarvan kennis aan de naaste bloedverwanten van den lijder.

In dit geval zijn de chefs der inrichtingen verplicht het bezoeken van den lijder door naastbestaanden, zooveel mogelijk, gemakkelijk te maken. (*a. v., art. 158.*)

§ 109. Overal waar eene militaire zieken-inrichting bestaat, zal aan het bestuur of de geestelijkheid van elke ter plaatse gevestigde gezindte, desverlangd, door den chef der inrichting eene toegangkaart uitgereikt worden, tot het bezoeken van de zieken dier gezindte door *een' geestelijke, leeraar of krankenbezoeker*, aan wien dit door dat bestuur of die geestelijkheid wordt opgedragen.

Dag en uur, ééns in de week, voor het bezoek bestemd, worden door den chef der inrichting, in overleg met het bestuur of de geestelijkheid der betrokken kerkelijke gezindte, bepaald en op de kaart aangegeven.

De toegangkaart kan wezen voor één, twee, drie of meer personen, die op de kaart moeten zijn genoemd; zij geldt voor dengene van hen, die daarvan houder is.

Wanneer een zieke godsdienstige toespraak of hulp verlangt, hetzij van den leeraar, geestelijke of krankenbezoeker, aan wien het wekelijksch bezoek is opgedragen, hetzij van een ander door hem aangeduid, dan zal aan dezen dit verzoek, vanwege den chef der inrichting, terstond overgebracht en de gelegenheid tot bezoek gegeven worden.

Verlangen verwanten van eenen lijder, dat hij door een' leeraar, geestelijke of krankenbezoeker worde bezocht, dan geeft de chef daartoe verlof.

Oordeelt een officier van gezondheid, of bij diens ontstentenis de administrateur der inrichting, dat een verpleegde met levensgevaar wordt bedreigd, dan wordt vanwege de directie der inrichting onverwijld daarvan kennis gegeven aan den geestelijke of leeraar, die haar voor dat geval is aangewezen door de geestelijkheid of het bestuur van de ter plaatse gevestigde kerkelijke gezindte, waartoe de lijder behoort, opdat de gebruikelijke plechtigheden of gebeden tijdig kunnen plaats hebben.

Een geestelijke, leeraar of krankenbezoeker, overeenkomstig het vorenstaande toegelaten, heeft vrijen toegang tot de kranken wie het geldt, zoolang hij dit voor de vervulling zijner herderlijke plichten noodig acht.

Het is hem echter verboden, zich, bij het bezoeken van kranken, met de behandeling of verpleging te bemoeien.

De herderlijke dienst moet bij iederen zieke afzonderlijk uitgeoefend worden; het houden van redevoeringen, lezingen enz. op de zalen mag niet worden toegelaten.

De Roomsch-Katholieke lijders, die de sacramenten ontvangen, moeten door middel van schermen aan het gezicht der op de zalen aanwezigen worden onttrokken. (*a. v.*, *artt.* 233—241).

§ 110. De officieren van gezondheid, bij korpsen dienstdoende, dragen, met inachtneming van de Wet op de besmettelijke ziekten, van art. 7 der Wet van 1 Juni 1865 (*St. bl. n^o.* 60) en van de Kon. Besl. van 28 Feb. en 27 Mei 1873 (*St. bl. n^{os}.* 35 en 76), zorg voor de tijdige *vaccinatie* en *revaccinatie* van alle tot die korpsen behorende militairen en van hunne huisgezinnen, indien namelijk de vaccinatie of revaccinatie van deze laatsten door de hoofden dier gezinnen verlangd wordt. (*Regl. Geneesk. dienst, art.* 47).

§ 111. Voor militairen, voor wie het na verpleging wegens ziekte of om andere redenen wenschelijk is gedurende de zomermaanden eenigen tijd in gezonde frissche lucht door te brengen, is de legerplaats *Milligen* bestemd tot herstellingsoord,

Tot huisvesting en verpleging voor dat doel is het ambulancegebouw aldaar aangewezen. (*K. B.* 18 *Aug.* 1885, n°. 21, *B. U.* 953).

§ 112. Aangaande de geneeskundige behandeling door specialiteiten van personen in wier geneeskundige verzorging voor rekering van het Departement van Oorlog wordt voorzien, zijn regelen vastgesteld bij de M. A. van 19 Jan. 1891, n°. 63, *B. U.* 1155.

E. *Godsdienstplichten. Onderwijs.*

§ 113. Op Zon- en feestdagen worden slechts de onvermijdelijke diensten van huishoudelijken aard, zoomede de vereischte wacht- en patrouillediensten verricht.

Op bedoelde dagen moeten de onderofficieren, korporaals en manschappen — voor zoover zij niet gestraft of in dienst zijn — in de gelegenheid worden gesteld om gedurende de uren voor de godsdienstoefening bestemd, naar de kerk te gaan van de gezindte waartoe zij behooren. De commandeerende officieren waken er voor, dat hun die gelegenheid worde verschaft, zonder dat het noodig zij, dat door die militairen daartoe vooraf vergunning worde gevraagd.

De Israëlieten moeten, zooveel mogelijk, in de gelegenheid worden gesteld den Sabbath en hunne erkende godsdienstige feesten te vieren. (*Regl. Inw. dienst, art.* 174).

De militairen, die hunne geloofsbelijdenis nog niet hebben afgelegd, worden in de gelegenheid gesteld, het godsdienst- of catechetisch onderwijs bij te wonen.

§ 114. Mede in verband met den inhoud van art. 1 der Reglementen op den inwendigen dienst van de Infanterie en de Cavalerie, is de aandacht van de autoriteiten der landmacht er op gevestigd, dat door hen, en in het algemeen door alle meederen, te juister plaats en tijd alles in het werk moet worden gesteld, wat kan bijdragen tot de *zedelijke* vorming van de onder hunne bevelen gestelde militairen.

Vooraf voor de jeugdige miliciens, die tot de vervulling van hunnen dienstplicht in het leger worden geroepen, en daarbij tijdelijk aan het toezicht van hunne ouders of betrekkingen worden onttrokken, behooren zij in den waren zin des woords, zooals de vermelde reglementen bedoelen, ook *opvoeders* te zijn, die hen

leiden en voorgaan in de vervulling zoowel van hunne militaire, als van hunne zedelijke en maatschappelijke verplichtingen.

De vermelde autoriteiten behooren deze aangelegenheid met den meesten ernst ter harte te nemen en er voor te waken, dat voornamelijk hunne onderhoorige officieren, in dit opzicht in bovenbedoelden zin alles doen, wat in het belang van de zedelijke ontwikkeling der militairen dienstig kan zijn en wat, gelet op de groote verantwoordelijkheid, die voor het moreele welzijn van den soldaat op hen rust, van hen mag en moet worden gevorderd.

Daarbij zij opgemerkt, dat onder de middelen, welke kunnen strekken om de zedelijke vorming van den soldaat te bevorderen, alleszins de aandacht verdienen, de zoogenaamde *Militaire Tehuizen*, *Roomsche-Katholieke Vereenigingen*, en dergelijke inrichtingen of instellingen, die in den lateren tijd, met medewerking en onder bescherming van weldenkende personen, zijn opgericht, waar de soldaat nuttig wordt bezig gehouden en onder behoorlijk toezicht gelegenheid vindt om zich op gepaste wijze te ontspannen. De bedoelde *Tehuizen* en *Vereenigingen*, en andere inrichtingen of instellingen van dien aard, mogen dan ook alleszins aanspraak maken op den steun van de militaire autoriteiten. Het is het bepaald verlangen van den Minister van Oorlog, dat die autoriteiten hunne medewerking zullen verleen, tot bevordering van het doel, dat die inrichtingen en instellingen trachten te bereiken. Wanneer zulks door hare besturen aan de commandeerende-officieren wordt verzocht, zullen vooral de miliciens door de betrokken compagnies-, eskadrons- en batterij-commandanten met het bestaan dier *Tehuizen*, *Vereenigingen* en dergelijke bekend, en op het nut dier inrichtingen opmerkzaam moeten worden gemaakt. Het spreekt evenwel van zelf, dat bij die aansporing om die *Tehuizen*, *Vereenigingen*, enz. te bezoeken, geen dwang mag worden uitgeoefend; dat ieders godsdienstige gevoelens daarbij behooren te worden geëerbiedigd en dat de militairen geheel uit vrijen wil tot het bezoeken van de *Militaire Tehuizen*, *Vereenigingen*, enz. moeten overgaan.

De bedoelde autoriteiten zijn uitgenoodigd, in voorschreven zin te handelen en voorts om, wanneer door Besturen van de *Militaire Tehuizen*, *Vereenigingen*, enz. aankondigingen omtrent doel en strekking der bedoelde inrichtingen en instellingen, tijdstippen waarop zij tot bezoek openstaan, enz., worden aangeboden, ten

einde deze in kazernelokalen, cantines, enz., op te hangen, daaraan gevolg te doen geven. (*M. A. 14 Mei 1892, n°. 8, R. M. 178*).

§ 115. Bij de verschillende korpsen en onderdeelen wordt gedurende de wintermaanden onderwijs gegeven in het lezen, schrijven, rekenen, de geschiedenis des Vaderlands en de aardrijkskunde op z. g. huishoudelijke scholen. Onderwijs en schoolbehoefte worden kosteloos verstrekt.

Het bijwonen van dit onderwijs is aan alle militairen vergund, doch verplichtend gesteld voor de korporaals en minderen, die voor bevordering wenschen in aanmerking te komen, zoodat in den regel voor alle miliciens.

Hiervan kunnen alleen worden uitgezonderd zij, die blijken geven reeds die mate van kennis te bezitten, als op bedoelde scholen kan worden verkregen.

Bij de Infanterie heeft de opleiding tot korporaal, fourier en sergeant in den regel bataljonsgewijze plaats. Bij de Cavalerie en Artillerie worden de adspiranten voor die graden regimentsgewijze vereenigd op z. g. korpscholen. Aan de genoemde adspiranten wordt, theoretisch en practisch, onderwijs gegeven in de reglementen en voorschriften, waarvan de kennis vereischt wordt; voorts in het maken van dienstrapporten, en de adspiranten voor den graad van sergeant, bovendien in het maken van menagerekeningen.

Wijders wordt aan het kader onderwijs gegeven in de militaire administratie, door of onder het toezicht van eenen luitenant-kwartiermeester.

Op de verschillende scholen worden de leerlingen, voor zoover doenlijk, verdeeld in drie klassen, als: A. de onderofficieren, B. de korporaals en C. de hoornblazers, tamboers en soldaten. (*M. B. 31 Juli 1868, n°. 102P, B. U. 322*).

§ 116. Behalve het bajonetschermen voor de geweerdragenden en het sabelschermen voor de met de sabel bewapenden, dat tot de gewone oefeningen en africhtingen behoort, wordt bij alle korpsen gelegenheid gegeven kosteloos onderricht in de schermkunst te ontvangen ten einde het brevet van prevot (hulponderwijzer of meester (hoofdonderwijzer) op de verschillende wapens te kunnen erlangen. (*Leidr. Schermoef. Alg. Bep. 1884*). Ook het schaatsenrijden wordt beoefend. (*M. B. 6 Nov. 1847, n°. 1 B*).

Bij de onbereden korpsen ontvangen de recruten dagelijks ge-

durende een uur onderwijs in de gymnastiek. Voor de overige militairen hebben de gymnastische oefeningen twee à driemaal 's weeks plaats; de regeling geschiedt door den commandeerenden officier, die bevoegd is de bejaarde manschappen van het gymnastisch onderwijs geheel vrij te stellen, en hen, die naar het oordeel van den compagniescommandant in alle oefeningen voldoende bedreven zijn, slechts nu en dan tot het onderhouden hunner geoefendheid daaraan te doen deelnemen.

Bij de bereiden wapens hebben afzonderlijke gymnastische oefeningen plaats, te regelen door den commandeerenden officier, naarmate van den beschikbaren tijd, in verband met de overige diensten. (*Handl. Gymn. oef.*).

§ 117. Het onderwijs bij het Korps Genietroepen wordt gegeven van 1 October tot in de eerste helft van April d.a.v.:

A. op de Korpsschool tot vorming van kader en telegrafisten.

B. op den opzichterseursus tot vorming van opzichters van fortificatiën.

De onder A genoemde Korpsschool is verdeeld in 3 Afdelingen, als:

de 1^e bestemd tot vorming van korporaa's,

" 2^e " " " " onderofficieren,

" 3^e " " opleiding van militaire telegrafisten.

Deze 1^e Afdeling is bovendien gesplitst in 3 klassen, waarin de genesoldaten 1^e en 2^e klasse en tamboers, naarmate hunner praktische bedrevenheid worden geplaatst.

Tot de 1^e Afdeling worden toegelaten alle vrijwilligers en tamboers, die tot de school- en depotcompagnie behooren, en die vóór hunne plaatsing daarbij bewijzen moeten hebben afgelegd van *goed onderwezen* te zijn.

In de 2^e Afdeling worden geplaatst alle korporaa's (ook subsistenten) van de school- en depotcompagnie, en kunnen worden toegelaten 16 korporaa's van andere compagnieën, die minstens 5 maanden in hun graad gediend en in alle opzichten voldaan hebben; terwijl tot de 3^e Afdeling worden toegelaten de miliciens-adsiprant-vestingtelegrafisten van de school- en depotcompagnie en van alle compagnieën een jaarlijks door den korps-commandant vast te stellen aantal onderofficieren, korporaa's en manschappen, voldoende handig en vlug van begrip om tot telegrafist te worden opgeleid.

Het onderwijs in de 1 Afdeling omvat de volgende vakken :

a. de Nederlandsche taal, *b.* het schrijven, *c.* de rekenkunde, *d.* de beginselen der meetkunde, *e.* de aardrijkskunde, *f.* de vaderlandsche geschiedenis, *g.* het lijntekenen, *h.* de pionierkunst, *i.* de sappeurkunst, *k.* de mineurkunst, *l.* de dienst- en exercitiereglementen, *m.* het exerceeren en schijfschieten en *n.* de gymnastiek.

In de 2° Afdeling dezelfde vakken als in de 1° Afdeling benevens *o.* de beginselen der stekunde en *p.* de militaire administratie, terwijl in de 3° Afdeling de volgende vakken worden onderwezen: *a.* de dienst- en exercitiereglementen, *b.* de telegrafie, *c.* de telegraafreglementen, *d.* de beginselen der fransche taal en *e.* het schrijven.

Jaarlijks wordt bij het einde van den schoolcursus een examen afgenomen door eene commissie, bestaande uit den korpscommandant, den kapitein-directeur der scholen en eenen door den Minister van Oorlog aan te wijzen compagnies-commandant. (*Reglement op de scholen, goedgekeurd bij M. B. 29 Oct. 1883, n°. 7.*)

De regeling van het onderwijs in den sub B genoemden opzichterscursus is hierna in § 134 beschreven.

Buiten de hiervoren bedoelde scholen wordt aan ongeoeffenden bovendien onderwijs in het lezen en schrijven gegeven.

§ 118. De aanwezigheid van werkplaatsen bij het Korps Genietroepen geeft aan manschappen, die redelijk geoefend zijn als *timmerman, smid* of *instrumentmaker*, gelegenheid zich verder in hun ambacht te bekwamen.

Zijn zij zeer bedreven in hun vak, dan kunnen zij tot *werkmán* worden aangesteld; zij zijn alsdan gerechtigd tot het dragen van een onderscheidingsteeken en genieten eene soldijverhooging van 10 cts. per dag. Het totaal aantal werklieden bedraagt 25.

§ 119. Bij de Rij- en Hoefsmidsschool te *Amersfoort* kunnen opvolgend voor één jaar worden gedetacheerd telkens hoogstens acht geschikte manschappen der regimenten Veld-Artillerie, om aan die inrichting tot *hoefsmid* te worden opgeleid. (*M. A. 25 Juli 1885, n°. 105.*)

§ 120. Bij de Constructie-werkplaatsen heeft de opleiding plaats tot *eskadronszadelmaker* van afgerichte huzaren, die daartoe genegen zijn, zich goed gedragen, vóór hunne indiensttreding het zadelmakersambacht hebben uitgeoefend en aldaar geschikt

worden geoordeeld voor bedoelde opleiding. Zoodra zij geschikt worden geoordeeld om als eskadronszadelmaker op te treden, worden zij, indien als zoodanig eene vacature bestaat, bij een van de regimenten der Cavalerie als eskadronszadelmaker ingedeeld. Bestaat geene vacature, dan blijven zij gedetacheerd bij de Constructie-werkplaatsen tot eene plaats als eskadronszadelmaker is opengevallen. (*M. A.* 23 *Mei* 1882, n°. 23).

§ 121. Bij de constructie-werkplaatsen worden jaarlijks een bepaald aantal vrijwilligers of miliciens (8 van de vesting-artillerie en 12 van de bereden-artillerie) gedetacheerd, om in zooverre te worden geoefend in de ambachten van *smid*, *houtwerker*, *kuiper*, *limmerman*, *wagenmaker* en *sadelmaker*, dat zij na een cursus van 6 maanden (voor de smeden der ber. art. van 8 md.) de meest voorkomende kleine herstellingen van het materieel der artillerie (veldmaterieel of paardetuig) kunnen aanbrengen.

Om voor deze detachering in aanmerking te komen moeten de manschappen voldoen aan de navolgende vereischten: goed gedrag; dat zij tot de categorie der geoefenden zijn overgegaan; dat zij vóór hun indiensttreden het ambacht hebben beoefend, waarin zij bij het afleggen eener proef aan genoemde werkplaatsen tot het beoogde doel geschikt geoordeeld zijn. (*M. A.* 8 *Nov.* 1878, n°. 4, 12 *Aug.* 1880, n°. 12 en 4 *Maart* 1882, n°. 64).

§ 122. Bij de pyrotechnische school wordt jaarlijks van 1 October tot 1 Mei een cursus gehouden tot opleiding voor de graden van *korporaal*- en van *sergeant-vuurwerker*. Tot het bijwonen van dien cursus worden in aanmerking gebracht korporaals, sergeanten en fouriers der Vesting-Artillerie, die aan bepaalde, door den Inspecteur der Artillerie te stellen eischen van geschiktheid voldoen. Na afloop van den cursus volgt, bij gebleken bekwaamheid, naarmate er vacatures bestaan, de benoeming. (*M. A.* 4 *Juli* 1881, n°. 66).

§ 123. Voor het Korps Torpedisten bestaat eene afzonderlijke school. (*M. B.* 13 *Sept.* 1869, n°. 43P).

§ 124. Ten einde de bekwaamheid te erlangen, gevorderd voor de vervulling der betrekking bij de Artillerie van *adjutant-onder-officier*, *dienstdoend officier* wordt aan onderofficieren, die wegens aanleg en gedrag daartoe in aanmerking komen eene afzonderlijke opleiding gegeven. (*M. B.* 26 *Feb.* 1881, n°. 8, 6°).

F. *Aanstelling en bevordering.*

§ 125. De aanstelling van korporaals en onderofficieren geschiedt, op voordracht van de bataljonscommandanten of van de betrokken hoofdofficieren, door en op de persoonlijke verantwoordelijkheid van den commandant van het korps, zoodat deze dan ook volkomen vrij is, diegenen te bevorderen, welke aan de gestelde eischen van bekwaamheid voldoen, en tevens — en zulks dient als hoofdzak te worden beschouwd — door hun gedrag en hunne militaire eigenschappen bevordering verdienen. Bij een even goed gedrag en gelijke geschiktheid heeft de bevordering plaats naar ouderdom in graad, gerekend over het geheele korps. (*M. A.* 24 *Juni* 1868, n°. 62 *P.*) [*Zie ook* § 14].

Evenwel moet voor de aanstelling tot korporaal en tot onderofficier worden in acht genomen:

- 1°. dat geen militair, van welke categorie ook, tot korporaal of tot korporaal-titulair mag worden benoemd, vóórdat hij gedurende *vijf* maanden werkelijken dienst heeft verricht — de tijd, dien hij langer dan veertien dagen door verlof of ziekte aan den dienst werd onttrokken, niet medegerekend;
- 2°. dat geen militair, van welke categorie ook, tot onderofficier mag worden benoemd, vóórdat hij gedurende *tien* maanden werkelijken dienst heeft verricht — de tijd, dien hij langer dan drie weken door verlof of ziekte aan den dienst werd onttrokken, niet medegerekend. (*M. A.* 21 *April* 1876, *Kab. T.* 8).

Miliciens mogen niet in een graad worden aangesteld dan na te hebben overgelegd een bewijs van goed gedrag, gelijk, blijkens § 34 sub *a* 2°. vereischt wordt voor het aangaan van eene verbintenis als vrijwilliger. (*M. A.* 8 *Sept.* 1883, n°. 49, *B. U. Aanh.* 89).

§ 126. Voor de Infanterie is ingetrokken en buiten werking gesteld de aanschr. van 4 *Juli* 1874, n°. 77 *P.*, waarbij bepaald was o. a. dat de graad van *sergeant-titulair* alleen mocht worden toegekend aan die korporaals, welke niet slechts de vereischten voor dien graad bezitten, maar ook dadelijk aan het wetenschappelijk onderwijs kunnen deelnemen.

Die intrekking is gegrond op de overweging, dat bij genoemd wapen weldra aan *korporaals* geen incompleet meer zal bestaan en het alsdan voor dat Wapen van meer belang zal wezen, nit de voor den graad van onderofficier geschikte korporaals tal van titulaire sergeanten te trekken en aldus zonder nieuwe uitgaven ten laste der schatkist, het cijfer der onderofficieren te vermeerderen, dan de betrokken personen als korporaal te laten voortdienen en den afvoer van het Instructie-Bataljon daardoor te belemmeren.

De *sergeanten-titulair* zullen echter bij het Wapen geene hoogere dan de gebruikelijke soldij als *soldaat* genieten en voorts, zoover dit mogelijk is, volko-

men dezelfde diensten moeten verrichten als de onderofficieren, die den effectieven graad bekleeden, en zullen voor aanstelling in den effectieven graad in aanmerking moeten komen, zoodra bij het betrokken korps korporaals tot dien effectieven graad zouden moeten worden bevorderd, die na hen de bewijzen van geschiktheid voor het bekleeden van dien graad hebben geleverd. (*M. A.* 17 April 1888, n°. 57).

§ 127. Een gewezen onderofficier, die als plaatsvervanger in dienst treedt, kan tot geen andere bevordering in aanmerking komen, dan tot die van scherpshutter of van kanonnier, stukrijder, pontonnier, torpedist of geniesoldaat 1e klasse en wordt niet toegelaten tot het examen voor den officiersrang. (*K. B.* 19 Feb. 1825, n°. 97, *B. U.* 53. en *M. A.* 21 Sept. 1845, n°. 3 *B.* *B. U.* 141).

§ 128. Bij alle regimenten Infanterie kan aan eenige élève-muzikanten de titulaire graad van muzikant worden toegekend. (*M. B.* 23 Juli 1890, n°. 99).

§ 129. Ongehuwde militairen, die vroeger een' graad bij het leger hebben bekleed, kunnen, wanneer de chefs der korpsen dit in het belang van den dienst nuttig achten, dadelijk in den vroeger door hen bekleeden graad worden aangenomen, of wel spoedig een' graad bekomen. (*M. B.* 20 April 1868, n°. 62 *P.*). [*Zie hierover ook § 14*].

§ 130. De vereischenen voor de aanstelling van vrijwillig dienende militairen tot korporaal, sergeant en fourier bij de Infanterie zijn vastgesteld bij *M. B.* 24 Jan. 1887, n°. 55, *B. U.* 938 en 10 Mei 1893, n°. 33, *R. M.* 358.

Bij eerstbedoelde beschikking zijn aangegeven als algemeene voorwaarden om te kunnen worden toegelaten tot het examen voor de aanstelling:

tot *Korporaal*: *a.* Minstens vijf maanden werkelijke dienst — de tijd, dien de aspirant langer dan veertien dagen door verlof of ziekte aan den dienst werd onttrokken, niet medegerekend; *b.* goed gedrag, dienstijver en goede militaire houding; *c.* volledige bekendheid met de rechten en plichten van den soldaat, voor zooverre die behandeld worden in de hoofdstukken I en II van den leidraad tot het theoretisch onderwijs der miliciens bij de Infanterie;

tot *Sergeant* of *Fourier*: *a.* Minstens tien maanden werkelijke dienst — de tijd, dien de aspirant langer dan drie weken door verlof of ziekte aan den dienst werd onttrokken, niet medegerekend; *b.* zeer goed gedrag, dienstijver en flinke militaire houding; *c.* volledige bekendheid met de rechten en plichten van den soldaat en den korporaal.

§ 131. *De sergeanten-scherpschutter* — die onder de leiding van daartoe aangewezen officieren in het bijzonder belast zijn met de opleiding van korporaals en soldaten, aanleg hebbende om voor scherpshutter in aanmerking te komen — worden gekozen uit de sergeanten, die den cursus bij de Normaal-Schietschool hebben doorloopen en in het omtrent hen uitgebracht rapport, door den directeur dier school als goed schutter en goed instructeur zijn gesignaleerd.

Voor *sergeanten-onderwijzer* bij de Infanterie — die in de eerste plaats worden bestemd voor het schoolonderwijs en overigens werkzaam zijn op het bureel van den bataljonscommandant — worden bij voorkeur onderofficieren bestemd, die in het bezit zijn van eene akte als onderwijzer.

§ 132. Tot *adjutant-onderofficier*, toegevoegd aan den *kapitein-kwartiermeester*, mogen alleen worden aangesteld zij, die door administratieve kennis uitmunten. (*M. B.* 21 Feb. 1881, n°. 26).

§ 133. Voor de aanstelling van *adjutanten-onderofficier*, *dienstdoend officier bij de Artillerie*, moet op den voorgrond staan, dat zij genoegzaam bedreven zijn in de tactiek, de dienst- en exercitiereglementen (met name de leiding van het vuur), het beheer van het materieel en de paardenkennis, om als sectie-commandant te kunnen optreden. (*M. B.* 26 Feb. 1881, n°. 8).

Overigens werden bij Kabinetsaanschrijving dd. 26 Oct. 1883, O^s, programma's goedgekeurd voor de examens van vrijwilligers, die bij de Artillerie voor den graad van *korporaal* en van *sergeant*, *wachtmeester* of *fourier* in aanmerking wenschen te komen.

§ 134. Om voor den graad van *Opzichter van Fortificatiën* in aanmerking te komen, moet een bij het korps Genietroepen te houden 3 jarigen cursus gevolgd worden, die verdeeld is in 2 afdelingen.

Tot de 1° afdeling van dien cursus worden toegelaten onderofficieren van het korps Genietroepen die minstens 5 maanden in hun graad gediend, daarin in alle opzichten voldaan en met goed gevolg een vergelijkend examen afgelegd hebben, hetwelk loopt over de volgende vakken:

a. Nederlandsche taal; *b.* schrijven; *c.* rekenkunde; *d.* beginselen der meetkunde; *e.* beginselen der stekkunde; *f.* aardrijkskunde; *g.* geschiedenis van het vaderland; *h.* rechthoekig teekenen; *i.* pionierkunst; *k.* sappeurkunst; *l.* mineurkunst; *m.* dienst- en exercitiereglementen; *n.* exercereen en schijfschieten; *o.* militaire administratie en *p.* gymnastiek.

Dit toelatingsexamen heeft plaats: 1°. ingeval in het eerstvolgende cursusjaar geen leerlingen in de 2° afdeling zullen zijn, in September van dat jaar, en 2°. in overige gevallen eveneens in September doch om de twee jaar, te rekenen van af het jaar, waarin het laatste toelatingsexamen voor de 1ste afdeling heeft plaats gehad. Het aantal leerlingen der beide afdelingen bedraagt in den regel niet meer dan 8.

De onderofficieren, die beide afdelingen doorloopen hebben, nemen deel aan het opzichtersexamen, ten overstaan van eene commissie door den Minister van Oorlog te benoemen, bestaande uit twee officieren van den staf der Genie, den Commandant van het Korps Genietroepen en den Directeur der scholen bij genoemd korps.

Dit examen loopt over de volgende vakken:

a. Nederlandsche taal; *b.* rekenkunde; *c.* stekkunde; *d.* meetkunde; *e.* beschrijvende meetkunde; *f.* gonio- en trigonometrie; *g.* natuurkunde; *h.* landmeten en waterpassen; *i.* aardrijkskunde; *k.* versterkingskunst; *l.* bouwkunde; *m.* algemeene voorwaarden en tarief; *n.* teekenen en *o.* reglementen en voorschriften betrekking hebbende op den dienst van opzichter van fortificatiën.

De geslaagden worden — in afwachting van hunne benoeming tot Op-

zichter van fortificatiën 3^e klasse — voor overcompleet gevoerd bij het korps (art. 4 van het Koninklijk Besluit van 14 Februari 1881, n°. 10) en gedetacheerd bij den staf der Genie onder toekenning van den titulair graad van Sergeant-Majoor. (*Regl. op de scholen, goedgekeurd bij M. B. 29 Oct. 1883, n°. 7*).

De opzichters van fortificatiën staan in rang tusschen de adjudanten-onder-officier en de tweede-luitenants bij het leger. (*K. B. 13 Oct. 1849, n°. 53, B. U. 151*).

Zij worden benoemd door den Minister van Oorlog. (*K. B. 8 Feb. 1841, n°. 90*).

§ 135. Tot *scherpschutters* worden bij de Infanterie door den bataljonscommandant aangesteld de korporaals en soldaten (korporaals-miliciens en miliciens daaronder begrepen), die voldaan hebben aan de vereischten, daartoe gesteld, bij het "*Voorschrift betreffende de Wapenen en Schietoefeningen bij de Infanterie*."

Zij worden mede door den bataljonscommandant tot gewoon korporaal of soldaat teruggebracht, zoodra zij blijken geven aan de vereischten van scherp-schutter niet meer te beantwoorden. (*M. B. 21 Feb. 1881, n°. 26*).

Tot *scherpschutter* kunnen bij de Cavalerie alleen en uitsluitend die korporaals en huzaren worden aangesteld, welke alle individueele oefeningen, voorkomende in § 126 van het "*Voorschrift betreffende de Wapenen en Schietoefeningen bij de Cavalerie*" hebben doorlopen en daaraan strikt voldaan hebben.

De scherp-schutters der Cavalerie, die, te rekenen van het begin van het schietjaar, in twintig oefeningen niet de eerste zes oefeningen van § 126 van gemeld voorschrift hebben doorlopen, verbeuren de voorrechten, aan scherp-schutters toegekend.

Zij worden door den regimentscommandant, op voordracht van den eskadronscommandant, tot de gewone klasse van korporaals en huzaren teruggebracht. (*M. B. 13 Juni 1881, n°. 1*).

§ 136. Voor eene aanstelling tot *kanonnier, pontonnier, torpedist, stukrijder* of *geniesoldaat 1^e klasse*, komen alleen zij in aanmerking, die zich die onderscheiding door gedrag en geschiktheid hebben waardig gemaakt.

Indien de aangestelden niet aan deze voorwaarden voldoen, worden zij tot de 2^e klasse teruggebracht. (*M. B. 26 Feb. 1881, n°. 8 en 9*).

G. *Verloven.* (10)

§ 137. Aan militairen beneden den graad van onderofficier,

(10) Eene afwezigheid van het korps van twee dagen of minder wordt niet beschouwd als een *verlof* in den eigenlijken zin van het woord, zoodat in dat geval geene verlofpassen behooren te worden uitgereikt en het doen afteekenen van die passen, in plaatsen waar geen garnizoen ligt, mitsdien achterwege kan blijven.

die een nieuwe verbintenis aangaan, kan, indien zij zulks verlangen, een verlof binnenlands met behoud van soldij worden toegestaan.

Het verlof zal aan een' soldaat voor niet langer dan drie weken en aan een korporaal voor hoogstens eene maand worden verleend.

Overigens wordt de duur van het verlof bepaald in verhouding tot den termijn van de aangegane verbintenis. (*Instr. op de Werving art. 14, B. U. 646*).

§ 138. De vrijwilligers (onderofficieren en minderen), voor zoover zij in de 1ste klasse van het schijfschieten zijn, dingen compagniesgewijze in een wedstrijd, te houden op het tijdstip, waarop de eerste miliciens met groot verlof gaan, om een prijs van f 5,—, waaraan acht dagen verlof met behoud van soldij verbonden is.

Allen, die aan de oefeningen der scherpschutters deelnemen, daaronder begrepen de sergeant-instructeur, dingen bataljons-gewijze naar twee of meer dergelijke prijzen. Dit wordt geregeld door den bataljonscommandant naarmate van het aantal deelnemers en van de beschikbare gelden. (*Voorschr. betreffende de Wapenen en Schietoefeningen bij de Infanterie, §§ 159 en 160*).

§ 139. Voor een onderofficier of soldaat met verlof wordt soldij te goed gedaan:

a. voor een onderofficier (vrijwilliger) — ook voor hem, die een titularen graad als zoodanig bekleedt — tot en met den veertienden dag van het verlof;

b. voor een soldaat (vrijwilliger) tot en met den vierden dag van het verlof;

c. voor een onderofficier of soldaat (milicien) tot en met den dag van vertrek met verlof (*R. A., art. 36*).

§ 140. Behoud van soldij is steeds verbonden aan verlof, verleend:

In het garnizoen zelf kunnen, hetzij voor twee dagen of minder, hetzij voor langeren tijd, permissien of verloven worden verleend.

Aan de militairen die vergunning bekomen om gedurende twee dagen of minder van het korps afwezig te zijn, moet intusschen tot voorkoming van moeielijkheden wanneer zij zich buiten het garnizoen ophouden, een *permissiebiljet* worden verstrekt, waaruit blijkt dat en voor hoelang zij gerechtigd zijn zich eventueel buiten de garnizoensplaats te bevinden. (*M. A. 11 Juli 1891, n°. 85, B. U. 1186*).

- a. tot herstel van gezondheid van den belanghebbende;
- b. in afwachting van pensioen, aan een onderofficier of soldaat, die daarvoor voorgedragen is;
- c. in afwachting van ontslag, aan een onderofficier of soldaat, die niet meer voor den dienst geschikt is. (*a. v.*, art. 37).

Verlof als bedoeld onder *b* en *c* van deze §, kan, zoodra de belanghebbende voor den dienst ongeschikt is verklaard, en hij verlof verlangt — zonder machtiging van hoogere autoriteit — worden verleend door den commandant van het korps of korps-gedeelte, ter plaatse aanwezig. (*V. R. A.*, ad art. 37, § 2). [*Zie wijders aangaande verloven de §§ 186, 207, 223, 233—235*].

H. *Krijgsartikelen, krijgstuicht, straffen en belooningen.*

§ 141. Aan de recruten worden, zoodra doenlijk en in elk geval binnen de 24 uren nadat zij bij het korps zijn aangeworven of aangekomen, de krijgsartikelen (11) door een' onderofficier voorgelezen, in tegenwoordigheid van een officier, en wanneer de recruit zijnen naam niet kan teekenen, ten overstaan van twee meerderjarige getuigen.

Deze bepalingen zijn ook van toepassing op de miliciens bij hunne eerste opkomst.

Het bewijs van die voorlezing, in tweevoud opgemaakt, wordt, na door den officier, den onderofficier en den recruit, en zoo deze zijnen naam niet kan schrijven, ook door de beide getuigen te zijn onderteekend, in het daartoe bestemde register, bij de hoofdadministratie berustende, opgelegd.

(11) Onder het woord «Krijgsartikelen» en onder de uitdrukking «*Krijgsartikelen voor het Krijgsvolk te Lande vastgesteld*» worden verstaan de in het bij de Besch. van 28 Feb. 1887, n°. 46, gevoegd extract opgenomen artikelen van het C. W. voor het Krijgsvolk te Lande, zooals die in dat uittreksel zijn gewijzigd in verband met de wetten van 17 Sept. 1870 (*St.bl.* n°. 162), 14 Nov. 1879 (*St.bl.* n°. 191), 15 April 1886 (*St.bl.* n°. 64) en 14 Feb. 1887 (*St.bl.* n°. 35); terwijl daàr, waar het geldt de voorlezing dier artt. aan een of meer miliciens, *bovendien* nog de inhoud van het eveneens bij genoemde Besch. gevoegd extract uit de wet van 19 Aug. 1861 (*St.bl.* n°. 72) onder gemeld woord en gemelde uitdrukking begrepen wordt. (*B. U.* 943).

[*Zie aangaande het voorlezen der krijgsartikelen ook de §§ 51 en 52*].

Op gelijke wijze worden de krijgsartikelen opnieuw voorgelezen aan de miliciens die eene vrijwillige verbintenis aangaan, aan de onderofficieren en verdere manschappen, die zich reëngageeren, en aan alle militairen, beneden den rang van officier, die voor den krijgsraad hebben terecht gestaan.

Voor zooveel de militairen betreft, die eene nieuwe dienstverbintenis aangaan, geschiedt de voorlezing op den dag waarop die verbintenis aanvangt; wordende alsdan, zoo mogelijk, op het vroeger door hen onderteevende bewijs, gesteld: „*De krijgsartikelen opnieuw voorgelezen, bij het aangaan van zijne nieuwe verbintenis, den . . .*”

Ook die bewijzen worden, als hiervoren vermeld, geteekend en opgelegd. (*Regl. Inw. dienst, Inf., art. 113; Cav., art. 147*).

Krijgstucht.

§ 142. De krijgstucht bestaat in de hoogst mogelijke orde en de allerspoedigste uitvoering der gegeven bevelen, zonder de minste tegenspraak, terwijl eene volstrekt lijdelijke gehoorzaamheid van den mindere aan den meerdere er de grondslag van is.

Zij eischt niet alleen *gehoorzaamheid*, maar ook *eerbied* jegens den meerdere, en, bij gelijken rang, dat de jongste in rang, bij gelijken datum van aanstelling, dat de jongere in leeftijd, aan den meerbejaarde, denzelfden eerbied en dezelfde gehoorzaamheid bewijze, alsof deze laatste eenen hooger rang bekleedde en dit, zoowel *in* als *buiten* dienst.

In den krijgsdienst bestaat alzoo geen gelijkheid, maar de overtredingen tegen de ondergeschiktheid worden als van ernstiger aard beschouwd, wanneer ze *in* dienst of *onder de wapenen*, dan wanneer ze buiten den dienst begaan worden. (§ 1 en *artt.* 1 en 2, *Regl. van Krijgst.*; en *art.* 3, *Regl. Inw. dienst*).

§ 143. Zijne Majesteit de Koning begeert, dat bij alle korpsen eene trapsgewijze ondergeschiktheid worde onderhouden, welke, zonder iets van hare kracht te verliezen, zacht en vaderlijk zij, en, op rechtvaardigheid en standvastigheid gegrond, alle onderdrukking uitsluit, terwijl zij de ondergeschikten tot het waarnemen hunner plichten aanhoudt.

De Koning wil dat de soldaten met zachtheid en menschlievendheid worden behandeld, dat hun nimmer eenig onrecht worde

aangedaan, dat zij in hunne meerderen, in alle opzichten, welwilende voorgangers vinden; dat de straffen, welke sommigen hunner mochten verdienen, overeenkomstig de Wet worden toegepast, en dat de officieren hen leiden, besturen en beschermen met die zorg en belangstelling, welke zij verschuldigd zijn aan mannen, van wier dapperheid en gehoorzaamheid zij een gedeelte van hunnen roem te verwachten hebben. (*art. 1, Regl. Inw. dienst.*)

§ 144. In alles wat het *welzijn van den dienst en de openbare welvoegelijkheid* betreft, beveelt de Koning, dat ieder militair zal gehoorzamen en eerbied betoonen aan zijne meerderen in rang, en dat de gegeven bevelen *onverwijld en zonder daartegen te redeneeren* worden uitgevoerd, behoudens het recht van den mindere, om, wanneer hij zich door die bevelen bezwaard gevoelt, daarna zijne klachten in te brengen. Bij het voorschrijven dezer soort van gehoorzaamheid is het nochtans de begeerte van den Koning, dat de bevelen zullen zijn overeenkomstig de Wet en gegrond op rede en billijkheid; en Hij verbiedt aan elken meerdere, van welken rang ook, zich immer eenige beleedigende uitdrukking tegen zijne ondergeschikten te veroorloven. (*artt. 2—4, Regl. Inw. dienst, en art. 3 Regl. van Krijgst.*)

§ 145. Ook in den militairen stand moet een ieder den Godsdienst behartigen en zich op eene zedige levenswijze toeleegen; godslasteringen, het vloeken, het zweren en alle buitensporigheden zijn verboden, terwijl de meerderen hierin, en in al wat de goede zeden kan bevorderen, hunne minderen, met een goed voorbeeld moeten voorgaan. Daarenboven wordt de beste eensgezindheid aanbevolen; alle partijschappen moeten worden vermeden, en rechtvaardigheid het richtsnoer van ieders daden zijn. Ieder moet met genoegen en zonder morren *zijn plicht* doen, zich beijveren om zich en anderen te verbeteren en elkanders misstappen te voorkomen; de ongemakken geduldig verduren, elkander wederkeerig achting toedragen, en eenstemmig tot het welzijn en de eer van ieder in het bijzonder en van het korps in het algemeen, dus tot het wel betrachten van 's Lands dienst, medewerken. (*art 2, Regl. van Krijgst.*)

Straffen.

§ 146. Bestrafing is het onvermijdelijk gevolg van nalatigheid, van misslagen en overtredingen der krijgstucht.

Hoezeer de krijgstucht door strenge maatregelen moet worden gehandhaafd, mogen de straffen niet overdreven zijn; zij moeten met billijkheid en rechtvaardigheid worden opgelegd, en vooral de strekking hebben om den gestrafte te verbeteren en hem terug te houden van zich opnieuw aan strafbare handelingen schuldig te maken; terwijl vooral onderscheid zal worden gemaakt tusschen degenen, die zelden misslagen begaan, en hen, die zich daaraan dikwijls schuldig maken. Er mogen dan ook geen *vaste* straffen op *bepaalde* feiten worden gesteld. (*Regl. van Krijgst. artt. 53 en 54, en Regl. Inv. dienst der Inf., art. 188; der Cav., 226 en 232*).

Belooningen.

§ 147. Tegenover straffen, die het onvermijdelijk gevolg zijn van plichtverzuim en overtredingen, staan voor iederen militair de belooningen voor ijver en goed gedrag. Aan alle militairen beneden den rang van officier (miliciens daaronder begrepen), die zich volgens het gevoelen van den chef van het korps gedurende hunnen geheelen diensttijd goed hebben gedragen, wordt bij het ontslag uit den dienst een *certificaat van goed gedrag* uitgereikt, dat gehecht is aan het paspoort. (12)

[*Aangaande verdere belooningen raadplege men voorts de Hoofdstukken XIII en XIV*].

I. *Corveën.*

§ 148. Voor het verrichten van verschillende corveën wordt bij alle korpsen dagelijks per compagnie, eskadron of batterij, één der geoefende manschappen aangewezen, die van alle andere

(12) Voorschriften aangaande het afgeven en het onthouden van het certificaat van goed gedrag zijn gegeven bij de M. A. van 25 Nov. 1861, no. 52 B (*B. U.* 256), van 21 Sept. 1880, n°. 44 (*B. U.* 576), van 8 Oct. 1892, n°. 101 (*R. M.* 862) en *Voorsch. op het aanhouden der stamboeken*, § 16, 4°. (*B. U.* 747).

diensten kan worden vrijgesteld. Deze corveediensten zijn in de eerste plaats: het in orde brengen en schoonmaken van kamers, trappen, gangen, plaatsen, privaten, straffkamers enz., en voorts, het inkoopen en aandragen van levensmiddelen en brandstoffen voor de menages en andere dergelijke werkzaamheden.

Wijders is het, met het oog op de plaatselijke toestanden en bijzondere omstandigheden, aan de korps-commandanten overgelaten, om bovendien per compagnie, eskadron of batterij een' kamerwacht van oefeningen en andere diensten vrij te stellen. Indien gezorgd wordt, dat de kamers, door de manschappen bewoond, gedurende de afwezigheid van het personeel gesloten blijven, bestaat voor die vrijstelling geene noodzakelijkheid. (*M. A.* 30 Juni 1879, n°. 88, *B. U.* 536).

§ 149. Bij den corveedienst staat het beginsel op den voorgrond, dat het verrichten van de werkzaamheden, die in de huishouding van den soldaat voorkomen, eene verplichting is, welke rust op allen, die van deze huishouding deel uitmaken. Dit belet echter niet, rekening te houden met de omstandigheid, dat sommige huishoudelijke bezigheden door militairen, behoorende tot den dienstbaren stand, zonder tegenzin en beter worden verricht dan door jongelieden uit een' maatschappelijken kring, waarin men niet gewoon is dergelijke diensten zelf te doen.

Daarom worden zoo mogelijk geene manschappen voor de hier bedoelde corveediensten aangewezen dan zij, die zich daartoe bereid hebben verklaard. Deze kunnen er gedurende eenigen tijd achtereen, doch hoogstens gedurende eene maand, mede belast blijven.

Zijn bij eenig onderdeel geen manschappen, die de corveeën tegen vrijstelling van anderen dienst vrijwillig op zich willen nemen, dan kan worden toegestaan, dat door hen, die daarvan wenschen vrijgesteld te worden, eene billijke geldelijke tegemoetkoming worde uitgekeerd, ten behoeve van anderen, die tegen ontvangst daarvan bereid zijn de corveeën voor hen te verrichten.

Zijn er, ook bij het uitkeeren eener geldelijke vergoeding, geen manschappen tot het doen van corveeën geneigd, dan kan worden beproefd, voor de onreine corveeën burgerpersonen aan te nemen, op kosten van hen, die tot het verrichten daarvan verplicht zouden zijn, doch er van verschoond wenschen te blijven. (*a. v.*).

§ 150. Voor het verrichten van persoonlijke diensten ten behoeve van onderofficieren, mogen geene manschappen worden gebezigd, die daartoe niet geneigd zijn; eene billijke vergoeding behoort voor dergelijke diensten — welke nimmer mogen worden uitgestrekt tot verrichtingen, die met het dragen der uniform minder goed zijn overeen te brengen — te worden uitgekeerd. (*a.v.*).

GRADEN EN BETREKKINGEN.		Granaaiers	Infanterie, Instr.-Bat. en Comp.	Papilenschool.	Cavalerie.	Veld- en Rijdende Art. en Rijdende Hoofdsch. school.	Instr.-artillerie; Vesting-artillerie; Instr.-en Comp.	Pontonniers.	Torpediten.	Pantserr.-Comp.	Genietroepen.	Hospital-soldaten.
Adjutant-Onderofficier		2.04	2.02	2.02	2.12	2.12	2.07	2.07	2.27	2.07	2.07	
Sergeant-Majoor	gewoon	1.50	1.47	1.47	1.62	1.62	1.52	1.52	1.72	1.52	1.52	1.47
Oppervachtmeester	na 3 jaren dienst	1.80	1.77	1.77	1.92	1.92	1.82	1.82	2.02	1.82	1.82	1.77
Oppervachtmeester-Vuurwerker	gewoon											
Sergeant-Majoor-Vuurwerker	na 3 jaren dienst											
Sergeant-Majoor-Magazijnmeester	gewoon											
	na 3 jaren dienst											
Sergeant-Instrumentmaker	gewoon											
Sergeant-Timmerman	gewoon											
Majoor-Smid	gewoon											
Staftrumpeter	gewoon											
Stafhoornblazer	na 3 jaren dienst.											
	" 6 "											
Sergeant-Wachtmeester,	gewoon	0.85	0.82	0.82	1.02	1.02	0.92	1.02	1.22	0.97	0.97	0.82
Foumier, Sergeant-Schipper	na 3 jaren dienst	0.95	0.92	0.92	1.12	1.12	1.02	1.12	1.32	1.07	1.07	0.92
	" 6 "	1.25	1.22	1.22	1.42	1.42	1.32	1.42	1.62	1.37	1.37	1.22
Sergeant-Onderwijzer	gewoon	0.90	0.87	0.87								
"-Scherpschutter	na 3 jaren dienst											
"-Tamboer	" 6 "	1.00	0.97	0.97								
"-Hoornblazer	" 6 "	1.30	1.27	1.27								
Wachtmeester-Pikeur	gewoon.											
	na 3 jaren dienst.											
	" 6 "											
Wachtmeester-Vuurwerker	gewoon.											
Sergeant-Vuurwerker	na 3 jaren dienst.											
	" 6 "											

Instr.-Bataljoen		gewoon	na 3 jaren dienst	na 6 "
Ser-gent	Timmerman			
	Smid			
Onder-Magazijnmeester	gewoon	0.87	0.87	0.87
Schrijver, Mr. Gewerme-	na 3 jaren dienst	0.97	0.97	0.97
ker, Mr. Zwaartveger	" 6 "	1.07	1.07	1.07
Mr. Schoenmaker, Mr. Kleermaker, Mr. Zadelmaker	gewoon	0.30	0.30	0.30
Korporaal-stoker				
Korporaal, Korporaal-Schipper				
Korporaal-Tamboer of -Hoornblazer				
Korporaal-Vuurwerker				
Schoenmaker, kleermaker, laarzenmaker, hout-werker, smid-bankwerker				
Hoefsmid, zadelmaker				
Scheepstimmerman, timmerman, smid-vuurwerker, smid-bankwerker, wagenmaker, smid				
Tamboer, hoornblazer, trompetter	1e klasse	0.39	0.36	0.36
	2e "	0.36	0.34	0.34
Kanonier-stoker				
Kan.-stoker, tev. smid-vuurwerker of smid-bankwerk.				
Vrijwil-liger	soldaat, huzaar, kanou-1e klasse	0.36	0.34	0.34
	nier, stukrijder, ponton-0.52			
	nier, torpedist, genie-0.52			
	soldaat			
Kok, hospitaalsoldaat.				
Bijkok				
Milicien	soldaat, huzaar, kanonnier, stukrijder, geniesoldaat	0.36	0.34	0.34
Pupil		0.30		

ren en gehuwde mindere militairen, die tot het deelnemen aan oefeningen, dan wel tot het verrichten van garnizoens- of van korpisdiensten, in een garnizoen tijdelijk moeten verblijven, gedurende den tijd van hunne detachering aldaar, een bijslag op de soldij tot: te kennen, bedragende hoogstens voor een gehuwd onderofficier *derdijf cent* (f 0.30) en voor een gehuwd minder militair, *vijf en twintig cent* (f 0.25), per dag. (A. B. 1 Dec. 1892, no. 26, K. M. 1019).

[K. B. 3 Feb. 1883, no. 11 (B. U. 724, 29 Maart 1886, no. 6 (B. U. 905), 11 April 1886, no. 5 (B. U. 908) en 15 April 1889, no. 26 (B. U. 1050), 3 Aug. 1890, no. 29, 23 Feb. 1893, no. 88 (R. M. 184)].

GRADEN EN BETREKKINGEN.

AAN-MERKINGEN.

a. Miliciens van de Inf. van de Vest.-Art. en van de Pont., tot tamboer of hoornblazer opgeleid, genietten, wanneer zij als geroefde tamboer of hoornblazer dienst doen, de soldij als de vrijwilliger-tamboer of hoornblazer.

b. De sergeanten- en korpisals-miliciens genietten dienste sergeanten en korpisals.

c. De sergeanten-titulair van het kader der compagnieën bij het Instr.-Bataljoen genietten de soldij als korpisals.

d. De onderofficieren, leerlingen bij de hoofdcursus- en de art.-cursus-comp., genietten de gewone soldij, zonder eenige verhooging.

e. Eenige houtwerkers, smeden-bankwerkers, hoefsmeden en zadelmakers, bij de Rijd. en bij de Veld- Art. genietten eene soldij van f 0.56 per dag.

f. Onderofficieren en minderen van de Inf. of van de Vest.-Art., bij het Korps Pont. of bij het Korps Genietr., of van de Inf. bij de Vest.-Art., genietten soldij als behoorden zij tot de

korpisen, waarbij zij gedetacheerd zijn.

De soldaten (vrijw. en mil.) genietten echter de soldij van kan. punt. of geniesoldaat 2e kl.

g. Miliciens van het Korps Genietr., geoefend in het schiepschieten, kunstrijden, kunstrijden na afgevoerd te zijn, de soldij van geniesoldaat 1e kl. bekomen.

h. Bij de Instr. Comp. en de Instr. Batt. genietten de korpisals-titulair de soldij van kan. 1e kl.; de overige volontiers die van 2e kl.

i. Bij de Rijd. en hoefsmidsschool geniet de met het praktisch onderricht in het beslaan van paarden belaste hoefsmid, per dag aan soldij: als oppervachtmeester f 2.22 en na 3 dienstj. f 2.52; als wachtm. of korpis f 1.72 en na 6 dienstj. f 2.02.

k. Bij elk der regimenten van de inf. en van de vest. art. en bij het korpis pantserr.-art. is eener sergeanten bestemd om zoo hoedijk de plaats van een luijterant te vervullen. Hij geniet als zoodanig eene soldijverhooging van f 0.25 per dag.

De M. v. O. is genachtigd aan gehuwde onderofficieren

GRADEN EN BETREKKINGEN.		Granaaiers	Infanterie, Instr.-Bat. en Comp.	Papilenschool.	Cavalerie.	Veld- en Rijdende Art. en Rijdende Hoofdsch. school.	Instr.-artillerie; Vesting-artillerie; Instr.-en Comp.	Pontonniers.	Torpediten.	Pantserr.-Comp.	Genietroepen.	Hospital-soldaten.
Adjutant-Onderofficier		2.04	2.02	2.02	2.12	2.12	2.07	2.07	2.27	2.07	2.07	
Sergeant-Majoor	gewoon	1.50	1.47	1.47	1.62	1.62	1.52	1.52	1.72	1.52	1.52	1.47
Oppervachtmeester	na 3 jaren dienst	1.80	1.77	1.77	1.92	1.92	1.82	1.82	2.02	1.82	1.82	1.77
Oppervachtmeester-Vuurwerker	gewoon											
Sergeant-Majoor-Vuurwerker	na 3 jaren dienst											
Sergeant-Majoor-Magazijnmeester	gewoon											
	na 3 jaren dienst											
Sergeant-Instrumentmaker	gewoon											
Sergeant-Timmerman	gewoon											
Majoor-Smid	na 3 jaren dienst											
Staftrompetter	gewoon											
Staftoornblazer	na 3 jaren dienst											
	na 6 "											
Sergeant-Wachtmeester	gewoon	0.85	0.82	0.82	1.02	1.02	0.92	1.02	1.22	0.97	0.97	0.82
Foumier, Sergeant-Schipper	na 3 jaren dienst	0.95	0.92	0.92	1.12	1.12	1.02	1.12	1.32	1.07	1.07	0.92
	na 6 "	1.25	1.22	1.22	1.42	1.42	1.32	1.42	1.62	1.37	1.37	1.22
Sergeant-Onderwijzer	gewoon	0.90	0.87									
"-Scherpschutter	na 3 jaren dienst											
"-Tamboer	na 6 "	1.00	0.97									
"-Hoornblazer	na 6 "	1.30	1.27									
Wachtmeester-Pikeur	gewoon											
	na 3 jaren dienst											
	na 6 "											
Wachtmeester-Vuurwerker	gewoon											
Sergeant-Vuurwerker	na 3 jaren dienst											
	na 6 "											

Instr.-mentmaker		gewoon	na 3 jaren dienst
Ser-gent-Timmerman			
Smid			
Onder-Magazijnmeester	na 6 "		
Schrijver, Mr. Gewerme-ker, Mr. Zwaartveger	gewoon	0.87	0.87
	na 3 jaren dienst	0.97	0.97
	na 6 "	1.07	1.07
Mr. Schoenmaker, Mr. Kleermaker, Mr. Zadelmaker		0.30	0.30
Korporaal-stoker			
Korporaal, Korporaalschipper		0.47	0.45
Korporaal-Tamboer of Hoornblazer		0.72	0.70
Korporaal-Vuurwerker			
Schoenmaker, kleermaker, laarzenmaker, houtwerker, smid-bankwerker		0.36	0.34
Hoefsmid, zadelmaker			
Scheepstimmerman, timmerman, smid-vuurwerker, smid-bankwerker, wagenmaker, smid		0.39	0.36
Tamboer, hoornblazer, trompetter	1e klasse	0.36	0.34
	2e "		
Kanonier-stoker			
Kan.-stoker, tev. smid-vuurwerker of smid-bankwerk.			
Vrijwil-liger	soldaat, huzaar, kanou-lier, stukrijder, ponton-ier, torpedist, genie	0.36	0.34
	1e klasse	0.52	0.52
	2e "	0.36	0.34
Kok, hospitaalsoldaat.			
Bijkok			
Milicien	soldaat, huzaar, kanonnier, stukrijder, geniesoldaat	0.36	0.34
Pupil		0.30	

ren en gehuude mindere militairen, die tot het deelnemen aan oefeningen, dan wel tot het verrichten van garnizoens- of van korpisdiensten, in een garnizoen tijdelijk moeten verblijven, gedurende den tijd van hunne detachering aldaar, een bijslag op de soldij tot: te kennen, bedragende hoogstens voor een gehuud onderofficier *dertig cent* (f 0.30) en voor een gehuud minder militair, *vijf en twintig cent* (f 0.25), per dag. (A. B. 1 Dec. 1892, no. 26, K. M. 1019).

[K. B. 3 Feb. 1883, no. 11 (B. U. 724, 29 Maart 1886, no. 6 (B. U. 905), 11 April 1886, no. 5 (B. U. 908) en 15 April 1889, no. 26 (B. U. 1050), 3 Aug. 1890, no. 29, 23 Feb. 1893, no. 88 (R. M. 184)].

GRADEN EN BETREKKINGEN.

AAN-MERKINGEN.

a. Miliciens van de Inf. van de Vest.-Art. en van de Pont., tot tamboer of hoornblazer, ongeleid, genieten vanwaar zij als geroefde tamboer of hoornblazer dienst doen, de soldij als de vrijwilliger-tamboer of hoornblazer.

b. De sergeanten- en korpisals-miliciens genieten dienende sergeanten en korpisals.

c. De sergeanten-titulair van het kader der compagnieën bij het Instr.-Bataljon genieten de soldij als korpisals.

d. De onderofficieren, leerlingen bij de hoofdcursus- en de art.-cursus-comp., genieten de gewone soldij, zonder eenige verhooging.

e. Eenige houtwerkers, smeden-bankwerkers, hoefsmeden en zadelmakers, bij de Rijd. en bij de Veld- Art. genieten eene soldij van f 0.56 per dag.

f. Onderofficieren en minderen van de Inf. of van de Vest.-Art., bij het Korps Pont. of bij het Korps Genietr., of van de Inf. bij de Vest.-Art., genieten soldij als behoorden zij tot de

korpisen, waarbij zij gedetacheerd zijn.

g. Miliciens van het Korps Genietr., genietend in het seilen met- en het behandelen van telegrafoestellen, kunnen na afgevoerd te zijn, de soldij van geniesoldaat 1e kl. bekomen.

h. Bij de Instr. Comp. en de Instr. Batt. genieten de korpisals-titulair de soldij van kan. 1e kl.; de overige volontiers die van 2e kl.

i. Bij de Rijd- en hoefsmidsschool geniet de met het praktisch onderricht in het beslaan van paarden belaste hoefsmid, per dag aan soldij: als opperwachtm., *gewoon* f 2.22 en na 3 *dienst*, f 2.52; als wachtm., of korpis., *gewoon* f 1.62, na 3 *dienst*, f 1.72 en na 6 *dienst*, f 2.02.

k. Bij elk der regimenten van de inf. en van de vest. art. en bij het korpis pantserr.-art. is eener sergeanten bestemd om zoo hoedijk de plaats van een luijterant te vervullen. Hij geniet als zoodanig eene soldijverhooging van f 0.25 per dag.

De M. v. O. is genachtigd aan gehuude onderofficieren

Bijlage C.

STAAT van het bedrag, hetwelk voor dagelijksche toelage voor kleding en uitrusting, van 1 Januari 1889 af bij de Landmacht wordt genoten.

K O R P S E N E N Z.		Dagelijksche toelage (in centen.)		
		Adjunten-on- derofficier.	De overige on- derofficiëren en de trompetters.	De korporaals en mindere militairen.
Gren. en Jagers.	Muzikanten	"	15	"
	Schrijvers	"	15	12
	Mr. werklieden	"	13	"
	De overigen	35	15	12
De overige Inf.-Korpsen en de Vest.-Art.	Volontairs bij de Militaire School en bij de Cursus-Comp	"	13	13
	Muzikanten	"	13	"
	Schrijvers	"	13	11
	Mr. werklieden	"	13	"
	De overigen	33	13	11
Cava- lerie.	Schrijvers	"	15 ⁵	13 ⁵
	Mr. werklieden	"	15 ⁵	"
	De overigen	35	15 ⁵	13 ⁵
Veld- Art.	Schrijvers	"	13	11
	Mr. werklieden	"	13	"
	De overigen	35	15	12 ⁵
Rijdende Artillerie.	Vuurwerkers en schrijvers	"	13	11
	Mr. werklieden	"	13	"
	Jongelingen bij de Instructie-Batt. De overigen	"	"	12 ⁵
		35	19	15 ⁵
Pont- en Torp.	Schrijvers	"	13	11
	De overigen	33	15	12
Genie- troepen.	Schrijvers	"	15	12
	Mr. werklieden	"	15	"
	De overigen	35	15	12

Bij de Koninklijke Militaire Academie genieten de onderofficiëren en soldaten de toelagen, als voor het wapen, waartoe zij behooren, vastgesteld.

(K. B. 25 Aug. 1888, n^o, 27, art 11, staat A, B. U. 1007).

[Zie wijders *Bijlage F*, onder r].

Bijlage E.

STAAT, aanwijzende het bedrag van de traktementen enz. van sommige categorieën van militairen, wier bezoldiging per jaar is vastgesteld.

GRADEN.	Bedrag.	Staven, korpsen enz.	Besluiten, waarbij de traktementen zijn vastgesteld.
Conducteurs { 1e klasse . 2e " .	f 800 " 700	Staf der Artillerie.	K. B. 23 Juni 1881, no. 74 (B. U. 636).
De conducteurs der Artillerie-werkplaatsen en die van 's Rijks Gieterij van bronzen geschut genieten eene toelage van f 100 's jaars.			
Machinisten { 1e klasse . 2e " .	f 1100 " 950	11e, 12e en 13e Comp. 4e Reg. Vest.-Art.	K. B. 29 Maart 1886, no. 6 (B. U. 905).
Aan een der machinisten 1e kl., hiervoren bedoeld, kan, bij uitzondering een jaarlijksch traktement van f 1200 worden toegekend.			
Machinisten { 1e klasse . 2e " .	f 1100	Korps Tor- pedisten.	K. B. 25 Febr. 1893, no. 38 (R. M. 184).
Opperschipper { 1e " . 2e " .	" 950		
Hoofdopzichters van fortificatiën	" 1500	Staf der Genie	K. B. 16 Aug. 1876, no. 12 (B. U. 470).
Opzichters van fortificatiën { 1e klasse . 2e " . 3e " .	" 1300 " 1200 " 1000		
Militaire apothekersbedienden { bij aanstelling en minder dan 2 jaren dienst als mil. apoth.-bediende . na twee jaren dienst als mil. apoth. bediende .	" 900 " 1100		
De militaire apothekersbedienden, dienstdoende bij 's Rijks Magazijn van geneesmiddelen, genieten eene toelage van f 100 's jaars.			
Adjudanten-onder-officier, administrateurs der Hospitelen van de	{ 2e klasse f 800-1000 3e " " 700-900	Militaire Hospitelen.	K. B. 21 Dec. 1880, no. 36 (B. U. 612), en K. B. 3 Juli 1889, no. 26 (B. U. 1056).
Boekhouder	f 1100 max. " 1000 min.	's Rijks Magazijn van geneesmiddelen.	K. B. 1 Maart 1887, no. 11 (B. U. 957), en 9 Juni 1889, no. 31.
Opzichter over de instrumentkamer	" 900 max. " 700 min.		
Machinist	" 1000		
Molenaar	" 800		

Bijlage F.

SOLDIJVERHOOGINGEN.

a. Onderofficieren, belast met het geven van onderricht *bij de Normaal-Schietschool*, en zij die tot het nemen van proeven bij die school worden gedetacheerd, genieten eene soldijverhooging van 15 *ct.* daags.

De overige bij die inrichting gedetacheerde onderofficieren en minderen der Infanterie genieten gelijke soldij als bij het Regiment Grenadiers en Jagers.

b. Onderoff. en minderen van de Inf., de Art. en de Genietr., *gebezigd tot het bewaken van het materieel in de legerplaatsen*, genieten eene soldijverhooging van 10 *ct.* daags.

c. Onderoff. en minderen van de Inf., de Art. en de Genietr., *die artillerie-werkzaamheden in de forten verrichten en dáár moeten verblijven*, genieten, indien zij niet met genot van voeding bij de ingezetenen ingekwartierd zijn, eene soldijverhooging van 10 *ct.* daags.

d. Onderoff. en minderen van de Inf., de Cav., de Art. en de Genietr., *gebezigd tot het verrichten van werkzaamheden in de kampplaats der cadetten*, genieten eene soldijverhooging per dag, voor een' onderofficier ad 20 *cent*, voor een' korporaal ad 51 *cent* en voor een' soldaat ad 10 *cent*.

e. *Bij het Instr.-Bataljon, bij de Instr.-Comp. en de Instr.Batt.* genieten eene soldijverhooging van 5 *cent* per dag: de adj.-onderoff., die bij het bataljon dienst doet; de onderofficieren van het kader der Compagnieën en der Batterijen (niet die, ter hunner instructie daarbij aanwezig); en bij het Instr.-Bat. ook de korporaals-titulair.

f. Onderoff. en korporaals van de Cav., de Veld- en de Rijd. Art., *bij de Rij- en Hoefsmidsschool gedetacheerd tot het volgen van een' cursus in de rij- en africhtingskunst*, genieten eene soldijverhooging, resp., van 25 en van 10 *ct.* daags.

g. De korporaals-, soldaten- en huzaren-scherpschutters (vrijw. en mil.) alsmede de *remonte-berijders*, genieten eene soldijverhooging van 5 *ct.* daags.

h. *Bij de Pupillenschool*, genieten de onderoff. en de korporaal-tamboer eene soldijverhooging van 20, de korporaals van 10 *ct.* daags. (*M. B. 5 Jan. 1889, n°. 84, B. U. 1040*).

i. De *Sergeanten-, de Korporaals- en de pontonniers scheepstimmerl.* van het Korps Pont, genieten eene soldijverhooging, resp., van 20, 40 en 50 *ct.* daags.

Ingeval van detachering buiten de standplaats van het korps, zal over den geheelen duur dier detachering aan de daarbij betrokken gehuwde

soldij genietende onderofficieren van het *Korps Pontonniers* eene verhooging op de soldij kunnen worden toegekend ten bedrage van f 0.25 per dag. (K. B. 7 Nov. 1890, n°. 48, B. U. 1139).

k. De *schrijvers*, werkzaam op de bureelen van de Insp. der Wapens, van den Chef van den Gen. Staf, van den Hoofdintendant of van andere militaire autoriteiten, aan wie geene vaste som voor bureelkosten wordt toegekend, genieten eene soldijverhooging van 35 ct. daags.

l. Bij de *hoofdcursus-compagnie* en bij de *cursus-compagnie der Art.* genieten de onderofficieren (geen leerlingen) eene soldijverhooging van 5 ct. daags.

m. Aan onderoff. en minderen, die, wegens bijzondere geschiktheid voor speciale, hiervoren niet genoemde diensten, tot het verrichten van dergelijke diensten buiten hunne vaste standplaatsen worden gezonden, kan eene buitengewone soldijverhooging van ten hoogste 50 ct. daags worden toegekend. (K. B. 3 Feb. 1883, n°. 11 en 1 Juni 1883, n°. 29, B. U. 724 en 746).

n. Een hoefsmid van het Wapen der Artillerie, ter *adsistentie van den wachmeester of korporaal-hoefsmid bij de Rij- en Hoefsmidsschool gedetacheerd*, geniet, boven zijne gewone dagelijksche soldij, eene verhooging ad een gulden vijfzig cent (f 1.50) per dag. (K. B. 8 Feb. 1886, n°. 25, B. U. 905).

o. De onderofficieren, korporaals en mindere militairen bij het *Remonte-Depot* gedetacheerd, genieten soldijverhooging: de adjudant-onderofficier van 50, de opperwachmeesters van 40, de wachmeesters en de hoefsmid van 30, de korporaals en de hospitaalsoldaat van 15 en de huzaren en stukrijders van 10 cts. daags. (K. B. 17 Juni 1889, n°. 23).

p. De huzaren, die bij de *Rij- en Hoefsmidsschool gedetacheerd* zijn om tot remonte-berijders te worden opgeleid, genieten eene soldijverhooging van 5 cts. per dag. Wanneer zij tijdens die detachering tot korporaal worden bevorderd, dan blijven zij die soldijverhooging genieten. (K. B. 30 Jan. 1887, n. 9, B. U. 942 en K. B. 8 Dec. 1891, n°. 30, B. U. 1276).

q. Bij het *Korps Genietroepen* kunnen 25 werklieden en voorts 1 sergeant-majoor, 8 sergeanten-, 8 korporaals- en 16 vrijwilligers-telegrafisten en 1 sergeant-kabellasser zijn, die 10 cents soldij-verhooging genieten. (K. B. 3 Maart 1890, n. 24, Bijl. B).

r. In de navermelde gevallen worden de daarbij omschreven vergoedingen voor buitengewone slijting van kleding enz. aan onderofficieren en soldaten toegekend: a. voor hen die tot den arbeid aan fortificatiën of andere werkzaamheden ten dienste der genie worden gebezigd, voor elken werkdag hoog-

stens: voor een onderofficier *f* 0.30, voor een korporaal *f* 0.25 en voor een minder militair *f* 0.20; *b.* voor hen, die werkzaam zijn bij het maken van de telegrafische verbinding van verdedigingswerken en posten, voor elken werkdag hoogstens: voor een onderofficier *f* 0.90, voor een korporaal *f* 0.70 en voor een minder militair *f* 0.50; *c.* voor hen, die worden gebezigt bij, niet onder *a* en *b* genoemde buitengewone artillerie- of andere werkzaamheden in of buiten de magazijnen van oorlog, bij transporten als anderszins, waarbij buitengewone slijtage van kleding plaats heeft, hoogstens per hoofd daags *f* 0.15; *d.* ingeval, ten gevolge van buitengewone omstandigheden, eenig kleding- of uitrustingstuk geheel onbruikbaar wordt of daaraan schade wordt veroorzaakt, eene vergoeding van hoogstens het bedrag, waarop de geleden schade wordt geschat.

De bedragen hierbedoeld, worden in den regel toegekend als vergoeding voor kleding en uitrusting. De Minister van Oorlog kan die, onder *a*, *b* en *c* omschreven, evenwel gedeeltelijk als bijslag op de dagelijkse soldij toekennen. (*K. B.* 25 Aug. 1888, n°. 27, *artt.* 9 en 10, *B. U.* 1007).

s. Wanneer militaire telegrafisten van het Korps Genietroepen bij een Rijkstelegraafkantoor worden gedetacheerd ter vervanging van beambten van den Rijkstelegraafdienst, die bij genoemd korps worden opgeleid om in oorlogstijd als opzichter van den vestingtelegraafdienst op te treden, dan genieten zij gedurende den tijd hunner detachering eene soldijverhooging van *vijftig cents* (*f* 0.50) per dag. (*K. B.* 11 Feb. 1892, n°. 26, *R. M.* 45).

Bijlage G.**DAGELIJSCH MENU VOOR DEN SOLDAAT.**

RATIONS.	BESTANDDEELEN.	HOE- VEEL- HEID. (†)	AANMERKINGEN.
's Morgens. Soep met vleesch.	Koffie . . .	KG. 0.006 (*)	} Wanneer dit bij de soort van groenten te pas komt.
	Melk . . .	L. 0.02	
	Vleesch . . .	KG. 0.25	
	Spek . . .	" 0.03 (§)	
	Aardappelen . . .	L. (**)	
's Middags. Aardappelen met groenten en spek, of het Vischraton, éénmaal per week.	Rijst . . .	KG. 0.05	
	Zout . . .	" 0.03	
	Peper . . .	" 0.001	
	Azijn . . .	L. 0.03	
	Soepgroenten . . .	cent $\frac{1}{2}$	
's Morgens. Koffie met brood, boter en kaas.	Middaggroenten . . .	" 2	
	Koffie . . .	KG. 0.006	
	Melk . . .	L. 0.02	
	Kaas . . .	KG. 0.10	
	Boter . . .	" 0.025	
's Middags. Vleesch, aardappelen en groenten.	Vleesch . . .	" 0.25	
	Aardappelen . . .	L. (**)	
	Zout . . .	KG. 0.015	
	Peper . . .	" 0.0005	
	Azijn . . .	L. 0.03	
's Morgens. Soep met vleesch.	Mostaard . . .	cent $\frac{1}{4}$	
	Middaggroenten (1) . . .	" 2	
	Koffie . . .	KG. 0.006	
	Melk . . .	L. 0.02	
	Vleesch . . .	KG. 0.15	
	Spek . . .	" 0.10	
	Rijst . . .	" 0.05	
	Boonen . . .	L. 0.5	

(†) De in deze kolom aangegeven hoeveelheden bijspijzen, als: zout, peper enz, moeten als een *maximum* worden beschouwd.

(*) Desverkiezende gedeeltelijk door eichorei of koffiestroop te vervangen.

(§) De voedings-commissiën kunnen deze hoeveelheden vleesch en spek doen vervangen door: 0.22 KG. vleesch en 0.07 KG. vet.
of door: 0.20 " " en 0.06 " spek.

(**) Van 1 Juli tot 1 October 1.80 Liter.

" 1 October " 1 April 2.00 "

" 1 April " 1 Juli 2.25 "

Zoolang in de maand Juli aardappelen van het gewas van het vorige jaar verstrekt worden, blijft het ration 2.25 Liter.

(1) De soort dezer groenten zoodanig te kiezen, dat ze met het gekookte vleesch en de aardappelen een aangenaam voedsel opleveren, b. v. wortelen, uien, apelen, witte kool.

RATIONS.	BESTANDDEELEN.	HOE-VEELHEID.	AANMERKINGEN.
's Middags. Bruine boonen met spek.	Zout	KG.	0.03
	Peper	"	0.0005
	Aziju	L.	0.03
	Mostaard	cent	$\frac{1}{4}$
	Soepgroenten	"	$\frac{1}{2}$
's Morgens. Soep met vleesch.	Koffie	KG.	0.006
	Melk	L.	0.02
	Vleesch	KG.	0.15
	Spek	"	0.10
	Rijst	"	0.05
's Middags. Grauwe erwten met spek.	Erwten	L.	0.5
	Zout	KG.	0.03
	Peper	"	0.0005
	Aziju	L.	0.03
	Mostaard	cent	$\frac{1}{4}$
's Morgens. Soep met vleesch.	Soepgroenten	"	$\frac{1}{2}$
	Koffie	KG.	0.006
	Melk	L.	0.02
	Vleesch	KG.	0.15
	Spek	"	0.10
's Middags. Erwtensoepp met spek.	Rijst	"	0.05
	Groene erwten	L.	0.3
	Zout	KG.	0.03
	Peper	"	0.0005
	Soepgroenten ('s middags)	cent	$\frac{1}{4}$
	Id. ('s morgens)	"	$\frac{1}{2}$
	Aardappelenmeel	KG.	0.01
<i>Op Goeden Vrijdag.</i>			
's Morgens. Koffie met brood, boter en kaas. (*)	Koffie	KG.	0.006
	Kaas	"	0.10
	Boter	"	0.025
	Melk	L	0.02
	Stokvisch (geweekte)	KG.	0.5
	of		
	Stokvisch (gedroogde)	KG.	0.25
	of		
	Zoutevisch	"	0.30
	Rijst bij stokvisch	"	0.05
's Middags. Visch met aardappelen.	Wortelen bij zoutevisch	cent	0.05
	Boter	KG.	0.025
	Aardappelen	L.	2.25
	Zout	KG.	0.03
	Mostaard	cent	$\frac{1}{2}$

Wanneer de voedingscommissie dit noodig oordeelt.

(*) Dit ration kan van tijd tot tijd ook op andere dagen van het jaar verstrekt worden, mits de gemiddelde kosten die van de andere rations, per week genomen, niet te boven gaan.

HOOFDSTUK V.

A. *Huwelijken van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier.* (13)

§ 151. Bij de wapens, korpsen en inrichtingen van het Leger mogen gehuwd zijn: *a.* de adjudanten-onderofficieren; *b.* de sergeant-majors en opperwachtmeesters; *c.* de sergeanten, wachtmeesters en fouriers, die na hun 18de levensjaar, onafgebroken zes of meer jaren als onderofficier hebben gediend, en *d.* alle verdere militairen, in de als *Bijlage II*, achter dit hoofdstuk gevoegde tabel vermeld.

Voorts:

a. bij de Koninklijke Militaire Academie en bij de Cadetten-school alle onderofficieren (de schrijvers daaronder begrepen), die daarbij eene vaste plaatsing hebben verkregen, alsook eenige korporaals en de oppassers, die daarbij in eene vaste betrekking werkzaam zijn, — zooals bijv. bij de Koninklijke Militaire Academie de koks (niet de bijkoks) voor de cadetten en voor de onderofficieren. De oppassers werkzaam in de machinekamer, de modelzaal, de bibliotheek, de steendrukkerij, het fysisch kabinet, het scheikundig laboratorium en het kleedingmagazijn;

b. bij de Koninklijke Militaire Academie drie oppassers der cavalerie en drie tamboers; en

c. bij de Cadettenschool de schoenmaker, de kleermaker, de timmerman, de koks, een tamboer en van de bijkoks, stokers en oppassers te zamen drie. (*M. B.* 15 *Maart* 1881, *n.* 63, *B. U.* 623, *M. B.* 6 *Juli* 1885, *n.* 36, *B. U.* 887 en 2 *Juni* 1893, *n.* 69, *R. M.* 507).

§ 152. De toestemming tot het aangaan van een huwelijk wordt verleend: door de commandeerende officieren van korpsen of van inrichtingen aan de onder hen dienende onderofficieren en

(13) Ten opzichte van het huwen van onderofficieren en manschappen, die niet tot de Militie behooren, zijn nog altijd van kracht de artt. 2 en 3 van het Keizerlijk Decreet van 16 Juni 1808 (*Bull. des Lois n.* 195).

mindere militairen, door de commandanten in de artillerie- en genie-commandementen, aan de onder hen dienende conducteurs der artillerie en hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën. (*M. B. 15 Maart 1881, n°. 63, B. U. 623*).

§ 153. In het algemeen zal de vergunning tot huwen slechts mogen worden verleend, wanneer de overtuiging bestaat, dat de betrokken militair de gevraagde gunst door plichtsbetrachting en ijver ten volle verdient en dat de aanstaande echtgenoot van een onbesproken gedrag is.

Nimmer mag den onderofficier of den minderen militair het aangaan van een huwelijk worden vergund, wanneer hij niet wordt waardig gekeurd zich te reëngageeren.

Voorts zullen de vergunningen tot huwen alleen dan mogen worden verleend, wanneer de betrokken militair zich verbindt om deelgenoot te worden van het „*Fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier.*”

De gehuwden in het genot van bijzondere voorrechten, die ophouden deelgenoot te zijn van genoemd fonds, verliezen hunne aanspraak op die voorrechten. (*a. v.*)

§ 154. De gehuwde militairen, hunne vrouwen of de bij hen inwonende betrekkingen, mogen geen sterken drank verkoopen.

Aan marketentsters kan echter het verkoopen van sterken drank in bijzondere gevallen door den commandeerenden officier worden vergund.

Bij overtreding van het bij de eerste zinsnede dezer § bedoelde verbod, zullen — ter beoordeeling van den chef — de voorrechten, aan gehuwden toegekend, ten aanzien van den daarbij betrokken militair onmiddellijk kunnen worden geschorst of ingetrokken, onverminderd de disciplinaire straf, welke den militair voor de overtreding mocht worden opgelegd. (*a. v.*)

§ 155. De gehuwde militairen beneden den rang van officier, weduwnaars met een of meer bij hen inwonende kinderen daaronder begrepen, hebben aanspraak op :

vrije geneeskundige behandeling van hen en hun gezin ;

het gebruik van een tweemans-nachtleger en vervoer van hun huisraad, bij verandering van standplaats in het belang van 's Rijks dienst, overeenkomstig art. 140 van het Reglement van Administratie bij de Landmacht.

De bij § 151 bedoelde tabel wijst aan, wie hunner bovendien het *bijzonder voorrecht* zullen genieten, bestaande in:

behoorlijke huisvesting voor hen en hun gezin, in of buiten de kazerne. (14)

Voor zooveel de aanspraak op dit bijzonder voorrecht betreft, zijn weduwnaars met kind of kinderen gelijkgesteld met de gehuwden, mits zij (de weduwnaars) met hun wettig gezin te zamen wonen en hun kind of een hunner kinderen bij hen inwonende, minderjarig en onverzorgd is. (*a. v.*, *M. B.* 26 April 1881, n°. 32, *B. U.* 631, *M. A.* 27 Maart 1883, n°. 40, en *M. B.* 6 Juli 1885, n°. 36, *B. U.* 887).

Met uitzondering van de adjudanten-onderofficieren wonen de gehuwde onderofficieren en minderen zooveel mogelijk buiten de kazerne. De plaatselijke of garnizoenscommandant wijst de binnen de kazerne gelegen woningen aan en tevens die, welke buiten de kazerne voor de gehuwden met bijzondere voorrechten bestemd zijn. De niet met bijzondere voorrechten gehuwden behoeven slechts zijne toestemming bij het kiezen eener buiten de kazerne gelegen woning. (*Regl. Inw. Dienst, Inf.*, art. 43).

§ 156. De vrijstelling, bedoeld bij art. 5, § 2, lett. *b*, der Wet op de Personeele belasting van 29 Maart 1833 (*St. bl.* n°. 4) wordt geacht toepasselijk te zijn, niet slechts op de zogenoemde kazernen, maar ook op alle andere gebouwen of gedeelten van gebouwen, waarin militairen, bij gebrek aan ruimte in de kazerne, door en voor rekening van het Rijk worden gekazerneerd. Diensvolgens strekt de bedoelde vrijstelling zich uit tot de gebouwen, of gedeelten van gebouwen, welke door en voor rekening van het Rijk zijn in huur genomen en dienen tot woningen van gehuwde onderofficieren en verdere militairen. (*M. B.* 31 Oct. 1876, n°. 63 I, *B. U.* 473).

Achter dit hoofdstuk is, als *Bijlage H*, eene tabel opgenomen betreffende de militairen en militaire geëmployeerden der Landmacht, beneden den rang van officier, die al dan niet aanspraak hebben op de bedoelde vrijstelling. (*M. A.* 19 April 1883, n°. 60 en *M. B.* 17 Mei 1892, n°. 37, *R. M.* 182).

(14) Bij *M. A.* dd. 30 Juli 1884, n°. 39, is vastgesteld een „Voor-schrift omtrent het gebruik van rijkswoningen voor gehuwde militairen en militaire-geëmployeerden beneden den rang van officier.”

§ 157. Boven en behalve de militairen, bij § 151 bedoeld, kunnen ook korporaals en soldaten van alle wapens, die als vaste geëmployeerden bij kleeding- of wapenmagazijnen of op ziekenstallen goede diensten verrichten, wanneer zij nà het 18de levensjaar 12 jaren gediend en zich doorgaand goed gedragen hebben, tot het erlangen van de vergunning tot het aangaan van een huwelijk in aanmerking komen.

Tot het verleenen dezer vergunning zal echter telkens de machtiging van den Minister van Oorlog behooren te worden gevraagd. (*M. B.* 15 *Maart* 1881, n°. 63, *B. U.* 623).

Aan de muzikanten-titulair bij de regimenten Infanterie (zie § 128) mag de vergunning worden verleend om buiten genot van bijzondere voorrechten te huwen. (*M. B.* 23 *Juli* 1890, n°. 99).

B. *Fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen, na te laten door vrijwilligers dienende beneden den rang van officier.*

§ 158. Onder dezen naam bestaat er, sedert 1 December 1876, een fonds, waarvan het doel is: aan de weduwen en ouderlooze kinderen van alle vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier, bij het overlijden van de echtgenooten of vaders, uit onderlinge bijdragen, te verstrekken: 1°. eene uitkeering voor ééns, onmiddellijk na het overlijden; 2°. een jaarlijksch pensioen. (*M. B.* 18 *April* 1877, n°. 35 P, *B. U.* 483).

§ 159. Aan het fonds kunnen deelnemen, alle bij het leger hier te lande gehuwde, vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier, tot den leeftijd van 60 jaren, weduwnaars met kinderen hieronder begrepen. (*a. v.*).

Gepensioneerde of gepasporteerde militairen, of de zoodanigen, die op andere eervolle wijze den dienst verlaten kunnen, desverkiezende, lid van het fonds blijven. Wanneer zij bij het verlaten van den dienst voor het lidmaatschap bedankt hebben en binnen den tijd van zes maanden weder in dienst treden, dan herkrijgen zij hunne vorige rechten, onder bijbetaling der bijdragen voor de termijnen, gedurende welke zij afwezig zijn geweest. (*a. v.*).

§ 160. Jaarlijks wordt aan de leden rekening en verantwoording gedaan omtrent de administratie over het afgelopen jaar, en blijven de boeken en registers gedurende nagenoeg drie weken, ter inzage voor de leden. (*a. v.*).

Blijkens het laatste jaarverslag telde het fonds op 1 Januari 1893 reeds 3016 leden; bedroeg het saldo in kas, op 17 Maart 1893, f 955.45, en bezat het nog aan inschrijvingen op het Grootboek der 2½ pCt. Nat. Werk. Schuld, f 255000.

In den loop van het jaar 1892 werd betaald, aan uitkeering voor eens, aan 27 weduwen f 3786, en, aan onderstand en pensioen, met inbegrip der verhooging uit 's Rijks subsidie, aan 203 weduwen f 9160.27.

TABEL, *aanwijzende de militairen en militaire geëmployeerden beneden den rang van officier, die bij de verschillende Wapens en Korpsen der Landmacht gehuwd mogen zijn, en niet bedoeld zijn bij punt VI der M. B. van 15 Maart 1881, n°. 63 (B. U. 623), met vermelding van hunne aanspraken, al dan niet, op de algemeene en de bijzondere voorrechten en op de vrijstelling, bedoeld bij art. 5, § 2, letter b, der Wet op de Personeele Belasting van 29 Maart 1833, St.bl. no. 4.*

GRADEN EN BETREKKINGEN.	Aanspraak op			BIJZONDERE BEPALINGEN.
	voorrechten	vrijstelling	van Personeele Belasting.	
	alge- meene.	bijzon- dere.		
Hoofdopzichters } van fortificatiën.	ja.	ja.		neen.
Opzichters }				neen.
Magazijnm. d. artill. geen offic. zijnde				neen.
Conducteurs der Artillerie .	ja.	ja.		neen.
Militaire Apothekersbedienden .	ja.	ja.		neen.
Onderofficier-vuurwerkers der Art.	ja.	ja. (a)	ja.	
Korporaal-vuurwerkers idem.	ja.	ja. (b)	ja.	
Machinisten				
Opperschippers				
Scheepstimmerlieden	} bij het Korps	} Torpedisten.	ja.	neen.
Timmerlieden				
Smid-vuurwerkers				
Id. -bankwerkers				
Sergeant-schippers	} idem.	} idem.	ja.	ja.
Korporaal- id.				
idem stokers				
Machinisten	} bij het Korps	} Pantserfort-	ja.	neen.
Smid-vuurwerkers				
Id. -bankwerkers				
Sergeant-schippers	} Idem.	} idem.	ja.	ja.
Korporaal-schippers				
Adjutant-Onderofficier of Sergt.-				
Majoor-Magazijnmeester	} bij het Korps	} Genietroepen.	ja.	ja.
Serg.-Maj.-Ondermagazijnmeester				
Sergeant- idem.				
Adjutant-Onderoffic.-of Sergeant-				
Majoor-instrumentmaker.				
Sergt.-Majoor	} timmerman	} smid	ja.	ja.
Sergeant	} timmerman	} smid	ja.	ja. (a)
Korporaal-werklieden	ja.	ja. (b)	ja.	
Opperwachtm. b. h. Wap. d. Marech.				ja
Adjutant-Onderofficieren	ja.	ja.	ja. (*)	
Wachtm. b. h. Wap. d. Marechaussee.				ja.

(*) Niet de Concierge bij de Kon. Milit. Academie.

GRADEN EN BETREKKINGEN.	Aanspraak op			BIJZONDERE BEPALINGEN.
	voorrechten alge- meene.	bijzon- dere.	vrijstelling van Personeele Belasting.	
De schrijvers bij de korpsen en het wapen der Kon. Marechaussee.	ja.	ja. (c)	ja. (†)	neen
Idem bij de Kon. militaire Academie			ja. (†)	
Idem bij andere Inrichtingen. Sergeant-Majoor en Opperwachtm.	ja	ja.	ja.	neen.
Brigadiers bij het Wapen der Kon. marechaussee			ja.	
Hoefsmeden bij idem			ja.	neen.
De Stafhoornbl. en Staftrompetters.	ja.	ja.	ja.	
De administrateurs en verdere geëmployeerden bij de Milit. Hospitalen, alsook de ziekenopzichters en ziekenoppassers bij de Kon. Milit. Academie en de Cadettenschool .				neen.
De administra- teurs en min- dere geëm- ployeerden bij				
de Militaire Bakkerijen, de Garnizoens-nachtlegereen kleeding-magazijnen of de slachterijen				neen.
Sergeanten, Wachtmeesters, Fourriers, Sergeant-Onderwijzers en Sergeant-Scherpschutters (a) .	ja.	ja.	ja. (*) ja.	
Marechaussees			ja.	neen.
Trompetters bij het Wapen der Kon. Marechaussee				
Muzikanten { bij het Regiment Grenadiers en Jagers (waaronder de kapelmeester en de onder-kapelmeester)	ja	neen.		neen.
{ bij de overige Regimenten Infanterie (waaronder de kapelmeester en de onder-kapelmeester)	ja.	ja. (e)	ja. (d)	
Muzikanten en muzik.-lit. bij de overige Reg. Infanterie.	ja.	ja. (e)	ja. (d)	neen.
De Serg.-tamboers of -hoornblazers.	ja.	ja. (a)	ja.	
De Korp -tamboers of -hoornblazers	ja.	ja. (b)	ja.	

(c) Alleen voor zoover zij, na hun 18e levensjaar, zes of meer jaren onafgebroken, hetzij in hunne betrekking, hetzij in den graad van onderofficier, hetzij in een en ander gezamenlijk als vrijwilliger hebben gediend.

Gepensioneerde of gegageerde militairen, als schrijver aangecommen op den voet als bedoeld bij de punten 2o, 3o en 4o. der M. B. van 21 Maart 1892, no. 50, (R. M.) 78), zullen allen genieten het bij punt V der M. B. van 15 Maart 1881, no. 63 (B. U. 623) bedoeld bijzonder voorrecht.

(†) Voor zoover zij niet zijn gepensioneerde of gegageerde militairen.

(*) Niet de Concierge bij de Cadottenschool.

(d) Niet meer dan vijf (5) per regiment.

GRADEN EN BETREKKINGEN.		Aanspraak op			BIJZONDERE BEPALINGEN.	
		voorrechten alge- meene.	bijzon- dere.	vrijstelling van Personeele Belasting		
Werklieden	Kleermakers	ja.	neen.		neen. neen. neen. neen.	
	Schoenmakers	ja.	neen.			
	Laarzenmakers	ja.	neen.			
	Zadelmakers	ja.	neen.		neen.	
	Geweerm. en Zwaardvegers	ja	ja (f)	ja.		
	Timmerl. { bij de K. M. Academ.			ja.	(e) Niet meer dan vijf (5) bij elk regiment en in geen geval muzikanten-titulair.	
	" " Cadettensch.			ja.		
	" " Korpsen.			ja.		
	Wagenm. " " "			ja		
	Smeden			ja		
	Houtw. of Smid-Bankwerk.			ja.		
	Hoefsmeden, waaronder ook de Oppeerw.-meester-, Wachtm.-of Korp.-hoefsmid en de hoefsm. dienstdoende als onderbaas, bij de Rij- en Hoefsmidsschool	ja.	ja.	ja.		
	Op wie toepasselijk is de Wet van 18 Juli 1890 (<i>St. bl. n^o.</i> 109)					neen.
	De hoefsmeden en trompetters	ja.	ja. (b)	ja.		
	De houtwerk. en smid-bankwerkers bij de Veld-en Rijdende Artillerie.	ja	ja. (f)	ja.		
De wagenmakers, timmerlieden en smeden bij het Korps Pontonniers.	ja.	ja. (f)	ja.			
De korporaals, tamboers, hoornblazers, trompetters en verdere min- dere militairen, bij de verschil- lende korpsen en inrichtingen (b).	ja.	ja.	ja.			

NB. De kanonnier-stokers bij het Korps Torpedisten, aan wie op grond van vroegere bepalingen de toestemming tot het aangaan van een huwelijk reeds werd verleend, blijven, zoolang zij in hunne betrekking blijven voortdienen, in het genot der bijzondere voorrechten en behouden hunne aanspraak op vrijstelling van de betaling van personeele belasting.

HOOFDSTUK VI.

De dienstverbintenis bij de korpsen als adspirant-korporaal of als adspirant-onderofficier.

§ 161. Bij de korpsen der Infanterie en der Artillerie kan een onbepaald aantal jongelingen worden aangenomen als *adspirant-korporaal* of *adspirant-onderofficier*. Zij mogen bij aanneming niet jonger dan 17 en niet ouder dan 20 jaar zijn; zij moeten zich voor zes jaren verbinden tot den dienst, voldoen aan de vereischten voor gewoon vrijwilliger, en wijders met gunstig gevolg een toelatingsexamen afleggen. (*M. B.* 17 Nov. 1873, n°. 41P, *B. U.* 427, *M. B.* 16 Nov. 1874, n°. 27P, *B. U.* 439, *K. B.* 3 Feb. 1883, n°. 11, *B. U.* 724, en *M. B.* 7 Sept. 1888, n°. 29, *B. U.* 1007).

§ 162. Dit examen omvat:

Voor den *adspirant-korporaal voor de Infanterie*,

- a. het schrijven van eene leesbare hand;
- b. het duidelijk lezen;
- c. de kennis der vier hoofdregels der gewone rekenkunde.

Voor den *adspirant-korporaal voor de Artillerie*,

- a. en b. als voren;
- c. het maken van een eenvoudig opstel;
- d. het rekenen met gewone en tiendeelige breuken;
- e. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten.

Voor den *adspirant-onderofficier voor de Infanterie of Artillerie*,

- a. het schrijven van eene goed leesbare hand;
- b. de kennis van de gronden der spelling van de Nederlandsche taal, van welke moet blijken uit een te vervaardigen opstel;
- c. het rekenen tot en met de gewone en tiendeelige breuken;
- d. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten;
- e. eenige bekendheid met de Vaderlandsche geschiedenis;
- f. voldoende kennis der aardrijkskunde van Nederland. (*a. v.*)

§ 163. Deze examens worden afgenomen ten overstaan eener door den commandeerenden officier ter plaatse te benoemen commissie, bestaande uit 3 officieren, en wel voor de Infanterie, bij den staf van het bataljon, voor

de Artillerie, bij het detachement onder commando van een' hoofdofficier, waarbij de jongeling wenschte in dienst te treden.

Van het gehouden examen wordt door de commissie een beknopt proces-verbaal opgemaakt, waaruit blijken moet, in hoeverre de aspiranten aan de vereischten hebben voldaan. (*a. v.*).

§ 164. De *adpirant-ouderofficier* kan, bijaldien hij overigens aan de gestelde eischen voldoet, (*zie ook § 125, tweede zinsnede*) bij de Infanterie na *vijf* maanden dienst, bij de Artillerie na *zes* maanden dienst, tot korporaal worden bevorderd; bij gemis aan vacature in dien graad tot korporaal-titulair. Minstens *tien* maanden na zijne indiensttreding *kan* de aspirant-ouderofficier tot sergeant, fourier of wachtmeester worden aangesteld; bij gemis aan vacature in die graden, tot sergeant-, fourier- of wachtmeester-titulair. Eenmaal onderofficier, treedt hij in al de rechten en verplichtingen der overige onderofficieren, en kan hij derhalve ook te zijner tijd op den cursus worden toegelaten.

De *adpirant-korporaal* *kan* bij de Infanterie na *vijf* maanden, bij de Artillerie na *zes* maanden dienst, tot korporaal worden aangesteld; bij gemis aan vacature in dien graad tot korporaal-titulair. (*a. v.*).

§ 165. De opleiding der aspiranten naar den graad van korporaal of onderofficier wordt toevertrouwd aan de bijzondere zorgen, bij de Infanterie, van de bataljons- en compagnies-commandanten, bij de Artillerie, van de detachements- en compagnies- of batterij-commandanten, onder toezicht van de chefs der korpsen. (*a. v.*).

§ 166. Ter zake hunner aanneming wordt geen aanbrengheld betaald. (*K. B. 25 Aug. 1888, n°. 27, art. 15, B. U. 1007*).

§ 167. De aspirant-korporaal en aspirant-ouderofficier genieten de soldij, vastgesteld voor den vrijwilliger van het korps, waarbij zij in dienst treden. (*M. B. 17 Nov. 1873, n°. 41P, B. U. 427, M. B. 16 Nov. 1874, n°. 27P, B. U. 439, en K. B. 3 Feb. 1883, n°. 11, B. U. 724*).

§ 168. Zoodra de aspirant-korporaal den effectieven graad van korporaal, en de aspirant-ouderofficier dien van sergeant, fourier of wachtmeester heeft verkregen, zijn alle bepalingen voor verdere bevorderingen, welke ten behoeve van het kader korporaals en onderofficieren zijn of zullen worden voorgeschreven, ook op hen van toepassing. (*M. B. 17 Nov. 1873, n°. 41P, B. U. 427, en M. B. 16 Nov. 1874, n°. 27P, B. U. 439*).

HOOFDSTUK VII.

Het Instructie-Bataljon te Kampen.

§ 169. A. *Bestemming, verdeeling en kader.* Het Instructie-Bataljon is bestemd om, door het opleiden van jongelingen tot korporaal der Infanterie mede te werken ter voorziening in de behoefte aan korporaals bij dat Wapen.

Bovendien worden bij voornoemd bataljon jongelingen opgeleid tot korporaal en tot onderofficier bij de koloniale troepen. (*Voorschr. M. B. 3 Feb. 1888, n°. 56, art. 1, B. U. 975*).

§ 170. Het Instructie-Bataljon bestaat, voor wat de soldaten betreft, uit volontairs, die daarbij worden aangenomen. Het getal daarbij aanwezige militairen voor het leger in *Oost-Indië* mag hoogstens *honderd* bedragen. Zij worden bij het Instructie-Bataljon gevoerd als gedetacheerd van het Koloniaal-Werfdepot, doch rekenen overigens in de sterkte van gemeld Bataljon. (*a. v., art. 2*).

§ 171. B. *Wijze en voorwaarden van toelating.* Ingeval van vacatures, kunnen op elk tijdstip volontairs bij het Instructie-Bataljon worden aangenomen. (*a. v., art. 3*).

§ 172. Ouders of zoogden, die verlangen, dat hunne zonen of pupillen als volontair bij het Instructie-Bataljon worden toegelaten, moeten zich onder opgave van de lengte van den adspirant en van den datum zijner geboorte, daartoe schriftelijk wenden tot den Commandant van het Bataljon, die den dag van oproeping bepaalt naar gelang er vacatures zijn. (*a. v., art. 4*).

Bij de aanvraag moet tevens worden vermeld of de adspirant wenschte te worden aangenomen voor het leger hier te lande of voor dat in *Oost-Indië*.

§ 173. De vereischten tot toelating zijn:

- 1°. Een leeftijd van 16, 17 of 18 jaren.
- 2°. Geschiktheid voor den krijgsveld, geconstateerd door een geneeskundig onderzoek van den Chef van den geneeskundigen dienst bij het garnizoen.
- 3°. Een goed voorkomen en eene aan de jaren geëvenredigde lengte, als:

minstens	1.52	M.	op	16	jarigen	leeftijd;
"	1.54	"	"	17	"	"
"	1.55	"	"	18	"	"
- 4°. Het schrijven van eene goed leesbare hand, het duidelijk lezen, en het goed bekend zijn met de vier hoofdregels der rekenkunde, op geheele getallen toegepast; van welke bekwaamheden de aspiranten, bij een af te leggen examen moeten doen blijken.

Tot toelating voor den dienst hier te lande wordt voorts vereischt, dat de aspirant Nederlander zij. (*a. v., art. 5*).

§ 174. De verbintenis voor den dienst hier te lande wordt op 16 jarigen leeftijd voor *acht* en op 17 jarigen en hooger leeftijd voor *zes* jaren aangegaan. Daarbij wordt gevorderd de overlegging der bescheiden, vermeld in § 33, al. 1 en § 34 *a*.

De verbintenis voor den Kolonialen militairen dienst wordt aangegaan voor den tijd van *negen* jaren, waarvan *zes* te dienen in *Oost-Indië*. Bij vertrek naar *Indië* binnen *drie* jaren na aankomst bij het Instructie-Bataljon wordt de nog te volbrengen dienstdienst verminderd tot *zes* jaren, te rekenen van den dag van inscheeping. Voor deze verbintenis wordt gevorderd de overlegging van de bescheiden, welke moeten worden overgelegd bij aanneming als vrijwilliger voor den Kolonialen militairen dienst.

Zij, die reeds bij het Instructie-Bataljon eene verbintenis voor den dienst hier te lande hebben aangegaan, kunnen na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog tot eene verbintenis voor den kolonialen militairen dienst worden toegelaten. De verbintenis voor den dienst hier te lande komt in dat geval evenwel eerst te vervallen, indien de betrokken militair zijne bestemming voor *Oost-Indië* volgt.

Overigens gelden voor de aanneming van volontairs bij het Instructie-Bataljon de bepalingen betreffende de vereischte lichamelijke geschiktheid, de over te leggen bescheiden — waaronder

ook het bewijs van toestemming, afgegeven door den vader, den voogd of de moeder-voogdes — en het opmaken der engagement-akte, opgenomen onder de §§ 4 al. 1 en 2, 23, 27, 33 al. 2, 34 laatste al. en 45 van Hoofdstuk I. (*a. v., art. 6, en Instructie op de Werving, vastgesteld bij K. B. 27 Aug. 1881, n°. 20, en M. B. 14 Sépt. 1881, n°. 37, B. U. 646*).

§ 175. C. *Kazerneering, menage en zakgeld.* De volontairs worden gehuisvest in de kazerne.

De soldij der volontairs is gelijk aan die van een vrijwilliger bij de infanterie (thans 34 cents daags).

Deze wordt ingelegd in de menage en in dier voege beheerd, dat aan iederen volontair, die niet aan korting op zijne soldij onderworpen is, per vijf dagen *minstens* 50 cents zakgeld wordt uitgekeerd.

Zoodra de volontair korporaal-titulair wordt, ontvangt hij per dag 5 cents meer.

§ 176. Voor korporaals en minderen bestaat de voeding voor het ontbijt uit gort; op het middaguur uit brood, waarbij boter wordt verstrekt en koffie, en 's namiddags om 4 uur uit vleesch met groente en aardappelen, of met boonen en erwten enz. (*K. B. 3 Feb. 1883, n°. 11, B. U. 724 en Voorschr. a. v., art. 29*).

§ 177. D. *Cantine en bibliotheek.* Tot plaats voor uitspanning, na of tusschen de verschillende oefeningen, bestaat er in de kazerne eene *keurig* ingerichte cantinezaal: een groot en ruim verblijf, waar kosteloos gelegenheid wordt gegeven tot het lezen van couranten en tijdschriften en de liefhebbers van dammen, dominospelen, biljarten, pianospelen en kegelen hunne gading vinden. Het spelen om geld is daarbij uitdrukkelijk verboden. In dit gezellige, goed verwarmde en verlichte lokaal doet elken zaterdagavond, van 7½—9 uur, de muziek van het bataljon, op een smaakvol ingericht orkest, zich hooren. Verder zijn in de cantine allerlei ververschingen van de beste qualiteit, tegen de laagst mogelijke prijzen, verkrijgbaar gesteld, benevens borstels en verdere poetsbenoedigheden, zoodat ieder volontair, na zijne inlijving, zich aldaar op de beste en meest goedkoope wijze van deze benoedigheden kan voorzien.

De winsten door de cantine, in weerwil der lage prijzen, be-

haald, worden ten bate van het personeel van het bataljon aangewend.

§ 178. De bij het bataljon opgerichte leesbibliotheek strekt, om aan de onderofficieren en minderen, nuttige en aangename uitspanningslectuur te verschaffen tegen vrijwillige, weinig kostbare maandelijksche abonnementen.

§ 179. E. *Onderwijs.* Het theoretisch en practisch onderwijs wordt door den Commandant van het Bataljon zoodanig geregeld en afgewisseld, als hij, in het belang van de opleiding en vorming der volontairs, doeltreffend acht. (*Voorschr. a. v., art. 12.*)

§ 180. De opleiding moet vooral in practischen zin geschieden; het aankweken van soldatengeest moet daarbij op den voorgrond staan. (*a. v., art. 13.*)

§ 181. F. *Godsdienstige belangen.* Aan de ouders of voogden der volontairs moet worden gevraagd, of zij verlangen dat hun zoon of pupil godsdienstonderwijs zal ontvangen en de godsdienstoefeningen bijwonen, en zoo ja, bij welken leeraar.

Aan dat verlangen moet worden tegemoet gekomen. (*a. v., art. 14.*)

§ 182. G. *Bevordering en overgang naar de regimenten of naar het Koloniaal-Werfdepot.* De volontairs, die aan de eischen, door den Bataljons-Commandant daartoe gesteld, hebben voldaan, worden, bij goed gedrag, aangesteld tot korporaal-titulair. De tot korporaal-titulair aangestelde volontairs kunnen, indien zij dit verlangen, een binnenlandsch verlof van hoogstens 14 dagen bekomen. (*a. v., art. 17.*)

§ 183. Om tot korporaal te kunnen worden aangesteld, wordt voor de korporaals-titulair een diensttijd van minstens 8 maanden, de leeftijd van minstens 17 jaren en eene lengte van 1.54 M. en bij 18jarigen ouderdom van minstens 1.55 M. vereischt. (*a. v., art. 18.*)

§ 184. Korporaals-titulair, die zoowel theoretisch als practisch aan de eischen van korporaal hebben voldaan, worden door den Bataljons-Commandant op gezette tijden (in den regel achtmal in het jaar) aangesteld tot korporaal en voor zooveel zij bestemd zijn voor den dienst hier te lande, in verhouding tot de bestaande vacatures, naar de regimenten infanterie gezonden.

Korporaals-titulair, die voor het leger in *Oost-Indië* zijn bestemd, en op het tijdstip hunner aanstelling tot korporaal door te voldoen aan eenige door den Bataljons-Commandant te stellen eischen van wetenschappelijke en theoretische ontwikkeling den waarborg geven om in hoogstens *drie* jaren — te rekenen van den dag van hunne indiensttreding — tot onderofficier te kunnen worden bevorderd, en voorts een doorgaand goed gedrag hebben, kunnen tot dat doel bij het Instructie-Bataljon verblijven.

Zij worden, behoudens het hierna vermelde geval, na hunne aanstelling tot onderofficier of — indien zij het onderofficiers-examen niet met goed gevolg konden afleggen — na afloop van den zooveen vermeldden termijn, tot het volgen hunner bestemming op het Koloniaal-Werfdepot gedirigeerd.

Korporaals-titulair, die voor het leger in *Oost-Indië* zijn bestemd en tot korporaal worden aangesteld, doch niet in de termen vallen om bij het Instructie-Bataljon te blijven, worden, indien zij den leeftijd van 18 jaren hebben bereikt, tot het volgen hunner bestemming op het Koloniaal-Werfdepot gedirigeerd. Hebben zij den leeftijd van 18 jaren niet bereikt, dan worden zij tot dat tijdstip bij een de regimenten infanterie gedetacheerd. Dit laatste is ook het geval met hen, die vóór hun 18de jaar tot onderofficier worden aangesteld. (*a. v., art. 19*).

§ 185. Uit de korporaals-titulair bestemd voor het leger hier te lande, die bij uitmuntenden dienstijver, zich onderscheiden door wetenschappelijke ontwikkeling en gunstigen aanleg, wordt een gedeelte van het kader korporaals en onderofficieren van het Instructie-Bataljon gevormd. Dit gedeelte is behulpzaam bij het geven van het lager onderwijs bij het bataljon. (*a. v., art. 20*).

§ 186. H. *Verloven*. Bij algemeen erkende Christelijke feestdagen kan de commandeerende officier een kortstondig verlof toestaan; overigens wordt, behoudens hetgeen hieromtrent in § 182 voorkomt, aan de volontairs alleen in dringende gevallen verlof gegeven. (*a. v., art. 22*).

§ 187. I. *Verwijdering*. De verwijdering van volontairs van het Bataljon kan alleen geschieden op machtiging: van den Inspecteur der Infanterie, voor zooveel betreft volontairs bestemd voor den dienst hier te lande; van den Minister van Oorlog,

voor zooveel betreft volontairs, bestemd voor den Kolonialen dienst. (*a. v.*, *art.* 23).

§ 188. Een volontair kan, onverminderd het bepaalde in de engagement-akte tot verwijdering uit den dienst in aanmerking worden gebracht, indien hij bij het intreden van zijn 19de jaar niet de lengte heeft van 1.55 M. (*a. v.*, *art.* 24).

§ 189. Een volontair kan tot verwijdering uit den dienst of tot overplaatsing als soldaat bij een der regimenten infanterie worden voorgedragen :

- 1°. ten gevolge van slecht gedrag, gepaard met onbuigzaamheid en eene bestendige ongevoeligheid voor alle vermaningen ;
- 2°. ten gevolge van zedenbederf, dat hem voor anderen gevaarlijk zou maken.

Bovendien kan een volontair als soldaat bij een der regimenten infanterie worden overgeplaatst wanneer het blijkt, dat hij noch aanleg noch vlijt betoont.

Is zoodanig volontair aangenomen voor den kolonialen militairen dienst, dan wordt hij, den leeftijd van 18 jaar bereikt hebbende, als soldaat op het Koloniaal-Werfdepot gedirigeerd, ten einde zijne bestemming te volgen. Heeft hij dien leeftijd niet bereikt, dan wordt hij tot dat tijdstip bij een der regimenten infanterie gedetacheerd.

Het bepaalde in de vorige alinea is mede van toepassing op de voor den Kolonialen militairen dienst aangenomen volontairs, die ingevolge punt 1°. en 2°, hiervoren vermeld, als soldaat bij een der regimenten infanterie zouden moeten worden overgeplaatst. (*a. v.*).

§ 190. *K. Corveeën.* Bij het Bataljon wordt een genoegzaam getal soldaten gedetacheerd, bestemd om als oppassers bij de officieren en in de magazijnen, als koks, enz. te worden gebezigd, en tevens die corveeën te verrichten, welke om verschillende redenen niet aan de volontairs worden opgedragen. (*a. v.*, *art.* 31).

HOOFDSTUK VIII.

De Instructie-Compagnie te Schoonhoven.

§ 191. A. *Bestemming.* De Instructie-Compagnie is bestemd om, door het opleiden van jongelingen tot korporaal der Vesting-Artillerie, mede te werken ter voorziening in de behoefte aan korporaals bij dat gedeelte van het Wapen der Artillerie.

Bovendien worden bij voornoemde Compagnie jongelingen opgeleid tot korporaal bij de korpsen Pontonniers en Torpedisten, met dien verstande, dat de vakopleiding bij die korpsen plaats heeft. (*K. B. 11 Mei 1862, n°. 51, B. U. 267 en 14 Feb. 1881, n°. 9, art. 4, en Voorsch. M. B. 17 Aug. 1891, n°. 51, art. 1, B. U. 1201*).

§ 192. B. *Toelating.* Ingeval van vacatures, kunnen op elk tijdstip volontairs bij de Instructie-Compagnie worden aangenomen. (*Voorsch. a. v., art. 3*).

§ 193. Ouders of voogden, die verlangen dat hunne zonen of pupillen als volontairs bij de Instructie-Compagnie worden toegelaten, moeten zich onder opgave van de lengte van den aspirant en van den datum en het jaar zijner geboorte, daartoe schriftelijk wenden tot den commandant van gemelde compagnie, die hunne zonen of pupillen, naar gelang er vacatures zijn, oproept. (*a. v., art. 4*).

§ 194. De vereischten tot toelating zijn:

- 1°. dat de aspirant Nederlander zij;
- 2°. in den regel een leeftijd tusschen 15½ en 19 jaar;
- 3°. geschiktheid voor den krijgsdienst, geconstateerd door een geneeskundig onderzoek van den Chef van den geneeskundigen dienst bij het garnizoen;

4°. een goed voorkomen en eene aan de jaren geëvenredigde lengte, (*) als:

op 15	jarigen	leeftijd	minstens	1.52	Meter.
"	16	"	"	1.56	"
"	17	"	"	1.60	"
"	18	"	"	1.64	" (15);

5°. het schrijven van eene goed leesbare hand, het duidelijk lezen en het goed bekend zijn met de vier hoofdregels der rekenkunde op geheele getallen toegepast, van welke bekwaamheden de adspirant bij een af te leggen examen moet doen blijken.

Het examen kan naar omstandigheden vergelijkend worden afgenomen. (*a. v., art. 5.*)

§ 195. De verbintenis voor den dienst wordt op 16jarigen en lageren leeftijd voor *acht* en op 17jarigen en hooger en leeftijd voor *zes* jaren aangegaan. Daarbij wordt gevorderd het overleggen der bescheiden, vermeld in art. 8 en *9a* der Instructie op de werving, vastgesteld, bij Koninklijk Besluit van 27 Augustus 1881, n°. 20. (*a. v., art. 6.*)

§ 196. C. *Kazerneering, menage en zakgeld.* De volontairs worden gehuisvest in de kazerne. Zij worden op kosten van het Rijk gekleed en gevoed en bekomen aan zakgeld telken vijf dagen minstens 65 cents. De korporaals-titulair ontvangen 25 cents meer.

De voeding bestaat uit gort, uit brood, waarbij boter en koffie worden verstrekt, uit gebraden vleesch met groente en aardappelen, of boonen of erwten met spek, of erwtensoep, enz. (*a. v., art. 30.*)

Elk etmaal wordt per man 0.60 kilogram brood van zuivere ongebuilde tarwe verstrekt, dat in brooden van 1.20 kilogram wordt geleverd. (*a. v., art. 31.*)

(*) Zie ook de noot op bladz. 7.

(15) De Inspecteur der Artillerie is gemachtigd, om, zoolang het tekort aan kader bij de Artillerie nog aanzienlijk is, te beslissen nopens de toelating van adspiranten voor de Instructie-Compagnie of Instructie-Batterij, die niet geheel voldoen aan hetgeen ten opzichte van de lengte van volontairs, die jonger dan 18 jaren zijn, in deze § voorkomt. (*M. A. 15 Nov. 1884, n°. 40.*)

§ 197. D. *Cantine en bibliotheek.* Tot plaats voor uitspanning na of tusschen de verschillende oefeningen bestaat er in de kazerne eene *keurig* ingerichte cantinezaal: een groot en ruim verblijf, waar kosteloos gelegenheid wordt gegeven tot het lezen van couranten en tijdschriften, en liefhebbers van dammen, domino- en kaartspelen hunne gading vinden. In de zaal staan 2 biljarten, tegen eene kleine vergoeding, ter beschikking van de bezoekers die daarop spelen willen. Het spelen om geld is echter uitdrukkelijk verboden. In dit gezellige, goed verwarmde en verlichte lokaal wordt nu en dan muziek ten gehoor gebracht, die betaald wordt uit de baten der cantine. Verder zijn hier allerlei ververschingen van de beste kwaliteit, tegen de laagst mogelijke prijzen verkrijgbaar gesteld, benevens borstels en verdere poetsbenoodigdheden, zoodat ieder volontair na zijne inlijving, zich aldaar op de beste en meest goedkoope wijze van benoodigdheden kan voorzien.

De winsten van de cantine, in weerwil der lage prijzen, behaald, worden ten bate van het personeel van de compagnie aangewend.

§ 198. In de cantine is eene bibliotheek opgericht, waaruit aan onderofficieren en minderen nuttige en aangename uitspanningslectuur kosteloos wordt verschaft.

§ 199. E. *Onderwijs.* Het onderwijs wordt in vier afdelingen gesplitst als:

1°. het schoolonderwijs waartoe behoort:

- a. lezen;
- b. schrijven;
- c. de beginselen der Nederlandsche taal en het maken van rapporten;
- d. de compagnies-administratie;
- e. het rekenen met tiendeelige en gewone breuken, benevens de kennis van het tientallig stelsel van maten en gewichten, een en ander toegepast op de menage- en administratierekening;
- f. de Vaderlandsche geschiedenis;
- g. de aardrijkskunde van Nederland.

2°. de theorie der dienst- en exercitiereglementen voor zoverre die voor de korporaa's der Vesting-Artillerie wordt vereischt;

3°. de artilleriewetenschappen, waarbij als grondslag voor het onderwijs het *Handboek voor de onderofficieren en korporaaals der niet Bereiden-Artillerie* benevens de *Leidraad voor het schieten met vestinggeschut*, wordt aangenomen; voorts theoretisch onderrecht in de ernstvuurwerkerij (een en ander voor zooveel zulks voor de korporaaals wordt vereischt), alsmede het overbrengen van berichten langs optischen en electricischen weg;

4°. het practisch onderwijs in de vakken van de sub 2°. en 3°. genoemde afdeelingen, in de compagniesschool, het schermen en de-gymnastiek. (*a. v., art. 2.*)

§ 200. Het onderwijs wordt door den commandant der compagnie zoodanig geregeld en afgewisseld, als hij in het belang van de opleiding en vorming der volontairs doeltreffend acht; daarbij in het oog houdende, dat vooral moet worden getracht, het oordeel der volontairs te scherpen en te ontwikkelen. (*a. v., art. 10.*)

De opleiding moet vooral in practischen zin geschieden, het aankweken van soldatengeest moet daarbij op den voorgrond staan. (*a. v., art. 11.*)

§ 201. Voor het schoolonderwijs worden de volontairs naar mate van hunne bekwaamheid verdeeld in drie klassen.

Voor dat in de militaire vakken mede in drie klassen, als: 1°. die der recruten; 2°. die der geoefenden en 3°. die der korporaaals-titulair.

De uitvoerige programma's van onderwijs voor de verschillende leerklassen, worden door den Inspecteur der Artillerie vastgesteld. (*a. v., art. 13.*)

§ 202. F. *Practische oefeningen.* De volontairs worden geoefend in het schieten met geschut en geweer, het leggen van beddingen, het vervaardigen van bekleedingsmiddelen, het opwerpen en bewapenen van batterijen en verder in alle verrichtingen, welke gerekend worden tot den werkkring van den vesting-artillerist te behooren. (*a. v., art. 14.*)

§ 203. G. *Godsdienstige belangen.* Aan de ouders of voogden der volontairs moet worden gevraagd of zij verlangen, dat hun zoon of pupil godsdienstonderwijs zal ontvangen en de godsdienstoefeningen bijwonen, en, zoo ja, bij welken leeraar.

Aan dat verlangen moet worden tegemoet gekomen. (*a. v., art. 15.*)

§ 204. H. *Bevordering en overgang naar de korpsen.* De volontairs, die aan de eischen, hierna in § 205 gesteld, voldoen, worden door den compagnies-commandant aangesteld tot korporaal-titulair.

Voor bevordering van de korporaaals-titulair tot korporaal bij de Vesting-Artillerie doet hij, in verband met § 206, de noodige voordrachten aan den Commandant der Vesting-Artillerie. (*a. v., art. 17*).

§ 205. Om in aanmerking te komen voor bevordering tot korporaal-titulair wordt vereischt: *a.* een goed zedelijk en militair gedrag; *b.* goed schrijven; *c.* het maken van een eenvoudig dienstrapport, zonder zinstorende fouten; *d.* het rekenen met tiendeelige en gewone breuken benevens de kennis van het tientallig stelsel van maten en gewichten; *e.* het met goed gevolg doorloopen hebben van de tweede klasse van het onderwijs in de militaire vakken; *f.* een diensttijd van minstens zes maanden. (*a. v., art. 18*).

§ 206. Om als korporaal bij een der regimenten Vesting-Artillerie te kunnen worden overgeplaatst, wordt gevorderd:

a. dat de korporaal-titulair met goed gevolg de derde of hoogste klasse van het onderwijs in de militaire vakken heeft doorloopen;

b. dat hij zich een militairen toon en eene militaire houding heeft eigen gemaakt, waardoor het te verwachten is, dat hij zijn gezag over zijne minderen zal weten te handhaven;

c. een diensttijd van minstens één jaar. (*a. v., art. 19*).

Om in aanmerking te komen voor overplaatsing bij het Korps Pontonniers of het Korps Torpedisten, ten einde daarbij verder tot korporaal te worden opgeleid, wordt vereischt:

a. de theoretische en practische kennis van de Recrutenschool 1e en 2e Afdeeling;

b. de practische kennis van de Recrutenschool 3^e Afdeeling;

c. de theoretische en practische kennis van het reglement voor den garnizoensdienst en de theoretische kennis van het reglement op den inwendigen dienst der Infanterie, voor zooverre de korporaal daarmede bekend moet zijn;

d. het leggen van de verschillende gebruikelijke knopen en hunne toepassing, zoomede de behandeling van touwwerk.

Deze overplaatsing geschiedt op voordracht van den compa-

gnies-commandant, door den Inspecteur der Artillerie. (*a. v., art. 20*).

§ 207. I. *Verloven.* Van 15 September tot 15 October of, wanneer de Compagnie heeft gekampeerd, enige dagen na terugkomst uit de legerplaats, worden verloven verleend aan de volontairs en korporaals-titulair. Die verloven worden zoodanig geregeld, dat de dienst er niet onder lijdt. (*a. v., art. 21*).

Bij algemeen erkende Christelijke feestdagen kan een kortstondig verlof worden toegestaan; overigens wordt, behoudens het bepaalde in de vorige zinsnede, alleen in dringende gevallen verlof verleend. (*a. v., art. 22*).

§ 208. K. *Verwijdering.* De verwijdering en verplaatsing van volontairs van de Instructie-Compagnie geschiedt, behalve in het geval, bedoeld bij § 206, door den Commandant der Vesting-Artillerie. (*a. v., art. 24*).

§ 209. Een volontair kan, onverminderd het bepaalde in de engagements-akte, tot verwijdering uit den dienst in aanmerking worden gebracht, indien hij bij het intreden van zijn 20ste jaar niet de lengte heeft bereikt van 1,64 M.

Een volontair kan tot verwijdering uit den dienst of tot verplaatsing als kanonnier bij een der Regimenten Vesting-Artillerie worden voorgedragen:

1°. ten gevolge van slecht gedrag, gepaard met onbuigzaamheid van karakter en eene bestendige ongevoeligheid voor vermaningen en straffen;

2°. ten gevolge van zedenbederf, dat hem voor anderen gevaarlijk zou maken.

Bovendien kan een volontair als kanonnier bij een der Regimenten Vesting-Artillerie worden overgeplaatst:

a. wanneer het blijkt dat hij geen aanleg bezit of geen vlijt betoont;

b. wanneer zulks door of ten behoeve van hem, op grond van particuliere belangen wordt verzocht;

c. na van korporaal-titulair wegens slecht gedrag te zijn teruggesteld tot kanonnier van de 2de klasse. (*a. v., art. 25*).

HOOFDSTUK IX.

De Instructie-Batterij te Arnhem.

§ 210. A. *Bestemming*. De Instructie-Batterij is bestemd om, door het opleiden van jongelingen tot korporaal der Veld- of Rijdende Artillerie, mede te werken ter voorziening in de behoefte aan korporaals bij het bereden gedeelte van het wapen der Artillerie, tot opleiding van kader voor de regimenten Veld- en het Korps Rijdende Artillerie. (*K. B.* 14 Feb. 1881, n°. 9, art. 4, en *Voorschr. M. B.* 17 Aug. 1891, n°. 51, art. 1, *B. U.* 1201).

§ 211. B. *Toelating*. [Als in § 192 voor de Instructie-Compagnie]. (*Voorschr. a. v.*, art. 3).

§ 212. [Als in § 193 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, art. 4).

§ 213. De vereischten tot toelating zijn :

- 1°. dat de aspirant Nederlander zij;
- 2°. in den regel een leeftijd tusschen 15½ en 19 jaar;
- 3°. geschiktheid voor den krijgsdienst, geconstateerd door een geneeskundig onderzoek van den Chef van den geneeskundigen dienst bij het garnizoen;

4°. een goed voorkomen en eene aan de jaren geëvenredigde lengte, (*) als :

op 15 jarigen leeftijd minstens 1.55 M.

„ 16 „ „ „ 1.59 „

„ 17 „ „ „ 1.63 „

„ 18 „ „ „ 1.67 „ (**);

5°. het schrijven van eene goed leesbare hand, het duidelijk

(*) Zie ook de noot op bladz. 7.

(**) Zie ook de noot 15 bij § 194.

lezen en het goed bekend zijn met de hoofdregels der rekenkunde, op geheele getallen toegepast, van welke bekwaamheden de adspirant, bij een af te leggen examen, moet doen blijken.

Het examen kan, naar omstandigheden, vergeleijkend worden afgenomen. (*a. v., art. 5*).

§ 214. [Als in § 195 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v., art. 6*).

§ 215. C. *Kazerneering, menage en zakgeld.* De volontairs worden gehuisvest in de kazerne.

Zij worden op kosten van het Rijk gekleed en gevoed en bekomen aan zakgeld, telken vijf dagen, minstens 65 cents. De korporaals-titulair ontvangen 25 cents meer.

De voeding van de korporaals-titulair en volontairs bestaat uit soep met vleesch, uit brood, waarbij boter en koffie worden verstrekt, en uit gebraden vleesch met groente en aardappelen of boonen of erwten met spek, of erwtensoep, enz. (*a. v., art. 31*).

Elk etmaal wordt per volontair verstrekt 0.60 Kg. brood van zuivere ongebuilde tarwe, dat in brooden van 1.20 Kg. wordt geleverd. (*a. v., art. 32*).

§ 216. D. *Onderwijs.* Het onderwijs wordt in vier afdeelingen gesplitst, als:

1°. het schoolonderwijs, waartoe behoort: *a.* lezen; *b.* schrijven; *c.* de Nederlandsche taal en het maken van rapporten; *d.* de administratie eener batterij; *e.* het rekenen met tiendeelige en gewone breuken, benevens de kennis van het tientallig stelsel van maten en gewichten, een en ander toegepast op de menage- en administratierekening; *f.* de Vaderlandsche geschiedenis; *g.* de aardrijkskunde van Nederland en *h.* de Paardenkennis;

2°. de theorie der dienst- en exercitiereglementen voor zooverre die voor de korporaals der Bereden-Artillerie wordt vereischt;

3°. de artillerie-wetenschappen, waarbij als grondslag voor het onderwijs het *Handboek voor de onderofficieren en korporaals der Bereden Artillerie* wordt aangenomen, voorts theoretisch onderwijs in de ernstvuurwerkerij, een en ander voor zooveel zulks voor de korporaals wordt vereischt;

4°. het practisch onderwijs in de vakken van de sub 2°. en 3°. genoemde afdeelingen en voorts het schermen en de gymnastiek. (*a. v., art. 12*).

§ 217. [Als in § 200 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, *artt.* 10 en 11).

§ 218. [Als in § 201 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, *art.* 13).

§ 219. E. *Practische oefeningen.* De volontairs worden ge-oefend in het schieten met geschut en revolver, het schatten van afstanden, het terreinrijden, den velddienst, het opwerpen van vluchtige dekkingen, en verder in de praktische werkzaamheden, welke van den korporaal der Bereden-Artillerie gevorderd kunnen worden. (*a. v.*, *art.* 14).

§ 220. F. *Godsdienstige belangen.* [Als in § 203 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, *art.* 15).

§ 221. G. *Bevordering en overgang naar de korpsen.* Om in aanmerking te komen voor bevordering tot korporaal-titulair wordt vereischt: *a.* een goed zedelijk en militair gedrag; *b.* goed schrijven; *c.* het maken van een eenvoudig dienstrapport, zonder zinstorende fouten; *d.* het rekenen met tiendeelige en gewone breuken benevens de kennis van het tientallig stelsel van maten en gewichten; *e.* het met goed gevolg doorloopen hebben van de tweede klasse van het onderwijs in de militaire vakken en *f.* een diensttijd van minstens één jaar, welke diensttijd alleen bij gunstige uitzondering tot 9 maanden kan worden teruggebracht. (*a. v.*, *art.* 18).

§ 222. Om als korporaal bij een der regimenten Veld-Artillerie of het korps Rijdende Artillerie te kunnen worden overgeplaatst, wordt gevorderd, dat de korporaal-titulair met goed gevolg de derde of hoogste klasse van het onderwijs in de militaire vakken heeft doorloopen en dat hij zich een militairen toon en eene militaire houding heeft eigen gemaakt, waardoor het te verwachten is, dat hij zijn gezag over zijne minderen zal weten te handhaven. (*a. v.*, *art.* 19).

§ 223. H. *Verloven.* [Als in § 207 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, *artt.* 20 en 21).

§ 224. I. *Verwijdering.* [Als in § 208 voor de Instructie-Compagnie]. (*a. v.*, *art.* 23).

§ 225. Een volontair kan, onverminderd het bepaalde in de engagement-akte, tot verwijdering uit den dienst in aanmerking worden gebracht, indien hij bij het intreden van zijn 20ste jaar niet de lengte heeft bereikt van 1.67 Meter.

Een volontair kan tot verwijdering uit den dienst of tot verplaatsing als kanonnier bij een der bereden korpsen van het wapen worden voorgedragen :

1°. ten gevolge van slecht gedrag, gepaard met onbuigzaamheid van karakter, en eene bestendige ongevoeligheid voor vermaningen en straffen ;

2°. ten gevolge van zedenbederf, dat hem voor anderen gevaarlijk zou maken.

Bovendien kan een volontair als kanonnier bij een der voormelde korpsen worden overgeplaatst :

a. wanneer het blijkt, dat hij geen aanleg bezit of geen vlijt betoont ;

b. wanneer zulks door of ten behoeve van hem, op grond van particuliere belangen, wordt verzocht ;

c. na van korporaal-titulair wegens slecht gedrag te zijn teruggebracht tot kanonnier van de 2de klasse. (*a. v., art. 24*).

HOOFDSTUK X.

De Pupillenschool te Nieuwersluis.

§ 226. A. *Bestemming.* De Pupillenschool, waarvan Zijne Majesteit de Koning, als blijk van Hoogst Deszelfs groote belangstelling, het beschermheerschap heeft gelieven te aanvaarden, is bestemd tot opleiding van knapen voor den krijgsdienst. (*K. B. 27 Jan. 1877, n°. 6 en 8 Feb. 1877, n°. 28, B. U. 478 en 479, en Voorschrift, vastgesteld bij M. B. 7 Dec. 1881, n°. 10.*)

§ 227. B. *Vereischten tot toelating.* Tot de Pupillenschool worden toegelaten, voor zooveel er plaatsen zijn, knapen, die niet jonger dan 12 en niet ouder dan 14 jaren zijn en overigens aan de na te noemen voorwaarden voldoen.

In den regel worden geen knapen ter opleiding aangenomen die op 12 jarigen leeftijd kleiner dan 1.4 M. of op 13 jarigen leeftijd kleiner dan 1.43 M. zijn. (**)

Zonen van niet-militairen kunnen tot de school worden toegelaten, tegen betaling eener jaarlijksche bijdrage van *vijftig gulden.* (*Voorschr. a. v., art. 3, gew. M. A. 21 Jan. 1886, n. 26.*)

§ 228. De betaling van de jaarlijksche bijdrage door de ouders of voogden der pupillen, die daartoe verplicht zijn, geschiedt in termijnen, telkens voor een vierde gedeelte en bij vooruitbetaling, als volgt:

- a. Bij den aanvang van elk kwartaal een vierde van het jaarlijksch bedrag, en wel de eerste maal, vóór de aanneming, en de volgende malen, op, of uiterlijk binnen 14 dagen na, den eersten dag van het kwartaal;
- b. Voor pupillen, in den loop van een kwartaal aangenomen, voor elke maand of elk gedeelte van eene maand van het ingetreden kwartaal een twaalfde van het jaarlijksch bedrag, en wel vóór de aanneming. Voor pupillen, die in den loop

(*) Zie ook de noot op bladz. 7.

van een kwartaal de school verlaten, geschiedt terugbetaling van gestorte bijdragen, en wel een twaalfde der jaarlijksche bijdrage voor elke volle nog niet verstreken maand van dat kwartaal. (*a. v., art. 4.*)

229. C. *Aanvraag tot plaatsing.* Het verzoekschrift om plaatsing moet, op zegel geschreven, aan den Minister van Oorlog worden ingediend en vergezeld gaan:

- a. van eene verklaring, waaruit blijkt, dat de aspirant Nederlander is;
- b. van de geboorte-akte van den aspirant;
- c. van een bewijs van goed gedrag, af te geven door het bestuur der gemeente, waar de knaap de laatste drie jaren gewoond heeft;
- d. van de gelegaliseerde toestemming van den vader of voogd tot het aangaan eener dienstverbintenis voor den tijd van 8 jaren, in te gaan met het 16de levensjaar;
- e. van eene verklaring van een' geneesheer, dat de aspirant gevaccineerd is of de kinderpokken heeft gehad en een gezond lichaamsgestel zonder gebreken heeft; (16)
- f. wanneer de vader militair is, of geweest is, van een extract-stamboek, hem betreffende;
- g. van eene opgave der lengte van den aspirant, zonder schoeisel gemeten. (*a. v., art. 6.*)

§ **230.** D. *Toelating.* De toelating heeft in den regel plaats drie-maal 's jaars, en wel den eersten Dinsdag der maand April, en den derden Dinsdag van de maanden Juli en October. (*a. v., art. 5.*)

§ **231.** De Minister van Oorlog wijst de knapen aan, die voor toelating in aanmerking komen.

(16) Ook aspiranten voor de Pupillenschool, zonen of inwonende pupillen van dienende militairen of in het algemeen van alle tot de Landmacht behorende personen, die aanspraak hebben op vrije geneeskundige behandeling, kunnen in die garnizoensplaatsen, waar officieren van gezondheid met den militairen geneeskundigen dienst zijn belast, *kosteloos een voorloopig militair geneeskundig onderzoek ondergaan.*

De officieren van Gezondheid, Chefs van den Militairen Geneeskundigen Dienst in garnizoensplaatsen, zijn gemachtigd, op aanvraag van belanghebbenden, tot het instellen van zoodanig onderzoek het noodige te verrichten en van den uitslag van dat onderzoek eene schriftelijke mededeeling aan de betrokken onders of voogden te verstrekken. (*M. A. 1 April 1889, n°. 22.*)

De aldus aangewezenen worden door den directeur der school opgeroepen en, na geneeskundig geschikt te zijn bevonden, als pupil aangenomen. (*a. v., art. 7*).

§ 232. E. *Godsdienstige belangen.* Aan de pupillen wordt gelegenheid gegeven, om onderwijs in den godsdienst te ontvangen; zij wonen op Zon- en feestdagen de openbare godsdienst-oefening bij. Een en ander geschiedt overeenkomstig het verlangen en de keuze hunner ouders of voogden. (*a. v., art. 71*).

§ 233. F. *Verloven.* Aan de pupillen wordt tweemaal 's jaars — in den regel van 1 tot en met 14 Juli en van 24 December tot en met 6 Januari d. a. v. — verlof verleend.

De ouders, voogden of als zoodanig optredenden moeten evenwel dat verlof 14 dagen te voren bij den directeur schriftelijk aanvragen.

Het verlof wordt niet toegestaan naar plaatsen of gemeenten, waar eene besmettelijke ziekte (mazelen en diphtheritis uitgezonderd) epidemisch heerscht. (*a. v., art. 51*).

§ 234. Bij ziekte 'of overlijden van betrekkingen wordt, op een door het hoofd der gemeente gelegaliseerd bewijs (door een' geneesheer af te geven), door den directeur een verlof toegestaan, voor zooveel dagen als met het oog op den afstand, dien de belanghebbende moet afleggen, en het doel, waarvoor hij met verlof gaat, noodig wordt geacht.

In het hiervoren bedoeld bewijs moet de aard der ziekte worden vermeld. Is deze besmettelijk, of is het verlof verleend naar eene plaats of gemeente, waar eene besmettelijke ziekte (mazelen en diphtheritis uitgezonderd) epidemisch heerscht, dan zal de directeur, in overleg met den geneesheer, maatregelen tot ontsmetting beramen, waaraan de van verlof terugkeerende zich te onderwerpen heeft, alvorens in de gebouwen van de school te worden toegelaten.

Ook bij andere dringende gevallen, ter beoordeeling van den directeur, kan door dezen een kort verlof worden verleend. (*a. v., art. 52*).

§ 235. Alle verloven worden verleend met behoud van traktement of soldij.

Aan de pupillen kan de soldij, voor zooveel noodig, in voor-

schot worden betaald, ten einde hen van reisgeld te voorzien. (*a. v., art. 55*).

§ 236. G. *Wegzending.* De pupil wordt van de school weggezonden ter zake van onzedelijke handelingen, diefstal, mishandeling van kameraden en in het algemeen wanneer het blijkt, dat hij niettegenstaande vermaningen en straffen, zich voortdurend slecht gedraagt, ongehoorzaam blijft of bepaalden onwil toont om te leeren. Hij wordt in dat geval naar zijne ouders, zijnen voogd of den als voogd fungeerende teruggezonden. Hem worden slechts de kleedingstukken medegegeven, noodig om voegzaam gekleed te wezen: des zomers in mouwvest en linnen pantalon, des winters in laken pantalon en mouwvest of kapot, ter beoordeeling van den directeur. Die kleedingstukken worden van uitmonstering en blinkende knopen ontdaan, welke laatsten door overtrokken knopen worden vervangen.

Het wegzenden geschiedt voor het front der vereenigde pupillen, op indrukwekkende wijze. (*a. v., art. 66*).

§ 237. Geen pupil kan van de school worden weggezonden dan krachtens machtiging van den Minister van Oorlog. (*a. v., art. 67*).

§ 238. H. *Vertrek van de school.* Bij de intrede van het 16de levensjaar gaat de pupil eene vrijwillige dienstverbintenis aan voor den tijd van acht jaren en worden hem de krijgsartikelen voorgelezen, (*) waarvan hij de gebruikelijke verklaring teekent. (*a. v., art. 10*).

§ 239. De pupillen verlaten de inrichting vóór zij hun 16de levensjaar geheel hebben vervuld. Zij worden overgeplaatst, hetzij als volontair naar het Instructie-Bataljon of de Instructie-Compagnie, hetzij als jongeling naar een der regimenten Cavalerie of naar het Korps Genietroepen, hetzij (wanneer zij geen aanleg hebben om bruikbare onderofficieren of korporaals te worden) als tamboer of hoornblazer naar een der korpsen van het leger. Zij genieten alsdan vergoeding voor eerste-uitrusting.

De overplaatsingen geschieden in de maanden Maart, Juli en October van ieder jaar, op dagen, door den Inspecteur der Infanterie te bepalen. (*a. v., art. 11*).

(*) Zie aangaande het voorlezen der krijgsartikelen ook § 141.

In verband met het bepaalde betrekkelijk den leeftijd, vereischt voor eene toelating bij het Instructie-Bataljon (*zie* § 173), moet de overgang van pupillen naar gemeld bataljon door den Directeur der Pupillenschool zoodanig worden geregeld, dat die pupillen zoo dicht mogelijk nabij hun zestiende jaar de school verlaten. (*M. A.* 28 *Juli* 1884, *n*°. 97).

HOOFDSTUK XI.

Het vaste kader bij de Militaire Hospitalen.

§ 240. De militaire inrichtingen, bestemd tot het verplegen van zieke militairen, dragen den naam van *Militaire Hospitalen* en *Militaire Ziekenkamers*. (K. B. 7 Sept. 1880, n°. 9, B. U. 577).

§ 241. Militaire Hospitalen zijn gevestigd: die der 1ste klasse te *Amsterdam*, 's *Gravenhage* en *Utrecht*; die der 2de klasse, te *Arnhem*, *Bergen op Zoom*, *Breda*, *Haarlem*, *Leeuwarden* en *Leiden*, en die der 3de klasse, te *Amersfoort*, *Delft*, *Deventer*, *Doesburg*, *Dordrecht*, *Gorinchem*, *Gouda*, *Grave*, *Groningen*, *Harderwijk*, *Helder*, *Kampen*, *Maastricht*, *Middelburg*, *Naarden*, *Nijmegen*, *Schoonhoven*, *Venlo*, *Vlissingen*, *Willemstad* en legerplaats bij *Milligen*, (a. v., en M. B. 21 Sept. 1880, n°. 79, B. U. 577 en M. B. 16 April 1888, n°. 59, B. U. 1002).

§ 242. Aan het hoofd van ieder militair hospitaal staat een officier van gezondheid, met den titel van „Chef van het Militair Hospitaal te”

Hem is het beheer over de inrichting opgedragen.

Het personeel, bij het hospitaal geplaatst, staat onder zijne bevelen. Hij heeft te dien opzichte dezelfde rechten en verplichtingen als een korpscommandant. (M. B. 21 Sept. 1880, n°. 79, B. U. 577).

§ 243. Bij ieder militair hospitaal wordt een administrateur geplaatst.

De administrateurs van de militaire hospitalen hebben den rang van kapitein, 1ste of 2de luitenant, of den graad van adjudant-onderofficier, met dien verstande, dat bij de hospitalen der 1ste klasse alleen de rang van kapitein, bij die der 2de klasse de rang van 1ste of 2de luitenant, of de graad van adjudant-onderofficier,

bij die der 3de klasse uitsluitend de graad van adjudant-onderofficier bekleed mag worden.

De administrateurs van de hospitalen der 3de klasse worden uit de gepensioneerde, eervol ontslagen of actief dienende onderofficieren van de Landmacht getrokken. (*K. B., a. v.*)

§ 244. De administrateurs van de militaire hospitalen met den rang van kapitein, van 1ste luitenant of van 2de luitenant worden door den Koning benoemd en ontslagen; die met den graad van adjudant-onderofficier worden als zoodanig door den Minister van Oorlog aangesteld en ontslagen.

De administrateurs zullen, overeenkomstig de daaromtrent bestaande verordeningen, borgtocht moeten stellen, waarvan het bedrag voor die der hospitalen van de 1ste en 2de klasse op *f* 1000, en voor de hospitalen van de 3de klasse op *f* 400 is vastgesteld. (*a. v.*)

§ 245. Het personeel der militaire hospitalen, vormende met de administrateurs, het vaste kader dier hospitalen, bestaat uit: schrijvers, magazijnmeesters, geëmployeerden der 1ste klasse; ziekenopzichters, portiers, koks, tisaniers, geëmployeerden der 2de klasse; bijkoks en ziekenoppassers, geëmployeerden der 3de klasse.

In bijzondere omstandigheden kunnen bij de militaire hospitalen, *tijdelijke* ziekenoppassers in dienst gesteld worden, waarvan het getal door den Minister van Oorlog wordt bepaald.

De geëmployeerden in deze § bedoeld, worden getrokken uit gepensioneerde, eervol gepasporteerde of actief dienende onderofficieren en mindere militairen.

Zoo noodig kunnen ook burgers, die nimmer gediend hebben, daarvoor bestemd worden. (*a. v.*)

Bij de militaire hospitalen 1ste en 2de klasse kunnen zijn, resp. 2 en 1, ziekenopzichters 2de klasse, welke als zoodanig behooren tot de geëmployeerden der 2de klasse.

Bij de militaire hospitalen van de 1ste klasse kan behooren een *amanuensis bij het bacteriologisch laboratorium*, die als geëmployeerde der 2de klasse, zal bekleeden den graad van *korporaal* of dien van *sergeant* en als zoodanig zal genieten een daggeld, gelijk aan dat van een ziekenopzichter, wanneer hij den graad van *sergeant*, en aan dat van een ziekenopzichter der 2de klasse, wanneer hij dien van *korporaal* bekleedt. (*K. B. 4 Nov. 1890, n°. 126, B. U. 1137.*)

Voor aanstelling tot ziekenopzichter der 2de klasse komen alleen in aanmerking geëmployeerden van uitstekend gedrag, met veel geschiktheid voor de verpleging van zieken en gewonden en met aanleg voor de betrekking van ziekenopzichter (sergeant). [*K. B.* 8 *Mei* 1888, n°. 13, en *M. B.* 14 *Mei* 1888, n°. 107, *B. U.* 1003].

§ 246. De geëmployeerden, met uitzondering van de schrijvers bij de militaire hospitalen der 1ste klasse, ontvangen bij hunne aanstelling van Rijkswege kleeding en uitrustingsstukken.

De herstelling en het onderhoud, alsmede de vernieuwingen dezer kleeding, voor zoover deze moeten plaats vinden vóór het verstrijken van den bepaalden drachtijd, komen voor rekening van de bezitters. (*K. B.* 7 *Sept.* 1880, n°. 9, *B. U.* 577).

§ 247. De traktementen van de adjudanten-onderofficieren, administrateurs der hospitalen van de 2de klasse en van de 3de klasse bedragen resp. *f* 800 en *f* 700. (*K. B.* 21 *Dec.* 1880, n°. 36, *B. U.* 612).

Zij die niet in het genot van pensioen of gagement zijn, en bij eenen leeftijd van vijftig jaren en eenen, voor pensioen geldenden diensttijd van dertig jaren in hunne betrekking gehandhaafd blijven, genieten eene verhooging van traktement van *f* 200 's jaars. (*K. B.* 3 *Juli* 1889, n°. 26, *B. U.* 1056).

De bezoldiging der geëmployeerden is naar gelang van verschillende omstandigheden, waarin zij kunnen verkeerden, aangewezen op de *Bijlage J*, achter dit Hoofdstuk gevoegd. (*K. B.* 7 *Sept.* 1880, n°. 9, en *M. B.* 21 *Sept.* 1880, n°. 79, *B. U.* 577).

§ 248. De bepalingen omtrent het verkrijgen en dragen van medailles en chevrons voor langdurigen trouwen dienst bij het leger, zijn mede op hen en op de adjudanten-onderofficieren, administrateurs van hospitalen van toepassing. De daaraan verbonden geldelijke belooningen worden door hen niet genoten, met deze uitzondering dat aan de adjudanten-onderofficier, administrateurs bij de militaire hospitalen, alsmede aan de hospitaal-geëmployeerden, bij het verleenen der gouden medaille voor 36 jarigen trouwen dienst, eene gratificatie ad *f* 50 wordt toegekend. (*K. B. a. v.*, en *K. B.* 2 *Juli* 1887, n°. 3, *B. U.* 964).

De geëmployeerden van de onderscheidene hospitalen worden, ook wat het pensioen betreft, gelijkgesteld met de volgende graden: schrijvers bij de militaire hospitalen der 1ste klasse aan den graad van adjudant-onderofficier; schrijvers bij de militaire

hospitalen der 2de klasse en magazijnmeesters, aan dien van sergeant-majoor; ziekenopzichters en portiers, aan dien van sergeant; ziekenopzichters 2de klasse, tisaniers en koks, aan dien van korporaal; bijkoks en ziekenoppassers, aan dien van soldaat. (*K. B. 7 Sept. 1880, n°. 9, B. U. 577*).

§ 249. De administrateurs en de geëmployeerden bij de militaire hospitalen zullen, ingeval van verplaatsing, of wanneer zij om andere redenen verplicht zijn voor dienstzaken te reizen, deswege de hierna te melden vergoeding ontvangen.

De administrateurs, rang van officier hebbende, vergoeding voor reiskosten, zooals die voor hunne rangen, voor de officieren van het leger bepaald zijn.

De administrateurs, den graad van adjudant-onderofficier hebbende, boven hun traktement, vrij vervoer en daggeld, zooals dit voor de adjudanten-onderofficieren van het leger is bepaald.

De geëmployeerden ontvangen, boven hunne bezoldiging en vergoeding voor gemis van vrije voeding in het hospitaal, vrij vervoer en daggeld, volgens de bepalingen hiervoor bij het leger gemaakt, en overeenkomstig de graden, waaraan zij volgens de vorige § zijn gelijkgesteld.

De bestaande of nader te maken bepalingen, omtrent het op 's Rijks kosten vervoeren van meubilaire goederen van gehuwde onderofficieren en minderen van het leger, die in het belang van 's Rijks dienst verplaatst worden, zijn ook van toepassing op de administrateurs, den graad van adjudant-onderofficier hebbende, en op de geëmployeerden bij de militaire hospitalen. (*a. v.*).

§ 250. De administrateurs en ziekenopzichters van de hospitalen wonen, indien zij ongehuwd zijn, steeds, en wanneer zij gehuwd zijn, zooveel mogelijk in de inrichting.

Alleen bij bepaalde mogelijkheid om gehuwde administrateurs in de hospitalen te laten wonen, wordt hun vergoeding voor huur van eene woning gegeven.

In dit laatste geval moet de in rang op den administrateur volgende geëmployeerde in het gebouw wonen.

Zoo er gelegenheid bestaat om de gehuwde portiers in een gedeelte van het gebouw, afgezonderd van de ziekenzalen, te laten wonen, dan moet daartoe vergunning worden gegeven.

Meer gehuwde geëmployeerden mogen in de ziekeninrichtingen niet wonen.

Het meubileeren der vertrekken en het onderhouden van de zindelijkheid moeten door de zorg en voor rekening der bewoners plaats hebben.

Aan de ongehuwde verdere geëmployeerden kan, zoo daartoe gelegenheid bestaat, toestemming gegeven worden om in de gebouwen te wonen.

De daartoe af te zonderen localiteit wordt van meubels en nachtlegers van het hospitaal voorzien. (*M. B.* 21 *Sept.* 1880, n°. 79, *B. U.* 577).

§ 251. In de militaire hospitalen kunnen, ingeval van ziekte of verwonding, verpleegd worden: de administrateurs van de militaire hospitalen, den graad van adjudant-onderofficier hebbende, en de geëmployeerden bij de militaire hospitalen in dienst.

Gedurende de dagen der verpleging ondergaan zij eene korting op hunne bezoldiging; te weten: de ongehuwden van 50 cents per dag; de gehuwden, of weduwnaars met een of meer bij hen inwonende kinderen, van 25 cents per dag.

De geëmployeerden bij de hospitalen zullen, ingeval van ziekte of verwonding, in de ziekeninrichting moeten worden opgenomen, tenzij omstandigheden dit onmogelijk maken. (*a. v.*, en *K. B.* 7 *Sept.* 1880, n°. 9, *B. U.* 577).

§ 252. Het militair pensioen van de administrateurs bij de militaire hospitalen met den graad van adjudant-onderofficier, en dat van de geëmployeerden van de verschillende klassen bij die ziekeninrichtingen kan, in zijn geheel, gelijktijdig worden genoten met hun militair traktement of daggeld. (*K. B.*, *a. v.*).

§ 253. De officieren van het leger, die voor de betrekking van administrateur bij een der militaire hospitalen in aanmerking wenschen te komen, moeten het verzoek daartoe, door de gewone tusschenkomst, aan het Departement van Oorlog indienen. (*M. B.* 21 *Sept.* 1880, n°. 79, *B. U.* 577).

§ 254. Voor de betrekking van administrateur bij de militaire hospitalen met den graad van adjudant-onderofficier komen in aanmerking gepensioneerde, of eervol gepasporteerde, of actief dienende adjudanten-onderofficieren en sergeant-majours van de Landmacht. Zij moeten, behalve een gezond lichaamsgestel, een doorlopend goed gedrag en veel dienstijver bezitten, alsmede genoegzame ontwikkeling en zelfstandigheid om die betrekking naar behooren waar te nemen.

Zij mogen bij hunne benoeming niet ouder dan 55 jaren zijn. Zij moeten de bewijzen leveren, dat zij in staat zijn den vereischten borgtocht te stellen.

Zij, die op de lijst der sollicitanten voor administrateur geplaatst zijn, moeten zich beijveren, de noodige kennis voor de uitoefening der gevraagde betrekking op te doen. (*a. v.*)

§ 255. Alvorens als administrateur in dienst gesteld te worden, moeten de stukken betreffende de borgstelling door het Departement van Oorlog in orde zijn bevonden.

Bij de aanvaarding der betrekking leggen de administrateurs, met uitzondering van de officieren, die reeds een eed (belofte) bij hunne benoeming hebben afgelegd, den gevorderden eed (belofte) in handen van den chef der inrichting af. (*a. v.*)

§ 256. De benoeming der geëmployeerden geschiedt als volgt: die van de 1ste en 2de klasse door den Minister van Oorlog; die der 3de klasse door de dirigerende officieren van gezondheid in de districten voor den militairen geneeskundigen dienst, op voordracht van de chefs der militaire hospitalen.

Zij, die voor eene betrekking als geëmployeerde der 1ste, 2de of 3de klasse in aanmerking wenschen te komen, wenden zich daartoe tot den Minister van Oorlog, die de noodige maatregelen neemt om zich van de al dan niet geschiktheid van den belanghebbende voor de gevraagde betrekking te overtuigen. (17).

Zij, die verzoeken om voor geëmployeerde der 3de klasse in aanmerking te komen, wenden zich daartoe tot den chef van het militair hospitaal ter plaatse, die zich voorloopig van de al dan niet geschiktheid overtuigt.

Ingeval van geschiktheid wordt de verzoeker in het register der sollicitanten, dat bij elke inrichting wordt aangehouden, geboekt en in volgorde van den datum van inschrijving voor eene plaatsing opgeroepen, opnieuw onderzocht en, na het teekenen van het akkoord, bedoeld in de volgende §, tot indienststelling voorgedragen.

(17) Nopens de behandeling van aanvragen van gepensionneerde, gegageerde of gepasporteerde militairen om plaatsing in eene betrekking, waarvan de toekenning, krachtens bestaande verordeningen, buiten dadelijke bemoeiing van den Minister van Oorlog geschiedt of kan geschieden, zijn regelen vastgesteld bij *M. A.* 9 Nov. 1880, n°. 111, *B. U.* 592.

Van de personen, die in het sollicitantenregister geplaatst zijn, moet aan den dirigeerenden officier van gezondheid in het district kennis worden gegeven. Alleen bij bepaald gebrek aan geschikte gepensioneerde en eervol gepasporteerde militairen, kunnen ook burgers, die nimmer gediend hebben, als geëmployeerde der 3de klasse aangenomen worden. De dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse moeten zich daarom vooraf overtuigen, dat ook in de andere districten geen geschikte gepensioneerde of eervol gepasporteerde militairen in de sollicitantenregisters voorkomen, die genegen zouden zijn de opengevallen plaats aan te vullen. De dirigeerende officieren van gezondheid in de districten, zoowel als de chefs der ziekeninrichtingen, zullen om het groote belang dat het hier geldt, al het mogelijke in het werk stellen om zich, behalve van de lichamelijke geschiktheid van de personen die zich aanbieden, ook te overtuigen van hun zedelijk gedrag, ijver en verder van al die hoedanigheden, welke men aan een goed ziekenoppasser moet stellen.

De geschiktheid zal niet beoordeeld worden naar de bepalingen, voorkomende in het reglement op het geneeskundig onderzoek, doch zij zullen daarentegen allen moeten kunnen lezen en schrijven. (*a. v.*)

§ 257. De administrateurs der militaire hospitalen beneden den rang van officier, alsmede de geëmployeerden bij die inrichtingen, moeten eene schriftelijke verbintenis aangaan voor den tijd van één jaar, onder de voorwaarden, aangewezen in de *Bijlage K*, achter dit Hoofdstuk opgenomen, moettende deze bijlage tevens dienen tot model voor eene engagement-akte.

Bij expiratie van den diensttijd wordt eene nieuwe verbintenis aangegaan, telkens voor den tijd van één jaar.

Aan hen worden, vóór het aanvaarden der betrekking en bij het aangaan van een reëngagement, in tegenwoordigheid van den chef der inrichting, de krijgsartikelen voorgelezen. (*)

De bewijzen van voorlezing van de krijgsartikelen in tweevoud opgemaakt, worden onmiddellijk na het voorlezen geteekend en in het archief van het hospitaal bewaard.

Op 1 Januari van ieder jaar worden de krijgsartikelen aan het

(*) Zie aangaande het voorlezen der krijgsartikelen ook de §§ 51, 52 en 141.

gezamenlijke personeel in ieder hospitaal, op vorenbedoelde wijze voorgelezen. (*a. v.*).

§ 258. Het is aan de geëmployeerden van de militaire hospitalen toegestaan een huwelijk aan te gaan, wordende aan al de geëmployeerden der 1ste en 2de klasse en aan de geëmployeerden der 3de klasse, die 6 jaren dienst bij de hospitalen hebben, het gebruik van een tweemans-nachtleger, dat uit de garnizoens-nachtlegermagazijnen, op aanvraag van den chef van het hospitaal wordt verstrekt, toegestaan. (*a. v.*).

§ 259. Het bij de hospitalen dienstdoend personeel heeft, zoowel voor eigen persoon als voor vrouw en inwonende kinderen, aanspraak op vrije geneeskundige behandeling. (*a. v.*).

§ 260. De geëmployeerden der 1ste, 2de en 3de klasse ontvangen de voeding van Rijkswege of wel vergoeding daarvoor. (*a. v.*).

§ 261. Wanneer ten gevolge van bijzondere omstandigheden (b. v. bij epidemieën) noodig mocht wezen, dat bij een hospitaal tijdelijk eene vermeerdering van *geoefend* personeel plaats heeft, dan doet de chef der inrichting daartoe het voorstel aan den dirigeerenden officier van gezondheid in het district, die een of meer hospitalen zal aanwijzen, waaruit het te bepalen getal geëmployeerden tijdelijk bij de inrichting, die ze noodig heeft, gedetacheerd wordt.

Kan in dien dienst niet door het personeel ziekenoppassers in het district worden voorzien, dan wordt de tusschenkomst van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst ingeroepen. (*a. v.*).

§ 262. Indien de omstandigheden het noodzakelijk maken, om het getal geëmployeerden der 3de klasse (ziekenoppassers) *tijdelijk* te vermeerderen, wordt daartoe de machtiging gevraagd aan den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst, die, zoo hem de aangevoerde redenen gegrond voorkomen, de noodige autorisatie daartoe verleend.

Deze tijdelijke geëmployeerden blijven *burger*; zij hebben, behalve op daggeld en voeding of vergoeding hiervoor, geen aanspraak op eenigerlei voorrechten aan de vaste geëmployeerden toegestaan. Zij worden, zoo spoedig mogelijk, weder ontslagen, na 8 dagen vooraf daarvan te zijn verwittigd. (*a. v.*).

§ 263. Valt eene plaats in de betrekking van administrateur bij de hospitalen, den graad van adjudant-onderofficier hebbende, en van geëmployeerde der 1ste of 2de klasse open, dan geschiedt

de aanvulling van de ontstane vacature in de eerste plaats door bevordering in het personeel der geëmployeerden bij alle militaire hospitalen in dienst.

Hiertoe worden iedere zes maanden voordrachten tot bevordering aan het Departement van Oorlog ingediend.

Wanneer zich na het indienen van de staten tot bevordering, omstandigheden mochten voordoen, waardoor de aanspraak daarop verloren gaat, wordt daarvan onmiddellijk, met vermelding van de redenen, door den chef der inrichting aan genoemd hoofdbestuur kennis gegeven.

Alleen dan, wanneer eene opengevallen betrekking niet uit het in dienst zijnde personeel kan worden aangevuld, wordt overgegaan tot aanstelling van een actief dienend, gepensionneerd of eervol gepasporteerd militair, en bij gemis van dezen, van een burgerpersoon, die niet gediend heeft. (*a. v.*)

Bijlage J.

STAAT van de bezoldiging der geëmployeerden bij de militaire hospitalen en verder aan de betrekkingen verbonden voordeelen.

1. A A N W I J Z I N G DER B E T R E K K I N G E N.	2. Daggeld in gewone omstandigheden.			3. Opmerkingen.
	Gewoon.	Na 6 jaren dienst bij de militaire hospitalen.	Na 12 jaren dienst bij de militaire hospitalen.	
Schrijver { Militaire hospitalen 1 ^o kl.	1.30			Bij het vaste kader der Militaire Hospitalen 1 ^o kl. kan behoorlen een Amanuensis bij het Bacteriologisch laboratorium, die, als geëmployeerde 2 ^o kl. zal bekleeden graad van korporaal of sergeant en zal genieten een daggeld gelijk aan dat van een ziekenopzichter als hij sergeant en aan dat van ziekenopzichter 2 ^o kl. als hij korporaal is.
" " { " " 2 ^o "	1.40			
Magazijnmeester { " " 1 ^o "	1.40			
Ziekenopzichter { " " 1 ^o "	1.20	1.30	1.35	
" " { " " 2 ^o en 3 ^o "	1.10	1.20	1.25	
id. 2 ^o kl. { " " 1 ^o "	0.95	1.05	1.10	
" " { " " 2 ^o "	0.90	1.00	1.05	
Portier	1.10	1.20	1.25	
Kok { " " 1 ^o "	1.00	1.10	1.15	
" " { " " 2 ^o en 3 ^o "	0.90	1.00	1.05	
Tisanier { " " 1 ^o "	1.00	1.10	1.15	
" " { " " 2 ^o en 3 ^o "	0.90	1.00	1.05	
Bijkok	0.75	0.80	0.85	
Ziekenoppassers { De grootste helft	0.85	0.90	0.95	
" " { De kleinste helft	0.75	0.80	0.85	
Tijdelijke ziekenoppassers	0.90			

BIJZONDERE BEPALINGEN.

1°. Bij het tijdelijk dienstdoen in eene militaire ziekeninrichting op eene andere plaats, ontvangen de geëmployeerden eene verhooging van daggeld, bedragende voor die der 1° kl. en voor de ziekenopzichters (sergeanten) 40 cent en voor de overige vaste geëmployeerden 25 cent; terwijl voorts, bij verzorging van aan besmettelijke ziekte lijdende personen, ook al is die ziekte niet epidemisch verklaard, het daggeld van de ziekenopzichters wordt verhoogd met 40 cent en dat van alle ziekenoppassers met 30 cent.

2°. De geëmployeerden genieten boven hun daggeld vrije voeding in het hospitaal.

Aan hen die gehuwd of weduwnaar met een of meer kinderen zijn, kan in stede van vrije voeding, eene verhooging van daggeld van 40 cent worden verleend.

3°. De geëmployeerden der 1° kl. hebben allen en die der 2° kl. indien zij niet in de ziekeninrichting kunnen wonen, alleen dan recht op vrije woning of schadevergoeding voor het gemis daarvan, wanneer zij zes jaren of langer onafgebroken als zoodanig hebben gediend.

4°. De verhooging van daggeld voor 6 en 12jarigen dienst zal niet worden genoten door hospitaal-geëmployeerden, die in het genot zijn van vrije woning of schadevergoeding voor het gemis daarvan, als bedoeld bij K. B. 23 Juni 1885, no. 43.

5°. Wanneer onderofficieren en minderen van de Compagnieën Hospitaalsoldaten bestemd zijn om dienst te doen in het Civiel Hospitaal te 's Hertogenbosch, genieten zij, over de dagen dat zij in die Inrichting dienst doen, de gewone voor hen bepaalde soldij, per dag verhoogd:

voor een onderofficier met f 0.55
en voor een korporaal of minder militair met » 0.30

Vervullen zij een functie van geëmployeerde bij de militaire hospitalen, of doen zij dienst bij de ziekenkamers dan zullen zij per dag eene verhooging van soldij genieten van f 0.25.

Doen zij dienst bij aan besmettelijke ziekten lijdende personen, dan ontvangen zij bovendien per dag eene verhooging van soldij bedragende:

voor een onderofficier f 0.40
voor een korporaal » 0.35
en voor een soldaat » 0.30

6°. De tijdelijke ziekenoppassers genieten, behalve daggeld en voeding en behoudens het bepaalde sub 1°, hierboven geen verdere voordeelen. (K. B. 6 Dec. 1888, no. 27, B. U. 1035 en M. B. 12 Nov. 1890, no. 97, B. U. 1137).

Bijlage K.

Renvoöien.

(1) Naam en voornamen van den *chef van het hospitaal* waarvoor de persoon wordt aangenomen.

(2) Naam en voornaam van den aangenomene.

(3) Administrateur of geëmployeerde eerste, tweede of derde klasse.

(4) In schr fletters op te geven.

Ik (1)

door den Minister van Oorlog gemachtigd om, ten aanzien van het onderwerp dezer akte, het Rijk te vertegenwoordigen, verklaar te hebben aangenomen (2)

om het Koninkrijk der Nederlanden als (3) bij de permanente militaire hospitalen te dienen, gedurende den tijd van één jaar, welke tijd zal verschonen zijn (4) van het jaar achttienhonderd

; en ik (2)

verklaar, mij door (1)

te hebben doen aannemen tot genoemde betrekking van (3)

terwijl wij contractanten, wijders nopens de navolgende bijzondere voorwaarden, zijn overeengekomen:

1°. dat het aan den Minister van Oorlog vrij zal staan om, wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene vóór het aangaan van zijn tegenwoordig engagement, rechterlijk veroordeeld is geweest wegens eenvoudigen diefstal, bedrieglijke oplichting of andere, de goede trouw of eerlijkheid kwetsende, misdrijven, of, wanneer later een vonnis wegens dergelijk misdrijf tegen hem mocht worden uitgesproken, hem onmiddellijk uit den dienst te verwijderen, met of zonder paspoort, en alzoo de tegenwoordige verbintenis zonder enige formaliteit te ontbinden;

2°. dat genoemde Minister mede gerechtigd is hem, met of zonder paspoort, uit den hospitaaldienst te ontslaan en alzoo de tegenwoordige verbintenis te verbreken:

a. Wanneer het gedurende de loopende verbintenis blijken mocht, dat hij ongeschikt is of wordt voor de betrekking, waarvoor hij is aangenomen.

b. Wanneer hij zich aan dronkenschap, aanhoudend slecht gedrag, nalatigheid in dienst of andere laakbare handelingen schuldig maakt.

c. Wanneer het blijken mocht, dat hij rechtstreeks of zijdelings in eenige leverantie, ten behoeve van de inrichting, betrokken is.

3°. dat hij in tijd van oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, desgevorderd, in

(5) 65e jaar voor de ge-
employeerden der 1e en 2e
klasse en 60 jaar voor die
der 3e klasse.

(6) Handteekening van
den aannemer.

(7) Idem van den aange-
nomene.

zijne betrekking bij den hospitaaldienst, bij het leger te velde of bij de gemobiliseerde troepen zal kunnen worden geplaatst, zullende zijn traktement of daggeld in dit geval verhoogd worden;

4°. Dat hij zal deelen in de bevordering van het personeel bij den permanenten militairen hospitaaldienst, wanneer kundigheden, gedrag, ijver en dienstdienst hem daarop aanspraak geven;

5°. Dat hij de betaling en verdere voordeelen zal genieten, die verbonden zijn aan de door hem bekleed wordende betrekking;

6°. Dat deze overeenkomst dadelijk in werking treedt, nadat de dirigeerende officier van gezondheid in het district haar zal bekrachtigd hebben;

7°. Dat hij niet langer dan tot zijn (5) bij de militaire hospitalen in dienst kan blijven; en

8°. dat, wanneer de loopende dienstverbintenis eindigt gedurende den tijd, dat de Militie te Land krachtens Art. 185 der Grondwet geheel of ten deele buitengewoon is bijeengeroepen, het paspoort niet verleend wordt, dan nadat die maatregel is ingetrokken.

En is hiervan te den (4)

deze akte in tweevoud opgemaakt en door den voornoemden aannemer en den aangenomene onderteekend, zijnde voorts één exemplaar door ieder der contractanten behouden.

(6)

(7)

Signalement van den aangenomen persoon.

Vader	Aangezicht	Haar
Moeder	Voorhoofd	Wenkbrauwen
Geboren te	Oogen	Bijzondere
Den	Neus	teekenen
Laatst gewoond te	Mond	}
Lang	Kin	

Geneeskundige verklaring.

De ondergeteekende, officier van gezondheid, chef van het militair hospitaal te
 verklaart den persoon van (2)
 onderzocht en hem geschikt
 bevonden te hebben, om als (3)
 te worden toegelaten.

(8)
 Te den achttien-
 honderd

De ondergeteekende dirigeerende
 officier van gezondheid der 1^e klasse in het
 district, verklaart het vorenstaande engagement
 te bekrachtigen.

Te den 18 .

N. B. Bij het ter bekrachtiging zenden van
 deze stukken moeten, betreffende den aangeno-
 mene, overgelegd worden:

a. Eene geboorte- of doopakte.	} Voor gewe-
zen militairen.
b. De bewijzen van vroeger be-
wezen militaire diensten.	
c. Een extract-straftregister.	} Voor burger-
personen.
d. Eene geboorte- of doopakte.	
e. Bewijs van goed gedrag.	

(8) Wanneer de onder-
 zochte persoon lichaamsge-
 breken heeft, die niet tot
 afkeuring aanleiding geven,
 moeten die hier vermeld
 worden.

HOOFDSTUK XII.

De dienstverbintenis bij het Wapen der Marechaussee.

§ 264. Het wapen der Marechaussee wordt, voor zooveel de marechaussees betreft, in den regel en bij voorkeur, voltallig gehouden door vrijwilligen overgang van onderofficieren, korporaals en verdere manschappen uit het leger.

Daaronder zijn de miliciens (ook de miliciens-plaatsvervangers) begrepen, die zich, ingevolge Art. 9 der Wet van 19 Augustus 1861 (*St.bl. n°. 72*), bij het leger hier te lande hebben verbonden. (*K. B. 10 Jan. 1874, n°. 21, art. 5, B. U. 429*).

Wanneer een bij een korps van de Landmacht ingedeeld milicien kan worden toegelaten tot overgang bij het wapen der Koninklijke Marechaussee, moet hij de voor dien overgang gevorderde vrijwillige verbintenis aangaan bij het Korps, waartoe hij behoort.

Miliciens, niet tot een der korpsen van de Landmacht behoorende (waaronder in de eerste plaats zeemiliciens), moeten, indien zij voor zoodanigen overgang in aanmerking komen, de bedoelde vrijwillige verbintenis aangaan:

zij, die bestemd zijn voor de 1ste Divisie van genoemd Wapen, bij het 8ste Regiment Infanterie;

zij, die overgaan bij de 2de Divisie van dat Wapen, bij het 2de Regiment Infanterie; en

zij, die overgaan bij de 3de Divisie van het Wapen, bij het 1ste Regiment Infanterie. (*M. B. 26 Juni 1891, n°. 36, B. U. 1183*).

§ 265. Wanneer een onderofficier uit het leger bij het wapen der Marechaussee overgaat, blijft hij, bijaldien hij hiertoe *bij zijnen overgang* het verlangen te kennen geeft, ook als marechaussee, deelgenoot van het onderofficiersfonds, onder voorwaarde

evenwel, dat hij daaraan voor hetzelfde bedrag blijve contribuëeren, als toen hij den graad van onderofficier bekleedde. (*K. B. 14 Oct. 1851, n°. 29, art. 6, B. U. 181*).

§ 266. Wanneer het wapen der Marechaussee, op de wijze bij § 264 vermeld, niet voltallig kan worden gehouden, mogen daarbij ook burgerpersonen worden aangenomen. Deze moeten evenwel vroeger in militairen dienst zijn geweest en vier jaren onder de wapenen hebben doorgebracht. (*a. v., art. 7*).

§ 267. In zeer bijzondere gevallen kunnen ook burgerpersonen, die een' buitengewonen aanleg voor den dienst der marechaussee bezitten, bij dit wapen worden aangenomen, al hebben zij minder dan vier jaren of in het geheel niet bij het leger gediend. (*a. v., art. 8*).

§ 268. Alleen Nederlanders, die ongehuwd zijn, worden bij het wapen der Marechaussee toegelaten; voor de admisie daarbij wordt verder vereischt: *a.* eene lengte van ten minste 1,674 M.; (*) *b.* een leeftijd tusschen de 20 en 40 jaar; *c.* goede geestvermogens en een gezond en sterk lichaamsgestel zonder eenige gebreken; *d.* onbesproken gedrag; *e.* het vlug en duidelijk lezen van geschreven en gedrukte stukken, en het schrijven eener leesbare hand; *f.* het storten eener som van f 150 in het uitrustings- en reservefonds of het stellen van eenen borgtocht van f 300. (*K. B. 10 Jan. 1874, n°. 21, art. 9, B. U. 429*). (**)

§ 269. De dienstverbintenissen bij het wapen der Marechaussee worden voor eenen bepaalden tijd aangegaan. (*K. B. 14 Oct. 1851, n°. 29, art. 1, B. U. 181*).

§ 270. Bij eene eerste verbintenis en ook bij overgang bij dat wapen van onderofficieren en manschappen van het leger, wordt die tijd op 6 en bij reëngagement op 1 jaar, of 2, 3, 4, 5 of 6 jaren vastgesteld. (*K. B. 10 Jan. 1874, n°. 21, art. 2, B. U. 429*).

§ 271. Aan de leden van het wapen, beneden den graad van brigadier, wordt, wanneer zij zich reëngageeren, eene premie van f 25 toegekend voor ieder jaar, dat zij zich opnieuw voor den dienst verbinden, waarvan het bedrag aan het Rijk wordt in rekening gebracht en op de rekening van het uitrustings- en

(*) Zie ook de noot op bladz. 7.

(**) Zie ook § 24.

reservefonds overgeschreven, op het tijdstip, dat de nieuwe verbintenis ingaat. (*a. v.*)

§ 272. Niettegenstaande de voor eenen bepaalden tijd aangegane verbintenis, blijft het aan de onderofficieren en verdere manschappen vergund, om het wapen ten alle tijde te verlaten, mits zij zich door een' alleszins geschikten, aan de vereischten voldoende, persoon doen vervangen. (*K. B. 14 Oct. 1851, n°. 29, art. 4, B. U. 181*).

§ 273. Op het bepaalde bij punt *f* van § 268 wordt echter eene uitzondering gemaakt ten behoeve van de militairen, bedoeld bij § 264, terwijl de personen, bedoeld bij het slot van § 272, bijaldien zij *vier* of meer jaren werkelijk gediend hebben, zoodat die bedoeld bij de §§ 266 en 267, wanneer zulks ter bevordering van het belang van den dienst der marechaussee raadzaam wordt geacht, almede ontheven kunnen worden van de bij opgemeld punt bepaalde storting of borgtocht. (*K. B. 10 Jan, 1874, n°. 21, art. 9, B. U. 429*).

§ 274. De onderofficieren en korporaa's, die uit de korpsen van het leger bij de marechaussee overgaan, worden niet anders dan als eenvoudig marechaussee toegelaten, om, eerst later, naar verdiensten te worden bevorderd. (*K. B. 14 Oct. 1851, n°. 29, art. 11, B. U. 181*).

De marechaussees der 2de klasse worden, bij goed gedrag en dienstijver, na zes jaren dienst bij het wapen, tot de 1ste klasse bevorderd. (*K. B. 4 Maart 1893, n°. 16, R. M. 207*).

§ 275. Aan alle onderofficieren en hoefsmeden van het wapen der Marechaussee kan de toestemming tot het aangaan van een huwelijk worden verleend, terwijl van het overige personeel het een vierde gedeelte gehuwd mag zijn. (*K. B. 10 Jan. 1888, n°. 4, B. U. 975 en 8 Juni 1890, n°. 21, B. U. 1101*).

§ 276. Onderofficieren en manschappen van het wapen der Marechaussee hebben recht, zoo voor zich als voor hunne vrouwen en de bij hen inwonende kinderen (doch niet voor hunne dienstboden), op het erlangen, door de zorg van het Departement van Oorlog van geneeskundige hulp en medicijnen, wanneer zij zich bevinden in plaatsen, waar militaire officieren van gezondheid aanwezig zijn en de geneesmiddelen uit eene militaire apotheek kunnen worden verstrekt. [*Zie wijders aangaande de hospitaalsoldij § 102*].

§ 277. Van het personeel van het wapen der Marechaussee hebben :

de opperwachtmeesters den graad van *adjutant-onderofficier* ;

de wachtmeesters den graad van *sergeant-majoor* ;

de brigadiers den graad van *sergeant* ;

de marechaussees en de hoefsmeden den graad van *korporaal*.

(*K. B.* 20 Juli 1893, n°. 34, *R. M.* 606).

§ 278. Onderstaande tabel wijst aan de jaarwedden en de dagelijksche soldijen van de onderofficieren en manschappen bij het wapen der Marechaussee.

GRADEN.	Jaarwedden en soldijen		Verhooging van soldij bij buitenwachten van meer dan 24 uren bij diensten (a)		OPMERKINGEN.
	te paard.	te voet.	te paard.	te voet.	
<i>Jaarwedden.</i>					(a) De soldijverhooging wordt genoten van en met den dag van vertrek tot en met dien vóór de terugkomst.
Opperwachtmeester .	"	f 1000	"	"	Uit die verhooging moeten de kosten voor huisvesting en stalling en de meerdere kosten van fourage worden bestreden.
<i>Soldijen per dag.</i>					
Wachtmeester . . .	f 2.27	" 1.99	f 1.25	f 0.90	
Brigadier	" 1.90	" 1.63	" 1.15	" 0.80	
Schrijver	"	" 1.10	"	"	
Trompetter	" 1.37	"	" 1.05	" 0.70	
Marechaussee { 1° kl.	" 1.47	" 1.20	" 1.05	" 0.70	
Hoefsmid . { 2° kl.	" 1.37	" 1.10	"	"	

(*K. B.* 31 Dec. 1887, n°. 29, *B. U.* 973 en 4 Maart 1893, n°. 16, *R. M.* 207.)

HOOFDSTUK XIII.

Belooning en onderscheiding voor langdurigen trouwen dienst.

A. *Chevrons, medailles en gratificatiën voor trouwen dienst.*

§ 279. Aan alle vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier, tot de korpsen van het leger behoorende, worden, wegens het volbrengen van een' trouwen dienst van zes jaren, gerekend van den aanvang van het 19de levensjaar, en naar gelang zij zich in dier voege langer aan den dienst hebben gewijd, de navolgende onderscheidingsteekenen en militaire belooningen toegekend, te weten: *a.* na zes dienstjaren eene *chevron* benevens eene *soldijverhooging* — voor onderofficieren van 5 cent en voor minderen van $2\frac{1}{2}$ cent daags; *b.* na twaalf dienstjaren, eene *bronzene medaille* en opnieuw eene *soldijverhooging* als voren; *c.* na achttien dienstjaren, eene *tweede chevron*; *d.* na vier en twintig dienstjaren, eene *zilveren medaille*; *e.* na dertig dienstjaren, eene *derde chevron*; *f.* na zes en dertig dienstjaren, eene *gouden medaille* met *vijftig gulden* gratificatie. (K. B. 1 Sept. 1869, n°. 10, B. U. 369).

De onder *a* en *b* bedoelde soldijverhooging wordt niet genoten door onderofficieren en andere militairen, in *bijlage D* (blz. 60) genoemd, die in het genot zijn gesteld van de in die bijlage aangegeven soldijverhoogingen wegens *drie-* of *zesjarigen* onafgebroken dienst. (K. B. 3 Feb. 1883, n°. 11, B. U. 724).

§ 280. De voorschriften der Wet van 28 Augustus 1851 (*St.bl.* n°. 129) [*B. U.* 183] omtrent het berekenen van den dienstdag tot het bekomen van pensioen, worden, voor zooveel de *militaire* diensten betreft, bij het berekenen van den dienstdag tot het erlangen der medailles en chevrons tot maatstaf genomen; met uitzondering nochtans:

1°. dat met afwijking van het bepaalde bij art. 10 dier Wet, voor hen,

die na de vervulling van het achttiende levensjaar in dienst treden de diensttijd wordt gerekend aan te vangen met den dag, waarop zij de vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, of — milicien geweest zijnde — met den dag, waarop zij in werkelijken dienst zijn gesteld; en

2°. dat ten aanzien van militairen, die weder in dienst zijn getreden na te zijn gepasporteerd ter zake van lichaamsgebreken, *niet* het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, art. 30 van genoemde Wet niet wordt toegepast, en dat voor deze categorie van vroeger gepasporteerden zal gelden het beginsel, ten grondslag liggende aan art. 28, in verband met art. 8 dier Wet, toepasselijk ten aanzien van gewezen gepensioneerde militairen die weder in dienst treden. (*K. B.* 24 Juni 1891, n°. 39, *B. U.* 1185).

De diensten, bewezen, hetzij als leerling bij 's Rijks geweerwinkel te Delft, hetzij in het algemeen als mindere geëmployeerde, werkmán of bediende bij inrichtingen van 's Rijks Zee- en Landmacht, in de Wet van 24 Juni 1854 (*St. bl.* n°. 92) [*B. U.* 418] bedoeld, zijn, tot het verkrijgen van chevrons en medailles voor trouwen militairen dienst, niet als *militaire diensten* te beschouwen en behooren alzoo bij de berekening van den diensttijd tot het verkrijgen van gemelde eere teekenen buiten aanmerking te blijven. (*M. B.* 23 Nov 1881, n°. 47, *B. U.* 664).

§ 281. Bij het toekennen van belooningen voor trouwen, langdurigen dienst, wordt niet in rekening gebracht de tijd, gedurende welke de milicien met groot verlof is geweest, die, welke de militair aan de strengere krijgstuicht is onderworpen geweest en die der hechtenis — ook de preventieve — van een' militair, die tot correctionele gevangenisstraf of tot militaire detentie veroordeeld is. (*Wet* 6 April 1869, *St. bl.* n°. 40, *B. U.* 348).

§ 282. Gewezen onderofficieren of korporaals, die na eene interruptie van dienst van meer dan een jaar, en gewezen mindere militairen, die na eene interruptie van meer dan zes maanden, weder indiensttreden, blijven gehandhaafd in het bezit van de medailles en chevrons en komen diensgevolge ook dadelijk weder in het genot van de soldijverhooging, hun vóór hun ontslag, uithoofde van bewezen diensten, toegekend. Bij volgende toekenningen van den hier bedoelden aard, komt hun vroegere diensttijd slechts voor de helft in rekening. (*M. B.* 9 Sept. 1869, n°. 58P, *B. U.* 369).

§ 283. De *chevron* is een onderscheidingsteeken van rood kemelsgaren galon, breed 0.015 M., met wit laken bies, dat op den linkerarm der lakenkleedingstukken wordt gedragen. (*M. A.* 8 Maart 1859, n°. 43B, *B. U.* 223).

De *medaille voor trouwen dienst* prijkt aan de eene zijde met den koninklijken mantel en eene gekroonde W; op de andere zijde is 's Rijks wapen, rustende op militaire zinnebeelden, met het randschrift: „VOOR TROUWEN DIENST” gestempeld.

De bronzen en zilveren medailles zijn van gelijke grootte, de gouden medaille is ter halve grootte van de zilveren. (*K. B.* 19 Feb. 1825, n°. 97, *B. U.* 53, en *K. B.* 11 Feb. 1859, n°. 40, *B. U.* 223).

§ 284. De medailles worden op plechtige wijze uitgereikt en moeten op de linkerborst aan een oranjelint worden gedragen. Buiten dienst kunnen medailles van kleiner formaat worden gedragen.

De medailles kunnen door den begiftigde, na zijn ontslag uit den dienst, behouden en gedragen worden; bij overlijden van den begiftigde blijven zij het eigendom van de erven. (*a. v.*, en *K. B.* 1 *Sept.* 1869, n°. 10, *B. U.* 369).

§ 285. Ter aanmoediging en tot belooning van langdurige en trouwe diensten door mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks Landmacht, na het 20ste levensjaar volbracht, worden, voor zoveel zij vóór 1 Januari 1891 in dienst zijn getreden, toegekend: *a.* voor *twaalf* jaren ijverigen en trouwen dienst, eene *bronzen medaille* van ovalen vorm, waarop aan de eene zijde het borstbeeld des Konings, en aan de andere zijde het opschrift: „VOOR IJVER EN TROUW”, omringd door een' krans van eikenbladeren; *b.* voor *vier en twintig* jaren ijverigen en trouwen dienst, eene *zilveren medaille* van gelijken stempel, benevens eene gratificatie van *f* 50 (*vijftig gulden*); *c.* voor *zes en dertig* jarigen ijverigen en trouwen dienst, eene *gouden medaille* van gelijken stempel met eene gratificatie van *f* 100 (*honderd gulden*). (*K. B.* 14 *Feb.* 1877, n°. 18, *B. U.* 480, en 16 *Dec.* 1890, n°. 24, *B. U.* 1140.)

B. Burgerlijke en militaire Rijksbedieningen.

§ 286. De Koning heeft, ten bewijze hoezeer trouwe diensten door Zijne Majesteit worden op prijs gesteld, bepaald, dat militairen van het leger, die met eene medaille voor trouwen dienst zijn versierd, bijaldien zij daartoe geschikt en genegen zijn, bij voorkeur in aanmerking zullen komen tot het verkrijgen van onderscheidene rijksbedieningen. (*K. B.* 15 *April* 1869, n°. 2, *B. U.* 334.)

Bij genoemd besluit van 15 April 1869 en bij dat van 4 April 1891, n°. 26 (*B. U.* 1165), zijn opgaven gevoegd van die onderscheidene betrekkingen, zoomede van de vaste bezoldigingen en toelagen, aan deze betrekkingen verbonden, en van de vereischten, daarvoor gevorderd.

Personen, die thans werkzaam zijn in betrekkingen bij laatstgenoemd besluit opgegeven, doch niet in de termen vallen van de *K. B.* van 19 Feb. 1825, n°. 97 (*B. U.* 53) en van 15 April 1869, n°. 2 (*B. U.* 334), kunnen toch bij het dienstvak, waartoe zij behooren in aanmerking komen voor een der bij hetzelfde dienstvak bestaande hoogere of andere betrekkingen,

bedoeld bij K. B. 4 April 1891, n°. 26, wanneer zij, ten genoeg van hunne chefs minstens zes jaren bij dat dienstvak werkzaam zijn geweest. (K. B. April 1891, n°. 26, B. U. 1165).

Behoudens het bepaalde in de vorige alinea zijn de daarbij bedoelde betrekkingen uitsluitend voor militairen bestemd, tenzij er onder hen geen geschikte sollicitanten gevonden worden, in welk geval andere personen, doch bij voorkeur gewezen onder-officieren, in deze betrekkingen kunnen worden benoemd. (K. B. 4 April 1891, n°. 26, B. U. 1165).

§ 287. De onderofficieren en verdere manschappen, die tot het bekomen eener burgerlijke bediening in aanmerking wenschen te komen, worden door de zorg van het Departement van Oorlog aan de betrokken departementen voorgedragen, telkens wanneer het verlangen daartoe door de bedoelde militairen te kennen gegeven wordt. (a. v.) Bij benoeming in de door hen gewenschte betrekking wordt hun dadelijk ontslag uit den dienst verleend. (M. A. 9 Maart 1864, n°. 57 P, B. U. 281). (18) (19)

(18) De benoeming tot eene Rijks of andere betrekking levert geen grond op tot het verleen van vervoegd ontslag uit den dienst aan eenen *ingetijde bij de Militie*. Zoodanig ontslag kan hem, behoudens het geval van ongeschiktheid voor den dienst en enkele bijzondere gevallen in de Militiewet omschreven, slechts worden verleend bij het stellen van eenen plaatsvervanger. (M. A. 12 Feb. 1889, n°. 73).

(19) Extracten uit het strafregister, betreffende actief dienende militairen beneden den rang van officier (miliciens-verlofgangers daaronder begrepen) en betreffende gewezen militairen beneden dien rang worden verstrekt aan autoriteiten van de zee- en landmacht en van de justitie, wanneer deze als zoodanig, om welke reden ook, hiertoe aanvraag doen.

Extracten uit het strafregister, welke worden aangevraagd in verband met eene sollicitatie naar eene burgerlijke bediening, worden ook aan andere dan de in het vorig lid bedoelde autoriteiten, ter inzage verstrekt, wanneer de aanvraag betreft actief-dienende militairen beneden den rang van officier (miliciens-verlofgangers daaronder begrepen) of gewezen militairen beneden dien rang, die den dienst met pensioen of met een certificaat van goed gedrag hebben verlaten, en de bediening ressorteert onder het Rijk, eene provincie, eene gemeente, een waterschap of eene maatschappij, welke ten doel heeft de exploitatie van een openbaar middel van vervoer.

In de gevallen, hiervoren bedoeld worden de extracten uit het strafregister nimmer uitgerekte aan den betrokken militair of gewezen militair zelve, maar alleen aan dengene die tot het doen der aanvraag, volgens het hiervoren bepaalde bevoegd is.

§ 288. Wanneer gepensioneerde, gegageerde of gepasporteerde militairen en militaire schepelingen, die hier te lande of in de koloniën en overzeesche bezittingen des Rijks, trouw en eerlijk gediend en zich ook na dien tijd goed gedragen hebben, aan het Departement van Oorlog eene aanvraag inzenden om plaatsing in eenige betrekking, waarvan de toekenning, krachtens bestaande verordeningen, buiten dadelijke bemoeiing, van den Minister van Oorlog geschiedt of kan geschieden, dan wordt van die aanvraag bij genoemd Departement aanteekening gehouden, voor zoover de verzoeker voor de gevraagde betrekking in aanmerking kan komen. Van de aldus aangeteekende aanvragen wordt iedere maand, *bij algemeene order voor het Leger*, aan de autoriteiten der Landmacht opgave gedaan.

De militaire autoriteiten, die over betrekkingen beschikken, als waarvan in deze § sprake is, moeten bij het begeven dier bedieningen op de bedoelde opgave nauwkeurig letten, *bij voorkeur* uit de daarin vermelde personen, de openvallende of opengevallen plaatsen aanvullen, en van de plaatsing van dusdanig persoon, onder vermelding van de toegekende betrekking en van den naam van den geplaatsten persoon, aan het Departement van Oorlog bericht geven. (*M. A. 9 Nov. 1880, n°. 111, B. U. 592*).

§ 289. Voor eene detachering als *tijdelijk schrijver bij het Departement van Oorlog* — op eene toelage van *vijftig cents* (f 0.50) daags — kunnen in aanmerking komen onderofficieren van het leger, die: *a.* het verlangen daartoe, door tusschenkomst hunner chefs, aan den Minister van Oorlog hebben kenbaar gemaakt en, op grond van de ministerieele beschikking van 3 Dec. 1844, n°. 27B, zijn geplaatst op de lijst van sollicitanten naar de betrekking van schrijver bij voormeld departement; *b.* zes jaar of langer in gemelden graad hebben gediend; en *c.* het in de volgende zinsnede omschreven vergelijkend examen met gunstigen uitslag hebben afgelegd.

Voor zooverre het tweede lid betreft, moet als bevoegd beschouwd worden niet alleen hij, die de verlangde betrekking te begeven heeft, maar ook degenen, die aan dezen laatste eene voordracht tot de vervulling der betrekking doen, of wel omtrent den betrokken persoon inlichtingen verstrekken moet.

In andere dan de in het eerste en tweede lid bedoelde gevallen mogen extracten uit het strafregister niet worden afgegeven, dan met speciale machtiging van den Minister van Oorlog (*M. B. 2 Dec. 1891, n°. 18, B. U. 1275*).

Het vergelijkend examen zal loopen over de volgende onderwerpen: *a.* de Nederlandsche taal; het schrijven van een opstel over eenig militair onderwerp zonder taal- of spelfouten; *b.* de aardrijkskunde van *Nederland*; *c.* de voornaamste feiten uit de Vaderlandsche geschiedenis na het jaar 1813 n. C.; *d.* het lezen van een stuk in de Fransche taal; *e.* de rekenkunde; het vlug bewerken der vier hoofdregels, met toepassing daarvan op gewone en tien-deelige breuken; *f.* vlugheid en nauwkeurigheid van schrijfwerk.

Telkens wanneer een onderofficier als tijdelijk schrijver bij het Departement van Oorlog moet worden geplaatst, zullen tot het afleggen van evengemeld vergelijkend examen worden opgeroepen de vier, op de hiervoren bedoelde lijst geplaatste onderofficieren, die het langst in dien graad hebben gediend, nog in actieven dienst zijn en alsnog tot de bedoelde detachering wenschen in aanmerking te komen, en zulks nadat alsnog aan genoemd Departement zal zijn gebleken dat hun gedrag goed is geweest en dat zij eene zeer nette en duidelijke hand schrijven. Zijn er twee of meer vacatures in de betrekking van gedetacheerd schrijver, dan worden er meer aspiranten opgeroepen, doch nooit meer dan vier voor elke vacante plaats.

Voor bedoelde oproeping komen alleen in aanmerking die onderofficieren, die *onafgebroken* in militairen dienst zijn geweest sedert het tijdstip, waarop zij op de in de eerste zinsnede dezer § bedoelde lijst zijn geplaatst, en van wie het uit, vóór de oproeping door het Departement van Oorlog opgevraagde, extracten uit het strafregister blijkt, dat hun gedrag hen eene plaatsing bij het Departement waardig doet zijn. (*M. B.* 30 Juni 1879, n°. 77, *B. U.* 534, 17 Maart 1884, n°. 57, *B. U.* 858, en 6 Mei 1887, n°. 19, *B. U.* 959).

Voor de betrekking van *eerste-klerk bij het Departement van Oorlog* kunnen alleen in aanmerking komen de onderofficieren, die, op de wijze in de voorgaande § vermeld, bij het Departement van Oorlog als tijdelijk schrijver zijn gedetacheerd. (*a. v.*)

§ 290. Onderofficieren der Artillerie kunnen in aanmerking komen voor eene benoeming tot *conducteur der artillerie*.

§ 291. Gepensioneerde militairen kunnen o. a. als *fortwachter* bij de verdedigingswerken of als *schrijver* bij de korpsen worden aangesteld.

Worden zij als schrijver in dienst gesteld, dan genieten zij, ingevolge de tabellen, gevoegd bij het K. B. van 14 Feb. 1881, n°s 7, 8, 9 en 10, bij wijze van belooning voor hunnen arbeid, de soldij voor schrijvers vastgesteld, terwijl zij tevens in het onverkort genot blijven van hun pensioen. (*M. A.* 4 Maart 1882, n°. 57).

De aldus in dienst gestelde schrijvers moeten geene andere verbintenis aangaan, dan eene zoodanige, die hen verplicht, tot wederopzeggens toe, als schrijver werkzaam te zijn en de daaraan verbonden plichten nauwgezet te vervullen. Zij worden beschouwd als militaire geëmployeerden, die niet tot

het dragen van uniform of van uitrustingstukken verplicht zijn. Zij worden evenwel in de stamboeken ingeschreven en dus geacht tot de korpsen te behooren. (*M. A.* 13 April 1882, n°. 43).

§ 292. Voor de betrekking van fortwachter worden bij voorkeur gepensioneerde onderofficieren van de Genie of van de Artillerie in aanmerking gebracht. (*Zie aangaande het gelijktijdig genot van pensioen met andere bezoldigingen de §§ 306 en 307*).

§ 293. De *administrateurs van de hospitalen der 3de klasse* worden uit de gepensioneerde, eervol ontslagen of actief dienende onderofficieren van de Landmacht getrokken; de overige geëmployeerden, met de *administrateurs het vaste kader der hospitalen* vormende, worden getrokken uit de gepensioneerde, eervol gepasporteerde of actief dienende onderofficieren en mindere militairen. (*K. B.* 7 Sept. 1880, n°. 9, *B. U.* 577). [*Zie overigens de §§ 243 en 245*].

§ 294. Bij de *Centrale Magazijnen van militaire kleding en uitrusting te Amsterdam, Delft en Woerden*, worden bij voorkeur in dienst genomen gepensioneerde, gegageerde of gepasporteerde militairen, die daarvoor in de Algemeene Legerorders in aanmerking zijn gebracht en voor de te verrichten werkzaamheden de vereischte geschiktheid hebben. (*Instr. M. B.* 20 Mei 1892, n°. 112, *art.* 28, *R. M.* 189).

C. *Verloven met behoud van soldij.*

§ 295. Onverminderd hetgeen omtrent het genot van verlof met behoud van soldij bij bijzondere instructiën, reglementen en voorschriften is of nader wordt bepaald, wordt, bij uitzondering op den regel, behoud van soldij toegekend bij binnenlandsche verloven;

1°. *Eens per jaar en voor hoogstens eene maand:*

a. aan enkele onderofficieren en korporaals van elk wapen, die bijzonderen ijver hebben betoond bij het onderwijs der recruten, en als zoodanig, door den Inspecteur van het Wapen, eene belooning waardig worden geacht en aan het Departement van Oorlog zijn opgegeven;

b. aan niet meer dan *vijf* onderofficieren en korporaals van elk regiment infanterie en *twee* onderofficieren en korporaals van

elk regiment cavalerie of artillerie die bijzonderen ijver bij het geven van onderwijs op de huishoudelijke school hebben betoond ;

2°. *Eens per jaar* en voor hoogstens *veertien dagen* aan soldaten (vrijwilligers) die zes of meer jaren hebben gediend, en zich door goed gedrag onderscheiden.

3°. *Eens* voor hoogstens *veertien dagen*, aan lotelingen en nummervwisselaars, die zich als vrijwilliger bij een der korpsen van de Landmacht verbinden.

4°. *Eens per jaar* en voor hoogstens *veertien dagen* aan werklieden in hout en ijzer, bij de korpsen dienende.

5°. *Eens per jaar* en voor hoogstens *veertien dagen* aan remonte-berijders bij de cavalerie en artillerie, die zich bij het africhten van paarden bijzonder onderscheiden hebben.

6°. *Eens per jaar* en voor hoogstens *veertien dagen* aan soldaten (vrijwilligers) van het eskadron ordonnansen, die zich door bijzondere geschiktheid, goed gedrag en zorg voor hunne paarden onderscheiden.

7°. Voor hoogstens *ééne maand* aan onderofficieren en soldaten (Nederlanders) bij het Kolonaal-Werfdepot, ter uitzending voor den dienst in *Oost- of West-Indië* beschikbaar. (*V. R. A., ad art. 36*).

§ 296. Behoud van soldij is steeds verbonden aan verlof verleend :

a. tot herstel van gezondheid van den belanghebbende ;

b. in afwachting van pensioen aan een onderofficier of soldaat, die daarvoor voorgedragen is ;

c. in afwachting van ontslag aan een onderofficier of soldaat, die niet meer voor den dienst geschikt is. (*R. A., art. 37*).

HOOFDSTUK XIV.

Pensioenen.

§ 297. Het militair pensioen wordt, ten laste van den Staat, door den Koning verleend, zoo tot belooning van langdurigen dienst als ter geheele of gedeeltelijke verzorging van verminkte of gebrekkig geworden militairen. (*Wet 28 Aug. 1851, St. bl. n°. 129, B. U. 158*).

§ 298. Door militairen beneden den rang van officier wordt het recht op pensioen verkregen in de navolgende gevallen:

a. ter zake van *langdurigen*, dat is *dertigjarigen* dienst, met *vijftigjarigen* ouderdom;

b. ter zake van *verwonding* of *verminking* in den strijd bekomen, of veroorzaakt door gevorderde of bevolen militaire diensten, alsook ter zake van *ziels- of lichaamsgebreken*, welke het gevolg zijn van omstandigheden, verrichtingen en vermoeienissen, aan de uitoefening van den militairen dienst verbonden, voor zoover die *verwonding*, *verminking* of *gebreken* den belanghebbende tot de verdere waarneming van den militairen dienst voor altijd ongeschikt maken, en hem tevens *voortdurend* geheel of gedeeltelijk, dan wel *tijdelijk* geheel of gedeeltelijk, buiten staat stellen, om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien;

c. ter zake van gelijke redenen als ad *b* vermeld, al wordt de belanghebbende niet buiten staat geacht, om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien, mits hij eenen diensttijd van niet minder dan *twintig* jaren hebbe;

d. ter zake van ongeschiktheid of onbekwaamheid tot de verdere waarneming van den militairen dienst — hoezeer ontstaan door andere oorzaken, als die ad *b* vermeld doch niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag — voor zoover die ongeschiktheid of onbekwaamheid den belanghebbende *voortdurend* geheel of gedeeltelijk, dan wel *tijdelijk*

geheel of gedeeltelijk, buiten staat stelt, om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien, mits hij eenen diensttijd van niet minder dan *twintig* jaren hebbe;

e. ter zake van *vijftigjarigen* ouderdom, ofschoon geen *dertig* jaren dienst hebbende, voor zooveel de belanghebbende, uithoofde van dien leeftijd, tot de verdere waarneming van den militairen dienst *voor altijd* ongeschikt is geworden, mits hij eenen diensttijd van niet minder dan *twintig* jaren hebbe. (*a. v.*)

Het bedrag van de pensioenen voor militairen beneden den rang van officier is vermeld op den achter dit hoofdstuk gevoegden staat. (*Bijlage L.*)

§ 299. Het *volle* bedrag van het pensioen wordt voortdurend toegekend aan de militairen, aangewezen onder *a*; ook aan die onder *b*, ingeval de *verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken* van zoodanigen aard zijn, dat zij den militair niet slechts voor den militairen dienst *voor altijd* ongeschikt maken, maar hem daarentegen *voortdurend* GEHEEL of *tijdelijk* GEHEEL buiten staat stellen in zijn levensonderhoud te voorzien, mits hij in het laatste geval eenen diensttijd van niet minder dan *twintig* jaren hebbe.

Is de bedoelde militair *voortdurend* GEDEELTELIJK buiten staat om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien, dan wordt het pensioen berekend voor elk dienstjaar op *een dertigste deel* van het volle pensioensbedrag. Bij minderen diensttijd dan van *vijftien* jaren, wordt het pensioen op *de helft* van het volle bedrag vastgesteld. Is hij slechts *tijdelijk* GEDEELTELIJK buiten staat om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien, dan geniet hij eveneens voor elk dienstjaar *een dertigste deel* van het volle pensioen, mits hij eenen diensttijd hebbe van niet minder dan *twintig* jaren.

De laatste berekening voor het pensioen geldt ook voor de militairen, bedoeld onder *c* en *e*.

Bijaldien de militair moet worden ontslagen ter zake van ongeschiktheid of onbekwaamheid tot de verdere waarneming van den militairen dienst, ontstaan zooals onder *a* is vermeld, wordt, in het geval dat hij *voortdurend* GEHEEL buiten staat is om door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien, het pensioen bepaald op *drie vierde gedeelten* van het volle bedrag. Wanneer hij daartoe *voortdurend* GEDEELTELIJK buiten staat is, wordt het

pensioen op *de helft* van datzelfde bedrag vastgesteld. (*a. v.*)

§ 300. Het bedrag van het volle pensioen wordt met *een vierde* gedeelte vermeerderd, wanneer de *verwonding, vermindering* of *lichaamsgebreken*, hiervoren bedoeld, het verlies ten gevolge hebben van *een* der ledematen of het gemis van het gebruik daarvan, of wel dat de toestand van dien aard is, dat deze met zoodanig verlies of gemis kan worden gelijk gesteld.

Het bedrag van het volle pensioen wordt met *de helft* vermeerderd voor het verlies, door gelijke oorzaken als zooeven vermeld, van *twee* of *meer* ledematen, of bij het gemis van het gebruik daarvan, of wel, wanneer de toestand van dien aard is, dat deze met zoodanig verlies of gemis kan worden gelijkgesteld; zoo ook bij *geheel en onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen der beide oogen*.

Door *ledematen* worden hier bepaaldelijk verstaan *handen en voeten*, onverschillig of zich aan het verlies daarvan dat van *armen en beenen* paart. (*a. v.*)

§ 301. Het pensioen wordt geregeld naar den graad, dien de militair de laatste *twee* jaren heeft bekleed, of naar den graad waarmede zijne betrekking gelijk gesteld is, en bij gemis daarin van twee volle jaren dienst, naar den onmiddellijk voorafgaanden graad; doch wordt het verleend aan militairen, aangewezen onder *b* en *c* dan naar den graad, waarin hij op dat tijdstip dient.

Titulaire graden komen bij de berekening van het pensioen niet in aanmerking.

De militair, die *zes* jaren den graad, waarnaar zijn pensioen moet worden berekend, heeft bekleed, erlangt, boven het pensioen waarop hij recht heeft, eene verhooging van *een tiende* gedeelte van dat pensioen.

Voor *elk jaar*, dat hij langer denzelfden graad heeft bekleed, wordt het pensioen nog met *een zestigste* deel verhoogd, met dien verstande evenwel, dat de geheele verhooging over niet meer dan *twaalf* jaren en derhalve tot geen hooger bedrag dan *een vijfde* van het pensioen, waartoe de militair overigens gerechtigd is, wordt vastgesteld.

Ingeval een militair, volgens deze bepaling, recht op hooger pensioen zou gehad hebben, wanneer hij in den laatstelijk door hem bekleeden minderen graad ware blijven dienen, dan zal hem dat hooger pensioen worden toegekend.

De bepalingen dezer § zijn echter niet toepasselijk op de betrekkingen van hoofdopzichter en opzichter van fortificatiën, magazijnmeester der Artillerie van de 3de klasse, geen officier zijnde, conducteur der Artillerie, schrijver bij het Departement van Oorlog, opperwachtmeester bij het wapen der Marechaussee en hospitaalgeëmployeerde, voor zooveel de laatstgemelde met den graad van onderofficier of korporaal is gelijkgesteld. (*a. v.*).

§ 302. Het pensioensbedrag, waarop de militair aanspraak heeft, wordt verhoogd voor elk jaar verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën na 1 Juni 1877 met *vijftien gulden* voor een' onderofficier, met *zeven gulden en vijftig cents* voor korporaals en minderen. (*Wet 29 Mei 1877, St.bl. n°. 114, B. U. 491.*)

§ 303. Tijdelijk pensioen wordt bij gemis van *twintig dienstjaren*, verleend aan de militairen, hiervoren aangegeven onder *b*, waaneer zij *tijdelijk* GEHEEL buiten staat zijn om in hun levensonderhoud te voorzien, tot het *volle* bedrag; zijn zij slechts *tijdelijk* GEDEELTELIJK daartoe buiten staat, dan tot minstens het *halve* bedrag; eveneens aan de militairen, hiervoren aangewezen onder *d*, en wel tot *drie vierde gedeelten* of tot de *helft* van het pensioen, naar gelang zij *geheel* of *gedeeltelijk* buiten staat zijn om door handenarbeid in hun levensonderhoud te voorzien. (*Wet 28 Aug. 1851, St.bl. n°. 129, B. U. 158.*)

§ 304. Het tijdelijk pensioen wordt niet korter dan voor een jaar en niet langer dan voor vijf jaren toegekend. Dit pensioen komt na verloop van het tijdvak, waarvoor het werd toegekend, te vervallen, of wordt opnieuw *tijdelijk* dan wel *voortdurend* verleend, naar gelang van den uitslag van een in te stellen nader geneeskundig onderzoek. (*a. v.*).

§ 305. De soldij en de toelage, verbonden aan de Militaire Willems-Orde en aan de benoeming van broeder der orde van den Nederlandschen Leeuw worden te gelijk met het militair pensioen genoten. (*a. v.*).

§ 306. Met 's Konings toestemming kan het militair pensioen worden genoten, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, met militair traktement of met eenige andere aan den militairen dienst verbonden belooning. (*a. v.*).

§ 307. De gepensioneerden of onderstand genietenden welke onder het Departement van Oorlog behooren, mogen hun pen-

sioen of onderstand in zijn geheel gelijktijdig genieten met inkomsten of belooningen uit de geldmiddelen van den Staat, van 's Rijks koloniën en bezittingen in andere werelddelen of uit fondsen onder het beheer des Rijks geplaatst, *in betrekkingen, waaraan geen uitzicht op burgerlijk pensioen verknocht is*, — mits die inkomsten of belooningen niet te boven gaan eene som van f 1000. — voor gepensioneerden met den rang van officier en van f 800. — voor de militaire gepensioneerden van minderen rang, voor hen die pensioen of onderstand genieten volgens de IIIe Afdeling der Wet van 28 Augustus 1851 (*St. bl. n°. 129*), en voor gepensioneerden of onderstand genietenden volgens de Wet van 24 Juni 1854 (*St. bl. n°. 92*) en van 18 Juli 1890 (*St. bl. n°. 109*) [*K. B. 10 Juni 1884, n°. 59, B. U. 862, en 4 Nov. 1890, n°. 125, B. U. 1139*].

Het gelijktijdig genot van militair pensioen met inkomsten of belooningen, verbonden aan burgerlijke betrekkingen *waaraan wel het uitzicht op burgerlijk pensioen verknocht is*, wordt mede toegestaan, doch daarop heeft, wanneer het gezamenlijk bedrag van het traktement en pensioen de som van f 1000 overtreft, eene korting plaats naar eenen bij art. 24 der Wet op de burgerlijke pensioenen bepaalden maatstaf.

Bij latere aftreding wordt de belanghebbende in het onverkort genot van het militair pensioen hersteld, terwijl hem bovendien een burgerlijk pensioen wordt toegekend, naar evenredigheid van de dienstjaren in de burgerlijke betrekking gepresteerd.

§ 308. In het belang van ieder militair, wien in de uitoefening van den dienst eenig ongeval mocht treffen, hoe weinig beduidend dit hem ook moge voorkomen, is bevolen, dat hij daarvan dadelijk mededeeling doe aan zijnen onmiddellijken chef, en dat, na behoorlijk onderzoek, van de bekomen mededeeling de noodige aantekening worde gehouden, ten einde zoo noodig te kunnen gelden voor latere aanspraak op pensioen. (*M. B. 30 Sept. 1851, n°. 23B, B. U. 158*).

§ 309. Militairen van goed gedrag, die wegens ziels- of lichaamsgebreken den dienst, zonder aanspraak op pensioen, moeten verlaten, en die daarbij in eenen toestand verkeeren waarin geldelijke ondersteuning niet alleen zeer te stade zou komen, maar ook goed besteed zou zijn, worden tot het bekomen van eene gratificatie voorgedragen. (*V. R. A., ad art. 58, § 1*).

§ 310. De weduwen van militairen, die in den strijd of in en door gevorderde of bevolen dienstverrichting gesneuveld of omgekomen zijn, of aan de onmiddellijke gevolgen daarvan, binnen één jaar, zijn overleden, hebben recht op pensioen.

Het pensioen wordt geregeld naar den graad, door den echtgenoot werkelijk bekleed. (*Wet 28 Aug. 1851, St.bl. n°. 129, B. U. 158*).

§ 311. Wanneer de militair, die op de wijze in de voorgaande § vermeld, het leven heeft verloren, geen weduwe, maar een kind of kinderen, geboren uit een wettig huwelijk, achterlaat wordt aan dat kind of die kinderen, zoolang zij beneden den ouderdom van *achttien jaren* en ongehuwd zijn, en in het geval dat zij geen verzorging uit 's Rijks geldmiddelen genieten, een onderstand verleend ten gelijke bedrage als het pensioen, dat aan de weduwe zou zijn toegestaan.

Zoodra een der kinderen ophoudt gerechtigd te zijn tot onderstand, gaat zijn aandeel over op de overig blijvende rechthebbende kinderen. (*a. v.*).

Het bedrag van het pensioen, dat aan de achtergelaten weduwe of kinderen wordt toegekend, is mede vermeld op den achter dit Hoofdstuk gevoegden staat. (*Bijlage I*).

Bijlage L.

STAAT van het bedrag der pensioenen van militairen beneden den rang van officier en van hunne weduwen en kinderen.

G R A D E N EN B E T R E K K I N G E N .	Bedrag van het jaarlijksche pensioen van de militairen beneden den rang van officier.	Bedrag van het jaarlijksche pensioen van de weduwen en kinderen.	AANMERKINGEN.
Hoofdopzichter van fortificatiën	ƒ 700	ƒ 350	Voor de toekenning van het pensioen, zijn sommige betrekkingen bij de Landmacht, niet op dezen staat vermeld, gelijkgesteld met de rangen, graden en betrekkingen, wel op den staat voorkomende.
Opzichter van de fortificatiën van de	600	300	
1ste kl.	550	275	
2de "	500	250	
3de "			
Magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, geen officier zijnde	500	250	Zoo zijn gelijkgesteld aan den graad van fortificatie-opzichter 1e kl.: de machinisten 1e kl. bij het korps pauserfort-artillerie en het korps torpedisten; aan dien van fortificatie-opzichter 2e kl.: de machinist 2e klasse van evenvermelde korpsen; aan dien van <i>adjutant-onderofficier</i> : o. a. de militaire apothekers-bedienden, de machinisten en de opperschippers der 1e klasse en de kapelmeeesters; aan dien van <i>sergeant-majoor</i> : o. a. de sergeanten-tamboer, de stafhoornblazers en stattrumpeters, de machinisten en de opperschippers der 2e klasse, en de onderkapelmeeesters; aan dien van <i>sergeant</i> : o. a. de fouriers, de muzikanten, de trompetters, de meesters-kleeder-, schoen-, laarzen-, geweer- en zadelmakers, de meesters-zwaardvegers, de schrijvers bij de korpsen of Mil. Aut., de wachtmeester- of korporaal-hoefsmid bij de Rij- en hoefsmidsschool; aan dien van <i>korporaal</i> : o. a. de militaire werklieden, als daar zijn: schoenmakers, laarzenmakers, kleedermakers, scheepstimmerlieden, timmerlieden, wagenmakers, houtwerkers, smeden, smeden-bankwerkers, smeden-vuurwerkers, zadelmakers en hoefsmeden; aan
Conducteur der artillerie van de	440	230	
1ste klasse	360	200	
2de "	500	250	
Schrijver bij het Departement van Oorlog van de	450	225	
2de "	400	200	
3de "			
Oppervachtmeester bij het wapen der Marechaussee	540	300	
Adjutant-onderofficier	440	250	
Wachtmeester bij het wapen der Marechaussee	400	225	
Sergeant-majoor (opperwachtmeester)	400	200	
Brigadier bij het wapen der Marechaussee	360	200	
Sergeant (wachtmeester)	360	200	
Marechaussee	250	150	
Korporaal	200	110	
Trompetter bij het wapen der Marechaussee			
Soldaat van alle wapens			

(*Wet 29 Mei 1877, St. bl. n°. 114, B. U. 491.*)

dien van *soldaat*: de tamboers, hoornblazers, en élève-muzikanten. (*) (*K. B. 28 Sept. 1851, n°. 10, B. U. 177; K. B. 6 Jun. 1861, n°. 48, B. U. 246; K. B. 15 Maart 1865, n°. 54, B. U. 303; K. B. 8 Maart 1879, n°. 15, B. U. 524; Wet 2 Aug. 1880, St. bl. n°. 145, B. U. 570; K. B. 14 Feb. 1881, n°. 7, 8 en 9, B. U. 623; K. B. 29 Maart 1886, n°. 6, B. U. 905, en 23 Feb. 1893, n°. 35, R. M. 184*).

*) Zie voor de graden van de geëmployeerden bij de Militaire Hospitalen de §§ 243 en 248

HOOFDSTUK XV. (*)

e verbintenissen voor den kolonialen militairen dienst en de buitengewoon gunstige bepalingen. voor dezen dienst vastgesteld.

A. De verbintenis als gewoon soldaat.

§ 312. Alle autoriteiten bij de Landmacht zijn gehouden de werving van vrijwilligers voor de Koloniale troepen zooveel mogelijk te bevorderen.

Met die werving zijn in het bijzonder belast de commandeerende officier van het Koloniaal-Werfdepot en de plaatselijke en garnizoenscommandanten. Deze autoriteiten zullen aan de voorwaarden, waarop Nederlanders en vreemdelingen zich voor den kolonialen militairen dienst kunnen verbinden, door gepaste middelen op den duur meer algemeene bekendheid trachten te geven.

Achten zij de omstandigheden gunstig, dan zullen zij door daartoe bevoegde personen vrijwilligers voor dien dienst doen aanwerven. Militairen in werkelijken dienst bij de Landmacht mogen daartoe echter niet dan met machtiging van den Minister van Oorlog buiten hunne standplaatsen worden gezonden. (*Voor-schrift M. B. 15 Dec. 1881, n°. 50, art. 1, B. U. 675*).

§ 313. Onderofficieren, buiten hunne standplaats op werving zijnde, behouden gedurende dien tijd hunne soldij, doch genieten geen toelage voor brood. Zij ontvangen bovendien voor rekening van het Koloniaal-Werfdepot, eene dagelijksche toelage, ten bedrage van *f* 1.50. (*a. v., art. 1, § 2*).

§ 314. Bevoegd tot het aannemen van vrijwilligers zijn :

- a. Officieren van alle rangen, de gepensioneerde officieren daaronder begrepen ;

(*) De voorschriften en bepalingen in dit hoofdstuk vermeld, ondergaan geen verandering door de in hoofdstuk XVI opgenomen *Voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve*.

- b. Onderofficieren ;
 c. Oud-militairen beneden den rang van officier, die den militairen dienst op eervolle wijze hebben verlaten en aan wie, door den Minister van Oorlog, het aannemen van vrijwilligers voor de koloniale troepen is opgedragen.

Zij, die de voorschreven bevoegdheid bezitten en volgens de wet, bekwaam zijn om als gevolmachtigde bij het sluiten eener overeenkomst op te treden, kunnen, bij het opmaken van de engagement-akte, het Rijk vertegenwoordigen. (*a. v.*, art. 2, § 1).

§ 315. De engagement-akten komen, in hoofdzaak, overeen met het model, als *Bijlage A*, achter hoofdstuk I gevoegd. Het model is vastgesteld bij de M. B. van 5 Oct. 1892, no. 39, (*R. M.* 633).

De wijzigingen en bijschrijvingen welke in de akte moeten worden aangebracht om te kunnen dienen voor de *verbintenis op proef*, bedoeld in § 354, zijn opgegeven bij *M. A.* 6 April 1887, n°. 99, terwijl bij M. B. van 29 April 1892, n°. 54, (*R. M.* 138) aan de akte is toegevoegd de bepaling „dat, wanneer de aangenomene „afkomstig is van het Leger hier te lande en hij, nadat de overeenkomst door den commandeerende-officier van het Koloniaal-„Werfdepot is bekrachtigd, vóór den dag van inschepping naar zijne „bestemming van die verbintenis wordt ontheven, de verplichting „op hem blijft rusten om het ou vervulde gedeelte der bij het „Leger hier te lande aangegane verbintenis alsnog te volbrengen, „ten ware hij ook van deze uitdrukkelijk ontheven wordt”.

Zij worden in tweevoud opgemaakt door de zorg van hem, die, bij het aannemen van den vrijwilliger het Rijk vertegenwoordigt.

Eén exemplaar wordt ter hand gesteld aan hem, die de verbintenis aangaat; het andere wordt, met de verder overgelegde bewijsstukken, bewaard bij de hoofdadministratie van het Koloniaal-Werfdepot. (*a. v.*, § 2).

§ 316. Ook andere personen als die, onder *a*, *b* en *c* van § 314 genoemd, kunnen vrijwilligers *aanbrengen* (*), en het daarvoor vastgestelde aanbrenngeld ontvangen. (*a. v.*, § 3).

§ 317. De persoon, elders dan te *Harderwijk* voorloopig aangenomen, worden dóór de zorg van den plaatselijken of gar-

(*) Zie ook § 350.

nizoenscommandant per reiswijzer gedirigeerd op het Koloniaal-Werfdepot. Voor de reis derwaarts hebben de manschappen recht op soldij met daggeld, mitsgaders op vervoer voor Rijks rekening, zooals een en ander voor de militairen van genoemd depot is vastgesteld. (*a. v.*, § 4).

§ 318. Tot eene verbintenis als vrijwilliger bij de Koloniale troepen mogen slechts zoodanige personen worden toegelaten, die volgens de bepalingen van dit hoofdstuk als vrijwilliger kunnen worden aangenomen. De toelating is eene voorloopige, indien zij niet geschiedt door den commandeerenden officier van het Koloniaal-Werfdepot. (*a. v.*, *art.* 3, § 1).

§ 319. De voorloopige verbintenissen als vrijwilliger zijn voor het Rijk eerst bindend, nadat zij door genoemden commandeerenden officier zijn bekrachtigd. (*a. v.*, § 2).

Militairen, die bij een ander korps eene vrijwillige verbintenis wenschen aan te gaan, behooren niet eer uit de sterkte van het korps te worden afgevoerd, dan nadat de door hen aangegane voorloopige verbintenis bekrachtigd is door den commandeerenden officier van bedoeld korps. (*Voorschr. M. B.* 6 Juli 1883, n°. 27, § 103, *B. U.* 747).

§ 320. Als vrijwilliger worden, behoudens de na te noemen uitzonderingen, alleen ongehuwde personen (Nederlanders en vreemdelingen) aangenomen, die niet jonger dan 18 en niet ouder dan 36 jaren zijn. (*Voorschr. M. B.* 15 Dec. 1881, n°. 50, *art.* 4, § 1, *B. U.* 675).

§ 321. Personen, die vroeger bij het Korps Mariniers of bij de Landmacht, hetzij hier te lande of wel in *Oost- of West-Indië*, hebben gediend, kunnen, met machtiging van den Minister van Oorlog, boven den leeftijd van 36 jaren als vrijwilliger worden aangenomen. (*a. v.*, § 2).

§ 322. Met machtiging van den Minister van Oorlog zullen tevens, bij uitzondering, gehuwde personen, weduwnaars met kinderen, en jongelingen beneden den leeftijd van 18 jaren, als vrijwilliger kunnen worden aangenomen. (*a. v.*, § 3).

§ 323. Het minimum der lengte, (*) voor eene toelating als vrijwilliger gevorderd, bedraagt 1,55 M.

(*) Zie de noot op bladz. 7.

Voor het wapen der Cavalerie bij het leger in *Oost-Indië*, bedraagt het maximum der lengte 1,7 M. (*a. v.*, *art.* 5).

§ 324. In den regel zullen alleen vrijwilligers, die, volgens de daaromtrent gegeven of nader te geven voorschriften, door minstens één officier van gezondheid onderzocht en voor den dienst als vrijwilliger bij de Koloniale troepen lichamelijk geschikt verklaard zijn, tot eene verbintenis, als in dit hoofdstuk bedoeld, worden toegelaten. (*a. v.*, *art.* 6, § 1).

§ 325. Ieder voorloopig aangenomen vrijwilliger, die van elders bij het Koloniaal-Werfdepot aankomt, wordt, vóór de bekrachtiging zijner verbintenis, opnieuw geneeskundig onderzocht, tenzij de Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht omtrent de lichamelijke geschiktheid van den vrijwilliger beslist heeft. (*a. v.*, § 2).

§ 326. Rijst er verschil van gevoelens tusschen den militairen geneeskundige of den waarnemenden officier van gezondheid, die den persoon het eerst keurde, en den officier van gezondheid te *Harderwijk*, dan beslist de Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht.

De man blijft dan, in afwachting van de te nemen beslissing, op de gewone wijze in onderhoud onder genot van het daggeld, bedoeld bij § 352. (*a. v.*, § 3).

§ 327. Het geneeskundig onderzoek zal — zeer bijzondere gevallen uitgezonderd — geschieden in een militair hospitaal en op uitnoodiging van den plaatselijken of garnizoenscommandant, van chefs van diensten en van hooger geplaatste militaire autoriteiten.

Hij, die de uitnoodiging doet, zal daarbij voegen een voldoende signalement van den te onderzoeken persoon en c. q. ook bescheiden en inlichtingen, waaruit blijken kan van den fysieken toestand van dien persoon. (*a. v.*, § 4). (*)

§ 328. Personen, die vroeger wegens ziels- of lichaamsgebreken uit den dienst bij de Zee- of Landmacht ontslagen of ter zelfder zake in het genot van pensioen of gagement gesteld zijn, worden niet aangenomen dan met machtiging van den Minister van Oorlog. (*a. v.*, § 5).

§ 329. Militairen of schepelingen, die ter zake van hart- of

(*) Zie ook § 24.

borstgebreken uit den dienst ontslagen, gepensionneerd of in het genot van gagement gesteld zijn, mogen, al zijn die gebreken volkomen genezen, voor den kolonialen militairen dienst niet worden aangenomen. (*a. v.*, § 6).

§ 330. De commandeerende officier van het Koloniaal-Werfdepot is bevoegd, een zich voor den kolonialen militairen dienst aanbiedend of aangeworven persoon, die wegens lichte gebreken niet ten volle aan de voor een' vrijwilliger bij de Koloniale troepen gestelde eischen van lichamelijke geschiktheid voldoet, als vrijwilliger toe te laten, indien hij oordeelt, dat zoodanig persoon bij die troepen nog goede diensten bewijzen kan. Van de bedoelde gebreken wordt aldan in de engagement-akte en op het stamboek melding gemaakt. (*a. v.*, *art.* 7, § 1).

§ 331. Personen, die bij geneeskundig onderzoek voor den krijgsveld in de overzeesche bezittingen en koloniën des Rijks geheel ongeschikt zijn verklaard, mogen, al zijn de gebreken van lichten aard, zonder machtiging van den Minister van Oorlog tot eene vrijwillige verbintenis niet worden toegelaten. (*a. v.*, § 2).

§ 332. Personen, die in *Oost-Indië* geboren zijn of aldaar minstens twee jaar vertoefd hebben, worden niet geacht ongeschikt te zijn voor den kolonialen militairen dienst door de gebreken, vermeld onder de nummers 7 en 27 van kolom A van het reglement onder A vastgesteld bij K. B. van 2 Nov. 1883, *St.bl.* n°. 151. (*K. B.* 11 *Maart* 1891, *St.bl.* n°. 73, *B. U.* 1164).

§ 333. Personen, die bij hunne aanmelding ter dienstneming voor *West-Indië* nog geen twee effectieve voor pensioen (gagement) geldende dienstjaren in rekening kunnen brengen en in gevolge Reglement B, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 2 November 1883 (*St.bl.* n°. 151), fysiek geschikt bevonden worden ter toelating bij de nationale militie, worden geacht mede fysiek geschikt te zijn voor den militairen dienst in *West-Indië*, mits zij niet ten gevolge van malaria lijden aan bloedarmoede of wel aan vergrooting van lever of milt. (*K. B.* 20 *Juli* 1891, *St.bl.* n°. 150, *B. U.* 1200).

§ 334. Niemand wordt als vrijwilliger aangenomen, die, minderjarig zijnde, niet heeft overgelegd een behoorlijk gelegaliseerd bewijs van toestemming, afgegeven door den vader, den voogd of de moeder-voogdes, en opgemaakt volgens een model, overeenkomende met dat, als *Bijlage B*, achter Hoofdstuk I ge-

voegd, met deze uitzondering dat daarin „Landmacht” is vervangen door „Koloniale troepen”. De datum van de onderteekening van het stuk moet in letters geschieden. (*Voorschr. M. B. 15 Dec. 1881, n°. 50, art. 8, B. U. 675*).

Bijaldien bedoeld bewijs van toestemming is afgegeven door den voogd, of door de moeder-voogdes, moet worden overgelegd: in het eerste geval, eene verklaring van den kantonrechter, wien het aangaat, waaruit moet blijken dat hij die toestemming geeft, wettig als voogd is benoemd; in het tweede geval, de akte van overlijden van den vader en bovendien eene verklaring, dat zij (de moeder) niet van de voogdij is ontzet, noch die op andere wijze verloren heeft. (*M. A. 16 Mei 1882, n°. 40, 1 Maart 1883, n°. 39 en M. B. 16 Maart 1885, n°. 37*).

Den Inspecteurs van de Wapens is verzocht, hunne onderhoorige korpscommandanten uit te noodigen, geen minderjarige militairen, wier vader of wier beide ouders zijn overleden, voor eene overplaatsing bij het Leger in *Nederlandsch-Indië* in aanmerking te brengen, omtrent wie, behalve de toestemming van den voogd of van de moeder-voogdes, en e. q. ook de akte van overlijden van den vader, niet tevens is overgelegd eene verklaring van den kantonrechter, wien het aangaat, dat degene die de toestemming heeft gegeven, wettig voogd of voogdes is. (*M. A. 13 Jan. 1885, n°. 16*).

Voor minderjarige weezen, die toevertrouwd zijn aan de zorg of het toezicht van regenten van gestichten van liefdadigheid wordt genoeg genomen met een bewijs van toestemming van bedoelde regenten. (*M. A. 1 Dec. 1886, n°. 43*).

§ 335. De vrijwilligers moeten voorts, ter hunner aanneming, de volgende bescheiden overleggen, als:

a. *de Nederlanders:*

1°. een extract uit het geboorteregister of een ander authentiek stuk, waaruit hun leeftijd blijkt;

2°. een bewijs van goed gedrag, afgegeven door het hoofd der gemeente, waar zij laatstelijk gevestigd waren (*zie ook de noot op § 34, 2°*);

3°. eene bevolkingskaart, afgegeven door het hoofd der gemeente, waar zij laatstelijk gevestigd waren;

4°. indien zij vóór den 1sten Januari van het jaar, waarin zij zich ter dienstneming aanbieden, hun 19de levensjaar ingetreden zijn en op het tijdstip van het aangaan hunner verbintenis hun 40ste niet volbracht hebben, een authentiek bewijs, dat zij hunne plichten ten opzichte van de Nationale Militie vervuld hebben, of tot geen dienst bij de militie gehouden zijn of geweest zijn.

b. de vreemdelingen:

1°. de stukken bij a onder 1°. en 2°. genoemd;

2°. de onderdanen van het Duitsche rijk eene *Entlassungsurkunde*;

3°. de overige vreemdelingen een bewijs, dat in hun vaderland geen militaire plichten op hen rusten, en de *Zwitser*s bovendien eenen *Heimathschein*. (*Voorschr. M. B.* 15 Dec. 1881, n°. 50, art. 9, § 1, *B. U.* 675).

§ 336. Vrijwilligers, die bij de Landmacht hier te lande of in *Oost- of West-Indië* reeds hebben gediend, behoeven geen bewijsstukken omtrent hunnen leeftijd, noch, wanneer zij vreemdelingen zijn, het bewijs of de bewijzen, bij *b* onder 2° en 3° bedoeld over te leggen.

Zijn zij nog geen drie maanden buiten den dienst, dan behoeven zij evenmin over te leggen het bewijs, waarvan sprake is bij a sub 2°.

Verlieten zij den dienst na hun 22ste levensjaar, dan zal ook het overleggen van een bewijs bij § 335 onder 4°. van litt. a genoemd, niet van hen gevorderd worden.

Zij zijn echter gehouden tot het overleggen van alle bescheiden betreffende hunnen vroegeren dienst, welke in hun bezit zijn. (*a. v.*, § 2).

§ 337. Miliciens-verlofgangers behooren over te leggen hunnen verlofpas. (*a. v.*, § 3).

§ 338. Gehuwden worden niet toegelaten, tenzij door hen, behalve de overige van hen te vorderen stukken, ook worde overgelegd eene gelegaliseerde schriftelijke verklaring van hunne echtgenooten, dat deze bewilligen in hunne verbintenis. (*a. v.*, § 4).

§ 339. Ingelijfden bij de Militie, die zich, gedurende hun verblijf onder de wapenen niet goed gedragen hebben, wor-

den, zonder voorafgaande vergunning van den Minister van Oorlog, tot eene vrijwillige verbintenis niet toegelaten. (*a. v.*, art. 10, § 1).

§ 340. Gewezen militairen, mariniers of schepelingen, aan wie bij het verlaten van den dienst, geen certificaat van goed gedrag is uitgereikt, worden niet dan met machtiging van den Minister van Oorlog aangenomen. (*a. v.*, § 2).

§ 341. Voorts worden tot eene vrijwillige verbintenis niet toegelaten:

a. deserteurs en personen, die vroeger in Nederlandschen dienst zijn geweest en van den militairen stand vervallen zijn verklaard of wel met een briefje van ontslag, zonder paspoort, of met een bijzonder gemerkt paspoort uit den dienst bij de Zee- of Landmacht zijn weggezonden;

b. personen, die ter zake van staatkundige misdrijven hun vaderland hebben verlaten;

c. *Zwitsers*, die den leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt, en bovendien *Franschen, Walen, Engelschen, Amerikanen* en *Mahomedanen*, tenzij zij reeds vroeger in kolonialen militairen dienst geweest zijn;

d. andere vreemdelingen, die niet de Nederlandsche of Duitse taal goed kunnen verstaan. (*a. v.*, § 3).

§ 342. De aanneming geschiedt als soldaat voor het wapen der Infanterie. Zij echter, die bij de Cavalerie, Artillerie of Genie hebben gediend, kunnen, behoudens andere bepalingen, bij bestaande behoefte, na hunne aanneming, door den commandeerenden officier van het Koloniaal-Werfdepot worden bestemd voor het wapen, waartoe zij behoord hebben. (*a. v.*, art. 11, § 1).

§ 343. Ingeschrevenen voor de militie en daarbij ingelijfd worden in verband met art. 9 der Militiewet, slechts tot eene verbintenis voor zes jaren toegelaten.

Ook vreemdelingen en *Nederlanders*, die, krachtens art. 10 der Wet van 28 Juli 1850 (*Staatsblad n°. 44*), den staat van *Nederlander* hebben verloren, zullen slechts een engagement voor zes jaren mogen aangaan.

Andere vrijwilligers worden, behoudens het bepaalde bij de volgende § en bij het onderdeel *D* van dit hoofdstuk voor vier of voor zes jaren aangenomen. (*a. v.*, § 2).

§ 344. Verbintenissen voor den dienst bij de Landmacht in *West-Indië* moeten voor den tijd van zes jaren worden aangegaan. (*a. v.*, § 4).

§ 345. Het maximum der premien, voor de engagementen vastgesteld, kan, maar behoeft niet, aan elken vrijwilliger te worden toegekend. (*a. v.*, *art.* 12, § 1).

§ 346. Ten aanzien van de premien worden met *Nederlanders* gelijkgesteld de vreemdelingen of de den staat van *Nederlander* verloren hebbende personen, die reeds in kolonialen militairen dienst zijn geweest en dien dienst op eervolle wijze hebben verlaten. (*a. v.*, § 2).

§ 347. Gewezen militairen der Landmacht in *Oost- en West-Indië*, in het genot van voortdurend gagement wegens volbrachten dienst volgens de thans bestaande bepalingen, genieten bij hun weder indiensttreden geen engagement-premie. (*a. v.*, § 3, en *K. B.* 24 Aug. 1883, n°. 17, *B. U.* 811).

§ 348. De engagement-premie en het aanbrenngeld worden, behoudens het bepaalde bij de volgende zinsnede, zonder eenige inhouding, doch eerst dan uitbetaald, wanneer de verbintenis door den commandeerenden officier van het Koloniaal-Werfdepot is bekrachtigd en den vrijwilliger de krijgsartikelen zijn voorgelezen.

Aan vrijwilligers, herkomstig uit de Rijksgestichten te *Ommer-schans* en te *Veenhuizen*, kan $\frac{1}{4}$ van de engagement-premie, die hun is toegekend, worden uitbetaald, terwijl van het overblijvende datgene wordt gekort, wat zij, na hunne vrijwillige verbintenis, aan het gesticht, dat zij verlaten hebben, nog schuldig zijn. (*Voorschr. a. v.*, *art.* 13, § 1).

§ 349. Het aanbrenngeld bedraagt, behoudens het hierachter bepaalde, f 10.— voor iederen vrijwilliger.

De uitbetaling daarvan geschiedt door de zorg van het Koloniaal-Werfdepot, zoo mogelijk ter plaatse, waar de aanbrennger dit verlangt, doch niet eer dan nadat de vrijwilliger te *Harderwijk* definitief aangenomen is. (*a. v.*, § 2).

§ 350. Het aanbrenngeld wordt niet toegekend voor: (20)

(20) Tot nader order wordt geen aanbrenngepremie uitbetaald wegens het aanbrenngen van vreemdelingen, die zich voor den kolonialen militairen dienst verbinden. (*M. B.* 1 Feb. 1882, n°. 15, *B. U.* 686).

Het toekennen van aanbrenngeld ter zake van het indiensttreden van militairen komt overigens niet te pas, wanneer zij zich zonder iemands tus-

- a. Vrijwilligers die te *Harderwijk* zich aanbieden en inwoners zijn van die plaats en onderhoorigheden;
- b. te *Harderwijk* gepasporteerde militairen van de koloniale troepen, tenzij sedert hunne pasportceering meer dan één jaar verlopen is, of wel dat zij vreemdelingen zijn, die na hunne pasportceering naar hun vaderland zijn teruggekeerd en later van daar, door andere personen, op risico en kosten dezer laatsten, herwaarts zijn geleid;
- c. vreemdelingen of *Nederlanders*, die geheel afzonderlijk of door vader, broeder of een ander lid der familie geleid naar *Harderwijk* komen, met het bepaalde doel, zich aldaar in kolonialen militairen dienst te begeven;
- d. vrijwilligers, herkomstig uit de Rijksgestichten te *Ommerschans* en te *Veenhuizen*;
- e. gewezen gegradueerden, die zich opnieuw verbinden. (*a.v.*, § 3).

§ 351. De plaatselijke en garnizoenscommandanten kunnen aan *Nederlanders* of in dit hoofdstuk met hen gelijkgestelden, die zij zonder eene bijzondere machtiging van den Minister van Oorlog voorloopig hebben aangenomen, en die niet uit de Rijksgestichten te *Ommerschans* en te *Veenhuizen* herkomstig zijn, een voorschot op de eventueel bedongen engagement-premie doen uitbetalen, voor rekening van het Koloniaal-Werfdepot.

schenkomst bij de bevoegde autoriteit aanmelden om dienst te nemen, noch ook wanneer zij, of wel anderen voor hen, zich tot het Departement van Oorlog hebben gewend, om, met afwijking van de eene of andere bepaling van de voorschriften op de werving, tot den kolonialen dienst te worden toegelaten. (*M. A.* 24 Jan. 1867, n°. 28 I).

Met afwijking van het vastgestelde in de *M. A.* van 24 Jan. 1867, n°. 28 I, is bepaald, dat het aanbrenggeld zal worden toegekend voor de hieronder genoemde categorieën van personen, voor zoover die, na zich bij het Koloniaal-Werfdepot of bij een der plaatselijke of garnizoenscommandanten ter dienstneming voor het Leger in Oost-Indië, of voor de Landmacht in West-Indië te hebben aangemeld, met machtiging van genoemd Departement voor dien dienst worden aangenomen; als: *a.* voor hen, die niet den vereischten leeftijd bezitten, of wel den vastgestelden leeftijd hebben overschreden; *b.* voor hen, die de vereischte lengtemaat missen; *c.* voor gehuwden (weduwnaars met kind of kinderen hieronder begrepen); *d.* voor hen, die wegens lichaamsgebreken uit den dienst zijn ontslagen. (*M. A.* 4 Oct. 1886, V 40 *Kab.*); *e.* voor hen die alleen wegens lichte lichaamsgebreken voor den kolonialen militairen dienst ongeschikt zijn. (*M. A.* 10 Aug. 1888, n°. 51).

Dat voorschot mag in geen geval voor eenig vrijwilliger meer dan *twintig gulden* bedragen en zal niet worden uitbetaald dan nadat den vrijwilliger de krijgsartikelen zijn voorgelezen. (*a. v.*, § 4).

§ 352. In den regel zal de vrijwilliger, die niet de vereischte bescheiden kan overleggen, voor den dienst worden afgewezen.

In bijzondere gevallen kan hem echter, bij het ontbreken van een enkel bewijsstuk en in afwachting dat dit wordt ontvangen, hoogstens gedurende *acht* dagen, ter voorziening in zijn levensonderhoud, een daggeld van f 0.80 worden uitbetaald, ter plaatse, waar hij zich aangeboden heeft.

Is, ter bekoming van het ontbrekende stuk, de tusschenkomst noodig van eenig ander Departement van Algemeen Bestuur dan het Departement van Oorlog, dan kan de termijn van *acht* dagen worden verlengd tot hoogstens *veertien* dagen.

Voor die verlenging wordt de toestemming van den Minister van Oorlog gevorderd. (*a. v.*, *art.* 14, § 1).

§ 353. Extracten-*strafregister* van gewezen mariniers kunnen door de militaire autoriteiten rechtstreeks aan de betrokken commandanten der bataljons van het Korps Mariniers worden aangevraagd. (*a. v.*, § 2).

De Directeuren en Commandanten der Marine zijn uitgenoodigd, de door plaatselijke en garnizoenscommandanten aan hen gevraagd wordende extracten uit de *conduiteboekjes* van gewezen schepelingen *rechtstreeks* aan die autoriteiten te doen toekomen. (*M. K.* 22 Dec. 1885, n°. 6, *B. U.* 902).

§ 354. Ten aanzien van vrijwillig dienende militairen van het leger hier te lande, en ten opzichte van ingelijfd en bij de militia, niet met onbepaald verlof van het korps afwezig, bestaan, voor wat den overgang bij de Koloniale troepen betreft, bijzondere bepalingen. (*Voorschr. a. v.*, *art.* 15).

Voor het aangaan van eene *verbintenis op proef* door bepaald aangegeven categorieën van recruten zijn voorschriften gegeven bij *M. A.* 25 Maart 1887, *Kab. G*¹⁶.

B. De verbintenis voor de betrekking van soldaat-schrijver. (21).

§ 355. Als soldaat-schrijver bij de militaire administratie van het Leger in *Ned. Indië* worden aangenomen ongehuwden, niet ouder, dan vijf en dertig jaren, die voldoen aan een door den Minister van Koloniën te regelen examen, fysiek geschikt bevonden worden voor den dienst bij het voormelde Leger, en de stukken overleggen, vercischt tot het aangaan eener militaire verbintenis als soldaat bij dat Leger. (22) [*Voorschr. K. B. 9 Sept. 1886, n°. 25, art. 1, B. U. 929*].

§ 356. Het examen voor soldaten-schrijver, bestemd voor den dienst der militaire administratie bij het Leger in *Nederlandsch-Indië* wordt op den *eersten* en *derden Woensdag* van elke maand gehouden aan het Departement van Koloniën.

Tot dat examen worden toegelaten allen, die zich daartoe bij het Departement van Koloniën aanmelden, onder overlegging eener daartoe betrekkelijke schriftelijke verklaring van den plaatselijke commandant te 's Gravenhage. (*M. B. 28 Sept. 1886, n°. 52, art. 1, B. U. 929*).

§ 357. Het examen omvat: *a.* het schrijven van eene vaardige en duidelijk leesbare hand; *b.* het maken van een opstel over een eenvoudig onderwerp in de Nederlandsche taal, zonder zinstorende taal- en stijlfouten; *c.* het vlug en zonder grove zinstorende fouten schrijven onder eenvoudig Hollandsch dictée; *d.* het vlug en verstaanbaar lezen van gedrukt en geschreven schrift; *e.* de vaardige toepassing van de vier hoofdregels der rekenkunde, met gebruik van tiendeelige breuken. (*a. v., art. 2*).

(21) De chefs der korpsen en inrichtingen van de Landmacht zijn uitgenoodigd, de hierna volgende bepalingen betrekkelijk de verbintenis van soldaat-schrijver den *eersten Maandag* of den *eersten Zaterdag* van elk kwartaal aan hunne onderhoorigen beneden den rang van officier te doen voorlezen. (*M. B. 28 Sept. 1886, n°. 52, B. U. 929*).

(22) De artt. 1, 2, 3, 4 en 8 van het K. B. dd. 9 Nov. 1879, n°. 27, zijn van toepassing op de actief dienende militairen beneden den rang van officier van de Landmacht in Nederland, die zich (met machtiging of op last van den Minister van Oorlog) naar 's Gravenhage begeven tot het afleggen van het in deze § genoemd examen voor soldaat-schrijver bij de militaire administratie van het Leger in *Nederlandsch-Indië*. (*K. B. 6 Juni 1884, n°. 31, B. U. 861*).

§ 358. De commissie van examen, bestaande uit twee of meer door den Minister van Koloniën aan te wijzen officieren of gepensionneerde officieren van de militaire administratie bij het Leger in *Nederlandsch-Indië*, brengt binnen 24 uur na den afloop van het examen, aan dien Minister schriftelijk rapport uit nopens hare bevinding en geeft daarbij omtrent elken candidaat bepaaldelijk aan, of zij hem al dan niet geschikt acht om als soldaat-schrijver te worden aangenomen. (*a. v.*, art. 3).

§ 359. De kandidaten, die ter aanneming geschikt geacht worden, melden zich opnieuw aan bij den plaatselijken commandant te 's *Gravenhage*, voorzien van de hun door deze autoriteit, overeenkomstig § 356 afgegeven verklaring, die — ten blijke hunner geschiktheid — namens den Minister van Koloniën wordt aangevuld met de woorden: „heeft aan het examen voldaan”. Zij worden, door de zorg van den plaatselijken commandant gedirigeerd op het Koloniaal-Werfdepot te *Harderwijk*. (*a. v.*, art. 4).

§ 360. Hij, die als soldaat-schrijver wordt aangenomen, gaat eene militaire dienstverbintenis aan voor den tijd van zes jaar onder genot van handgeld ten bedrage van *f* 200 (*tweehonderd gulden*) en overigens op den gebruikelijken voet. (*Voorschr.*, *a. v.*, art. 2).

§ 361. Nadat hij aan de zesjarige dienstverbintenis *ten volle* voldaan heeft, wordt hem — behoudens het bepaalde bij § 362 — eene gratificatie uitgekeerd, ten bedrage van *f* 50 (*vijftig gulden*) voor elk buiten *Nederland* in die verbintenis doorgebracht effectief dienstjaar; daarbij wordt echter niet in rekening gebracht de diensttijd, die ingevolge art. 8 van het Reglement, vastgesteld bij K. B. van 24 Aug. 1875, n°. 42 (*Ind. St.bl.* 1876, n°. 44) bij de toekenning van gagement niet in rekening zou kunnen worden gebracht.

De gratificatie valt mede ten deel over den reeds volbrachten diensttijd aan hem, die vóór het einde der zesjarige dienstverbintenis de gelèderen verlaat, in het genot tredende van *tijdelijk* of van *voortdurend* gagement. Bij toepassing van deze alinea geldt voor de berekening van den diensttijd de regel, dat een overschietend gedeelte van een jaar voor een geheel jaar telt als het zes maanden of meer bedraagt, doch overigens verwaarloosd wordt. (*a. v.*, art. 3).

§ 362. De gratificatie wordt niet toegekend aan hem, die

den dienst op niet-cervolle wijze verlaat, d. i. ingevolge rechterlijk vonnis of wel met een zoogenaamd paspoort Litt. B. (*a. v., art. 4*).

§ 363. De Gouverneur-Generaal is bevoegd om, bijaldien bijzondere omstandigheden dit raadzaam doen achten, den militairen schrijver, hoewel hij niet geheel voldaan heeft aan de zesjarige dienstverbintenis, in het bezit te stellen van de gratificatie berekend overeenkomstig het slot van § 361. (*a. v., art. 5*).

§ 364. Komt de militaire schrijver vóór het volbrengen van de zesjarige dienstverbintenis te overlijden, dan komt aan zijnen boedel toe het bedrag der gratificatie, mede berekend overeenkomstig het slot van § 361. (*a. v., art. 6*).

C. *De verbintenis voor den dienst der Genie.*

§ 365. Ter opleiding voor den dienst der Genie worden jaarlijks aangenomen eenige krachtig gebouwde jongelingen, die den vollen ouderdom van 16 jaren hebben bereikt, het 19de levensjaar nog niet zijn ingetreden, behoorlijk kunnen lezen en schrijven, bedreven zijn in de toepassing van de vier hoofdregels der rekenkunde op geheele getallen, en overigens voldoen aan de eischen voor eene toelating tot een engagement als soldaat der Infanterie bij het Leger in *Nederlandsch-Indië*.

In verband met de werving dezer jongelingen, worden door den Minister van Kolonien, in de maanden Januari en Februari de noodige oproepingen gedaan, met vermelding van het aantal beschikbare plaatsen en met uitnoodiging aan de sollicitanten om zich tusschen 1 en 20 Maart d. a. v. aan te melden bij een der plaatselijke of garnizoenscommandanten of bij den commandant van het Korps Genietroepen.

De jongelingen, die onder overlegging van voldoende papieren, aan bedoelde uitnoodiging gevolg geven en daarna, bij geneeskundig onderzoek, fysiek geschikt bevonden worden, zullen worden toegelaten tot het afleggen van een mondeling en schriftelijk examen ten overstaan van een' door de betrokken commandant aan te wijzen officier, welk examen strekken moet ter beoordeeling, wie van de jongelingen voldoen aan de eischen van schoolkennis, hiervoren in deze § vermeld.

De overgelegde bescheiden worden, met het door de jongelingen bij het examen verrichte werk, zoo spoedig mogelijk door de plaatselijke en garnizoenscommandanten gezonden aan den commandeerenden officier van het Korps Genietroepen, die omtrent de eigenlijke aanneming beslist en, zoo

noodig, de aspiranten op een der laatste dagen van Maart naar de standplaats van den staf van het korps ontbiedt tot het afleggen van een vergelijkend examen ten overstaan van den directeur der school van het korps en van een der luitenants-onderwijzers dier school.

Kan op voorschreven wijze het gevorderd aantal aspiranten worden verkregen, dan zal voortaan jaarlijks op gelijke wijze worden gehandeld. (*M. B.* 7 Sept. 1875, n°. 25P, *B. U.* 453, 26 Feb. 1879, n°. 57, *B. U.* 524, *M. A.* 27 Nov. 1879, n°. 29 en *M. A.* 30 Oct. 1880, n°. 29, *B. U.* 590).

§ 366. De verbintenis moet worden aangegaan voor den tijd van tien jaren, waarvan drie jaren te dienen in *Nederland* en zeven in *Nederlandsch-Indië*. (*a. v.*).

§ 367. De opleiding heeft plaats bij het Korps Genietroepen. De voorloopige verbintenis moet door den chef van dat korps worden bekrachtigd. (*a. v.*).

§ 368. De aangenomene ontvangt bij zijn indiensttreden eene gratificatie van 50 gulden, en wordt verder, gedurende zijn verblijf bij gemeld korps, wat kleeding, uitrusting en soldij betreft, gelijkgesteld aan de overige bij dat korps dienende jongelingen.

Hem worden, bij bevordering, uitsluitend titulaire graden verleend; doch als sergeant-titulair wordt hem, *boven zijne soldij*, de inleg in de menage der onderofficieren vergoed.

§ 369. Zoodra hij, ter uitzending naar *Nederlandsch-Indië*, bij het Koloniaal-Werfdepot aankomt, wordt hem eene gratificatie van 300 gulden uitgekeerd.

Gelijktijdig wordt hij dan definitief aangesteld bij het kader der Genietroepen in den graad, waarvoor hij geschikt is bevonden. (*a. v.*).

§ 370. Zijn dienstverband wordt, bij inscheping naar *Nederlandsch-Indië*, *verminderd met een jaar*, wanneer hij als korporaal, en met twee jaren, indien hij als sergeant vertrekt. (*a. v.*).

D. *De verbintenis als onderofficier, onderofficier-schrijver of -kwartiermeester.*

§ 371. Aan iederen gewezen onderofficier van het Leger hier te lande, het Korps Mariniers of de Landmacht in *Oost- of West-Indië*, die in den graad, laatstelijk door hem werkelijk bekleed, met eene verbintenis voor den tijd van drie jaren voor den militairen dienst in *Nederlandsch-Indië* wordt aangenomen, kan — behoudens het bepaalde bij art. 19 van het Reglement op het

toekennen van gagement aan de Europeesche militairen beneden den rang van officier van de Landmacht in *Nederlandsch-Indië* en aan de met hen gelijkgestelde militaire personen — een handgeld worden toegekend ten bedrage van *drie honderd gulden*. (f 300). (*K. B.* 16 *Sept.* 1875, n°. 36, *B. U.* 454 en *M. B.* 20 *Dec.* 1875, n°. 32P, *B. U.* 458).

§ 372. Ieder gewezen onderofficier kan op den voet, in de voorgaande § omschreven, tot eene koloniale militaire verbintenis worden toegelaten, wanneer hij: 1°. niet ouder is dan 44 jaren; 2°. de gelederen laatstelijk, en niet langer dan zes jaren geleden, in den graad van onderofficier (echter niet als vuurwerker, geweermaker en dergelijken) met pensioen, gagement, of certificaat van goed gedrag verlaten heeft; en 3°. voldoet aan de overige voor de toelating tot den kolonialen dienst gestelde eischen. (*M. B.* 18 *Sept.* 1875, n°. 56P, *B. U.* 454).

§ 373. Gewezen onderofficieren-schrijver of -kwartiermeester kunnen, ongeacht hunnen leeftijd en behoudens het bepaalde bij art. 19 van het gagements-reglement, vastgesteld bij Zr. Ms. besluit dd. 24 Augustus 1875, n°. 42, in *Nederland* tot eene koloniale verbintenis op den voet, als in § 371 omschreven, worden toegelaten in den graad en de betrekking, welke zij als zoodanig laatstelijk hebben bekleed, wanneer zij: 1°. eene goede gezondheid genieten en lichamelijk geschikt zijn om in dezelfde betrekking bij gemeld leger te dienen; 2°. de bewijsstukken hebben overgelegd, voor de koloniale verbintenissen gevorderd. (*M. B.* 3 *Juni* 1879, n°. 92, *B. U.* 528).

E. *Buitengewoon gunstige bepalingen, vastgesteld voor den dienst bij het Leger in Nederlandsch-Indië.*

§ 374. Het aannemen van *handgeld*, *premie* of *gratificatie* staat de bevordering van den vrijwilliger bij het Indische leger niet in den weg. (*M. A.* 6 *Jan.* 1860, n°. 51 B, 23 *Jan.* 1861, n°. 12B, en *B. Gov. Gen. van N. I.* dd. 5 *Juni* 1877, n°. 37).

§ 375. Voor bevordering komen in aanmerking zij, die, bij goed gedrag, de vereischte geschiktheid voor den naasten hooger grad bezitten.

§ 376. De militaire schrijvers moeten van die geschiktheid bij examen doen blijken.

De soldaat-schrijver kan achtereenvolgens bevorderd worden tot korporaal-schrijver, sergeant-schrijver, sergeant-majoor-schrijver, adjudant-onderofficier-schrijver der 2de klasse en adjudant-onderofficier-schrijver der 1ste klasse.

In laatsbedoelden graad geniet hij een traktement van 125 gulden *per maand*, benevens vivres of vergoeding deswege ad f 0.40 daags.

§ 377. Aan reëngagementen zijn in *Indië* hooge premiën verbonden.

§ 378. Het gagement (pensioen) bedraagt per jaar:

	minstens	hoogstens
voor een' adjudant-onderofficier	f 320	f 480
„ „ sergeant-majoor	„ 290	„ 450
„ „ sergeant	„ 260	„ 420
„ „ korporaal	„ 220	„ 380
„ „ soldaat	„ 200	„ 320

(K. B. 24 Aug. 1875, n°. 42, B. U. 458).

§ 379. De aanspraak op het *minimum*-gagement wordt verkregen na *twalf*, en die op het *maximum* na *twintig* Indische dienstjaren.

Voor elk jaar dienst in *Indië* boven de *twalf* klimt alzoo het *minimum*-gagement met 20 gulden 's jaars tot dat het *maximum* van het gagement bereikt is.

Bij de berekening van het gagement gelden ook dienstjaren, die gevolgd zijn door eene *interruptie van dienst*.

Zij gelden *ten volle*, indien de interruptie *minder* dan *een geheel* jaar duurde. Bij interruptie van *langer* dan *een* jaar worden de dienstjaren voor de *helft* in rekening gebracht.

Voor de *helft* komen ook in rekening geldende dienstjaren bij het Leger hier te lande of dienstjaren bij de Zeemacht, *niet* met *Indische* dienstjaren gelijk te stellen. (*a. v.*).

Voorts wordt het gagement toegekend wegens verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken, *niet* het gevolg van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag, mits de betrokken militair voor de verdere waarneming van den militairen dienst ongeschikt zij.

Voortdurend gagement wordt alsdan verleend bij voortdurende ongeschiktheid voor den militairen dienst, *tijdelijk* gagement in alle andere gevallen. (*a. v.*).

Het tijdelijk gagement vervalt met ultimo December van het jaar, volgende op dat der toekenning; het wordt echter opnieuw voor één jaar verleend, indien — ten hoogste drie maanden voor den vervaldag of binnen drie maanden daarna — blijkt, bij een geneeskundig onderzoek in *Nederland*, ten genoegen van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* ten genoegen van den Gouverneur-Generaal dier gewesten, dat de belanghebbende nog ongeschikt is voor de waarneming van den militairen dienst; het kan in geen geval langer genoten worden dan gedurende vier jaren. (*K. B.* 23 *Maart* 1882, n°. 7, *B. U.* 690).

§ 380. Ongeschiktheid, ontstaan *in* en *door* den dienst, of wel ontstaan na *acht* geldende Indische dienstjaren, geeft aanspraak op het *minimum* van het gagement, tenzij de belanghebbenden, wegens meer dan 12 dienstjaren, op hooger gagement aanspraak hebben.

Is de ongeschiktheid *niet in* en *door* den dienst ontstaan, en telt de belanghebbende daarbij geen *acht* geldende dienstjaren, dan wordt het gagement tot de *helft* van het minimum bedrag toegekend.

Het gagement wordt bij verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken (niet ontstaan door eigen schuld), in de navolgende gevallen *aanmerkelijk verhoogd*, en wel:

met $\frac{1}{4}$, wanneer de belanghebbende *een* der ledematen of wel het noodzakelijk gebruik daarvan mist, of volkomen blind is aan *één* oog;

met $\frac{1}{2}$, bij verlies of gemis van het noodzakelijk gebruik van *twee* of *meer* ledematen, of bij volkomen blindheid op *beide* oogen.

Gaat het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen gepaard met het verlies of gemis van het noodzakelijk gebruik van een of meer ledematen, dan wordt de verhooging van het gagement toegekend, zoowel ter zake van het een, als van het ander.

De militair kan dus, b. v. wanneer hij aan blindheid, het verlies of gemis van het gebruik van *twee* ledematen paart, het *dubbele* van het gagement bekomen waarop hij anders aanspraak zou hebben. (*K. B.* 24 *Aug.* 1875, n°. 42, *B. U.* 458).

§ 381. De bepalingen in de §§ 378—380 vermeld, gelden echter niet voor militairen, bestemd om naar *Nederlandsch-Indië* te worden uitgezonden en als zoodanig in de sterkte van het

Koloniaal-Werfdepot gevoerd. Deze militairen worden ingeval van ongeschiktheid voor den militairen dienst gepensionneerd volgens de bepalingen, vastgesteld voor militairen van het leger hier te lande. (K. B. 1 Dec. 1879, n°. 36, B. U. 547).

Bovendien hebben gegageerde militairen van het Indische leger aanspraak op plaatsing in het *Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis te Bronbeek*, waar zij, gelijk algemeen bekend is, op uitstekende wijze worden verzorgd. (K. B. 31 Oct. 1862, n°. 86).

F. *Detacheering van onderofficieren bij het Leger in Nederlandsch-Indië.*

§ 382. Onderofficieren van het Leger hier te lande, op wie het K. B. van 29 Juli 1873, St.bl. n°. 119 (zie § 984) niet toepasselijk is, kunnen met hunne toestemming — en, zoo zij minderjarig zijn, met toestemming van hunne ouders of voogden — door den Minister van Oorlog voor den tijd van vier jaren, de heen- en terugreis daaronder begrepen, worden gedetacheerd bij het Leger in *Nederlandsch-Indië*. De aldus gedetacheerde onderofficieren kunnen eene gratificatie genieten van f 200. (K. B. 22 April 1887, n°. 33, B. U. 959.)

Voor de bedoelde detacheering komen alleen in aanmerking onderofficieren, die als vrijwilliger nog minstens een jaar te dienen hebben. (M. B. 17 Mei 1887, n°. 25, B. U. 959).

§ 383. De onderofficieren, die in voege voorschreven bij het Indische leger worden gedetacheerd, zijn bestemd om het *dienstdoend* kader bij dat Leger te versterken. Op dien grond kunnen zij gedurende den tijd hunner detacheering niet tot de lessen van den voorbereidenden cursus of van de Militaire School te *Meester-Cornelis* worden toegelaten, en kan hun derhalve alleen dan worden toegestaan in Indië het examen voor den rang van tweede-luitenant af te leggen, indien zij zich voor bedoeld examen bekwamen, zonder aldaar de lessen van eenigen cursus bij te wonen. (M. A. 20 Juli 1888, n°. 71).

HOOFDSTUK XVI.

Voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve.

A. *Vorming en samenstelling van de Koloniale Reserve, benevens algemeene dienstregeling.*

§ 384. De Koloniale Reserve, ofschoon deel uitmakende van het leger in *Nederlandsch-Indië*, staat, behoudens hare in deze regeling omschreven aanrakingen met het Departement van Koloniën, rechtstreeks onder de bevelen van den Minister van Oorlog. (*K. B.* 24 Aug. 1890, n°. 18, *Voortl. Regeling*; art. 1, § 1, *B. U.* 1124).

§ 385. Zij wordt gevestigd te Nijmegen en te Zutphen en samengesteld uit een staf en vijf compagnieën, waaronder ten minste ééne reconvallescenten-compagnie, een en ander geleidelijk op te richten.

Het korps behoort tot het wapen der Infanterie, tenzij het nader mag blijken mogelijk te zijn daarbij ook artilleristen in te deelen en te oefenen, in welk geval ééne der compagnieën tot dit doeleinde kan worden bestemd. (*a. v.*, § 2).

§ 386. Bij den staf kunnen worden ingedeeld:

1 luitenant-kolonel of majoor, commandant van het korps; 1 kapitein- of luitenant-adjutant; 1 officier van gezondheid der 1ste of 2de klasse; 1 kapitein- of luitenant-kwartiermeester; 1 adjutant-onderofficier; een sergeant-majoor- of sergeant-gymnastiek- en schermmeester; 1 korporaal-tamboer; 1 kleermaker en 1 schoenmaker, beiden geassimileerd met den graad van korporaal; 1 mr. gewermaker en 2 schrijvers. (*a. v.*, § 3 en *K. B.* 21 Juli 1892, n°. 26, *R. M.* 445).

§ 387. Bij eene reconvallescenten-compagnie kunnen worden ingedeeld :

1 kapitein; 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse en 3 luitenants;

en voorts : *a.* vast personeel : 1 adjudant-onderofficier-kwartiermeester; 1 militair-apothekersbediende; 1 sergeant-majoor; 1 fourier; 4 sergeanten; 6 korporaals; 2 tamboers en 20 soldaten;

b. reconvallescenten : 25 onderofficieren (adjudanten-onderofficier, sergeanten-majoor, sergeanten of fouriers), 20 korporaals en 152 soldaten, tamboers en hoornblazers. (*a. v.*, § 4).

§ 388. Bij elk der overige compagnieën kunnen worden ingedeeld : 1 kapitein; 4 luitenants; 1 sergeant-majoor; 1 fourier; 10 sergeanten; 16 korporaals; 212 soldaten; 2 tamboers of hoornblazers. (*a. v.*, § 5).

§ 389. Bij de Koloniale Reserve kunnen worden ingedeeld de volgende categorieën van officieren :

a. officieren, behoorende tot de troepen in *Oost- of West-Indië* die in *Nederland* vertoeven, met verlof, of wel in afwachting van hun vertrek naar de koloniën;

b. officieren van het leger hier te lande, geschikt en genegen om gedetacheerd te worden bij de troepen in *Oost- of West-Indië*;

c. gepensioneerde officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* door den Koning voor een' bepaalden tijd van ten hoogste vijf jaar in activiteit hersteld.

De sub *c* genoemde officieren worden in den regel alleen bij eene reconvallescenten-compagnie geplaatst. (*a. v.*, § 6).

§ 390. Behoudens het bepaalde bij de §§ 391 en 412, kunnen bij de Koloniale Reserve worden opgenomen :

a. bij de reconvallescenten-compagnieën :

1°. als reconvallescenten, ongehuwde (bij uitzondering met speciale machtiging van den Minister van Oorlog — na overleg met den Minister van Koloniën — ook gehuwden) gewezen militairen, gediend hebbende bij de troepen in *Oost- of West-Indië* die wegens ziekte van dáár zijn teruggekeerd naar *Nederland* en omtrent wie de uitslag van een militair geneeskundig onderzoek doet verwachten, dat zij bij eene reconvallescenten-compagnie verpleegd, binnen twee

jaar de geschiktheid voor den actieven militairen dienst zullen herwinnen ;

- 2°. als vast personeel, zooveel mogelijk gepensioneerde of gegageerde militairen (ook niet-Nederlanders) van het Leger hier te Lande of wel gediend hebbende bij de troepen in *Oost- of West-Indië*, van wie de commandant van het korps, na kennisneming van den uitslag van een militair geneeskundig onderzoek nog goede diensten verwacht gedurende een door hem te bepalen tijdsverloop overeenkomstig hetwelk de duur der verbintenis wordt bepaald, tot een maximum van zes jaar ;

b. bij de validen-compagnieën :

Nederlanders, die bij een militair geneeskundig onderzoek geschikt bevonden zijn voor den actieven militairen dienst ;

Niet-Nederlanders, kunnen, — doch alleen nadat in elk speciaal geval daartoe eene bijzondere machtiging is verleend door den Minister van Oorlog — ook bij de validen-compagnieën worden ingedeeld, voor zooveel zij zijn ingezetene van of zoon van een ingezetene van het Rijk of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen. (*a. v.*, § 7 en *K. B.* 21 *Juli* 1892, n°. 26, *R. M.* 445).

De gebreken vermeld onder de nummers 7 en 27 van kolom A van het reglement onder A vastgesteld bij *K. B.* van 2 Nov. 1883, *St. bl.* n°. 151, sluiten de geschiktheid voor den dienst bij de Koloniale Reserve niet uit. (*K. B.* 11 *Maart* 1891, *St. bl.* n°. 73, *B. U.* 1164).

§ 391. Ongerekend de reconvallescenten wordt niemand beneden den rang van officier, in de Koloniale Reserve opgenomen, dan nadat hij zich schriftelijk heeft verbonden om den Staat der Nederlanden gedurende ten minste zes achtereenvolgende jaren als militair zoowel in — als buiten Europa te dienen.

Voor de werving tot aanvulling van de Koloniale Reserve gelden overigens, voor zooveel deze „voorloopige regeling” niet anders bepaalt, de voorschriften, die van kracht zijn of zullen zijn voor de werving bij het leger hier te lande. (*a. v.*, § 8).

§ 392. Bij het aangaan der verbintenis in § 391 bedoeld, wordt den geworvene eene premie toegelegd van ten hoogste drie honderd gulden, waarvan hem echter niet meer dan vijftig gulden wordt uitgekeerd, terwijl het overige, overeenkomstig

regelen daarvoor vast te stellen bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Koloniën en van Oorlog, wordt beheerd, na ten name van den eigenaar te zijn ingelegd in 's Rijkspostspaarbank, onder zoodanig verband als de genoemde Ministers zullen bepalen. (*a. v.*, § 9).

§ 393. Het aanbrenngeld bedraagt ten hoogste tien gulden per hoofd, doch wordt niet toegekend voor reconvalescenten, noch ook voor het vaste personeel bij de reconvalescenten-compagnieën. (*a. v.*, § 10).

§ 394. De commandant der Koloniale Reserve wordt door den Koning benoemd op de gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog.

De overige officieren worden aangewezen bij eene gemeenschappelijke beschikking van de genoemde Ministers. (*a. v.*, § 11).

§ 395. De officieren van het leger hier te lande, die bij de Koloniale Reserve worden ingedeeld, worden boven de formatie van het genoemde leger gevoerd en kunnen door den Koning, op gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog, worden gedetacheerd voor den tijd van ten hoogste vijf jaar bij de troepen in *Oost-* of *West-Indië*, zijnde in het genoemde tijdsverloop de tijd begrepen voor de reis heen en terug. (*a. v.*, § 12).

§ 396. Geen officier of minder militair van de Koloniale Reserve wordt aangewezen tot vertrek naar *Oost-* of *West-Indië*, dan nadat bij een militair geneeskundig onderzoek is gebleken, dat hij op het oogenblik dier aanwijzing fysiek geschikt is voor den actieven militairen dienst aldaar.

De militair beneden den rang van officier, aldus uitgezonden, kan in de koloniën niet anders dan na eene speciale machtiging van den Minister van Koloniën den dienst verlaten.

Hij kan zich dáár te lande zonder zoodanige machtiging wel reëngageeren, maar alleen om te dienen zoowel in als buiten Europa en met dien verstande, dat hij in geen geval langer dan zes jaar onafgebroken in de kolonie verblijve; naar *Nederland* terugkeerende wordt hij weder opgenomen in de Koloniale Reserve, een en ander overeenkomstig regelen, nader door den Minister van Koloniën en van Oorlog bij gemeenschappelijke beschikking vast te stellen. (*a. v.*, § 13).

§ 397. De Koloniale Reserve is, zoolang dienaangaande bij

gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën niet anders is bepaald, vrijgesteld van het verichten van garnizoensdienst, — de inwendige dienst wordt zooveel in dit voorschrift niet anders is bepaald, zooveel mogelijk geregeld in overeenstemming met de bepalingen geldende voor het wapen der Infanterie bij het leger hier te lande, van welke bepalingen — behoudens het vorenstaande — niet mag worden afgeweken dan na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog. (*a. v.*, § 14).

§ 398. De oefeningen worden geleid en gehouden in overeenstemming met de reglementen, geldende voor het leger hier te lande. (*a. v.*, § 15).

B. De huisvesting, kleeding, voeding, uitrusting, bewapening en ziekzorg, en voorts van de administratie.

§ 399. Voor zooveel in deze regeling niet anders is bepaald, wordt de Koloniale Reserve gehuisvest en gevoed overeenkomstig de bepalingen, vastgesteld of nog vast te stellen voor de korpsen van het leger hier te lande. (*a. v.* art II, § 1).

§ 400. Officieren en minderen van de Koloniale Reserve dragen de uniform van de Infanterie van het leger in *Oost-Indië*, behoudens de volgende verschillen:

- a.* het personeel beneden den graad van adjudant-onderofficier draagt op den linker bovenarm een hoorn, voor de onderofficieren van geborduurd gouddraad, voor de overigen van geel kemelsgaren;
- b.* de kraag en de opslagen der mouwen van de kapotjas zijn van lichtblauw laken met gelen bies;
- c.* de distinctieven van het kader worden aangebracht overeenkomstig de modellen daarbij geldende voor de Infanterie van het leger hier te lande. (*a. v.*, § 2).

§ 401. De Koloniale Reserve wordt gewapend en van ledergoed alsmede van munitie voorzien door de zorg van het Departement van Oorlog.

Wordt overgegaan tot de oprichting van eene artillerie-compagnie, dan worden dienaangaande met betrekking tot de wapenen en het ledergoed door den Koning nadere bevelen gegeven. (*a. v.*, § 3).

§ 402. De administratie van de Koloniale Reserve wordt, voor zooveel in deze regeling niet anders is bepaald, geheel gevoerd overeenkomstig het Reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 7 Februari 1886, n°. 14, en overeenkomstig de voorschriften tot uitvoering van dat reglement gegeven of nog te geven door of vanwege den Minister van Oorlog, een en ander met inachtneming van het volgende:

- a. bij toepassing van de artikelen 60, 61, 65, 66, 84, punt *e*, 91, punt *e*, 99, 117, 129, 130, 133, 134, 135, 149, 163, 172, 173, 175, 179, 209, punt *a*, *b* en *g*, 278, 307 en 309 van het administratie-reglement, treedt de Minister van Koloniën op in stede van den Minister van Oorlog;
- b. met betrekking tot de Koloniale Reserve, zijn de 2de alinea van art. 151 en voorts art. 304 van het reglement niet toepasselijk;
- c. de rekening en verantwoording van het korps wordt bij het Departement van Koloniën onderzocht, waarbij mutatis mutandis de regelen gelden, vastgesteld in het zesde Hoofdstuk van het meergenoemde reglement, met dien verstande, dat de Minister van Koloniën, dit noodig oordeelende, overleg met het Departement van Oorlog aan de verevening doet voorafgaan;
- d. de opgaven, benoëdigd tot het aanhouden der stamboeken (art. 320 van het reglement) worden bij het einde van elke drie maanden ook gezonden aan het Departement van Koloniën. (*a. v.*, § 4).

§ 403. Bijaldien de menagerekening slechts eene uitdeeling gedooft van minder dan vijftien cents per man en per dag, dan wordt hetgeen aan dat bedrag ontbreekt, bijgepast ten laste van den lande. (*a. v.*, § 5).

§ 404. De gewone vergoedingen voor aanschaffing, vernieuwing, wijziging en onderhoud van kleding en uitrusting, door onder-officieren en soldaten te genieten, worden bepaald als volgt:

GRADEN.	TOELAGE voor eerste uitrusting (in guldens).		DAGELIJKSCHE TOE- LAGE. (in centen).		
	onder- officieren.	soldaten.	adjutant- onder- officier.	overige onder- officieren.	de overigen.
schrijvers	25	20	"	13	11
mr. werklieden	"	"	"	13	12
de overigen	32	26	35	15	13

(*a. v.*, § 6).

§ 405. De schadeloosstelling voor uniformverandering voor een officier van het leger hier te lande die overgaat naar de Koloniale Reserve, wordt bepaald op *twee honderd guldens.* (*a. v.*, § 7).

§ 406. De kosten van bureaubehoefden worden vergoed naar reden van:

voor den commandeerenden officier	f 300 's jaars,
" " commandant eener reconvalescenten- compagnie	" 200 "
" de commandanten van elk der overige compagnieën, per compagnie	" 75 "
" den kapitein- of luitenant-adjutant	" 30 "
" " kapitein- of luitenant-kwartiermeester	" 750 "

(*a. v.*, § 8).

C. De traktementen, toelagen, soldijen en gratificatiën,

§ 407. De officieren der Koloniale Reserve genieten traktement, als volgt:

luitenant-kolonel	f 3400 (drie duizend vier honderd gulden) 's jaars.
majoor	f 3000 (drie duizend gulden) 's jaars.
kapitein	f 2200 (twee duizend twee honderd gulden) 's jaars.
eerste-luitenant	f 1400 (veertien honderd gulden) 's jaars.
tweede-luitenant	f 1050 (duizend en vijftig gulden) 's jaars.
kapitein-kwartiermeester	f 2200 (twee duizend twee honderd gulden) 's jaars.

eerste-luitenant-kwartiermeester f 1400 (veertien honderd gulden) 's jaars.

officier van gezondheid 1ste klasse f 2400 (twee duizend vier honderd gulden) 's jaars.

officier van gezondheid 2de klasse f 1600 (zestien honderd gulden) 's jaars.

De inkomsten van den militaire-apothekersbediende worden behoudens het bepaalde aan het slot van § 408, geregeld geheel in overeenstemming met hetgeen voor dergelijke apothekersbedienden bij het leger hier te lande geldt. (*a. v.*, art. III, § 1).

§ 408. Zij genieten bovendien toelage naar den volgenden maatstaf:

de commandeerende officier f 1000 (duizend gulden) 's jaars.

„ kapitein-adjutant f 800 (acht honderd gulden) „

„ luitenant-adjutant f 500 (vijf honderd gulden) „

„ kapitein f 600 (zes honderd gulden) „

„ eerste-luitenant f 400 (vier honderd gulden) „

„ tweede-luitenant f 200 (twee honderd gulden) „

de kapitein-kwartiermeester f 800 (acht honderd gulden) 's jaars.

de eerste-luitenant-kwartiermeester f 500 (vijf honderd gulden) 's jaars.

de officier van gezondheid 1ste klasse f 600 (zes honderd gulden) 's jaars.

de officier van gezondheid 2de klasse f 400 (vier honderd gulden) 's jaars.

De militaire apothekersbediende geniet eene toelage naar reden van f 100 (honderd gulden) 's jaars. (*a. v.*, § 2).

§ 409. Aan den commandeerenden officier en aan den kapitein-adjutant kan bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën de verplichting opgelegd worden een dienstpaard te houden, onder genot van fouragegeld. (*a. v.*, § 3).

§ 410. Uitgenomen het vaste personeel bij de reconvallescenten-compagnieën, en de reconvallescenten, geniet het personeel beneden den rang van officier soldij als volgt:

GRADEN.	per dag in centen.
adjutant-onderofficier	225
sergeant-majoor	175
sergeant-majoor, gymnastiek- en schermmeester.	160
sergeant of fourier	100
sergeant, gymnastiek- en schermmeester	135
korporaal-tamboer	80
korporaal	50
mr. geweermaker	90
schoenmaker	40
kleermaker	40
soldaat	40
tamboer	42

(*a. v.*, § 4, en *K. B.* 21 Juli 1892, n°. 26, *R. M.* 445).

Voor de aan scherpshutters toe te kennen geldelijke voordeelen en onderscheidingsteekenen gelden bij de Koloniale Reserve de voorschriften, die ter zake van kracht zijn of worden bij het leger in *Nederlandsch-Indië*, echter met dien verstande, dat het onderscheidingsteeken door den man zelf bekostigd wordt. (*K. B.* 21 Juli 1892, n°. 26, *R. M.* 445).

§ 411. In verband met de tweede alinea van § 396 is het Koninklijk besluit van 5 Maart 1888, n°. 17 niet van toepassing op militairen verbonden om den Staat der *Nederlanden* te dienen in of buiten Europa. (*a. v.*, § 5).

D. *Van de reconvalescenten in het bijzonder.*

§ 412. Alleen zij worden als reconvalescenten opgenomen, die zich schriftelijk verbinden:

- a.* voor zooveel betreft *Nederlanders* — om den Staat der *Nederlanden*, zoodra zij fysiek geschikt bevonden worden voor den actieven militairen dienst, gedurende ten minste vier jaar — of, indien nog militieplichten op hen rusten, gedurende zes jaar — te zullen dienen als militair zowel in- als buiten Europa.

b. voor zooveel de overigen aangaat — om den Staat der Nederlanden, zoodra zij fysiek geschikt bevonden worden voor den actieven dienst in *Oost- of West-Indië*, *aldaar*, als militair te zullen dienen, gedurende ten minste vier jaar, gerekend van en met den dag, waarop zij zich bij vertrek uit Nederland inschepen.

Voor niet-Nederlanders geldt ook hier het bepaalde bij § 390 punt b, laatste alinea. (*a. v.*, *art.* IV, § 1).

§ 413. Bij het aangaan van de verbintenis in § 392 bedoeld wordt den reconvalescent eene premie uitbetaald van *f* 20 (twintig gulden). (*a. v.*, § 2).

§ 414. De reconvalescent wordt, telkens na verloop van drie maanden, geneeskundig onderzocht, ten einde zekerheid te verkrijgen aangaande zijne al of niet geschiktheid voor den actieven militairen dienst. Blijkt bij zoodanige keuring, dat van zijne verdere verpleging geen voldoende verbetering van zijnen toestand is te verwachten, dan wordt hij van de verbintenis ontheven en geacht *voortdurend* ongeschikt te zijn voor den actieven militairen dienst.

Wijst de keuring uit, dat de reconvalescent geschikt is om den actieven militairen dienst te hervatten, dan gaat hij — naar gelang hij de verbintenis aanging omschreven sub *a*, dan wel die omschreven sub *b* van § 412 — over bij eene der validen-compagnieën van het korps of bij het Koloniaal-Werfdepot. (*a. v.*, § 3).

§ 415. Het geneeskundig onderzoek, bedoeld in § 390 punt *a*, alsmede de keuringen bedoeld in § 414 worden verricht door den bij de reconvalescenten-compagnie ingedeelden officier van gezondheid, in gemeenschap met een door den Minister van Oorlog aan te wijzen officier van gezondheid van het Leger hier te lande. Bestaat er verschil van meening tusschen deze beide geneeskundigen, dan beslist de Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht, na, zoo noodig eene herkeuring te hebben bevolen. (*a. v.*, § 4).

§ 416. Kan een reconvalescent, na twee jaren bij de daartoe bestemde compagnie te zijn verpleegd, niet overgaan naar een der andere compagnieën van het korps of naar het Koloniaal-Werfdepot, overeenkomstig de slotalinea van § 414, dan wordt hij geacht *voortdurend* ongeschikt te zijn voor den actieven militairen dienst en van de verbintenis ontheven. (*a. v.*, § 5).

§ 417. Bij overgang overeenkomstig de slotalinea van § 414, ontvangt de militair eene premie van f 30 (dertig gulden), uit te betalen volgens regelen nader door de Ministers van Koloniën en van Oorlog, bij gemeenschappelijke beschikking vast te stellen.

Bovendien wordt bij dien overgang te zijnen name een bedrag van f 150 (honderd vijftig gulden) ingelegd in 's Rijks post-spaarbank, welke som verder wordt beheerd overeenkomstig regelen, door de Ministers van Koloniën en van Oorlog bij gemeenschappelijke beschikking vast te stellen. De inleg geschiedt onder zoodanig verband als de genoemde Ministers zullen bepalen. (*a. v.*, § 6).

§ 418. In verband met § 421 hierna, worden de gagementen en pensioenen van de reconvallescenten en van het vaste personeel eener reconvallescenten-compagnie, met uitzondering van den adjudant-onderofficier-kwartiermeester, ten voordeele van den lande ingehouden.

Behoudens toepassing van § 420 hierna, geniet het vaste personeel :

1°. uitgezonderd de adjudant-onderofficier-kwartiermeester, eene bezoldiging, gelijk aan het normale gagementsbedrag voor elken graad vastgesteld bij artikel I van het gagements-reglement, gearresteerd bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1875 n°. 42 (Ind. Staatsblad 1876, n°. 44) en

2°. daggeld als volgt :

de adj.-onderofficier-kwart.	f 2.— (twee gulden)	daags ;
de sergeant-majoor	„ 1.— (een gulden)	„
de sergeant of fourier	„ 0.60 (zestig cents)	„
de korporaal	„ 0.25 (vijf en twintig cents)	„
de soldaat of tamboer	„ 0.18 (achttien cents)	„

(*a. v.*, § 7).

§ 419. De reconvallescenten genieten daggeld als volgt :

een adjudant-onderofficier	f 0.50 (vijftig cents)	daags;
een sergeant-majoor	„ 0.35 (vijf en dertig cents)	„
een sergeant of fourier	„ 0.25 (vijf en twintig cents)	„
een korporaal	„ 0.15 (vijftien cents)	„
een soldaat of tamboer	„ 0.10 (tien cents)	„

(*a. v.*, § 8).

§ 420. Wordt het vaste personeel, bij uitzondering, aangevuld door daarin personen op te nemen, die niet in het genot

zijn van pensioen of gagement, wat alleen onder nadere goedkeuring van de Ministers van Oorlog en van Koloniën mag geschieden, dan worden hunne inkomsten door den Minister van Koloniën speciaal geregeld. (*a. v.*, § 9).

§ 421. Zoowel het vaste personeel bij de reconvallescenten-compagnieën, uitgenomen de adjudant-onderofficier-kwartiermeester, als de reconvallescenten zelve, worden gevoed overeenkomstig regelen nader door den Minister van Koloniën vast te stellen, en zulks geheel ten laste van den lande. (*a. v.*, § 10).

§ 422. De officier van gezondheid ingedeeld bij een reconvallescenten-compagnie, is belast met den geneeskundigen dienst bij die compagnie in zijn geheelen omvang en is dienaangaande rechtstreeks verantwoording schuldig aan den commandant van het korps en aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht. (*a. v.*, § 11).

§ 423. In de kazerne bestemd tot huisvesting der reconvallescenten-compagnie wordt eene ziekenkamer ingericht en beheerd overeenkomstig regelen, vast te stellen bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën, derwijze, dat de officier van gezondheid bij de reconvallescenten-compagnie bevoegd zij om op zijne verantwoordelijkheid kwartierzieken in de ziekenkamer te verplegen zoolang hij dit nuttig oordeelt. (*a. v.*, § 12).

§ 424. Overeenkomstig regelen, nader vast te stellen bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën, wordt de gelegenheid geopend om de reconvallescenten, zooveel doenlijk, te verplegen in het herstellingsoord voor zieke militairen te Milligen. (*a. v.*, § 13).

Die regelen zijn vastgesteld bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 6/11 Juni 1891, litt. C n°. 4 en n°. 130. (*B. U.* 1184).

§ 425. De inwendige dienst bij de reconvallescenten-compagnieën wordt — behoudens nadere goedkeuring door de Ministers van Oorlog en van Koloniën — door den commandant van het korps geregeld, voor zooveel noodig in overleg met de bij die compagnieën ingedeelde officieren van gezondheid. (*a. v.*, § 14).

HOOFDSTUK XVII.

Eereteekenen.

§ 426. Het schoonste sieraad voor den krijgsman is de Militaire Willemsorde. Deze orde strekt tot belooning voor *uitstekende krijgsdaden*, dat zijn de zoodanigen, welke nagelaten hadden kunnen worden zonder zich daardoor aan plichtverzuim schuldig te maken, en welke dus een meer dan gewonen graad van moed, beleid en trouw openbaren.

Het versiersel der orde bestaat in een wit geëmailleerd kruis met acht gouden gepareelde punten. Op de armen van het kruis staan vermeld de woorden: *Voor Moed, Beleid, Trouw*. Over hetzelfde ligt het Bourgondische Kruis, bestaande uit groene laurierstokken, saamverbonden door een gouden vuurslag; op de tegenzijde vervangen door een blauw geëmailleerd medaillon, waarop in het midden van eenen laurierkrans de letter W, alles gedekt door eene gouden koninklijke kroon. Het lint is van oranje met twee smalle donkerblauwe strepen.

De orde bestaat uit vier klassen.

De ridders van de 4de klasse dragen een kleiner ordeteeken, waarvan de punten, vuurslag en kroon in zilver, aan een lint, een' vinger breed, in het knoopsgat. (*Wet 30 April 1815, St. bl. n.º. 33*, B. U, 24*).

§ 427. De ridders van de 4de klasse erlangen van de dagteekening hunner benoeming: *riddersoldij*, volgens den graad, bekleed op het oogenblik, dat zij zich de ridderorde hebben waardig gemaakt. Het jaarlijksch bedrag dier soldijen is voor een adjudant-onderofficier *f* 200, voor een sergeant-majoor *f* 160, voor een sergeant of fourier *f* 130, voor een korporaal *f* 75 en voor een soldaat *f* 60.

Het dubbele bedrag van die riddersoldij wordt toegekend aan de ridders van de 3de klasse. (*Wet 22 April 1864, St.bl. n°. 33, B. U. 282*).

De riddersoldij wordt behouden na het verlaten van den dienst, hetzij met paspoort, hetzij met pensioen, en ook na eene bevordering tot officier. (23)

§ 428. De verheffing tot ridder, of bevordering in de orde, wordt bij legerorder bekend gemaakt.

Schildwachten moeten aan onderofficieren, korporaals en soldaten, ridders van de Militaire Willems-Orde, dezelfde eerbewijzen doen als aan officieren.

Ieder ridder moet altoos met het versiersel in het openbaar verschijnen. (*K. B. 25 Juni 1815, n°. 10, B. U. 24*).

§ 429. Aan hen, die aan belangrijke krijgsbedrijven deelgenomen hebben, wordt een eereteeken uitgereikt.

Dit eereteeken bestaat uit een kruis van Berlijnsch zilver met vier armen, op welks voorzijde 's Koning beeltenis voorkomt, omgeven van een jarretière, waarop de woorden „voor krijgsvorrichtingen”, te midden van eenen kraans van eikenloof, dragende elk der vier armen van het kruis eene W.

Het kruis wordt op de linkerborst gedragen, aan een lint ter breedte van 3.8 centimeters, bestaande uit verticale strepen, waarvan de middelste streep de helft en elke zijspreep een vierde gedeelte der geheele breedte beslaat.

De middelste streep is groen, de beide zijstrepen zijn oranje.

Het lint wordt niet zonder eereteeken gedragen.

Over het lint wordt eene gesp gedragen, waarop de naam en het jaartal van het krijgsbedrijf, waarvoor het eereteeken wordt uitgereikt, vermeld staan.

Hij, die meer dan één krijgsbedrijf heeft bijgewoond, waarvoor het eereteeken wordt uitgereikt, draagt de verschillende gespen, de namen en jaartallen der krijgsbedrijven bevattende, aan het lint boven elkander.

Het kruis wordt aan den rechthebbende slechts eenmaal uitgereikt. (*K. B. 19 Feb. 1869, St.bl. n°. 24, B. U. 328*).

(23) Bepalingen ten opzichte van de betaling en verrekening van riddersoldij van Ridders van de M. W. O. zijn vervat in het *V. R. A. ad art. 45, §§ 2—12*.

§ 430. Aan hen, die ter zake van eenig wapenfeit cervol vermeld worden, wordt daarvan een schriftelijk bewijs afgegeven.

De cervol vermelde is, krachtens dit bewijsstuk, gerechtigd, ten blijke der hem ten deel gevallen onderscheiding, eene koninklijke kroon van verguld metaal, volgens een door den Koning bepaald model, op de linkerborst te dragen, op het lint van het eereteeken, voor belangrijke krijgsbedrijven, vlak boven het eereteeken, en derhalve onder de gespen, waarmede het lint eventueel versierd is. Is hij met dat eereteeken niet versierd, dan wordt het hem tevens uitgereikt, doch zonder gesp.

Wordt dezelfde persoon meer dan eenmaal cervol vermeld, dan is hij gerechtigd, op het lint van het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven, onder de kroon een Arabisch cijfer te dragen van verguld metaal, aangevende het aantal malen, dat hem eene eervolle vermelding te beurt viel. (*K. B.* 8 *Sept.* 1877, *St.bl.* n°. 179, *B. U.* 479, en *M. B.* 13 *Feb.* 1878, n°. 43P, *B. U.* 505).

HOOFDSTUK XVIII. (*)

De verbintenis tot vrijwilligen dienst bij het korps Mariniers en bij 's Rijks Zeedienst.

I. Bij het Korps Mariniers.

§ 431. A. *Wie bevoegd zijn tot aanneming van recruten.* Het aannemen van recruten tot het voltallig houden van het Korps Mariniers op de bepaalde sterkte, behoort tot de zorg van den kommandant van dat korps.

Hij kan tot dat einde, met toestemming van den Minister van Marine, binnen het Rijk, onderofficieren of minderen op werving uitzenden.

Overigens is ieder militair in Nederlandschen dienst bevoegd als werver op te treden en, bij het opmaken der hierna vermelde verbintenissen, het Rijk te vertegenwoordigen. (*Instr. Werving Korps Mar.*, vastgesteld bij K. B. 21 Dec. 1883, n°. 26, zooals zij thans luidt, art. 1).

§ 432. De plaatselijke- of garnizoenscommandanten zijn gemachtigd om personen, die zich bij hen tot indiensttreding bij het korps aanmelden, indien deze aan de hierna vermelde vereischen voldoen, *voorloopig* te doen aannemen. (*a. v.*, art. 2).

§ 433. Wanneer het korps volgens de samenstelling bijna bijna voltallig is, geeft de commandant daarvan tijdig kennis aan den Minister van Marine, die alsdan beslist of de werving al dan niet zal gesloten worden. Van de sluiting wordt door den Minister kennis gegeven aan het Departement van Oorlog. (*a. v.*, art. 3).

(*) De bepalingen betreffende de werving van het Korps Mariniers en voor 's Rijks Zeedienst worden hier slechts vermeld voor zooveel bekendheid met die bepalingen voor autoriteiten der Landmacht van belang kan zijn.

§ 434. B. *Vereischten van recruten.* Als recruten kunnen worden aangenomen: ongehuwde personen van 18 tot 34 jaren oud, en tot 40 jaren zoo zij te voren gediend hebben, alsmede een zeker aantal jongelingen van 16 tot 18 jaren oud; en voor tamboer of pijper, zij die hun 14de levensjaar hebben volbracht, mits hun physiek, in verhouding tot hunnen leeftijd, goed ontwikkeld zij.

In buitengewone gevallen kunnen ook gehuwde personen onder goedkeuring van den Minister van Marine worden aangenomen.

Tot het voorloopig aannemen van jongelingen beneden de 18 jaar, moet vooraf de toestemming van den commandant van het korps geraagd worden.

Tot het aannemen van vreemdelingen en van personen die veroordeeld zijn geweest tot gevangenisstraf of hechtenis, zoodat van hen, die ter zake van misdrijf, waarop gevangenisstraf is gesteld of van overtreding in een Rijksopvoedingsgesticht, dan wel in eene Rijkswerkinrichting zijn geplaatst geweest, wordt de machtiging van den Minister van Marine gevraagd.

Gewezen onderofficieren of korporaals van het Korps Mariniers of van de Landmacht, die zich bij het korps weder zouden willen verbinden, zoodat sergeanten- en korporaals-miliciens van het wapen der Infanterie, die met eene vrijwillige verbintenis bij het korps wenschen over te gaan, kunnen worden aangenomen in den graad dien zij het laatst bekleedden; mits daarin vacature besta en zij, bij bewijzen van goed gedrag, blijken geven dat zij de geschiktheid voor hunne vroegere qualiteit niet hebben verloren. (*a. v., art. 4.*)

§ 435. Het minimum van de lengte der recruten en van de miliciens die bij het korps overkomen, is 1.56 Meter; voor tamboer of pijper 1.5 Meter. (*) (*a. v., art. 5.*)

§ 436. Behoudens de hierna vermelde uitzonderingen wordt geen reeruit noch overkomend milicien aangenomen, dan nadat hij door den geneeskundige, die met de visitatie van recruten is belast of een ander officier van gezondheid der marine onderzoekt en voor den militairen dienst geschikt verklaard zij. (*a. v., art. 6.*)

Recruten en overkomende miliciens, die van elders bij het

(*) Zie de wet op blz. 7.

korps aankomen, worden opnieuw aan een geneskundig onderzoek onderworpen. (*a. v., art. 7*).

Wanneer het geneskundig onderzoek geen voldoende zekerheid oplevert omtrent de geschiktheid van den recruit, of wanneer gepasporteerde onderofficieren of minderen, die tijdelijk ongeschikt waren geoordeeld, na volkomen herstelling zich weder voor den dienst aanbieden, kunnen zij, wanneer door den geneskundige de voorloopige geschiktheid wordt geconstateerd, tot eene *voorloopige verbintenis voor onbepaalden tijd* worden toegelaten, en wanneer na verloop van *zes maanden* gebleken is dat zij voor alle diensten geschikt zijn en bij herkeuring hunne voldoende geschiktheid verklaard is, kunnen zij eene verbintenis voor bepaalden tijd aangaan en komen dan eerst in het genot van handgeld en eerste uitrusting; aanbrenghpremie wordt voor hen niet betaald. (*a. v., art. 8*).

Bijaldien de commandant van het korps oordeelt dat een recruit, hoezeer niet volkomen aan alle vereischten voldoende, evenwel zou kunnen worden toegelaten en goede diensten presteeren, is hij bevoegd zoodanig recruit voor het korps aan te nemen. Ingeval de betrokken persoon met lichte gebreken behept is, worden deze door den geneskundige, met de visitatie belast, in het contract vermeld en wordt daarvan in het stamboek van het korps aantekening gehouden. (*a. v., art. 9*).

In geval van twijfel omtrent de fysieke geschiktheid van den persoon die zich tot dienstneming aanmeldt, wordt, alvorens tot de goedkeuring over te gaan, de beslissing van den dirigeerenden officier van gezondheid der Zeemacht, en in plaatsen waar zoodanig hoofdofficier niet aanwezig is, de zienswijze van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Zeemacht gevraagd. (*a. v., art. 10*).

Wanneer door den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Zeemacht omtrent de geschiktheid van den aan te nemen persoon voor den dienst is beslist, zijn de artt. 6 en 7 van vorenbedoelde Instructie niet van toepassing. (*a. v., art. 11*).

§ 437. *C. Oer te leggen bewijsstukken.* Ieder recruit of overkomend milicien, die zijn 23ste levensjaar nog niet heeft volbracht, moet, behalve de in § 438 vermelde bescheiden, overleggen een door de bevoegde autoriteit gelegaliseerd bewijs van

toestemming van dengene die het ouderlijk gezag over den minderjarige wettelijk uitoefent; welk bewijs moet inhouden dat de jongeling zich tot den militairen dienst bij het Korps Mariniers verbinden mag. (*a. v.*, art. 12).

§ 438. Voorts moeten ter hunner aanneming de navolgende bescheiden worden overgelegd:

a. *Door Nederlanders, die nimmer in militairen dienst zijn geweest:*

- 1°. *een extract uit het geboorteregister* of een ander authentiek stuk waaruit hun leeftijd blijkt;
- 2°. *een bewijs van goed gedrag*, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;
- 3°. *een bewijs van voldoening aan de Wet op de Nationale Militie*;
- 4°. *eene bevolkingskaart, model A.*

b. *Door Nederlanders die bij de Zee- of Landmacht hebben gediend:*

- 1°. *het paspoort* van Nederlandschen dienst;
- 2°. *een bewijs als bij 2° sub a is vermeld*, zoo zij langer dan drie maanden buiten dienst zijn geweest;
- 3°. *een extract uit hun strafregister* of *conduiteboekje*;
- 4°. *eene bevolkingskaart model A.*

Is bij het paspoort een *certificaat van goed gedrag* uitgereikt, dan is het bewijs, bij punt 3 vermeld, niet noodig.

Ontbreken de bescheiden bij punt 3 genoemd, dan kunnen die worden opgevraagd bij de korpsen der Landmacht of bij de Directie der Marine, waar het paspoort is uitgereikt.

c. *Door miliciens die bij het korps wenschen over te komen:*

Het bewijs bij 2° sub a genoemd; bevinden zij zich met groot verlot, bovendien hun verlotpas.

d. *Door vreemdelingen die niet in Nederlandschen militairen dienst zijn geweest:*

- 1°. *hun pas- of wandelboek*, geverseerd door den consul van hun land. Wanneer de pas voor een bepaalden tijd is afgege-

ven, en die tijd verstreken is, moeten de belanghebbenden een nieuwen pas van den consul vragen;

2°. indien zij eenigen tijd hier te lande zijn verbleven, *een bewijs van goed gedrag*, af te geven door de bevoegde autoriteit in hunne laatste woonplaats en *eene bevolkingskaart A.*

e. Door vreemdelingen die bij de Nederlandsche Zee- of Landmacht hebben gediend:

Dezelfde bescheiden als sub b zijn vermeld. (*a. v., art. 13.*)

§ 439. D. *Duur der verbintenissen; hand-, aanbreng- en dag-gelden.* De verbintenissen van een recruit van 18 jarigen leeftijd of daarboven en van een overkomend milicien moet worden aangegaan voor 6, van recruten van 16—18 jarigen leeftijd voor 8 en beneden 16 jarigen leeftijd voor 10 jaren. (*a. v., art. 14.*)

§ 440. Nadat de officier van gezondheid de geschiktheid van den persoon, die aangenomen wensch te worden, geconstateerd heeft, wordt door den werver of een ander daartoe bevoegd militair eene verbintenis in duplo opgemaakt en door hem en den aangeworvene onderteekend.

Na de goedkeuring door den commandant van het korps die tevens daarbij bepaalt het hand- en aanbrenggeld dat wordt toegekend, is die verbintenis van kracht. (*a. v., art. 15.*)

§ 441. Het maximum van het toe te kennen handgeld bedraagt:

1°. bij een engagement van 6 jaren, voor militairen beneden den graad van adjudant-onderofficier;

a. boven de 18 doch beneden de 19 jaar oud, f 120;

b. boven de 19 doch beneden de 34 jaar oud, f 140.

Boven 34 jaar oud zijnde, wordt het handgeld slechts toegestaan voor $\frac{1}{6}$ van het bedrag van f 140 voor ieder jaar, dat tot het volbrengen van het 40ste levensjaar nog verlopen moet. De berekening van dat tijdvak geschiedt bij volle jaren; een overschietend deel van minstens 6 maanden rekent voor een vol jaar; voor minder dan zes maanden wordt niets genoten.

2°. bij een engagement van 8 jaren, voor jongelingen, boven de 17 doch beneden de 18 jaar oud, f 100.

3°. bij een engagement van 8 jaren, voor jongelingen boven de 16 doch beneden de 17 jaar oud, f 80.

In het eerste geval bedraagt het maximum van het aanbrengegeld f 15; in het tweede geval f 10, en in het derde geval f 5. (*a. v.*, *art.* 16).

Nadat den aangenomene de krijgsartikelen zijn voorgelezen, worden de toegekende hand- en aanbrengeggelden ten volle uitbetaald; aan de overgekomen miliciens kan daarbij een verlof met behoud van soldij voor 14 dagen worden verleend. (*a. v.*, *art.* 17).

§ 442. Bijaldien tot het erlangen van de noodige bescheiden, of om eenige andere reden, het noodig mocht zijn, dat een recruit eenige dagen verblijve in de plaats waar hij zich ter aanneming aanbiedt, kan aan hem, ten einde in zijn onderhoud te voorzien, hoogstens gedurende acht dagen daggeld, en in ieder geval van de plaats zijner aanneming tot die zijner bestemming reisgeld worden verstrekt, op de wijze als bepaald is voor alleenreizende onderofficieren en manschappen van het korps. (*Instr. a. v.*, *art.* 18).

II. Bij 's Rijks Zeedienst.

§ 443. A. *Autoriteiten door welke verbintenissen worden gesloten.* De verbintenissen in 's Rijks zeedienst worden gesloten naar de daarvoor vastgestelde bepalingen, *binnenlands* door den Commies van aanneming, in tegenwoordigheid van den Officier, belast met de werving. (*Regl. betr. de Werving. K. B. 5 Dec. 1888, n°. 25, art. 1.*)

De functiën van commies van aanneming zijn in de maritieme directiën opgedragen aan de griffiers ter directie (*); op andere plaatsen aan speciaal daartoe aangewezen officieren of ambtenaren.

De functiën van officier van werving zijn in de maritieme directiën opgedragen aan de adjudanten van de directeuren en commandanten der Marine; op andere plaatsen aan speciaal daartoe aangewezen officieren. (*a. v.*, *art.*)

(*) De directiën der marine zijn te *Willemsoord, Amsterdam en Hellevoetsluis* gevestigd.

De commies van aanneming is belast met de briefwisseling betreffende de werving. (*a. v., art. 29*).

§ 444. B. *Wie tot eene verbintenis worden toegelaten.* Tot de verbintenissen worden in den regel slechts Nederlanders en zeevarenden uit de Overzeesche bezittingen toegelaten.

§ 445. De personen, die zich voor eene verbintenis aanmelden moeten in alle opzichten in staat zijn de inlichtingen te geven en de bewijsstukken te leveren, welke door de commiezen van aanneming worden gevraagd, en overigens de vereischten bezitten, bij het Reglement betreffende de werving en het hoofdstuk „Examina voor de verschillende korpsen der Zeemacht” voorgescreven. (*a. v., art. 3*).

§ 446. C. *Niet aanneembaar.* Niet aangenomen worden personen: 1°. die in kennelijken staat van dronkenschap verkeerden; 2°. die met een ontslagbrief der 2de soort, dan wel met een briefje van ontslag of een bijzonder gemerkt paspoort uit 's Rijks dienst zijn ontslagen; 3°. wien het recht is ontzegd om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, gedurende den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken; 4°. die vervallen zijn verklaard van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmployeerde; 5°. die als plaatsvervanger in dienst zijn, gedurende den tijd der aansprakelijkheid van de vervangenen. (*a. v., art. 4*).

§ 447. D. *Aanneming van oudgedienden met eenig licht gebrek.* Bekwame en overigens geschikte personen, die geruimen tijd bij de Marine gediend hebben, doch behept zijn met eenig lichaamsgebrek, dat niet hinderlijk is voor den militairen dienst, waarvoor zij echter volgens eene strikte toepassing van het Reglement op het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsveld dienstdienenden zouden moeten worden afgewezen, zonder recht op pensioen te kunnen doen gelden, mogen tot eene verbintenis worden toegelaten, wanneer zij zich binnen twee jaren na hun ontslag daartoe aanmelden, en de overtuiging bestaat, dat van hen nog goede diensten te verwachten zijn.

Van de waargenomen gebreken wordt melding gemaakt op het extract uit de werfrol. (*a. v., art. 8*).

§ 448. E. *Lengte.* Voor onbevaren manschappen wordt bij aanneming de volgende lengte als maatstaf aangenomen:

Van	13 ¹ / ₂	tot	14 ¹ / ₂	jaren	als	minimum	1.4	M.
"	14 ¹ / ₂	"	15	"	"	"	1.48	"
"	15	"	15 ¹ / ₂	"	"	"	1.45	"
"	15 ¹ / ₂	"	16	"	"	"	1.48	"
"	16	"	17	"	"	"	1.51	"
"	17	"	18	"	"	"	1.53	"
"	18 jaren	en	daarboven	als	minimum	1.55	"	"

§ 449. Aanneming met afwijking van de vastgestelde lengte heeft slechts na bekomen machtiging van den Minister van Marine plaats. (*a. v.*, art. 10).

§ 450. F. *Leeftijd*. Omtrent den leeftijd om in den Zeedienst te worden aangenomen, geldt het volgende:

a. jongens moeten den ouderdom van 13¹/₂ jaar bereikt hebben en hun 17de levensjaar nog niet zijn ingetreden;

b. lichtmatrozen moeten den ouderdom van 17 jaren bereikt hebben en hun 25ste levensjaar nog niet zijn ingetreden;

c. matrozen der 3de klasse moeten den leeftijd van 18 jaren bereikt hebben en hun 30ste levensjaar nog niet zijn ingetreden;

d. matrozen der 1ste en 2de klasse kunnen worden aangenomen tot den leeftijd van 35 jaren;

e. vuurstokers voor den actieven dienst moeten den leeftijd van 18 jaren bereikt, doch van 30 jaren niet overschreden hebben;

f. vuurstokers der 1ste en 2de klasse voor binnenlandschen dienst mogen niet jonger dan 30 en niet ouder dan 45 jaren zijn;

g. voor leerling-muzikanten is van toepassing het bepaalde voor de jongens; zij kunnen echter, tot het 20ste jaar worden aangenomen;

h. torpedomakers moeten den leeftijd van 20 jaren bereikt, doch dien van 30 jaren niet overschreden hebben; ter beoordeeling van den Directeur en Commandant der Marine te Willemsoord kunnen zeer bekwaame vuurstokers tot den 35 jarigen leeftijd als korporaal-torpedomaker worden aangenomen;

i. torpedisten moeten den leeftijd van 20 jaren bereikt, doch dien van 25 jaren niet overschreden hebben;

k. voor personen, die door de Commandeerende Officieren tot de aanneming als hofmeester, kajuits- en officierskok worden voorgedragen, is geen leeftijd vastgesteld;

l. bij de aanneming tot de overige qualiteiten, is voor hen, die den lande nimmer als militair hebben gediend, het maximum van den ouderdom bepaald op 35 jaren ;

m. personen beneden de 20 jaren mogen niet dan op machtiging van den Minister van Marine worden aangenomen voor qualiteiten, waaraan de onderofficiersgraad, tot en met dien van korporaal is verbonden ;

n. personen beneden de 20 jaren mogen niet als scheerder worden aangenomen ;

o. ten opzichte van personen, die den Zeedienst nog geen volle twee jaren verlaten hebben, mag van het maximum van den daarvoor bepaalden leeftijd worden afgeweken. (*a. v., art. 11*).

HOOFDSTUK XIX.

De Koninklijke Militaire Academie te Breda.

§ 451. De opleiding voor den officiersrang bij de Landmacht, ook — voor zooveel die opleiding in Nederland plaats heeft — ten behoeve van den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, geschiedt, o. a. voor de Infanterie, de Cavalerie, de Artillerie en de Genie, aan de Koninklijke Militaire Academie. (*Wet van 21 Juli 1890, St.bl. n°. 126, art. 1, B. U. 1115*).

§ 452. De Koninklijke Militaire Academie is gevestigd te Breda. (*a. v., art. 4*).

§ 453. Het bestuur over de Koninklijke Militaire Academie is aan eenen Gouverneur opgedragen. (*a. v., art. 45*).

§ 454. Aan de Koninklijke Militaire Academie wordt door den Minister van Oorlog een Raad van Bijstand benoemd uit officieren en leeraren dier Inrichting. (*a. v., art. 46*).

§ 455. Aan de leerlingen van de Koninklijke Militaire Academie wordt gelegenheid gegeven, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen. (*a. v., art. 5*).

§ 456. Jaarlijks wordt door den Minister van Oorlog het aantal leerlingen bepaald, die aan de Koninklijke Militaire Academie kunnen worden toegelaten en dat wel voor zooveel meer bepaaldelijk betreft den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, na gehouden overleg met den Minister van Koloniën.

Daarbij wordt vastgesteld, hoeveel van de opengestelde plaatsen ter beschikking komen bij de Koninklijke Militaire Academie voor elk der beide categorieën van adspiranten, bedoeld onder

I en onder II van § 465 en wel voor elk Wapen afzonderlijk; en met dien verstaande, dat het gezamenlijk aantal voor eerstgemelde categorie beschikbaar te stellen plaatsen gelijk zal moeten wezen aan het aantal te verwachten aspiranten van deze categorie.

Het aantal en de verdeeling dier plaatsen worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt. Voor zooveel de Koninklijke Militaire Academie aangaat, worden daarbij tevens de eischen medegedeeld, waaraan bij het toelatings-examen voor deze Inrichting moet worden voldaan. (*a. v.*, *art.* 6).

§ 457. Bij Reglement worden vastgesteld :

a. de inwendige regeling van de Koninklijke Militaire Academie, daaronder begrepen de werkring en de bevoegdheid van het hoofd dezer Inrichting, en van den bij § 454 genoemden Raad van Bijstand ;

b. de voorschriften, volgens welke de toelatings- en eindexamens aan de Koninklijke Militaire Academie worden afgenomen; zoomede de wijze van samenstelling der Commissiën, ten overstaan van welke die examens plaats hebben. (*a. v.*, *art.* 7).

§ 458. De toelatings- en de eindexamens worden in het openbaar afgenomen. Omtrent den loop en de uitkomsten dier examens wordt, voor zoover zij op de Koninklijke Militaire Academie betrekking hebben, een verslag opgemaakt, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld. (*a. v.*, *art.* 8).

§ 459. Leerlingen van de Koninklijke Militaire Academie mogen niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar doorbrengen.

Van deze bepaling kan worden afgeweken ten gunste van hen, die wegens ziekte verhinderd waren het onderwijs geregeld te volgen.

Overigens worden bij Reglement bepaald de regelen, waarnaar de leerlingen ;

a. wegens hunne gedragingen als anderszins van bedoelde inrichting verwijderd kunnen worden ;

b. van de overeenkomstig de § 470 aangegane dienstverbin-
tenis ontheven kunnen worden. (*a. v.*, *art.* 9).

§ 460. Tot tegemoetkoming in de kosten van de Koninklijke Militaire Academie wordt jaarlijks, voor iederen leerling eene bij Koninklijk Besluit vast te stellen som — het bedrag van vierhonderd gulden niet te boven gaande — bijgedragen, welke

in 's Rijks kas wordt gestort. Van het betalen dier bijdragen kan bij Koninklijk Besluit geheele of gedeeltelijke vrijstelling worden verleend, volgens bij Reglement vast te stellen regelen. (*a. v., art. 10*).

§ 461. De leerlingen der Koninklijke Militaire Academie worden wanneer zij dienst bij den troep verrichten in elken graad gevoerd boven de organieke sterkte, voor elk korps vastgesteld. (*a. v., art. 11*).

§ 462. In geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 185 der Grondwet, kan bij Koninklijk Besluit het Onderwijs aan de Koninklijke Militaire Academie worden geschorst, en over de leerlingen, alsmede over het aan die Inrichting verbonden militair personeel beschikt worden in het belang van 's Lands verdediging. (*a. v., art. 12*).

§ 463. Aan de Koninklijke Militaire Academie wordt onderwijs gegeven in :

- a.* de wiskunde ;
- b.* de toepassingen der natuurkunde op militair gebied ;
- c.* de toepassingen der scheikunde op militair gebied ;
- d.* de mechanica en hare toepassing op bouwkundige constructiën en werktuigen ;
- e.* het landmeten en waterpassen en de geodesie ;
- f.* de Maleische taal ;
- g.* de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indie ;
- h.* de militaire aardrijkskunde ;
- i.* de hoofdbegrippen der strategie en de krijgsgeschiedenis ;
- k.* de tactiek ;
- l.* de oorlogsgebruiken ;
- m.* het militair strafrecht ;
- n.* de artillerie-wetenschap ;
- o.* de pionier- en de versterkingskunst ;
- p.* de burgerlijke, de militaire en de schoone bouwkunde ;
- q.* de waterbouwkunde en de hydrographie van Nederland ;
- r.* de wetten en de voorschriften betreffende de uitvoering van genie-werken ;
- s.* de paardenkennis ; de rij- en de africhtingskunst ;
- t.* het rechtlijnig en het topografisch teekenen ;
- u.* de dienst- en de exercitie-reglementen, benevens de dienstvoorschriften en de militaire wetten ;

- v. de militaire administratie ;
- w. de exercitiën en de verdere practische oefeningen ;
- x. de gymnastiek, het schermen, het zwemmen en het paardrijden. (*a. v., art. 23*).

§ 464. Het leerplan wordt verdeeld over drie studiejaren. (*a. v., art. 24*).

§ 465. Het recht, om aan het toelatings-examen voor de Koninklijke Militaire Academie deel te nemen, wordt verleend aan :

I. alle leerlingen der Cadettenschool, die het onderwijs aan deze Inrichting geheel hebben gevolgd.

II. Nederlanders en zoons van Europeesche of daarmede gelijk gestelde ingezetenen der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, die :

a. op het tijdstip van den aanvang van het eerstvolgende leerjaar den vollen ouderdom van zeventien jaren bereikt, en dien van een en twintig jaren niet overschreden hebben ;

b. zich, onder overlegging der bij Reglement aangewezen bescheiden, bij den Minister van Oorlog, vóór het door dien Minister te bepalen tijdstip, tot het afleggen van het examen hebben aangemeld.

Zij, die, hetzij aan het onder I of aan het onder II gemelde niet voldoen, mogen aan het examen niet deelnemen.

De Koningin behoudt zich nochtans voor jongelieden, geen Nederlander en geen zoon van een ingezetene der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen zijnde, bij uitzondering tot het volgen van de lessen aan de Koninklijke Militaire Academie toe te laten. (*a. v., art. 25*).

§ 466. Het programma van het bij § 465 genoemde toelatings-examen omvat :

- a. de reken-, de stel- en de meetkunde, de gonio- en trigonometrie en de beginselen der beschrijvende meetkunde ;
- b. de beginselen van de theoretische en toegepaste mechanica ;
- c. de natuurkunde en hare voornaamste toepassingen ;
- d. de scheikunde en hare voornaamste toepassingen ;
- e. de beginselen der cosmographie ;
- f. de gronden van de gemeente-, provinciale- en staatsinrichting van Nederland ;
- g. de staathuishoudkunde en de statistiek, inzonderheid van

Nederland en van zijne Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen ;

h. de aardrijkskunde ;

i. de geschiedenis ;

k. de Nederlandsche, de Fransche, de Hoogduitsche en de Engelsche taal- en Letterkunde ;

l. het hand- en het rechtlĳnig teekenen.

Bedrevenheid in het exerceeren uit de recrutenschool strekt tot aanbeveling.

De eischen van kennis, volgens vorenvermeld programma te stellen, worden bij de in § 457, onder *b*, bedoelde voorschriften nader omschreven en toegelicht. (*a. v.*, *art.* 26).

§ 467. Alle leerlingen der Cadettenschool, die voor den militairen dienst bij geneeskundig onderzoek geschikt zijn bevonden en, blijkens de uitspraak der examen-commissie, met goeden uitslag het bij § 465 vermelde examen hebben afgelegd, worden tot de Koninklijke Militaire Academie toegelaten voor den dienst, waarvoor zij meer bepaaldelijk bestemd zijn.

Zij worden, zooveel mogelijk, bij het Wapen hunner keuze ingedeeld, voor zoover zij daartoe in aanmerking komen in verband met :

a. den uitslag van het zooveen gemelde geneeskundig onderzoek ;

b. het aantal plaatsen, ingevolge het bepaalde bij § 456 jaarlijks, ten behoeve dier categorie, voor de onderscheidene Wapens opengesteld ;

c. de rangorde, welke zij bij het examen, blijkens de uitspraak der examen-commissie, hebben verkregen; daarbij gelet op hetgeen, krachtens het laatste lid van § 466 is voorgeschreven ten aanzien van de eischen van kennis in de wiskundige vakken, voor eene plaatsing bij het Wapen der Artillerie of bij dat der Genie. (*a. a.*, *art.* 27).

§ 468. De jongelieden bedoeld onder II van § 465, die, blijkens de uitspraak der examen-commissie, aan het examen hebben voldaan, komen voor toelating tot de Koninklijke Militaire Academie en voor indeeling bij het Wapen hunner keuze in aanmerking, voor zoover zij, voor den dienst bij dat Wapen, bij geneeskundig onderzoek geschikt zijn bevonden, en, ingevolge het bepaalde bij § 456, ten behoeve dezer categorie, plaatsen bij de verschillende Wapens zijn opengesteld.

Overtreft het aantal adspiranten voor eenig Wapen dat der daarvoor beschikbaar gestelde plaatsen, dan geschiedt de toelating naar de rangorde, door die adspiranten blijkens de uitspraak der examen-commissie, bij het examen verkregen, met inachtneming, voor wat de indeeling bij het Wapen der Artillerie of bij dat der Genie betreft, van dezelfde eischen, als waarvan bij *c* van § 467 sprake is, en met dien verstande, dat hij, wiens vader in den dienst van den Staat gesneuveld, of binnen één jaar ten gevolge van in dezen dienst voor den vijand bekomen wonden overleden is, op grond hiervan, des verlangd, eene beschikbare plaats voor het Wapen der Infanterie inneemt, wanneer hij volgens voormelde rangschikking niet voor eene benoeming tot cadet bij het Wapen zijner keuze in aanmerking kan komen. (*a. v., art. 28*).

§ 469. Ingeval sommige der voor de leerlingen van de Cadettenschool opengestelde plaatsen aan de Koninklijke Militaire Academie, niet mochten worden vervuld, kan daarover worden beschikt ten behoeve van de jongelieden, bedoeld onder II van § 465. (*a. v., art. 29*).

§ 470. Hij, die overeenkomstig § 468 tot de Koninklijke Militaire Academie wordt toegelaten is, te rekenen van het tijdstip waarop zijn verblijf aan deze Inrichting een aanvang neemt, verbonden, om den Staat gedurende zeven jaren als militair te dienen.

Van deze zeven jaren behoort hij er vier in den rang van officier te dienen, zoodat, wanneer de officiersrang niet in drie jaren wordt bereikt, de dienstverbintenis stilzwijgend met den langeren duur van den opleidingstijd wordt verlengd.

Deze verbintenis verplicht hem tevens, om — voor zooveel hij daartoe niet reeds uit anderen hoofde mocht gehouden zijn — na het verlaten van den werkelijken dienst nog vijf jaren, als hij langer dan vier jaren als officier heeft gediend, als reserve-officier ter beschikking van de Koningin te blijven.

De Koningin behoudt zich nochtans voor van de verplichting bij het vorige lid bedoeld, geheel of ten deele ontheffing te verleenen. (*a. v., art. 30*).

§ 471. De leerlingen der Koninklijke Militaire Academie worden, in het belang van hunne practische vorming, volgens bij Reglement vast te stellen regelen, gedetacheerd bij het Wapen, waarvoor zij worden opgeleid. (*a. v., art. 31*).

§ 472. De leerlingen der Koninklijke Militaire Academie worden door de Koningin tot tweede-luitenant benoemd bij het Wapen, waarvoor zij zijn opgeleid — ook al mocht er geene vacature in gemelden rang bij dat Wapen bestaan — indien zij :

- a. volgens de uitspraak der examen-commissie aan het bij Reglement voor het eind-examen vastgestelde programma hebben voldaan ;
 - b. naar het oordeel van die commissie — gegrond ook op de kennismeming van de te hunnen aanzien uitgebrachte rapporten — voldoende praktische geschiktheid en bruikbaarheid bezitten en van goed gedrag zijn ;
 - c. voor den militairen dienst bij geneeskundig onderzoek geschikt zijn bevonden. (*a. v., art. 32*).
-

HOOFDSTUK XX.

De Cadettenschool te Alkmaar.

§ 473. A. *Bestemming en standplaats.* Voorbereidend onderwijs wordt gegeven, voor toelating tot de Koninklijke Militaire Academie, aan de Cadettenschool. (*Wet van 21 Juli 1890 (St.bl. n°. 126), art. 2, B. U. 1115*).

§ 474. De Cadettenschool is gevestigd te Alkmaar. (*Wet a. v., art. 4, en K. B. 18 Juli 1891, (St.bl. n°. 149), B. U. 1193*).

§ 475. B. *Plaatsen en tijd van het toelatingsexamen.* Jaarlijks wordt door den Minister van Oorlog het aantal leerlingen bepaald, die aan de Cadettenschool kunnen worden toegelaten en dat wel voor zooveel meer bepaaldelijk betreft den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen, na gehouden overleg met den Minister van Koloniën.

Het aantal en de verdeeling dier plaatsen worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt. Voor zooveel de Cadettenschool aangaat, worden daarbij tevens de eischen medegedeeld, waaraan bij het toelatings-examen voor deze Inrichting moet worden voldaan. (*Wet a. v., art. 6*).

§ 476. Bij Reglement worden vastgesteld de voorschriften, volgens welke het toelatings-examen aan de Cadettenschool wordt afgenomen; zoomede de wijze van samenstelling der Commissiën, ten overstaan van welke dat examen plaats heeft. (*Wet a. v., art. 7*).

§ 477. Het toelatings-examen wordt in het openbaar afgenomen. Omtrent den loop en de uitkomsten van dat examen wordt, voor zoover zij op de Cadettenschool betrekking hebben, een verslag opgemaakt, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld. (*Wet a. v., art. 8*).

§ 478. Hier te lande wordt het toelatings-examen voor de Cadettenschool jaarlijks afgenomen in de maanden Juli en Augustus; het tijdstip waarop dit examen aanvangt wordt door den Minister van Oorlog bepaald.

Volgens bij Koninklijk besluit in overeenstemming met dit reglement vast te stellen bepalingen, kan voorts aan jongelieden, die aan de bij art. 15 der Wet (§ 480) gestelde eischen voldoen, worden vergund in *Nederlandsch-Indië* het toelatingsexamen voor de Cadettenschool af te leggen. Het aantal ten behoeve van deze jongelieden open te stellen plaatsen bedraagt in den regel jaarlijks niet meer dan zes.

Voor zooveel de plaatsen die respectievelijk voor aspiranten hier te lande of in *Nederlandsch-Indië* zijn opengesteld, niet worden vervuld, kunnen deze worden ingenomen door jongelieden die in *Nederlandsch-Indië* of hier te lande aan het examen hebben voldaan en geschikt zijn bevonden voor den dienst voor welken de door hen in te nemen plaats onvervuld is gebleven. In verband daarmee zendt de Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië*, onmiddellijk na afloop van het aldaar gehouden toelatingsexamen, aan den Minister van Koloniën per telegram opgave van de namen en de volgnummers van alle jongelieden die aan dat examen hebben voldaan. De Minister van Koloniën brengt deze opgave onverwijld ter kennis van den Minister van Oorlog, die, dadelijk nadat de toelating der aspiranten door hem is vastgesteld, daarvan mededeeling doet aan eerstgenoemden Minister.

De Minister van Koloniën stelt alsdan den Gouverneur-Generaal per telegram in kennis met de namen der toegelaten jongelieden, voor zooveel deze het examen in *Nederlandsch-Indië* hebben afgelegd. (*Regl. K. B. 5 April 1893, St.bl. n°. 58, art. 1, R. M. 365*).

§ 479. Ten aanzien van den zoon van een Europeesch of daarmee gelijkgesteld ingezetene der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, als bedoeld bij art. 15 der wet (§ 480), die aan het toelatingsexamen wenscht deel te nemen met het doel om voor den dienst hier te lande te worden opgeleid, doch die de hoedanigheid van Nederlander, volgens de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad n°. 268*), niet bezit, moet eene gelegaliseerde verklaring van den vader, de moeder of den voogd worden overgelegd, waaruit blijkt dat het den belanghebbende

bekend is, dat de bedoelde aspirant eventueel niet tot officier voor vermelden dienst kan worden benoemd, dan nadat hij genaturaliseerd is. (*Regl. a. v., art. 2*).

§ 480. Nederlanders en zoons van Europeesche of daarmede gelijkgestelde ingezetenen der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, hebben het recht aan het toelatings-examen voor de Cadettenschool deel te nemen, wanneer zij:

a. op het tijdstip van den aanvang van het eerstvolgende leerjaar, den vollen ouderdom van vijftien jaren bereikt en dien van achttien jaren niet overschreden hebben;

b. zich, onder overlegging der bij Reglement aangewezen bescheiden, bij den Minister van Oorlog, vóór het door dien Minister te bepalen tijdstip, tot het afleggen van het examen aangemeld hebben.

Zij, die aan de onder *a* of *b* gestelde eischen niet voldoen, mogen aan het examen niet deelnemen.

De Koningin behoudt zich nochtans voor, jongelieden, geen Nederlander en geen zoon van een ingezetene der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen zijnde, bij uitzondering tot het volgen van de lessen aan de Cadettenschool toe te laten. (*Wet a. v., art. 15*).

§ 481. *C. Aanmelding en oproeping voor het toelatingsexamen.* Bij de aanmelding bedoeld bij art. 15 (§ 480), onder *b* der wet, moeten — behalve, in voorkomend geval, de verklaring, waarvan bij § 479 en de kennisgeving waarvan bij art. 19 der wet (§ 524) sprake is — de navolgende bescheiden worden overgelegd:

1°. eene verklaring, waaruit blijkt dat de aspirant Nederlander is volgens de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad n°. 268*) of zoon van een Europeesch of daarmede gelijkgesteld ingezetene der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen;

2°. een extract uit het register der geboorten (geboorteakte) betreffende den aspirant;

3°. een bewijs inhoudende de verklaring van een geneesheer, dat de aspirant gevaccineerd is of de kinderpokken heeft gehad;

4°. een bewijs van goed gedrag, af te geven door den burgemeester der gemeente of de burgemeesters der gemeenten, waar de aspirant gedurende de laatste drie jaren heeft gewoond;

5°. eene gelegaliseerde toestemming van vader, moeder of voogd tot het aangaan van eene militaire dienstverbintenis; deze toestemming kan ook worden verleend door eenen daartoe bij notarieele akte speciaal gemachtigde, mits onder overlegging der akte.

Voor den aspirant die zich reeds in militairen dienst bevindt, worden de onder 2°. en onder 4°. genoemde bescheiden respectievelijk vervangen door hem betreffende extracten uit het stamboek en uit het strafregister.

Ten aanzien van den aspirant voor wien aanspraak wordt gemaakt op plaatsing ingevolge het bepaalde bij het slot van art. 17 der wet (§ 491), moet daarvan bij de aanmelding, met opgaaf van reden, kennis worden gegeven.

Aspiranten die bij het toelatingsexamen proeven van bekwaamheid in het teekenen wenschen af te leggen, moeten daarvan bij de aanmelding doen blijken. (*Regl. a. v., art. 67.*)

§ 482. De aanmelding om tot het examen te worden toegelaten geschiedt door het inzenden aan het Departement van Oorlog van eene kennisgeving, ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model.

De daarbij over te leggen verklaring, bedoeld bij het eerste lid van § 481 en het bewijs van toestemming, bedoeld bij punt 5 van die §, zijn ingericht volgens de daarvoor vastgestelde modellen.

Op aanvragen van aspiranten strekkende tot wijziging van de opgave nopens den wensch om in aanmerking te komen voor den dienst hier te lande of voor dien in *Nederlandsch-Indië*, dan wel van de volgorde, waarin de keuze zich ten deze heeft gevestigd, wordt geen acht geslagen, voor zooveel deze aanvragen aan het Departement van Oorlog inkomen, na het tijdstip bedoeld bij art. 15 onder *b.* der Wet (§ 480). (*Voorschr. Cad. School, art. 10, R. M. 402.*)

§ 483. Hij die tot het afleggen van het examen wordt toegelaten, wordt door of vanwege den Minister van Oorlog opgeroepen, om zich op een bepaald tijdstip aan te melden, op een der plaatsen, bedoeld bij § 486 tot het ondergaan van het geneeskundig onderzoek en tot het afleggen van het schriftelijk gedeelte van het examen.

Het geneeskundig onderzoek heeft plaats vóór den aanvang van het schriftelijk examen.

Adspiranten die bij dit onderzoek worden afgekeurd, mogen niettemin, desverlangd, deelnemen aan het schriftelijk examen, indien zij verzoeken om zich aan eene herkeuring te mogen onderwerpen.

De herkeuring wordt in elk geval toegestaan. Zij heeft plaats te *Alkmaar* vóór den aanvang van het mondeling examen; de aspiranten ontvangen de hiertoe vereischte oproeping van den voorzitter der examen-commissie. (*Regl. a. v., art. 68*).

§ 484. De oproeping bedoeld bij § 483 geschiedt, ten opzichte van den aspirant die zich reeds in militairen dienst bevindt, door tusschenkomst van den betrokken Korps-Commandant. Alle op het door dien aspirant af te leggen toelatingsexamen vallende kosten komen te zijnen laste. (*Voorsch. a. v., art. 11*).

§ 485. Wanneer zulks, gelet op het aantal aspiranten dat in eene van de daartoe aangewezen gemeenten het geneeskundig onderzoek wenscht te ondergaan, noodig is, kan aan dat onderzoek meer dan één dag worden besteed en wordt de oproeping dienovereenkomstig geregeld. (*Voorsch. a. v., art. 12*).

§ 486. D. *Geneeskundig onderzoek.* De samenstelling van de commissie met het geneeskundig onderzoek der aspiranten hier te lande te belasten, alsmede de tijdstippen waarop en de gemeenten waar dat onderzoek wordt gehouden, worden jaarlijks door den Minister van Oorlog bepaald. (*Regl. a. v., art 3*).

§ 487. Het geneeskundig onderzoek, bedoeld bij § 483, wordt ingesteld, door eene commissie, bestaande uit drie officieren van gezondheid, op voordracht van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, daartoe door den Minister van Oorlog aangewezen.

Genoemde Inspecteur ontvangt vanwege den Minister van Oorlog tijdig nominatieve opgaven in tweevoud, van de aspiranten, ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model.

Van den uitslag van het onderzoek wordt door den voorzitter der betrokken geneeskundige commissie aan de aspiranten mededeeling gedaan met bepaalde vermelding daarbij of zij voor den dienst of voor de diensten waarvoor zij zich hebben aangemeld, *geschikt* dan wel *ongeschikt* zijn bevonden, zoomede van de eventueel bij hen waargenomen lichaamsgebreken.

Alle aspiranten, die ongeschikt zijn verklaard, worden des-

verlangd herkeurd; aan hen wordt door voornoemden voorzitter afgevraagd, of zij zich al dan niet aan eene herkeuring wenschen te onderwerpen.

Onmiddellijk na afloop van het in het eerste lid van deze § vermelde geneeskundig onderzoek wordt van de hiervoren bedoelde nominatieve opgaven, nadat deze door de betrokken commissie verder zijn ingevuld, één exemplaar aan den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht en één aan den Voorzitter der examen-commissie gezonden. (*Voorschr. a. v., art. 13*).

§ 488. De commissie voor de herkeuring, bedoeld bij het laatste lid van § 483, wordt door den Minister van Oorlog, op voordracht van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, benoemd.

Voornoemde Inspecteur zendt tijdig aan laatstvermelde commissie de nominatieve opgaven, bedoeld in het laatste lid van § 487.

Het door haar na afloop van het nader ingestelde geneeskundig onderzoek aan genoemden Inspecteur uit te brengen rapport, is ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model. Een afschrift van dit rapport wordt zoo spoedig mogelijk toegezonden aan den Voorzitter der commissie voor het toelatingsexamen.

Van den uitslag van de herkeuring wordt door den Voorzitter der commissie aan de aspiranten mededeeling gedaan, in den zin als bij het derde lid van § 487 ten opzichte van den uitslag der keuring is voorgeschreven.

Een aspirant die ook bij de herkeuring voor den dienst voor welken hij zich heeft aangemeld — of indien hij zich zoowel voor den dienst hier te lande als voor dien in *Nederlandsch-Indië* heeft aangemeld, voor beide diensten — ongeschikt is bevonden, mag niet worden toegelaten tot het afleggen van het mondeling gedeelte van het examen. (*Voorschr. a. v., art. 14*).

§ 489. E. *Programma voor het toelatings examen.* Het programma van het bij § 480 genoemde toelatings-examen omvat:

- a. de reken-, de stel- en de meetkunde;
- b. de eerste beginselen der natuurkunde;
- c. de aardrijkskunde;
- d. de geschiedenis;
- e. de Nederlandsche, de Fransche, de Hoogduitsche en de Engelsche taal.

Bedrevenheid in het teekenen strekt tot aanbeveling.

De cischen van kennis, volgens vorenvermeld programma te stellen, worden, bij de in § 476 bedoelde voorschriften, nader omschreven en toegelicht. (*Wet a. v., art. 16*).

§ 490. Het programma voor het toelatings-examen omvat het navolgende:

a. Rekenkunde.

De hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone en tien-deelige breuken, zoomede de eigenschappen waarop die bewerkingen berusten; het metrieke stelsel van maten en gewichten; de kenmerken van deelbaarheid en de leer der evenredigheden met hare voornaamste toepassingen; oplossing van vraagstukken.

b. Stelkunst.

De hoofdbewerkingen met geheele en gebroken stelkunstige vormen; de behandeling van wortelvormen en van vormen met gebroken en negatieve exponenten; de tweede- en de derdemachts-worteltrekking uit rekenkundige getallen; de theorie en de oplossing van vergelijkingen van den eersten graad met één onbekende en met meer onbekenden, van onbepaalde vergelijkingen van den eersten graad, van vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende en van exponentieele vergelijkingen; de reken- en de meetkundige reeksen; de leer der logaritmen en het gebruik van logarimentafels; oplossing van vraagstukken.

c. Meetkunst.

De vlakke meetkunst (kennis van de leer der transversalen en der harmonische snijding wordt niet gevorderd); meetkunstige constructiën van stelkunstige vormen; oplossing van vraagstukken, ook met toepassing van de stelkunst.

d. De eerste beginselen van de natuurkunde.

De algemeene eigenschappen van krachten en van lichamen; de zwaartekracht en hare verschijnselen en wetten bij vaste lichamen, vloeistoffen en gassen; oplossing van eenvoudige vraagstukken.

e. Aardrijkskunde.

De aardrijkskunde van de verschillende werelddeelen; in de

eerste plaats die van *Europa*; meer in 't bijzonder die van *Nederland* en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

f. *Geschiedenis.*

De voornaamste personen en gebeurtenissen uit de algemeene geschiedenis tot het jaar 1789 en die uit de vaderlandsche geschiedenis tot het jaar 1795.

g. *Nederlandsche taal.*

De hoofdregelen der spraakleer; vaardigheid om zich, zoowel mondeling als schriftelijk, in zuiver en beschaafd Nederlandsch uit te drukken.

h. *Fransche taal.*

Lezen met beschaafde uitspraak; vertaling uit het Fransch in goed Nederlandsch en van een niet te moeielijk stuk van het Nederlandsch in het Fransch, zonder grove fouten; de voornaamste taalregels, ook de syntaxis, waarvan de kennis moet blijken bij de mondelinge verklaring van een eenvoudig Fransch prozastuk.

i. *Hoogduitsche en Engelsche talen.*

Lezen met beschaafde uitspraak, vertalen van een niet te moeielijk stuk uit het Hoogduitsch en uit het Engelsch in goed Nederlandsch en van een gemakkelijk stuk uit het Nederlandsch in elk van die talen, zonder grove fouten; de voornaamste taalregels, waarvan de kennis moet blijken bij de mondelinge verklaring van eenvoudige stukken in die talen.

Bij de beoordeeling van het door de aspiranten te leveren schriftelijk werk, zal er inzonderheid ook op gelet worden of het schrift duidelijk leesbaar is.

Bij de vertaling van het Nederlandsch in een vreemde taal kan van een woordenboek worden gebruik gemaakt.

In verband met het bepaalde bij het tweede lid van art. 16 der wet (§ 489), kunnen de aspiranten, desverlangd, proeven van bedrevenheid in het teekenen afleggen. (*Regl. a. v., art. 69.*)

§ 491. F. *Toelating.* Voor zoover de aspiranten voor den militairen dienst bij geneeskundig onderzoek geschikt zijn bevonden, en blijkens de uitspraak der examen-commissie, aan het examen hebben voldaan, komen zij voor toelating tot de Cadettenschool in aanmerking.

Indien het aantal dier aspiranten grooter is dan het aantal beschikbare plaatsen, geschiedt de toelating naar de rangorde, die zij bij het examen, blijkens de uitspraak der examen-commissie, hebben verkregen; met dien verstande, dat hij, wiens vader in den dienst van den Staat gesneuveld of, binnen één jaar ten gevolge van in dezen dienst voor den vijand bekomen wonden overleden is, op grond hiervan eene beschikbare plaats inneemt. (*Wet a. v., art. 17.*)

§ 492. Hij, die in verband met den uitslag van het hier te lande of in *Nederlandsch-Indië* afgelegd examen en van het ondergane geneeskundig onderzoek, tot de Cadettenschool wordt toegelaten, ontvangt van den Minister van Oorlog een bewijs van benoeming tot cadet. (*Regl. a. v., art. 4.*)

§ 493. G. *Bijdrage.* Tot tegemoetkoming in de kosten van de Cadettenschool wordt jaarlijks, voor iederen leerling eene door de Koningin vast te stellen som — het bedrag van vier honderd gulden niet te boven gaande — bijgedragen, welke in 's Rijks kas wordt gestort. Van het betalen dier bijdragen kan door de Koningin geheele of gedeeltelijke vrijstelling worden verleend, volgens bij Reglement vast te stellen regelen. (*Wet a. v., art. 10.*)

De bijdrage is vastgesteld op vierhonderd gulden (f 400). (*K. B. 29 April 1893, n°. 32, R. M. 467.*)

§ 494. Van het betalen der bijdrage bedoeld bij art. 10 der wet (§ 493), wordt — met inachtneming, van het bepaalde bij § 495, tweede lid, — verleend:

a. *geheele vrijstelling*, ten behoeve van:

- 1°. den cadet, bestemd voor den dienst in *Nederlandsch-Indië*;
- 2°. den cadet, bestemd voor den dienst hier te lande, wiens vader in den dienst van den Staat gesneuveld of binnen één jaar ten gevolge van in dezen dienst voor den vijand bekomen wonden overleden is;

- b. gedeeltelijke vrijstelling*, ten behoeve van den cadet, zoon van :
- 1°. een officier, een eervol ontslagen of een gepensionneerd officier, hetzij in leven of reeds overleden ;
 - 2°. een verdienstelijk onderofficier of gepensionneerd onderofficier, hetzij in leven of reeds overleden ;
- en zulks voor zooveel men tot het betalen van de geheele bijdrage voor een cadet als onder 1°. of 2°. bedoeld, niet in staat is ;

c. geheele of gedeeltelijke vrijstelling, ten behoeve van den cadet, die tijdens zijn verblijf aan de Cadettenschool zijne ouders of een hunner verliest en voor wien de bijdrage dientengevolge verder niet meer of slechts gedeeltelijk meer kan worden betaald, zoodat hij verplicht zou zijn de Cadettenschool te verlaten. (*Regl. a. v., art. 21*).

§ 495. De vrijstellingen, bedoeld onder *b* en *c* van § 494, worden jaarlijks bij Koninklijk besluit bepaald.

Aan niet meer dan $\frac{1}{3}$ van het aantal der cadetten, die in beide studie jaren voor den dienst hier te lande zijn geplaatst en die als leerling aan de Cadettenschool verblijf houden, mag gedeeltelijke vrijstelling worden verleend.

Wanneer het aantal van hen die voor gedeeltelijke vrijstelling in aanmerking komen, het in het vorige lid aangeduide maximum overschrijdt, hebben de reeds geplaatste cadetten voor de toekenning den voorrang en is de toekenning voor de nieuw benoemden afhankelijk van het bij het toelatingsexamen verkregen rangnummer. (*Regl. a. v., art. 22*).

§ 496. De aspirant, die in de termen valt voor toekenning van geheele vrijstelling, op grond van het bepaalde bij § 494 onder *a*, bij 1°, dan wel voor gedeeltelijke vrijstelling op grond van het bepaalde bij genoemde § onder *b*, wordt niet tot cadet benoemd, dan nadat, door borgstelling, bij authentieke akte, voldoende zekerheid is verkregen, dat de som, voor welke vrijstelling zal worden verleend, zal worden terugbetaald, ingeval de cadet op verzoek wordt ontslagen of om andere redenen afhankelijk van eigen wil of van eigen toedoen zijne bestemming niet volgt.

Het model van de bedoelde authentieke akte wordt door den directeur der Cadettenschool aan belanghebbenden toegezonden ;

daarvan moet door hen een eerste grosse in executorialen vorm aan dien directeur worden ingediend. (*Regl. a. v., art. 23*).

§ 497. De bijdrage wordt betaald aan den Raad van Administratie der Cadettenschool en wel de eerste helft vóór of op 1 October, de tweede helft vóór of op 1 April. (*Regl. a. v., art. 24*).

§ 498. De bijdrage is niet verschuldigd over de nog niet ingetreden maanden van het leerjaar, en wordt, voor zooveel zij reeds betaald is, teruggegeven:

I. indien een cadet:

a. krachtens het bepaalde bij § 517 wegens ziekte bij zijne betrekkingen wordt verpleegd;

b. ontheven wordt van de dienstverbintenis bedoeld bij art. 18 der wet (§ 499);

c. gedurende zijn verblijf aan de Cadettenschool overlijdt;

II. wanneer het onderwijs aan de Cadettenschool, krachtens het bepaalde bij art. 12 der wet (§ 523), geschorst wordt en zoolang zulks het geval is.

In de bij I onder *a* en bij II bedoelde gevallen moet bij terugkeer van den cadet aan de Inrichting, de bijdrage voor hem evenwel voldaan worden, te rekenen van den aanvang van de alsdan ingetreden maand.

In de gevallen bij I onder *b* en *c* vermeld, blijven de boeken en de instrumenten van den cadet het eigendom van de Cadettenschool en wordt de waarde zijner kleeding berekend naar den onverschenen drachtijd.

Ingeval van ontheffing blijft de kleeding het eigendom van den betrokken cadet en moet deze waarde door ouders of voogden worden vergoed; bij overlijden van den cadet kunnen deze betrekkingen, zoo zij het verlangen, de kleeding overnemen, mits de waarde daarvan door hen wordt vergoed. (*Regl. a. v., art. 25*).

§ 499. H. *Verbintenis*. Hij, die tot de Cadettenschool wordt toegelaten, is, te rekenen van het tijdstip waarop zijn verblijf aan deze Inrichting een aanvang neemt, verbonden om den Staat gedurende den tijd van negen jaren als militair te dienen.

Van deze negen jaren beboort hij er vier in den rang van officier te dienen, zoodat, wanneer de officiersrang niet in vijf jaren wordt bereikt, de dienstverbintenis stilzwijgend met den langeren duur van den opleidingstijd wordt verlengd.

Deze verbintenis verplicht hem tevens, om — voor zooveel hij daartoe niet reeds uit anderen hoofde mocht gehouden zijn — na het verlaten van den werkelijken dienst nog vijf jaren, of zoo veel minder dan vijf jaren, als hij langer dan vier jaren als officier heeft gediend, als reserve-officier ter beschikking van de Koningin te blijven.

De Koningin behoudt zich nochtans voor van de verplichting, bij het vorige lid bedoeld, geheel of ten deele ontheffing te verleen. (*Wet a. v., art. 18.*)

§ 500. De toelating tot de Cadettenschool heeft jaarlijks plaats omstreeks het midden van de maand September. De juiste datum wordt telkens door den Minister van Oorlog bepaald.

Voor zooveel de toepassing betreft van het bepaalde bij art. 15, (§ 480) sub *a* der wet, wordt het leerjaar gerekend aan te vangen op 16 September. (*Regl. a. v., art. 5.*)

§ 501. Op den dag hunner aankomst bij de Cadettenschool gaan de tot die Inrichting toegelaten jongelieden schriftelijk de verbintenis aan, bedoeld bij art. 18 der wet (§ 499). Onmiddellijk daarna worden hun de krijgsartikelen voorgelezen; het bewijs dat zulks geschied is, wordt door hen ondertekend.

Op dien dag vervalt voor hem, die zich reeds als vrijwilliger in militairen dienst bevond, de als zoodanig aangegane verbintenis. (*Regl. a. v., art. 19.*)

§ 502. I. *Onderwijs.* Aan de Cadettenschool wordt onderwijs gegeven in:

- a.* de wiskunde;
- b.* de beginselen der theoretische en toegepaste mechanica;
- c.* de natuurkunde en hare voornaamste toepassingen;
- d.* de scheikunde en hare voornaamste toepassingen;
- e.* de beginselen der cosmographie;
- f.* de Nederlandsche taal- en letterkunde;
- g.* de Fransche taal- en letterkunde;
- h.* de Hoogduitsche taal- en letterkunde;
- i.* de Engelsche taal- en letterkunde;
- k.* de aardrijkskunde;
- l.* de gronden van de gemeente-, provinciale- en staatsinrichting van Nederland;
- m.* de staathuishoudkunde en de statistiek, inzonderheid van

Nederland en van zijne Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen;

n. de geschiedenis;

o. het hand- en het rethorisch teekenen;

p. de infanterie exercitiën;

q. de gymnastiek, het schermen, het dansen en het zwemmen.

(*Wet a. v., art. 13*).

§ 503. Het leerplan wordt verdeeld over twee studie jaren.

(*Wet a. v., art. 14*).

§ 504. Leerlingen van de Cadettenschool mogen niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar doorbrengen.

Van deze bepaling kan worden afgeweken ten gunste van hen, die wegens ziekte verhinderd waren het onderwijs geregeld te volgen.

Overigens worden bij Reglement bepaald de regelen, waarnaar de leerlingen:

a. wegens hunne gedragingen als anderszins van bedoelde Inrichting verwijderd kunnen worden;

b. van de overeenkomstig § 499 aangegane dienstverbintenis ontheven kunnen worden. (*Wet a. v., art. 9*).

§ 505. *J. Kleeding, huisvesting, voeding, soldij en bijzonder grootverlof.* De cadetten, leerlingen der Cadettenschool, worden voor rekening van het Rijk gekleed, gehuisvest en gevoed, alsmede van leerboeken, atlanten, schrijf- en teekenebehoeften voorzien.

Het bedrag van het aan de cadetten van elk der beide studie jaren wekelijks uit te keeren zakgeld, wordt bij Koninklijk besluit bepaald. (*Regl. a. v., art. 26*).

Het bedrag is bepaald op *een gulden* (*f 1*). Het zakgeld wordt alleen genoten gedurende den tijd waarin de leerling werkelijk aan die Inrichting verblijf houdt; alzoo niet, wanneer hij met verlof of om eenige andere reden afwezig is. (*K. B. 29 April 1893, n°. 32, R. M. 467*).

§ 506. De cadetten over wie, gedurende den tijd, waarin het onderwijs aan de Cadettenschool krachtens het bepaalde bij art. 12 der wet (§ 523) geschorst is, in het belang van 's Lands verdediging wordt beschikt, ontvangen gelijke soldij, en ook overigens gelijke verstrekkingen en vergoedingen, als de met hen in positie of in graad gelijkstaande militairen van het korps waarbij zij alsdan zijn ingedeeld. (*Regl. a. v., art. 27*).

§ 507. Aan cadetten, die als leerlingen op de Cadettenschool verblijf houden, kan door den Minister van Oorlog in bijzondere gevallen groot-verlof worden verleend op den voet van het bepaalde bij art. 19 der wet (§ 524). Het verlof wordt niet verleend dan op verzoek van ouders of voogden en niet dan na afloop van het ingetreden studiejaar.

Tot het verkrijgen van dit verlof behooren de betrekkingen van den cadet zich met opgaaf van redenen tot den Minister van Oorlog te wenden.

De kleeding, de boeken en de instrumenten van een cadet, als bij deze § bedoeld, die in het genot van groot-verlof wordt gesteld, worden aan de Cadettenschool ingeleverd. (*Regl. a. v., art. 28*).

§ 508. *K. Ontslag.* Een cadet wordt van zijne plaatsing op de Cadettenschool ontslagen en in verband daarmede van de door hem aangegane dienstverbintenis ontheven, wanneer:

a. hij het overgangsexamen naar het tweede studiejaar aan de Cadettenschool of het toelatingsexamen tot de Koninklijke Militaire Academie voor de tweede maal met onvoldoenden uitslag heeft afgelegd en zulks niet kan worden toegeschreven aan de omstandigheid, bedoeld bij het tweede lid van art. 9 der wet (§504);

b. hij in verband met den uitslag van het door hem afgelegde toelatingsexamen voor de Koninklijke Militaire Academie, niet aan deze Inrichting kan worden geplaatst voor het wapen zijner keuze en hij niet bij het wapen, waarvoor hij in aanmerking komt, wenscht te worden ingedeeld;

c. hij wegens ontstane ziels- of lichaamsgebreken, ongeschikt is voor den militairen dienst;

d. ouders of voogden langer dan drie maanden in gebreke blijven de bepaalde bijdrage te voldoen. (*Regl. a. v., art. 29*).

§ 509. Een cadet kan van zijne plaatsing op de Cadettenschool worden ontslagen en, in verband daarmede, van de door hem aangegane dienstverbintenis ontheven:

a. op verzoek van zijne ouders of voogden, mits daarvoor geldige redenen bestaan;

b. wanneer blijkt dat hij wegens gemis aan ijver de studiën niet kan volgen. (*Regl. a. v., art. 30*).

§ 510. Ingeval van ontslag, overeenkomstig het bepaalde bij

§ 508, onder *b* of *d*, of bij § 509, onder *a* of *b*, kan geheele of gedeeltelijke teruggave worden gevorderd van hetgeen door het Rijk ten behoeve der opleiding van een cadet, als hiervorenbedoeld, is ten koste gelegd.

De beslissing omtrent het verleenen van ontslag in de gevallen bedoeld bij de §§ 508 en 509 en omtrent de terugbetaling van gelden bedoeld in het eerste lid, geschiedt door den Minister van Oorlog, voor zooveel noodig, na gehouden overleg met den Minister van Koloniën.

De ouders of voogden van een cadet wien ontslag is verleend, worden daarvan door of vanwege den Minister van Oorlog onderdicht, in voorkomend geval met mededeeling van de beslissing omtrent de terugbetaling van gelden, ingevolge het voorgaande lid genomen. (*Regl. a. v.*, art. 31).

§ 511. L. *Godsdienstonderwijs en -oefening.* De cadetten zijn verplicht op Zou- en feestdagen de godsdienstoefening van hunne gezindte bij te wonen, tenzij hunne ouders of voogden aan den directeur schriftelijk hebben te kennen gegeven, dat zij uitdrukkelijk verlangen hunne zonen of pupillen daarvan te zien vrijgesteld. (*Regl. a. v.*, art. 32).

§ 512. Aan de leerlingen van de Cadettenschool wordt gelegenheid gegeven, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen. (*Wet a. v.*, art. 5).

§ 513. Een cadet die met provoost is gestraft, woont geene lessen, godsdienstoefeningen of diensten bij. (*Regl. a. v. art.* 40).

§ 514. M. *Verwijdering.* Een cadet wordt van de Cadettenschool verwijderd, in verband daarmee van de door hem aangegane dienstverbintenis ontheven, en naar zijne betrekkingen teruggezonden:

a. wegens zedenbederf of ondeugden, die hem voor anderen gevaarlijk kunnen doen worden;

b. wegens doorgaand slecht gedrag, blijkende uit ongevoeligheid voor straffen en vermaningen;

c. wanneer hij door den militairen of den burgerlijken rechter is gevonnisd en zijne verwijdering in het belang der andere cadetten noodig wordt geoordeeld;

d. wanneer zulks in het belang van de handhaving van orde en tucht aan de Cadettenschool noodzakelijk is. (*Regl. a. v., art. 41.*)

§ 515. Omtrent de verwijdering van cadetten van de Cadettenschool beslist de Minister van Oorlog. (*Regl. a. v., art. 42.*)

§ 516. N. *Ziekte.* Wanneer een cadet in de ziekeninrichting is opgenomen, geeft de directeur hiervan op den dag na dien der opneming kennis aan diens ouders of voogd, met mededeeling van den aard der ziekte en van den toestand van den lijder. Blijkt de ziekte van ernstigen aard te zijn of te worden, dan wordt daarvan *onniddellijk* kennis gegeven, opdat de ouders of de voogd desverkiezende een geneesheer kunnen aanwijzen, om met den officier van gezondheid der Cadettenschool over den zieke te raadplegen. (*Voorschr. Cad.school, art. 6, R. M. 1893, 402.*)

§ 517. Cadetten, die in de ziekeninrichting zijn opgenomen, kunnen, bijaldien daartoe door ouders of voogden aan den directeur der Cadettenschool het verzoek wordt gedaan en zij naar het oordeel van den officier van gezondheid vervoerbaar zijn, naar de woonplaats en naar het huis van hunne ouders, van hunne voogden of van andere betrekkingen worden overgebracht, ten einde aldaar op hunne kosten te worden verpleegd.

De directeur stelt, eventueel in overleg met den officier van gezondheid en zooveel mogelijk te gemoet komende aan de ten deze door ouders of voogden kenbaar gemaakte wenschen, de vereischte orde op het vervoer van den zieke. (*Regl. a. v., art. 43.*)

§ 518. O. *Vacantiën en verloven.* Voor vacantiën zijn bestemd:

1°. 10 à 12 dagen tegen het einde van het jaar;

2°. de dagen van Goeden Vrijdag tot en met den dag na Paschen;

3°. de maand Augustus en ongeveer de eerste helft van de maand September. (*Regl. a. v., art. 61.*)

§ 519. Aan de leerlingen kan — voor zooveel de eischen van den dienst, ter beoordeeling van den directeur, het toelaten — door den directeur binnenlandsch verlof worden verleend:

1°. gedurende de bij § 518 bedoelde tijdperken;

2°. op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen;

3°. aan hen die den Israëlietischen godsdienst belijden, ook op de voor dien godsdienst geldende feestdagen;

met dien verstande nochtans dat aan cadetten het verlof op de dagen bedoeld onder 2°. en 3°, niet wordt verleend, tenzij een daartoe strekkend verzoek door ouders of voogden schriftelijk aan den directeur is ingediend.

Overigens mag alleen in dringende gevallen verlof worden verleend. (*Regl. a. v., art. 62*).

§ 520. P. *Overplaatsing.* Verzoeken om overplaatsing van cadetten bestemd voor den dienst hier te lande, bij dien in *Nederlandsch-Indië* of omgekeerd, worden niet toegestaan, dan wanneer daarvoor door den vader, de moeder of den voogd dringende redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, worden aangevoerd.

Ten aanzien van zoodanige verzoeken beslist de Minister van Oorlog, na gehouden overleg met den Minister van Koloniën. (*Regl. a. v., art. 20*).

§ 521. Q. *Tijd van de studie jaren.* In het eerste studiejaar wordt aan de leerlingen, behoudens het bepaalde bij § 518, onder 1°. en 2°, onderwijs gegeven van den aanvang van het leerjaar tot omstreeks 15 Juni d. a. v.

Het overgangsexamen heeft in de tweede helft der maand Juli plaats.

Het tijdperk van 15 Juni tot 15 Juli wordt in het bijzonder bestemd voor repetitiën, terwijl de gelegenheid tot eigen studie voor de leerlingen in dat tijdvak wordt uitgebreid.

Voor zooveel de cadetten die niet in allen deele aan het overgangsexamen hebben voldaan een nader examen in een vak of in meer vakken moeten afleggen, heeft dat nader examen vóór den aanvang van het nieuwe leerjaar. (*Regl. a. v., art. 6*).

§ 522. In het tweede studiejaar wordt aan de leerlingen, behoudens het bepaalde bij § 518, onder 1°. en 2°, onderwijs gegeven van den aanvang van het leerjaar tot 1 Juli.

Het tijdperk van 1 Juli tot aan het begin van het toelatings-examen voor de Koninklijke Militaire Academie, wordt in het bijzonder bestemd voor repetitiën, terwijl de gelegenheid tot

eigen studie voor de leerlingen in dat tijdvak wordt uitgebreid. (*Regl. a. v., art. 7*).

§ 523. R. *Schorsing van het onderwijs.* Ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 185 der Grondwet, kan door de Koningin het Onderwijs aan de Cadettenschool worden geschorst, en over de leerlingen, alsmede over het aan die Inrichting verbonden militair personeel beschikt worden in het belang van 's Lands verdediging. (*Wet a. v., art. 12*).

§ 524. S. *Cadetten met groot-verlof.* Hij, die tot de Cadettenschool is toegelaten en bij de in § 480, onder *b*, voorgeschreven aanmelding kennis heeft gegeven van zijn verlangen om het voorbereidend onderwijs voor toelating tot de Koninklijke Militaire Academie elders dan aan genoemde school te volgen, wordt daartoe, naar bij Reglement te bepalen regelen, in het genot van groot-verlof gesteld.

Hij staat, voor de toepassing der meergenoemde Wet, gelijk met hem die het onderwijs aan de Cadettenschool geniet, doch is gedurende zijnen verloftijd vrijgesteld van het betalen der bijdrage bedoeld bij § 493.

Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande zijn op hem niet toepasselijk, zoolang hij zich in het genot van groot verlof bevindt. (*Wet a. v., art. 19*).

§ 525. Ten aanzien van hem, die bij de aanmelding tot deelneming aan het toelatingsexamen, ingevolge art. 15 onder *b* der wet (§ 480), kennis heeft gegeven van zijn verlangen om het voorbereidend onderwijs voor toelating tot de Koninklijke Militaire Academie elders dan aan de Cadettenschool te volgen en die voor toelating tot de Cadettenschool in aanmerking komt, behoort vóór het daartoe door den Minister van Oorlog kenbaar te maken tijdstip, aan dien Minister opgave te worden gedaan van de gemeente, waarheen de cadet zich met groot-verlof wenscht te begeven en van de inrichting van onderwijs, waaraan hij het bedoeld voorbereidend onderwijs zal volgen. (*Regl. a. v., art. 45*).

§ 526. De cadetten bedoeld bij § 525 worden, onmiddellijk nadat te hunnen aanzien en door hen voldaan is aan het bepaalde bij § 501, in het genot van groot-verlof gesteld,

Hun wordt daarbij door den directeur der Cadettenschool een verlofpas uitgereikt. (*Regl. a. v., art. 46*).

§ 527. Een cadet aan wien groot-verlof is verleend, behoort zich binnen vier dagen, nadat hem de verlofpas is uitgereikt, aan te melden bij den plaatselijken- of den garnizoenscommandant, of — indien ter plaatse geen zoodanige commandant gevestigd is — bij den burgemeester van de gemeente, bedoeld bij § 525, ten einde zijn verlofpas voor „gezien“ te doen teekenen. (*Regl. a. v., art. 47*).

§ 528. Wanneer een cadet met groot verlof, zich in eene andere gemeente vestigt, of wel het onderwijs aan eene andere iurichting gaat volgen, behoort daarvan schriftelijk kennis te worden gegeven aan den directeur der Cadettenschool; in het eerstbedoelde geval met overlegging van den aan den cadet uitgereikten verlofpas.

In dat geval zendt de directeur aan zoodanigen cadet een verlofpas naar de nieuwe woonplaats. Het bepaalde bij § 527 is alsdan toepasselijk. (*Regl. a. v., art. 48*).

§ 529. Een cadet met groot-verlof mag zich zonder toestemming van den Minister van Oorlog niet buitenslands begeven.

Aanvragen om zoodanige toestemming worden schriftelijk en vrachtvrij aan den directeur der Cadettenschool gericht. (*Regl. a. v., art. 49*).

§ 530. Een cadet met groot-verlof, legt het overgangsexamen tot het tweede studiejaar — en zoo noodig het nader examen bedoeld bij de slotalinea van § 521 — aan de Cadettenschool af.

De directeur roept zoodanigen cadet ten minste acht dagen vóór den aanvang van dat examen schriftelijk tot deelneming daaraan op.

Op het daarvoor bepaalde tijdstip, meldt de cadet zich bij genoemden directeur aan, waarbij hij den aan hem uitgereikten verlofpas overlegt.

Hij wordt intusschen niet tot het afleggen van bedoeld examen toegelaten, indien te zijnen opzichte niet voldaan is aan het gestelde bij § 533, onder *b*.

Vóór den aanvang van het overgangsexamen wordt de cadet aan een geneeskundig onderzoek onderworpen, ten einde na te gaan of hij alsnog geschikt is voor den militairen dienst. Bijaldien hij bij dat onderzoek ongeschikt wordt bevonden, kan hij

desverlangd niettemin aan het overgangsexamen deelnemen, indien aan den directeur der Cadettenschool wordt verklaard dat te zijnen behoeve aan den Minister van Oorlog eene herkeuring zal worden aangevraagd.

Heeft de cadet aan het overgangsexamen of aan het bij de slotalinea van § 521 bedoelde nader examen voldaan, en is hij bovendien bij de gehouden keuring of herkeuring geschikt bevonden voor den militairen dienst, dan ontvangt hij van den directeur der Cadettenschool een bewijs van overgang naar het tweede studiejaar.

Na afloop van het overgangs- en, zoo hij er aan deelgenomen heeft, ook van het nader examen, wordt de cadet opnieuw in het genot van groot-verlof gesteld, behoudens het geval dat hij krachtens het bepaalde bij § 537 na het afleggen van het nader examen, als leerling op de Cadettenschool wordt geplaatst.

Het bepaalde bij § 519 is alsdan van toepassing.

Ten behoeve van een cadet die zich, in verband met het vorenstaande naar of uit *Alkmaar* begeeft of zich aldaar ophoudt, worden geene kosten wegens reizen, noch wegens huisvesting of voeding ten laste van het Rijk gebracht. (*Regl. a. v., art. 50*).

§ 531. Zoodra het onderwijs aan de Cadettenschool, in verband met het bepaalde bij art. 12 der wet (§ 523) wordt geschorst, deelt de directeur aan de in het genot van groot-verlof zijnde cadetten hunne nadere bestemming mede en roept hij hen zoo noodig op, om zich bij de Cadettenschool of eenig korps aan te melden. (*Regl. a. v., art. 51*).

§ 532. Voor de opleiding en de verzorging van een cadet met groot-verlof worden geene kosten ten laste van het Rijk gebracht.

Hem is verboden in militaire uniform gekleed te gaan. (*Regl. a. v., art. 52*).

§ 533. Ten aanzien van den cadet met groot-verlof moeten door ouders of voogden de hierna vermelde opgaven op de daarbij aangegeven tijdstippen vrachtvrij aan den directeur der Cadettenschool worden ingezonden :

a. vóór of op 15 Januari, 15 April en 15 Juni eene verklaring van het hoofd der inrichting waaraan de cadet het voorbereidend onderwijs voor toelating tot de Koninklijke Militaire Academie volgt, nopens de vlijt en de vorderingen van den cadet, bij het onderwijs in de verschillende vakken ;

b. zoolang de cadet niet in het tweede studiejaar is overgegaan: tusschen 15 en 30 Juni, een bewijs van goed gedrag, over den tijd gedurende welken hij in het genot van groot-verlof is geweest, afgegeven door den burgemeester van de gemeente of de burgemeesters van de gemeenten waar de cadet gedurende dien tijd heeft gewoond. (*Regl. a. v., art. 53*).

§ 534. Indien niet wordt voldaan aan de bepalingen, vervat in de §§ 527, 528, 529, 532, tweede lid, of 533 onder *a*, kan het groot-verlof, van den cadet, door den Minister van Oorlog worden ingetrokken. De cadet wordt alsdan opgeroepen om zich op een bepaalden dag aan de Cadettenschool aan te melden.

Cadetten, die zonder geldige redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, verzuimen te voldoen aan deze oproeping of wel aan die bedoeld bij § 531, worden als deserteur beschouwd en behandeld. (*Regl. a. v., art. 54*).

§ 535. Een cadet met groot-verlof wordt van zijne plaatsing op de Cadettenschool ontslagen en in verband daarmee van de verdere vervulling van de door hem aangegane dienstverbintenis ontheven:

a. op verzoek van ouders of voogden; mits daarvoor geldige redenen bestaan en hij zich niet heeft schuldig gemaakt aan een verzuim als bedoeld bij het tweede lid van § 534;

b. indien het bewijs van goed gedrag bedoeld bij § 533, onder *b*, niet of — zonder geldige redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog — te laat wordt overgelegd;

c. wanneer hij in het geval verkeert, bedoeld bij § 508, onder *a*, met dien verstande, dat zoo vermeend wordt dat het bepaalde bij het tweede lid van art. 9 der wet (§ 504) op hem van toepassing is, daarvan door eene gelegaliseerde geneeskundige verklaring moet blijken;

d. indien hij niet voldoet aan de oproepingen bedoeld bij § 530, tenzij daarvoor geldige redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, worden aangevoerd;

e. indien hij, bij de ingevolge § 530 gehouden keuring of herkeuring, ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken bevonden wordt ongeschikt te zijn voor den militairen dienst;

f. wanneer hij, in verband met den uitslag van het door hem afgelegde toelatingsexamen voor de Koninklijke Militaire Academie, niet aan deze Inrichting kan worden geplaatst voor

het wapen zijner keuze en hij niet bij het wapen, waarvoor hij in aanmerking komt, wenscht te worden ingedeeld. (*Regl. a. v., art. 55*).

§ 536. Voor de beslissing omtrent het verleenen van ontslag in de gevallen bij § 535 bedoeld, geldt het bepaalde bij § 510, tweede lid.

Aan de ouders of voogden van een cadet met groot-verlof, wien ontslag is verleend, wordt daarvan door of vanwege den Minister van Oorlog kennis gegeven. (*Regl. a. v., art. 56*).

§ 537. Ten aanzien van een cadet als bedoeld bij art. 19 der wet (§ 524) kan op verzoek van zijne ouders of voogden door den Minister van Oorlog het hem verleende groot-verlof worden ingetrokken, met dien verstande dat zulks niet mag geschieden dan op het einde van het ingetreden studiejaar, en dat de cadet alzoo niet dan bij den aanvang van een nieuw leerjaar als leerling op de Cadettenschool mag worden geplaatst.

Ter zake van eene plaatsing als in het eerste lid bedoeld mogen geene kosten ten laste van het Rijk worden gebracht. (*Regl. a. v., art. 57*).

§ 538. Ouders of voogden van cadetten, als bedoeld bij art. 19 der wet (§ 524), worden door den directeur der Cadettenschool met den inhoud van de artt. 19 tot en met 57 van het Reglement op de Cadettenschool in kennis gesteld. (*Regl. a. v., art. 58*).

HOOFDSTUK XXI.

De Hoofdcursus te Kampen.

§ 539. A. *Bestemming en standplaats.* De opleiding voor den officiersrang bij de Landmacht, ook — voor zooveel die opleiding in Nederland plaats heeft — ten behoeve van den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddceelen, geschiedt, o. a. voor de Infanterie en de Militaire Administratie, aan den Hoofdcursus. (*Wet van 21 Juli 1890 (St. bl. n°. 126), art. 1, B. U. 1115*).

§ 540. De Hoofdcursus is gevestigd te Kampen. (*Wet a. v., art. 4.*)

§ 541. B. *Plaatsen en toelatingsexamen.* Jaarlijks wordt door den Minister van Oorlog het aantal leerlingen bepaald, die aan den Hoofdcursus kunnen worden toegelaten en dat wel voor zooveel meer bepaaldelijk betreft den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddceelen, na gehouden overleg met den Minister van Koloniën.

Daarbij wordt vastgesteld, hoeveel van de opengestelde plaatsen ter beschikking komen voor de Infanterie en voor de Militaire Administratie, met dien verstande, dat, behoudens buitengewone omstandigheden, voor de Infanterie het aantal opengestelde plaatsen niet meer bedraagt dan ongeveer de helft van het aantal plaatsen, voor dat Wapen aan de Koninklijke Militaire Academie opengesteld.

Het aantal en de verdeeling dier plaatsen worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt. (*Wet a. v., art. 6*).

§ 542. Bij Reglement worden vastgesteld de voorschriften volgens welke de toelatings- en eindexamens aan den Hoofdcursus worden afgenomen; zoomede de wijze van samenstelling der Commissiën, ten overstaan van welke die examens plaats hebben. (*Wet a. v., art. 7*).

§ 543. De toelatings- en de eindexamens aan den Hoofdcursus worden in het openbaar afgenomen. Omtrent den loop en de uitkomsten dier examens wordt een verslag opgemaakt, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld. (*Wet a. v., art. 8.*)

§ 544. Hier te lande wordt het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus jaarlijks afgenomen in de maanden Juli en Augustus; het tijdstip waarop dit examen een aanvang neemt, wordt door den Minister van Oorlog bepaald.

Volgens bij Koninklijk besluit, in overeenstemming met dit reglement vast te stellen bepalingen, kan voorts aan onderofficieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* worden vergund, aldaar het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus af te leggen.

Het aantal ten behoeve van deze onderofficieren open te stellen plaatsen, wordt door den Minister van Koloniën, in overleg met den Minister van Oorlog bepaald, met dien verstande, dat dit aantal in den regel niet meer dan zes per jaar zal bedragen en dat, ingeval een of meer der opengestelde plaatsen niet wordt of worden vervuld, deze eventueel kan of kunnen worden ingenomen door onderofficieren welke hier te lande aan het examen hebben voldaan.

Het examen moet in *Indië* op zoodanig tijdstip aanvangen dat de onderofficieren, die tot den Hoofdcursus worden toegelaten, uiterlijk op 1 Augustus in *Nederland* aanwezig kunnen zijn. Zij worden alsdan tot het tijdstip van hunne plaatsing op den Hoofdcursus, hier te lande bij door den Minister van Oorlog aan te wijzen korpsen van het wapen der infanterie gedetacheerd, ten einde de voor dat wapen van kracht zijnde reglementen en voorschriften theoretisch en practisch te beoefenen. (*Regl. K. B. 22 Sept. 1892, St.bl. n°. 221, art. 1, R. M. 643.*)

§ 545. De deelneming aan het toelatingsexamen wordt slechts vergund aan onderofficieren die ongetrouwd zijn.

Ten aanzien van een onderofficier die aan dat examen wenschte deel te nemen, met het doel om voor den dienst hier te lande te worden opgeleid, doch die de hoedanigheid van Nederlander, volgens de ter zake bestaande wettelijke bepalingen niet bezit, moet eene gelegaliseerde verklaring worden overgelegd, waaruit blijkt, dat het dien onderofficier bekend is, dat hij eventueel niet tot officier kan worden benoemd, dan nadat hij *genaturaliseerd* zal zijn.

Is een zoodanig onderofficier meerderjarig, dan moet de bedoelde verklaring door hem persoonlijk, is hij minderjarig, dan moet zij door zijnen vader, zijne moeder of zijnen voogd zijn onderteekend.

Het geneeskundig onderzoek waaraan de adspiranten, die aan het toelatingsexamen deelnemen, moeten worden onderworpen, heeft vóór den aanvang van dat examen plaats.

De samenstelling der commissiën met bovenbedoeld geneeskundig onderzoek te belasten, alsmede de tijdstippen waarop en de plaatsen waar dat onderzoek zal worden gehouden, worden door den Minister van Oorlog bepaald. (*Regl. a. v., art. 2.*)

§ 546. Aan de onderofficieren van het Wapen der Infanterie wordt, ongeacht zij al dan niet de lessen op eenen Cursus hebben gevolgd, vergund het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus, volgens het daarvoor bij Reglement vastgestelde programma, af te leggen, wanneer zij:

a. op het tijdstip van den aanvang van het eerstvolgende leerjaar, den vollen ouderdom van negentien jaren bereikt, dien van vijf en twintig jaren niet overschreden hebben; drie jaren als militair gediend hebben en minstens één jaar den graad van onderofficier hebben bekleed;

b. door practische geschiktheid, gedrag en dienstijver, naar door den Minister van Oorlog te stellen regelen, daarvoor in aanmerking kunnen komen;

c. voor den militairen dienst, bij geneeskundig onderzoek, geschikt zijn bevonden.

Aan onderofficieren der overige Wapens, die aan de onder *a.*, *b.* en *c.* omschreven eischen voldoen, wordt eveneens de vergunning verleend bedoeld examen af te leggen, wanneer zij tot tweede-luitenant bij de Militaire Administratie wenschen te worden opgeleid. (*Wet a. v., art. 35.*)

§ 547. De onderofficieren, die, ingevolge het bepaalde bij art. 35 van meergenoemde wet (§ 546), aan het examen voor den Hoofdcursus hebben deelgenomen, en blijkens de uitspraak der examen-commissie, daaraan hebben voldaan, worden tot die Inrichting toegelaten, voor zoover daarbij, in verband met het bepaalde bij § 541, ten behoeve dier onderofficieren, plaatsen zijn opengesteld.

Overtreft het aantal adspiranten dat der beschikbaar gestelde

plaatsen, dan geschiedt de toelating naar de rangorde door die aspiranten, blijkens de uitspraak der examen-commissie, bij het examen verkregen; met dien verstaande, dat hij wiens vader in den dienst van den Staat gesneuveld of binnen één jaar ten gevolge van in dezen dienst voor den vijand bekomen wonden overleden is, op grond hiervan eene beschikbare plaats inneemt voor het Wapen of Dienstavak, waarvoor hij krachtens het bepaalde bij § 546 in aanmerking komt. (*Wet a. v., art. 36*).

§ 548. C. *Geneeskundig onderzoek.* Jaarlijks tusschen 1 en 5 Juni heeft het geneeskundig onderzoek plaats van de onderofficieren, die het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus wenschen af te leggen. Aan dit onderzoek worden alleen zoodanige onderofficieren onderworpen, die voldoen aan de bij art. 35 onder a der Wet (§ 546) omschreven eischen.

Het onderzoek geschiedt in elk garnizoen, waar een Cursus is gevestigd, door commissiën bestaande uit drie officieren van gezondheid, aangewezen door den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht.

De Inspecteur van het Militair Onderwijs verstrekt, tijdig te voren, aan den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, de vereischte opgaven van de namen der onderofficieren, die het onderzoek moeten ondergaan en van de plaatsen waar het moet worden gehouden.

Het door de commissiën ter zake uit te brengen rapport in tweevoud, moet zijn ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model; het wordt door tusschenkomst van den betrokken Commandeerenden Officier aan den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht toegezonden.

Deze Inspecteur beslist daarna of voor een of meer der onderzochte aspiranten, herkeuring moet plaats hebben. Ten aanzien van de onderofficieren voor wie zulks moet geschieden, doet hij daarvan aanteekening in vermeld rapport, waarna hij één exemplaar aan de commandeerende officieren terug zendt.

Als regel geldt dat herkeuring plaats heeft, ten aanzien van alle aspiranten, bij wie, bij het eerste onderzoek, lichaamsgebreken zijn waargenomen. (*Voorschr. M. B. 6 Oct. 1892, n°. 35, art. 4, R. M. 690*).

§ 549. De herkeuring geschiedt eventueel, voor alle adspi-

ranten die daaraan moeten worden onderworpen, door eene commissie van drie officieren van gezondheid, die op voordracht van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, door den Minister van Oorlog wordt benoemd.

De commissie belast met de herkeuring, brengt van den uitslag van het nader geneeskundig onderzoek aan den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht een rapport uit, ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model.

In verband met den inhoud van dat rapport zendt genoemde Inspecteur vóór of op 15 Juni aan den Minister van Oorlog, twee staten, resp. ingericht overeenkomstig de daarvoor vastgestelde modellen.

De Minister van Oorlog beslist, in verband met den uitslag van de eventuele keuringen, of de betrokken aspirant, gelet op de bij hem waargenomen lichaamsgebreken, al dan niet van deelneming aan het examen moet worden uitgesloten.

Deze beslissing wordt ter kennis gebracht van den Inspecteur van het Militair Onderwijs, ten einde daarmede rekening te houden bij de beslissing nopens de voordrachten tot deelnemen aan het toelatingsexamen. (*Voorschr. a. v., art. 5.*)

§ 550. D. *Programma van het toelatingsexamen.* Het programma van examen voor toelating tot den Hoofdcursus omvat het navolgende:

a. S c h r i j v e n.

Het schrift van den aspirant moet duidelijk en goed leesbaar zijn.

b. R e k e n k u n d e.

De kennis van de getallen; de hoofdbewerkingen; de deelbaarheid; de leer van de verhoudingen en van de evenredigheden; de vierkants- en de derdemachtsworteltrekking; de benoemde getallen; het oplossen van vraagstukken, waaronder eenvoudige berekeningen in den handel en in het dagelijksch leven voorkomende; de samengestelde interest-rekening, ook met toepassing van de logaritmen. (Bekendheid met de leer en de toepassing der verkorte bewerkingen wordt niet gevorderd.)

c. *Stelkunst.*

De behandeling van geheele, gebroken en wortelvormen; de gebroken en de negatieve exponenten; de vergelijkingen van den eersten graad met één onbekende en met meer onbekenden; de vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende; de logaritmen; de reken- en de meetkundige reeksen; de exponentiaal- en de onbepaalde vergelijkingen.

d. *Vlakke meetkunst.*

De vlakke meetkunst in haar geheelen omvang (kennis van de leer der transversalen en de harmonische snijding wordt niet gevorderd).

e. *Nederlandsche taal.*

Kennis van de hoofdregels der spraakleer en vaardigheid om zich, zoowel mondeling als schriftelijk, in zuiver en beschaafd Nederlandsch uit te drukken.

f. *Fransche taal.*

Lezen met beschaafde uitspraak en mondeling vertalen van het gelezene; het schriftelijk vertalen van een niet te gemakkelijk stuk proza van het Fransch in het Nederlandsch en van een gemakkelijk stuk van het Nederlandsch in het Fransch. (Bij eerstvermelde vertaling mag *niet*, bij laatstvermelde mag *wel* van een woordenboek worden gebruik gemaakt).

g. *Aardrijkskunde.*

De natuur- en de staatkundige aardrijkskunde van *Nederland*, alsmede die zijner koloniën en bezittingen.

h. *Geschiedenis.*

1°. De nieuwe geschiedenis van de vorming van het eerste Fransche Keizerrijk tot 1848;

2°. de vaderlandsche geschiedenis met inbegrip van die der Nederlandsche koloniën en bezittingen in andere werelddeelen van 1795 tot 1848.

Bij het examen in de geschiedenis zal meer gelet worden op

de kennis van de ontwikkeling der maatschappelijke en staatkundige toestanden en van het onderling verband der gebeurtenissen, dan op eene volledige bekendheid met de bijzonderheden der gevoerde oorlogen.

i. Dienst- en exercitie-reglementen en dienstvoorschriften.

Voor zoover de kennis van die reglementen en voorschriften van een sergeant der Infanterie wordt gevorderd, met dien verstande, dat zij, die uitsluitend voor eene opleiding tot tweedeluitenant bij de militaire administratie in aanmerking wenschen te komen, van het afleggen van examen in deze reglementen en voorschriften zijn vrijgesteld. (*K. B. a. v., art. 40.*)

§ 551. Voor adspiranten die het onderwijs op een Cursus niet hebben gevolgd, strekt het examen behalve over de hiervoren bij § 550 omschreven vakken, zich uit over:

a. Aardrijkskunde.

De natuur- en de staatkundige aardrijkskunde van de vijf werelddeelen, doch slechts in hoofdzaken.

b. Geschiedenis.

I. Een zeer algemeen overzicht van de oude- en middelgeschiedenis, als inleiding tot de nieuwe geschiedenis;

II. een algemeen overzicht van de nieuwe geschiedenis tot aan de wording van het eerste Fransche Keizerrijk, waarbij voornamelijk zullen worden gevorderd, voor zooveel betreft:

1°. het tijdperk van 1492—1789:

de kennis van personen en gebeurtenissen, die, hetzij een overwegenden invloed op de ontwikkeling der volken hebben uitgeoefend, hetzij meer in het bijzonder op *Nederland* betrekking hebben gehad;

2°. de Fransche Staatsomwenteling van 1789:

een duidelijk begrip van de oorzaken en het algemeen verloop dier staatsomwenteling, zoomede de gevolgen daarvan uit een maatschappelijk oogpunt;

3°. het tijdperk van 1789—1804:

bekendheid met de voornaamste daarin voorgevallen gebeurtenissen.

III. de vaderlandsche geschiedenis :

1°. tot 1568 in groote trekken;

2°. van 1568—1795 meer in bijzonderheden, vooral wat de verhouding van *Nederland* tot andere Europeesche Staten betreft;

3°. overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling der koloniën en bezittingen van *Nederland* in andere werelddeelen tot 1795. (*K. B. a. v.*, art. 41).

§ 552. Behalve in de bij de §§ 550 en 551 bedoelde vakken kunnen de aspiranten, desverlangd, ook proeven van bekwaamheid afleggen in de Duitsche en in de Engelsche talen en in onderdeelen der wiskunde, welke niet in het programma zijn vermeld. (*K. B. a. v.*, art. 42).

§ 553. E. *Toelating.* De toelating tot den Hoofdcursus heeft jaarlijks plaats op den 1sten October.

Op dien datum begint het leerjaar voor de beide studie jaren.

§ 554. De onderofficieren van den Hoofdcursus worden in elken graad gevoerd boven de organieke sterkte, voor elk korps vastgesteld. (*Wet a. v.*, art. 11).

§ 555. F. *Verbintenis.* Een onderofficier, die tot den Hoofdcursus wordt toegelaten, is — onafhankelijk van den duur van zijn loopend dienstverband — verbonden, na zijne benoeming tot officier, den Staat gedurende vier jaren in dien rang te dienen, onder verplichting tevens, om — voor zooveel hij daartoe niet reeds uit anderen hoofde mocht gehouden zijn — na het verlaten van den werkelijken dienst nog vijf jaren, of zooveel minder dan vijf jaren, als hij langer dan vier jaren als officier heeft gediend, als reserve-officier ter beschikking van de Koningin te blijven.

De Koningin behoudt zich nochtans voor van de verplichting, bij het vorige lid bedoeld, geheel of ten deele ontheffing te verleenen. (*Wet a. v.*, art. 37).

§ 556. G. *Schorsing van het onderwijs.* Ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 185 der Grondwet, kan door de Koningin het onderwijs aan den Hoofdcursus worden geschorst, en over de leerlingen, alsmede over het aan die Inrichting verbonden militair personeel

beschikt worden in het belang van 's Lands verdediging. (*Wet a. v., art. 12*).

§ 557. H. *Onderwijs.* Het leerplan van den Hoofdcursus wordt verdeeld over twee studie jaren. (*Wet a. v., art. 34*).

§ 558. Aan den Hoofdcursus wordt onderwijs gegeven in:
a. de wiskunde; *b.* de natuurkunde; *c.* het landmeten en waterpassen; *d.* de Nederlandsche taal; *e.* de Fransche taal; *f.* de Hoogduitsche taal; *g.* de Maleische taal; *h.* de land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*; *i.* de wis-, natuur- en staatkundige aardrijkskunde en de gronden der militaire aardrijkskunde van *Nederland*; *k.* de geschiedenis; *l.* de tactiek; *m.* de oorlogsgebruiken; *n.* het militair strafrecht; *o.* de wapenleer; *p.* de pionier- en de versterkingskunst; *q.* het rechtlijnig en het topographisch teekenen; *r.* de warenkennis; *s.* het boekhouden; *t.* de dienst- en de exercitie-reglementen, benevens de dienstvoorschriften en de militaire wetten; *u.* de militaire administratie; *v.* de exercitiën en de verdere practische oefeningen; *w.* de gymnastiek, het schermen en het zwemmen. (*Wet a. v., art. 33*).

§ 559. Behalve in de bij art. 33 der wet (§ 558) genoemde vakken, wordt aan den Hoofdcursus onderwijs gegeven in:

de Engelsche taal, de scheikunde, en het paardrijden. (*K. B. a. v., art. 4*).

§ 560. De onderofficieren van den Hoofdcursus worden, in het belang van hunne practische vorming, gedurende een bij Reglement te bepalen tijd bij korpsen van het leger gedetacheerd.

De Koningin behoudt zich daarbij voor, deze detachering te doen achterwege blijven voor de onderofficieren, die voor den militairen administratieven dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden opgeleid. (*Wet a. v., art. 38*).

§ 561. In het eerste studiejaar wordt aan de leerlingen, behoudens het bepaalde bij art. 35 (§ 576), onderwijs gegeven van 1 October tot omstreeks 15 Juni d. a. v.

Het overgangsexamen heeft in de maand Juni plaats.

Gedurende de vier weken, die aan dat examen onmiddellijk voorafgaan, wordt door vermindering van het aantal lessen de gelegenheid tot eigen studie voor de leerlingen uitgebreid.

Van 1 Juli tot 15 September worden de leerlingen, voor zooveel zij niet voor de militaire administratie van het Nederlandsch-Indische leger worden opgeleid, gedetacheerd in den zin van art. 38 der wet (§ 560). Bijaldien op laatstgenoemden datum de najaarsoefeningen van het leger nog niet zijn geëindigd, kunnen deze detacheringen duren tot na afloop van die oefeningen, mits niet langer dan tot 20 September.

Voor zooveel door hen, die niet in allen deele aan het overgangsexamen hebben voldaan, een nader examen in een vak of in meer vakken moet worden afgelegd, heeft dat nader examen plaats onmiddellijk vóór den aanvang van het nieuwe leerjaar. (*K. B. a. v.*, art. 5).

§ 562. In het tweede studiejaar wordt aan de leerlingen, behoudens het bepaalde bij art. 35 (§ 576), onderwijs gegeven van 1 October tot omstreeks 15 Augustus d. a. v.

Het eindexamen wordt afgenomen in de maanden Augustus en September en neemt een aanvang op een door den Minister van Oorlog te bepalen tijdstip, met dien verstande dat het vóór 20 September moet zijn afgelopen.

Gedurende de vier weken die aan het examen onmiddellijk voorafgaan, wordt door het verminderen van het aantal lessen, de gelegenheid tot eigen studie voor de leerlingen uitgebreid.

Het geneeskundig onderzoek waaraan de leerlingen die aan het eindexamen deelnemen, moeten worden onderworpen, heeft vóór den aanvang van dat examen plaats. De regeling geschiedt, voor zooveel noodig, overeenkomstig het bepaalde in de laatste alinea van § 545.

Aan hen die bij dat onderzoek voor den militairen dienst ongeschikt worden bevonden, kan niettemin worden vergund het eindexamen af te leggen, indien zij het verlangen daartoe schriftelijk aan den directeur te kennen geven. (*K. B. a. v.*, art. 6).

§ 563. Na afloop van het eindexamen worden aan de leerlingen van het tweede studiejaar de navolgende bestemmingen gegeven:

a. Zij die volgens de uitspraak der examen-commissie aan de eischen van het eindexamen hebben voldaan en ook in verband met het bepaalde bij art. 39 der wet (§ 579), in alle andere opzichten voor eene benoeming tot officier in aanmerking kunnen worden gebracht, keeren, in afwachting van die benoeming,

naar hun korps terug, om daarbij in hunnen graad dienst te verrichten, met dien verstande, dat zij die voor de militaire administratie zijn opgeleid, met administratieve werkzaamheden worden belast.

Desverlangd wordt aan de bij dit punt bedoelde onderofficieren gedurende ten hoogste één maand verlof verleend.

b. Zij, die aan de eischen van het eindexamen hebben voldaan, doch wier praktische geschiktheid en bruikbaarheid onvoldoende zijn geoordeeld of die wegens hun gedrag niet voor eene benoeming tot tweede-luitenant kunnen worden voorgedragen, worden gedurende een door den Minister van Oorlog te bepalen tijdperk, gedetacheerd op den voet daarvoor bepaald.

c. Zij, die het eindexamen met onvoldoenden uitslag hebben afgelegd, worden desverlangd tot aan het begin van het nieuwe leerjaar in het genot van verlof gesteld, tenzij deze uitslag aan gebrek aan ijver is te wijten, in welk geval zij tot aan vermeld tijdstip op den voet daarvoor bepaald worden gedetacheerd. (*K. B. a. v., art. 7.*)

§ 564. Ten aanzien van de bij § 563 onder b bedoelde leerlingen, wordt, tegen het einde van het aldaar bedoelde tijdperk, door den commandant van het korps, onder wiens bevelen zij zijn geplaatst, aan den Minister van Oorlog een rapport uitgebracht aangaande hun gedrag en hunne praktische geschiktheid en bruikbaarheid.

Dit rapport wordt ingezonden door tusschenkomst en vergezeld van de adviezen van de militaire autoriteiten, onder wie dat korps is gesteld; voorts van den inspecteur van het Militair Onderwijs en — voor zooveel het leerlingen betreft, die voor den dienst der militaire administratie hier te lande zijn opgeleid — ook van den Hoofdintendant.

Naar aanleiding van de in bedoeld rapport uitgebrachte beoordeeling en van de door vermelde autoriteiten uitgebrachte adviezen, wordt door den Minister van Oorlog beslist of een leerling als hier bedoeld, al dan niet voor eene benoeming tot tweede-luitenant in aanmerking komt.

Is die beslissing ontkennend, dan is de leerling gehouden zijn nog loopend dienstverband te volbrengen. Ten aanzien van een leerling, die als onderofficier van het Nederlandsch-Indische leger, op den voet van het bepaalde bij § 544, tot den Hoofdcursus

is toegelaten, beslist de Minister van Oorlog, na overleg met den Minister van Koloniën, of hij al dan niet naar Indië zal worden teruggezonden.

Aan leerlingen als in het vorig lid bedoeld, kan evenwel, op den voet van het bepaalde bij de §§ 570 en 571 ontheffing van de dienstverbintenis worden verleend. (*K. B. a. v., art. 8*).

§ 565. Leerlingen van den Hoofdcursus mogen niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar doorbrengen.

Van deze bepaling kan worden afgeweken ten gunste van hen, die wegens ziekte verhinderd waren het onderwijs geregeld te volgen.

Overigens worden bij Reglement bepaald de regelen, waarnaar de leerlingen van den Hoofdcursus:

a. wegens hunne gedragingen als anderszins van bedoelde Inrichting verwijderd kunnen worden;

b. van de overeenkomstig art. 37 van meergenoemde wet (§ 555) aangegane dienstverbintenis ontheven kunnen worden. (*Wet a. v., art. 9*).

§ 566. Door den Minister van Oorlog kunnen, zooveel noodig in overleg met den Minister van Koloniën, leerlingen van het 1ste studiejaar, van wie blijkt, dat zij de studiën voor het wapen of het dienstvak waarvoor zij worden opgeleid, bezwaarlijk kunnen blijven volgen, worden aangewezen om voor eene andere bestemming te worden opgeleid, wanneer zij daarvoor geschikt worden geoordeeld en waarborgen aanwezig zijn dat zij alsdan den officiersrang zullen bereiken.

Eene zoodanige verwisseling van bestemming kan aan leerlingen van het 1ste studiejaar op hun verzoek worden toegestaan, doch slechts om dringende redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, zooveel noodig in overleg met den Minister van Koloniën. (*K. B. a. v., art. 18*).

§ 567. I. *Uitslag, verwijdering en opheffing van de verbintenis.*
Een onderofficier wordt als leerling van den Hoofdcursus ontslagen en naar zijn korps terug gezonden:

a. op verzoek;

b. indien hij het overgangs- of het eindexamen voor de tweede maal met ongunstigen uitslag heeft afgelegd en die uitslag niet kan worden toegeschreven aan de omstandigheid, bedoeld bij de 2de alinea van art. 9 der wet (§ 565);

c. indien hij door gemis aan aanleg niet in staat blijkt de studiën te volgen. (*K. B. a. v., art. 19.*)

§ 568. Een leerling wordt van den Hoofdcursus verwijderd en naar zijn korps teruggezonden:

a. wegens zedenbederf en ondeugden die hem voor anderen gevaarlijk zouden kunnen doen worden;

b. wegens slecht gedrag;

c. wanneer hij door den militairen of den burgerlijken rechter is gevonnisd en zijne verwijdering in het belang van de overige leerlingen noodzakelijk is;

d. indien hij, wegens gemis aan ijver, de studiën niet kan volgen;

e. wanneer zulks in het belang van de handhaving van de krijgstucht noodzakelijk is.

Het bepaalde bij het laatste lid van § 571 is, ten aanzien van leerlingen die van den Hoofdcursus worden verwijderd, toepasselijk. (*K. B. a. v., art. 30.*)

§ 569. Omtrent het verwijderen van leerlingen van den Hoofdcursus beslist de Minister van Oorlog. (*K. B. a. v., art. 31.*)

§ 570. Een leerling wordt van zijne dienstverbintenis ontheven:

a. wegens lichaams- of zielsgebreken, die hem ongeschikt maken voor den militairen dienst;

b. op verzoek, mits de door den Staat te zijnen behoeve gemaakte kosten, tot een door den Minister van Oorlog, zooveel nodig in overleg met den Minister van Koloniën, te bepalen bedrag, worden terugbetaald. (*K. B. a. v., art. 20.*)

§ 571. Het ontslag van den Hoofdcursus en de opheffing van de dienstverbintenis, bedoeld bij de §§ 567 en 568, worden door den Minister van Oorlog, zooveel nodig in overleg met den Minister van Koloniën, verleend.

Ten aanzien van een leerling die als onderofficier van het Nederlandsch-Indische leger, op den voet van het bepaalde bij § 544, tot den Hoofdcursus is toegelaten, wordt — ingeval hij van den Hoofdcursus wordt ontslagen en hem niet, krachtens § 570 onder *b* ontheffing van zijne dienstverbintenis wordt verleend — door den Minister van Oorlog, in overleg met den Minister van Koloniën, bepaald, of hij naar Indië zal worden teruggezonden, dan wel of hij zijne dienstverbintenis hier te lande zal ten einde brengen. (*K. B. a. v., art. 21.*)

§ 572. *J. Godsdienst-onderwijs en -oefening.* Aan de leerlingen van den Hoofdcursus wordt gelegenheid gegeven, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen. (*Wet a. v., art. 5.*)

§ 573. De directeur, alsmede de officieren en de burgerleeraren bij den Hoofdcursus werkzaam, wijden bijzondere zorg aan de zedelijke en de karaktervorming der leerlingen.

Gelijke verplichting rust, gedurende het tijdperk van de bij § 561 vermelde detacheringen, op de officieren onder wier bevelen de leerlingen alsdan zijn gesteld.

Van handelingen of tekortkomingen der leerlingen, die, uit een militair of een zedelijk oogpunt beschouwd, op hun gedrag of hun karakter een minder gunstig licht doen vallen, wordt aan den directeur of — gedurende de bovenbedoelde detacheringen — aan de betrokken militaire autoriteit kennis gegeven. (*K. B. a. v., art. 22.*)

§ 574. De leerlingen worden op Zon- en feestdagen in de gelegenheid gesteld de godsdienstoefening van hunne gezindte bij te wonen.

De minderjarige leerlingen zijn verplicht deze godsdienstoefening bij te wonen, tenzij hunne ouders of voogden aan den directeur schriftelijk hebben te kennen gegeven, dat zij uitdrukkelijk verlangen, hunne zonen of pupillen daarvan te zien vrijgesteld. (*K. B. a. v., art. 23.*)

§ 575. Een leerling die met provoost is gestraft, woont de lessen, de exercitiën en de inspectiën, zoome de godsdienst-oefeningen, niet bij. (*K. B. a. v., art. 29.*)

§ 576. *K. Verloven.* Binnenlandsch verlof kan worden verleend:

a. Aan den directeur, de leeraren en de leerlingen en, voor zooveel de belangen van den dienst het toelaten, aan het vaste personeel beneden den rang van officier:

1°. tegen het einde van het jaar voor den duur van 10 à 12 dagen;

2°. van Goeden Vrijdag tot en met den dag na Paschen;

3°. op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen;

4°. aan hen, die den Israëlitischen godsdienst belijden, ook op de voor dien godsdienst geldende feestdagen.

b. Aan leerlingen:

1°. in het eerste studiejaar onmiddellijk na afloop der detachering, bedoeld in de slotalinea van § 561 tot den aanvang van het nieuwe leerjaar;

2°. in het tweede studiejaar op den voet als bij § 563 is bepaald.

c. Aan de onderofficieren en de korporaals van het vaste personeel:

jaarlijks gedurende één maand, hetzij in eens, hetzij in twee termijnen.

d. Aan de oppassers:

jaarlijks gedurende 14 dagen.

De onderofficieren en de verdere militairen beneden den rang van officier, behoorende tot het vaste personeel van den Hoofdcursus, blijven, gedurende een hun, krachtens dit artikel verleend verlof, gehandhaafd in het genot van soldij.

In verband met de bijzondere bepaling aangaande de detachering van de leerlingen, die voor de militaire administratie van het Nederlandsch-Indische leger worden opgeleid, kan aan hen, ingeval zij niet worden gedetacheerd, het onder *b* bedoelde verlof, voor den tijd van 14 dagen worden verleend en wel in het, met het oog op hunne praktische vorming bij den Hoofdcursus meest geschikte tijdperk, vallende tusschen 15 Juli en ultimo September.

Overigens mag alleen in dringende gevallen verlof verleend worden. (*K. B. a. v., art. 35*).

§ 577. L. *Eindexamen en benoeming tot tweede-luitenant.*
Het programma van het eindexamen aan den Hoofdcursus omvat het navolgende:

A. *Infanterie van het leger hier te lande.*

a. *Natuurkunde.* Een juist begrip van de hoofdzaken uit de leer van de warmte, de electriciteit en het licht, zonder dat daarbij de kennis van formules wordt geëischt.

b. *Landmeten en waterpassen.* Kennis van de inrichting, de regeling en het gebruik der voornaamste meet-instrumenten, benevens die van een der waterpasinstrumenten in het leerplan omschreven; de wijze waarop een terrein moet worden opgemeten en in teekening gebracht.

c. *Nederlandsche taal.* Vaardigheid om zich, zoowel mondeling als schriftelijk, volgens de regelen der spraak-kunst en van den stijl, in zuiver en beschaafd Nederlandsch uit te drukken, waarvan o. a. uit een te vervaardigen opstel moet blijken.

d. *Fransche taal.* Lezen met beschaafde uitspraak en voor de vuist vertalen van Fransch proza; schriftelijk vertalen van het Fransch in het Nederlandsch en omgekeerd. Alleen bij laatstbedoelde vertaling mag van een woordenboek worden gebruik gemaakt.

e. *Hoogduitsche taal.* Lezen met beschaafde uitspraak en voor de vuist vertalen van Hoogduitsch proza; voldoende bekendheid met die taal om een Hoogduitsch prozastuk schriftelijk te kunnen vertalen in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek; het schriftelijk vertalen van eenvoudige volzinnen uit het Nederlandsch in het Hoogduitsch, met behulp van een woordenboek.

f. *Aardrijkskunde.* 1°. Kennis van de militaire aardrijkskunde van *Nederland*: geographische toestanden uit een militair oogpunt beschouwd; algemeen overzicht van het verdeelingsstelsel van *Nederland*;

2°. de staatsinrichting van *Nederland*: in hoofdtrekken;

3°. de natuur- en de staatkundige aardrijkskunde van de Nederlandsche koloniën en bezittingen in andere werelddeelen;

4°. de wiskundige aardrijkskunde: algemeene bekendheid met ons zonnestelsel en de voornaamste wereldlichamen daarbuiten; de gedaante en de bewegingen der aarde; de verschijnselen, welke uit die bewegingen en uit de beweging van de maan om de aarde ontstaan; de bepaling van plaatsen op aarde; het oplossen van vraagstukken met behulp van de aardglobe.

g. *Tactiek.* Kennis van de elementaire tactiek, de gevechtsleer en de toegepaste tactiek.

h. *Oorlogsgebruiken.* Een beknopt overzicht van het recht en de gebruiken in den oorlog te land en ter zee, alsmede van de rechten en de plichten der neutralen.

i. *Militair strafrecht.* Kennis van het reglement van krijgstuicht voor het krijgsvolk te lande; het crimineel wetboek voor het krijgsvolk te lande; de rechtspleging bij de landmacht.

k. *Wapenleer.* I. Grondige kennis van de blanke wapenen, zoomede van de inrichting, de munitie en het schot der handvuurwapenen bij het Nederlandsche leger en het Nederlandsch-Indische leger in gebruik;

II. bekendheid met:

1°. de inrichting en de uitwerking van de voornaamste der overige tegenwoordig in gebruik zijnde geweren;

2°. de inrichting van het geschut der Nederlandsche landmacht en van de daarbij behoorende projectielen en ontstekingsmiddelen, de wijze van vuren uit dat geschut en de uitwerking der projectielen;

3°. de inrichting der affuiten en de wijze van bediening van het onder 2°. vermelde geschut, zoomede de ont- en de verbranding van het buskruit in vuurmonden en draagbare wapenen;

4°. het gebruik van het geschut bij den aanval op en de verdediging van liniën en stellingen.

l. *Pionier- en versterkingskunst.* I. Pionierkunst: de door infanterie te verrichten pionierarbeid;

II. *Veldversterkingskunst:* de dekkingen tegen front- en andere vuren; het tracé; de inrichting en het opwerpen van vluchtige versterkingen; de aanval op en het verdedigen van dergelijke verschansingen;

III. *Tijdelijke en duurzame versterkingskunst:*

1°. een algemeen overzicht van de inrichting der voornaamste tijdelijke, duurzame en kustversterkingen, (meer uitvoerig de inrichting van een der voornaamste forten in *Nederland*);

2°. het in staat van verdediging brengen dier versterkingen, zoomede een denkbeeld omtrent de wijze waarop de verdediging van en de aanval op duurzame werken worden gevoerd.

m. *Rechtlijning en topographisch teekenen.* Het vervaardigen van topographische teekeningen en van constructiën op het gebied van pionier- en versterkingskunst; het lezen van eenvoudige fortificatieteekeningen en topographische kaarten.

n. *Dienst- en exercitie-reglementen benevens dienstvoorschriften.* 1°. De dienst- en de exercitie-reglementen voor het wapen der Infanterie;

2°. de dienstvoorschriften: voor zoover de kennis dezer voor-

schriften van den luitenant der infanterie, bij de vervulling van de hem opgedragen diensten moet gevorderd worden.

o. Militaire wetten. Bekendheid met de voornaamste bepalingen uit de wetten welke met de inrichting van het Nederlandsche krijgswezen verband houden.

p. Dienst-correspondentie.

q. Militaire administratie. De administratieve voorschriften, waarvan de kennis van den luitenant der infanterie moet gevorderd worden.

r. Exercitiën en velddienstoefeningen.

s. Gymnastiek en schermen.

t. Paardrijden.

De onder *n* bedoelde dienst- en exercitie-reglementen en dienstvoorschriften, de onder *o* bedoelde militaire wetten, benevens de administratieve voorschriften, waarvan onder *q* sprake is, worden in het leerplan voor den Hoofdcursus nader omschreven.

B. Militaire administratie van het leger hier te lande.

a. Natuurkunde. Als bij A onder *a*.

b. Nederlandsche taal. Als bij A onder *c*.

c. Fransche taal. Als bij A onder *d*.

d. Hoogduitsche taal. Als bij A onder *e*.

e. Aardrijkskunde. Als bij A onder *f*.

f. Oorlogsgebruiken. Als bij A onder *h*.

g. Militair strafrecht. Als bij A onder *i*.

h. Warenkennis. 1° De melk: hare verontreinigingen en vervalschingen;

2° kenmerken van ouderdom en gezondheidstoestand van slachtvee; de behandeling van het vee vóór het slachten; de slachtwijzen;

3° de anatomie van het rund, voor zoover de kennis daarvan noodig is ter onderscheiding van de verschillende deelen van het geslachte dier; de voornaamste kenmerken van gezond vleesch en spek;

4° doelmatige oplegging en bewaring van voedingsmiddelen;

5° de grondbeginselen der voedingsleer.

i. Boekhouden. Grondbegrippen van het boekhouden; de inrichting en het gebruik van de hoofdboeken bij het

enkel en het dubbel boekhouden; de behandeling van de voornaamste rekeningen, voorkomende bij het dubbel boekhouden; het journaliseeren; het afsluiten en heropenen van de rekeningen.

k. Dienstreglementen en dienstvoorschriften. Voor zoover de kennis van deze reglementen en voorschriften van den luitenant-kwartiermeester bij de vervulling van de hem opgedragen diensten moet gevorderd worden.

l. Militaire wetten. Als bij A onder *o.*

m. Dienst-correspondentie.

n. Militaire administratie. 1°. Grondige kennis van alle reglementen en voorschriften betreffende de administratie bij de korpsen van het leger en vaardigheid in de toepassing daarvan bij de uitvoering van schriftelijke opdrachten;

2°. grondige kennis van de werkzaamheden en de verplichtingen van den luitenant-kwartiermeester, als secretaris eener garnizoens-voedingscommissie;

3°. kennis van de te verrichten werkzaamheden bij de hoofdadministratie van korpsen en van de voorschriften betreffende het beheer van militaire bakkerijen, het garnizoens-nachtleger, de garnizoens-kleedingmagazijnen en de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht;

4°. kennis van de verplichtingen van den luitenant-kwartiermeester, als verplegingsofficier bij troepen te velde en in versterkte plaatsen.

o. Gymnastiek en schermen.

p. Paardrijden.

De onder *k* bedoelde dienstreglementen en dienstvoorschriften en de onder *l* bedoelde militaire wetten, worden in het leerplan voor den Hoofdcursus nader omschreven.

C. Infanterie van het Leger in Nederlandsch-Indie.

a. Natuurkunde. Als bij A onder *a.*

b. Landmeten en waterpassen. Als bij A onder *b.*

c. Nederlandsche taal. Als bij A onder *c.*

d. Fransche taal. Al bij A onder *d.*

e. Maleische taal. Het behoorlijk kunnen lezen van een eenvoudig, met Maleische karakters geschreven stuk; de kennis van de meest voorkomende regels der spraakkunst, blijkende uit

het vertalen van het Maleisch in het Nederlandsch en omgekeerd van eenvoudige volzinnen, waarbij van latijnsche karakters en van een woordenboek gebruik kan worden gemaakt.

f. Land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*. In hoofdtrekken: de land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*; in bijzonderheden die van *Java en Sunatra*.

g. Aardrijkskunde. 1°. De Koloniën van *Nederland* in *West-Indië* en van andere rijken in *Azië* en *Australië*; de aardrijkskunde van *Achter-Indië*, *China* en *Japan* in algemeene trekken;

2°. de wiskundige aardrijkskunde: als bij A, onder *f*, bij 4°.

h. Tactiek. Als bij A onder *g*.

i. Oorlogsgebruiken. Als bij A onder *h*.

k. Militair strafrecht. 1°. Als bij A onder *i*;

2°. algemeene kennis van het reglement op de 2de klasse van militaire discipline en het reglement voor de strafdetachementen; zooals een en ander voor het Indische leger van kracht is.

l. Wapenleer. I. Als bij A onder *k*, bij I en II, 1°.

II. Bekendheid met:

1°. de inrichting van het geschut der Nederlandsch-Indische landmacht en de daarbij behoorende projectielen en ontstekingsmiddelen; de wijze van vuren met dat geschut en de uitwerking der projectielen;

2°. de inrichting der affuiten van de onder 1° vermelde vuurmonden en de wijze van bedienen dezer vuurmonden;

3°. de inrichting en de uitwerking der vuurmonden bij de Nederlandsche landmacht in gebruik;

4°. de ont- en de verbranding van het buskruit in vuurmonden en draagbare wapenen.

m. Pionier- en versterkingskunst. 1°. Pionierkunst: als bij A onder *l* bij I, doch in overeenstemming met de daaromtrent in *Indië* bestaande voorschriften;

2°. veldversterkingskunst: als bij A onder *l* bij II; bovendien de algemeene inrichting van versterkingen tegen inlandsche vijanden;

3°. tijdelijke en duurzame versterkingskunst: een algemeen overzicht van de inrichting van tijdelijke en duurzame werken, inzonderheid van kustversterkingen, verder als bij A onder *l*, bij III onder 2°.

n. Rechtlĳnig en topographisch teekenen. Als bij A onder *m.*

o. Dienst- en exercitie-reglementen benevens dienstvoorschriften. 1°. De exercitie-reglementen als bedoeld bij A onder *n* bij 1°;

2°. de dienstreglementen en dienstvoorschriften als bij A onder *n* bij 1°. en 2°, doch in overeenstemming met hetgeen uitsluitend voor den Indischen dienst wordt gevorderd.

p. Militaire administratie. De administratieve voorschriften, waarvan de kennis van den luitenant der infanterie moet gevorderd worden.

q. Dienst-correspondentie.

r. Exerctiën en velddienstoefeningen.

s. Gymnastiek en schermen.

t. Paardrijden.

De onder *o* bedoelde dienst- en exercitie-reglementen en dienstvoorschriften, benevens de administratieve voorschriften, waarvan onder *p* sprake is, worden in het leerplan voor den Hoofdcursus nader omschreven.

D. Militaire administratie van het leger in Nederlandsch-Indië.

a. Natuurkunde. Als bij A onder *a.*

b. Nederlandsche taal. Als bij A onder *c.*

c. Fransche taal. Als bij A onder *d.*

d. Engelsche taal. Genoegzame bekendheid met die taal, om een eenvoudig werk te kunnen lezen en het gelezene met behulp van een woordenboek te kunnen vertalen.

e. Maleische taal. Als bij C onder *e.*

f. Land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*. Als bij C onder *f.*

g. Aardrijkskunde. Als bij C onder *g.*

h. Oorlogsgebruiken. Als bij A onder *h.*

i. Militair strafrecht. Als bij C onder *k.*

k. Warenkennis. Als bij B onder *h.*

l. Boekhouden. Als bij B onder *i.*

m. Dienstreglementen en dienstvoorschriften. Voor zoover de kennis dezer reglementen en voorschriften van den luitenant-kwartiermeester moet gevorderd worden; (in het leerplan voor den Hoofdcursus nader te omschrijven).

n. Militaire administratie. 1°. Grondige kennis

van alle instructiën en voorschriften, zoomede van de algemeene en bijzondere legerorders betreffende de administratie bij de compagnieën, korpsen en garnizoenen, ziekeninrichtingen, garnizoens- en gewestelijke magazijnen van kleeding en uitrusting, en vaardigheid in de toepassing daarvan bij het maken van schriftelijk werk;

2°. grondige kennis van de bepalingen omtrent de openbare aanbestedingen en van de algemeene voorwaarden voor leveringen ten behoeve der militaire administratie, van de bepalingen betreffende marcheerende troepen en alleen reizende militairen, zoomede van die aangaande de uitgaven voor geniewerken;

3°. kennis van de reglementen op de militaire pensioenen en gagementen en van die betreffende de militaire en civiele weduwen- en weezenfondsen.

o. Dienst-correspondentie.

p. Gymnastiek en schermen.

q. Paardrijden. (*K. B. a. v. art. 59.*)

§ 578. In verband met het bepaalde bij de vierde alinea van art. 6 van het Reglement § 562 treedt de Inspecteur van het Militair Onderwijs tijdig met den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht in overleg, omtrent de aanwijzing, door laatstgenoemden Inspecteur van een commissie voor het geneeskundig onderzoek der leerlingen die aan het eindexamen zullen deelnemen.

Met betrekking tot dat geneeskundig onderzoek, en de eventueel te houden herkeuring, wordt gehandeld overeenkomstig het bepaalde bij de §§ 548 en 549; met dien verstande evenwel, dat de staten, ingericht volgens de Modellen, in § 549 derde lid bedoeld, welke na afloop van bedoelde herkeuring aan het Departement van Oorlog moeten worden ingezonden, uiterlijk op 15 Juli dat Departement moeten hebben bereikt, opdat de Minister — voor zooveel noodig na gehouden overleg met den Minister van Koloniën — zijne beslissing, in verband met het bepaalde bij de laatste alinea van art. 6 van het Reglement § 562, tijdig ter kennis van eerstgenoemden Inspecteur kan brengen. (*Voorschr. a. v., art. 6.*)

§ 579. De onderofficieren van den Hoofdcursus worden door de Koningin tot tweede-luitenant bij het Wapen of Dienstvak, waarvoor zij zijn opgeleid, benoemd — óók al mocht er gene

vacature in gemelden rang bij dat Wapen of Dienstvak bestaan — indien zij:

- a.* volgens de uitspraak der examen-commissie aan het bij Reglement voor het eind-examen vastgestelde programma hebben voldaan;
 - b.* naar het oordeel van die commissie — gegrond ook op de kennisgeving van de te hunnen aanzien uitgebrachte rapporten — voldoende praktische geschiktheid en bruikbaarheid bezitten en van goed gedrag zijn;
 - c.* voor den militairen dienst bij geneeskundig onderzoek geschikt zijn bevonden. (*Wet a. v., art. 39.*)
-

HOOFDSTUK XXII.

De Cursussen bij de Infanterie.

§ 580. A. *Bestemming en standplaats.* Voorbereidend onderwijs wordt gegeven, voor toelating tot den Hoofdcursus, aan eenen Cursus bij het Wapen der Infanterie. (*Wet 21 Juli 1890 (St.bl. n°. 126), art. 2, B. U. 1115*).

§ 581. Een Cursus, als bedoeld onder *b* van art. 2 der Wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad n°. 126*) (§ 580), wordt ingesteld bij het Regiment Grenadiers en Jagers, bij elk der acht overige regimenten van de Infanterie en bij het Instructie-Bataljon. (*K. B. 22 Sept. 1892, St.bl. n°. 222, art. 1, R. M. 796*).

De Cursus is den regel gevestigd bij den Staf van het Korps. (*Voorschr. M. B. 6 Oct. 1892, n°. 39, art. 1, R. M. 797*).

§ 582. B. *Studiejaren.* Het leerplan van eenen Cursus wordt verdeeld over twee studiejaren. (*Wet a. v., art. 21*).

§ 583. Een leerling van een Cursus mag niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar doorbrengen.

Hiervan kan worden afgeweken ten gunste van hem, die:

a. wegens ziekte verhinderd was het onderwijs geregeld te volgen;

b. aan de eischen van het laatstelijk door hem afgelegd toelatingsexamen tot den Hoofdcursus heeft voldaan, doch, in verband met het bij dat examen door hem verkregen nummer op de algemeene ranglijst, niet voor eene plaatsing op deze Inrichting in aanmerking kon komen. (*Voorschr. a. v., art. 18*).

§ 584. C. *Toelatingsexamen.* Het toelatingsexamen wordt afgenomen:

a. voor het eerste studiejaar in de eerste helft van de maand Juli;
b. voor het tweede studiejaar, tegelijk met het overgangsexamen, in de tweede helft van de maand Juli.

De toelatingsexamens zijn niet vergelijkend.

Voor zooveel door hen, die niet in allen deele aan het overgangsexamen hebben voldaan, een nader examen in een vak of in meer vakken moet worden afgelegd, heeft dat nader examen plaats, onmiddellijk vóór den aanvang van het nieuwe leerjaar. (*Voorschr. a. v., art. 4.*)

§ 585. Het volgen van de lessen in het eerste studiejaar is geen vereischte, om aan het afleggen van het examen tot toelating in het tweede te kunnen deelnemen. (*Voorschr. a. v., art. 3.*)

§ 586. Aan het hierna bij § 587, te vermelden toelatingsexamen voor den Cursus kan worden deelgenomen:

a. voor het eerste studiejaar:

door korporaals die aan het examen voor onderofficier hebben voldaan en door onderofficieren;

b. voor het tweede studiejaar:

alleen door onderofficieren.

De aspiranten moeten: 1°. ongehuwd zijn; 2°. niet als plaatsvervanger in dienst zijn getreden; 3°. den 1sten October van het jaar waarin zij de vergunning erlangen om het toelatingsexamen, hetzij voor het eerste of voor het tweede studiejaar af te leggen, respectievelijk den leeftijd van 23 en 24 jaar niet hebben overschreden; 4°. theoretisch, en wat de onderofficieren betreft, ook practisch geschikt zijn voor den dienst, welke van hen in hunnen graad gevorderd kan worden; 5°. zich door gedrag en dienstijver gunstig onderscheiden.

Een aspirant kan, mits hij aan de hiervoren gestelde eischen voldoet, desverlangd aan de beide genoemde toelatingsexamens deelnemen. (*Voorschr. a. v., art. 35.*)

§ 587. Het programma van examen voor *toelating tot het eerste studiejaar* omvat:

a. **S c h r i j v e n.** Het schrift van den aspirant moet duidelijk en goed leesbaar zijn.

b. **R e k e n k u n d e.** De kennis van de geheele getallen en van de gewone en tiendeelige breuken (vorming dier getallen, de hoofdbewerkingen met uitzondering van de worteltrekking, de deelbaarheid); het metrieke stelsel; het oplossen van vraagstukken.

c. *Stelkunst.* De hoofdbewerkingen zonder worteltrekking met geheele en gebroken vormen; de merkwaardige producten en quotienten, alsmede het ontbinden van eenvoudige vormen in factoren.

d. *Vlakke meetkunst.* De ligging van rechte lijnen; de eenvoudigste eigenschappen der drie- en der veelhoeken (hieronder begrepen de parallelogrammen en trapeziums, maar niet de regelmatige veelhoeken in het algemeen) tot en met de congruentie; het oplossen van vraagstukken.

e. *Nederlandsche taal.* Lezen met een beschaafde uitspraak; kennis van de voornaamste taal- en spelregels, blijkende uit het schrijven onder dictée; het maken van een opstel zonder zinstorende fouten.

f. *Fransche taal.* Eenige bedrevenheid in het lezen en het vertalen van een gemakkelijk stuk proza van het Fransch in het Nederlandsch, waarbij het gebruik van een woordenboek is toegestaan.

g. *Aardrijkskunde.* 1°. *Nederland:* grenzen, ligging, eilanden, spoor- en waterwegen, bodem, voortbrengselen, indeeling in provinciën met de voornaamste plaatsen;

2°. *Europa:* grenzen, ligging, voornaamste zeeën, golven, straten, enz; berg- en rivierstelsel, verdeling in staten met de voornaamste steden, ligging dier staten ten opzichte van elkander.

h. *Geschiedenis.* 1°. *Oude en middelgeschiedenis:* in groote trekken en alleen als inleiding tot de nieuwe geschiedenis;

2°. *nieuwe geschiedenis:* een algemeen overzicht van de nieuwe geschiedenis tot 1648, voornamelijk betreffende personen en gebeurtenissen, die een overwegenden invloed op de ontwikkeling der volken in het algemeen hebben uitgeoefend, of meer in het bijzonder op *Nederland* betrekking hebben gehad;

3°. *vaderlandsche geschiedenis:* tot 1568 in groote trekken; van 1568—1648, daaronder begrepen die van de *Nederlandsche koloniën* en bezittingen sedert de vestiging van ons gezag aldaar, meer in bijzonderheden. (*Voorschr. a. v., art. 38*).

§ 588. Het programma van het examen voor toelating tot het tweede studiejaar omvat: behalve de eischen bij art. 43 van het voorschrift gesteld om in dat studiejaar te kunnen overgaan, bovendien hetgeen voor toelating tot het eerste studiejaar van aardrijkskunde

en geschiedenis, overeenkomstig het vermelde bij art. 38 (§ 587), onder *g* en *h*, gevorderd wordt. (*Voorschr. a. v., art. 39*).

§ 589. Aan onderofficieren der cavalerie, der artillerie of der genie, die in verband met het bepaalde in de laatste alinea van art. 35 der Wet (§ 546), zich voor het toelatings-examen tot den Hoofdcursus wenschen voor te bereiden, kan voor zooveel het belang van den dienst bij het korps waartoe zij behooren zulks toelaat, worden vergund de lessen van het eerste of van het tweede studiejaar van den Cursus te volgen, mits deze onderofficieren voldoen aan de bij art. 35 van dit Voorschrift gestelde eischen.

De daarop betrekking hebbende voordrachten worden behandeld op den voet als bij art. 36 is aangegeven.

Omtrent de aanwijzing van het korps van het Wapen der Infanterie, waarbij een adspirant als voren bedoeld, het toelatings-examen tot een der beide of tot de beide studiejaren van den Cursus (zie § 586 laatste alinea) zal afleggen en waarbij hij eventueel de lessen zal volgen, — zoomede omtrent de diensten waarvan hij, in verband daarmee, bij het korps waartoe hij behoort of waarbij hij wordt gedetacheerd, zal worden vrijgesteld — treedt de Inspecteur van het betrokken wapen in overleg met den Inspecteur van het Militair Onderwijs. (*Voorschr. a. v., art. 6*).

§ 590. *D. Onderwijs.* Aan eenen Cursus wordt onderwijs gegeven in :

a. de wiskunde; *b.* de Nederlandsche taal; *c.* de Fransche taal; *d.* de aardrijkskunde; *e.* de geschiedenis; *f.* de dienst- en de exercitie-reglementen benevens de dienstvoorschriften. (*Wet a. v., art. 20*).

§ 591. Aan den Cursus wordt onderwijs gegeven van 1 October tot ongeveer 15 Juni.

Gedurende den tijd, die vervolgens vóór den aanvang van het overgangsexamen en van het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus verloopt, wordt met in achtneming van het bepaalde bij art. 20 onder I en art. 21 onder I, door vermindering van het aantal lessen voor de leerlingen van het eerste en van het tweede studiejaar, de gelegenheid voor eigen studie uitgebreid.

Na afloop van bedoeld overgangsexamen en van het schriftelijk gedeelte van vermeld toelatingsexamen, wordt hun mede ge-

legenheid gegeven door eigen oefening het geleerde te onderhouden, doch alleen voor zooveel zij daardoor niet, behoudens het bepaalde bij art. 20 onder I, bij *b* en bij art. 21 onder I, aan een of anderen dienst bij het Korps worden onttrokken. (*Voorschr. a. v., art. 8*).

§ 592. Aan de leerlingen van eenen Cursus wordt gelegenheid gegeven, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen. (*Wet a. v., art. 5*).

De directeur alsmede de leeraren van den Cursus wijden bijzondere zorg aan de zedelijke vorming en de karaktervorming der leerlingen.

Van handelingen of tekortkomingen der leerlingen die, uit een militair of een maatschappelijk oogpunt beschouwd, op hun gedrag of hun karakter een minder gunstig licht doen vallen, wordt aan den directeur kennis gegeven.

Aan de leerlingen wordt gelegenheid gegeven op Zon- en feestdagen de godsdienstoefening van hunne gezindte bij te wonen. (*Voorschr. a. v., artt. 22 en 23*).

§ 593. E. *Verloven*. Binnenlandsch verlof kan worden verleend:
a. aan de leerlingen:

gedurende 10 à 12 dagen tegen het einde van het jaar;

van Goeden Vrijdag tot en met den dag na Paschen, zoomede op Zon- en algemeen erkende christelijke feestdagen;

aan hen die den israëlietischen godsdienst belijden ook op de voor dien godsdienst geldende feestdagen;

b. gedurende 14 dagen:

1°. bij de regimenten der Infanterie:

na afloop der najaarsoefeningen op groote schaal;

2°. bij het Instructie-Bataljon:

aan die van het eerste studiejaar na afloop van het overgangsexamen; aan die van het tweede studiejaar nadat zij het mondeling gedeelte van het toelatings-examen tot den Hoofdcursus hebben afgelegd. (*Voorschr. a. v., art. 32*).

§ 594. F. *Ontheffing en verwijdering*. Een onderofficier of korporaal wordt van zijne plaatsing als leerling op den Cursus ontheven:

I. op verzoek;

II. indien hij op den 1sten October van het jaar waarin hij

in de termen zou vallen opnieuw het overgangsexamen bij die Inrichting of het toelatingsexamen tot den Hoofdcursus af te leggen, respectievelijk den ouderdom van 24 en van 25 jaren zou hebben overschreden;

III. wanneer hij, gelet op het bepaalde bij art. 18 (§ 583), na twee jaren in het eerste of in het tweede studiejaar te hebben doorgebracht, respectievelijk niet voor overgang tot laatstvermeld studiejaar of voor toelating tot den Hoofdcursus in aanmerking komt, tenzij een der beide bepalingen, onder *a* en *b* van dat artikel vermeld, op hem van toepassing is;

IV. wanneer hij door gemis aan aanleg niet in staat blijkt de studiën te kunnen volgen. (*Voorschr. a. v., art. 25*)

§ 595. Wegens berispelijk gedrag of gebrek aan vlijt kunnen de leerlingen voor eene tijdelijke verwijdering van den Cursus worden voorgedragen. De tijdelijke verwijdering duurt niet minder dan zes maanden.

De duur eener tijdelijke verwijdering geldt, voor zooveel het bepaalde bij § 583 betreft, voor verblijf op den Cursus. (*Voorschr. a. v., art. 28*).

§ 596. Een leerling wordt voor definitieve verwijdering van den Cursus voorgedragen: *a.* wegens zedenbederf en ondeugden die hem voor anderen gevaarlijk zouden kunnen doen worden; *b.* wegens slecht gedrag; *c.* wanneer hij door den militairen of den burgerlijken rechter is gevonnisd en zijne verwijdering in het belang van de overige leerlingen noodzakelijk is; *d.* indien hij wegens gemis aan ijver de studiën niet kan volgen; *e.* wanneer zulks in het belang van de handhaving van de krijgstucht noodzakelijk is. (*Voorschr. a. v., art. 29*).

§ 597. *G. Schorsing van het onderwijs.* Ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 185 der Grondwet, kan door de Koningin het onderwijs aan de Cursussen worden geschorst, en over de leerlingen, alsmede over het aan die Inrichtingen verbonden militair personeel beschikt worden in het belang van 's Lands verdediging. (*Wet a. v., art. 12*).

HOOFDSTUK XXIII.

Toelating van studenten in de geneeskunde tot eene verbintenis voor den geneeskundigen dienst der Landmacht.

§ 598. Jaarlijks kunnen eenige studenten in de geneeskunde aan de universiteiten hier te lande worden toegelaten tot de verbintenis om, na het verkrijgen van den titel van arts, eene benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse bij het personeel van den geneeskundigen dienst der Landmacht aan te nemen.

Het aantal studenten, dat tot zoodanige verbintenis kan worden toegelaten, wordt telken jare door den Minister van Oorlog bepaald.

Dit aantal wordt in de *Staatscourant* bekend gemaakt. (*Wet 2 Aug. 1880, St.bl. n°. 145, art. 18, B, U. 570*).

§ 599. Studenten, die de verbintenis hebben aangegaan, bij de voorgaande § bedoeld, genieten van Rijkswege, hetzij eene tegemoetkoming in studiekosten, hetzij premiën na voldoende afgelegde examina, hetzij zoodanige tegemoetkoming en premiën te zamen, volgens regelen, door den Koning bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur te stellen. (*a. v., art. 19*).

§ 600. De verbintenis, bedoeld bij § 598 is eene tweeledige.

Zij omvat voor den student:

1°. de verplichtingen, omschreven bij art. 9 der Wet van 2 Aug. 1880, *St.bl. n°. 145*; (24) en

2°. de verplichting om het Rijk gedurende vijf achtereenvol-

(24) Bedoeld art. 9 luidt als volgt: De aanneming der benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse en tot militair apotheker der 2de klasse verplicht den benoemde, bij de Landmacht te dienen gedurende een tijdvak van zes achtereenvolgende jaren.

gende jaren als gewoon vrijwilliger bij de Landmacht te dienen, indien hij wegens slecht gedrag, wegens gebrek aan vlijt of wegens onwil, overeenkomstig § 614, van de sub 1° bedoelde verplichtingen wordt ontheven, of wel indien hij, door de benoeming tot officier van gezondheid niet aan te nemen of aan de uitnoodiging der militaire autoriteit tot het afleggen van den voor den officier bepaalden militairen eed niet te voldoen, zich aan die verplichtingen onttrekt.

Onverminderd het omschrevene bij § 614, kan de student, bij uitzondering, op eigen verzoek, door den Koning geheel of ten deele worden ontheven van de voorschreven verbintenis. (*art. 1, Voorschrift M. B. 25 Nov. 1880, n°. 99, B. U. 602 (25)*).

§ 601. Tot eene verbintenis, als bij de voorgaande § omschreven, worden, behoudens het bepaalde bij § 602 toegelaten studenten in de geneeskunde aan de universiteiten hier te lande, Nederlanders volgens de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap, die:

a. lichamenlijk in allen deele voor den militairen geneeskundigen dienst geschikt zijn, en

b. van een goed zedelijk gedrag zijn en, indien zij vroeger bij 's Rijks Zee- of Landmacht hebben gediend, den militairen dienst op eervolle wijze hebben verlaten. (*a. v., art. 2*).

§ 602. Tot de verbintenis, bedoeld bij de twee voorgaande § §, worden niet toegelaten:

1°. zij, die volgens art. 3 der Wet van 25 December 1878 (*St.bl. n°. 222*) tot het afleggen van het *practisch arts-examen* bevoegd, ouder zijn dan 27 jaren;

2°. zij, die aan het candidaats- (tweede natuurkundig-examen

Zij verplicht tevens den officier van gezondheid en den militairen apotheker, om, na het verlaten van den werkelijken dienst, nog gedurende vier achterevolgende jaren als reserve-officier van gezondheid en reserve militairen apotheker te Onzer beschikking te blijven.

Wij behouden ons voor, van de verplichting, bedoeld bij het vorige lid bij uitzondering, geheel of ten deele ontheffing te verleen.

(25) Het hier bedoelde reglement is toepasselijk verklaard ook op de studenten in de geneeskunde aan de universiteiten hier te lande, bevoegd tot het afleggen van, of voldaan hebbende aan de examens, genoemd onder de artt. 4, 5 en 6 der Wet van 25 December 1878 (*St.bl. N°. 222*), gewijzigd bij de Wet van 27 Juni 1881, (*St.bl. N°. 103*). [*K. B. 14 Sept. 1883, St.bl. N°. 185, B. U. 816*].

in de geneeskunde hebben voldaan, maar tot het afleggen van een *practisch arts-examen* nog niet bevoegd en ouder dan 25 jaren zijn;

3°. zij, die ouder dan 23 jaren, nog niet bevoegd zijn tot het afleggen van het kandidaats- (tweede natuurkundig) examen in de geneeskunde. (*a. v., art. 3*).

§ 603. In de maand Januari van elk jaar wordt in de *Staatscourant* bekend gemaakt, hoeveel studenten in het ingetreden jaar tot de bij § 600 omschreven verbintenis zullen worden toegelaten.

Zoo noodig, kan dat getal in den loop van het jaar bij nadere oproeping worden vermeerderd. (*a. v., art. 4*).

§ 604. Verzoeken tot het aangaan van zoodanige verbintenis worden binnen den tijd, door den Minister van Oorlog bij de in de voorgaande § bedoelde aankondiging te bepalen, schriftelijk aan den minister ingediend.

Het verzoek wordt gedaan door den student zelven, indien hij meerderjarig is; in het tegenovergestelde geval, door hem of door haar, die de ouderlijke macht of de voogdij over den student uitoefent. (*a. v., art. 5*).

§ 605. Bij het verzoek, waarvan bij de voorgaande § sprake is, moeten worden overgelegd:

a. eene geboorte-akte van den student;

b. een bewijs, dat hij *Nederlander* is volgens de Wet op het *Nederlandschap* en het *ingezetenschap*;

c. een bewijs van goed zedelijk gedrag, ten zijnen aanzien afgegeven door het hoofd der gemeente, of de hoofden der gemeenten, waar hij gedurende de laatste drie jaren vóór den aanvang zijner studiën gevestigd was;

d. indien de student minderjarig is, eene gezegelde en geregistreerde verklaring van hem of van haar, die de ouderlijke macht of de voogdij over den student uitoefent, dat hun zoon of pupil nooit lijdende is geweest aan krankzinnigheid of aan vallende ziekte; is de student meerderjarig, dan eene gelijke verklaring van hem zelven;

e. zoo mogelijk, eene door de faculteit der geneeskunde van de universiteit, waarbij de student is ingeschreven, afgegeven verklaring nopens zijn gedrag, zijnen aanleg en zijnen ijver.

f. een bewijs, dat hij zijne plichten ten aanzien der Nationale

Militie heeft vervuld, of dat hij tot geen dienst bij de militie gehouden is, of geweest is; (26) en eindelijk

g. indien hij bij de universiteit reeds aan een of meer examens heeft voldaan, de bewijzen daartoe betrekkelijk. (*a. v.*, *art.* 6).

§ 606. Indien het getal der zich aanbiedende studenten grooter is dan dat, bedoeld in § 603, komen voor eene toelating in de eerste plaats in aanmerking de studenten, die bereid zijn de verbintenis aan te gaan tegen genot der premien, waarvan sprake is sub *a* van § 608.

Evenzoo hebben zij, die de verbintenis wenschen aan te gaan onder genot van tegemoetkoming en premien, als bedoeld sub *b* van § 608 de voorkeur boven hen, die slechts toelating verlangen tegen het genot van tegemoetkomingen, als bedoeld bij *c* van genoemde §.

Bedraagt het getal der studenten, die naar dien maatstaf gelijke aanspraken op toelating hebben, meer dan het voor hen beschikbare getal plaatsen, dan zal het lot beslissen, wie hunner voor plaatsing in aanmerking komen. (*a. v.*, *art.* 7).

§ 607. De student, die tot het aangaan der verbintenis wordt toegelaten, zal, indien hij meerderjarig is, aan het Departement van Oorlog moeten inzenden:

1°. eene authentieke akte, opgemaakt overeenkomstig het daarvoor vastgesteld model, betreffende de verbintenis van den student en de eventueele terugbetaling van het geld, door hem uit 's Rijks kas te genieten;

2°. eene gezegelde verklaring, overeenkomstig het daarvoor vastgesteld model, strekkende tot staving van het vermogen der borgen tot de terugbetaling sub 1° bedoeld. Is de student minderjarig, dan geldt de bedoelde verplichting niet den student, maar zijn' vader of zijn' voogd. De akte wordt alsdan opgemaakt volgens een ander daarvoor vastgesteld model, terwijl dan tevens nog moet worden overgelegd, behalve de sub 2° bedoelde verklaring, eene verklaring, opgemaakt volgens het daarvoor

(26) Bij K. B. van 31 Juli 1882, n°. 8, is beslist, dat zij, die de verbintenis hebben aangegaan, bedoeld in de artt. 18 en 19 der Wet van 2 Aug. 1880, *St. bl.* n°. 145, van Rijkswege voor den militairen geneeskundigen dienst worden opgeleid en mitsdien vallen onder de toepassing van art. 47, 6°, der Wet van 19 Aug. 1861, *St. bl.* n°. 72, betrekkelijk de Nationale Militie.

vastgesteld model, waarbij de student de verbintenis aangaat, bedoeld bij § 600.

De toelating geschiedt niet, indien de in deze § genoemde stukken — van de authentieke akten de eerste grosse in executorialen vorm — niet op het daartoe door den Minister van Oorlog te bepalen tijdstip bij het Departement van Oorlog zijn ingekomen. (*a. v., art. 8*).

§ 608. De student, die de bovenbedoelde verbintenis heeft aangegaan, zal genieten :

a. premiën, op den voet en tot het bedrag, aangewezen bij § 610, of

b. eene tegemoetkoming en de premiën, volgens § 611, of wel,

c. eene tegemoetkoming, hem per drie maanden te voldoen, tot het bedrag en onder de voorwaarden, bij § 612 omschreven.

Wordt de student ontheven van de verplichtingen, bedoeld sub 1° van § 600, dan wordt de betaling dier tegemoetkomingen en premiën te zijnen aanzien gestaakt. (*a. v., art. 9*).

§ 609. De tegemoetkomingen, bedoeld sub *b* en *c* van de vorige §, worden bij het einde van elke drie maanden uitgekeerd.

Zij worden uitbetaald aan den student zelve, indien deze meerderjarig is, en aan hem of aan haar, die de ouderlijke macht of de voogdij over hem uitoefent, zoolang hij de rechten van meerderjarige niet bezit. (*a. v., art. 10*).

§ 610. De premiën, bedoeld sub *a* van § 608, worden uitgekeerd tot het bedrag en in voege, als bij onderstaande tabelle is aangewezen :

Wanneer de student de verbintenis heeft aangegaan,	bedraagt de premie, na het voldoen aan het			
	A. examen, bevoegd- heid geven- de tot het afleggen van het candidaats- (tweede natuur- kundig) examen.	B. candidaats- (tweede natuur- kundig) examen in de genees- kunde.	C. doctoraal (theore- tisch ge- neeskundig) examen in de genees- kunde.	D. practisch arts- examen.
<i>a.</i> reeds bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>practisch-arts-examen</i>	"	"	"	f 5000
<i>b.</i> na het met goed gevolg afleggen van het <i>candidaats-(tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde en vóór het voldoen aan het <i>doctoraal (theoretisch geneeskundig) examen</i> in de geneeskunde.	"	"	f 2400	" 2600
<i>c.</i> bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>candidaats-(tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde	"	f 1000	" 1500	" 2500
<i>d.</i> vóór dat hij de bevoegdheid tot het afleggen van het <i>candidaats-(tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde bezit	f 500	" 1000	" 1500	" 2000

(a. v., Art. 11).

§ 611. De tegemoetkoming en premiën, bedoeld sub *b* van § 608 worden uitgekeerd tot het bedrag en in voege, als bij onderstaande tabelle is aangewezen:

Wanneer de student de verbintenis heeft aangegaan,	bedraagt de tegemoetkoming per 3 maanden.	bedraagt de premie, na het voldoen aan het			
		A. examen, bevoegdheid geven- de tot het afleggen van het candidaats- (tweede natuurkundig) examen.	B. candidaats- (tweede natuurkundig) examen.	C. doctoraal (theoretisch geneeskundig) examen in de geneeskunde.	D. practisch arts- examen.
<i>a.</i> reeds bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>practisch arts-examen</i> . . .	f 300	"	"	"	Zooveel als de student aan tegemoetkoming minder genoten heeft dan f 5000.
<i>b.</i> na het met goed gevolg afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde en vóór het voldoen aan het <i>doctoraal (theoretisch geneeskundig) examen</i> in de geneeskunde	" 200	"	"	f 1000	Zooveel als de student aan tegemoetkoming en premie tezamen minder genoten heeft dan f 5000.
<i>c.</i> bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde.	" 150	"	f 500	" 800	id.
<i>d.</i> vóór dat hij de bevoegdheid tot het afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde bezit	" 100	f 250	" 500	" 800	id.

(a. v., Art. 12).

§ 612. De tegemoetkoming, waarvan sprake is sub *c* van § 608, bedraagt:

a. 400 gulden per drie maanden voor hem die bij de toelating tot de verbintenis reeds bevoegd was tot het afleggen van het *practisch arts-examen*;

b. 300 gulden per drie maanden voor den student, die de verbintenis heeft aangegaan na aan het *candidaats- (tweede natuurkundig) examen* in de geneeskunde te hebben voldaan en zonder nog de bevoegdheid te bezitten, sub *a* van deze § bedoeld;

c. 200 gulden per drie maanden voor den student, die de verbintenis heeft aangegaan na de bevoegdheid tot het afleggen van het *candidaats- (tweede natuurkundig) examen* te hebben verkregen, doch nog vóór dat aan dit examen door hem is voldaan;

d. 150 gulden per drie maanden voor den student, tot de verbintenis toegelaten, zonder nog de bevoegdheid te bezitten, bij *c* van deze § genoemd.

Wanneer den student, die tegemoetkoming, volgens deze § genoten heeft, bij het verkrijgen van den titel van arts nog geen volle *vijf duizend gulden* aan tegemoetkoming is uitbetaald, zal hem het minder genotene worden uitgekeerd, nadat hij het bewijs, bedoeld bij art. 19, sub *a*, der Wet van 25 December 1878 (*St.bl.* n°. 222), aan het Departement van Oorlog heeft ingezonden. (*a. v.*, art. 13).

§ 613. De uitkeering der tegemoetkomingen, volgens de §§ 611 en 612, wordt geschorst, wanneer de student niet binnen den tijd, bij onderstaande tabelle aangewezen, het in die tabelle mede aangewezen examen met goed gevolg heeft afgelegd.

Voor den student, die de verbintenis heeft aangegaan.	A. Examen, bevoegdheid gevende tot het afleggen van het candidaats- (tweede natuurkundig) examen.	B. Candidaats- (tweede natuurkundig) examen.	C. Doctoraal- (theoretisch geneeskundig) examen in de geneeskunde.	D. Practisch arts-examen.
<i>a.</i> reeds bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>practisch arts-examen</i>	"	"	"	twee jaren.
<i>b.</i> na het met goed gevolg afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde en vóór het voldoen aan het <i>doctoraal- (theoretisch geneeskundig) examen</i> in de geneeskunde . . .	"	"	twee jaren.	vier jaren.
<i>c.</i> bevoegd zijnde tot het afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde	"	twee jaren.	vier jaren.	zes jaren.
<i>d.</i> vóór dat hij de bevoegdheid tot het afleggen van het <i>candidaats- (tweede natuurkundig) examen</i> in de geneeskunde bezit	twee jaren	vier jaren.	zes jaren.	acht jaren.

De betaling der tegemoetkoming wordt hervat, nadat de student binnen den bovengenoemden voor zijne categorie aangewezen tijd aan het naastvolgende examen heeft voldaan. (*a. v., art. 14*).

§ 614. De student wordt van de verplichtingen, omschreven sub 1°, van § 600, in de volgende gevallen ontheven:

a. indien uit een, jaarlijks door hem te ondergaan, militair geneeskundig onderzoek blijkt, dat hij fysiek ongeschikt is geworden om later als officier van gezondheid der Landmacht te dienen;

b. indien hij, naar het oordeel van den Minister van Oorlog, — den rector-magnificus der universiteit gehoord — door slecht gedrag moet geacht worden niet waardig te zijn om eenmaal tot officier van gezondheid te worden benoemd;

c. indien hij, door gebrek aan vlijt, onwil of gemis van aangeleg, naar het oordeel van de hoogleeraren der medische faculteit bij de universiteit, in zijn studiën dermate achterlijk is, dat hij vermoedelijk nimmer, en althans niet vóór de intrede van zijn 31ste levensjaar, den titel van *arts* zal kunnen verkrijgen.

Heeft de ontheffing plaats wegens eene lichamelijke ongeschiktheid, welke niet het gevolg is van ongeregeld gedrag of van eigen moedwillige handelingen, dan wordt tevens de ontheffing verleend van de verplichtingen, omschreven sub 2°. van § 600 en van die, aangegaan bij eene der authentieke akten, waarvan sprake is bij § 607. (*a. v.*, *art.* 15).

§ 615. De student, die de verbintenis heeft aangegaan, wordt nadat hij den titel van *arts* verkregen heeft, en mits hij niet onder dan 30 jaren zij, tot officier van gezondheid der 2de klasse bij de Landmacht benoemd, al bestaat er op dat tijdstip geen vacature in die betrekking. (*a. v.*, *art.* 16).

HOOFDSTUK XXIV.

De toelating als kweekeling bij 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht.

§ 616. Op 's Rijks veeartsenijschool te *Utrecht* zullen eenige kweekelingen voor rekening van het Departement van Oorlog worden opgenomen, ten einde voor den militairen vétérinairdienst te worden opgeleid. (*K. B. 27 Aug. 1855, n°. 32, B. U. 205*).

§ 617. De jaarlijkse bijdrage voor ieder der kweekelingen welke op *twee honderd gulden* (f 200) is vastgesteld, zal in twee termijnen en wel op den 1sten October en den 1sten April van ieder jaar door het Departement van Oorlog aan de administratie van 's Rijks veeartsenijschool worden voldaan. (*a. v., en K. B. 7 April 1860, n°. 55*).

§ 618. De kweekelingen, die het onderwijs bij 's Rijks veeartsenijschool voor rekening van het Departement van Oorlog gedurende een of meer jaren hebben bijgewoond, verbinden zich om het Rijk in de betrekking van paardenarts gedurende *tien* achtereenvolgende jaren te blijven dienen. (*K. B. 27 Aug. 1855, n°. 32, B. U. 205*).

§ 619. De benoeming der kweekelingen geschiedt door den Minister van Oorlog. (*a. v.*).

§ 620. De toelating bij 's Rijks veeartsenijschool heeft slechts eenmaal in het jaar plaats en wel op den eersten Dinsdag in September, zijnde de eerste dag van het studiejaar. (*M. B. 16 Juli 1875, n°. 48 P*).

De jongelieden, op 's Rijks veeartsenijschool voor rekening van het Departement van Oorlog toegelaten, moeten zijn *Nederlander*.

Zij moeten op den 1sten September van het jaar, waarop zij aan 's Rijks veeartsenijschool wenschen te worden toegelaten, den vollen leeftijd van zeventien jaar hebben bereikt, en niet ouder zijn dan een-en-twintig jaar.

Zij zullen van een onberispelijk gedrag, vrij van alle lichaamsgebreken en lichamelijk genoegzaam ontwikkeld moeten zijn. (*a. v.*)

§ 621. De ouders of voogden, wier zonen of pupillen de toelating verlangen, bij § 620 bedoeld, moeten zich verbinden, om, zoolang het verblijf van hunne zonen of pupillen aan 's Rijks veeartsenijschool zal duren, voor hunne kleeding, boeken, instrumenten, enz. naar behooren te zorgen en wel overeenkomstig de bepalingen daaromtrent vastgesteld of nog vast te stellen. (*a. v.*)

Zij moeten van hun verlangen doen blijken in een verzoekschrift aan den heer inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht, door wien de jongelieden vervolgens tot het afleggen van een examen bij 's Rijks veeartsenijschool zullen worden toegelaten. (*a. v.*)

§ 622. Dit verzoekschrift moet inhouden den naam, de woon- of geboorteplaats van vader en moeder, van den voogd of van de voogdesse. (*a. v.*)

§ 623. Het verzoekschrift moet vergezeld gaan :

1°. van *eene verklaring*, waaruit blijkt dat de aspirant *Nederlander* is; 2°. van *de geboorte-akte* van den aspirant; 3°. van *eene verklaring* van een' deskundige, inhoudende dat de aspirant *met goed gevolg of meer dan eens gevaccineerd is*, of aan *de natuurlijke kinderpokken heeft geleden*; 4°. voor hen, die door hun leeftijd in de termen der wet op de Nationale Militie mochten vallen, van *een bewijs, dat zij aan hunne verplichtingen op dat stuk hebben voldaan*, en 5°. van *een bewijs van goed gedrag*, afgegeven door het gemeentebestuur der woonplaats van den aspirant. (*a. v.*)

§ 624. De aankondiging betreffende het tijdstip van examen wordt in de *Staatscourant* geplaatst met opgave tevens der vereischte voorwaarden. (*a. v.*)

§ 625. Bij het examen moet blijken, dat de aspirant goed leesbaar schrijft en kennis heeft van: *a.* de gronden van de spraakkunst der Nederlandsche taal; *b.* de beginselen van de Hoogduitsche en Fransche taal, zoodat de aspirant vlug uit beide talen in het Nederlandsch kan overbrengen; *c.* de beginselen der Algemeene en Vaderlandsche geschiedenis; *d.* de beginselen der aardrijkskunde; *e.* reken- en stekunde, met inbegrip van vergelijkingen met meer dan ééne onbekende, vergelijkingen

van den 2^{den} graad, reken- en meetkundige reeksen en het practisch werken met logaritmen; *f.* meetkunde: de planimetrie.

Bovendien wordt verlaagd, dat de aspirant, ook al is hij niet bekend met den geheelen omvang van hoek-, driehoeks- en lichaamsmeting, toch de voornaamste formules kan toepassen, welke dienen voor de oplossing van recht- en scheefhoekige platte driehoeken en ter berekening der oppervlakken en inhouden van prisma, pyramide, kegel, cylinder, bol, bolvormig segment en sector. (*a. v.*).

§ 626. De aspiranten „worden vóór het examen geneeskundig onderzocht aan het militair hospitaal te Utrecht; zij die voor den militairen dienst niet geschikt of lichamelijk niet genoegzaam ontwikkeld worden bevonden, worden niet tot het afleggen van examen toegelaten. (*a. v.*).

§ 627. Het examen wordt bij 's Rijks veeartsenijschool, in het openbaar afgenomen door de leeraren der school, zoo noodig bijgestaan door deskundigen.

De directeur der school is voorzitter der examen-commissie, die omtrent den uitslag van het examen een tabellarisch verslag opmaakt, waarin de aspiranten geplaatst worden naar orde van de kunde, door hen in de hierboven opgegeven vakken aan den dag gelegd. Bij gelijke kunde komt bij de aspiranten in de eerste plaats in aanmerking de kennis in verschillende talen, in de rekenkunde en in de geschiedenis en aardrijkskunde. (*a. v.*).

§ 628. Dat tabellarisch verslag zal door den directeur van 's Rijks veeartsenijschool worden overgelegd aan den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht, die vervolgens aan het Departement van Oorlog die jongelieden ter plaatsing als leerling voorstelt, die naar de rangorde van kunde, bij het examen verkregen, het eerst daarvoor in aanmerking komen. (*a. v.*).

§ 629. De toegelatenen zullen zich aan de bepalingen, bij het reglement van orde voor de veeartsenijschool vastgesteld of nog vast te stellen, moeten onderwerpen. (*a. v.*).

§ 630. De geheele cursus van het onderwijs in de veeartsenijschool aan 's Rijks veeartsenijschool duurt 4 jaren. (*a. v.*).

§ 631. De directeur der veeartsenijschool zal na elk schooljaar aan den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht doen toekomen een verslag omtrent de leerlingen,

die voor rekening van het Departement van Oorlog in het afge-loopen jaar op de school tegenwoordig zijn geweest. Dat verslag zal de noodige inlichtingen moeten bevatten wegens het gedrag, de vlijt en de gemaakte vorderingen der leerlingen. (*a. v.*)

§ 632. Een leerling kan uit zijne betrekking worden ontslagen :

a. ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken, welke hem voor zijne bestemming ongeschikt maken; of wel, indien het na verloop van een à twee studie jaren blijkt, dat zijn gestel geen voor de uitoefening van den dienst genoegzame ontwikkeling van het lichaam doet verwachten; *b.* wanneer het na twee jaren studietijd blijkt, dat hij ten gevolge van onvoldoenden aanleg de noodige kennis tot het afleggen van het natuurkundig examen niet zal verkrijgen. (*Art. 9 der wet van 8 Juli 1874, St.bl. n°. 99*); *c.* wanneer hij na verloop van drie jaren studie het natuurkundig examen met geen voldoende uitslag heeft afgelegd; *d.* wanneer hij na verloop van drie jaren studie na het natuurkundig examen het diploma van veearts niet heeft verkregen (*Artt. 8 en 10 der wet van 8 Juli 1874, St.bl. n°. 99*); *e.* wegens zedenbederf, dat hem voor anderen gevaarlijk zou maken; *f.* wanneer hij wegens herhaald onordelijk gedrag gedurende de lessen, wegens onzedelijk gedrag, of herhaalde ongehoorzaamheid aan de reglementaire voorschriften in het algemeen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken van 's Rijks veeartsenijschool verwijderd is; *g.* wegens mishandeling van medeleerlingen. (*a. v.*)

§ 633. Wanneer een leerling in een of meer der gevallen, bij § 632 genoemd, uit zijne betrekking moet worden ontslagen, zullen zijne ouders of voogden bijtijds daarvan worden onderricht, ten einde het ontslag voor hunnen zoon of pupil te kunnen aanvragen.

Indien de ouders of voogden in gebreke mochten blijven hieraan te voldoen, zal het ontslag aan zoodanigen leerling door den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht aan den Minister van Oorlog worden aangevraagd. (*a. v.*)

§ 634. De leerlingen zullen op voordracht van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht door den Minister van Oorlog uit hunne betrekking worden ontslagen. (*a. v.*)

§ 635. De ouders of voogden van de jongelieden, die voor de hierbedoelde plaatsing als leerling aan 's Rijks veeartsenijschool in aanmerking komen, zijn gehouden, om voor de toe-

lating van hunne zonen of pupillen, bij authentieke akte, een' voldoende borgtocht te stellen, om daarvan de sommen door de zorg van het Departement van Oorlog ten behoeve der opleiding van die jongelingen verstrekt, *geheel of ten deele* aan dat departement te vergoeden, indien de leerling zich aan zijne bestemming onttrekt, of krachtens het bepaalde sub *b, c, d, e, f* en *g* van § 632 wordt ontslagen.

De te passeeren akte van borgtocht, opgemaakt volgens een bepaald model, wordt door tusschenkomst van den inspecteur voornoemd ingezonden aan het Departement van Oorlog.

Wordt van zoodanige akte, binnen den aan belanghebbenden te stellen termijn, geen eerste grosse in executorialen vorm ingeleverd, dan worden de ouders of voogden geacht te hebben afgezien van hun verzoek om toelating voor hunne zonen of pupillen. (*a. v.*).

§ 636. De leerlingen, die het diploma van veearts hebben verkregen, zullen, bij nader examen, bewijzen moeten geven van hunne geschiktheid voor de betrekking van paardenarts bij het leger.

Dat examen zal onder het voorzitterschap van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht, of, bij ontstentenis van dezen, van eenen door den Minister van Oorlog aan te wijzen officier van gezondheid, worden afgenomen door eene commissie van paardenartsen der 1ste of 2de klasse. (*a. v.*).

§ 637. De leerlingen zullen vervolgens naar gelang van de geleverde bewijzen van verkregen bekwaamheden worden gerangschikt, en in die volgorde door den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht voor eene benoeming tot paardenarts bij den Minister van Oorlog en door dezen bij den Koning in aanmerking worden gebracht. (*a. v.*).

HOOFDSTUK XXV.

Toelating van militieplichtige studenten in de geneeskunde aan eene van 's Rijks Universiteiten tot eene vrijwillige verbintenis voor reserve-officier van gezondheid.

§ 638. De reserve-officiëren van gezondheid zijn: o. a., artsen, die, te rekenen van de dagteekening waarop hun het diploma als zoodanig is uitgereikt, gedurende vijf achtereenvolgende jaren als reserve-officier van gezondheid tot 's Konings beschikking zijn krachtens, eene vrijwillige verbintenis, door hen, als militieplichtigen, overeenkomstig art. 9 der Militiewet aangegaan naar regelen, in de hierna volgende §§ omschreven. (*Wet 2 Aug. 1880, St.bl. n°. 145, art. 21, B. U. 570*).

§ 639. De verbintenis in de vorige § bedoeld is eene tweeledige.

De militieplichtige zal zich, buiten genot van premie of handgeld, hoe ook genaamd, moeten verbinden:

1°. om het Koninkrijk der Nederlanden als militair bij de Landmacht te dienen gedurende den tijd van *tien* jaren, welke tijd zal gerekend worden in te gaan met den dag, waarop de verbintenis door of namens den Minister van Oorlog is bekrachtigd;

2°. om, voor het geval dat hij gedurende den loop van de sub. 1°. bedoelde verbintenis den titel van *arts* volgens de bestaande of nader te stellen wettelijke bepalingen verkrijgt, als reserve-officier van gezondheid bij de Landmacht tot 's Konings beschikking te blijven gedurende een tijdvak van *vijf* achtereenvolgende jaren, gerekend van den dag, waarop hem het diploma als arts is uitgereikt; alles onder de voorwaarde en overeenkomstig de bepalingen, in de §§ 641—646 vervat. (*K. b. 30 Oct. 1880, St.bl. n°. 188, art. 1, B. U. 608*).

De verbintenis moet worden aangegaan bij gezegelde en geregistreerde akte, volgens het daarvoor vastgesteld model. Dadelijk na het sluiten der verbintenis worden den vrijwilliger de krijgsartikelen voorgelezen en wordt van het aangaan der verbintenis door den korpscommandant kennis gegeven aan het

Departement van Oorlog. (*M. B.* 30 Nov. 1880, n°. 111, 2°. *B. U.* 608). (27)

§ 640. Tot de bij de vorige § bedoelde verbintenis worden toegelaten alle zich daartoe aanbiedende militieplichtigen, die als student in de geneeskunde bij eene van de universiteiten hier te lande zijn ingeschreven, zich niet hebben verbonden overeenkomstig art. 28 der wet van 2 Augustus 1880 (*St.bl.* n°. 145), en ten genoegte van den Minister van Oorlog kunnen aantoonen:

a. dat zij voor de militie ingeschreven of wel als loteling ingelijfd zijn;

b. dat zij ongehuwd zijn en tevens Nederlander volgens de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap;

c. dat zij zijn van een goed zedelijk gedrag, en, indien zij vroeger bij Zee- of Landmacht hebben gediend, den militairen dienst op eervolle wijze hebben verlaten;

d. dat, indien zij minderjarig zijn, hun vader of voogd, bewilligt in de tweeledige verbintenis, door hen aan te gaan. (*K. B. a. v.*, art. 2).

§ 641. De militieplichtige, die tot de verbintenis, in de twee voorgaande §§ bedoeld, is toegelaten, wordt, onmiddellijk daarna, tot het voortzetten zijner studiën, in het genot gesteld van een binnenlandsch verlof tot nadere oproeping. (*a. v.*, art. 3).

Dit verlof wordt verleend door den korpscommandant en naar de gemeente, waar de universiteit gevestigd is, bij welke de vrijwilliger als student is ingeschreven. (*M. B. a. v.*, 3°).

Is de gemeente, waarheen het verlof verleend is, niet tevens de standplaats van den korpscommandant, door wien het verlof is toegekend, dan is de vrijwilliger gehouden, binnen 24 uur na aankomst in die gemeente zich met zijnen verloopas te vertoonen bij den plaatselijken of garnizoenscommandant aldaar, en dien commandant tevens mededeeling te doen van zijn domicilie. (*a. v.*, 4°).

Verandert de vrijwilliger van domicilie, dan moet hij daarvan schriftelijk bericht geven aan den bedoelden korpscommandant,

(27) De dienst eens broeders, die ingevolgt art. 9 der militiewet eene vrijwillige verbintenis heeft aangegaan naar de regelen bedoeld bij Koninklijk Besluit van 30 October 1880 (*St.bl.* n°. 188), moet geacht worden als broederdienst in aanmerking te komen. (*Besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 28 April 1891*, n°. 91).

of aan den plaatselijken of garnizoenscommandant, naar gelang hij al dan niet verblijf houdt in de standplaats van den staf van het korps, waartoe hij behoort. (*a. v.* 5°).

§ 642. De vrijwilliger bij de voorgaande § bedoeld, zal, behoudens het bepaalde bij de volgende twee §§ in gewone tijden niet onder de wapenen worden teruggeroepen.

Wanneer echter de geheele militie te land, krachtens art. 184 der Grondwet, buitengewoon is bijeengeroepen, zal het hem verleende verlof, voor den tijd dat de militie buitengewoon onder de wapenen is, worden ingetrokken en hij voor dien tijd, naar gelang hij dit verlangt, in dienst worden gesteld, hetzij bij een der korpsen van het leger te zijner keuze, hetzij bij eene der militaire ziekeninrichtingen te velde, of in de vestingen en garnizoensplaatsen te lande; terwijl hij in het eerste geval, wanneer hij niet uitdrukkelijk verzoekt om met de wapenen te dienen, ter beschikking zal worden gesteld van den chef van den geneeskundigen dienst bij het door hem gekozen korps. (*K. B. a. v.*, art. 4).

§ 643. De in de voorgaande §§ bedoelde vrijwilliger, die binnen den tijd van *acht* jaren den titel van *arts* niet verworven heeft, wordt, tenzij er door den Koning termen worden gevonden om anders te bepalen, van de verbintenis, bedoeld sub 2° van § 639, ontheven en bij het korps, waartoe hij behoort, teruggeroepen, om daarbij gedurende den nog loopenden tijd zijner sub 1° van § 639 genoemde verbintenis als gewoon vrijwilliger te dienen. (*a. v.*, art. 5).

§ 644. Het bepaalde bij de voorgaande § zal, behoudens het bepaalde in het tweede en het voorlaatste lid van deze §, mede worden toegepast ten opzichte van de hierbedoelde vrijwilligers, die:

a. willens en wetens, bij hun verzoek om toelating tot de verbintenis, stukken hebben overgelegd, welke valsch zijn of valscheid inhouden, of wel:

b. hunne studiën in de geneeskunde staken, — van de universiteit verwijderd worden, — ter zake van eenvoudigen diefstal of andere de goede trouw of eerlijkheid kwetsende misdrijven rechterlijk veroordeeld zijn, of, naar het oordeel van den Minister van Oorlog, den rector-magnificus der universiteit gehoord, wogens slecht gedrag niet waardig worden geacht om eenmaal tot reserve-officier van gezondheid te worden benoemd.

Deze vrijwilligers kunnen voorts ten allen tijde, indien daartoe

termen zijn, met een de redenen van hun ontslag vermeldend paspoort uit den dienst worden verwijderd.

De Koning behoudt zich voor, van het bepaalde bij het eerste lid van deze § af te wijken ten gunste van de vrijwilligers, die, naar Hoogstdeszelfs beoordeeling, om billijke redenen hunne studiën in de geneeskunde staken. (*K. B. a. v., art. 6*).

Het paspoort in deze § bedoeld, wordt niet uitgereikt dan met machtiging van den Minister van Oorlog. (*M. B. a. v., 10°*).

§ 645. De vrijwilliger, die binnen den tijd van acht jaren, bij § 643 genoemd, of zooveel later als hem dit door den Koning, met toepassing van het bepaalde bij deze § wordt toegestaan, den titel van *arts* verkrijgt, zal daarvan, onder overlegging van het hem uitgereikte diploma, onverwijld mededeeling moeten doen aan den Minister van Oorlog.

Na benoeming tot en beëdiging als reserve-officier van gezondheid der 2de klasse zal hij onmiddellijk door den Minister van Oorlog worden ontheven van de verbintenis, bedoeld sub 1°. van § 639.

Komt hij het bepaalde bij het eerste lid van deze § niet na, of weigert hij den eed af te leggen, door den Koning voor reserve-officieren van gezondheid voorgeschreven of voor te schrijven, dan kan § 643 op hem worden toepast. (*K. B. a. v., art. 7*).

§ 646. De vrijwilliger is bevoegd, zonder nader verlof daartoe, de standplaats der universiteit, waarbij hij als student is ingeschreven, te verlaten gedurende den tijd der vacantiën genoemd bij art. 146 der wet van 28 April 1876 (*St.bl. n° 120*) tot regeling van het Hooger Onderwijs.

Van die bevoegdheid gebruik makende, geeft hij aan de autoriteit, aan wie hij e. q. het bij § 641 bedoeld bericht heeft te zenden, schriftelijk kennis van zijn vertrek en van de gemeente of de gemeenten, waarin hij zich gedurende de vacantie zal ophouden.

Wenscht hij zich buitenslands te begeven, dan vraagt hij daartoe de vergunning van den korpscommandant, die de aanvraag onderwerpt aan de beslissing van den Minister van Oorlog.

Tot het verlaten der standplaats op andere tijden dan gedurende de bovenbedoelde vacantiën, moet de vrijwilliger, indien hij zich voor langer dan vier dagen wenscht te verwijderen, vergunning vragen aan de militaire autoriteit, aan wie hij e. q. het hiervoren bedoelde bericht behoort te zenden. (*M. B. a. v., 8°*).

De vrijwilliger is, zoolang hij zich met verlof bevindt, niet verplicht om militaire kleeding te dragen. (*a. v., 9°*).

HOOFDSTUK XXVI.

De dienstverbintenis als militaire apothekersbediende.

§ 647. De militaire apothekersbedienden worden door den Minister van Oorlog benoemd en ontslagen. Zij moeten met goed gevolg het examen hebben afgelegd, bedoeld bij art. 17 der wet van 25 December 1878 (*St.bl. n°. 222*).

Zij zijn bevoegd om, onder toezicht van een' officier van gezondheid of van een' militairen apotheker, in militaire apotheken recepten gereed te maken. (*Wet 2 Aug. 1880, St.bl. n°. 145, art. 7, B. U. 570*).

Hun aantal bedraagt 30. Zij worden ingedeeld bij de militaire ziekeninrichtingen en bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen. (*K. B. 15 Aug. 1880, n°. 1*).

§ 648. De militaire apothekersbedienden genieten een jaarlijksch traktement.

Dat traktement bedraagt:

Bij aanstelling en minder dan twee jaren dienst als militair apothekersbediende *f* 900;

na twee jaren dienst in die betrekking *f* 1100. (*K. B. 1 Oct 1880, n°. 12, art. 1, B. U. 577*).

§ 649. De militaire apothekersbedienden, bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen dienstdoende, genieten boven hun traktement eene toelage, berekend tegen een bedrag van *f* 100 's jaars. (*a. v., art. 2*).

§ 650. De militaire apothekersbedienden zijn gekleed en uitgerust als de militaire apothekers der 2de klasse; met dit onderscheid echter, dat zij geen sterren op den kraag van de korte jas en geen sjerp dragen en dat hun halssnoer met kwasten gelijk is aan dat der adjudanten-onderofficier van het wapen der cavalerie. (*K. B. 1 Oct. 1880, n°. 12, art. 3., B. U. 577*).

§ 651. De militaire apothekersbedienden bekleeden den graad van adjudant-onderofficier. (*Wet 2 Aug 1880, St.bl. n°. 145, art. 5, B. U. 570*).

Ten opzichte der bepalingen omtrent de toekenning enz. van medailles en chevrons voor trouwen militairen dienst, zijn zij gelijkgesteld met de hospitaal-geëmployeerden der 1ste klasse. (*K. B. 1 Oct. 1880, n°. 12, art. 4, B. U. 577*).

§ 652. Voor eene benoeming tot militair apothekersbediende komen in aanmerking, zoowel gehuwde, als ongehuwde *Nederlanders* die:

a. met goed gevolg het examen hebben afgelegd, bedoeld bij art. 17 der wet van 25 December 1878 (*St.bl. n°. 222*);

b. niet ouder dan 30 jaren en tevens van een goed zedelijk gedrag zijn;

c. bij militair geneeskundig onderzoek voor de bedoelde betrekking lichamelijk geschikt zijn bevonden.

Geringe lichaamsgebreken, niet hinderlijk voor eene goede waarneming van den dienst als militair apothekersbediende, staan eene benoeming in die betrekking niet in den weg.

Zij, die met liesbreuk behept zijn, al kan deze door eenen band worden ingehouden, worden geacht lichamelijk *ongeschikt* te zijn (28). (*M. B. 11 Oct. 1880, n°. 26, 1°, B. U. 577*).

§ 653. Bij de aanvraag om benoeming tot militair apothekersbediende behooren door den belanghebbende te worden overgelegd:

a. het bewijs, dat hij Nederlander is volgens de wet op het *Nederlandschap* en het *ingezetenschap*;

b. het bewijs, dat hij aan het in de voorgaande § onder litt. a bedoelde examen heeft voldaan;

c. eene geboorte-akte of doopcedul, hem betreffende;

d. een certificaat van goed gedrag, te zijnen aanzien afgegeven door het hoofd der gemeente of de hoofden der gemeenten, waar hij de laatste *drie* jaren verblijf heeft gehouden;

e. het bewijs, dat hij aan zijne verplichtingen ten opzichte der *Nationale Militie* heeft voldaan of tot geen dienst bij de *militie* gehouden is of geweest is;

(28) Voor eene benoeming komen in de eerste plaats in aanmerking die apothekersbedienden, die ongehuwd zijn, aan al de gestelde eischen voldoen en aanleg en lust hebben, om zich voor militair-apotheker te bekwamen. (*M. A. 4 April 1888, n°. 29*).

f. indien hij minderjarig is, het bewijs, dat zijne aanvraag geschiedt met toestemming van zijnen vader (of van hem of haar, die de voogdij over hem uitoefent), en dat deze bewilligt in zijne verbintenis volgens het bepaalde in de volgende §.

Zij, die in militairen dienst zijn en zich onder de wapenen bevinden, behoeven niet over te leggen de stukken, sub *c*, *d* en *e* genoemd; terwijl door hen, die in militairen dienst geweest zijn, in stede van eene geboorte- of doop-akte behoort te worden ingezonden het paspoort of de ontslagbrief, hen betreffende. (*a. v.*, 2°).

§ 654. Zij, die tot militairen apothekersbediende worden benoemd, zijn gehouden zich bij eene akte, van het daarvoor vastgesteld model, te verbinden om het Koninkrijk der Nederlanden gedurende *twee* achtereenvolgende jaren in de genoemde betrekking te dienen.

Hun worden de kriegsartikelen voorgelezen, en het bewijs dier voorlezing wordt door hen medeondertekend. (*a. v.*, 3°).

§ 655. De militaire apothekersbediende, die gedurende den in de voorgaande § bedoelden tijd met ijver en ten genoeye van zijn chefs heeft gediend, wordt, indien hij voor zijne betrekking nog geschikt is, toegelaten tot eene nieuwe verbintenis voor den tijd van minstens *zes* jaren.

Bij het eindigen van die verbintenis kan de militaire apothekersbediende, die voor zijne betrekking in ieder opzicht geschikt is, zich opnieuw voor bepaalden of onbepaalden tijd verbinden. (*a. v.*, 4°).

§ 656. De militaire apothekersbediende wordt uit zijne betrekking ontslagen:

a. indien hij, zonder aanspraak te hebben op militair pensioen, door ziels- of lichaamsgebreken voor zijne betrekking ongeschikt is geworden;

b. indien hij, bij het einde zijner verbintenis, zich niet opnieuw voor den dienst wenscht te verbinden;

c. indien hij niet wordt toegelaten tot eene nieuwe verbintenis, als bedoeld in de voorgaande §;

d. wegens aanhoudend wangedrag, opzettelijke en herhaalde ongehoorzaamheid, onzedelijkheid, groote achteloosheid bij de waarneming zijner dienstplichten, of handelingen in het openbaar, strijdig met het karakter van den graad van adjudant-onderofficier;

e. indien de verbintenis, bedoeld in de beide voorafgaande §§, wordt ontbonden op grond van een der voorwaarden bij de engagement-akte gesteld.

Het ontslag wordt *error* verleend in gevallen, bedoeld sub a, b en c. (a. v., 5°).

§ 657. De militaire apothekersbedienden, die den titel van apotheker volgens art. 11 der wet van 25 December 1878 (*St. bl.* n°. 222) verkregen hebben, kunnen, indien zij dit verlangen, voor eene benoeming tot militairen apotheker der 2de klasse in aanmerking worden gebracht, mits zij niet ouder zijn dan 30 jaren en hun gedrag steeds onberispelijk geweest is. (a. v., 6°.) (29)

§ 658. De militaire apothekersbediende, dienstdoende bij eene militaire ziekeninrichting, is verplicht, om, indien eene woonkamer in of nabij die inrichting te zijner beschikking wordt gesteld, die kamer te betrekken.

In alle militaire ziekeninrichtingen, waar de gelegenheid hiertoe bestaat, wordt den militairen apothekersbediende eene woonkamer met tafel, stoelen en nachtleger verstrekt. (a. v., 7°).

Indien in de militaire ziekeninrichtingen geene woningen voor de militaire apothekersbedienden beschikbaar kunnen worden gesteld, dan kunnen voor hen woningen worden gehuurd, zoo doenlijk in de nabijheid dier inrichtingen. De huur van die woningen moet worden aangegaan door de plaatselijke of garnizoenscommandanten, in overeenstemming met de bepalingen en tegen den gemiddelden prijs, door den Minister van Oorlog voor het huren van woningen voor gehuwde militairen vastgesteld. (*M. B.* 5 Mei 1882, n°. 50, *B. U.* 701).

Aan militaire apothekersbedienden, voor wie tot dusver geen woningen voor Rijks rekening zijn gehuurd, wordt, behoudens

(29) Als regel is aangenomen, om in de aanvulling van vacaturen als militair apotheker bij de Landmacht te voorzien door bevordering van militaire apothekersbedienden, voldoende aan de eischen, vermeld in § 657. Alleen ingeval van volstrekte noodzakelijkheid zal die aanvulling mede geschieden door de benoeming tot militair apotheker van andere voor die betrekking geschikte personen, die den titel van apotheker volgens art. 11 der wet van 25 Dec. 1878, *St. bl.* n°. 222, verkregen hebben. Eene afzonderlijke opleiding voor militair apotheker bij het leger hier te lande bestaat niet meer. (*M. K.* 6 Maart 1889, n°. 48).

het bepaalde in de eerste twee zinsneden dezer paragraaf, voortaan geen vrije woning of schadevergoeding voor het gemis hiervan toegekend.

Indien echter bijzondere gevallen afwijking van dezen regel noodzakelijk of wenschelijk maken, kunnen, door de chefs der militaire hospitalen, door tusschenkomst van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht, aan den Minister van Oorlog voorstellen tot het voor Rijks rekening huren van woningen voor genoemde militairen of tot het verleenen van schadeloosstelling voor het gemis hiervan worden gedaan. (*M. B.* 31 Oct. 1885, n°. 42, *B. U.* 900).

Militaire apothekersbedienden, die van Rijkswege gehuurde woningen bewonen, kunnen bij eventucele verplaatsing alleen dan in het genot van vrije woning worden gehandhaafd, wanneer zij op hunne nieuwe standplaats in een hospitaal of ander Rijksgebouw kunnen worden gehuisvest. (*M. A.* 11 Aug. 1886, n°. 70).

HOOFDSTUK XXVII.

Militaire Wielrijders.

§ 659. A. *Vereischten om voor de opleiding tot Militair Wielrijder in aanmerking te komen.* Leden van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond*, die daartoe in aanmerking wenschen te komen en aan de daarvoor in § 660 vermelde eischen voldoen, kunnen bij de daarvoor door den Minister van Oorlog aan te wijzen korpsen van het Leger worden opgeleid tot *Militair Wielrijder*. (*K. B.* 11 Feb. 1893, n°. 25, art. 1, *R. M.* 161).

§ 660. Om tot de in § 659 vermelde opleiding te worden toegelaten moeten de daarbij bedoelde leden van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond*: a. Nederlander zijn in den zin der Wet; b. den ouderdom van een en twintig jaren hebben bereikt; c. blijkens eene door het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond* over te leggen verklaring — waarvan het Model door den Minister van Oorlog wordt vastgesteld — in het bezit zijn van een rijwiel, dat voldoet aan de eischen van bruikbaarheid, snelheid en soliditeit, door het Bestuur van den Bond te stellen; voorts een zeer voldoende graad van geoefendheid in het wielrijden hebben bereikt en grondig bekend zijn met de samenstelling van het rijwiel; d. bij een militair geneeskundig onderzoek, overeenkomstig het „Reglement op het geneeskundig onderzoek“ Litt. A, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 2 November 1883 (*Staatsblad* n°. 151), lichamenlijk geschikt zijn bevonden voor den militairen dienst; e. een *certificaat van goed gedrag* overleggen, afgegeven door den burgemeester der gemeente of de burgemeesters der gemeenten, waar de betrokken persoon gedurende de laatste drie jaren verblijf heeft gehouden; en f. het bewijs overleggen dat zij hunne plichten ten aanzien van de nationale militie hebben volbracht, of dat zij er geene te vervullen hebben. (*a. v.*, art. 2).

§ 661. Ingeval de aspirant minderjarig is, moet door hem bovendien worden overgelegd: een bewijs van toestemming van den vader, de moeder-voogdes of den voogd, tot deelneming aan de opleiding en tot het eventueel aangaan van eene vrijwillige verbintenis als *Militair Wielrijder*. (a. v. art. 3).

§ 662. Tot het ondergaan van een militair geneeskundig onderzoek, overeenkomstig het vermelde sub *d* van § 660, kan de aspirant *Militair Wielrijder* zich wenden tot den Chef van den militairen geneeskundigen dienst in eenig garnizoen.

De Chefs van den militairen geneeskundigen dienst zijn gehouden de aspiranten die zich daartoe bij hen aanmelden, kosteloos geneeskundig te doen onderzoeken en, bij gebleken geschiktheid, hun eene *verklaring* dienaangaande af te geven. (*M. B.* 8 Maart 1893, n°. 32, § 1, *R. M.* 161).

§ 663. B. *Aanmelding voor de opleiding tot Militair Wielrijder.* De aanmelding van hen, die aan de opleiding tot *Militair Wielrijder* wenschen deel te nemen, moet, met opgave van het garnizoen waarin de aspiranten, *zoo mogelijk*, het onderrecht wenschen te ontvangen, jaarlijks geschieden bij het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond* onder overlegging: *a.* van een bewijs dat de belanghebbende is Nederlander, in den zin der Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), *op het Nederlandschap en het ingezetenschap*; *b.* door minderjarigen, van het bewijs van toestemming, bedoeld bij § 661, volgens het daarvoor vastgesteld model; *c.* van eene geboorteakte of een extract uit het geboorteregister, waaruit blijkt dat de belanghebbende den ouderdom van *een en twintig* jaren heeft bereikt; *d.* van de in § 662 bedoelde geneeskundige *verklaring*; en *e.* van het sub *e* van § 660 bedoeld *certificaat van goed gedrag*. (*M. B. a. v.*, § 2).

§ 664. Het Bestuur van den Bond zendt de in § 663 bedoelde aanvragen, met de daarbij behoorende stukken en met de verklaring, bedoeld sub *c* van § 660 volgens het daarvoor vastgesteld model, uiterlijk op 15 Januari aan den Chef van den Generalen Staf.

Deze opperofficier doet, voor zooveel noodig na gehouden overleg met de Inspecteurs der betrokken Wapens en in verband met het aantal aspiranten, die zich voor verschillende garnizoensplaatsen hebben aangemeld, uiterlijk op 1 Februari een voor-

stel aan den Minister van Oorlog voor de aanwijzing van de garnizoenen en de korpsen, bij welke de opleiding tot *Militair Wielrijder* zal plaats hebben.

Van de ter zake, door den Minister van Oorlog genomen beslissing wordt, door tusschenkomst van den Chef van den Generalen Staf, mededeeling gedaan aan het Bestuur van den Bond, dat zorg draagt voor de noodige kennisgeving aan de zich aangemeld hebbende leden. (*M. B. a. v.*, § 3).

§ 665. *C. Regeling der opleiding tot Militair Wielrijder.* De regeling van de opleiding tot *Militair Wielrijder* en de duur der detachering van de aspiranten bij de korpsen van het Leger, worden door den Minister van Oorlog vastgesteld. (*K. B. a. v.*, art. 4).

§ 666. Het onderricht begint omstreeks 1 Maart en eindigt omstreeks 30 April d. a. v.

Het wordt ten minste *twee maal* 's weeks gegeven, op de dagen en de uren te bepalen door den Commandeerenden officier van het korps of het onderdeel waarbij het plaats heeft; en zulks, onder diens toezicht, door een officier, daartoe door den Commandeerenden officier aangewezen.

Hiervoor wordt bij voorkeur een officier bestemd, die het wielrijden beoefent.

De opleiding omvat: *a.* de kennis van de indeeling, de rangen en de graden, de uniformen en de onderscheidingsteekenen van het Nederlandsche Leger; *b.* de kennis der verplichtingen van den *Militairen Wielrijder*, ook in verband met de bestaande wetten, reglementen en voorschriften; *c.* het lezen van militaire kaarten; het rijden op de kaart; alsmede het vervaardigen van en het rijden op calques; voorts het oriënteeren met en zonder kompas; *d.* het overbrengen van mondelinge en schriftelijke orders en berichten; *e.* de kennis en het begrip van de meest belangrijke benamingen, voorkomende in het „*Voorschrift op den Velddienst van het Nederlandsche Leger*“; *f.* de kennis van de samenstelling, het onderhoud en de behandeling van de revolver. (*M. B. a. v.*, § 4).

§ 667. Hij die zich voor het ontvangen van het onderricht heeft aangemeld, doch daaraan *drie* malen, zonder geldige redenen — ter beoordeeling van den Commandeerenden officier —

niet deelnemt, wordt verder niet meer tot het deelnemen aan het onderricht toegelaten. (*M. B. a. v.*, § 5).

§ 668. D. *Aanstelling tot Militair Wielrijder.* De Minister van Oorlog is gemachtigd: de adspiranten die blijkens een geuigschrift, waarvan het Model door hem wordt vastgesteld:

- a. de in § 659 bedoelde opleiding met goeden uitslag hebben genoten;
- b. voor zooveel zij *niet* aan de meerbedoelde opleiding hebben deelgenomen, ten genoegen van den Commandeerenden officier van een der korpsen of onderdeelen van het Leger, blijken hebben gegeven, dat zij de voor den *Militairen Wielrijdersdienst* vereischte geschiktheid, alsmede de noodige ontwikkeling en beschaving bezitten;

op hunne daartoe strekkende aanvraag, aan te stellen tot *Militair Wielrijder*, met dien verstande, dat het aantal dezer Militaire Wielrijders niet meer zal mogen bedragen dan *vijf en zeventig* (75).

Aan de *Militaire Wielrijders*, wordt bij hunne aanstelling door den Minister van Oorlog een *brevet* als zoodanig uitgereikt.

Zij, die voor zoodanige aanstelling in aanmerking komen moeten zich verbinden om het Rijk gedurende *vijf* achtereenvolgende jaren, te rekenen van den dag der aanstelling, als *Militair Wielrijder* te dienen, met dien verstande, dat zij in geval van mobilisatie van het Leger en zoolang dit geheel of gedeeltelijk gemobiliseerd is, voor den militairen wielrijdersdienst beschikbaar moeten zijn; en voorts, in gewone omstandigheden, elk jaar, éénmaal voor ten hoogste drie weken kunnen worden opgeroepen om, tot het deelnemen aan militaire oefeningen, onder de wapenen te komen.

Zij moeten zich binnen 24 uren na afkondiging van het Koninklijk Besluit, waarbij de militie te land geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen is geroepen, aanmelden bij den commandant van de troepenafdeeling of van de verdedigingsstelling waarbij zij door den Minister van Oorlog zijn ingedeeld.

Na het verstrijken van de bovenbedoelde vijf jaren, kunnen zij, wanneer zij gedurende hunnen diensttijd redenen tot tevredenheid hebben gegeven, voor zooveel zij alsnog voor den militairen dienst geschikt zijn, andermaal in aanmerking komen om zich voor een gelijk tijdvak te verbinden. (*K. B. a. v.*, art. 5)

§ 669. De *getuigschriften*, bedoeld sub *a* en sub *b* van § 668, worden opgemaakt volgens de daarvoor vastgestelde modellen.

Eerstbedoeld getuigschrift wordt door den Commandeerenden officier uitgereikt, op grond van diens persoonlijke bevinding en in verband met het rapport van den officier, die met de opleiding van den adspirant is belast geweest.

Het in de tweede plaats bedoeld getuigschrift wordt afgegeven door den Commandeerenden officier, te wiens genoegen de adspirant van voldoende geschiktheid heeft doen blijken en die nopens hem verklaart, dat hij de voor den Militairen Wielrijdersdienst noodige ontwikkeling en beschaving bezit.

Hij die na het bijwonen van het onderricht, het getuigschrift niet ontvangt, kan een volgend jaar opnieuw tot het volgen van het onderricht worden toegelaten. (*M. B. a. v.*, § 6).

§ 670. De aanvragen om tot *Militair Wielrijder* te worden aangesteld worden jaarlijks vóór 1 Juni, door tusschenkomst van het Bestuur van den Bond, ingezonden aan den Chef van den Generalen Staf. (*M. B. a. v.*, § 7).

§ 671. Na ontvangst van de bij § 670 bedoelde aanvragen om tot *Militair Wielrijder* te worden aangesteld, doet de Chef van den Generalen Staf, onder raadpleging van de hieronder sub 4°. van § 689 bedoelde adviezen van het Bestuur van den Bond, de noodige voorstellen aan den Minister van Oorlog betreffende de aanstelling en de indeeling der betrokken Wielrijders.

Aan de adspiranten wordt daarna door den Minister van Oorlog, door tusschenkomst van den Chef van den Generalen Staf, een korps aangewezen waarbij zij zich moeten aanmelden tot het aangaan van de verbintenis, bedoeld bij § 668.

Van het aangaan der verbintenis wordt eene akte opgemaakt, volgens het daarvoor vastgesteld model.

Onmiddellijk na het aangaan van de verbintenis worden aan den *Militairen Wielrijder* de krijgsartikelen voorgelezen; het bewijs dat zulks geschied is, wordt opgemaakt overeenkomstig het daarvoor vastgesteld model.

Aan den *Militairen Wielrijder* wordt daarna door den betrokken Korpscommandant, namens den Minister van Oorlog, verlof verleend tot nadere oproeping bij de troepenafdeeling of de verdedigingsstelling waarbij hij wordt ingedeeld. Hem wordt daarbij een verlofpas uitgereikt.

De vorenbedoelde akte, zoomede het bewijs dat den *Militairen Wielrijder* de krijgsartikelen zijn voorgelezen, worden door tuschenkomst van den Chef van den Generalen Staf aan het Departement van Oorlog ingezonden. (*M. B. a. v.*, § 8).

§ 672. E. *Verplichtingen en rechten van den Militairen Wielrijder.* De *Militaire Wielrijders* mogen zich — onverminderd de verplichtingen bij § 668 omschreven — wanneer zij niet onder de wapenen zijn, zonder vergunning van den Minister van Oorlog niet voor langer dan acht dagen naar het buitenland begeven. (*K. B. a. v.*, art. 6).

§ 673. De *Militaire Wielrijder* behoort zich, telkens wanneer hem verlof is verleend, binnen vier dagen, na den dag waarop hem de verlofpas is uitgereikt, aan te melden bij den plaatselijke- of den garnizoenscommandant in de gemeente waarheen hem verlof is verleend — indien aldaar geen zoodanige commandant gevestigd is, bij den burgemeester van die gemeente — ten einde zijnen verlofpas voor „gezien” te doen teekenen.

Aan de autoriteit bij wie hij zich, in voege als hiervoren is bepaald, aanmeldt, doet hij opgaaf van zijne woning. (*M. B. a. v.*, § 9).

§ 674. Verandert de *Militaire Wielrijder* van woning binnen de gemeente alwaar hij zich met verlof bevindt, of vestigt hij zich in eene andere gemeente, dan meldt hij zulks in persoon aan den plaatselijke- of den garnizoenscommandant of wel aan den burgemeester, in § 673 genoemd.

Bij verhuizing naar eene andere gemeente meldt hij zich bovendien binnen vier dagen na aankomst, in zijne nieuwe woonplaats bij de autoriteit in § 673 bedoeld, tot gelijke doeleinden als aldaar zijn aangegeven. (*M. B. a. v.*, § 10).

§ 675. De *Militaire Wielrijder* is verplicht zorg te dragen dat de Chef van den Generalen Staf en het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond* ten allen tijde bekend zijn met zijne woon- of verblijfplaats. (*M. B. a. v.*, § 11).

§ 676. Jaarlijks worden door den Chef van den Generalen Staf, onder gelijke raadpleging als in § 671 is voorgeschreven, aan den Minister van Oorlog de noodige voorstellen gedaan, met betrekking tot de oproeping onder de wapenen van de *Militaire Wielrijders*, tot het deelnemen aan militaire oefeningen, overeenkomstig art. 5 van het Besluit (§ 668).

De oproeping van den *Militairen Wielrijder* om onder de wapenen te komen tot het deelnemen aan militaire oefeningen, geschiedt op last van den Minister van Oorlog door den Commandant van de troepenafdeeling of van de verdedigingsstelling, waarbij de *Militaire Wielrijder* is ingedeeld en door tuschenkomst van het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond*.

Na het verstrijken van den tijd voor welken de *Militaire Wielrijder* was opgeroepen, wordt hem door de autoriteit onder wier bevelen hij gesteld was, onder uitreiking van een verlofopas, opnieuw verlof verleend tot nadere oproeping. (*M. B. a. v.*, § 12).

§ 677. De *Militaire Wielrijders* worden wanneer zij — met verlof zijnde — daartoe aan den betrokken Commandeerenden officier den wensch te kennen geven, in de gelegenheid gesteld om oefeningen van eenig troependeel bij te wonen en zich van tijd tot tijd, onder militaire leiding, in het schieten met de revolver te oefenen.

Ingeval zij, overeenkomstig deze bepaling, vrijwillig deelnemen aan militaire oefeningen, worden de *Militaire Wielrijders* — ook voor zooveel betreft het dragen der uniform — gerekend zich onder de wapenen te bevinden; — doch hebben zij geen aanspraak op de vergoedingen, vermeld in § 683. (*M. B. a. v.*, § 13).

§ 678. Door den Minister van Oorlog wordt aan den *Militairen Wielrijder* eervol ontslag als zoodanig verleend, bij zijne benoeming tot eene met den militairen dienst niet vereenigbare betrekking. Voorts kan voormelde Minister aan den *Militairen Wielrijder* desgevraagd — gelet op diens persoonlijke belangen — ontheffing van de dienstverbintenis verleenen.

Ingeval van eervol ontslag of van ontheffing van de dienstverbintenis als hiervoren bedoeld, moet een aan het nog niet verstreken aantal dienstjaren evenredig bedrag van de kosten voor de uniformkleeding door den belanghebbende aan het Rijk worden vergoed.

De Minister van Oorlog is gerechtigd de dienstverbintenis te verbreken: 1°. wanneer de *Militaire Wielrijder* wegens ziels- of lichaamsgebreken ongeschikt is geworden voor den militairen dienst; 2°. wegens handelingen van den *Militairen Wielrijder*, strijdig met het karakter van den hem verleenden graad. (*K. B. a. v.*, art. 7).

§ 679. Tijdens den duur van de bij § 668 bedoelde verbintenis is de *Militaire Wielrijder* verplicht steeds een rijwiel met de noodige verwisselstukken daarvoor te bezitten en geniet hij, ten laste van de begrooting van het Departement van Oorlog als tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing en van onderhoud van dat rijwiel — onverminderd het vermeldde bij § 685 — eene vergoeding van *vijftig gulden* (f 50) 's jaars, te betalen in twee halfjaarlijksche termijnen, elk van *vijf en twintig gulden* (f 25).

Ten einde recht op de ontvangst van elken termijn te verkrijgen, moet hij in den aanvang van elk halfjaar eene verklaring van het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond* overleggen, waaruit blijkt dat zijn rijwiel en de door genoemd Bestuur noodig geoordeelde verwisselstukken, op den eersten dag van dat halfjaar alsnog voldeden aan de daarvoor door het Bestuur van den Bond gestelde eischen.

De uitbetaling geschiedt alsdan na afloop van het betrokken halfjaar. (*K. B. a. v.*, art. 8).

§ 680. De zorg voor het medenemen van de noodige verwisselstukken voor zijn rijwiel, blijft aan den *Militairen Wielrijder* persoonlijk overgelaten. Hierop wordt alleen uitzondering gemaakt voor de kleinere verwisselstukken, welke kunnen worden aangemaakt door de Mr. Geweermakers of de Mr.-Zwaardvegers der korpsen, waarbij de *Militaire Wielrijders* tijdens de oefeningen van het Leger zijn ingedeeld of waarbij zij zich alsdan bevinden.

Reparatiën, aan de rijwielen vereischt, kunnen, waar dit mogelijk is, door de genoemde werklieden worden uitgevoerd. De kosten daarvan worden op behoorlijk opgemaakte en door de betrokken militaire autoriteiten geviseerde rekeningen aan die werklieden betaald en bij het korps aan het Rijk in rekening gebracht.

Ter zake van het verrichten van vernieuwingen en herstellingen aan de rijwielen, die niet door de voormelde werklieden kunnen geschieden, wordt, wanneer die noodig zijn geweest ten gevolge van gebruik tijdens de *Militaire Wielrijder* onder de wapenen was — waarvan uit eene verklaring van de betrokken militaire autoriteit behoort te blijken — door den betrokken wielrijder eene aanvraag om teruggave der gemaakte kosten aan het Departement van Oorlog ingediend. (*M. B. a. v.*, § 14).

§ 681. De *Militaire Wielrijder* die voor langer dan acht dagen buitenlandsch verlof wenschte te bekomen, richt het daartoe

strekking verzoek schriftelijk aan den Commandant van de troepenafdeeling of van de verdedigingsstelling, waarbij hij is ingedeeld, met opgaaf van de plaats of de plaatsen waarheen hij zich wenscht te begeven en van den duur van het door hem verlangde buitenlandsch verlof. Bedoelde Commandant, zendt dit verzoek, vergezeld van zijn advies, door tusschenkomst van den Chef van den Generalen Staf, aan den Minister van Oorlog.

Bij vertrek met en bij terugkomst van buitenlandsch verlof, handelt de *Militaire Wielrijder* zooals in § 674, eerste lid, is voorgeschreven. (*M. B. a. v.*, § 15).

§ 682. De *Militaire Wielrijder* heeft den graad van adjudant-onderofficier. Hij heeft als zoodanig, wat zijne militaire dienstverhouding betreft, al de rechten en verplichtingen aan dien graad verbonden.

Hij draagt, wanneer hij zich onder de wapenen bevindt, en bij de in § 683 bedoelde reizen, de bij dit Besluit voor de *Militaire Wielrijders* vastgestelde uniform.

Deze uniform wordt hem, bij de in § 668 bedoelde aanstelling, vanwege het Departement van Oorlog ten laste der begrooting van dat Departement verstrekt.

Bij mobilisatie ontvangt hij vanwege het Departement van Oorlog een revolver met toebehooren, van het model, zooals dit bij het Leger in gebruik is, alsmede de noodige patronen.

Hij is onderworpen aan de bepalingen van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te lande en van het Reglement van Krijgstucht.

Hij wordt, volgens de bepalingen op de militaire pensioenen bij de landmacht, bij Koninklijk Besluit op pensioen gesteld, indien hij, tijdens zijn verblijf onder de wapenen door verwonding, vermindering, ziels- of lichaamsgebreken, bij of door bevolen dienstverrichtingen ontstaan, ongeschikt is geworden om verder in zijn levensonderhoud te voorzien, of wel, binnen één jaar na dat verblijf, te zelfder zake de geschiktheid tot het voorzien in dat onderhoud verliest.

De bepalingen voorkomende in de artt. 48 en 50—72 der Wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), zooals die Wet o. a. is gewijzigd door de Wet van den 29sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), zijn van toepassing op de weduwe en kinderen van den *Militairen Wielrijder*, die als zoodanig ingevolgt § 668 onder de wapenen was. (*K. B. a. v.*, art. 9.)

§ 683. Gedurende den tijd dat de *Militaire Wielrijder* onder de wapenen is geniet hij, onverminderd het bepaalde bij de §§ 679 en 685, eene vergoeding van vijf gulden (*f* 5) per dag, benevens teruggave van gemaakte kosten voor de reizen en voor het vervoer van zijn rijwiel en van zijne bagage, van zijne woonplaats naar de standplaats alwaar hij zijn dienst als *Militaire Wielrijder* zal aanvangen en van de plaats waar zijn dienst als zoodanig eindigt naar zijne woonplaats terug, waarbij wegens vervoer voor zijn persoon de vracht voor eene plaats in een rijtuig der eerste klasse in rekening kan worden gebracht. (*K. B. a. v.*, art. 10).

§ 684. De uitbetaling van de tegemoetkomingen en verdere vergoedingen, bedoeld bij de §§ 679 en 683 geschiedt door de Hoofdadministratie van het in § 688 bedoelde korps. (*M. B. a. v.*, § 17).

§ 685. Reparatiën aan rijwielen vereischt, tijdens de *Militaire Wielrijder* onder de wapenen is, geschieden voor 's Rijks rekening. (*K. B. a. v.*, art. 11).

§ 686. De *Militaire Wielrijder* heeft, tijdens hij ingevolge § 668 onder de wapenen is, recht op de diensten van een soldaat als oppasser; deze mag daardoor echter op geenerlei wijze aan den gewonen dienst worden onttrokken. (*M. B. a. v.*, § 18).

§ 687. F. *Uniform van den Militairen Wielrijder*. De uniform voor de *Militaire Wielrijders* bestaat uit: 1°. eene kwartier- of politiemuts van donker blauw laken, van het model, zooals dat bij Koninklijk Besluit van 5 Mei 1865, n°. 51, voor de adjudant-onderofficieren van het Leger is vastgesteld; de bol gebiesd met lichtblauw laken; de band van effen zilveren galon; de oranje zijden cocarde omzet met vier rijen zilveren torsade; daaronder een zilveren lisje met zilveren knop; 2°. eene attila van fijn donkerblauw laken, van het model, zooals dat bij Koninklijk Besluit van 21 Maart 1866, n°. 59, gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 25 Maart 1868, n°. 49, voor de adjudant onderofficieren van het wapen der cavalerie is vastgesteld, het koord en treswerk van donkerblauw kemelsgaren; voorts met dien verstande, dat aan weerszijden van den kraag, in vervanging van het gouden, gebombeerd, rond, glad plaatje, een zilveren plat uitgeslagen wieltje is geplaatst; 3°. een korte, wijde pantalon van fijn donkerblauw laken; aan de buitennaden voorzien van eene bies van lichtblauw laken; onder de knie gesloten met

een 4 cM. breeden band met gesp; 4°. wollen kousen, van de kleur als het laken; 5°. rijgschoenen tot boven de enkels reikende; 6°. een regenmantel van donkerblauwe impermeable stof, met breeden omgeslagen kraag; de mantel reikende tot aan het zadel van het rijwiel; 7°. een overjas van donkerblauw laken, met twee rijen, elk van acht met laken overtrokken knopen; om het middel een band tot sluiting om het lijf. De jas reikt tot aan den enkel en is aan de achterzijde voorzien van een split, dat met drie knoopjes kan worden gesloten; 8°. handschoenen van wit zeemleder. (*K. B. a. v.*, art. 12).

§ 688. De uniform, bedoeld bij art. 12 van het Koninklijk Besluit (§ 687), wordt, na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog, aangeschaft door de zorg van den Commandeerenden officier van het korps, waarbij de *Militaire Wielrijder* de verbintenis als zoodanig heeft aangegaan en waarbij hem de krijgsparkikelen zijn voorgelezen.

Voor de vermelde aanschaffing moet telkens een voorstel — met opgaaf van de kosten der aanschaffing — op de gewone wijze aan het Departement van Oorlog worden ingediend. (*M. B. a. v.*, § 16).

§ 689. G. *Tusschenkomst van den Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond.* De *Algemeene Nederlandsche Wielrijdersbond* verleent zijne tusschenkomst of hulp: 1°. tot het geven der verklaringen, bedoeld sub *c* van § 660; 2°. tot het inzenden aan den Chef van den Generalen Staf van de aanvragen en verdere bescheiden, overeenkomstig het vermelde in § 664; 3°. tot het doen van de kennisgeving, bedoeld in § 664 en het uitreiken van de brevetten, bedoeld bij § 668; 4°. bij het ontwerpen van de indeeling van de *Militaire Wielrijders*, bij de troepenafdeelingen of verdedigingsstellingen; in dier voege, dat hierbij zooveel doenlijk op de belangen der betrokken personen wordt gelet; 5°. bij het toezicht op de *Militaire Wielrijders*, met betrekking tot het blijven voldoen aan de vereischten, sub *c* van § 660 gesteld en in verband daarmee, bij het verstrekken van de verklaringen, bedoeld in § 679; 6°. in andere gevallen, waarin het door de Militaire autoriteiten nuttig geoordeeld wordt. (*M. B. a. v.* § 19).

HOOFDSTUK XXVIII.

Opzichter bij den vesting-telegraafdienst.

§ 690. A. *Vereischten om voor de opleiding tot opzichter bij den vesting-telegraafdienst in aanmerking te komen.* Beambten van den Rijkstelegraafdienst, die daartoe in aanmerking wenschen te komen en aan de daarvoor bij § 692 gestelde eischen voldoen, kunnen bij het Korps Genietroepen worden opgeleid, om in oorlogstijd op te treden als *opzichter bij den vesting-telegraafdienst.* (K. B. 11 Mei 1891, n°. 45, art. 1, B. U. 1188).

§ 691. Het aantal der beambten van den Rijkstelegraafdienst, die gelijktijdig tot de in § 690 bedoelde opleiding kunnen worden toegelaten, bedraagt ten hoogste *vijf.* (M. B. 22 Juli 1891, n°. 116, 1°. B. U. 1188).

§ 692. Om tot de in § 690 vermelde opleiding te worden toegelaten, moeten de daarbij bedoelde beambten van den Rijkstelegraafdienst: *a.* niet ouder zijn dan *vijf en dertig* jaar; *b.* bij een militair geneeskundig onderzoek, overeenkomstig het „Reglement op het geneeskundig onderzoek“ Litt. A, vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 2 November 1883 (*Staatsblad* n°. 151), lichamelijk geschikt zijn bevonden voor den militairen dienst; *c.* op grond van de bij den Rijkstelegraafdienst omtrent hen uitgebrachte rapporten, wat karakter, gedrag en dienstijver betreft, door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voor die opleiding geschikt worden geacht; *d.* behooren tot de onderdirecteuren der telegraphie of tot de commiezen der telegraphie, bedoeld sub *f* en sub *g* van art. 2 van het Koninklijk Besluit van 31 Maart 1891, n°. 23. (K. B. *a. v.*, art. 2).

§ 693. Tot het ondergaan van een militair geneeskundig onderzoek, overeenkomstig het bepaalde sub *b* van § 692, kan

de betrokken beambte van den Rijkstelegraafdienst zich wenden tot den Chef van den militair geneeskundigen dienst in eenig garnizoen.

De Chefs van den militair geneeskundigen dienst zijn gehouden, de beambten van den Rijkstelegraafdienst, die zich daartoe bij hen aanmelden, kosteloos geneeskundig te doen onderzoeken en, bij gebleken geschiktheid, hun eene *verklaring* dienaangaande af te geven. (*M. B. a. v.*, 2°).

§ 694. B. *Aanwijzing der beambten en regeling der opleiding tot opzichter bij den vesting-telegraafdienst.* De aanwijzing der beambten, die voor de meervermelde opleiding in aanmerking komen, geschiedt, met inachtneming van het bepaalde bij § 692 door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

De regeling hunner opleiding wordt door den Minister van Oorlog bepaald, terwijl de duur hunner detachering bij het Korps Genietroepen door de beide genoemde Ministers in onderling overleg wordt vastgesteld. (*K. B. a. v.*, art. 3).

§ 695. De beambten, die voor de vermelde opleiding worden aangewezen, worden ter beschikking gesteld van den Commandant van het Korps Genietroepen te *Utrecht* om aldaar en op enkele forten, de hun tot oefening of uit anderen hoofde op te dragen werkzaamheden te verrichten.

Zij staan gedurende den tijd huner opleiding, voor zooveel hunne verhouding tot den Rijkstelegraafdienst aangaat, onder de rechtstreeksche bevelen van den Directeur van het Rijkstelegraafkantoor te *Utrecht*, met wien voornoemde Commandant zich ten hunnen aanzien in betrekking stelt. (*M. B. a. v.*, 3°).

§ 696. De duur der opleiding wordt vastgesteld op *drie* maanden. (*M. B. a. v.*, 4°).

§ 697. De opleiding omvat: *a.* grondige kennis van de verschillen tusschen den kantoordienst bij de Rijks- en bij de Militaire telegraphie; *b.* grondige kennis van het materieel, bij den militairen telegraafdienst in gebruik; *c.* bekendheid, in het algemeen met de inrichting en de ligging van het militaire telegraafnet; en tot in bijzonderheden met dat net in de groepen der liniën en stellingen waarvoor de betrokken beambten kunnen worden aangewezen; *d.* kennis van de verschillende typen van kantoorschakelingen; *e.* practische kennis van het maken van alle

verbindingen, die in de groepen kunnen voorkomen, zoomede van het zoeken naar en het ophellen van storingen, in en buiten de kantoren; *f.* het leiden en beheeren (practisch) van den telegraafdienst in een of meer groepen van verdedigingswerken; *g.* geschiktheid om met militair personeel om te gaan en daarmede de werkzaamheden, sub *e* en *f* genoemd, te verrichten.

Voor zooveel wijziging of aanvulling van voorschreven opleidingsprogramma noodig of wenschelijk mocht blijken, doet de Inspecteur der Genie daaromtrent, na gehouden overleg met de administratie van den Rijkstelegraafdienst, een voorstel aan den Minister van Oorlog. (*M. B. a. v.*, 5°).

§ 698. Omtrent het aantal in eenig jaar te houden opleidingscursussen, alsmede omtrent het tijdstip waarop elk dier cursussen zal aanvangen, worden door den Inspecteur der Genie, na gehouden overleg met de administratie van den Rijkstelegraafdienst, tijdig voorstellen gedaan aan den Minister van Oorlog. (*M. B. a. v.*, 6°).

§ 699. Gedurende den tijd hunner opleiding genieten de meerbedoelde beambten, behalve hunne bezoldiging vanwege den Rijkstelegraafdienst, eene toelage van *drie gulden* per dag, ten laste van de begrooting van het Departement van Oorlog, gerekend van en met den dag van vertrek uit, tot en met den dag van terugkeer in hunne standplaats; benevens vergoeding der kosten van de hun in het belang van den militairen dienst bevolen reizen, volgens de klasse van het Tarief, vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 4), waarin zij als beambte van de Rijkstelegraaf zijn gerangschikt.

Zij behouden gedurende vermelden tijd hunne eventueele aanspraken op verhooging van bezoldiging en op rangsverhooging bij den Rijkstelegraafdienst. (*K. B. a. v.*, art. 4).

§ 700. De Inspecteur der Genie regelt, met inachtneming van het vorenstaande, verder de opleiding der beambten van den Rijkstelegraafdienst bij het Korps Genietroepen, alsmede de wijze waarop die beambten kunnen doen blijken of zij die opleiding met vrucht hebben genoten. (*M. B. a. v.*, 7°).

§ 701. C. *Aanstelling tot opzichter bij den vesting-telegraafdienst.* De Minister van Oorlog is gemachtigd de beambten, die de opleiding in § 690 bedoeld met vrucht hebben genoten, aan

te stellen als „Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van oorlog“, met dien verstande dat het aantal dezer opzichters niet meer zal mogen bedragen dan *twintig*.

Zij, die voor zoodanige aanstelling in aanmerking komen, moeten zich te voren verbinden om gedurende *vijf* achtereenvolgende jaren, te rekenen van den dag der aanstelling, ingeval van mobilisatie van het Leger, binnen 24 uren na de oproeping, en zoolang het Leger geheel of gedeeltelijk gemobiliseerd is, voor den vesting-telegraafdienst beschikbaar te zijn.

Na het verstrijken van de bedoelde vijf jaren kunnen zij, wanneer zij gedurende hunnen diensttijd redenen tot tevredenheid hebben gegeven, en voor zooveel zij alsnog voor den militairen dienst lichamelijk geschikt zijn, andermaal in aanmerking komen om zich voor een gelijk tijdvak te verbinden. (*K. B. a. v., art. 5*).

§ 702. De Inspecteur der Genie dient aan den Minister van Oorlog, op grond van den uitslag van het onderzoek, bedoeld in § 700, een voorstel in, omtrent de beambten die, overeenkomstig het bepaalde bij § 701, in aanmerking komen voor eene aanstelling tot „Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van Oorlog“.

Bij het voorstel moeten gezegelde en geregistreerde verklaringen van de betrokken beambten worden overgelegd, waarbij deze de verbintenis aangaan, bedoeld in de 2de alinea van de zooveel aangehaalde § 701.

Aan deze beambten worden dadelijk na het aangaan der verbintenis, bij § 701 bedoeld, de krijgsartikelen voorgelezen.

Het bewijs daarvan, tevens inhoudende de verklaring hunnerzijds, dat zij ten volle bekend zijn met de bepalingen van voorschreven Koninklijk Besluit moet door hen worden ondertekend. Vermeld bewijs is ingericht overeenkomstig het daarvoor vastgesteld model. (*M. B. a. v., 7°. en 8°*).

§ 703. D. *Verplichtingen en rechten van den opzichter bij den vesting-telegraafdienst.* Tijdens den duur der in § 701 bedoelde verbintenis geniet de Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van Oorlog, ten laste van de begrooting van het Departement van Oorlog eene tegemoetkoming van *twee honderd gulden* 's jaars, te betalen in vier driemaandelijksche termijnen, elk van *vijftig* gulden. Ten einde recht op de ontvangst van elken termijn te verkrijgen, moet hij in den aanvang van elke

drie maanden van den duur der verbintenis, eene verklaring van de Administratie van de Rijkstelegraaf overleggen, waaruit blijkt dat hij op den eersten dag van die drie maanden, de geschiktheid voor den telegraafdienst alsnog bezat.

De uitbetaling geschiedt alsdan na afloop van de betrokken drie maanden. (*K. B. a. v.*, art. 6).

§ 704. De Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van Oorlog, kan in gewone omstandigheden, tijdens den duur der in § 701 bedoelde verbintenis, elke twee jaren, telkens voor niet langer dan *drie* weken, worden opgeroepen om, bij oefeningen in den vestingoorlog of wegens andere redenen in zijne militaire betrekking op te treden. (*K. B. a. v.*, art. 7).

§ 705. De beampten van den Rijkstelegraafdienst, die aangesteld zijn tot Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van oorlog, mogen zich niet naar het buitenland begeven, zonder toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van den Minister van Oorlog. (*M. B. a. v.*, 9°).

§ 706. Tijdens hij ingevolge § 701 of § 704 in militairen dienst is, is de Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van oorlog gelijk gesteld aan den graad van adjudant-onder-officier, en heeft hij als zoodanig, wat zijne militaire dienstverhouding betreft, al de rechten en verplichtingen aan dien graad verbonden.

Hij draagt alsdan de uniform van dien graad bij het Korps Genietroepen, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 18 Mei 1868, n°. 52, met het onderscheidingsteeken voor de veldtelegrafisten, vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 20 Maart 1874, n°. 18.

Deze uniform wordt hem bij de in § 701 bedoelde aanstelling door het Departement van Oorlog ten laste der begrooting van dat Departement verstrekt.

§ 707. De uniform, bedoeld bij de derde zinsnede van § 706 wordt, na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog, door de zorg van den Commandeerende-officier van het Korps Genietroepen aangeschaft.

Daartoe moet, zoo dikwijls dit noodig is, een voorstel — met opgaaf van de kosten der aanschaffing — op de gewone wijze worden ingediend. (*M. B. a. v.*, 11°).

§ 708. De opzichter bij den vesting-telegraafdienst is gedu-

rende den in § 706 bedoelden tijd onderworpen aan de bepalingen van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te lande en van het Reglement van Krijgstucht.

Hij wordt volgens de bepalingen op de militaire pensioenen bij de landmacht bij Koninklijk Besluit op pensioen gesteld, indien hij, tijdens zijn verblijf in militairen dienst, door verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken, bij of door bevoelen dienstverrichtingen ontstaan, voor de uitoefening van zijne betrekking als telegraafbeambte ongeschikt is geworden, of wel, binnen een jaar na dat verblijf, te zelfder zake de geschiktheid voor die betrekking verliest.

De bepalingen, voorkomende in de artt. 48 en 50—72 der Wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), zooals die wet o. a. is gewijzigd door de Wet van den 29sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), zijn van toepassing op de weduwe en kinderen van den Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van oorlog, die als zoodanig ingevolge art. 5 of art. 7 van dit Besluit (§ 701 of § 704) in militairen dienst was. (*K. B. a. v.*, art 8).

§ 709. Overminderd het bepaalde bij § 703 is voor den Opzichter bij den Vesting-telegraafdienst voor tijd van oorlog, het bepaalde bij § 699 ook van toepassing tijdens hij ingevolge § 701 of § 704 in militairen dienst is. (*K. B. a. v.*, art. 9).

§ 710. E. *Bijzondere bepalingen.* De uitbetaling van de toelage en andere vergoedingen, in de §§ 699 en 703 vermeld, geschiedt door de Hoofdadministratie van het Korps Genietroepen. (*M. B. a. v.*, 12°).

§ 711. Tijdens en voor den duur der opleiding van beambten van den Rijkstelegraafdienst bij het Korps Genietroepen, alsmede tijdens en voor den duur van de deelneming in tijd van vrede van die beambten aan den militairen telegraafdienst, overeenkomstig het bepaalde in § 704, wordt, wanneer de Administratie van den Rijkstelegraafdienst zulks verlangt, een gelijk aantal militaire telegrafisten, die geschikt zijn bevonden voor den dienst op de Rijkstelegraafkantoren — hetzij behoorende tot het kader of tot de geniesoldaten — ter beschikking gesteld van den Rijkstelegraafdienst. Die militaire telegrafisten ontvangen daarvoor vanwege het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid geenerlei belooning. (*M. B. a. v.*, 10°).

HOOFDSTUK XXIX.

Het Reservekader.

§ 712. A. *Algemeene bepalingen.* Voor het wapen der infanterie en dat der artillerie wordt *reservekader* opgeleid uit de vrijwilligers, aangenomen ingevolge § 715. (*K. B.* 29 Sept. 1893, n°. 5, art. 1, R. M.).

§ 713. Het reservekader bestaat uit: adspiranten-vaandrigs; reserve-korporaals; reserve-onderofficieren, en vaandrigs. (*K. B.* a. v., art. 2).

§ 714. De vaandrig heeft eenen graad, onmiddellijk beneden den rang van tweede-luitenant en is, voor wat het pensioen aangaat, gelijkgesteld met de betrekking van hoofdopzichter van fortificatiën. (*a. v.*, art. 3).

§ 715. B. *Aanneming.* Bij de korpsen der infanterie en die der vesting-artillerie kunnen een onbepaald aantal vrijwilligers voor het reservekader, als adspirant-vaandrig, worden aangenomen. (*a. v.*, art. 4).

§ 716. Hij die tot het reservekader behoort, wordt gevoerd boven de sterkte van het korps.

Onder de wapenen dient hij in den regel te gelijk met, en behoudens de uitzonderingen, vermeld in de §§ 736—739, op dezelfde wijze als de overige vrijwilligers bij het leger. (*a. v.*, art. 5).

§ 717. Ter zake van de toelating van vrijwilligers voor het reservekader wordt aanbrengheld noch engagementspremie genoten. (*a. v.*, art. 6).

§ 718. Om als vrijwilliger voor het reservekader te worden toegelaten mag men niet jonger dan 17 en niet ouder dan 24 jaar zijn.

Voorts moet men: *a.* ongehuwd wezen; *b.* ingezet en van het Rijk, overeenkomstig artikel 15 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de nationale militie; *c.* lichamelijk geschikt zijn voor den krijgsdienst bij de militie; *d.* overleggen het bewijs, bedoeld in art. 10 van dit besluit (§ 721), benevens de bescheiden, voor eene toelating als gewoon vrijwilliger bij de landmacht gevorderd. (*a. v.*, *art.* 7).

§ 719. Als vrijwilliger voor het reservekader wordt niet aangenomen: 1°. hij die tot de zeemilitie behoort; 2°. hij die bij de militie te land is ingelijfd en wiens tijd van eerste oefening niet is volbracht. (*a. v.*, *art.* 8).

§ 720. De vrijwilliger die tot het reservekader is toegelaten, nadat door of voor hem aan de loting voor de militie is deelgenomen, en die bij de militie wordt ingelijfd, is, met den dag zijner inlijving, ontheven van zijne vrijwillige verbiutenis en alzoo gehouden zijn dienst bij de militie te volbrengen. (*a. v.*, *art.* 9).

§ 721. Het bewijs, in § 718, tweede lid, onder *d* genoemd, wordt uitgereikt aan hem, die met goed gevolg een examen heeft afgelegd, dat zich uitstrekt over: *a.* de Nederlandsche taal; *b.* de Fransche taal; *c.* de Hoogduitsche of de Engelsche taal; *d.* de geschiedenis; *e.* de aardrijkskunde; *f.* de wiskunde; *g.* de eerste beginselen der natuurkunde, en *h.* den wapenhandel.

De eischen van kennis en bedrevenheid in bovengenoemde vakken en de wijze, waarop van die kennis en bedrevenheid blijken moet, worden door den Minister van Oorlog omschreven en vastgesteld. (*a. v.*, *art.* 10).

§ 722. Het bewijs, genoemd in § 721 kan, volgens nader bij Koninklijk besluit vast te stellen regelen, met geheele of gedeeltelijke vrijstelling van het examen in de vakken onder *a—g* van die § bedoeld, worden uitgereikt aan hem van wien, als leerling of oud-leerling eener inrichting van openbaar of bijzonder onderwijs, of wel door eenig examen, gebleken is, dat hij in de vakken, waarvoor hij vrijstelling erlangt, de kennis bezit, ingevolge meergemelde § gevorderd.

Vrijstelling van het afleggen van proeven van bedrevenheid in den wapenhandel bekomt ieder die in het bezit is van een militair *getuigschrift*, hem uitgereikt volgens regelen door den Minister van Oorlog vastgesteld. (*a. v.*, *art.* 11).

§ 723. C. *Voorbereidend onderricht in den wapenhandel.* In elke gemeente, waar infanterie of vesting-artillerie garnizoen houdt, wordt gelegenheid gegeven kosteloos voorbereidend onderricht in den wapenhandel te ontvangen en, voor zooveel de vesting-artillerie betreft, ook in de bediening van het geschut. (*a. v., art. 12*).

§ 724. D. *Verbintenis en verplichtingen.* De vrijwilliger voor het reservekader verbindt zich :

I. Voor den tijd van zes jaar ter beschikking te staan van den Minister van Oorlog tot het vervullen van alle diensten, die, ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij artikel 185 der Grondwet, ten aanzien van 's lands verdediging van hem gevorderd worden ;

II. a. zoolang hij minder dan 8 maanden in het leger heeft gediend, telkens wanneer hij door den Minister van Oorlog daartoe wordt opgeroepen, gedurende het tijdvak van 1 Mei tot 1 October ten hoogste gedurende 3 maanden onder de wapenen te komen ;

b. tot hij den graad van reserve-onderofficier heeft bereikt, deel te nemen :

1°. aan ten hoogste 8 oefeningen per jaar van het leger, elk van niet langer dan één dag ;

2°. ter plaatse, waar hij verblijf houdt, aan de militaire oefeningen, die de Minister van Oorlog hem aanwijst, ten hoogste gedurende 6 maanden per jaar en 3 uren per week. (*a. v., art. 13*).

§ 725. Hij die tot het reservekader behoort, is verplicht in uniform gekleed te zijn, zoowel wanneer hij zich onder de wapenen bevindt, als wanneer hij, zonder onder de wapenen geroepen te zijn, aan militaire oefeningen deelneemt. (*a. v., art. 14*).

§ 726. Hij die tot het reservekader behoort en niet onder de wapenen is, noch aan oefeningen deelneemt, behoeft de toestemming van den Minister van Oorlog tot het dragen van de uniform. (*a. v., art. 15*)

§ 727. Hij die tot het reservekader behoort, wordt onder de wapenen geroepen bij het korps en het onderdeel zijner keuze, voor zooveel zulks strookt met de belangen van den dienst.

Hem kan, op de voorwaarden door of vanwege den Minister

van Oorlog gesteld, vergund worden buiten de kazerne te wonen. (*a. v., art. 16*).

§ 728. E. *Opleiding voor het reservekader.* In de gemeenten, in § 723 bedoeld, wordt aan hen, die zich als vrijwilliger voor het reservekader hebben verbonden, onderricht gegeven ter opleiding voor den graad van *reserve-korporaal*. (*a. v., art. 17*).

§ 729. In elke gemeente waar eene kweekschool voor onderwijzers, eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus of een gymnasium is gevestigd, wordt aan hen, die zich als vrijwilliger voor het reservekader hebben verbonden, onderricht gegeven ter opleiding voor *reserve-onderofficieren*. (*a. v., art. 18*).

§ 730. In elke gemeente waar eene Rijks-universiteit of daarmede overeenkomende inrichting van onderwijs, alsmede in die waar de Polytechnische school is gevestigd, wordt aan hen, die zich als vrijwilliger voor het reservekader hebben verbonden, onderricht gegeven ter opleiding voor den graad van *vaandrig*.

Dit onderricht omvat de vakken, genoemd in het programma ter aanduiding van de eischen om voor eene benoeming tot militie-officier bij het wapen in aanmerking te komen. (*a. v., art. 19*).

§ 731. Indien de Minister van Oorlog het noodig oordeelt, kan het onderricht, genoemd in de §§ 723, 728, 729 en 730, ook in andere dan de aldaar bedoelde gemeenten worden gegeven. (*a. v., art. 20*).

§ 732. Met inachtneming van het bepaalde in de §§ 728, 729 en 730 geschiedt de opleiding en de bevordering tot reserve-korporaal, reserve-onderofficier en vaandrig, naar regelen, door den Minister van oorlog vastgesteld.

Om tot vaandrig te kunnen worden bevorderd moet de reserve-onderofficier zijn Nederlander of zoon van een Europeesch of daarmede gelijkgesteld ingezetene der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

De vaandrig die ophoudt Nederlander te zijn, wordt teruggebracht tot den graad van reserve-onderofficier. (*a. v., art. 21*).

§ 733. Hem die tot het reservekader behoort en die verlangt voor een bepaalden tijd vrijwillig onder de wapenen te blijven of te komen, kan zulks door of vanwege den Minister van Oorlog worden vergund. (*a. v., art. 22*).

§ 734. De reserve-korporaal die minstens eene maand onder

de wapenen is geweest, nadat hij voldaan heeft aan de ingevolge § 732 gestelde eischen voor bevordering tot reserve-onderofficier, wordt niet verplicht tot het bijwonen van de militaire oefeningen genoemd onder § 724, II, *b*, 2°. (*a. v., art. 23*).

§ 735. F. *Ontheffing van de verbintenis* Hij die tot het reservekader behoort, en, naar het oordeel van den Minister van Oorlog, de geschiktheid bezit om tot militie-officier benoemd te worden, en die als vrijwilliger bij de militie wordt toegelaten, wordt geacht door die toelating van zijne vrijwillige verbintenis voor het reservekader te zijn ontheven. (*a. v., art. 24*).

§ 736. G. *Uniform.* Hij die tot het reservekader behoort, draagt de uniform van het korps, waarbij hij is aangenomen, met dien verstande :

a. dat de groote kleedingstukken vervaardigd worden van fijner laken; *b.* dat de kraag van de kortejas aan weerszijden voorzien is van eene lus, vervaardigd, voor den vrijwilliger beneden den graad van vaandrig van *oranje zijde* en voor den vaandrig van *goud galon*; *c.* dat de vaandrig de uniform draagt van den adjudant-onderofficier, met dien verstande dat het aan weerszijden van den kraag der kortejas geplaatste gebombeerd, rond, glad plaatje, vervangen wordt door de lus onder *b* bedoeld. (*a. v., art. 25*).

§ 737. H. *Wapening, kleeding en uitrusting.* Het personeel van het reservekader, beneden den graad van vaandrig, wordt gewapend, gekleed en uitgerust voor rekening van het Rijk. (*a. v., art. 26*).

§ 738. De vaandrig ontvangt, als tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing van wapenen, kleeding en uitrusting, bij zijne aanstelling eene som van f 200. (*a. v., art. 27*).

§ 739. I. *Bezoldiging.* Gedurende het verblijf onder de wapenen en op de dagen, waarop wordt deelgenomen aan oefeningen van het leger, ingevolge het bepaalde bij § 724, II, *b*, 1°, bedraagt de bezoldiging per dag :

voor den adspirant-vaandrig	f 0,40 ;
" " reserve-korporaal	0,60 ;
" " reserve-onderofficier	1,00 ;
" " vaandrig	2,50.

Bovendien wordt eene toelage genoten per jaar:
 van f 30,00 door den reserve-korporaal;
 " 50,00 " " reserve-onderofficier;
 " 150,00 " " " " die naar de eischen
 van dit besluit tot vaandrig benoembaar is;
 " 200,00 door den vaandrig;
 met dien verstande dat voor dezen laatste, per jaar, de bezoldiging met de toelage de som van f 900 niet overschrijdt.
 (*a. v., art. 28*).

§ 740. *J. Nieuwe verbintenis.* De reserve-onderofficier of de vaandrig, die bij het einde zijner verbintenis niet ouder is dan 30 jaar, kan tot eene nieuwe verbintenis worden toegelaten voor ten hoogste zes jaar. (*a. v., art. 29*).

§ 741. Behoudens het bepaalde onder *b* van het tweede lid van deze § is hij die ingevolge § 740 tot eene nieuwe verbintenis wordt toegelaten, verplicht zich te kleeden voor eigen rekening.

Door hem wordt genoten:

a. eene toelage, niet hooger dan die genoemd in § 739 en tot een bedrag en op de voorwaarden, door den Minister van Oorlog te bepalen;

b. zoo hij vaandrig wordt, de tegemoetkoming, genoemd in § 738.

Indien hij die tot eene nieuwe verbintenis toegelaten is, de toelage, in het tweede lid onder *a* vermeld, niet ontvangt, is hij niet verplicht onder de wapenen te komen, dan in het geval, bedoeld in § 724 onder I. (*a. v., art. 30*).

§ 742. Hij die ingevolge § 740 tot eene nieuwe verbintenis wordt toegelaten, is verplicht, in zijn graad deel te nemen aan de oefening der schutterij, ter plaatse waar hij verblijf houdt, indien hij daartoe door de bevoegde autoriteit wordt aangewezen. (*a. v., art. 31*).

§ 743. *K. Examen van den vaandrig.* De vaandrig kan, met toestemming van den Minister van Oorlog, deelnemen aan een examen, ter beoordeeling van zijne geschiktheid voor den rang van tweede-luitenant.

Heeft hij aan het bij Koninklijk besluit vast te stellen programma voor dat examen voldaan, dan wordt hem daarvan een *bewijs* uitgereikt.

Dit bewijs geeft uitzicht noch aanspraak op eene benoeming tot tweede-luitenant bij het leger. (*a. v., art. 32*).

§ 744. L. *Hoofdofficier voor het reservekader.* Het bestuur en het toezicht over het militair onderricht genoemd in de §§ 723, 728, 729, 730 en 731 is opgedragen aan een daartoe door den Minister van Oorlog aan te wijzen hoofdofficier van een der korpsen van het leger.

Deze hoofdofficier staat voor zijn voorschreven dienst rechtstreeks onder de bevelen van den Minister van Oorlog. (*a. v., art. 33*).

§ 745. De officieren, onderofficieren en minderen, vereischt bij het in § 744 vermelde onderricht, worden volgens aanwijzing van den Minister van Oorlog van de korpsen der infanterie en der vesting-artillerie ter beschikking gesteld en onder de bevelen gedetacheerd van den in die § bedoelden hoofdofficier.

Voor zooveel de officieren betreft, geschiedt deze aanwijzing eerst nadat de betrokken commandeerende officieren der korpsen en de verdere autoriteiten van het wapen, omtrent de ter zake door voormelden hoofdofficier gedane voorstellen, door den Minister zijn gehoord. (*a. v., art. 34*).

§ 746. Hij die tot het reservekader behoort, staat, voor zooveel betreft zijne opleiding bij het in de §§ 728, 729, 730 en 731 genoemde onderricht, onder de bevelen van den hoofdofficier, bedoeld in § 744 die met betrekking tot dat onderwerp over hem het gezag van detachementscommandant uitoefent. (*a. v., art. 35*).

HOOFDSTUK XXX.

Dienst bij de militie te land.

A. Van het oproepen en afleveren ter inlijving.

§ 747. De voor den dienst aangewezen lotelingen worden tot het voltallig maken van het aandeel van elke gemcente in de lichter opgeroepen naar de volgorde der door of voor hen getrokken nummers, te beginnen met het laagste; met dien verstande, dat ten aanzien van hen, aan wie tijdelijk het recht is ontzegd om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, de oproeping wordt uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

Elk loteling, in dat aandeel begrepen, en elk vrijwilliger voor de militie ontvangt, ten minste vijf dagen vóór den dag, waarop hij zal worden afgeleverd, door tusschenkomst van den burgemeester zijner woonplaats, van den Commissaris in de provincie een brief van oproeping, vermeldende den dag, het uur en de plaats voor de aflevering bepaald. (*Militiewet, art. 111, B. U. Aanb. 1, gewijz. bij wet 24 April 1884, St.bl. n°. 70, B. U. Aanb. 114*).

§ 748. Behoudens de uitzonderingen bij de wet gemaakt, geschiedt jaarlijks tusschen 1 en 15 Mei (*) de aflevering van de in dat jaar tot den dienst aangewezen en in de lichter begrepen lotelingen, van hunne plaatsvervangers of nummervwisselaars en van de vrijwilligers voor de lichter van dat jaar. (*a. v., art. 112*).

§ 749. De aflevering geschiedt aan de daartoe door den Koning aan te wijzen militaire autoriteit door of vanwege den Commissaris in de provincie, die daarvoor dag, uur en plaats bepaalt. (*a. v., art. 113*).

§ 750. De militaire autoriteit, aan wie de aflevering van de bij de militie in te lijven manschappen geschiedt, is de pro-

(*) Tot 1 Mei 1895: tusschen 1 en 15 Maart.

vinciale-adjutant. (30) Deze handelt, wat de overneming van de manschappen, hunne toewijzing aan en opzending naar de korpsen betreft, in naam en op last van den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de provincie behoort. (31) (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 43, B. U., Aanb. 42*).

§ 751. De provinciale-adjutant ontvangt eene opgave van het aandeel, door de provincie in de lichte van het jaar te leveren, met aanduiding van het getal manschappen, in dat aandeel begrepen, bij ieder korps en bij de zeemilitie in te lijven. (*a. v., art. 44*).

§ 752. De burgemeester van elke gemeente maakt eenen staat op in dubbel, ingericht overeenkomstig een gegeven model (*model n°. 19*), van al de in het aandeel zijner gemeente, in de lichte begrepen manschappen.

Die staat wordt bij de aflevering van de manschappen aan den Commissaris der Koningin in de provincie of aan dengene, die hem vertegenwoordigt, overgegeven, en een uittreksel uit den staat van elken daarop gebrachten persoon, die ter aflevering opkwam, aan den provinciale-adjutant overhandigd, ten einde te dienen tot inschrijving in de stamboeken. (*a. v., art. 45*).

§ 753. Ten minste drie dagen vóór den dag, waarop de

(30) De provinciale-adjutanten zijn gevestigd in de hoofdplaatsen der provinciën, met uitzondering van den provinciale-adjutant in de provincie *Noordbrabant*, die gevestigd is te *Breda*. (*K. B. 25 Mei 1886, n°. 84*).

(31) Het Rijk is verdeeld in drie militaire afdeelingen, te weten:

de 1ste (standplaats *Amsterdam*) omvattende: *Noordholland* en *Zuidholland* ten noorden van de *Lek*, de *Nieuwe Maas*, het *Scheur* en de *Nieuwe-waterweg van Rotterdam naar Zee*;

de 2de (standplaats *Utrecht*) omvattende: *Groningen*, *Friesland*, *Drenthe*, *Overijssel*, *Gelderland*, (ten noorden van den *Rijn*) en *Utrecht*;

de 3de (standplaats *Breda*) omvattende: *Zeeland*, *Noordbrabant*, *Limburg*, *Gelderland* (ten zuiden van den *Rijn* en de *Lek*) en *Zuidholland* ten zuiden van de *Lek*, de *Nieuwe Maas*, het *Scheur* en den *Nieuwe-waterweg van Rotterdam naar Zee*. (*K. B. 24 April 1885, n°. 19, art. 1*).

Door den Koning daartoe aan te wijzen opper- of hoofd-officieren worden, bij de betrekking die zij reeds bekleeden, tevens belast met het bevel in de militaire afdeelingen.

Voor zooveel dit bevel betreft, voeren zij den titel van *Bevelhebber in de . . . Militaire Afdeeling* (*a. v., art. 2*).

in art. 112 der wet (§ 748) vermelde aflevering geschiedt, zendt de burgemeester het dubbel van den in de voorgaande § vermeldden staat aan den provinciale-adjutant. (*a. v.*, *art. 46*).

§ 754. Jongelingen uit de gestichten te Ommerschans en Veenhuizen of uit de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid, die bij de militie moeten worden ingelijfd voor eene andere provincie, dan die waarin het gesticht of de kolonie gelegen is, kunnen worden afgeleverd aan de militaire autoriteit in de provincie, alwaar zij zich ophouden.

Dienovereenkomstig zijn de provinciale-adjutanten uitgenoodigd, om, voor zooverre daartoe bij hen aanzoek wordt gedaan, zoodanige miliciens, op overgifte van de extracten model N°. 19, over te nemen, hen toe te wijzen aan een korps, dat uit het gewest waarvoor zij optreden miliciens ontvangt, en hen daarop te dirigeren, nadat hun de krijgswetten zijn voorgelezen.

Van die inlijving moet door hen aan den provinciale-adjutant in het laatstbedoeld gewest kennis worden gegeven, met vermelding tevens van het korps waaraan die miliciens zijn toegewezen. (*M. A.* 29 Juni 1864, n°. 91P, *B. U.* *Aanh.* 79).

§ 755. Van het niet ter aflevering opkomen of het ontbreken van hem, die op den staat (*model N°. 19*) is gebracht, wordt achter zijnen naam in de kolom *Aanmerkingen* van den staat, aanteekening gedaan met vermelding van de reden van het achterblijven of van het ontbreken, zoo die bekend is. (*K. B. a. v.*, *art.* 47).

§ 756. Nadat op den staat het korps is ingevuld, waarbij elk opgekome is ingelijfd, en daarvan aanteekening is gedaan op het lotingsregister en op het dubbel van dat register, wordt de staat ter provinciale griffie nedergelegd.

Het dubbel van den staat blijft onder den provinciale-adjutant berusten. (*a. v.*, *art.* 48). (32).

§ 757. De burgemeester van elke gemeente zorgt voor het verzamelen van de tot het aandeel zijner gemeente behorende manschappen en voor hunne overbrenging naar de voor de aflevering bestemde plaats.

(32) Aangaande de bewaring van deze staten en aangaande de archieven van de provinciale-adjutanten zijn regelen gesteld bij *M. B.* 11 Jan. 1886, n°. 19 (*B. U.* 903), 17 Nov. 1886, n°. 33 (*B. U.* 936) en *V. R. A.* ad *art.* 124).

Algemeene voorschriften omtrent het verzamelen en de overbrenging worden door den Commissaris in de provincie gegeven. (*Militiewet, art. 114, B. U., Aanb. 1*).

§ 758. De Commissaris in de provincie zorgt, dat, ter vervulling van de plaatsen der manschappen, die op den 1sten Augustus van het jaar der aflevering aan het aandeel van elke gemeente in de lichting ontbreken, de houders van de aan de beurt liggende hoogere nummers onverwijld ter inlijving worden opgeroepen.

Ten aanzien van hem, wien tijdelijk het recht is ontzegd om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken. (*a. v., art. 115, gewijs. bij wet 24 April 1884, St.bl. n°. 70, B. U. Aanb. 114*).

§ 759. Wanneer een loteling binnen vier maanden na zijne aflevering blijkt voor den dienst ongeschikt te zijn, wordt zijne herkeuring bij Gedeputeerde Staten der provincie, voor welke hij heeft geloot, aangevraagd.

Binnen veertien dagen na die aanvraag doen Gedeputeerde Staten den loteling voor zich verschijnen en, is de herkeuring aangevraagd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door geneeskundigen onderzoeken.

Daarbij geldt hetgeen in de laatste twee zinsneden van art. 21 is bepaald.

Van de uitspraak van Gedeputeerde Staten, in deze § bedoeld, is geen beroep toegelaten. (*a. v., art. 116*).

§ 760. Indien de loteling, in de voorgaande § bedoeld, door Gedeputeerde Staten wordt afgekeurd, wordt hij uit den dienst ontslagen.

Geschiedt die afkeuring vóór den 15^{den} December van het jaar, waarin hij is ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend hooger nummer der lichting van dat jaar en van de gemeente, voor welker aandeel hij is opgetreden, of, was hij nummerwisselaar, de loteling, voor wien hij in den dienst was opgetreden, onverwijld ter inlijving opgeroepen. Hierbij geldt het tweede lid van art. 115 (§ 758). [*a. v., art. 117*].

Het tweede lid van art. 117 der militiewet (*zie vorig lid*) geeft geen grond tot oproeping van den houder van een hooger nummer in de plaats van den loteling, die, ingevolge genoemde wetsbepaling opgeroepen, na 1 Augustus ter inlijving moest op-

komen, doch aan de oproeping niet heeft voldaan. (*M. v. B. Z.* 16 *Aug.* 1889, n°. 1085 *M.*)

§ 761. Het overbrengen en afleveren van hen, die bij de uitspraak van Gedeputeerde Staten of in hooger beroep voor den dienst zijn aangewezen, en in het algemeen van alle na het tijdstip, bedoeld in art. 112 der wet (§ 748) in te lijven manschappen, geschiedt overeenkomstig de artt. 111, 113 en 114 (§§ 747, 749 en 757). [*a. v.*, art. 118].

Bij de aflevering van de manschappen, die volgens art. 165, 171, 173, 176 of 178 der wet moeten worden ingelijfd, wordt aan den provinciale-adjutant ter hand gesteld het dubbel van den staat, vermeld in § 752 en van uittreksels uit den staat, betreffende elken daarop gebrachten persoon.

De staat wordt, voor deze gevallen, opgemaakt door den Commissaris der Koningin in de provincie. (*K. B.* 8 *Mei* 1862, *St. bl.* n°. 46, artt. 87 en 88, *B. U.*, *Aznh.* 42).

§ 762. Zoodra de manschappen, die ter aflevering worden opgezonden, hunne woonplaats verlaten, komen de kosten van hunne reis, voeding en huisvesting en de reis- en verblijfkosten hunner geleiders ten laste van 's Rijks kas. (*Wet a. v.*, art. 119).

§ 763. De dienstplichtigen, ter aflevering voor de nationale militie bestemd, genieten, zoo zij dit verlangen, op den dag der aflevering aan de militaire autoriteit, en op de dagen der reis van hunne woonplaats (33) naar de plaats van die aflevering, een daggeld van 25 cent, waarvan het bedrag hun door den burgemeester hunner woonplaats wordt betaald. (34)

Zij, die, vóór de overgave aan de militaire autoriteit, gedurende de reis, of na volbrachte reis in de plaats, voor de aflevering bestemd, moeten overnachten, worden voor Rijks rekening bij de ingezetenen gehuisvest en gevoed. Daarvan worden verklaringen opgemaakt volgens een der modellen n°. 1 of 2, naar gelang het overbrengen naar de ter aflevering bestemde plaats al

(33) Door *woonplaats* wordt hier verstaan de gemeente, waarin de dienstplichtigen binnenslands gevestigd zijn. (*Voorschr. M. B.* 27 *Mei* 1892, n°. 105, § 21, en *nout. R. M.* 328).

(34) Met krijgsvolk op marsch worden gelijk gesteld de manschappen der nationale militie, die ter aflevering of ter inlijving worden opgezonden, alsmede zij, die met onbepaald verlof *vertrekken* of weder onder de wapenen opkomen. (*Wet* 14 *Sept.* 1866, *St. bl.* n°. 138, art. 2, *B. U.* 629).

of niet onder geleide geschiedt. (35) (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 1, R. M. 328*).

§ 764. De reis van de woonplaats naar de plaats, voor de aflevering bestemd, wordt, in den regel, te voet afgelegd. (36)

Is de afstand te groot om — zoo de reis op den dag der inlijving wordt aangevangen — de bedoelde plaats op het bepaalde uur te voet te bereiken, dan worden de manschappen, zoo daartoe gelegenheid bestaat, voor Rijks rekening over spoor- of tramwegen of met stoombooten daarheen overgebracht. Dit geschiedt ook dan, wanneer daardoor het aantal marschdagen kan worden verminderd.

Bij de keuze van de vervoermiddelen moet de voorkeur worden gegeven aan die, waaraan de minste kosten zijn verbonden. (*a. v.*, § 2).

§ 765. In verband met het slot der vorige § wordt opgemerkt, dat voor het vervoer over spoorwegen van krijgsvolk (37), in het belang van 's Rijks dienst reizende, omstreeks de helft van den vrachtprijs volgens tarief verschuldigd is, en dat in overleg met verschillende tramweg- en stoombootmaatschappijen

(35) Met de straffen, voorkomende in de reglementen van krijgstuicht voor het krijgsvolk te water en te lande, wordt, behoudens de toepassing van zwaardere straffen overeenkomstig de algemeene of militaire strafwet, gestraft elk krijgsman, die in de woning, waar hij ingekwartierd is, of met betrekking tot geleverde middelen van vervoer en de daarbij behorende personen, of ten opzichte van de leverantiën, zedeloze, baldadige of kwellende handelingen heeft gepleegd of doen plegen.

De manschappen der nationale militia, die ter aflevering of ter inlijving worden opgezonden en zich aan bovenstaande misdrijven schuldig maken, worden gestraft met eene gevangenisstraf van één tot vijf dagen, behoudens de toepassing van zwaardere straffen, volgens het algemeen strafwetboek.

Bij dergelijke handelingen wordt de ingekwartierde, op verzoek van den inwoner, dadelijk uit het kwartier verwijderd. (*Wet 14 Sept. 1866, St. bl. n°. 138, art. 44, B. U. 629*).

(36) Voor het gedeelte der reis, dat door de miliciens te voet wordt afgelegd, hebben zij recht op vrijen overtocht van rivieren en stroomen; — voor het passeeren van veren, bruggen, enz. worden passagebiljetten (model n°. 5) aan de miliciens afgegeven door den burgemeester; het geval bij § 991 bedoeld (opkomst met spoed) uitgezonderd. (Zie echter ook § 992). (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, no. 105, § 18, R. M. 328*).

(37) Onder «krijgsvolk» worden hier ook verstaan de ter inlijving opgeroepen, alsmede de niet van uniform voorzien dienstplichtigen der nationale militia.

tarieven voor militair vervoer zijn vastgesteld. Voor zooveel de burgemeesters van laatstbedoelde tarieven geene kennis dragen, kunnen daaromtrent aan den Commissaris der Koningin in de provincie inlichtingen worden gevraagd. Ten einde de Commissaris der Koningin tot het geven van die inlichtingen in staat te stellen, worden de tarieven voor militair vervoer over tramwegen en met stoombooten door het Departement van Oorlog ter hunner kennis gebracht. Vermits de bij die tarieven bepaalde prijzen slechts dan van invloed op de keuze van de vervoermiddelen kunnen zijn, wanneer gelegenheid bestaat, van meer dan één middel gebruik te maken, behoeven die prijzen niet ter algemeene kennis van de burgemeesters gebracht te worden. (*a. v.*, § 3).

§ 766. Voor het vervoer over spoor- en tramwegen van meer dan 10 dienstplichtigen, uit eenzelfde gemeente herkomstig, die in werkelijken dienst of ter inlijving opkomende, op hetzelfde tijdstip en in dezelfde richting reizen, moet door den burgemeester van de gemeente kennis worden gegeven aan de bestuurders der ondernemingen.

De burgemeester zorgt dat die kennisgeving minstens 24 uren vóór den dag, waarop het vervoer zal geschieden, bij de bestuurders per dienstbrief of per telegram is ingekomen.

In de kennisgeving wordt opgaaf gedaan van het aantal dienstplichtigen, van het station van vertrek, van de plaats waarheen het vervoer moet geschieden en, zoo mogelijk, ook van de treinen, door hem voor het vervoer aangewezen.

Doorloopt, het vervoer, in de kennisgeving vermeld, wat de spoorwegen betreft, van het station van vertrek tot dat van bestemming, lijnen van meer dan één spoorwegdienst, onderling door sporen verbonden (*), dan geschiedt de kennisgeving *alleen* aan de bestuurders van den spoorwegdienst van *die* lijn, waarop het vervoer begint; dezen zorgen dan, voor zooveel noodig, voor de kennisgeving aan de opvolgende spoorwegdiensten.

Is het vervoer *niet aansluitend* (**), dan moet de kennisgeving

(*) De stoombootveerdienst *Eekhuizen—Stavoren* wordt ten deze beschouwd als met de spoorwegen te zijn verbonden.

(**) Het vervoer wordt als *niet aansluitend* beschouwd, wanneer overgang plaats heeft:

a. te 's *Gravenhage*, van het station van den Hollandischen IJzeren- op dat van den Staatsspoorweg, en omgekeerd;

bovendien geschieden aan de bestuurders van de niet aansluitende lijn of lijnen.

De kennisgevingen, aan bestuurders van spoorwegdiensten en tramwegen te zenden, moeten op het adres behelzen de woorden „Militair vervoer“, en worden gericht voor elke der door de maatschappijen geëxploiteerde lijnen:

a. Voor de spoorwegen, aan:

1°. de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij te *Amsterdam*;

2°. „ Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij te *Utrecht*;

3°. „ Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen te *Utrecht*;

4°. „ Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegm. te *Gennep*.

Hetzelfde geschiedt:

voor de Spoorwegmaatschappij Grand Central Belge, aan den Inspecteur dier maatschappij te *Maastricht*;

voor de Spoorwegmaatschappij Luik-Maastricht, aan den stationschef dier maatschappij te *Maastricht*;

voor elk der spoorwegen Terneuzen-Mechelen en Terneuzen-Gend, aan den stationschef te *Neuzen*.

b. Voor de tramwegen:

aan het adres der directie ter plaatse, waar die, volgens de tarieven bij § 765 bedoeld, is gevestigd. (*a. v.*, § 4).

§ 767. Tot verrekening van de kosten van het vervoer over spoor- en tramwegen en met stoombooten worden door den burgemeester ingevulde bewijzen (Model n°. 3) verstrekt, en wel:

a. zoo de dienstplichtigen zonder geleide reizen, aan ieder hunner één of meer bewijzen, en

b. zoo zij onder geleide worden overgebracht, aan den geleider één of meer bewijzen voor alle dienstplichtigen onder zijn geleide.

(38) De geleider zelf mag hierop niet voorkomen. (*a. v.*, § 5).

b. te *Utrecht*, van het station van den Hollandschen IJzeren Spoorweg op het vereenigd station van den Staatsspoorweg en van den Nederlandschen Centraalspoorweg, en omgekeerd;

c. te *Rotterdam*, van het station Maas van den Hollandschen IJzeren- en Staatsspoorweg op de stations *Delftsche-Poort* en *Beurs* van den Staats- en den Hollandschen IJzeren Spoorweg, en omgekeerd.

(38) Aan veldwachters en andere beambten van politie tot het begeleiden van militieplichtigen ook langs *alle* lijnen der voormalige Rijnspoorweg-Maatschappij moet een reisorder worden verstrekt, op vertoon waarvan vrij vervoer plaats heeft. (*M. v. B. Z.* 23 Dec. 1891, n°. 8165).

§ 768. Ten aanzien van het aantal op te maken bewijzen gelden de navolgende regelen:

a. bij vervoer over tramwegen of met stoombooten worden voor elke tramweg- of stoombootmaatschappij, van welker midelen men zich bedient, afzonderlijke bewijzen opgemaakt;

b. bij *aansluitend* vervoer over spoorwegen (*) wordt slechts één bewijs opgemaakt, ook al wordt voor de reis gebruik gemaakt van twee of meer spoorwegmaatschappijen;

c. bij *niet aansluitend* vervoer over spoorwegen (*zie noot ** op bladz. 286*) wordt voor elken overgang eveneens een nieuw bewijs opgemaakt. (*a. v.*, § 6).

§ 769. Die bewijzen worden steeds afgegeven:

a. bij vervoer over spoor- en tramwegen, aan den chef van het station in het hoofd van het bewijs aangegeven als station van vertrek, of aan den beambte belast met het afgeven van plaatsbewijzen;

b. bij vervoer per stoomboot aan den gezagvoerder of aan den beambte met het afgeven van plaatsbewijzen belast, (*a. v.*, § 7).

§ 770. De formulieren voor bewijzen bij § 767 bedoeld, moeten gedrukt zijn, en worden door het Departement van Oorlog op aanvraag verstrekt aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, die de burgemeesters, op hunne aanvraag, daarvan voorzien. De gemeenten kunnen de formulieren ook voor eigen rekening doen drukken, mits ze in afmeting, vorm en inhoud gelijk zijn aan die, door het Departement van Oorlog verstrekt. (**) (*a. v.*, § 8).

§ 771. Bij vervoer over spoorwegen nemen de dienstplichtigen plaats in rijtuigen der 3de klasse. Voor het geval echter, dat het — zoowel om de dienstplichtigen tijdig op hunne bestemmingsplaats te doen aankomen, als om hen in één dag de reis te kunnen doen volbrengen — volstrekt noodzakelijk is, gebruik te maken van een trein, waarin geene rijtuigen der 3de klasse zijn opgenomen, kan het vervoer in rijtuigen der 2de klasse plaats hebben. Alsdan wordt door den burgemeester, die het bewijs afgeeft, op

(*) Het vervoer met den stoombootveerdienst *Enkhuizen—Stavoren* wordt als *aansluitend* en in het algemeen als vervoer *per spoorweg* beschouwd.

(**) Zoolang de thans aanwezige voorraad formulieren van het bestaande model niet is uitgeput, moet daarvan gebruik worden gemaakt. De namen der dienstplichtigen moeten op de achterzijde der formulieren vermeld worden.

dat stuk ecne aanteekening gesteld, als volgt: *Te vervoeren van naar in een rijtuig der 2de klasse met den trein van uur minuten, tegen de hiervoor verschuldigde hoogere vracht.*

Bij vervoer over tramwegen en met stoombooten wordt in de laagste klasse plaats genomen. (*a. v.*, § 9).

§ 772. De voldoening der vrachtkosten voor de bewijzen, onder de §§ 767—771 bedoeld, geschiedt, zonder verdere tusschenkomst der burgemeesters, door de zorg van het Departement van Oorlog. (*a. v.*, § 10).

§ 773. Komt het in bijzondere gevallen noodig voor om, tot vervoer van de dienstplichtigen, van andere middelen dan van spoor- en tramwegen of stoombooten gebruik te maken, dan wordt deswege door de burgemeesters, door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin in de provincie, een voorstel aan den Minister van Oorlog ingediend, met opgave van den aard der te bezigen vervoermiddelen, van de redenen, die het gebruik daarvan noodig maken, en van de kosten, aan het vervoer verbonden. Het bepaalde bij het slot van § 764 is ook hier van toepassing.

Na bekomen machtiging worden die kosten door de burgemeesters betaald, en gestaafd door quitantiën, *model n°. 4*, welke — zoo het te betalen bedrag de som van f 10 overtreft, en het vervoer met andere dan openbare vervoermiddelen heeft plaats gehad — op zegel worden opgemaakt. (39) (*a. v.*, § 11).

(39) In verband met de bepalingen betreffende openbare middelen van vervoer wordt opgemerkt, dat vrijstelling van zegelrecht is verleend voor:

- a. alle declaratiën en quitantiën van gemeentebesturen, wegens schuldverderingen, waarvan het bedrag bij voorschot uit de kassen der gemeenten ten behoeve van de Land- of Zeemacht is betaald, mitsgaders declaratiën en quitantiën wegens alle voor de Land- en Zeemacht gedane uitschotten, die door het Rijk moeten terugbetaald worden;
- b. alle bescheiden, ten gevolge van de voorschriften der tweede en derde hoofdstukken van de wet op de inkwartiering en van de reglementaire bepalingen, in art. 3 dier wet bedoeld, opgemaakt, voor zoo verre zij geene overcenkomsten inhouden of geene betrekking hebben op rechtsgedingen;
- c. alle stukken noodig voor het vervoer van militairen en militaire goederen met alle openbare middelen van vervoer te land en te water, het overzetten van veren daaronder begrepen, mitsgaders voor de

§ 774. Onverminderd het genot van daggeld volgens § 763 treden de miliciens in het genot der soldij en verdere toelagen, voor het korps, waarbij zij worden ingedeeld, vastgesteld, met den dag van aankomst bij het korps. (*R. A., art 31*).

B. *Van de inlijving bij de militia.*

§ 775. De plaats, den dag en het uur voor de aflevering van de manschappen, zoomede het op elken dag af te leveren deel der lichteing, bepaalt de Commissaris der Koningin in de provincie, in overleg met den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de provincie behoort, of met den provinciale-adjudant.

De Commissaris der Koningin in de provincie geeft, indien zich in zijne provincie lotelingen voor de zeemilitie hebben aangeboden, van de plaats, den dag en het uur, voor de aflevering van die lotelingen bepaald, dadelijk kennis aan den Minister van Marine. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 50, B. U., Aanh. 42*).

Inlijving van lotelingen bij de zeemilitie op een zaterdag worde zooveel mogelijk vermeden. (*M. v. B. Z. 28 Sept. 1891, n°. 1158 M en 28 Jan. 1892, n°. 105 M*).

§ 776. De provinciale-adjudant vraagt van de commandanten der korpsen, waarbij de inlijving zal geschieden, het noodig aantal geleiders voor de manschappen. Deze worden, in detachementen vereenigd, naar de korpsen gezonden.

De Minister van Marine zorgt voor het overbrengen van de lotelingen, die bij de zeemilitie zijn ingelijfd, naar de voor hen bestemde schepen. (*K. B. a. v., art. 51*).

§ 777. Alvorens de manschappen aan de korpsen worden toegewezen, wordt door den daartoe aangewezen zeeofficier uit de lotelingen, die zich voor de zeemilitie hebben aangemeld en daarvoor lichamelijk geschikt zijn, het door de provincie daarvoor te leveren getal afgezonderd.

De provinciale-adjudant geeft de aldus voor de zeemilitie bestemde lotelingen aan den zeeofficier over en stelt hem de uit-

declaratiën, verklaringen, ordonnantiën van betaling, quitantiën en verdere stukken, benoodigd tot de voldoening van de kosten van vervoer van militairen en militaire goederen met gemelde middelen. (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 25, R. M. 328*).

treksels uit de staten, vermeld in de tweede zinsnede van § 752 ter hand. (*a. v.*, *art.* 52).

Lotelingen, die zich voor de zeemilitie hadden aangeboden en buiten het tijdstip der algemeene aflevering moeten worden ingelijfd, kunnen — mits niet te hunnen aanzien door Gedeputeerde Staten is beslist, dat geene omstandigheden van hunnen wil onafhankelijk hen hebben belet aan de oproeping te voldoen — indien zij bij de aflevering lichamelijk voor den zeedienst geschikt worden bevonden, tot voltalligmaking van het aandeel der provincie, door de provinciale-adjudanten, nadat deze hun de krijgswetten voor het krijgsvolk te water hebben doen voorlezen, per reisuizer, naar den Helder worden gedirigeerd, met last zich bij den directeur en commandant der marine te Willemsoord aan te melden. De uittreksels uit de staten, model n. 19, hen betreffende, worden, zoo noodig, onder couvert van den plaatselijke-commandant van den Helder, aan dien directeur toegezonden.

De vergoeding voor reis- en verblijfkosten, aan de voormelde manschappen te verstrekken, moet berekend worden naar de regelen, vermeld in de M. B. van 27 Maart 1888, n°. 31 (*B. U.* 990).

Mochten onverhoopt de betrokken manschappen bij aankomst ter plaatse hunner bestemming voor den dienst bij de Zeemacht onbekwaam worden geoordeeld, dan moeten zij voor rekening van het Departement van Marine naar den provinciale-adjutant genvoeyerd en door dezen nader bij een der korpsen van de Landmacht ingedeeld worden. (*M. A.* 19 *Mei* 1864, n°. 93*P.*, *B. U.*, *Aanh.* 78).

§ 778. De afgeleverde voor de militie te land bestemde manschappen worden, volgens de door den Koning te geven voorschriften, bij de korpsen van het leger ingelijfd.

Vrijwilligers bij de militie worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn, en er gelegenheid toe bestaat, ingelijfd bij het korps hunner keuze. (*Militiewet*, *art.* 120, *B. U.*, *Aanh.* 1).

§ 779. De miliciens worden, voor zoover dit is overeen te brengen met de algemeene verdeling der lichting over de onderscheidene korpsen der landmacht en de ter zake betrekkelijke bijzondere voorschriften, ingelijfd bij korpsen of onderdeelen daarvan, welke in of nabij hunne woonplaats garnizoen houden.

Den commandeerenden officieren van de acht regimenten infanterie is verzoekt te willen zorgen, dat de miliciens, die bij de aflevering aan hun onderhebbend regiment worden toegewezen, zooveel doenlijk, worden ingelijfd bij een onderdeel van het korps in of nabij de plaats waar zij woonachtig zijn.

Het spreekt van zelf, dat daardoor de bevoegdheid van de chefs om eenen milicien, op wiens gedrag en dienstijver het verblijf in zijne woonplaats blijken mocht van nadeeligen invloed te wezen, naar een ander garnizoen over te plaatsen, niet wordt beperkt. (*) (*M. A. 7 Jan. 1870, n°. 48P*).

§ 780. De afgeleverde voor de militie te land bestemde manschappen worden ingelijfd bij de korpsen, voor welke zij door hun lichaamsgestel en hunne lengte, het meest geschikt zijn. (40).

Alvorens de manschappen worden ingelijfd bij andere korpsen dan die der gewone infanterie worden zij geneeskundig onderzocht. (41)

Voor de grenadiers in het bijzonder worden manschappen bestemd van een goed voorkomen en eene groote gestalte; bij voorkeur voor de bereden korpsen zij, die gewoon zijn met paarden om te gaan; voor het Korps Pontonniers, schippers, veerlieden en sloopstimmerlieden; voor het Korps Genietroepen,

(*) Van deze aanschrijving is een afdruk toegezonden aan de provinciale-adjudanten.

(40) Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft:

1°. hij die zich opzettelijk voor den dienst bij de militie of bij de schutterij ongeschikt maakt of laat maken.

2°. hij die een ander, op diens verzoek opzettelijk voor den dienst ongeschikt maakt.

Indien in het laatste geval het feit den dood ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf voor ten hoogste zes jaren opgelegd. (*Wet van 3 Maart 1881, St. bl. n°. 35, tot vaststelling van een Wetboek van Strafrecht, art. 206*).

(41) De geschiktheid voor den krijgsdienst van militieplichtigen en van hen die als vrijwilliger, plaatsvervanger of nummervervisselaar bij de militie wenschen te worden toegelaten of als zoodanig zijn ingelijfd, wordt onderzocht en beoordeeld overeenkomstig het reglement B, vastgesteld bij K. B. van 2 Nov. 1883, *St. bl. n°. 151, (B. U. 841)*; terwijl bij K. B. van 30 Nov. 1883, *St. bl. n°. 162*, regelen zijn gesteld zoowel ten aanzien van het middel tot opheffing van het accomodatie-vermogen bij het onderzoek omtrent de geschiktheid voor den dienst bij de Zee- en Landmacht, als aangaande de letters en figuren, ter bepaling van de gezichtsscherpte bij dat onderzoek te bezigen.

aardwerkers, timmerlieden, metselaars, smeden en mandenmakers. (*K. B.* 8 Mei 1862, *St.bl.* n°. 46, *art.* 53, *B. U.*, *Aank.* 42).

§ 781. Er bestaat bezwaar tegen, om, ter voorziening in de behoefte aan geschikte paardenoppassers bij de infanterie, bij de indeeling der lichtingen van de militie een zeker aantal plaatsvervangers, die te voren bij een der bereden korpsen hebben gediend, aan elk regiment infanterie te doen toewijzen. Zoolang het gebrek aan geschikte paardenoppassers bij de infanterie zich niet meer algemeen doet gevoelen dan thans, is in de hier en dáár voorkomende behoefte te voorzien door overplaatsing of detachering van geschikte manschappen van andere korpsen van het wapen. Voor het geval echter dat te eeniger tijd bij het wapen geen voldoende aantal daartoe geschikte personen zou kunnen worden gevonden, kan de Inspecteur der infanterie zich voor gemachtigd houden om, in overleg met dien der artillerie, of, zoo noodig, met dien der cavalerie, geschikte en daartoe genegen veldartilleristen of anders cavaleristen bij de infanteriekorpsen te detacheren, dan wel over te plaatsen om daarbij dienst te doen als paardenoppasser. (*M. A.* 6 en 18 *Maart* 1859, n°. 67 en 60).

§ 782. De ter inlijving opgekomen lotelingen, die in het oog vallende gebreken hebben of de gevorderde lengte missen, worden ingelijfd bij een van de korpsen der infanterie, welke in of het meest in de nabijheid van de plaats, waar de aflevering geschiedt, garnizoen houden.

Geschiedt hunne inlijving niet bij een korps, dat in de hoofdplaats der provincie garnizoen houdt, dan worden zij in die hoofdplaats achter gehouden of derwaarts opgezonden en bij een der korpsen in onderhoud opgenomen, waarna *art.* 116 der wet zonder verwijl op hen wordt toegepast. (*a. v.*, *art.* 56).

§ 783. De manschappen die bij de korpsen der infanterie, het Regiment Grenadiers en Jagers daaronder begrepen, de vesting-artillerie, het Korps Pontonniers of het Korps Genietroepen zijn ingelijfd, worden dadelijk in werkelijken dienst gesteld.

Zij die voor bereden korpsen zijn aangewezen, worden, na hunne inlijving, tot nadere oproeping met verlof gezonden. Hiervan zijn uitgezonderd de plaatsvervangers en nummerv-

wisselaars; deze worden dadelijk in werkelijken dienst gesteld. (*a. v., art. 57*). (42)

Wenschen zij die tot nadere oproeping met verlof kunnen worden gezonden, van dat verlof geen gebruik te maken, dan mogen zij niet in werkelijken dienst worden gesteld dan na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog. (*M. A. 1 April 1889, n°. 43*).

§ 784. De provinciale-adjutant en, betreft het lotelingen die voor de zee-militie zijn bestemd, de zee-officier, in § 777 vermeld, doet de krijgswetten aan de ingelijfde manschappen voorlezen, alvorens zij de plaats der aflevering verlaten.

Van die voorlezing wordt door den officier, in wiens tegenwoordigheid zij heeft plaats gehad, een algemeen proces-verbaal, volgens een bepaald model (*model n°. 21*), opgemaakt en door hem en twee meerderjarige getuigen onderteekend. (*a. v., art. 58*).

Mocht een milicien weigeren het bewijs van voorlezing der krijgsparkelen te teekenen, dan wordt op bedoeld stuk van die weigering melding gemaakt en deze bijvoeging door de getuigen onderteekend. (43) [*M. B. 18 Feb. 1861, n°. 59 B, B. U. 247*].

(42) Door den dienstdag der militie wordt verstaan, met opzigt tot het algemeen stelsel van militaire belooningen, de werkelijke dienst en mitsdien, in vreedstijd, de tijd gedurende welken de milicien werkelijk onder de wapenen is, hetzij voor eerste oefening, hetzij om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, hetzij uit andere hoofde; de gewone dienstplichtigheid volgens de Wet, zal bij die berekening overigens in geen aanmerking komen. (*K. B. 19 Feb. 1825, n°. 97, art. 19, B. U. 53*).

(43) De weigering om het bewijs van voorlezing der krijgsparkelen te teekenen ontheft den milicien geenszins van zijne verplichtingen; zij maakt eenen plaatsvervanger niet ongeschikt om, eenmaal ingelijfd zijnde, als zoodanig te blijven dienen, en evenmin maakt die weigering twijfelachtig of hij, ter zake van eenige overtreding, zoo daartoe overigens termen zijn, voor den krijgsraad kan worden gesteld. — Die weigering op zich zelve is noch misdrijf, noch overtreding. — Zij behoeft op de verdere behandeling van den weigerachtigen loteling, nummervwisselaar of plaatsvervanger van geenerlei invloed te zijn. — Mocht evenwel zoodanig ingelijfde weigeren te marcheeren of zich naar het aangewezen korps te begeven, dan behoort hij in alle opzichten behandeld te worden als ieder ander militair, die de gegeven bevelen niet opvolgt, zoodat dan ook een ingelijfde als boven bedoeld, in het evenvermeld geval, onder militair geleide naar het korps waaraan hij is toegewezen, zal moeten worden opgezonden, om daar, naar gelang van omstandigheden, disciplinair gestraft of voor den krijgsraad gebracht te worden. (*M. A. 18 Feb. 1861, n°. 59 B, B. U. 247*).

§ 785. (44) Het Crimineel Wetboek en het Reglement van Krijgstucht voor het Krijgsvolk te Lande zijn op de manschappen der militia te land, die zich onder de wapenen bevinden, van toepassing, en, met opzicht tot de verschillende gevallen van desertie, op al de bij de militia te land ingelijfden.

Die manschappen worden geacht onder de wapenen te zijn: 1°. zoolang zij zich bij hun korps bevinden; 2°. gedurende den tijd, dien het in § 940 bedoeld onderzoek voor de verlofgangers duurt; 3°. in het algemeen, wanneer zij in uniform gekleed zijn. (*Wet a. v., art. 130*).

§ 786. De geestelijken en bedienaren van den godsdienst en de studenten in de godgeleerdheid, welke ter inlijving bij de militia zijn bestemd, doch die door den Koning van den werkelijken dienst zijn ontheven, worden niet ter aflevering aan de militaire autoriteit opgeroepen, noch naar de plaats der aflevering overgebracht.

Hunne inlijving geschiedt eenvoudig op overgifte van uittreksels uit den staat, model n°. 19, vermeld in § 752. (*K. B. 8 Mei 1862, St. bl. n°. 46, art. 74, B. U., Aanb. 42*).

§ 787. Nopens de manschappen, die, bij de aflevering van het contingent, op den staat, model n°. 19, vermeld in § 752, opgegeven zijn als, na hunne inschrijving voor de militia, eene vrijwillige verbintenis op grond van art. 9 der wet te hebben aangegaan, zal van hunne aanwijzing voor den dienst, door den provinciale-adjutant, onder toezending van de extracten uit voormelden staat, die manschappen betreffende, aan de chefs der betrokken korpsen van het leger kennis gegeven moeten worden, met uitnoodiging onder de mutatie betrekkelijk de inschrijving te doen vermelden:

„Op den . . . , ter inlijving bij de militia bestemd.”

Bijaldien de bedoelde manschappen zich als vrijwilliger bij de Zeemacht of bij de koloniale troepen in dienst bevinden, zal van hunne aanwijzing voor den dienst der militia aan het Departement van Oorlog kennis behooren te worden gegeven, met toe-

(44) De milicien, die bij een der korpsen van het leger is ingedeeld, is aan de militaire wetten onderworpen, zelfs al blijkt niet dat hem de krijgswetten zijn voorgelezen. (*Sententie H. M. G. 29 Sept. 1877*).

zending van de extract-staten aangaande de manschappen. (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56B, ad art. 120, B. U. Aanl. 42*). (45)

§ 788. De manschappen, bestemd voor korpsen infanterie, waarvan een of meer bataljons en het depot in verschillende plaatsen garnizoen houden, worden door den provinciale-adjutant evenredig daarover verdeeld en rechtstreeks opgezonden naar de plaatsen, waar die onderdeelen of hunne staven gevestigd zijn.

De manschappen voor de regimenten der vesting-artillerie aangewezen, worden rechtstreeks naar de standplaatsen der compagnieën, waarvoor zij bestemd zijn, opgezonden.

De voor de overige korpsen bestemde manschappen, die dadelijk in werkelijken dienst moeten worden gesteld, worden opgezonden naar de standplaatsen van de staven dier korpsen. (*K. B. a. v., art. 59, en K. B. 19 Feb. 1863, St.bl. n°. 11, art. 4, B. U., Aanl. 49*).

§ 789. De bevelhebbers in de militaire afdeelingen zenden jaarlijks aan het Departement van Oorlog :

1°. een onder dagteekening van den 1sten October door den provinciale-adjutant opgemaakt beknopt verslag, behelzende de opmerkingen en voorstellen waartoe de loop der indeeling van de miliciens, die als aandeel van elke provincie in de lichte van

(45) Betreffende de indeeling enz. van schepelingen en mariniers, die uit den zeedienst worden ontslagen en nog behooren tot de militie te land, is het navolgende bepaald:

Militieplichtigen als vorenbedoeld, worden opgenomen in de sterkte van het 7de Regiment Infanterie. Wordt het ontslag uit den zeedienst verleend wegens *geëindigde* vrijwillige verbintenis, dan kan de commandeerende officier van genoemd korps zich voor gemachtigd houden, op ontvangen kennisgeving van de bij de zaak betrokken maritieme autoriteit, den militieplichtige in de sterkte van het korps op te nemen en hem onmiddellijk in het genot van onbepaald verlof te stellen.

Het zakboekje, voorzien van verlofpass, van reisroute voor eene opkomst met spoed en c. q. van vervoerbewijzen, zal tijdig aan bedoelde maritieme autoriteit behooren te worden toegezonden, ten einde door hare tusschenkomst aan den belanghebbende te worden uitgereikt.

Indien het ontslag uit den zeedienst aan den ingelijfde bij de militie te land wordt verleend om eene andere reden als de vorenvermelde, zal in elk voorkomend geval door den M. v. O. worden bepaald, of de man met groot-verlof gezonden, dan wel bij het korps in werkelijken dienst gesteld moet worden. [*M. A. 8 Dec. 1888, n°. 42*].

dat jaar zijn geleverd aanleiding heeft gegeven alsmede een onder die dagteekening door den provinciale-adjudant opgemaakt *voorloopig* tabellarisch overzicht model litt. *a* met staat model litt. *b*, als onder 2°. bedoeld ;

2°. een onder dagteekening van den 31sten December door den provinciale-adjudant opgemaakt tabellarisch overzicht, ingericht naar het daarvoor bepaald model litt. *a.*, aanduidende de indeeling bij de korpsen van de manschappen, in het aandeel der provincie begrepen, vergezeld van een staat, opgemaakt volgens het daarvoor bepaald model litt. *b*, vermeldende het beroep van de bij de militie ingelijfd. (*Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 38, R. M. 574.*)

§ 790. De miliciens, die na de inlijving dadelijk in werkelijken dienst worden gesteld, worden zooveel mogelijk in detachementen vereenigd, (46) onder geleide naar hunne korpsen gezonden. Zij, die in dezelfde richting reizen, worden in één detachement vereenigd, om het even of de plaats van bestemming al dan niet dezelfde is, en ongeacht het korps of wapen, waarbij zij zijn ingedeeld.

De marschorder wordt verstrekt door den provinciale-adjudant.

Gedurende den marsch zijn voor die detachementen van toepassing de bepalingen, in het algemeen voor marcheerende troepen vastgesteld. (*)

Onverminderd het daggeld, hun door den burgemeester der gemeente verstrekt, genieten de in detachement vereenigd rei-

(46) Het aantal geleiders van miliciens, die in detachement vereenigd reizen, zal in den regel zijn, als volgt:

van 6 tot en met 25 man: een sergeant of een korporaal;

van 26 tot en met 100 man: een sergeant en een korporaal;

van 101 tot en met 300 man: een officier met de noodige onderofficieren en korporaals en een tamboer, hoornblazer of trompetter;

van 301 man en meer: twee officieren met de noodige onderofficieren en korporaals en een tamboer, hoornblazer of trompetter.

Zoo bijzondere redenen dit vorderen, kan van dien regel worden afgeweken.

Bij het geleiden van in detachement vereenigde verlofgangers worden, naar gelang de sterkte der manschappen vermindert, de geleiders met reiswijzer naar hunne standplaats teruggezonden. De hoofdgeleider van het detachement keert evenwel niet terug dan nadat het detachement geheel ontbonden is. (*V. R. A., ad art. 29, § 19.*)

(*) Zie de noten 33 en 34 op § 763.

zende miliciens, over de dagen vóór dien van aankomst bij het korps, de soldij, zooals die voor de miliciens bij het wapen der infanterie is of nader zal worden vastgesteld, onaan gezien het wapen waartoe zij behooren.

Van de kosten der reis gedurende den marsch — de soldijen der geleiders en miliciens daaronder begrepen — wordt eene monsterrol opgemaakt volgens een gegeven model (*model n°. 36*), waarvan de bedragen bij het korps, waartoe de hoofdgeleider behoort, aan het Rijk in rekening worden gebracht. (*V. R. A., ad art. 29, § 2*).

§ 791. Is het aantal miliciens, die in dezelfde richting reizen, vijf of minder, dan worden zij door den provinciale-adjutant niet in detachement, maar afzonderlijk naar hunne korpsen gezonden.

Zij, die in de verzamelplaats huisvesting met voeding hebben genoten en een afstand van meer dan 30 kilometer moeten afleggen, en zij, die aldaar geene huisvesting en voeding hebben genoten en meer dan 15 kilometer moeten afleggen, worden — onverminderd het daggeld, hun door den burgemeester der gemeente verstrekt — door den provinciale-adjutant van een reiswijzer, zoo noodig, van vervoerbewijzen en van daggeld voorzien. Dit daggeld bedraagt: *a.* over de dagen vóór de aankomst bij het korps 75 cts.; *b.* voor den dag van aankomst bij het korps 50 cts. (*a. v., § 3*).

§ 792. De extracten uit den staat, model n°. 19, vermeld in § 752, behooren door de provinciale-adjutanten niet aan de geleiders van de ingelijfde miliciens te worden medegegeven, maar moeten, behoorlijk bataljons- of compagniesgewijze gesorteerd en afgescheiden, rechtstreeks aan de hoofdadministratie van het daarbij betrokken korps opgezonden worden.

Zoodanige regeling is noodig, omdat het medenemen van de bedoelde stukken, die bij de hoofdadministratiën voor de inschrijving van het stamboek moeten dienen en daarbij vervolgens worden opgelegd, voor de geleiders ongelegenheid oplevert, en die stukken, daar toch de geleiders van lijsten van de manschappen voorzien worden, bij de onderdeelen van de korpsen eigenlijk van geen nut zijn. (*M. A. 27 April 1864, n°. 5P*).

§ 793. Aan de miliciens, die na de inlijving dadelijk tot nadere oproeping met verlof naar hunne woonplaatsen (47) worden

(47) Door *woonplaats* wordt hier verstaan de gemeente, waarin de miliciens binnenslands gevestigd zijn. (*V. A. R., ad art. 24, § 16*).

teruggezonden, en overeenkomstig het bepaalde bij de 2de zinsnede van § 791 een afstand van respectievelijk meer dan 30 of 15 kilometer hebben af te leggen, wordt, door de zorg van den provinciale-adjutant, bij het uitreiken der verlofpassen, een daggeld van 50 cts. zonder meer verstrekt, terwijl zij tevens, zoo noodig, door hem van vervoerbewijzen worden voorzien.

Kan een milicien, als in de vorige zinsnede bedoeld, op den dag der inlijving zijne woonplaats niet bereiken, dan wordt hem voor dien dag een daggeld van 75 cent zonder meer verstrekt. Voor den volgenden dag heeft hij alléén dan recht op het daggeld, in de vorige zinsnede bedoeld, en op vervoer voor Rijks rekening, wanneer de op dien dag af te leggen afstand de 30 kilometer te boven gaat. Een zoodanig milicien wordt, zoo noodig en mogelijk, op den dag van de inlijving op reis gezonden, zoodat de afstand op den volgenden dag af te leggen, niet grooter zij dan noodig is, en de milicien dus zoo vroegtijdig mogelijk zijne woonplaats kunne bereiken. (*V. R. A., ad art. 29, § 4*).

§ 794. Tot het doen der betalingen, bij de §§ 791 en 793 bedoeld, wordt zoo noodig door een der korpsen van het leger aan den provinciale-adjutant een voorschot verstrekt.

Van het betaalde wordt een staat opgemaakt, met de noodige wijzigingen ingericht als die van de betaalde soldij met daggeld op aanwijzing der plaatselijke en garnizoenscommandanten, model no. 31. Waar dit te pas komt, wordt in de laatste kolom van den staat en na de omschrijving der reis op de vervoerbewijzen vermeld: „*Heeft in de plaats voor de aflevering bestemd, geene huisvesting en voeding genoten.*”

Na afloop der inlijving wordt het betaalde — tegen overneming van den hiervorenbedoelden staat, en onder verrekening der in voorschot ontvangen gelden — door het korps, dat het voorschot verstrekt heeft, aan het Rijk in rekening gebracht. (*a. v., § 5*).

C. *Van de ontheffing van den werkelijken dienst.*

§ 795. Aan de geestelijken en bedienaren van den godsdienst bij de erkende kerkgenootschappen en aan de studenten in de godgeleerdheid, die daartoe aan erkende inrichtingen van onderwijs worden opgeleid, wordt door den Koning, op hunne aau-

vrage (48) telkens voor één jaar, ontheffing van den werkelijken dienst verleend. (49)

Ook in andere bijzondere gevallen kan door den Koning aan de overige bij de militie ingelijfd en ontheffing van den werkelijken dienst worden toegekend. Van deze ontheffing wordt telkens mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met opgave van de redenen, die daartoe geleid hebben.

Wordt de ontheffing niet opnieuw verleend en heeft de ingelijfde nog niet, krachtens art. 122 der wet (§ 803) zijnen eerste-oefeningstijd volbracht, dan is hij daartoe alsnog verplicht.

Indien, krachtens art. 51 der Wet, ten gevolge der ontheffing, een broeder van dengene, aan wien zij verleend was, bij de militie was ingelijfd, dan wordt die broeder uit de militie ontslagen, zoodra de ontheffing niet wordt vernieuwd. (*Militiewet*, art. 127, B. U., *Aanh.* 1). Is die broeder nog niet ingelijfd, doch is hem bij de loting een nummer ten deel gevallen dat tot dienst verplicht, dan is zijne oproeping ter aflevering en inlijving noodig. De C. d. K. kan, alvorens het tijdstip te bepalen waarop de loteling ter inlijving moet opkomen, den M. v. O. verzoeken, den provinciale-adjutant te machtigen, aan den loteling dadelijk na inlijving en voorlezing van de krijgswetten een verlof van zes weken te verleen. Gedurende dien verloftijd kan door den Commissaris der Koningin het noodige worden verricht, ter bevordering van des lotelings ontslag. (*M. v. B. Z.* 9 Juli 1889, n°. 943 M).

§ 796. De geestelijken en bedienaren van den godsdienst en de studenten in de godgeleerdheid, welke ter inlijving bij de militie zijn bestemd, doch die door den Koning van den werkelijken dienst zijn ontheven, worden niet ter aflevering aan de

(48) Betrekkelijk de aanvraag en de overige voor de ontheffing gevorderde stukken raadplege men de artt. 68—73 van het K. B. dd. 8 Mei 1862, *St. bl.* n°. 46 (B. U., *Aanh.* 42), en de K. B. van 29 Maart 1872, *St. bl.* n°. 20 (B. U., *Aanh.* 83) en van 10 Juni 1892, *St. bl.* n°. 137 (*R. M.* 442). Ook de aanschrijvingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Maart 1891, n°. 279, en van 11 Maart 1892, n°. 349 M, hebben op bedoelde aanvragen en stukken betrekking.

(49) Studenten aan een gymnasium, zij 't ook met het doel om zich later aan de studie der godgeleerdheid te wijden, kunnen in de hierbedoelde ontheffing van den werkelijken dienst niet deelen. (*M. v. B. Z.* 8 April 1881, n°. 460).

militaire autoriteit opgeroepen, noch naar de plaats der aflevering overgebracht. (*)

Hunne inlijving geschiedt eenvoudig op overgifte van uittreksels uit den staat model n°. 19, vermeld in § 752. (*K. B.* 8 Mei 1862, *St.bl.* n°. 46, *art.* 74, *B. U.*, *Aanh.* 42).

§ 797. Miliciens die, krachtens het bepaalde bij art. 127 der militiewet, voor eenen bepaalden tijd van den werkelijken dienst ontheven zijn en binnen ééne maand na het verstrijken van den termijn, voor welchen de ontheffing is verleend, daarin niet zijn gehandhaafd, worden door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin in de provincie, waaruit zij herkomstig zijn, tegen eenen bepaalden datum onder de wapenen geroepen, ten einde alsnog den eerste-oefeningstijd te volbrengen zooals deze bepaald werd voor de lichte, waartoe zij behooren. (*Voorschr. M. B.* 19 September 1892, n°. 36, *art.* 17, *R. M.* 574).

§ 798. Zijn de manschappen in de voorgaande § bedoeld, binnen drie dagen na den tijd voor hunne opkomst vastgesteld, niet bij het korps aangekomen, dan wordt daarvan door den commandeerende-officier van het korps rechtstreeks aan het Departement van Oorlog rapport gedaan. (*a. v.*, *art.* 43).

§ 799. De ingelijfdcn bij de militie, die door den Koning van den werkelijken dienst zijn ontheven, (50) zijn gedurende den tijd, voor welchen de ontheffing is verleend, niet onderworpen aan het jaarlijksch onderzoek voor de verlofgangers der militie te land, bedoeld in § 940. (*K. B.* 8 Mei 1862, *St.bl.* n°. 46, *art.* 83, *B. U.*, *Aanh.* 42).

§ 800. Aan eenen militieplichtige, die gedurende zijnen geheel dienstdienst van den werkelijken dienst ontheven is geweest, kan bij zijn ontslag geen certificaat van goed gedrag afgegeven worden.

Daarvan zal echter in het stamboek geen bijzondere aanteekening behoeven te geschieden, vermits het onthouden van het certificaat

(*) Te hunnen aanzien kan alzoo de in § 784 bedoelde voorlezing van de krijgswetten niet plaats hebben.

(50) Bovenbedoelde ingelijfdcn maken eene bijzondere categorie uit, zeer onderscheiden van de verlofgangers; in de wet komt geene bepaling voor, die hen aan dezelfde verplichtingen onderwerpt als voor de verlofgangers zijn voorgeschreven. (*M. v. B. Z.* 31 Oct. 1864, n°. 235).

vauzelf volgt uit de nopens zijn ontslag te doene omschrijving:
 „Den met paspoort wegens geëindigden militiediensttijd.
 Heeft nimmer werkelijken dienst verricht.”

(*M. A.* 25 Nov. 1861, n°. 52B, 1°. en 5°, *B. U.* 256 en
Voorschr. M. B. 6 Juli 1883, n°. 27, § 93, *B. U.* 747).

§ 801. Bij wijze van proef is in 1886 een maatregel toegepast, waardoor de ontheffing van den werkelijken dienst, bij art. 127, al. 1 der militiewet bedoeld, ook kan worden genoten door degenen, die zich voor het leeraarsambt bij een erkend kerkgenootschap voorbereiden, ook dan, wanneer zij het bij art. 69 van het K. B. dd. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, bedoelde bewijs nog niet kunnen overleggen op het tijdstip hunner inlijving; daartoe wordt hun tijdelijk verlof verleend.

Zij die voor het bedoelde *tijdelijk verlof* in aanmerking wenschen te komen, moeten zich daartoe bij gezegeld verzoekschrift tot den Minister van Oorlog wenden, met overlegging, hetzij van eene verklaring van den rector van een gymnasium met zesjarigen cursus, waaruit blijkt dat de aanvrager leerling is der zesde klasse en zich voorbereidt voor het eindexamen ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid voor de studie aan eene universiteit in de faculteit der godgeleerdheid, hetzij van zoodanige andere stukken, waaruit op voor genoemden minister aannemelijke gronden kan worden afgeleid, dat de belanghebbende nog in dat jaar zal kunnen overleggen het bewijs, bedoeld bij de artt. 69 en 70 van het K. B. dd. 8 Mei 1862. (*St.bl.* n°. 46).

Het verlof wordt verleend uiterlijk tot 1 December van het jaar der inlijving. Heeft de belanghebbende op dat tijdstip de bedoelde ontheffing niet verkregen, dan moet hij zich onmiddellijk vervoegen bij het korps, waarbij hij is ingelijfd, terwijl de dienstplichtige aan wien bedoeld verlof is toegestaan, en die om welke reden ook, hetzij tijdens dat verlof, hetzij na het verstrijken daarvan, in een toestand komt te verkeeren, waarvan zijne indienstelling het gevolg is, zijnen eerste-oefeningstijd geheel volbrengen en dus zijnen verloftijd inhalen moet.

Het verlof stelt in geen geval vrij van het in persoon voldoen aan de oproeping, bedoeld in art. 111, al. 2, der militiewet.

Vorenomschreven maatregel is tot wederopzegging bestendigd.
 (*M. A.* 26 Oct. 1887, n°. 41).

D. Van den eerste-oefeningstijd.

- I. *Van de behandeling bij de korpsen van de ingelijfd en bij de militie te land, die dadelijk na hunne inlijving tot eerste-oefening in werkelijken dienst worden gesteld.*

§ 802. De bij de militie te land ingelijfd en dienen te gelijk met, en op dezelfde wijze als de vrijwilligers bij het leger.

De lotelingen en de vrijwilligers bij de militie te land mogen echter niet dan met hunne toestemming naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gezonden worden. (*Militiewet, art. 121, B. U., Aank. 1*).

§ 803. De bij de militie te land ingelijfd en worden tot eerste-oefening gedurende het geheele eerste jaar van hunnen diensttijd onder de wapenen gehouden, tenzij de Koning zulks niet noodig acht. (*Wet a. v., art. 122*). (51) (52)

§ 804. Zij, die niet op den bestemden tijd onder de wapenen zijn gekomen of niet voortdurend aan de oefeningen hebben

(51) De Inspecteurs der wapens, de Divisie-Commandanten, de Commandanten der Vesting- en der Bereden-Artillerie, alsmede de commandeerende-officiëren der korpsen welke gedeeltelijk uit militie zijn samengesteld, zijn bevoegd aan miliciens in werkelijken dienst, op een daartoe strekkend verzoek, om redenen ter beoordeeling van de autoriteit die het verlof verleent en met inachtneming van de eischen en de belangen van den dienst binnenslandsch verlof toe te staan, voor den duur van ten hoogste vier maanden. (*K. B. 26 Oct. 1891, n°. 35, B. U. 1246*).

De Inspecteurs der wapens zenden op den 15^{den} der eerste maand van elk kwartaal aan het Departement van Oorlog, eene nominatieve opgave in, van de, bij het Wapen onder hun bevel, in de afgelopen drie maanden, krachtens vorenstaand besluit, verleende verloven aan miliciens in werkelijken dienst.

Daarbij moeten worden vermeld:

- 1°. de autoriteit door wie het verlof is verleend;
- 2°. de duur van het verlof;
- 3°. de redenen waarom het verlof is verleend.

Met betrekking tot het gesteld sub 3°. wordt opgemerkt dat, wanneer aan miliciens, op aanvraag, verlof wordt verleend, in verband met eene aanschrijving van het Departement van Oorlog, kan worden volstaan met de vermelding dier aanschrijving. (*M. B. 6 Nov. 1891, n°. 33, B. U. 1246*).

(52) De aanvragen om verlof, ingediend door of voor officieren, burgerlijke ambtenaren en militairen beneden den rang van officier — miliciens-verlofangers daaronder begrepen —, zijn niet aan het recht van zegel onderworpen. (*M. A. 4 Mei 1892, n°. 53, R. M. 149*).

deelgenomen — daaronder dus ook begrepen de detachering bij het Algemeen Depot van Discipline — of achterlijk zijn gebleven in het aanleeren van den wapenhandel, worden zooveel langer onder de wapenen gehouden als de commandant van het korps noodig acht, mits de tijd, in art. 122 der wet (§ 803) bepaald, niet worde overschreden. (*K. B.* 8 *Mei* 1862, *St. bl.* n°. 46, *art.* 60, *B. U. Aanb.* 42, en *M. B.* 4 *Aug.* 1881. n°. 83, *art.* 11, *B. U.* 639).

§ 805. De miliciens van het wapen der infanterie en die van de korpsen der vestingartillerie worden ter plaatse, werwaarts zij zijn opgezonden, gekleed, uitgerust en, wat betreft die der infanterie, eventueel met inachtneming van de groepsin-deeling, welke tot grondslag voor de indeeling der lichter dient, over de onderscheidene compagnieën verdeeld, ten einde daarbij te worden geoefend.

Alleen dan, wanneer zulks wegens plaatselijke of andere omstandigheden aan bezwaren onderhevig is, kan hiervan worden afgeweken, echter met dien verstande, dat de manschappen, na geoefend te zijn, steeds bij de compagnieën worden ingedeeld, waarvoor zij aanvankelijk bestemd waren.

De bevelhebber in de militaire afdeeling geeft dienaangaande alsdan de noodige bevelen. (*Voorschr. M. B.* 19 *Sept.* 1892, n°. 36, *art.* 1, *R. M.* 574).

§ 806. De miliciens, bij het wapen der cavalerie ingelijfd, worden bij de depots gekleed, uitgerust en geoefend, doch eerst door de commandanten der korpsen, in verhouding tot de formatie, verdeeld over de onderscheidene veld-eskadrons, waartoe zij ook gedurende den tijd hunner africhting bij de depots blijven behooren. (53) (*a. v.*, *art.* 2).

Niettemin worden jaarlijks, in Januari, de miliciens van de regimenten der cavalerie, tot de derde lichter van dat wapen behorende — het militiekader uitgezonderd — overgeplaatst bij de treincompagnieën der regimenten van de veld-artillerie, voor zooverre zij, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, bij het wapen der cavalerie kunnen worden gemist en er bij ge-

(53) Den Inspecteur der Cavalerie is de machtiging verleend om de miliciens bij de korpsen van het wapen, voor zooveel noodig of wenschelijk, te doen africhten bij de *veldeskadrons* van die korpsen. (*M. A.* 7 *Oct.* 1893, n°. 36).

zegde compagnieën behoefte aan manschappen bestaat. (*K. B.* 4 *Aug.* 1882, n°. 33, *art.* 3, *B. U. Aanh.* 88, *gewijz. bij K. B.* 15 *Jan.* 1886, n°. 15, *B. U. Aanh.* 118).

In die overplaatsing worden ook begrepen de miliciens van bedoelde lichter die zich krachtens art. 126 der militiewet vrijwillig in werkelijken dienst bevinden. (*M. A.* 27 *Dec.* 1886, n°. 61).

De gedeponeerde kleeding van de overgeplaatste miliciens moet steeds zoodra mogelijk aan de daarbij betrokken regimenten der veld-artillerie worden gezonden. De verzending moet geschieden door tusshenkomst van de toeziende chefs over de garnizoens-kleedingmagazijnen ter plaatse. (*M. B.* 14 *Aug.* 1882, n°. 30, 4°, *B. U. Aanh.* 88).

§ 807. De miliciens, bij de korpsen der bereden-artillerie, het korps genietroepen, het korps pontonniers of het korps torpedisten ingelijfd, worden bij aankomst bij het korps door den commandant van het korps over de onderscheidene batterijen en compagnieën verdeeld. (*Voorschr. a. v.*, *art.* 3).

§ 808. Alvorens te worden gekleed ondergaan de miliciens bij het korps een nauwkeurig geneeskundig onderzoek. (*) (*a. v.*, *art.* 4).

§ 809. Ten aanzien van lotelingen, nummervwisselaars en zonder loting ingelijfden die voor den dienst ongeschikt worden bevonden, wordt, zoo er geen vier maanden na hunne aflevering ter inlijving verlopen zijn, eene herkeuring op grond van art. 116 der militiewet aangevraagd.

Die aanvraag geschiedt op de wijze als hierna in de §§ 823 en 824 is medegedeeld. (*a. v.*, *art.* 5).

§ 810. De plaatsvervangers die bij hunne aankomst bij het korps, of later, zoomede de lotelingen, nummervwisselaars en zonder loting ingelijfden die, hetzij later dan vier maanden na hunne aflevering, hetzij na bij herkeuring voor Gedeputeerde Staten te zijn goedgekeurd, desniettemin bij het korps voor den dienst ongeschikt worden bevonden, worden door den korpscommandant dadelijk tot ontslag uit den dienst in aanmerking gebracht. (*a. v.*, *art.* 6).

§ 811. De miliciens worden na hunne inlijving, om het even of zij terstond in werkelijken dienst zijn gesteld, dan wel tot

(*) Zie de noten bij § 780.

nadere oproeping met verlof zijn gezonden, dadelijk op het stamboek van het korps ingeschreven naar het uittreksel uit den staat, model N°. 19 (zie § 752) bij de inlijving afgegeven. (*a. v., art. 7.*)

§ 812. Aan de miliciens die dadelijk na hunne komst bij het korps voor den dienst ongeschikt worden geoordeeld, wordt slechts de hoogst noodige kleeding verstrekt. (*a. v., art. 8.*)

§ 813. (*) Binnen 24 uren na de aankomst van de manschappen bij het korps worden hun de kriegsartikelen voorgelezen en teekenen zij de bewijzen daarvan, een en ander op de wijze als in het reglement op den inwendigen dienst is voorgeschreven.

Mocht een milicien weigeren het bewijs van voorlezing te teekenen, dan wordt op dat stuk van die weigering melding gemaakt en deze bijvoeging door twee meerderjarige getuigen onderteeekend. (*a. v., art. 9.*)

§ 814. Binnen acht dagen na de aankomst van de miliciens bij de korpsen wordt onderzocht en aangeteeekend, wie van hen kunnen lezen en schrijven, of alleen lezen, en wie niet.

Bij het onderzoek, dat plaats heeft bij de compagnieën, eskadrons en batterijen, door een van de officieren, mag niet op de bloote verklaring van den man worden afgegaan, doch moet deze van zijne kennis van lezen of schrijven doen blijken.

De geleverde proeven in het schrijven, waarbij behoort gevoegd te worden eene nominatieve opgave van de miliciens, die verklaarden *niet* te kunnen schrijven of lezen, moeten gedurende drie maanden bewaard blijven. (*a. v., art. 10.*)

§ 815. Jaarlijks wordt onder dagteekening van 31 December door de commandeerende-officieren der korpsen rechtstreeks aan het Departement van Oorlog mededeeling gedaan van den uitslag van het onderzoek, in de vorige § bedoeld, ten aanzien van al de in den loop van het jaar in werkelijken dienst gestelde ingelijfdn der militie, daaronder dus ook begrepen de in dienst gestelde ingelijfdn die inmiddels uit den dienst ontslagen zijn.

De mededeeling geschiedt door middel van eenen numerieken staat, volgens het daarvoor aangegeven model litt. *d.* In dien

(*) Zie ook hiervoren de noten op §§ 141 en 784.

staat worden voor elke provincie de gemeenten (54), waar de miliciens, volgens hunne verklaring, de schooljaren of het grootste gedeelte dier jaren hebben doorgebracht, vermeld in de volgorde van de alphabetische lijst der gemeenten van de inkwartieringstafelen.

Voor elk van de drie categorieën van ingelijfdcn — lotelingen, nummervervisselaars en plaatsvervangers — worden daarin de opgaven afzonderlijk verstrekt. (*a. v.*, art. 41).

§ 816. Jaarlijks worden bij elk der acht regimenten infanterie van het daarbij ingelijfd contingent een aantal miliciens bestemd om, na gedurende eenige weken in de eerste beginselen van de dienstreglementen te zijn geoefend, bij de compagnieën hospitaalsoldaten over te gaan.

Hun aantal bedraagt 23 voor het 4de, 22 voor het 7de regiment Infanterie en 15 voor elk van de overige bedoelde regimenten.

In het belang van den dienst is het wenschelijk, dat, van de daartoe geschikte manschappen, tot eene overplaatsing bij den hospitaaldienst in de eerste plaats worden in aanmerking gebracht zij die genegen zijn, bij de compagnieën hospitaalsoldaten over te gaan. (55) [*M. A.* 28 *Mei* 1881, n°. 1 en 13 *Juli* 1881, n°. 19 en *K. B.* 30 *Juni* 1881, n°. 99].

II. *Van de oproeping onder de wapenen tot eerste-oefening van miliciens, die niet dadelijk bij hunne inlijving in werkelijken dienst zijn gesteld.*

§ 817. De bevelhebbers in de militaire afdeelingen ontvangen van het Departement van Oorlog opgave van den dag, waarop de tot opkomst in werkelijken dienst verplichte miliciens, die bij de inlijving tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden, zich bij hun korps moeten bevinden.

Bedoelde bevelhebbers brengen zulks ter kennis van de com-

(54) De in art. VII van de „Additioneele Artikelen“ der herziene Grondwet aangenomen spelling van de namen der gemeenten des Rijks moet als de officieele beschouwd en derhalve gevolgd worden. (*M. A.* 20 *Jan.* 1888, n°. 95).

(55) Een „Voorschrift, strekkende tot leidraad bij het te geven onder-richt aan de manschappen, die bij de militaire hospitalen voor den dienst van hospitaalsoldaat worden opgeleid“ is vastgesteld bij *M. B.* 5 *Mei* 1886, n°. 84, *B. U.* 910).

mandanten der korpsen, waarbij de miliciens moeten opkomen, voor zoover de staven dier korpsen in hunne militaire afdeeling gevestigd zijn. (*Voorschr. M. B. 19 September 1892, n°. 36, art. 11, R. M. 574*).

§ 818. De commandanten der korpsen doen van al de op te roepen miliciens nominatieve staten opmaken, in dubbel en voor elke provincie afzonderlijk, met aanduiding tevens van de standplaats, waarheen de manschappen moeten worden gezonden.

Zij zenden zoo spoedig mogelijk, in gewone omstandigheden binnen tien dagen nadat de oproeping te hunner kennis is gekomen, één van die staten aan den bevelhebber in de militaire afdeeling en den anderen aan den Commissaris der Koningin in de provincie, waaruit de miliciens herkomstig zijn. Bij eene oproeping evenwel als in § 990 bedoeld, blijft het opmaken dezer staten achterwege. (*a. v., art. 12*).

§ 819. Al hetgeen hierna in de §§ 967—972, 977—981 en 983—987 is medegedeeld ten aanzien van de miliciens-verlofgangers, die krachtens art. 125 der militiewet zijn opgeroepen om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, is ook toepasselijk op de in werkelijken dienst geroepen miliciens, die bij de inlijving tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden.

E. Behandeling van lotelingen, die binnen vier maanden na hunne inlijving blijken voor den dienst ongeschikt te zijn.

§ 820. Wanneer een loteling binnen vier maanden na zijne aflevering blijkt voor den dienst ongeschikt te zijn, wordt zijne herkeuring bij Gedeputeerde Staten der provincie, voor welke hij heeft geloot, aangevraagd.

Binnen veertien dagen na die aanvraag doen Gedeputeerde Staten den loteling voor zich verschijnen en, is de herkeuring aangevraagd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door geneeskundigen onderzoeken. (*)

Daarbij geldt hetgeen in de laatste twee zinsneden van art. 71 der militiewet is bepaald.

Van deze uitspraak van Gedeputeerde Staten is geen beroep toegelaten. (*Militiewet, art. 116, B. U., Aanb. 1*).

(*) Zie de noten bij § 780.

§ 821. De miliciens, die binnen vier maanden na hunne inlijving behept bevonden worden met gebreken, welke moeielijk zijn waar te nemen of die moeten worden geconstateerd, moeten opgenomen of overgebracht worden in de militaire ziekeninrichting in de hoofdplaats der provincie, waar zij het onderzoek, bedoeld bij art. 116 der militiewet (*zie de vorige §*), moeten ondergaan.

Bij uitzondering op dien regel, moeten miliciens als bovenbedoeld, uit de provinciën Zeeland, Drenthe en Overijssel, respectievelijk in de ziekeninrichtingen te Vlissingen, Groningen en Kampen worden behandeld. (*M. B. 24 Feb. 1866, n°. 9 P, B. U., Aanh. 80*).

§ 822. Ten aanzien van lotelingen, nummervwisselaars en zonder loting ingelijfd, die voor den dienst ongeschikt worden bevonden, wordt, zoo er geen vier maanden na hunne aflevering ter inlijving zijn verlopen, eene herkeuring op grond van art. 116 der militiewet (*zie § 820*) aangevraagd.

Die aanvraag geschiedt op de wijze, als in de §§ 823 en 824 is aangegeven. (*Voorschr. M. B. 29 Sept. 1892, n°. 36, art. 5, R. M. 574*).

§ 823. Ten aanzien van lotelingen, die, dadelijk bij hunne aflevering, uithoofde van in het oog loopende lichaamsgebreken of gemis van de gevorderde lengte (*zie § 782*), voor den dienst ongeschikt zijn geoordeeld, en van de zoodanigen, die, na inlijving, in de hoofdplaats der provincie ter beproeving in eene militaire ziekeninrichting opgenomen, binnen vier maanden na hunne aflevering voor den dienst ongeschikt blijken te zijn, wordt door den provinciale-adjutant herkeuring bij Gedeputeerde Staten der provincie aangevraagd.

Voor zooveel het lotelingen betreft, die naar de korpsen zijn opgezonden, bij welke zij zijn ingelijfd, en die binnen vier maanden na hunne aflevering blijken voor den dienst ongeschikt te wezen, wordt daarvan, met opgave der gebreken, door den korpscommandant onverwijld aan den provinciale-adjutant in het gewest, waarvoor de milicien geloot heeft, kennis gegeven, die daarop terstond diens herkeuring bij Gedeputeerde Staten aanvraagt.

Tot lotelingen worden in dit opzicht ook gerekend de nummervwisselaars en de militieplichtigen, die krachtens art. 163 der militiewet, *zonder loting* voor den dienst zijn aangewezen. (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56 B, B. U., Aanh. 42*).

§ 824. De aanvraag om herkeuring van een milicien, op wien art. 116 der militiewet van toepassing is (*zie* § 820), geschiedt steeds door den provinciale-adjudant, onder overlegging van de geneeskundige verklaring, op grond waarvan de herkeuring wordt gevraagd.

In die aanvraag moeten worden vermeld de naam en de voornamen van dengene, wien de herkeuring geldt, zoomede de gemeente, waarvoor hij bij de militie is ingelijfd, en, betreft zij eenen loteling, het nummer, dat hem bij de loting is ten deel gevallen.

Te dien einde moeten de provinciale-adjudanten de noodige aantekeningen houden uit de extract-staten, model N°. 19, betreffende de miliciens, bedoeld in de eerste zinsnede van § 823, wordende alsdan door den chef van den militairen geneeskundigen dienst bij het garnizoen de geneeskundige verklaring toegezonden aan den provinciale-adjudant.

Voor de miliciens, bedoeld in de tweede zinsnede van § 823 — waaronder ook gerekend moeten worden te behooren degenen, die, naar de korpsen opgezonden bij welke zij zijn ingelijfd, ingevolge de dispositie van 24 Februari 1866, N°. 9 P (*zie* § 821), naar eene der daarbij bedoelde ziekeninrichtingen zijn overgebracht — moeten de vereischte opgaven in de kennisgeving betreffende de aanvraag om herkeuring aan den provinciale-adjudant worden verstrekt. Bij die kennisgeving wordt tevens gevoegd de geneeskundige verklaring, welke in dit geval door den chef van den militairen geneeskundigen dienst bij het garnizoen moet worden toegezonden aan den commandeerenden officier van het korps, waartoe de milicien behoort. (*M. B.* 31 *Aug.* 1876, n°. 71 P, *B. U.*, *Aank.* 85).

§ 825. Indien de loteling, in § 820 bedoeld, door Gedeputeerde Staten wordt afgekeurd, wordt hij uit den dienst ontslagen. (*Wet a. v.*, art. 117, *eerste lid*).

§ 826. De manschappen die bij de hervisitatie worden afgekeurd worden, uitgezonderd het geval in § 827 voorzien, *niet* naar de korpsen teruggezonden, maar onmiddellijk aan den provinciale-adjudant overgegeven, die hen naar hunne haardsteden doet vertrekken en zorg draagt dat zij bij hun korps uit den dienst worden ontslagen.

Dit ontslag zal eenvoudig bestaan in de afvoering van den

betrokken persoon in het stamboek, met aanteekening dat zulks is geschied, op grond dat hij, bij herkeuring voor Gedeputeerde Staten, ingevolge art. 116 der wet van 19 Augustus 1861, (*Staatsblad* N°. 72) voor den dienst is afgekeurd. (*M. B.* 7 Juni 1862, n°. 56B, *B. U.*, *Aank.* 42).

§ 827. Wordt een milicien krachtens art. 117 der militiewet afgekeurd ter zake van lichaamsgebreken, waaruit blijkt dat zij *door* den dienst zijn ontstaan, dan zal hij, op grond van art. 25b der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), tot pensioen worden voorgedragen, onder overlegging van een afschrift der geneeskundige verklaring, welke tot de aanvraag om herkeuring heeft gediend.

De bedoelde milicien zal dan, met afwijking in zooverre van het voorgeschrevene bij de dispositie van 7 Juni 1862, n°. 56B ad art. 117 der militiewet (*zie* § 826), niet eer uit den dienst worden ontslagen, dan nadat op de hem betreffende voordracht tot pensioen is beschikt. (*M. B.* 31 Aug. 1876, n°. 71P, *B. U.*, *Aank.* 85).

§ 828. De plaatsvervangers, die bij hunne aankomst bij het korps of later, zoomede de lotelingen, nummervwisselaars en zonder loting ingelijfd, die, hetzij later dan vier maanden na hunne aflevering, hetzij na bij herkeuring voor Gedeputeerde Staten te zijn goedgekeurd, desniettemin bij het korps voor den dienst ongeschikt worden bevonden, worden door den korpscommandant dadelijk tot ontslag uit den dienst voorgedragen. (*Voorschr. M. B.* 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 6, *R. M.* 574).

F. Van het blijvend gedeelte.

§ 829. Behalve de lichte, die voor het eerst dient, kan steeds een zevende van het geheele bedrag der vijf (*) lichten van de militie te land onder de wapenen worden gehouden of geroepen.

Dat zevende wordt samengesteld uit de manschappen:

1°. die krachtens art. 165 der militiewet zonder loting zijn ingelijfd en hun eerste dienstjaar hebben volbracht;

2°. die krachtens de artt. 171 en 173 dier wet zijn in dienst

(*) Tot 1 Mei 1895: der jongste vijf.

gesteld en hun eerste dienstjaar hebben volbracht, voor zooverre omtrent hen is beslist, dat zij gedurende twee of vijf jaren onder de wapenen zullen worden gehouden;

3°. die krachtens art. 177 van evengenoemde wet in dienst zijn gesteld en hun eerste dienstjaar hebben volbracht;

4°. die, na hun eerste dienstjaar te hebben volbracht, verlangen onder de wapenen te blijven of te worden geroepen. (*Militiewet, art. 123, B. U., Aanh. 1*).

§ 830. Is het in de vorige § bedoelde zevende deel niet op de daar bepaalde wijze voltallig te maken, dan wordt het in de hieronder volgende orde aangevuld:

1°. door de niet voor hunne broeders opgetreden plaatsvervangers, die hun eerste dienstjaar hebben volbracht;

2°. door de overige manschappen, die hun eerste dienstjaar hebben volbracht;

3°. door de niet voor hunne broeders opgetreden plaatsvervangers, die hun tweede dienstjaar hebben volbracht;

4°. door de overige manschappen, die hun tweede dienstjaar hebben volbracht.

Is slechts een deel van eene van deze soorten van manschappen ter aanvulling noodig, dan wordt dat deel aangewezen door loting, op de door den Koning te bepalen wijze te houden. (*a. v., art. 124*).

§ 831. De loting, vermeld in art. 124 der wet (§ 830) heeft elk jaar plaats:

bij de korpsen, waarbij de manschappen in het algemeen dadelijk tot de eerste oefening in werkelijken dienst zijn gesteld, tusschen den 15^{den} en den 20sten Juli;

bij de korpsen, waarbij die indienststelling later is geschied, twee maanden na het tijdstip, waarop de opkomst onder de wapenen was bepaald.

Elke van de in art. 124 der wet vermelde klassen loot afzonderlijk. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 61, B. U., Aanh. 42*).

§ 832. De loting geschiedt:

bij de infanterie voor elk bataljon afzonderlijk; bij de vesting-artillerie voor elke compagnie afzonderlijk;

bij de overige korpsen voor het geheele korps.

Zij wordt in het openbaar gehouden ten overstaan van den

commandant van het korps, of dien van het onderdeel waarvoor wordt geloot, in tegenwoordigheid van de daartoe door hem aan te wijzen officieren. (*a. v., art. 62*).

§ **833.** Van al de manschappen, die aan de loting behooren deel te nemen, wordt, voor elke klasse afzonderlijk, eene lotingslijst opgemaakt, ingericht overeenkomstig een bepaald model. De uitslag van de loting wordt op de lijst vermeld. (*a. v., art. 63*).

§ **834.** De loting geschiedt door middel van even zooveel lotingsbiljetten als het getal manschappen, in de loting begrepen, bedraagt.

Elk biljet vermeldt in duidelijke cijfers en in letters een nummer, te beginnen met N°. 1 en eindigende met het laatste nummer van het getal manschappen, dat voor elke klasse moet loten.

De biljetten worden geparafeerd door den commandant, ten overstaan van wien de loting geschiedt.

De commandant doet elk biljet oprollen en, op eenvormige wijze, in een koker of ring bevestigen; vervolgens doet hij de biljetten, na ze te hebben doen voortellen, in een daartoe geschikt voorwerp, schudt ze door elkander en herhaalt dit zoo dikwerf hij het noodig acht.

Het voorwerp, waaruit de trekking geschiedt, is geplaatst in het midden van eene tafel, zoo hoog dat het voor de omstanders zichtbaar is. De commandant plaatst zich aan de tafel recht tegenover en op den kortsten afstand van het voorwerp. Hij ziet nauwkeurig toe, dat daaruit door elken man slechts één lotingsbiljet worde genomen. (*a. v., art. 64*).

§ **835.** De commandant doet elk van de manschappen afroepen om te loten, naar de volgorde, waarin zij op de lotingslijst voorkomen.

Elke man trekt zelf zijn nummer.

Voor hem, die niet tegenwoordig is, wordt het nummer door den commandant getrokken.

Nadat elk nummer overluid is voorgelezen, wordt het lotingsbiljet aan hem, die het trok, teruggegeven.

Trekt de commandant een nummer voor eenen afwezige, dan wordt op de buitenzijde van het lotingsbiljet de naam van hem, voor wien het getrokken is, vermeld en deze vermelding door den commandant geparafeerd. Hij doet het biljet aan hem, voor wien het getrokken is, ter hand stellen. (*a. v., art. 65*).

§ 836. De aanwijzing voor het onder de wapenen te houden of te roepen gedeelte geschiedt naar volgorde van de getrokken nummers, te beginnen met het laagste. (*a. v., art. 66*).

§ 837. Het is aan de manschappen vergund, onderling van nummers te verwisselen, mits zij, wat de infanterie betreft, tot hetzelfde bataljon en wat de vesting-artillerie betreft, tot dezelfde compagnie behooren.

Binnen eene maand na den dag, waarop de loting plaats had, geven zij van die nummervwisseling kennis aan den commandant van het korps waarvoor is geloot. De commandant van het korps kan de nummervwisseling ook later toestaan.

Van de nummervwisseling wordt op de lotingslijst aantekening gedaan. (*a. v., art. 67*).

De commandeerende officieren der korpsen zijn gemachtigd om de nummervwisseling, in de eerste zinsnede dezer § bedoeld, toe te staan ook nà het tijdstip, in art. 67 van het K. B. van 8 Mei 1862, St.bl. n. 46, vermeld, voor zooveel die ruiling van nummers naar hunne meening met de belangen van den dienst is overeen te brengen. (*M. B. 27 Nov. 1884, n. 33, B. U. Aanb. 117*).

§ 838. Voor de nummervwisseling in de vorige paragraaf bedoeld behoort de minderjarige milicien, die van de bevoegdheid tot het onverplicht onder de wapenen komen of blijven, gebruik wenscht te maken, over te leggen een bewijs van toestemming van vader, voogd of moeder-voogdes. (*M. A. 30 Nov. 1881, n. 89, B. U., Aanb. 87*).

§ 839. Moeten verlofgangers worden opgeroepen om, krachtens de artt. 123 en 124 der wet (§§ 829 en 830) het één zevende van het geheele bedrag der militie te land, dat steeds onder de wapens kan wezen, aan te vullen, dan is op hen toepasselijk al hetgeen hierna in de §§ 962, 964—973 en 977—987 is medegedeeld ten aanzien van de miliciens-verlofgangers, die krachtens art. 125 der militiewet zijn opgeroepen om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, met dien verstande evenwel dat bij bedoelde oproeping van verlofgangers tot aanvulling van het blijvend gedeelte steeds moet worden in acht genomen, dat het bepaalde getal worde opgeroepen naar volgorde van de klassen, bij art. 124 der wet aangewezen, en van de nummers, vroeger door hen bij de loting voor het blijvend gedeelte

getrokken. (*Voorsch. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, artt. 27 en 34, R. M. 574*).

G. *Van het vrijwillig onder de wapenen komen of blijven.*

§ 840. Aan de bij de militie te land ingelijfden, die verlangen na volbrachten oefeningstijd minstens voor zes maanden onder de wapenen te blijven of te komen, zonder zich als vrijwilliger te verbinden, wordt zulks vergund. (*Militiewet, art. 126, B. U., Aanh. 1*).

§ 841. Er bestaat geen bedenking tegen, dat aan miliciens, die na krachtens art. 126 der militiewet zes maanden in werkelijken dienst te zijn geweest, onder de wapenen wenschen te blijven, wordt vergund, hun verblijf onder de wapenen te verlengen telkens met minstens ééne maand. Echter moeten zij zich vooraf verklaren omtrent den tijd gedurende welken zij onder de wapenen wenschen te blijven.

Het vrijwillig onder de wapenen *komen* ingevolge meerge-noemd wetsartikel kan den milicien-verlofganger in geen geval worden toegestaan voor minder dan zes maanden, al is hij reeds eens of meermalen krachtens dat wetsartikel in werkelijken dienst geweest. (*M. A. 6 Mei 1893, n°. 124, R. M. 357*).

§ 842. Naardien het opkomen in werkelijken dienst van manschappen der Nationale Militie, waartoe bij art. 126 der militiewet *vergunning* is verleend, niet is in het *belang van 's Rijks dienst*, maar alleen in dat van degenen, die daarvan gebruik maken, kunnen, te dier zake, van Rijkswegen geene reiskosten worden vergoed; weshalve dan ook zij, die van de voormelde vergunning willen gebruik maken, gehouden zijn, zich op *eigen kosten* naar de standplaatsen te begeven van de korpsen, waartoe zij behooren. (*M. A. 8 Juli 1862, n°. 41 B*).

§ 843. Door den minderjarigen milicien, die van de bevoegdheid tot het onverplicht onder de wapenen komen of blijven, in art. 126 der militiewet gegeven, gebruik wenscht te maken, behoort een bewijs van toestemming van vader, voogd of moeder-voogdes te worden overgelegd. (*M. A. 30 Nov. 1881, n°. 89, B. U., Aanh. 87*).

§ 844. Komt een verlofganger der militie te land overeen-komstig art. 126 der militiewet vrijwillig onder de wapenen,

dan wordt door den commandeerende-officier van het korps van zoodanige opkomst onmiddellijk en rechtstreeks kennis gegeven aan den burgemeester der gemeente, welke blijkens den verlofpas van den opgekomen milicien als diens laatste woonplaats moet worden aangemerkt. (*Voorschr. M. B. 29 September 1892, n°. 36, art. 45, R. M. 574.*)

H. Van het militiekader.

I. Van de militie-onderofficieren en -korporaals.

§ 845. Bij alle korpsen der Landmacht, welke gedeeltelijk uit de Nationale Militie zijn samengesteld, kunnen, boven het getal van de als vrijwilligers dienende korporaals en sergeanten of wachtmeesters, bij de organieke besluiten vastgesteld, per compagnie, per eskadron en per batterij, van elke lichter drie miliciens als korporaals en bovendien een milicien als sergeant of als wachtmeester worden aangesteld.

De programma's der vereischten, waaraan de miliciens moeten voldoen om voor eene aanstelling als korporaal en als sergeant of als wachtmeester in aanmerking te komen, worden door den Minister van Oorlog vastgesteld. (*K. B. 19 Aug. 1883, n°. 31, artt. 1 en 2, B. U., Aanh. 89.*)

Bedoelde programma's zijn vastgesteld bij *M. A. 8 Sept. 1883, n°. 49 (B. U., Aanh. 89), M. B. 12 Feb. 1887, n°. 45 (B. U., Aanh. 122), M. B. 10 Feb. 1888, n°. 23 (B. U. 123) en M. B. 10 Mei 1893, n°. 33, (R. M. 358).*

§ 846. De ingelijfdcn bij de militie te land, die in aanmerking komen om voor eenen graad te worden opgeleid, worden, zooveel mogelijk, bij elkander gehuisvest in de kazerne en kunnen desverkiezende, zoo daartoe maar eenigszins gelegenheid is, met elkander, met de aspiranten-onderofficieren of met de aspiranten-korporaals menage houden, mits zij, althans wanneer zij niet reeds vóór hunne inlijving aan een examen tot het verkrijgen der bedoelde voorrechten hebben voldaan, binnen eene maand na hunne aankomst bij het korps met goed gevolg een examen afleggen, volgens onderstaand programma: 1°. het schrijven van eene goed leesbare hand; 2°. de kennis van de gronden der spelling van de Nederlandsche taal, welke blijken moet uit een

te vervaardigen opstel; 3°. de vier hoofdbewerkingen der rekenkunde, met geheele getallen; 4°. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten; 5°. eenige bekendheid met de Vaderlandsche geschiedenis; 6°. voldoende kennis der aardrijkskunde van Nederland.

De bepaling van de wijze, waarop het examen zal worden gehouden, wordt aan den commandeerenden officier van het korps overgelaten. (*M. B.* 30 Dec. 1884, n°. 33, *B. U.*, *Aanh.* 117).

§ 847. Uit de militie wordt kader gevormd ten einde daardoor in het leger zelf ten allen tijde dadelijk over bruikbaar kader te kunnen beschikken, tot voorziening in mogelijk tekort aan vrijwillig dienende korporaa's en onderofficieren, en om, zoo in het belang van het leger als in dat der schutterijen, op min kostbare wijze geschikt personeel tot uitbreiding van de kaders te erlangen. (*K. B. a. v. Cons.*).

§ 848. Het militiekader dat bij de korpsen, welke gedeeltelijk uit de Nationale Militie zijn samengesteld, is aangesteld, zal voor zooveel het overcompleteet komt, in rang of graad worden overgeplaatst bij het depot dier korpsen en daarbij boven de sterkte worden gevoerd, terwijl het bij het Korps Torpedisten bij de compagnieën in rang of graad boven de sterkte zal worden gevoerd. (*K. B.* 12 April 1886, n°. 16).

§ 849. Met de bestemming van het militiekader dient rekening te worden gehouden bij de eerste aanstelling tot miliciens-korporaal.

§ 850. Zoodra er eene lichte van de militie tot eerste oefening in werkelijken dienst wordt gesteld, zal bij de compagnieën, eskadrons en batterijen een onderzoek worden ingesteld naar de herkomst van de miliciens, ten einde uit hunne vroegere maatschappelijke positie, hunne opleiding en den graad van genoten onderwijs, te kunnen afleiden, wie hunner vermoedelijk het meest geschikt zullen zijn om later in het militiekader te worden opgenomen en gezag te voeren. Aan de opleiding van deze moet al dadelijk de meeste zorg worden besteed.

Voorts zal een ieder, die met de vorming en eerste oefening der miliciens belast is, voortgaan hen oplettend waar te nemen, ten einde meer en meer diegenen te leeren kennen, die met vrucht eenen graad zouden kunnen bekleeden.

§ 851. De eigenlijke regeling der opleiding voor het militiekader is overgelaten aan de korpscommandanten.

§ 852. Men wachte zich er voor, den miliciens reeds bij den aanvang van zijnen oefeningstijd af te schrikken om zich te bekwamen voor eenen graad, door hem het hoofd te vermoeien met het doen van buiten leeren van de theorie der reglementen; in den beginne worde hij uitsluitend in practischen zin onderwezen. Daardoor wordt de miliciens allereerst bekwaam gemaakt het bevel te voeren aan den graad verbonden en komt zijne geschiktheid om als onderwijzer te kunnen optreden eerst in de tweede plaats in aanmerking. (*M. A.* 8 Sept. 1883, n°. 49, *B. U. Aanh.* 89).

§ 853. Miliciens mogen niet in een' graad worden aangesteld dan na te hebben overgelegd een bewijs van goed gedrag, gelijk, blijkens § 34 a, 2°, vereischt wordt voor het aangaan van eene verbintenis als vrijwilliger.

§ 854. De miliciens-korporaals en de miliciens-sergeanten mogen niet voor zoogenaamde speciale diensten worden bestemd, doch moeten de gewone diensten bij het korps verrichten. (*a. v.*).

§ 855. De miliciens-korporaals en de miliciens-sergeanten, die de geschiktheid bezitten, voor het bekleeden van die graden van de vrijwilligers gevorderd, kunnen, overeenkomstig het voorgeschrevene in art. 9 der militiewet, met behoud van hunnen graad worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij het korps waartoe zij behooren, indien daarbij in dien graad vacatures bestaan, welke niet kunnen worden aangevuld door bevordering van vrijwilligers; die vóór hen de bewijzen van geschiktheid voor het bekleeden van dien graad als vrijwilliger hebben geleverd.

Voor zooveel zij behooren tot de infanterie, de cavalerie, de veld- of de vesting-artillerie, kunnen zij, wanneer er geen vacature bestaat bij het regiment of het onderdeel waarbij zij zijn ingedeeld, ook in hunnen graad bij een ander regiment of onderdeel van hetzelfde wapen overgaan, eveneens met inachtneming van het bepaalde in de vorige zinsnede. (*M. A.* 8 Nov. 1886, n°. 31, *B. U. Aanh.* 121).

§ 856. De miliciens-korporaals en de miliciens-sergeanten behouden, bij vertrek met groot-verlof, het distinctief van hunnen graad en blijven in hunnen graad op de contrôles gevoerd.

Bij het aanleggen van de compagnies-administratieboeken moeten de beide eerste bladen van de contrôles, voor de miliciens be-

stemd, worden gebezigd tot het inschrijven van de korporaals-miliciens, van welke de aankomende soldij enz. in de monsterrollen bij de korporaals-vrijwilligers, doch volgende op deze, moet worden uitgetrokken. (*M. A.* 4 *Oct.* 1860, n°. 47B, 3°. en 5°).

§ 857. Behoudens het bepaalde in art. 25 van het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1825, n°. 97 (*B. U.* 53), staat het den commandeerenden officieren van de korpsen volkomen vrij om miliciens-plaatsvervangers, die daarvoor geschikt worden geoordeeld, in den onderofficiersgraad aan te stellen. Van zoodanige aanstelling behooren dus, overeenkomstig het aangehaalde artikel van evengemeld Koninklijk Besluit, uitgezonderd te blijven alleen de plaatsvervangers, die, vóór hun optreden als zoodanig, in den graad van onderofficier in het leger hadden gediend. (*M. A.* 23 *Mei* 1884, n°. 70).

II. *Van de miliciens-vestingtelegrafisten en van de miliciens-opzichters der genie.*

§ 858. De telegraafbeambten — telegrafisten, adassistenten en klerken — als militieplichtigen bij het korps genietroepen ingedeeld, worden, wanneer zij met duidelijk loopend schrift, zonder zinstorende fouten, Nederlandsch kunnen schrijven, daarbij opgeleid tot *vestingtelegrafist*. (*K. B.* 29 *Feb.* 1884, n°. 13, *art* 1, *B. U. Aanh.* 104).

Zoodra mogelijk nà hunne inlijving worden de hiergenoemde lotelingen door den commandeerenden officier van het korps genietroepen in de gelegenheid gesteld te doen blijken, of zij de gevorderde bedrevenheid in het schrijven der Nederlandsche taal bezitten. (*M. B.* 11 *Maart* 1884, n°. 66, *ad art.* 1, *B. U. Aanh.* 104).

§ 859. Nadat de militieplichtigen in § 858 bedoeld, zijn afgeëxerceerd, leggen zij proeven af omtrent hunne bedrevenheid in toesteldienst. Alsdan vangt hunne speciale opleiding als adspirant-vestingtelegrafist aan. (*K. B. a. v.*, *art.* 2).

De noodige regelen voor de wijze, waarop de hierbedoelde proef behoort te worden afgelegd, worden door evengenoemden commandeerenden officier vastgesteld. Deze chef maakt almede een programma op voor de speciale opleiding van adspirant-

vestingtelegrafisten. Zij worden alleen met de sabel gewapend en verrichten geen wachtdienst.

Aan hen wier bedrevenheid in toesteldienst bij het eerste onderzoek niet voldoende wordt geacht, kan nog vijf malen, telkens met tusschenruimte van eene maand, de gelegenheid worden gegeven tot het afleggen der in de eerste zinsnede dezer paragraaf bedoelde proeven. Diegenen hunner, welke aan geen proef omtrent bedrevenheid in toesteldienst hebben weten te voldoen, komen in den toestand van gewoon milicien. (*M. B. a. v., ad. art. 2.*)

§ 860. Bij gunstigen afloop der in § 859 bedoelde proef wordt hun de soldij volgens het bepaalde sub *d* van Tabel L^aP, behoorende bij het Koninklijk Besluit van 3 Februari 1883, n°. 11, alsmede het onderscheidingsteeken, voor veldtelegrafisten vastgesteld, toegekend. (*K. B. a. v., art. 3.*)

§ 861. Te beginnen met het tijdstip, waarop zij zes maanden in werkelijken dienst hebben doorgebracht, wordt een onderzoek ingesteld naar de bedrevenheid der adspirant-vestingtelegrafisten, die reeds met het onderscheidingsteeken zijn bedeed. Het programma voor dit onderzoek wordt door den Minister van Oorlog vastgesteld. (*a. v., art. 4.*)

§ 862. Het programma, in § 861 vermeld, is vastgesteld als volgt: 1°. Het behoorlijk kunnen onderhouden van kleeding en uitrusting; 2°. de kennis der plichten van den soldaat in het algemeen, bepaaldelijk zijner verplichtingen jegens meerderen en gelijken; 3°. De kennis van de verplichtingen en rechten van den soldaat, wanneer hij ingekwartierd is; 4°. De kennis van artikel 128 tot en met 145 der wet van den 19^{den} Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) betrekkelijk de Nationale Militie, voor zooveel die kennis voor den milicien noodig is; 5°. De kennis van het materieel bij den militairen telegraafdienst en van de meest voorkomende militaire termen; 6°. De kennis van het reglement op den telegraafdienst te velde, 2de gedeelte; 7°. De kennis van de voornaamste voorschriften van den rijkstelegraafdienst, voor zooverre deze op de militaire telegraphie toepasselijk zijn. (*M. B. a. v., ad. art. 4.*)

§ 863. Zij, die aan dit programma voldoen, worden onverwijld als vestingtelegrafist met verlof tot nadere oproeping huiswaarts gezonden, althans indien zij zich gedurende hunnen diensttijd goed hebben gedragen.

Dat verlof wordt veranderd in onbepaald verlof, zoodra zij, volgens de bepalingen, geldende voor de miliciens van de lichte en van het korps waartoe zij behooren, op onbepaald verlof recht verkrijgen. (*K. B. a. v., art. 5, gew. bij K. B. 26 Mei 1888, n°. 44, B. U. Aanh. 133*).

Voor hen, die de eerste maal niet aan dit programma voldoen, kan het onderzoek naar hunne bedrevenheid nog vijf malen, telkens met tusscheurruimte van eene maand, worden herhaald, immers voor zooverre zij intusschen niet nader mochten zijn geslaagd. (*M. B. a. v., ad art. 4*).

§ 864. Miliciens-vestingtelegrafisten moeten, zoolang zij in het genot van onbepaald verlof zijn, jaarlijks op de tijden en in den vorm, door den Minister van Oorlog te bepalen, het bewijs overleggen, dat zij als telegrafist werkzaam zijn. Zij worden in dat geval in gewone tijden slechts tot ééne herhalings-oefening van hoogstens 10 dagen onder de wapenen geroepen. Mocht hierbij blijken, dat hun voldoende bedrevenheid als militair telegrafist ontbreekt, dan vallen zij, evenals degenen, die niet als telegrafist werkzaam zijn gebleven, in de termen van de gewone herhalingsoefeningen. (*K. B. a. v., art. 6*).

Bedoeld bewijs bestaat in eene telken jare onder dagteekening van 1 Mei aan den commandeerenden officier van het korps genietroepen in te zenden schriftelijke verklaring van den chef, onder wien de verlofganger werkzaam is. Deze verklaring moet eene opgave bevatten dat en sedert hoelang de verlofganger bij den telegraafdienst in betrekking is.

De handteekening van bedoelden chef zal door het hoofd der gemeente, waar die chef gevestigd is, moeten zijn gelegaliseerd. (*M. B. a. v., ad art. 6*).

§ 865. Miliciens die bij hunne inlijving bij het korps genietroepen voldoen aan het daarvoor vastgesteld programma, worden tot *milicien-opzichter der genie opgeleid*. (*K. B. a. v., art. 7*).

§ 866. Naar gelang de in § 865 bedoelde miliciens voldoen aan de daarvoor vastgestelde programma's B en C, worden zij boven de formatie van het korps aangesteld tot milicien-korporaal en tot milicien-sergeant en genieten zij als zoodanig de soldijen van vrijwillig dienende militairen van hunnen graad bij het korps. (*a. v., art. 8*).

§ 867. Wanneer de zoeven bedoelde miliciens-sergeanten

voldaan hebben aan een onderzoek, dat het daarvoor vastgestelde programma D omvat, kunnen zij tot *milicien-opzichter der genie* bij het korps genietroepen worden aangesteld. (*a. v., art. 9*).

§ 868. Na als miliciens-opzichter der genie te zijn aangesteld, worden deze miliciens onverwijld met groot verlof huiswaarts gezonden. Zij worden in gewone tijden niet meer opgeroepen tot het bijwonen van herhalingsoefeningen. (*a. v., art. 10*).

De aspiranteu-opzichters der genie, die gedurende hunnen eerste-oefeningstijd niet hebben kunnen voldoen aan het programma D, worden op denzelfden tijd als de overige miliciens der lichting, waartoe zij behooren, in het genot van onbepaald verlof gesteld, tenzij zij mochten verlangen op grond van art. 126 der wet van 19 Augustus 1861 (*St.bl. n.º 72*) betrekkelijk de Nationale Militie, voor minstens zes maanden vrijwillig onder de wapenen te blijven.

Mochten zij in dat tijdsverloop tot miliciens-opzichter der genie worden aangesteld, dan moeten zij in elk geval tot na afloop van evengezegden termijn in werkelijken dienst vertoeven. (*M. B. a. v., ad art. 10*).

§ 869. De miliciens-opzichters der genie hebben den graad van sergeant-majoor, en genieten, wanneer zij zich in werkelijken dienst bevinden, de soldij, aan dien graad bij het korps genietroepen verbonden. (*K. B. a. v., art. 11*).

III. *Van de militie-luitenants.*

§ 870. Bij de korpsen en het dienstvak der Landmacht, in de volgende zinsnede vermeld, kunnen boven het organiek getal luitenants van het vaste korps officieren, een bepaald aantal militie-onderofficieren worden benoemd tot *militie-luitenant*.

Het aantal van de militie-luitenants mag niet meer bedragen dan: 20 bij de militaire administratie en bij elk van de regimenten der infanterie, 10 bij elk van de regimenten huzaren en van de vesting-artillerie, 16 bij elk van de regimenten der veld-artillerie en bij het korps genietroepen, 4 bij het korps rijdende artillerie, het korps pontonniers en het korps torpedisten. (*K. B. 14 Dec. 1883, n.º 36, artt. 1 en 2, B. U., Aanh. 96*).

§ 871. De militie-luitenants hebben den rang van tweede-luitenant, met dien verstande, dat zij steeds geacht zullen wor-

den jonger in rang te zijn dan de jongste tweede-luitenant van het vaste korps officieren der Landmacht bij het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren. (*a. v., art. 3*).

§ 872. De militie-luitenants blijven militieplichtig en dragen, gedurende den tijd, dat zij zich in werkelijken dienst bevinden, de uniform en de onderscheidingsteekenen, verbonden aan den rang van tweede-luitenant van het korps of dienstvak waartoe zij behooren, met dien verstande, dat bovendien aan iedere voorzijde van den kraag van kortejas, attilla of dolman, een laken patje wordt gedragen, zooals voor de plaatselijke-adjudanten is voorgeschreven. De kleur dezer patjes is die van de biezen van den pantalon, uitgezonderd voor de militie-luitenants, tot de militaire administratie behorende, voor welke de patjes van gelijke kleur moeten zijn als het laken van den pantalon. Met onbepaald verlof zijnde is hun het dragen der uniform en der onderscheidingsteekenen, bovenbedoeld, niet geoorloofd dan voor zooverre hun dit door den Koning wordt toegestaan.

De militie-luitenants ontvangen, na hunne benoeming tot dien rang, tegelijk met de eerste uitbetaling van hun traktement, als eene geldelijke tegemoetkoming in de bekostiging van hunne uniform, eene som in eens ten bedrage van *f* 120 bij de cavalerie en de bereden-artillerie en *f* 100 bij de overige wapens, korpsen of dienstvak.

Zij, die tot de bereden korpsen behooren zijn niet verplicht tot het aanschaffen en houden van dienstvaarden. (*a. v., art. 4*).

§ 873. De militie-luitenants genieten gedurende den tijd, dat zij zich in werkelijken dienst bevinden, een jaarlijksch traktement van *f* 900. (*a. v., art. 5*).

§ 874. De militie-luitenants worden door den Koning benoemd en ontslagen.

De benoeming der militie-luitenants geschiedt voor den tijd, dat de benoemde nog militieplichtig is en op voordracht van den Minister van Oorlog.

De militie-luitenant, wien ontslag wordt verleend, als bedoeld bij art. 27 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad n°. 128*), blijft militieplichtig. (*a. v., art. 6*).

§ 875. Om in aanmerking te kunnen komen voor eene benoeming tot militie-luitenant moet de militieplichtige Nederlander zijn, minstens vijftien maanden achtereenvolgend in werkelijken

dienst hebben doorgebracht en overigens voldoen aan de vereischten, omschreven in de bij Koninklijk Besluit van 14 December 1883, n°. 36 (*B. U., Aanb.* 96) behoorende programma's gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 10 December 1885, n°. 26 (*B. U., Aanb.* 117).

Vrijwilligers voor de militie, die te voren, hetzij bij de Landmacht, hetzij bij de militia, den rang van officier hebben bekleed, en dien rang op eervolle wijze hebben verloren, kunnen dadelijk na hunne inlijving voor eene benoeming tot militie-luitenant worden voorgedragen, mits zij de vereischten van bekwaamheid bezitten in de voorgaande zinsneden bedoeld.

Voor eene benoeming tot militie-luitenant kunnen niet in aanmerking komen de plaatsvervangers, die niet voor hunne broeders zijn opgetreden, en de nummervervisselaars. (*a. v., artt.* 7 en 8).

§ 876. Uit de programma's in de eerste zinsnede der vorige § bedoeld, blijkt, dat de opleiding der toekomstige militie-officieren zich in hoofdzaak op practisch terrein behoort te bewegen. Voor de diensten, van deze categorie van officieren te vorderen, staat practische geschiktheid om als peletonscommandant, bij de bereden-artillerie als sectiecommandant, op te treden of om de administratie bij een gemobiliseerd bataljon te voeren, op den voorgrond. Eene hooge mate van wetenschappelijke kennis is voor die officieren geen vereischte en de voor hunne vorming beschikbare tijd behoort dan ook voornamelijk te worden besteed om hen tot practisch bruikbare aanvoerders of administrateurs in den hierboven bedoelden zin op te leiden.

De termijnen, in de eerste zinsnede der vorige § en in het hoofd der programma's gesteld, schijnen voldoende om te beoordeelen of de aspirant-militie-officier de noodige fermiteit tot het voeren van gezag en de overige verlangde eigenschappen bezit.

Het behoeft echter nauwelijks te worden gezegd, dat die termijnen minimale dienstdagen aangeven; dat het dus slechts aan de meest uitstekende aspiranten zal gelukken, dadelijk na het verstrijken dier termijnen voor eene benoeming in aanmerking te komen en dat in den regel het gros der aspiranten daarvoor eerst na langeren tijd geschikt zal worden bevonden. (*M. A.* 22 Dec. 1883, n°. 4, *B. U., Aanb.* 96).

§ 877. De militie-luitenants zullen niet eer tot eene vrijwillige verbintenis, krachtens art. 9 der wet van 19 Augustus

1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, kunnen worden toegelaten, dan nadat zij als militie-luitenant zullen zijn ontslagen. (*K. B. a. v.*, art. 9).

§ 878. Betreffende de opleiding van militie-luitenants is bij M. A. dd. 22 April 1884, n°. 10, (*B. U.*, *Aank.* 108) een voorschrift vastgesteld.

§ 879. De voordrachten tot benoeming van militie-luitenants, welke als een gevolg van het daartoe ingesteld onderzoek aan den Minister van Oorlog behooren te worden gedaan, zullen steeds *zoo spoedig mogelijk* door de gewone tuschenkomst aan het Departement van Oorlog moeten worden ingezonden.

Daarbij zullen ten aanzien van den adspirant de navolgende stukken moeten worden overgelegd: 1°. het proces-verbaal van het onderzoek, met alle bescheiden, welke daarop betrekking hebben, aangevuld met de consideratiën en het advies van de bij de zaak betrokken autoriteiten; 2°. het bewijs van Nederlandschap van den voorgedragene; 3°. een extract uit het stamboek, hem betreffende.

§ 880. Het is de bedoeling van den Minister van Oorlog dat de adspiranten voor den rang van militie-luitenant, met uitzondering van die bij de militaire administratie, zooveel mogelijk aan alle oefeningen deelnemen. Hunne verdere diensten moeten zoodanig worden geregeld, dat zij niet aan de lessen worden onttrokken. Het zal daarom bij voorbeeld overweging verdienen, hen alleen op Zaterdagen of Zondagen wachtdiensten te laten verrichten. Ook kunnen zij geheel of gedeeltelijk van zulke diensten worden vrijgesteld, welke, naar het gevoelen van den commandeerenden officier van het korps, voor hunne verdere vorming weinig of geen nut opleveren.

De officieren, die met de opleiding der aanstaande militie-luitenants belast zijn, behooren hen nauwlettend gade te slaan, ook wat betreft hunne gedragingen buiten den dienst, ten einde ook op deze wijze den noodigen waarborg te verkrijgen, dat zij, tot gemelden rang benoemd, zich die onderscheiding waardig zullen betoonen.

Omgekeerd dienen welwillendheid en voorkomende behandeling, welke volstrekt de militaire vormen niet uitsluiten, hun van de zijde der officieren ten deel te vallen, opdat hunne positie tegenover degenen, die mogelijk later hunne minderen zullen zijn,

worde gereleveerd. (*M. A.* 22 *April* 1884, n°. 10, *B. U.*, *Aanh.* 108).

I. *Van het met verlof huiswaarts zenden van de ingelijfdcn bij de militie te land.*

§ 881. De bij de militie te land ingelijfdcn worden, wanneer zij niet meer krachtens de artt. 122, 123 en 124 der militiewet (§§ 803, 829 en 830) in werkelijken dienst behooren te blijven, met verlof huiswaarts gezonden. (*Militiewet*, art. 131, *B. U.*, *Aanh.* 1). (56) (*)

§ 882. De manschappen die in het tijdvak, bij art. 112 der militiewet (§ 748) vermeld, zijn afgeleverd en dadelijk bij hunne inlijving in werkelijken dienst zijn gesteld, of daarvoor eerst later zijn opgeroepen, worden, zoo zij niet in de termen vallen van de tweede zinsnede van art. 60 van het Koninklijk Besluit van 8 Mei 1862 (*St.bl.* n°. 46), [§ 804] na afloop van den tijd, voor eerste-oefening bepaald, of, indien zij voor het blijvend gedeelte zijn aangewezen, op daartoe door het Departement van Oorlog te geven bijzonderen last, met groot-verlof huiswaarts gezonden. (*Voorschr.* *M. B.* 19 *September* 1892, n°. 36, art. 18, *R. M.* 574).

§ 883. Voor de miliciens wier eerste-oefeningstijd op negen maanden, dan wel op één jaar is bepaald, en die in het tijdvak, bij art. 112 der militiewet vermeld, zijn ingelijfd en in dienst gesteld, wordt die oefeningstijd gerekend te zijn aangevangen op den 1sten der in gezegd artikel genoemde maand.

Alle overige miliciens worden, bijaldien zij niet voor het blijvend gedeelte zijn aangewezen, in het genot van groot-verlof gesteld bij het verstrijken van hunnen eerste-oefeningstijd gerekend van den datum, hetzij hunner inlijving, hetzij hunner indienststelling.

(56) De meening dat een milicien, die op het tijdstip, waarop hij in het genot van verlof gesteld of gepasporteerd zoude behooren te worden, zich in arrest bevindt krachtens art. 16 der Rechtspleging bij de Laedmacht, of wel eene disciplinaire straf ondergaat, op voorschreven tijdstip uit het arrest moet worden ontslagen of van het verdere gedeelte der hem opgelegde straf moet worden ontheven, ten einde met verlof of met paspoort te kunnen vertrekken, is niet juist. (*M. A.* 13 *Juli* 1883, n°. 33, *B. U.* 807).

(*) Zie ook de noot op § 787.

Is de dag, waarop bedoelde miliciens recht verkrijgen op groot-verlof, een Zondag of een algemeen erkende Christelijke feestdag, dan wordt dat verlof op den naastvoorgaanden werkdag verleend.

Voor de Israëlietische miliciens wordt het vertrek met groot-verlof zoo noodig nog zooveel vervroegd dat zij niet op een Zaterdag of op een hunner kerkelijke feestdagen hebben te reizen. (*Voorschr. a. v., art. 20*).

§ 884. De manschappen die jaarlijks vóór het tijdstip der loting voor het blijvend gedeelte bij de korpsen zijn ingelijfd, nemen aan de loting deel voor zoover zij niet behooren tot de klassen, bij art. 123 der militiewet (§ 829) vermeld.

Van manschappen die na den afloop der evenbedoelde loting worden ingelijfd, worden de niet voor broeders opgetreden plaatsvervangers, voor zooveel zij niet voor het blijvend gedeelte moeten worden bestemd, steeds gedurende een jaar onder de wapenen gehouden; terwijl de overigen, uitgezonderd immers de ingelijfden op wie art. 165, of het eerste gedeelte der tweede zinsnede van de artt. 171 en 173, de eerste zinsnede van art. 177, of de derde zinsnede van art. 178 der militiewet betrekking hebben, met groot-verlof huiswaarts worden gezonden zoodra zij den bepaalden oefeningstijd onder de wapenen hebben doorgebracht. (*Voorschr. a. v., art. 19*).

§ 885. Manschappen van de militie te land, die zich, tijdens zij bij hun korps tot eerste-oefening of voor het blijvend gedeelte, in werkelijken dienst zijn, aan misdrijven schuldig maken, vallende in de toepassing van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te Lande, en die, deswegens door eenen krijgsvolk tot detentie worden veroordeeld, of wel die, gedurende bovengemelden dienst, door den burgerlijken rechter tot gevangenisstraf worden veroordeeld, moeten, na het ondergaan van die detentie of gevangenisstraf, bij het korps zooveel langer onder de wapenen worden gehouden als zij aan den werkelijken dienst waartoe zij verplicht waren, onttrokken zijn geworden. (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56B, B. U., Aank. 42 en M. A. 3 Nov. 1886, n°. 66*).

§ 886. Wordt een milicien, tijdens hij voor eerste-oefening onder de wapenen is, bij het Algemeen Depot van Discipline gedetacheerd, dan zal hij na terugkomst bij het korps, nog in

werkelijken dienst worden gehouden gedurende den tijd, welke door die detachering aan den eerste-oefeningstijd is blijven ontbreken.

Heeft de detachering plaats, terwijl de miliciens voor het blijvend gedeelte onder de wapenen is, dan kan hij onmiddellijk na terugkomst bij het korps, in het genot van groot-verlof worden gesteld. (*Voorschr. M. B. 4 Aug. 1881, n°. 83, art. 11, B. U. 639*).

§ 887. Aan de miliciens moeten op den dag van hun vertrek met groot-verlof, of daags te voren, worden herinnerd de verplichtingen, welke op hen als verlofganger rusten en in hun zakboekje of op de keerzijde van den verlofpas zijn vermeld. Bij die gelegenheid moet hun tevens de goede zorg voor hunne kleeding en uitrusting nadrukkelijk worden aanbevolen.

Worden de miliciens, ook zij die voor herhalingsoefeningen onder de wapenen zijn geweest, herinnerd aan de verplichtingen, hun bij de artt. 133 en 134 der militiewet opgelegd, dan moet hun worden geraden, zich terstond na aankomst in de gemeente, waar zij zich metterwoon gaan vestigen of uiterlijk den volgenden dag in persoon aldaar ter secretarie te vervoegen, tot het voor gezien laten teekenen van hunnen verlofpas door den burgemeester. (*Voorsch. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 21, R. M. 574*).

In de zakboekjes der miliciens moet de staat, aanwijzende welke kleedingstukken bij vertrek met groot-verlof zijn medegenomen, nauwlettend worden ingevuld, opdat de militie-commissarissen bij het jaarlijksch onderzoek kunnen beoordeelen of de verlofgangers art. 140 der militiewet (§ 946) naleven. (*a. v., art. 22*).

§ 888. In de verlofpassen, aan miliciens uit te reiken, moet als de plaats waarheen zij zich begeven, de naam der gemeente worden ingevuld waar de man vóór zijne opkomst onder de wapenen woonde, tenzij hij verlangt zich in eene andere gemeente te vestigen, in welk geval de naam dezer laatste in den verlofpas behoort te worden gesteld.

Voor zooverre de gemeente, werwaarts de verlofganger vertrekt, eene andere is dan die waarvoor hij is opgetreden, zal ook de naam dezer laatste in den verlofpas behooren te worden vermeld. (*a. v., art. 23*).

Op den verlofpas, zoowel van den nummervervisselaar als van den plaatsvervanger, moeten ook vermeld worden de geslachtsnaam en voornamen van den loteling, voor wien hij is opgetreden, en op dien van den plaatsvervanger moet tevens ingevuld worden het lotingsnummer van den vervangen loteling, een en ander opdat de 6de en 7de kolom van het register der verlofgangers model n°. 26, voorgeschreven bij art. 75 van het Koninklijk Besluit van 8 Mei 1862, (*St.bl.* n°. 46), met behulp van den verlofpas naar behooren kunnen worden ingevuld. (*a. v.*, art. 24).

§ 889. Het zakboekje van den milicien bevat een viertal groot-verlofpassen, waarvan telkens bij vertrek met groot-verlof één in te vullen en te bekrachtigen; bij terugkomst wordt de vervallen verlofpas doorgehaald. (*V. R. A.*, ad art. 269, § 2, l).

De verlofpassen in de zakboekjes van miliciens, die met groot verlof vertrekken, kunnen *op last* worden geteekend door de bataljons-commandanten (infanterie), de afdeulings-commandanten (bereden-artillerie), de hoofdofficieren belast met het speciaal bevel over compagnieën of eskadrons (vesting-artillerie en cavalerie), alsmede door de commandanten van detachementen, uit een of meer compagnieën, batterijen of eskadrons bestaande. (*M. B.* 13 Feb. 1893, n°. 50, *R. M.* 85).

Voor het stellen der visa, voorgeschreven bij de artt. 133 en 134, tweede zinsnede, der militiewet bestaat gelegenheid aan den voet van elken verlofpas en op de daarop volgende bladzijde.

§ 890. Met uitzondering van die, bij § 897 bedoeld, worden de met groot-verlof naar hunne woonplaats (57) vertrekkende miliciens, die, — onverschillig tot welke provincie of tot welk korps zij behooren — in dezelfde richting moeten reizen, in detachement vereenigd, (*) teruggeleid tot zoodanig punt, als in het belang der goede orde noodig voorkomt. (**)

De onderscheidene in eene garnizoensplaats aanwezige commandeerende officieren van korpsen of korpsgedeelten, waarvan gelijk-

(57) Door *woonplaats* wordt hier verstaan de gemeente, waarin de miliciens binnenslands gevestigd zijn.

Zij, die, bij vertrek met verlof, niet naar hunne vroegere woonplaats, doch naar eene andere plaats wenschen te reizen, worden door de zorg van de korpsen naar deze laatste plaats gedirigeerd, (*V. R. A.*, ad art. 29, § 16).

(*) Zie de noot 46 op § 790.

(**) Zie de noot 34 op § 768.

tijdig miliciens met groot-verlof vertrekken, verstaan zich onderling omtrent het samenstellen van de detachementen.

De marschorder wordt uitgevaardigd en de marschroute aangewezen door den commandeerenden officier van het korps of korpsgedeelte, of — zoo miliciens van meer dan een korps bij het detachement zijn ingedeeld — door den oudst of hoogst in rang zijnden commandeerenden officier. In de opgaven, dienaangaande aan de provinciale-adjudanten te doen, moet melding worden gemaakt van de verminderingen, welke de sterkte gedurende den marsch, ten gevolge van het door miliciens onderweg verlaten van het detachement, zal ondergaan.

Ongeacht het korps of wapen, waartoe de miliciens behooren, genieten deze, over de dagen van den marsch vóór dien van het verlaten van het detachement (*Zie de §§ 892—894*) de soldij tot de bedragen, voor de verschillende graden bij het wapen der infanterie, zonder eenige verhooging, vastgesteld. (*V. R. A., ad art. 29, § 6*).

§ 891. De commandant van het detachement ontvangt staten in tweevoud, *model n°. 37*, op te maken door de commandeerende officieren, bedoeld bij de tweede zinsnede van § 890.

Deze staten worden, overeenkomstig de aanwijzingen op het model, ingevuld door de zorg van gemelde commandeerende officieren en door die van den detachementscommandant (*a. v., § 27*).

§ 892. De miliciens, in detachement vereenigd reizende, wier woonplaats, naar de richting der marschroute, is gelegen aan deze zijde van de plaats, voor de ontbinding van het detachement aangewezen, verlaten het detachement:

- a. zoo de woonplaats op de marschroute ligt, bij aankomst in die plaats;
- b. zoo de woonplaats buiten die route ligt, op het punt dier route, daartoe door den commandeerenden officier, bedoeld bij de tweede zinsnede van § 890, het meest geschikt geacht; daarbij wordt als regel aangenomen, dat zij, die recht hebben op vervoer voor Rijks rekening, worden vervoerd tot het station of de aanlegplaats, het meest nabij de plaats gelegen werwaarts de miliciens zich begeven. (*a. v., § 8*).

§ 893. Wordt het detachement vóór de aankomst in de plaats, voor de ontbinding aangewezen, gehuisvest en gevoed, dan verlaten de miliciens, wier woonplaats 30 kilometer of minder ver-

wijderd is van de plaats waar nachtkwartier wordt gehouden, het detachement vóór dat dit den marsch voortzet, en wel:

- a. zij, die dit wenschen, dadelijk na aankomst in het nachtkwartier;
- b. de overigen dadelijk na gehouden nachtkwartier. (*a. v.*, § 9).

§ 894. Bij aankomst in de plaats, voor de ontbinding van het detachement aangewezen, verlaten de miliciens, die in die plaats te huis behooren, het detachement.

Met de overigen wordt gehandeld, als volgt:

- a. komt het detachement met middelen van versneld vervoer aan ten 12 ure op den middag of vroeger, dan worden zij onverwijld naar hunne woonplaatsen gezonden;
- b. komt het detachement met middelen van versneld vervoer na 12 uur op den middag aan, of is — ongeacht het uur van aankomst — de marsch zonder middelen van versneld vervoer afgelegd, dan worden zij, die dit wenschen, op den dag van aankomst bij de ingezetenen gehuisvest en gevoed. Met hen, die geene huisvesting en voeding verlangen, wordt gehandeld als bij *a* omschreven. (*a. v.*, § 10).

§ 895. Aan ieder milicien, die het detachement verlaat, wordt door de zorg van den hoofdgeleider een daggeld verstrekt van 50 cts. zonder meer, ongeacht het korps of wapen, waartoe hij behoort, of den graad, dien hij bekleedt.

Bovendien worden hem, zoo noodig, bewijzen voor verder vervoer afgegeven, en wel:

- a. zoo hij het detachement dadelijk na gehouden nachtkwartier verlaat, ingeval de afstand meer dan 30 kilometer bedraagt, en
- b. zoo hij op den dag, dat hij het detachement verlaat, den dagmarsch reeds geheel of ten deele heeft medegemaakt, en de nog af te leggen afstand meer dan 15 kilometer bedraagt.

De bewijzen van vervoer en, zoo noodig, de passagebiljetten voor de miliciens en, tijdens de terugreis, voor de geleiders, worden opgemaakt door de zorg van de commandeerende officieren, bedoeld bij de tweede zinsnede van § 890, en aan den commandant van het detachement medegegeven. In gemelde bewijzen wordt, in het geval bedoeld onder *b* dezer §, omschreven: *Heeft den dagmarsch van* (benaming der plaats) *af medegemaakt.* (*a. v.*, § 11).

§ 896. Bij terugkomst bij het korps steit de detachementscommandant een exemplaar van den staat of van de staten, be-

doeld bij § 891 ter hand aan den commandant van het korps op korpsgedeelte, waartoe hij behoort, door wiens zorg — indien manschappen van andere korpsen in het detachement zijn begrepen geweest — de staten, die korpsen betreffende, aan de betrokken commandanten worden toegezonden.

Het andere exemplaar strekt als bewijs tot verrekening van het betaalde op de wijze, bepaald bij de slotzinsnede van § 790. (*a. v.*, § 12).

§ 897. De navermelde miliciens worden rechtsteeks naar hunne woonplaats gezonden, en dus niet bij een detachement, als bedoeld bij § 890, ingedeeld:

- a. zij, die in de garnizoensplaats te huis behooren, of wier woonplaats 30 kilometer of minder van de garnizoensplaats verwijderd is;
- b. zij, die — ongeacht den af te leggen afstand — den wensch te kennen geven, om afzonderlijk voor eigen rekening naar hunne woonplaatsen te reizen, indien tegen de inwilliging daarvan geen bezwaar bestaat;
- c. zij, wier woonplaats meer dan 30 kilometer van hun garnizoen verwijderd is, doch: 1°. die door met een detachement te reizen, niet op den dag, waarop zij dit *onderweg* zouden moeten verlaten, hunne woonplaats kunnen bereiken; 2°. die, omdat zij, door met een detachement te reizen, een min of meer grooten omweg zouden moeten maken.

De in deze bedoelde miliciens hebben voor den dag van vertrek recht op de gewone soldij; alleen die, onder *c* bedoeld, bovendien op het gewone twee-derden daggeld en, zoo noodig, op vervoer voor Rijks rekening. (*a. v.*, § 13).

§ 898. In de verantwoordingstukken der compagnieën wordt bij de vermelding van het verlof, voor zooveel noodig, omschreven, naar welke plaats de miliciens zijn vertrokken, of dit in detachement of afzonderlijk is geschied, en bij die, onder *b* van § 897 bedoeld, dat hun is vergund voor eigen rekening naar hunne woonplaats te reizen. (*a. v.*, § 14).

§ 899. Op de verlofpassen wordt door den burgemeester aantekening gedaan van de betaalde daggelden en van de verstrekte vervoerbewijzen.

Tot het bekomen van inkwartiering moet de verlofpass worden vertoond. (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 22, R. M. 328.*)

§ 900. Van het zenden met groot-verlof krachtens art. 131 (§ 881) der wet van ingelijfdcn bij de militie te land, zoodmede van het uit den dienst geraken, het overplaatsen bij een ander korps of het overlijden, gedurende den tijd dat zij zich onder de wapenen bevinden, wordt door de commandeerende officieren der korpsen maandelijks kennis gegeven aan den Commissaris der Koningin in de provincie en door dezen aan de burgemeesters der gemeenten, voor welke die manschappen bij de militie zijn ingelijfd. (*K. B.* 8 *Mei* 1862, *St.bl.* n°. 46, *art.* 76, *B. U.*, *Aanh.* 42).

Ingevolge het bepaalde in de vorige zinsnede vermeld, zenden de commandanten der korpsen op den 1sten van elke maand, ten aanzien van de tot het korps behoorende manschappen der militie, waaronder echter niet zijn begrepen diegenen, welke daarbij eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, aan de Commissarissen der Koningin, wien het aangaat, eenen staat van de mutatiën, welke er in de afgelopen maand, met die manschappen hebben plaats gehad, wat betreft: vertrek van het korps met onbepaald verlof; het op de een of andere wijze uit den dienst geraken, waaronder ook moet worden begrepen de afvoering als deserteur van een milicien; overplaatsing bij andere korpsen; ontslag of overlijden tijdens zij zich bij het korps onder de wapenen bevinden.

Deze mutatiënstaat moet worden ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model litt. aa. In dien staat moet in de kolom „Aanmerkingen” aantekening geschieden van de gemeente in welke de verlofganger opgeeft zich te zullen gaan vestigen, bijaldien deze eene andere is dan die, waarvoor hij is opgetreden. (*M. B.* 7 *Juni* 1862, n°. 56B, *B. U.*, *Aanh.* 42; *M. A.* 14 *Mei* 1884, n°. 58, *B. U.* *Aanh.* 114 en *Voorschr. M. B.* 19 *Sept.* 1892, n°. 36, *art.* 25, *R. M.* 574).

§ 901. De commandeerende-officiëren der korpsen, gedeeltelijk uit militie samengesteld, doen jaarlijks tusschen 20 en 25 Mei staten (58) opmaken, bevattende opgaven betreffende de woon-

(58) Bedoelde staten zijn bestemd om met de gelijksoortige opgaven betreffende de zeemiliciens welke door tusschenkomst van het departement van Marine worden verstrekt, dezerzijds te worden toegezonden aan de Permanente Militaire Spoorweg-Commissie, en door die Commissie voor zooveel noodig ter beschikking te worden gesteld van den chef van den Generalen Staf. (*M. B.* 24 *Juni* 1893, n°. 125, *R. M.* 544).

plaatsen van de verlofgangers waaronder ook te begrijpen zijn de manschappen van de bereiden korpsen die bij de inlijving tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden.

Bedoelde staten worden ingericht overeenkomstig de daartoe door den chef van den generalen staf aan de korpsen te verstrekken aanwijzingen en worden door de korpsen uiterlijk 25 Mei aan het Departement van Oorlog gezonden. (*a. v. artt. 39 en 40 en M. B. 24 Juni 1893, n°. 125, R. M. 544*).

K. *Van de kleeding en van het opleggen der goederen van de miliciens-verlofgangers.*

§ 902. De Minister van Oorlog bepaalt het getal der voorwerpen, van kleeding en uitrusting van elke soort, waarvan ieder onderofficier en soldaat moet zijn voorzien, de prijzen, waartegen de nieuwe voorwerpen aan hen worden verstrekt en de prijzen, die voor herstellingen aan die voorwerpen kunnen betaald worden. (*R. A., art. 66*).

§ 903. De miliciens worden niet gekleed dan na een nauwkeurig geneeskundig onderzoek te hebben ondergaan. (*Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, R. M. 574*).

§ 904. Aan de miliciens, die dadelijk na hunne komst bij het korps voor den dienst ongeschikt worden geoordeeld, wordt slechts de hoogst noodige kleeding verstrekt. (*a. v., art. 8*).

§ 905. Bij vertrek met groot-verlof van een' milicien wordt — behoudens het bepaalde bij § 906 hierna — met zijne kleeding- en uitrustingstukken gehandeld als volgt:

a. aan hem worden medegegeven:

de laken pantalon of rijbroek, het mouwvest of stalbuis, de kwartier- of stalmuts, de schoenen of de laarzen met sporen, de spoorfoedraals, één hemd, één onderbroek, één paar sokken, de halsdas, het naaizakje, de klee- en de schoen- of laarzenborstel, de was- of vetdoos, de haarkam, het zakboekje, de klee-klopper, de knoopenschaar, de broekdraagbanden, de poetszak en de linnenzak voor verlofgangers of één mondzak.

b. tegen schatting der waarde worden in de magazijnen ingeleverd:

bij de grenadiers en jagers, de infanterie, de vesting-artillerie, de pontonniers, de torpedisten en de genietroepen: de kortejas met

halssnoer en schouderpassanten; deze voorwerpen worden bij terugkomst onder de wapenen niet weder aan den milicien verstrekt, tenzij daarvoor bijzondere machtiging wordt gegeven;

bij de cavalerie en de rijdende artillerie: de kolbak met toebehooren; de milicien wordt bij terugkomst onder de wapenen weder dadelijk daarvan voorzien; met uitzondering van de miliciens, afkomstig van de cavalerie, ridders van voertuigen bij onbereden korpsen. Mocht voor deze laatsten — met het oog op de door dezen te verrichten diensten — in oorlogstijd, verstreking van kolbakken bepaald noodzakelijk worden geacht, dan kunnen hun die — doch niet dan op machtiging van den M. v. O. — zoodra zich de gelegenheid daartoe voordoet, uit den voor de cavalerie te veel aanwezigen voorraad worden uitgereikt. (*V. R. A.*, *ad art.* 257, § 2, *M. B.* 7 Jan. 1883, n°. 82, en *M. B.* 11 Feb. 1892, n°. 42, *R. M.* 42).

§ 906. Heerscht bij het met groot-verlof zenden van miliciens strenge koude, dan kan, zoo de commandeerende officier van het korps of korpsgedeelte ter plaatse dit noodig oordeelt, aan hen, die dit verlangen, de kapot-, mantel- of overjas worden medegegeven. In dit geval wordt aan de miliciens gelast, dat kleedingstuk, dadelijk bij aankomst in hunne gemeente, ter beschikking te stellen van den burgemeester, om door diens zorg te worden teruggezonden aan den commandeerenden officier voornoemd. De burgemeesters zijn uitgenoodigd, tot die terugzending hunne tusschenkomst te verlenen, en daarvan, onder opgave van de namen der miliciens, aan den commandeerenden officier voornoemd mededeeling te doen.

Met het opzenden der goederen, bedoeld in de uitzonderingen, bij het slot van § 905 vermeld, moet, voor zooveel noodig, gewacht worden totdat de hierbedoelde goederen zijn terug ontvangen. (*a. v.*, § 4).

De bovenbedoelde militaire kleeding- en uitrustingsstukken kunnen ongefrankeerd worden verzonden door de gewone midelen van vervoer. De kosten op de verzending vallende, worden door de administratie der korpsen betaald en verrekend. (*M. v. B. Z.* 4 Mei 1871, n°. 152). (59)

(59) Wordt door burgemeesters van de brievenpost gebruik gemaakt tot portvrije verzending van militaire kleedingstukken aan de magazijnen en depots van kleeding, dan wordt daardoor in strijd gehandeld met de bedoe-

§ 907. Het opleggen van de goederen, niet onder *a* en *b* van § 905 bedoeld, heeft plaats in daartoe geschikte lokalen, bij voorkeur in de kazerne. Daarbij wordt, zooveel doenlijk, het navolgende in acht genomen:

a. de laken kleedingstukken en het hoofdtooisel worden, elk stuk afzonderlijk, doch voor elk man bijeen, aan rekken gehangen; daarbij worden gevoegd het linnengoed en de verdere voorwerpen, te zamen geborgen in de linnen handdoeken;

b. aan elk laken kleedingstuk, aan het hoofdtooisel en aan elk pakje linnengoed wordt een kaartje gehecht, houdende aanwijzing van den naam en het wapennummer van den belanghebbende en van het bataljon en de compagnie, waartoe hij behoort. (*V. R. A., a. v., § 5*).

§ 908. De goederen worden vóór de oplegging behoorlijk gereinigd en, zoo zij dit behoeven, hersteld. Voor zooveel dit bepaald noodig is, worden de schako's van nieuwe voering voorzien.

In het algemeen moeten de goederen zich bij de oplegging in zoodanig bruikbaren staat bevinden, dat ze — buitengewone omstandigheden uitgezonderd — na weder in gebruik te zijn gesteld, nog gedurende drie maanden kunnen worden gedragen, zonder dat herstellingen van eenig belang daaraan noodig zijn. Daarbij moet evenwel steeds gepaste zuinigheid in acht genomen worden. (*a. v., § 6*).

§ 909. De bewaring wordt opgedragen aan een luitenant-kwartiermeester van het bataljon of van het gedeelte van het korps, op de plaats aanwezig, of — zoo geen luitenant-kwartiermeester aanwezig is — aan een ander officier.

De officier, met de bewaring belast, ontvaagt, bij elke opleg-

ling der wet van 22 Juli 1870, (*St. bl. n°. 138*), art. 30, en van het Koninklijk Besluit van 7 November 1876, (*St. bl. n°. 142*), art. 2. Portvrijdom is enkel voor brieven en stukken — waaronder zijn te verstaan geschreven en gedrukte stukken, bescheiden, kaarten en teekeningen — toegestaan, zoodat alle andere voorwerpen strikt genomen zijn uitgesloten. Dit behoeft echter niet te beletten, dat voorwerpen, die, als zij behoorlijk zijn ingepakt, voor de verzending per post niet meer hinder of last geven dan pakketten met stukken of kokers en rollen met kaarten en teekeningen, ter verzending kunnen worden toegelaten; doch daaronder zijn nooit te begrijpen militaire kleedingstukken of dergelijke, die uit kunnen aard voor verzending met de brievenpost niet in aanmerking komen. (*M. v. B. Z. 19 Jan. 1891, n°. 134*).

ging, van den compagniescommandant een' staat in tweevoud, aanwijzende de op te leggen kleeding- en uitrustingsstukken, opgemaakt volgens het daarvoor bepaald model.

Een exemplaar van den staat wordt door gemelden officier voor ontvangst geteekend en aan den commandant der compagnie teruggegeven.

De goederen welke, volgens het bepaalde bij de §§ 912—916 hierna, aan den commandant der compagnie worden teruggegeven, worden op de staten doorgehaald, en de commandant stelt — ten bewijze van de terugontvangst — zijne handteekening in de laatste kolom. (*a. v.*, § 7, en *M. B.*, *a. v.*).

De werkzaamheden, bij deze § en bij § 910 opgedragen aan den kwartiermeester of een ander officier, worden voor de goederen van de torpedisten verricht op de wijze, daartoe door den inspecteur der artillerie aan te geven.

§ 910. De officier, in § 909 bedoeld, is verantwoordelijk voor de goede bewaring der opgelegde goederen. Deze worden minstens eens in de 14 dagen gelucht en, zoo noodig, uitgeklopt en gereinigd, tot welk einde de vereischte manschappen ter zijner beschikking worden gesteld. (*a. v.*, § 8).

§ 911. De commandant van het bataljon, de hoofdofficier, met het bevel over het gedeelte van het korps belast, of de commandant van het detachement houdt nauwkeurig toezicht over de opgelegde goederen en zendt op den 1sten van elke maand aan den commandant van het korps een rapport van zijne bevinding dienaangaande. (*a. v.*, § 9).

§ 912. Wordt een milicien, in zijne positie als zoodanig, overgeplaatst bij een ander korps, dan worden de van hem opgelegde goederen onverwijld naar dat korps gezonden en daarbij opgelegd. (*a. v.*, § 10).

§ 913. Gaat een milicien met eene vrijwillige verbintenis over bij een der korpsen van het leger, dan worden de van hem opgelegde goederen — voor zooveel deze overeenkomen met de modellen, in gebruik bij het korps, waarbij de overgang plaats heeft — gezonden aan den commandeerenden officier van het korps of korpsgedeelte ter plaatse, waar de belanghebbende als vrijwilliger verblijf houdt, en — door tusschenkomst van den commandant der compagnie — aan hem uitgereikt. Kleedingstukken, welke hem niet meer passen, worden ingeleverd bij laatstbedoeld korps.

De goederen, welke niet overeenkomen met de bedoelde modellen, zoomede al de opgelegde goederen van een' milicien, die met eene vrijwillige verbintenis overgaat bij het Korps Mariniers, de Zeemacht of de Koloniale troepen, worden aan den commandant der compagnie teruggegeven, en in de magazijnen ingeleverd. (*a. v.*, § 11).

§ 914. Komt een milicien onder de wapenen terug dan worden diens opgelegde goederen — door tusschenkomst van den commandant der compagnie — aan hem teruggegeven.

Kleedingstukken, welke niet meer passen, worden tegen schatting in de magazijnen ingeleverd en door andere — in vredes-tijd zooveel mogelijk gedragene — vervangen. (*a. v.*, § 12).

§ 915. De opgelegde goederen van een' milicien, die vóór het eindigen van zijnen militiediensttijd ontslag uit den dienst bekomt, overleden is of op andere wijze uit den dienst geraakt, worden aan den commandant van de compagnie teruggegeven, en door diens zorg in de magazijnen ingeleverd. (*a. v.*, § 13).

§ 916. Bij het paspoorteren van eene lichting wordt gehandeld, zooals bij § 915 is bepaald. Met het schatten van de goederen en het afsluiten van de rekeningen wordt tijdig, doch niet voor 1 April begonnen. Een en ander moet echter tot stand gebracht zijn op het tijdstip, waarop de paspoorten aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën worden gezonden. De goederen worden, door de zorg van de compagnieën van inleveringsbriefjes, model n°. 59, voorzien, doch blijven op de wijze bij § 907 bedoeld, opgelegd tot het tijdstip van paspoortering der lichting. Onmiddellijk na die paspoortering worden ze in de magazijnen ingeleverd. (*a. v.*, § 14 *en M. B.*, *a. v.*).

§ 917. Wat betreft de aan miliciens, afkomstig van de cavalerie, ridders van voertuigen bij onbereiden korpsen toebehoorende goederen, waarvan de modellen niet overeenkomen met die van het korps waarbij ze zijn opgelegd, wordt gehandeld als volgt:

a. De goederen worden omstreeks 1 April, door de zorg van de compagnieën, voorzien van inleveringsbriefjes, model n°. 59, geheel ingevuld, uitgezonderd de waarde der goederen en de onderteekening.

b. Van de goederen wordt door den officier, bedoeld bij § 909, een staat in tweevoud opgemaakt, bevattende voor ieder man, de aanwijzing van de soort der goederen, mitsgaders van

korps, bataljon, compagnie en wapennummer, — en eene blanco-kolom, tot invulling van de te schatten waarde.

De goederen worden, vergezeld van dien staat, ter schatting overgebracht in het magazijn ter plaatse, indien aldaar — of gezonden naar dat in de meest nabijgelegen plaats, alwaar — cavalerie garnizoen houdt, waarvan de uitmonstering der kleeding van gelijke kleur is als de te schatten goederen.

c. De schatting geschiedt door een eskadronscommandant in de plaats onder *b* bedoeld, waartoe door den toeziende-chef van het magazijn, in overleg met den commandeerenden officier van het cavaleriekorps of korpsgedeelte, de noodige maatregelen worden getroffen.

d. Na de schatting wordt de waarde ingevuld op de inleveringsbriefjes en worden deze door den eskadronscommandant, die de schatting heeft verricht, namens den compagniescommandant bekrachtigd.

e. In den staat, onder *b* bedoeld, wordt door de zorg van den toeziende-chef, de geschatte waarde ingevuld; één exemplaar blijft onder zijne berusting, en het andere wordt aan den commandant van het betrokken korps of korpsgedeelte gezonden, om de waarde in de rekeningen te kunnen doen inschrijven.

f. De goederen blijven — voor ieder man afzonderlijk — bijeengevoegd, in het magazijn, onder *b* bedoeld, *opgelegd*, tot het tijdstip van paspoorteering der lichting. Op dat tijdstip worden ze in het magazijn ingeleverd.

Mocht echter, naar het oordeel van den betrokken korpscommandant de aanwezigheid der goederen ter plaatse, waar de miliciens moeten opkomen, wenschelijk zijn dan worden de goederen onverwijld derwaarts teruggezonden, en zoo noodig, na paspoorteering der lichting, weder naar het onder *b* bedoelde garnizoensmagazijn overgebracht. (*M. B.* 7 Jan. 1889, n°. 82).

§ 918. De kosten, vallende op de verzending van de goederen, bedoeld bij §§ 906 en 913 en op het reinigen en herstellen der goederen, bedoeld bij § 908, komen ten laste van de uitrusting- en reserverekening der belanghebbenden; die vallende op de verzendingen, onder *b* en *f* van § 917 bedoeld ten laste van het Rijk. (*a. v.*, § 15, en *M. B.*, *a. v.*).

§ 919. De kleeding en uitrusting van elk man, die onder de wapenen is, moet — voor zooverre die bij mobilisatie niet

wordt achtergelaten — zich steeds in zoodanigen toestand van bruikbaarheid bevinden, dat hij behoorlijk gekleed daarmede te velde kan trekken, zonder dat het te voorzien is, dat in de eerste weken van eene eventueele mobilisatie, vernieuwing of belangrijke herstelling zal noodig zijn. (*M. B. 6 Feb. 1890, n°. 92, § 1, B. U. 1089*). (*)

§ 920. Dezelfde eisch van bruikbaarheid moet worden gesteld aan de kleeding en uitrusting van hen, die zich met groot-verlof bevinden, in verband waarmede moet worden gehandeld, als volgt:

a. Is een kleeding- of uitrustingstuk, bij vertrek van den man met groot-verlof, hetzij na eerste-oefening of na het bijwonen van herhalingsoefeningen nog bruikbaar, doch niet meer geschikt, voor den dienst te velde, dan wordt een nieuw of wel een nog zeer goed gedragen stuk op rekening verstrekt. Dit geldt evenwel niet voor het schoeisel, dat zich echter bij vertrek met groot-verlof in bruikbaren staat moet bevinden.

b. De kleeding- en uitrustingstukken, welke volgens punt *a* door andere vervangen zijn, worden na schatting al dan niet met waarde ingeleverd, met uitzondering van: de lakensche pantalone, de rijbroeken, de mouwvesten of stalbuizen en de kwartier- of stalmutsen, welke in het bezit blijven van den man.

c. Worden de lakensche kleedingstukken, in het slot van punt *b* genoemd, bij vertrek van den man met groot-verlof vervangen, dan wordt het ontvangen nieuw of nog zeer goed gedragen stuk opgelegd bij de gedeponeerde kleeding, en het oude aan den man medegegeven. Bij terugkomst onder de wapenen voor oefeningen wordt het gedeponeerde stuk niet uitgereikt dan bij hooge noodzakelijkheid.

d. Het reinigen der goederen, bedoeld bij § 6, ad artikel 257, van de „Voorschriften tot uitvoering van het Reglement van Administratie” (*zie* § 908), moet met de meeste zorg geschieden. Kan dit tot bereiking van het doel leiden, dan kunnen, zoowel

(*) Opdat elk onderofficier en soldaat steeds — zooveel eenigszins mogelijk — voorzien zij van kleeding en uitrusting, in zoodanigen behoorlijken staat, dat hij daarmede te velde kan trekken, en tevens om de voorraden in de garnizoensmagazijnen van kleeding te regelen, is met wijziging in zoverre van de deswege bestaande voorschriften bepaald, wat in de §§ 919—926 is opgenomen.

de reeds gedeponeerde als de in het vervolg te deponeren lakensche kleedingstukken — zoo daartoe gelegenheid bestaat en de kosten niet te hoog zijn — voor Rijks rekening worden uitgestoomd; ten deze handelen de commandeerende officieren der korpsen in overleg met de toezienende-chefs over de garnizoensmagazijnen, die volgens het gestelde hierna bij § 926, den voorraad met waarde opgelegde gedragen lakensche kleedingstukken eveneens op die wijze kunnen doen reinigen.

e. Bij vertrek met groot-verlof — zowel na eerste opkomst als na terugkomst onder de wapenen — moet steeds gezorgd worden, dat de te deponeren goederen, overeenkomstig het voorafgaande, zich in goed bruikbaren toestand bevinden, niet alleen, maar ook goed passen. Zoo noodig moeten niet behoorlijk passende tegen schatting ingeleverd en door passende, op rekening te verstrekken, vervangen worden.

Met opzicht tot de thans reeds gedeponeerde kleeding moet voor zooveel mogelijk al dadelijk overeenkomstig het vorenstaande worden gehandeld, in dien zin, dat de voorwerpen, welke ten eene male ongeschikt worden geacht om ze den man bij mobilisatie mede te geven, door betere (nieuwe of goede gedragen) goederen worden vervangen. (*a. v.*, § 2).

§ 921. Het bepaalde bij de §§ 919 en 920 moet worden toegepast in dien zin dat — met uitzondering van het schoei-
sel — bij mobilisatie, voor de onderofficieren en soldaten, die alsdan onder de wapenen zijn of van groot-verlof terugkeeren, niets of alhans zeer weinig uit de garnizoensmagazijnen wordt ontvangen, en zulks, omdat in de eerste weken eener mobilisatie, op verstrekking daaruit alleen in zeer beperkte hoeveelheid kan en *mag* gerekend worden.

Vooral bij den aanvang en ook tijdens de mobilisatie toch, moet ieder, die verantwoordelijk is voor den toestand van bruikbaarheid van de kleeding der troepen, zijn doordrongen van de onvermijdelijke noodzakelijkheid, om ook te letten op het algemeen belang van het leger, zoodat wel gezorgd worde, dat ieder onderofficier en soldaat, naar omstandigheden, behoorlijk van het noodige voorzien zij, doch dat aan geene onnoodige of overdreven eischen gevolg worde gegeven. Immers door kleeding en uitrusting, die nog voegzaam dienen kan, voor den dienst ongeschikt te verklaren, en door andere te vervangen, zou de ver-

zorging van het leger — door uitputting van den voorraad — spoedig in gevaar kunnen gebracht worden. (*a. v.*, § 3).

§ 922. Aan ieder onderofficier of soldaat, die nieuw in dienst treedt, moet steeds een stel nieuwe of zeer goede gedragen lakensche kleeding worden verstrekt, voor zooverre die namelijk bestemd is, om te velde te worden medegenomen.

Bovendien kan — voor zooverre de aanwezige voorraad strekt — aan hem een gedragen lakensch kleedingstuk van elke soort worden uitgereikt, om te worden gedragen bij exercitiën, corvées, enz. Daarvoor worden genomen de gedragen kleedingstukken:

a. met waarde, doch niet geschikt om als „zeer goed” te worden verstrekt; de waarde wordt ten laste van de uitrustingen- en reserverekening van den belanghebbende gebracht;

b. zoogenaamd zonder waarde.

Nadat de onder *a* en *b* vermelde kleedingstukken voor het beoogde doel niet meer geschikt zijn, moeten ze zonder waarde in de magazijnen ingeleverd worden. (*a. v.*, § 4).

§ 923. Ten einde behoorlijk in de behoefte aan schoeisel te kunnen voorzien, moet in elk garnizoensmagazijn steeds voor ieder man, die zich met groot-verlof afwezig bevindt, voorhanden zijn een paar passende schoenen of laarzen, naar gelang van het wapen, waartoe hij behoort.

Tot dat doel moet thans al dadelijk en voortaan jaarlijks op 1 October door de commandeerende officieren van de korpsen in elk garnizoen, aan den toezienende-chef van het garnizoensmagazijn opgaaf worden gedaan van de hoeveelheid schoenen en laarzen van elke afmeting, welke bij eventueele mobilisatie noodig wordt geacht.

De toezienende-chef zorgt, dat die hoeveelheid schoenen en laarzen steeds aanwezig is, boven en behalve den gewonen voorraad, bij § 924 hierna bedoeld. Ten einde ten allen tijde spoedig kunne worden geconstateerd, dat de voorraad voldoende is, moeten de zoo even bedoelde opgaven met eene verzameling daarop in het magazijn voorhanden zijn. (*a. v.*, § 5).

§ 924. In de garnizoensmagazijnen moet in den aanvang van elk kwartaal voorhanden zijn een voorraad kleeding en uitrusting, ruim voldoende voor de gewone behoefte in vreedstijd gedurende drie maanden, waarin geene lichting miliciens onder de wapenen komt. De aanvragen om goederen worden daarnaar ingericht.

§ 925. De voorraad, welke volgens § 924 in elk magazijn aanwezig moet zijn, wordt door den hoofdintendant bepaald in overleg met de toezienende-chefs over de magazijnen.

Tot dat einde wordt al dadelijk zoodra mogelijk door gemelde chefs aan den hoofdintendant een voorstel gedaan. Een staat van den bepaalden voorraad wordt in het magazijn opgehangen, opdat elkeen, die daartoe geroepen is, zich kunne overtuigen, dat het bepaalde in de vorige § wordt nageleefd.

Op den vastgestelden voorraad moet voortdurend het oog worden gehouden, en dus — zoo die te groot of te klein blijkt — voorstellen tot wijziging gedaan worden. (*a. v.*, § 7).

§ 926. Zoo daartoe tegen billijken prijs gelegenheid bestaat, zal de voorraad gedragen lakensche kleedingstukken, met waarde ingenomen, voor 's Rijks rekening worden uitgestoomd en die bewerking ook worden toegepast op de lakensche kleedingstukken, die gaandeweg met waarde worden ingeleverd. De toezienende-chefs van de garnizoensmagazijnen doen daartoe een voorstel aan den hoofdintendant, die deswege beslist. (*a. v.*, § 8).

I. Van den milicien-verlofganger en van zijne verplichtingen. (60)

§ 927. De verlofganger geniet gedurende zijnen verloftijd geen soldij, noch toelage uit 's Rijks kas. (*Militiewet*, art. 132, *B. U.*, *Aanh.* 1).

§ 928. De verlofganger meldt zich binnen dertig dagen na

(60) De ingelijfde loteling, wien krachtens art. 127 der militiewet (§ 795) ontheffing van den werkelijken dienst is verleend, is in den eigenlijken zin des woords geen verlofganger, in dier voege, dat de bepalingen van de art. 133—137 der wet (§§ 928, 929, 931 en 935) op hem van toepassing zijn. Gedurende den tijd zijner ontheffing is hij tot geenerlei opkomst verplicht. (*M. v. B. Z.* 31 *Oct.* 1864, n°. 235).

Miliciens, aan wie dadelijk na hunne inlijving verlof tot nadere oproe-
ping wordt verleend (*zie o. a. de §§ 817—819*), zijn, hoezeer hun een verlopas wordt uitgereikt, niet te beschouwen als verlofgangers in den zin van art. 131 der militiewet (§ 881). Zij verkeeren toch in geen der gevallen, bij dat artikel bedoeld; de strafbepaling van art. 137 dier wet (§ 935) kan dus niet op hen toepasselijk zijn. Aan de oproeping voor den werkelijken dienst niet voldoende, moeten zij overeenkomstig art. 145 (§ 981) als deserteur afgevoerd en behandeld worden. (*M. v. B. Z.* 1 *Sept.* 1874, n°. 33).

den dag, waarop hem de verlofpas is uitgereikt, bij den burgemeester zijner woonplaats (*) aan, ten einde deze zijnen verlofpas voor gezien teekene. (61) [*a. v., art. 133*].

De verlofganger, die zich in eene andere gemeente gaat vestigen, geeft daarvan kennis aan den burgemeester zijner woonplaats. Binnen dertig dagen na den dag, waarop hij komt in de gemeente, waarin hij zich vestigt, meldt hij zich aan bij den burgemeester dier gemeente, ten einde deze zijnen verlofpas voor gezien teekene. (61) [*a. v., art. 134*].

§ 929. De burgemeester van elke gemeente houdt een afzonderlijk register van de in zijne gemeente gevestigde verlofgangers en teekent daarin aan wie van hen de gemeente hebben verlaten of overleden zijn. (*a. v., art. 135*).

Het register, vermeld in art. 135 der wet (*voorig lid*) is ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model n°. 26. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 75, B. U., Aank. 42*).

§ 930. Binnen acht dagen na het overlijden van eenen verlofganger geeft de burgemeester der gemeente, waar het overlijden plaats had, daarvan kennis aan den Commissaris der Koningin in de provincie, zoomede aan den commandeerenden officier van het korps, waartoe de overledene verlofganger behoorde. (*a. v., art. 78*).

§ 931. De verlofganger van de militie te land mag zich zonder toestemming van den Minister van Oorlog niet langer dan gedurende vier weken buitenslands begeven. (*Wet a. v., art. 136*).

§ 932. De Minister van Oorlog heeft op de Commissarissen der Koningin de bevoegdheid overgedragen, om aan verlofgangers, die zich voor hun bestaan of onderhoud voor hoogstens zes maanden naar een der *aangrenzende* vreemde Rijken — België of Duitschland — wenschen te begeven, daartoe, namens hem, de toestemming te verleen, onder verplichting van te zorgen,

(*) Door „woonplaats” wordt hier verstaan de gemeente, waar de milicien zich, na bekomen verlof, vestigt.

(61) De verlofpas moet dus worden afgeteekend door den burgemeester zelven, of door dengene, die hem, bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis, overeenkomstig art. 77 der Gemeentewet vervangt en niet door den gemeente-secretaris of een beambte der Secretarie. (*M. v. B. Z. 7 April 1886, n°. 453*).

dat hun adres buitenslands steeds bij den burgemeester hunner erkende woonplaats hier te lande bekend zij, en op de eerste oproeping, hetzij voor inspectiën, hetzij tot opkomst in werkelijken dienst, onverwijld naar Nederland terug te keeren. (*M. A.* 2 *Oct.* 1863, n°. 1P).

§ 933. Voor het deelnemen aan de *visscherij* behoeven de verlofgangers van de *militie te land* de toestemming niet van den Minister van Oorlog. Aan deze verlofgangers is derhalve volkomen vrijheid gelaten om het visschersberoep uit te oefenen, tenzij ze zich daartoe langer dan vier weken buitenslands moeten begeven, in welk geval zij de in § 931 bedoelde toestemming behoeven.

De Minister van Oorlog heeft op de Commissarissen der Koningin de bevoegdheid overgedragen, om aan verlofgangers der *militie te land*, die zich tot het deelnemen aan de *kust- of de haring-visscherij* voor hoogstens zes maanden buitenslands verlangen te begeven, daartoe, namens hem, de toestemming te verleenen. Bedoelde verlofgangers worden door de aan hen te verleenen vergunning tot verblijf buitenslands niet ontheven van de op hen rustende verplichting tot het verschijnen voor den militiecommissaris om door dezen te worden onderzocht, en evenmin van die, om te voldoen aan eene eventueele oproeping in werkelijken dienst. Van de verplichting tot opkomst voor *herhalingsoefeningen* wordt hun uitstel verleend tot na afloop der *visscherij*, mits ze zich daartoe, per gezegeld request, aan den Minister van Oorlog wenden en indien de belangen van den dienst zulks toelaten en er overigens geen redenen mochten bestaan om hun de gevraagde gunst te weigeren. (*M. A.* 3 *Mei* 1882, n°. 33).

§ 934. Aan verlofgangers van de *militie te land* — plaatsvervangers en nummervwisselaars uitgezonderd —, die met hun gezin naar Noord-Amerika of naar andere buiten Europa gelegen landen willen uitwijken en die, wanneer zij alleen moesten achterblijven, wellicht hun middel van bestaan zouden verliezen wordt, indien zij niet in werkelijken dienst zijn opgeroepen, de toestemming tot landverhuizing niet geweigerd, met dien verstande evenwel, dat van die toestemming moet worden gebruik gemaakt binnen den tijd van ééne maand na den datum, tegen welken zij is verstrekt geworden, zullende zij daarna als vervallen worden beschouwd. Ook zullen de miliciens daardoor vóór hun vertrek

van geene hunner verplichtingen ten opzichte van de militie ontheven zijn.

Overigens wordt de vergunning tot uitwijking hiervoren bedoeld slechts verleend aan miliciens, die hun vierde dienstjaar hebben volbracht.

Miliciens-verlofgangers, die bij het korps schuld ten laste van hunne uitrusting- en reserverekening hebben achtergelaten, moeten, onverminderd hunne voldoening aan de overige gestelde voorwaarden, vooraf hunne schuld aanzuiveren. De burgemeesters zijn met deze bepaling in kennis gesteld, ten einde de belanghebbenden eventueel in deze te kunnen voorlichten; terwijl de Commissarissen der Koningin zijn uitgenoodigd bij hunne ter zake betrekkelijke adviezen ook te willen opgeven, of de miliciens-verlofganger die zich in een ander werelddeel wenscht te vestigen, bereid is tot gemelde aanzuivering over te gaan. (*M. A.* 7 Feb. 1873, n°. 65P, 26 Juni 1880, n°. 31, 24 Mei 1884, n°. 71 en 6 Sept. 1889, n°. 55).

§ 935. De verlofganger, die art. 133, 134 of 136 (§ 928 of 931) niet naleeft, wordt in werkelijken dienst geroepen en gedurende drie maanden gehouden. (*Wet a. v.*, art. 137).

Wanneer een verlofganger niet heeft voldaan aan art. 133 of 134 der wet (§ 928) of art. 136 (§ 931) heeft overtreden, geeft de burgemeester daarvan, na gedaan onderzoek omtrent de verblijfplaats van den verlofganger, kennis aan den Commissaris der Koningin in de provincie.

De Commissaris der Koningin in de provincie doet daarvan mededeeling aan den Minister van Oorlog indien de verlofganger tot de militie te land behoort.

Deze minister zorgt dat aan art. 137 der wet (zie *al.* 1 *dezer* §) worde voldaan. (*K. B. a. v.*, art. 77).

§ 936. De oproeping van verlofgangers die ingevolge art. 137 der militiewet onder de wapenen moeten komen, geschiedt door de korpscommandanten, na daartoe bekomen machtiging, door tusshenkomst van de Commissarissen der Koningin. (*Voorschr. M. B.* 19 September 1892, n. 36, art. 31, *R. M.* 574).

De manschappen die op grond van art. 137 der militiewet onder de wapenen komen, worden, in overeenstemming met gezegd artikel, gedurende drie maanden in werkelijken dienst gehouden. (*a. v.*, art. 32).

Aan hen mag, al verkeeren zij daartoe overigens in de termen, het paspoort niet worden uitgereikt voor en aler zij aan hunne verplichtingen in dit opzicht hebben voldaan. (*M. B. 3 Maart 1881, n°. 39*).

Gelijk rapport als in § 798 bedoeld wordt aan het Departement van Oorlog ingezonden, indien verlofgangers, krachtens art. 137 der militiewet opgeroepen, binnen drie dagen na den tijd, voor hunne opkomst vastgesteld, niet bij het korps zijn aangekomen. (*Voorschr. a. v., art. 44*).

§ 937. Al hetgeen hierna in de §§ 967—974, 977—983 en 985—987 is medegedeeld ten aanzien van de miliciens-verlofgangers, die krachtens art. 125 der militiewet zijn opgeroepen om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, is ook toepasselijk op de verlofgangers, die krachtens art. 137 dier wet in werkelijken dienst worden geroepen, met dien verstande, dat het afschrift, in § 986 bedoeld, behoort te worden overgelegd bij het rapport in de voorgaande § vermeld.

§ 938. Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgsvolktucht voor het krijgsvolk te lande zijn op de manschappen der militie te land, die zich onder de wapenen bevinden, van toepassing, en, met opzicht tot de verschillende gevallen van desertie op al de bij de militie te land ingelijfd.

Die manschappen worden geacht onder de wapenen te zijn:

1°. zoolang zij zich bij hun korps bevinden;

2°. gedurende den tijd, dien het in art. 138 (§ 940) bedoeld onderzoek duurt;

3°. in het algemeen, wanneer zij in uniform zijn gekleed. (62) [*Militiewet, art. 130, B. U., Aank. 1*].

Op de overweging, dat tot dusver niet was voorgeschreven hoe moet gehandeld worden ten aanzien van miliciens-verlofgangers, aan wie, krachtens art. 130 der militiewet, door eene

(62) De bepaling onder 3°. van art. 130 der militiewet onderscheidt niet tusschen miliciens met groot- en met klein-verlof; die bepaling is integendeel zoo algemeen mogelijk en in ondubbelzinnige woorden gesteld, en er kan dus voor den rechter geen reden zijn om eenig milicien, hetzij dan met groot-, hetzij met klein-verlof, die in het geval verkeert van *in uniform te zijn gekleed*, daaronder niet te begrijpen, of in strijd met die uitdrukkelijke bepaling, te beschouwen als niet onder de wapenen zijnde. (*Arrest Hoogen Raad der Ned. 10 Maart 1873*).

andere militaire autoriteit dan de militiecommissarissen eene disciplinaire straf wordt opgelegd, is bepaald, dat zij die straf zullen ondergaan in de arrestkamer van een der korpsen ter plaatse aanwezig en tot dat einde, zoo noodig bij dat korps in subsistentie behooren te worden gesteld, onder genot van soldij en brood. (*M. B. 15 Aug. 1874, n°. 47P, B. U., Aanh. 83*).

§ 939. Verlofgangers van de militie te land, op wie het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande is toegepast, worden, bijaldien, door den krijgsraad hunne bestraffing aan de krijgstucht is overgelaten naar hun korps gerenvoyeerd, en wel rechtstreeks, zoo het in de hoofdplaats gestationneerd is, of anders door tusschenkomst van den provinciale-adjutant ten einde daarbij de hun op te leggen straf te ondergaan, waarna zij dadelijk weder in het genot van verlof worden gesteld.

Verlofgangers van de militie te land, die enkel tot detentie zijn veroordeeld, worden, na het ondergaan daarvan, aan den commandant van hun korps, bijaldien dit in de hoofdplaats gestationneerd is, of anders aan den provinciale-adjutant overgegeven en door dezen weder met verlof huiswaarts gezonden.

In het geval dat verlofgangers der militie te land van eene tegen hen ingebrachte beschuldiging, onder anderen van desertie worden vrijgesproken, worden zij op gelijke wijze als in de vorige zinsnede is vermeld, aan de militaire autoriteit overgegeven, ten einde te worden behandeld, zooals hunne positie en de aard der zaak medebrengt, terwijl bij onzekerheid daaromtrent, te hunnen aanzien, de bevelen van het Departement van Oorlog moeten worden gevraagd. (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56B, ad art. 130 der wet, B. U., Aanh. 42*).

M. *Van het jaarlijksch onderzoek van de verlofgangers der militie te land.*

§ 940. De verlofgangers van de militie te land worden jaarlijks ten minste eenmaal op den door den Koning te bepalen tijd door den militiecommissaris onderzocht. (*Militiewet, art. 138, B. U., Aanh. 1*).

Het onderzoek van de verlofgangers der militie te land, vermeld in art. 138 der wet, geschiedt eenmaal 's jaars in de

maand Juni. (*) (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 79, B. U., Aanh. 42*).

Aan de verlofgangers der militie te land uit Limburg die gedurende geruimen tijd van het jaar in Pruisen werkzaam zijn met het vervaardigen van brik- en tichelsteenen, en aan die, welke het beroep van binnenvaarder of schelpvisscher uitoefenen, kan worden vergund, om het bij art. 138 der militiewet bedoelde onderzoek, op een ander tijdstip te ondergaan, dan waarop het volgens art. 79 van het *K. B. dd. 8 Mei 1862 (St.bl. n°. 46)* plaats heeft, mits zij zich dan daartoe op den door den Commissaris der Koningin nader te bepalen tijd in de hoofdplaats der provincie bij den militiecommissaris vervoegen.

Van den uitslag van het onderzoek dier verlofgangers moet te zijner tijd door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin een verslag aan het Departement van Binnenlandsche Zaken worden ingezonden. (*M. A. 20 April 1864, n°. 117P, 5 Nov. 1868, n°. 62P, en 17 Maart 1880, n°. 27*).

De verlofgangers, aan wie in gevolge de op de Commissarissen der Koningin in de provinciën verstrekte machtiging uitstel van het jaarlijksch onderzoek is verleend in het jaar, hetwelk bij dit uitstel betrokken is, kunnen van dit onderzoek worden vrijgesteld, zoo zij inmiddels aan eene krachtens art. 125 der militiewet bevolen oproeping tot opkomst onder de wapenen hebben voldaan. (*M. v. B. Z. 4 Mei 1892, n°. 730 M*).

§ 941. De Commissaris der Koningin in de provincie bepaalt de plaatsen, dagen en uren, waarop het onderzoek zal plaats hebben.

Hiervan geschiedt in elke gemeente door burgemeester en wethouders, ten minste tien dagen te voren, openbare kennisgeving. (*Wet a. v., art. 139*).

Deze openbare kennisgeving moet worden gesteld in dien zin, dat daaruit blijke, dat alle verlofgangers der militie te land, om het even tot welke lichte zij behooren, voor zooveel zij vóór 1 April van het jaar der inspectie in het genot van onbepaald verlof zijn gesteld, aan het onderzoek moeten deelnemen. (*M. v. B. Z. 14 Jan. 1880, Litt. A*).

(*) In 1894 zal het onderzoek van de verlofgangers, aan wie is toegestaan dat onderzoek later dan in Juni te ondergaan, plaats hebben in November of in December.

§ 942. De ingelijfdcn bij de militie, die door den Koning van den werkelijken dienst zijn ontheven, zijn, gedurende den tijd voor welken de ontheffing is verleend, niet aan het onderzoek onderworpen. (*K. B. a. v., art. 83*).

§ 943. Door den burgemeester van de woonplaats der belanghebbenden worden, zoo noodig, passage-biljetten voor veren, op de heen- en terugreis over te gaan, afgegeven aan de miliciens, die door den militiecommissaris moeten worden onderzocht, en zich daartoe, in uniform gekleed, begeven naar de plaatsen, waar het onderzoek moet geschieden, of daarvan terugkeeren.

Worden de in deze bedoelde miliciens door stremming der communicatie verhinderd, na het onderzoek naar hunne woonplaats terug te keeren, en moeten zij dus op reis overnachten, dan worden zij voor rekening van het Rijk bij de ingezetenen gehuisvest en gevoed. Daarvoor worden verklaringen *model n°. 2* opgemaakt. (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 19, R. M. 328*).

§ 944. Ten minste veertien dagen vóór den eersten dag van het onderzoek, d. i. vóór den dag, waarop het onderzoek *in het algemeen* aanvangt, zendt de burgemeester van elke gemeente het register, in § 929 vermeld, aan den militiecommissaris.

De militiecommissaris maakt uit de ontvangen registers eene lijst op van de verlofgangers, die tot het onderzoek moeten opkomen, en zendt de registers, na afloop van het onderzoek, aan de burgemeesters terug. (*K. B. a. v., art. 80, en M. B. 3 Feb. 1863, n°. 129*).

§ 945. In plaatsen waar garnizoen aanwezig is, zal aan de militie-commissarissen, tot uitoefening van hunne functiën en van hun gezag bij het houden van inspectiën over miliciens-verlofgangers, militaire hulp en bijstand worden verleend. (*M. B. 6 Maart 1893, n°. 30, art. 6, § 1, R. M. 138*).

De militiecommissaris wordt in het onderzoek bijgestaan door twee onderofficieren, die daartoe worden aangewezen, op aanvraag van den militiecommissaris, door of vanwege den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de provincie behoort. (*K. B. a. v., art. 81*).

§ 946. De verlofganger verschijnt bij het onderzoek in uniform gekleed en voorzien van de kleeding- en uitrustingsstukken, hem

bij zijn vertrek met verlof medegegeven, van zijn zakboekje en van zijn verlofpas. (*Wet a. v., art. 140*).

§ 947. In de zakboekjes der miliciens moet de staat, aanwijzende welke kleedingstukken bij vertrek met groot-verlof zijn medegenomen, nauwlettend worden ingevuld, opdat de militiecommissarissen bij het jaarlijksch onderzoek kunnen beoordeelen of de verlofgangers art. 140 der militiewet naleven. (*Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 22, R. M. 574*).

§ 948. Behoudens het bepaalde in art. 130 kan een arrest van twee tot zes dagen, te ondergaan in de naastbij gelegen provoost of het naastbij zijnde huis van bewaring of arrest, door den militiecommissaris worden opgelegd aan den verlofganger:

1°. die zonder geldige reden niet bij het onderzoek verschijnt;

2°. die, daarbij verschenen zijnde, zonder geldige reden, niet voorzien is van de in de voorgaande § vermelde voorwerpen;

3°. wiens kleeding- of uitrustingstukken bij het onderzoek niet in voldoende staat worden bevonden;

4°. die kleeding- of uitrustingstukken, aan een ander behorende, als de zijne vertoont. (*Wet a. v., art. 141*).

§ 949. Is de verlofganger, wien krachtens de voorgaande paragraaf arrest is opgelegd, bij het onderzoek tegenwoordig, dan kan hij dadelijk onder verzekerd geleide in arrest worden gebracht.

Is hij niet tegenwoordig en onderwerpt hij zich niet aan de hem opgelegde straf, dan wordt hij, op schriftelijke aanvraag van den militiecommissaris, te richten aan den burgemeester der woonplaats van dien verlofganger, aangehouden en onder verzekerd geleide naar de naastbijgelegen provoost, of het naastbij zijnde huis van bewaring of arrest overgebracht. (*a. v., art. 142*).

De verlofgangers der militie, aan wie door eenen militiecommissaris de straffe van gevangenis wordt opgelegd, zullen daartoe in de naastbij gelegen provoost moeten worden opgenomen en behandeld, zooals met andere ten gevolge van geïnfliceerde correctie aldaar bewaard wordende militairen gebruikelijk is; de kosten, op het arrest bij den provoost vallende, zullen door den gestrafte worden betaald. (*K. B. 18 Juni 1819, n°. 97, 2°, B. U. 37*).

De verplegingskosten van onvermogenende verlofgangers der militie, die bij gelegenheid der inspectie door den militiecommissaris tot gevangenisstraf zijn verwezen, kunnen door de pro-

voost-geweldigen op hunne declaratiën wegens detentiekosten van militaire gevangenen worden gebracht, mits het onvermogen van de gestraften door eene verklaring van den militiecommissaris, na ingewonnen informatie bij het plaatselijk bestuur waartoe zij behooren, naar vereischte worde gestaafd. (*K. B.* 11 Dec. 1822, n°. 170, *B. U.* 44).

§ 950. Den burgemeesters is aangeschreven, om te zorgen, dat bij de opname in de gevangenis van door de militiecommissarissen gestrafte verlofgangers, die zich niet onmiddellijk in arrest begeven maar wier strafbrieven, ter uitreiking aan de gestraften, worden toegezonden aan de burgemeesters der gemeenten waar de gestraften verblijf houden, hunne identiteit door een' politiebeambte der betrokken gemeente worde geconstateerd.

Den gestrafte moet worden aangeschreven om zich op een bepaalden tijd in de gevangenis te bevinden, om daar in bijzijn en onder contrôle, wat de identiteit betreft, van den dienaar van de openbare macht te worden opgenomen. De reiskosten van politiebeambten, belast met het constateeren der identiteit van disciplinair gestrafte miliciens-verlofgangers, komen ten laste van het Departement van Oorlog.

Begeleiding van eenen gestraften verlofganger naar de aangewezen gevangenis door een' politiebeambte mag alleen dan plaats hebben, wanneer de verlofganger niet mocht voldoen aan de aanschrijving om zich op een bepaald tijdstip in die gevangenis te bevinden. (*M. v. B. Z.* 22 Dec. 1882, n°. 1560 *M. en van* 23 Juli 1890, n°. 4159).

§ 951. Onverminderd de straf in art. 141 (§ 948) vermeld, is de verlofganger verplicht, op den daartoe door den militiecommissaris te bepalen tijd en plaats, en op de in art. 140 (§ 946) voorgeschreven wijze, voor hem te verschijnen om te worden onderzocht. (*Wet a. v., art.* 143).

§ 952. De verlofganger, die zich bij herhaling schuldig maakt aan het feit, sub 4. van art. 141 (§ 948) bedoeld, of niet overeenkomstig art. 143 (§ 951) voor den militiecommissaris verschijnt, of, aldaar verschenen zijnde, in het geval verkeert sub 2°. en 3°. van art. 141 (§ 948) vermeld, wordt onder de wapenen geroepen en van drie tot zes maanden gehouden. (*a. v., art.* 144).

§ 953. De militiecommissarissen hebben, met opzicht tot de toepassing van het Reglement van krijgstucht voor het krijgs-

volk te lande op de verlofgangers, bij gelegenheid van de inspectiën, dezelfde bevoegdheid, als bij art. 43 van het reglement aan de commandanten van gedetacheerde onderdeelen van korpsen is toegekend, terwijl zij de krachtens dat reglement op te leggen straffen op gelijke wijze zullen doen ondergaan als die, welke ingevolge art. 141 der wet (§ 948) worden opgelegd. (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56B, ad art. 141, B. U., Aanh. 42*).

§ 954. De militiecommissarissen zijn uitgenoodigd, van de door hen aan de miliciens-verlofgangers opgelegde en door dezen ondergane straffen rechtstreeks opgave te doen aan de commandeerende officieren der korpsen, die moeten zorgen dat van die straffen in de strafregisters aanteekening geschiedt. (*M., A. 10 Sept. 1859, n°. 40B, B. U. 226*).

§ 955. De militiecommissaris doet, overeenkomstig de hem daaromtrent door den Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven voorschriften, van het gehouden onderzoek verslag met opgave van de door hem gestrafte manschappen en van hen, die, volgens art. 144 der wet, (§ 952) onder de wapenen moeten worden geroepen. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n. 46, art. 82, B. U., Aanh. 42*).

Dit verslag moet bevatten een algemeen overzicht van de opkomst en van het gedrag der manschappen gedurende het onderzoek, zoomede van den toestand hunner kleeding- en uitrustingsstukken.

Bij het verslag moeten worden overgelegd twee staten: de eene, gemerkt A, van de verlofgangers, op wie art. 130 of de artt. 141—143 der militiewet zijn toegepast en die de hun opgelegde straf hebben ondergaan; de andere, gemerkt B, van de verlofgangers, welke op grond van art. 144 der militiewet onder de wapenen behooren te worden geroepen. Ten aanzien van laatstbedoelde verlofgangers behooren bij het verslag te worden overgelegd afschriften van de plaats gehad hebbende openbare kennisgevingen. (*)

Alvorens achtergeblevenen van het onderzoek op den staat B te brengen, behoort de militiecommissaris zooveel mogelijk te onderzoeken, of voor het achterblijven geldige redenen hebben bestaan, opdat niet noodeloos manschappen ter oproeping worden

(*) Zie aangaande deze afschriften de noot 67 op § 983.

aangewezen, die voor diligent zijn te houden, gelijk b. v. de zoodanigen, welke vóór den aanvang van het onderzoek ingevolge art. 9 der militiewet eene vrijwillige verbintenis bij het leger hebben aangegaan of die overeenkomstig art. 126 dier wet of uit anderen hoofde onder de wapenen zijn gekomen. (*M. v. B. Z. 30 Mei 1862, n°. 253, en 12 April 1876, n°. 34*).

De geneeskundige verklaringen, aan den militiecommissaris ingeleverd ten blijke dat verlofgangers wegens ziekte of gebreken in de onmogelijkheid verkeerden om ten bepaalden dage ter inspectie of na-inspectie te verschijnen, behoeven niet bij het verslag te worden overgelegd, maar kunnen onder den militiecommissaris blijven berusten. (*M. v. B. Z. 1 Mei 1889, n°. 617M*).

Wanneer verlofgangers aan het onderzoek geen deel hebben genomen, omdat zij zich in hechtenis bevonden, moeten in het verslag worden opgegeven hunne namen en voornamen, de gemeente en het lichtingsjaar, waarvoor zij zijn ingelijfd, hunne positie en het korps, waartoe zij behooren, met vermelding, zoo zij gevonnisd zijn, van de dagteekening van het vonnis, van het rechterscollege waardoor het gewezen is, van het feit waarvoor de straf is uitgesproken, en van de opgelegde straf; van deze uitspraken behoeven geen afschriften of uittreksels gevraagd of bij het verslag gevoegd te worden. De hierbedoelde verlofgangers mogen niet op den staat B ter oproeping worden voorgedragen. De reden, waarom zoodanige verlofgangers niet bij het onderzoek verschenen, geldig zijnde, kunnen zij wegens hun achterblijven noch gestraft, noch onder de wapenen geroepen worden. (*M. v. B. Z. 31 Oct. 1864, n°. 234 en 1 Mei 1889, n°. 617M*).

Uit de verslagen van de militiecommissarissen moet blijken, dat door hen aan de korpscommandanten opgaaf is gedaan van de verlofgangers, wier militaire kleedingstukken door brand of andere ongevallen zijn vernield. (*M. v. B. Z. 6 Feb. 1867, n°. 194*).

Aan de militiecommissarissen is opgedragen, om, indien door hen bij het onderzoek, ten aanzien van miliciens-verlofgangers, die zich van de eene gemeente in de andere hebben gevestigd, zakboekjes worden aangetroffen waarin de aangegeven marschrouten en het vervoerbewijs (zoo noodig) niet veranderd zijn, daarvan in het verslag te doen blijken, met vermelding der namen van de verlofgangers, alsmede der gemeenten waar zij

woonachtig zijn en van het korps waartoe zij behooren. (*M. v. B. Z.* 1 *Mai* 1889, n°. 617 *M.*).

Uit de verslagen van het jaarlijksch onderzoek is gebleken, dat terwijl door verschillende militiecommissarissen de zakboekjes, voor zooveel noodig, aan de bij de zaak betrokken korpscommandanten ter verbetering zijn opgezonden, enkele zich die zakboekjes daarna weder hebben doen vertoonen, ten einde zich te overtuigen, of de verbeteringen waren aangebracht.

Hoezeer het alleszins noodig is dat de militiecommissaris van den in dezen betrokken burgemeester bericht ontvangt, dat de vereischte verbeteringen geschied zijn, is het niet wenschelijk, dat de zakboekjes aan den militiecommissaris opnieuw ter inzage worden opgezonden, omdat de milicien-verlofganger daardoor langer dan noodig is verstoken blijft van de vervoerbewijzen voor eene opkomst met spoed. (*M. v. B. Z.* 22 *Juni* 1891, n°. 703 *M.*).

§ 956. De oproeping van verlofgangers die ingevolge art. 144 der militiewet (§ 952) onder de wapenen moeten komen, geschiedt door de korpscommandanten, na daartoe bekomen machtiging, door tusschenkomst van de Commissarissen der Koningin. (*Voorschr. M. B.* 19 *Sept.* 1892, n°. 36, art. 31, *R. M.* 574).

§ 957. Ten aanzien van degenen die ingevolge art. 144 der militiewet (§ 952) moeten worden opgeroepen, wordt door het Departement van Oorlog telkens bepaald hoelang zij onder de wapenen moeten blijven. (*a. v.*, art. 32).

§ 958. Ten opzichte van de ingevolge art. 144 der militiewet (§ 952) opgeroepen verlofgangers wordt overigens in acht genomen: 1°. dat aan hen die door den militiecommissaris met provoostarrest zijn gestraft, doch dat arrest niet hebben ondergaan, de bedoelde straf dadelijk na hunne opkomst bij het korps ten uitvoer gelegd worde; 2°. dat zij die bij de opkomst uitrustingsstukken missen, of van wie deze onbruikbaar worden geacht, van andere voorwerpen van uitrusting, echter van geene dan de volstrekt noodige, worden voorzien; 3°. dat zij, die in evengemeld geval verkeerden, tot aanzuivering zooveel mogelijk van de schuld, uit de voormelde verstrekking voortgevloeid, zoo noodig tot zes maanden toe of tot de expiratie van hunnen diensttijd, zoo deze vroeger invalt, in werkelijken dienst worden gehouden. (*a. v.*, art. 33); 4°. dat aan hen, al verkeerden zij daartoe overigens in de termen, het paspoort niet mag worden

uitgereikt vóór en aleeer zij aan hunne verplichting in dit opzicht hebben voldaan. (*M. A. 2 Feb. 1881, n°. 19*).

§ 959. Gelijk rapport als in § 798 bedoeld wordt aan het Departement van Oorlog ingezonden, indien verlofgangers, krachtens art. 144 der militiewet (§ 952) opgeroepen, binnen drie dagen na den tijd, voor hunne opkomst vastgesteld, niet bij het korps zijn aangekomen. (*a. v., art. 44*).

§ 960. Al hetgeen hierna in de §§ 967—974, 977—983 en 985—987 is medegedeeld ten aanzien van de miliciens-verlofgangers, die krachtens art. 125 der militiewet zijn opgeroepen om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, is ook toepasselijk op de verlofgangers, die krachtens art. 144 der wet in werkelijken dienst worden geroepen, met dien verstande, dat het afschrift, in § 986 bedoeld, behoort te worden overgelegd bij het rapport in de voorgaande § vermeld.

Voorts worden betreffende den verlofganger die niet voldaan heeft aan eene te zijnen aanzien gedane oproeping voor den werkelijken dienst krachtens art. 144 der militiewet bewerkstelligd, aan den commandeerende-officier van het korps door het Departement van Oorlog toegezonden de afschriften der openbare kennisgevingen van de oproeping ter inspectie en ter na-inspectie; deze stukken behooren eveneens te worden bewaard tot gelijk einde als in § 987 is vermeld. (*a. v., art. 48*).

N. *Van de herhalingsoefeningen.*

§ 961. De militie te land komt in gewone tijden jaarlijks eenmaal te zamen om gedurende niet langer dan zes weken in den wapenhandel te worden geoefend, tenzij de Koning het raadzaam mocht oordeelen, dat samenkomen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten. (*) (*Militiewet, art. 125, B. U., Aanh. 1*).

§ 962. Moeten de manschappen der militie te land, die daartoe krachtens art. 125 der militiewet (§ 961) gehouden zijn, allen of ten deele worden samengeroepen om in den wapenhandel te worden geoefend, dan ontvangen de bevelhebbers in de militaire

(*) Tot 1 Mei 1895: de verlofgangers der militie te land die hun vijfde dienstjaar niet hebben volbracht.

afdeelingen van den Minister van Oorlog opgave van het aantal miliciens of van de lichting of lichtingen, die moeten worden opgeroepen en van den dag, waarop de manschappen, bij de oproeping betrokken, zich bij hunne korpsen moeten bevinden.

Bedoelde bevelhebbers brengen een en ander ter kennis van de commandanten der korpsen waarbij de miliciens moeten opkomen, voor zooveel de staven dezer korpsen in hunne militaire afdeeling gevestigd zijn. (*Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 26, R. M. 574*).

§ 963. Wordt voor de samenkomst, bij art. 125 der militiewet (§ 961) bedoeld, slechts het gedeelte eener lichting opgeroepen, dan worden daartoe in de eerste plaats aangewezen de manschappen die indertijd niet tot samenstelling van het blijvend gedeelte hebben gestrekt; terwijl voorts, zoo noodig, zooveel van de overige miliciens dier lichting tot de opkomst in werkelijken dienst worden bestemd, als vereischt worden om aan de bataljons, eskadrons of compagnieën de bepaalde sterkte te geven, waarbij steeds moet worden in acht genomen, dat het bepaalde getal worde opgeroepen naar volgorde van de klassen, bij art. 124 der wet (§ 830) aangewezen, en van de nummers, vroeger door hen bij de loting voor het blijvend gedeelte getrokken. (*a. v., artt. 27 en 28*).

§ 964. De commandeerende-officiëren van korpsen doen van al de op te roepen miliciens nominatieve staten opmaken, in dubbel, voor elke provincie afzonderlijk en, voor zooveel de korpsen der infanterie betreft, bataljongwijze ingericht, waarin in het algemeen behoort te worden aangeduid naar welke standplaats die manschappen moeten worden opgezonden.

Met deze staten wordt op gelijke wijze gehandeld als bij § 818, tweede zinsnede, is bepaald.

Bovendien zenden die commandeerende-officiëren aan de Permanente Militaire Spoorweg-Commissie eene numerieke opgave, ingericht overeenkomstig het daarvoor aangegeven model *f.* (*a. v., art. 30 en M. B. 24 Juni 1893, n°. 125, R. M. 544*).

§ 965. Bij eene oproeping onder de wapenen van verlofgangers zorgt de burgemeester van elke gemeente voor hunne opzending naar de korpsen, waartoe zij behooren, of voor hunne overbrenging naar de door den Commissaris der Koningin in de provincie aan te wijzen plaats, alwaar de aflevering aan de

militaire autoriteit, in § 750 genoemd, geschiedt. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 84, B. U., Aanl. 42*). (63)

Miliciens-verlofgangers, die, opgeroepen om onder de wapenen te komen, zonder geldige reden niet op het door den Commissaris der Koningin in de provincie bepaalde tijdstip op de plaats voor de aflevering bestemd, verschijnen, worden disciplinair gestraft. (*M. A. 6 Juni 1874, n°. 26P*).

§ 966. Indien eene der ziekten, vermeld onder *B, b* en *c*, der *M. B. 24 Mei 1882, n°. 56, B. U. 703*, — mazelen uitgezonderd — in eene gemeente epidemisch heerschende is verklaard, mogen verlofgangers der militie te land, in die gemeente woonachtig, niet onder de wapenen komen zoolang die epidemie aldaar blijft aanhouden, ook al mochten zij daartoe krachtens door het Departement van Oorlog gegeven bevelen bereids zijn opgeroepen.

Deze bepaling geldt echter niet ingeval bij mobilisatie van het leger de militie *met spoed* onder de wapenen moet komen. (*Voorschr. M. B. 19 September 1892, n°. 36, art. 37, R. M. 574*).

§ 967. De miliciens die van groot-verlof onder de wapenen worden geroepen en in de plaats, voor de opkomst onder de wapenen aangewezen, wonen, vervoegen zich op het bepaalde tijdstip bij het korps. Aan hen wordt geen daggeld verstrekt. (*) (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 12, R. M. 328*).

§ 968. De miliciens, opgeroepen als in de vorige § bedoeld, die buiten de plaats, voor de opkomst onder de wapenen aangewezen, wonen, begeven zich rechtstreeks derwaarts.

Aan hen, die daartoe een afstand van 30 kilometer of minder moeten afleggen, wordt, zoo zij dit verlangen, op den dag der reis, een daggeld toegelegd van 25 cents, hun door den burgemeester der gemeente te betalen. (**) Zij hebben geen recht op vervoer voor Rijks rekening.

Op hen, die daartoe een afstand van meer dan 30 kilometer hebben af te leggen, is het bepaalde bij de §§ 763—773 van

(63) Volgens de regeling, vastgesteld bij *M. B. van 27 Mei 1892, n°. 105*, moeten de miliciens-verlofgangers, die in werkelijken dienst worden geroepen, zich *rechtstreeks* naar het korps begeven. (*Zie dienaangaande de §§ 967 en 968*).

(*) Zie de noot 36 bij § 764.

(**) Zie ook § 991, e.

toepassing, met dien verstande, dat het daggeld, bij § 763 bedoeld, bedraagt 25 cent, ongeacht den graad, door de miliciens bekleed. (*a. v.*, § 13). (*).

§ 969. Onverminderd het genot van daggeld volgens de voorgaande §, treden de miliciens in het genot der soldij en verdere toelagen, voor het korps, waartoe zij behooren, vastgesteld, met den dag van aankomst bij het korps. (*R. A.*, art. 31).

§ 970. Op reizen van miliciens, die, uithoofde van ziekte, zich niet naar hunne korpsen kunnen begeven, doch naar eene militaire zieken-inrichting moeten worden gezonden, is almede het bepaalde bij de §§ 763—773 van toepassing.

Is het, in verband met den aard der ziekte, noodig, voor eene reis, die volgens § 764 te voet zou moeten worden afgelegd, van vervoermiddelen gebruik te maken, dan wordt door den burgemeester in het vervoer voorzien. Alsdan is, bij het bezigen van vervoermiddelen volgens § 773, de daarbij bedoelde machtiging niet noodig. Tot staving der noodzakelijkheid van het vervoer wordt op de daarvoor af te geven bewijzen of te nemen quitantiën door den burgemeester eene verklaring gesteld en bekrachtigd, inhoudende, dat de belanghebbende buiten staat is, de reis te voet af te leggen, en het noodig is, dat hij per (*spoorweg, tramweg, stoomboot, trekschuit, diligence, wagen of kar met één paard, enz.*) naar de bestemming wordt overgebracht. (*Voorschr. a. v.*, § 14).

§ 971. De miliciens, bij de §§ 967, 968 en 970 bedoeld, moeten, vóór hun vertrek, door den burgemeester hunner woonplaats (64) op hunne verlofpassen den dag van vertrek doen vermelden.

Zij moeten op den dag, voor de opkomst in werkelijken dienst bepaald, vóór vier uur na den middag bij het korps aanwezig zijn. Kan echter daardoor het onderweg inkwartieren van de miliciens, of het geval bedoeld bij § 771 worden vermeden, dan kan de aankomst later op den dag plaats hebben. In dat geval wordt op den verlofpass door den burgemeester eene aan-

(*) Zie de noot 34 bij § 763.

(64) Door „woonplaats“ wordt hier verstaan de gemeente, waarin de miliciens binneuslands gevestigd zijn. (*Voorschr. M. B.* 27 Mei 1892, n°. 105, § 21, *R. M.* 327).

teekening gesteld en bekrachtigd als volgt: „*Kan niet vóór . . . uur in den namiddag bij zijn korps aankomen.*” (a. v., § 15).

§ 972. Op de verlofpassen wordt door den burgemeester aantekening gedaan van de betaalde daggelden en van de verstrekte vervoerbewijzen.

Tot het bekomen van inkwartiering moet de verlofpass worden vertoond. (a. v., § 22).

§ 973. Aan de miliciens die bij de opkomst onder de wapenen bevonden worden hunne kleeding en uitrusting te hebben verwaarloosd of zoek gemaakt, wordt eene disciplinaire straf opgelegd, althans voor zooveel zij op grond van art. 144 der militiewet opgeroepen, daarvoor door den militiecommissaris niet zijn gestraft. (*Voorschr. M. B. 19 September 1892, n°. 36, art. 33, R. M. 574*).

§ 974. Miliciens, die, tijdens zij voor herhalingsoefeningen onder de wapenen zijn, cachot-, provoost- of gevangenisstraf ondergaan, moeten zooveel langer onder de wapenen worden gehouden als zij door gemelde oorzaken aan de oefeningen worden onttrokken, met dien verstande evenwel, dat in geen geval de geheele duur van hun verblijf onder de wapenen langer dan tot zes weken mag worden verlengd. (*M. A. 24 Juni 1880, n°. 1*).

§ 975. De milicien die, krachtens art. 125 der militiewet opgeroepen om in den wapenhandel te worden geoefend, zonder geldige reden — ter beoordeeling van den commandeerende-officier van het korps — niet op den bepaalden tijd onder de wapenen komt, wordt, zoo hij later opkomt, gedurende zes weken in werkelijken dienst gehouden. (*Voorschr. a. v. art 35*).

§ 976. Verlofgangers der militie te land, die voor herhalingsoefeningen onder de wapenen zijn, moeten op hunne beurt, volgens de wachttrole, tot den garnizoensdienst worden gecommandeerd, vermits het niet dan zeer noodzakelijk is te achten, dat zij ook weder in dit zeer belangrijk gedeelte van den dienst eenige instructie erlangen.

Deze vermeerdering aan dienstdoende manschappen zal echter geenszins aanleiding mogen geven tot vermeerdering van de wachten of posten, zullende deze gedurende het tijdvak der herhalingsoefeningen bezet blijven, zooals deze vóór dien tijd betrokken waren. (*M. A. 22 Aug. 1825, n°. 53, B. U. 67*).

§ 977. Veertien dagen na den bepaalden dag tot opkomst

onder de wapenen van krachtens art. 125 der wet in werkelijken dienst geroepen miliciens wordt door den korpscommandant bij den Commissaris der Koningin, wien het aangaat, onderzoek gedaan naar de reden van het achterblijven van de manschappen, die niet aan de oproeping hebben voldaan. (*Voorschr. a. v., artt. 13 en 34*).

§ 978. De korpscommandant verzoekt ten aanzien van diegenen onder evenbedoelde manschappen, die wegens ziekte zijn achtergebleven, aan den Commissaris der Koningin, wien het aangaat, te willen zorgen dat zij, zoodra hun toestand zulks gedooft, zich naar het korps begeven.

Bijaldien door een behoorlijk geneeskundig getuigschrift (65) wordt gestaafd dat zij daartoe niet in staat zijn, kunnen zij ter zake van de opkomst voorloopig voor diligent worden gehouden, zonder dat het noodig zij hen al dadelijk naar eene militaire ziekeninrichting te doen overbrengen. (*a. v., artt. 14 en 34*).

§ 979. Zes weken na den bepaalden dag tot opkomst onder de wapenen van de in de voorgaande § bedoelde miliciens wordt door de korpscommandanten aan de Commissarissen der Koningin, wie het aangaat, verzocht, dat de wegens ziekte achtergebleven miliciens door de zorg van het bestuur hunner woonplaats naar de naastbij gelegen militaire ziekeninrichting worden overgebracht. (*a. v., artt. 15 en 34*).

§ 980. De korpscommandant vraagt de bevelen van den Minister van Oorlog, wanneer het blijkt dat op den tijd, bij de vorige § bepaald, de toestand van eenen milicien zoodanig is dat hij niet zonder nadeel voor zijne gezondheid kan worden vervoerd; terwijl, wanneer hij in eene militaire ziekeninrichting mocht zijn opgenomen, daarvan aan het Departement van Oorlog kennis gegeven behoort te worden. (*a. v., artt. 16 en 34*).

§ 981. De verlofganger der militie, die niet voldoet aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, wordt als deserteur behandeld. (*Militiewet, art. 145, B. U., Aanh. 1*).

§ 982. Van het uit den dienst geraken van ingelijfdcn bij

(65) Geneeskundige getuigschriften, afgegeven ten behoeve van manschappen der militie, die, tot dienst geroepen, door ziekte verhinderd worden aan de oproeping te voldoen, zijn aan zegelrecht onderworpen. De in art. 10 der militiewet bepaalde vrijstelling van zegelrecht is op zoodanige getuigschriften niet van toepassing. (*M. v. B. Z. 18 Oct. 1865, n°. 226, en 2 April 1878, n°. 41*).

de militie te land, wordt door de commandeerende officieren der korpsen maandelijks kennis gegeven aan den Commissaris der Koningin in de provincie en door dezen aan de burgemeesters der gemeenten, voor welke die manschappen bij de militie zijn ingelijfd. (*K. B.* 8 Mei 1862, *St. bl.* n°. 46, *art.* 76, *B. U.*, *Aanh.* 24).

Ingevolge het bepaalde, in de vorige zinsnede vermeld, zenden de commandanten der korpsen op den 1sten van elke maand, ten aanzien van de tot het korps behorende manschappen der militie, waaronder echter niet zijn te begrijpen diegenen, welke daarbij eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, aan den Commissaris der Koningin, wien het aangaat, eenen staat van de mutatiën, welke er, in de afgelopen maand, met die manschappen hebben plaats gehad, wat betreft o. a. het op de eene of andere wijze uit den dienst geraken, waaronder ook moet worden begrepen de afvoering als deserteur.

Deze mutatiënstaat moet worden ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model litt. *aa.* (*M. B.* 7 Juni 1862, n°. 56 *B. U.*, *Aanh.* 42, en *M. A.* 14 Mei 1884, n°. 58, *B. U.*, *Aanh.* 114).

Ten aanzien van miliciens die als deserteur worden afgevoerd, moet door middel van den maandelijkschen staat, model litt. *aa.* aan den daarbij betrokken Commissaris der Koningin mededeeling worden gedaan van elke rechterlijke uitspraak, welke ter zake van de desertie mocht plaats hebben, om het even of ten gevolge dier uitspraak de man weder bij het korps terugkeert of niet meer in de sterkte der militie wordt opgenomen. (*M. A.* 13 Maart 1882, n°. 63, *B. U.*, *Aanh.* 87).

§ 983. De oproeping in werkelijken dienst van miliciens-verlofgangers geschiedt bij openbare kennisgeving, te doen bij aanplakking ter plaatse, als daartoe bij gemeentelijke verordening aangewezen of algemeen gebruikelijk is. (66)

(66) Indien de oproeping van miliciens-verlofgangers, behoorende tot eenzelfde onderdeel van een korps, bij gedeelten geschiedt, dan kan nit den aard der zaak die oproeping niet anders worden bewerkstelligd dan *hoofdelijk* en *bij name*.

Den Commissarissen der Koningin in de provinciën is verzoekt, voor dat geval den burgemeesters aan te bevelen, nauwkeurigheid te betrachten bij het vermelden in de openbare kennisgevingen van de namen en voornamen der op te roepen verlofgangers en van de tijdvakken, waarvoor de oproeping geschiedt. (*M. A.* 24 Jan. 1887, n°. 84).

Bij circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken zijn de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene provinciën uitgenoodigd, den onder hen staande burgemeesters aan te schrijven, om, wanneer commandeerende-officiëren van korpsen dit aanvragen, hun afschrift te doen toekomen van alle openbare kennisgevingen waarbij miliciens-verlofgangers onder de wapenen zijn geroepen.

Bovendien is daarin bepaald, dat die afschriften — welke, bij vervolging van achtergebleven verlofgangers ter zake van desertie, kunnen strekken tot bewijs dat behoorlijke oproeping heeft plaats gehad — voorzien moeten zijn van eene door den burgemeester onderteekende verklaring dat *„de openbare kennisgeving is gedaan BIJ AANPLAKKING, ter plaatse als daartoe bij gemeentelijke verordening aangeezen of algemeen gebruikelijk is.”* (67)

Bij nadere circulaire van voornoemden Minister is verder bepaald, dat, in verband met de jurisprudentie door het Hoog Militair Gerechtshof in deze aangenomen, *in gewone omstandigheden* bij oproeping onder de wapenen van miliciens-verlofgangers en andere ingelijfden bij de militie, *steeds een termijn van TEN MINSTE tien dagen behoort te worden gelaten tusschen de afkondiging der openbare kennisgeving en den datum, voor de opkomst in werkelijken dienst vastgesteld*, zullende noch de dag van de aanplakking der openbare kennisgeving noch de datum, voor de opkomst bepaald, in dien termijn van tien dagen mogen worden medegerekend.

Wijders is gewezen op de omstandigheid dat in sommige openbare kennisgevingen eene clause voorkomt, waarbij nadere

(67) De afschriften, bedoeld in de 3de zinsnede van § 955, moeten op aanvraag van den militiecommissaris worden afgegeven door burgemeester en wethouders. De verklaring moet worden onderteekend door den burgemeester en den secretaris. (*M. v. B. Z. 12 April 1876, n°. 34.*)

De woorden *„of gebruikelijk”* in de verklaring waarvan hier sprake is, komen alleen te pas, wanneer voor de aanplakking van publicatiën geene plaats bij gemeentelijke verordening is aangewezen. Is zoodanigen aanwijzing geschied, dan moet de verklaring slechts inhouden, dat de openbare kennisgeving is gedaan bij aanplakking ter plaatse daarvoor bij gemeentelijke verordening aangewezen. Is de plaats voor de aanplakking van publicatiën niet bij verordening aangewezen, dan behoort de verklaring enkel in te houden, dat de openbare kennisgeving is gedaan bij aanplakking ter plaatse daarvoor in de gemeente gebruikelijk (*M. v. B. Z. 9 Mei 1892, n°. 692M.*).

hoofdelijke oproeping of kennisgeving in uitzicht wordt gesteld.

Bij het afschrift van eene in dien zin gedane openbare kennisgeving zou dan, ingeval van vervolging ter zake van desertie, een authentiek bewijs moeten worden overgelegd, dat ook die hoofdelijke oproeping of nadere kennisgeving werkelijk heeft plaats gehad.

Ten einde bij eene eventueele terechtstelling van achtergebleven verlofgangers moeilijkheden te voorkomen ten aanzien van de vraag of de oproeping van zoodanige manschappen in behoorlijken vorm is geschied, wordt het wenschelijk geacht *dat de clause, waarbij nadere hoofdelijke oproeping of kennisgeving in uitzicht wordt gesteld, achterwege blijve.*

Voorts is bepaald, dat eene oproeping *steeds den datum behoort te vermelden, waarop de opgeroepene zich bij zijn korps moet bevinden*, en dat niet kan worden volstaan, zooals soms heeft plaats gehad, met de vermelding in de openbare kennisgeving dat de verlofganger, wien het aangaat, zich „zoo spoedig mogelijk” naar zijn korps moet begeven.

Nog is voorgeschreven dat openbare kennisgevingen, om als rechtsgeldig bewijs te kunnen dienen dat de oproeping onder de wapenen van verlofgangers in behoorlijken vorm heeft plaats gehad, *een woordelijken last tot opkomst in werkelijken dienst van den burgemeester moeten inhouden.* (68)

Eindelijk is er de aandacht op gevestigd dat de afschriften der openbare kennisgevingen, ten blijk dat zij met den inhoud dezer laatsten overeenstemmen, voor gelijkkluidend afschrift moeten zijn ondertekend, terwijl in de openbare kennisgevingen, krach-

(68) Vermits in het algemeen bij art. 84 van het K. B. van 8 Mei 1862, *St. Bl. n°. 62* (§ 965), aan den burgemeester van de gemeente, waartoe een verlofganger behoort, de zorg voor diens opzending naar zijn korps is opgedragen, moet die burgemeester door of vanwege den Minister van Oorlog aangeschreven, om den verlofganger der militie in werkelijken dienst op te roepen, geacht worden — mits te dien aanzien noch bij de wet betrekkelijk de Nationale Militie, noch bij voormeld Koninklijk Besluit anders is bepaald — de voor die oproeping aangewezen ambtenaar te zijn; die oproeping bij schriftelijke kennisgeving is derhalve eene akte, van den daartoe bevoegden ambtenaar uitgegaan, en de door den burgemeester onder die akte geplaatste en ondertekende verklaring, betreffende de aanplakking, maakt met die akte een geheel uit, aangezien de oproeping eerst door die aanplakking naar buiten werkt en alzoo wordt voltooid. (*Sent. H. M. G. 7 Juli 1883*).

tens een der artt. 137, 143 en 144 der militiewet te doen, bij de namen en voornamen der opgeroepen verlofgangers ook moeten worden vermeld *de lichting* en *het korps*, waartoe zij behooren. (*M. B.* 19 Sept. 1892, n°. 36, *R. M.* 574).

§ 984. Zes weken na den tijd bepaald voor de opkomst in werkelijken dienst van de ingelijfdcn bij de militie, die bij hunne indeeling tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden of die krachtens art. 123, art. 124 of art. 125 der militiewet onder de wapenen worden geroepen, wordt door de commandeerende-officiëren van de korpsen nopens de opkomst van de opgeroepen miliciens rechtstreeks aan het Departement van Oorlog een verslag ingezonden, overeenkomstig een daarvoor vastgesteld model litt. *e*.

Bij dat verslag moeten aangaande de reden van het niet opkomen van miliciens volledige inlichtingen worden gegeven, en zooveel noodig en mogelijk de stukken tot staving van de wettigheid van het achterblijven worden overgelegd. (*Voorschr. a. v., art.* 42).

§ 985. Onverminderd het bepaalde bij de §§ 977—980 behoort door den commandeerende-officier van het korps, den derden dag na dien voor de opkomst in werkelijken dienst vastgesteld, van het niet voldoen aan de gedane oproeping door verlofgangers der militie te land mededeeling te geschieden aan den burgemeester der gemeente, voor welke der verlofganger bij de militie is ingelijfd. (*a. v., art.* 46).

De burgemeesters zijn uitgenoodigd, om: 1°. bij ontvangst van bericht omtrent de niet-opkomst in werkelijken dienst van onder de wapenen geroepen miliciens-verlofgangers, welke in hunne gemeenten in het verlofgangersregister, model n°. 26, zijn ingeschreven, onderzoek te doen naar de redenen van achterblijven en te bevorderen, dat, zoo mogelijk aan de oproeping alsnog ten spoedigste voldaan worde; 2°. wanneer een niet opgekomen verlofganger ingeschreven is in het verlofgangersregister eener andere gemeente dan waarvoor hij bij de militie is ingelijfd, de bij hen ontvangen kennisgeving van het achterblijven, onverwijd, tot het onder 1°. vermelde einde mede te deelen aan den burgemeester der gemeente waar de achtergeblevene op het verlofgangersregister voorkomt. (*M. v. B. Z.* 10 Juli 1878, n°. 3).

§ 986. Voor iederen verlofganger die, zonder geldige reden aan de te zijnen aanzien gedane oproeping voor den werkelijken

dienst niet voldaan heeft, behoort een afschrift van de openbare kennisgeving te worden aangevraagd bij den burgemeester van de laatste wettig erkende verblijfplaats van den verlofganger, om het even of deze daar al dan niet verblijf houdt.

Dit afschrift behoort te worden overgelegd, òf bij het verslag bedoeld in § 984 òf bij het rapport vermeld in de §§ 936, vierde lid, en 959.

Als laatste wettig erkende verblijfplaats van eenen verlofganger moet worden aangemerkt de gemeente, waarin het laatst door den burgemeester zijn verlopas werd afgeteekend en hij derhalve het laatst ingeschreven werd op het register der verlofgangers, model n°. 26, voorgeschreven bij art. 75 van het Koninklijk Besluit van 8 Mei 1862 (*St.bl.* n°. 46). [Zie § 929].

Deze verblijfplaats behoort steeds bekend te zijn aan den burgemeester van de gemeente, waarvoor de verlofganger bij de militie is ingelijfd. (*Voorschr. u. v.*, art. 47).

§ 987. Het in de voorgaande paragraaf bedoelde afschrift dat den commandeerende-officier van het korps wordt teruggezonden bij den last tot afvoering als deserteur van den nalatigen verlofganger, behoort in het archief van het korps te blijven berusten, ten einde te kunnen dienen bij de vervolging ter zake van desertie. (*a. v.*, art. 48).

De procureurs-generaal bij de gerechtshoven zijn door den Minister van Justitie uitgenoodigd, zooveel mogelijk tegen te gaan of te doen gaan, dat verlofgangers van de militie te land, krachtens art. 125 der militiewet onder de wapenen geroepen, tot het ondergaan van gevangenisstraf aan den werkelijken dienst worden onttrokken.

In verband hiermede moet van elken last tot eene oproeping in werkelijken dienst, krachtens voormeld wetsartikel gedaan, mededeeling geschieden in de *Staatscourant* en in het *Algemeen Politieblad*. (*M. v. J.* 13 Juni 1876, n°. 150).

O. *Van de bijeenroeping der militie te land ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.*

§ 988. Wanneer ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de dienstplichtigen die niet in werkelijken dienst zijn, door den Koning geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen worden geroepen, wordt onver-

wijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven der dienstplichtigen zooveel noodig te bepalen. (*Grondwet, art. 185*).

§ 989. Nadat het Koninklijk Besluit tot oproeping der militie (zie de vorige §) is genomen, zullen de miliciens-verlofgangers overeenkomstig de daarvoor vastgestelde voorschriften onder de wapenen moeten komen. (*Voorschrift mobilisatie, art. 24*).

§ 990. Wanneer de militie, hetzij in haar geheel, hetzij voor een gedeelte, *met spoed* onder de wapenen moet komen, worden de burgemeesters in de onderscheidene gemeenten van het Rijk, rechtstreeks door het Departement van Oorlog, *per telegram*, („Militietelegram”) uitgenoodigd, ONVERWIJLD de verlofgangers van de aangewezen lichten in werkelijken dienst op te roepen. (69)

Gelijktijdig met de nitnoodiging tot oproeping aan de burgemeesters worden de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene provinciën, alsmede de plaatselijke- en garnizoenscommandanten door het Departement van Oorlog op dezelfde wijze van die oproeping onderricht.

De plaatselijke- en garnizoenscommandanten dragen zorg, dat onmiddellijk na ontvangst van het bericht der oproeping, *al* de militaire autoriteiten in hunne standplaats daarmede in kennis worden gesteld.

Voornoemde commandanten treffen daartoe de vereischte voorbereidende maatregelen. Op hun bureel is eene lijst voorhanden, vermeldende aan welke autoriteiten de mededeeling moet worden gedaan, alsmede door hoeveel ordonnansen dit moet geschieden, terwijl de kennisgevingen reeds van te voren zooveel mogelijk gereed moeten worden gemaakt.

De oproeping geschiedt volgens het register der verlofgangers, model n°. 26, in de gemeenten voorhanden, althans indien zij niet bij algemeene aanwijzing van de op te roepen lichten wordt bewerkstelligd.

Voor de oproeping is afkondiging bij *openbare kennisgeving* rechtens voldoende.

(69) Bij Besch. van den M. v. W., H. en N. dd. 20 Jan. 1893, n°. 142, afd. Posterijen, is vastgesteld een *Instructie voor de telegraafkantoren in Nederland, betreffende de verzending van telegrammen, waarbij de militie buitengewoon bijeengeroepen, en de opkomst met spoed bevolen wordt.*

Ofschoon derhalve de openbare kennisgeving den verlofganger bij niet-opkomst in verzuim stelt, en deze kennisgeving dient als uitsluitend rechtsgeldig bewijs, dat de oproeping behoorlijk is geschied, wordt den burgemeesters niettemin dringend aanbevolen, alle zoodanige maatregelen te nemen, waardoor de oproeping op de snelste en zekerste wijze ter kennis komt van den opgeroepene, bijvoorbeeld :

- a. door het alarmeeren van de bevolking door het doen luiden der klokken van alle torens;
- b. door omroeping in de kom der gemeente;
- c. door waarschuwing van de op te roepen verlofgangers door boden, die te voet gaan, te paard zijn gezeten of wel gebruik maken van rijtuigen of andere middelen van versneld vervoer. Het verdient daarbij aanbeveling het uur van oproeping schriftelijk aan de boden op te geven, ten einde vergissing te voorkomen.

De openbare kennisgeving, waarvan aan de burgemeesters door het Departement van oorlog een voldoende aantal exemplaren is verstrekt, wordt ingevuld overeenkomstig het *militiitelegram*.

In bedoeld *militiitelegram* worden de dag en het uur der oproeping vermeld. (*Voorschr. M. B.* 19 September 1892, n°. 36, art. 29, *R. M.* 574, en *M. B.* 24 Juni 1893, n°. 125, *R. M.* 544).

§ 991. Bij eene opkomst *met spoed* is het bepaalde bij § 971 niet van toepassing, en worden de vervoerbewijzen en het daggeld, bedoeld bij § 968, *niet door den burgemeester* verstrekt.

Bij die opkomst wordt gehandeld als volgt:

a. De miliciens, die in de plaats voor de opkomst bestemd, *wonen*, melden zich op het in hun zakboekje daartoe aangewezen tijdstip bij hun korps aan, en hebben geen recht op daggeld.

b. De miliciens, die — om de plaats, voor de opkomst bestemd, te bereiken — een afstand van niet meer dan 20 kilometer moeten afleggen, begeven zich eveneens rechtstreeks daarheen en moeten zich op het in hun zakboekje daartoe aangewezen tijdstip bij hun korps aanmelden. Behoudens het bepaalde bij *d*, hebben zij geen recht op vervoer voor Rijks rekening. Zoo noodig, maken zij evenwel gebruik van het passage-biljet of de passage-biljetten, daartoe in hun zakboekje voorkomende.

c. De miliciens, die — om de plaats, voor de opkomst bestemd, te bereiken — een afstand van meer dan 20 kilometer

hebben af te leggen, begeven zich eveneens rechtstreeks daarheen, overeenkomstig de reisroute, in hun zakboekje aangewezen. Zij maken voor de reis gebruik van de bons of passage-biljetten, daartoe in dat zakboekje voorhanden.

d. Opkomende groot-verlofgangers, die niet vrijwillig door de ingezetenen met rijtuigen, wagens, enz. naar de voor hen aangewezen plaats van opkomst of plaats van vertrek worden vervoerd, moeten, wanneer zij een afstand van meer dan 10 kilometer hebben af te leggen, zoo eenigszins mogelijk, *door de zorg van den Burgemeester*, voor Rijks rekening daarheen worden vervoerd.

De voor een en ander gemaakte kosten worden gestaafd door bewijzen *model n°. 4* en komen ten laste van het Rijk.

Bij afzonderlijke kennisgeving maken de Burgemeesters bekend, vanwaar zulke bijzondere vervoermiddelen naar de stations, aanlegplaatsen of plaatsen van opkomst vertrekken, en waar zij tot het opnemen van opkomende groot-verlofgangers zullen voorbij komen.

Hierbij wordt echter den dienstplichtigen nadrukkelijk in herinnering gebracht, dat de hiervoren bedoelde hulp hen geenszins ontheft van de verplichting om *op het aangegeven uur* op de aangegeven plaatsen van vertrek of in de aangewezen plaatsen van opkomst aanwezig te zijn, *ook dan wanneer ten gevolge van eene of andere oorzaak, WELKE OOK*, van die hulp geen gebruik kan worden gemaakt of deze niet wordt verleend.

e. Het daggeld, waarop de miliciens, volgens § 969 recht hebben, wordt hun, onmiddellijk na aankomst bij en door de zorg van het korps betaald. (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, n°. 105, § 16, R. M. 328*).

§ 992. Is een milicien, als onder *b* of *c* van § 991 bedoeld, bij eene opkomst *met spoed* niet in het bezit van zijn zakboekje, of zijn daarin de vereischte bons en passage-biljetten niet voorhanden, dan worden hem door de zorg van den burgemeester, in overeenstemming met het daar bepaalde, voor zooveel noodig, passage-biljetten (punt *b*) of vervoerbewijzen en passage-biljetten (punt *c*) verstrekt volgens de modellen n°s. 3 en 5.

Kan een milicien zich niet met de overige miliciens op reis begeven, dan voorziet de burgemeester hem — zoodra de reis kan worden aanvaard — van de noodige vervoerbewijzen en

passage-biljetten, om de plaats, voor de opkomst bestemd, te bereiken. Is vervoer in de aangewezen richting niet meer mogelijk, dan moet de milicien zich op de meest doelmatige wijze begeven naar de het best te bereiken standplaats van afdelingen van het Leger, en zich aldaar bij de militaire autoriteit aanmelden. De burgemeester voorziet hem daartoe, zoo noodig, van vervoermiddelen of van vervoerbewijzen en passage-biljetten. (*a. v.*, § 17).

§ 993. Wanneer de verlofgangers der Militie, hetzij geheel, hetzij ten deele, buitengewoon *met spoed*, onder de wapenen moeten komen, waarbij die verlofgangers rechtstreeks op hun korps worden gedirigeerd, moeten van het tijdstip af, waarop het militievervoer aanvangt, totdat het geacht kan worden te zijn afgevoerd, door de zorg van de plaatselijke- en garnizoenscommandanten in de daartoe ingevolge het *Voorschrift betreffende de Mobilisatie van het Leger* in aanmerking komende stations, wachten worden geplaatst, onder bevel van een officier; en zulks zoowel tot het handhaven der orde, als tot het naar de kazernes geleiden van aankomende miliciens. (*M. B.* 6 *Maart* 1893, *n*°. 30, *R. M.* 108).

§ 994. Om ten behoeve van de regelingen voor de opkomst der militie met spoed, de woonplaatsen (gemeente en onderdeel) te kennen, waar de met groot-verlof zijnde miliciens zich ophouden, moet in den Staat *a* van het administratieboek, en wel in de kolommen, tot aantekening van de veranderingen en bewegingen bestemd, melding worden gemaakt van de provincie en de gemeente, zoo noodig met aanduiding van het onderdeel der gemeente, werwaarts de milicien met groot-verlof is vertrokken.

Telkens wanneer het zakboekje van een milicien, ten gevolge van verhuizing in de gemeente of naar eene andere gemeente, aan het betrokken korps wordt opgezonden, moeten vorenbedoelde aantekeningen met deze nader ontvangen opgaven in overeenstemming worden gebracht.

Hierbij wordt opgemerkt, dat de vermelding van de onderdeelen der gemeenten moet geschieden overeenkomstig de aan de korpsen verstrekte Lijst der gemeenten, ten behoeve van de opgaven, betrekking hebbende op de opkomst der militie met spoed.

Voorbeelden :

- 18 . . met groot-verlof naar *Vlissingen*; Prov. Zeeland.
- 18 . . met groot-verlof naar *Leeuwarden* (Onderdeel kom); Prov. Friesland.
- 18 . . met groot-verlof naar *Sneek* (Onderdeel buiten de kom); Prov. Friesland.
- 18 . . met groot-verlof naar *Wijmbritseradeel* (Onderdeel *Nijhuizum*); Prov. Friesland.
- 18 . . met groot-verlof naar *Houten* (Onderdeel Rest der gemeente); Prov. Utrecht.
- 18 . . met groot-verlof naar *Serooskerke* (Eiland Schouwen); Prov. Zeeland.

Aangezien in de Provincie Zeeland twee gemeenten den naam van *Serooskerke* dragen — eene op het eiland *Schouwen*, de andere op het eiland *Walcheren* — moet achter den naam van een der beide gemeenten steeds de naam worden vermeld van het eiland waarop zij ligt. (*M. B.* 29 September 1891, n°. 46, *B. U.* 1215).

§ 995. Aan de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene Provinciën is bij M. A. van 25 Juni 1892, n°. 82 toegezonden, ook ter uitreiking aan de burgemeesters, een aantal exemplaren van een:

„OVERZICHT van de tegenwoordige regeling DER OPKOMST MET „SPOED van miliciens-verlofgangers, voor zoover de Burgemeesters „daarbij zijn betrokken of de kennis daarvan voor hen van belang „kan zijn.“

Van dat overzicht volgt hieronder de inhoud, gewijzigd overeenkomstig nadere ter zake betrekkelijke bepalingen.

1°. *Reisroutes, bons en passage-biljetten.* Ten einde bij eene opkomst van de Militie met spoed ongewenschte vertraging te voorkomen, worden de groot-verlofgangers in dat geval niet, zooals bij opkomst voor herhalingsoefeningen, door den Burgemeester der gemeente hunner inwoning op de korpsen gedirigeerd, maar begeven zij zich alsdan *rechtstreeks* op reis of op marsch naar de daarvoor bestemde plaatsen.

Hiertoe worden vóór het vertrek der miliciens met onbepaald verlof, achter in hunne zakboekjes, de bij eene opkomst met spoed door hen te volgen reisroute, alsmede de voor hen vereischte bons en passage-biljetten voor die reis ingeplakt.

Aan miliciens, die na hunne inlijving dadelijk met groot-verlof worden gezonden om eerst later in werkelijken dienst te worden opgeroepen, worden zakboekjes, voorzien van hetgeen betrekking heeft op hunne reisroute bij eene opkomst *met spoed*, door hun korps en door tusschenkomst van de Burgemeesters, toegezonden. (*Aanwijzingen voor het opmaken der marschregelingen voor de miliciens-verlofgangers bij eene opkomst met spoed. M. A. 5 Januari 1892, Litt. T. Geheim.*)

2°. *Daggelden.* Het daggeld, waarop de miliciens recht hebben, wordt hun onmiddellijk na aankomst bij en door de zorg van het korps betaald. (*Voorschr. M. B. 27 Mei 1892, N°. 105, § 16. [Zie ook § 991, laatste lid, e]*).

3°. *Verlofgangers die niet in het bezit zijn van hun zakboekje of van de benoedigde bons en passage-biljetten.* Verlofgangers, ook die welke elders woonachtig zijnde zich tijdelijk in eene gemeente ophouden, worden, indien zij niet in het bezit zijn van hun zakboekje, of indien in hun zakboekje de benoedigde bons of passage-biljetten voor de reis naar de plaats, waarheen zij zich moeten begeven, niet voorhanden zijn, door den Burgemeester voor zooveel noodig van vervoerbewijzen en van passage-biljetten voorzien.

Kan een milicien zich niet met de overige miliciens op reis begeven, dan voorziet de Burgemeester hem — zoodra de reis kan worden aanvaard — van de noodige vervoerbewijzen en passage-biljetten, om de plaats, voor de opkomst bestemd, te bereiken. Is vervoer in de aangewezen richting niet meer mogelijk, dan moet de milicien zich op de meest doelmatige wijze begeven naar de het best te bereiken standplaats van afdelingen van het Leger, en zich aldaar aanmelden bij de militaire autoriteit. De Burgemeester voorziet hem daartoe, zoo noodig, van vervoermiddelen of van vervoerbewijzen en van passage-biljetten. (*Voorschr. a. v., § 17. [Zie ook § 992]*).

Ten einde de Burgemeesters in staat te stellen, de hierbedoelde verlofgangers op de voor hunne opkomst *met spoed* aangewezen standplaatsen te dirigeeren, wordt door het Departement van Oorlog jaarlijks aan de Burgemeesters toegezonden: eene opgave van de korpsen en van hunne standplaatsen, met vermelding tevens waarheen de verlofgangers der Militie te land door de Burgemeesters moeten worden gedirigeerd bij het onder

de wapenen komen *met spoed*, indien die verlofgangers alsdan niet in het bezit zijn van hun zakboekje en niet met zekerheid weten op te geven naar welke standplaats zij zich moeten begeven. (*M. A.* 11 Juni 1887, n°. 69 en 25 Juni 1892, n°. 68).

4°. *Opzending der zakboekjes bij woonplaatsverandering casu quo met vermelding van het onderdeel der Gemeente alwaar de verlofganger zich vestigt.* De zakboekjes van miliciens-verlofgangers, die zich in eene andere gemeente gaan vestigen en die zich alsdan, overeenkomstig het bepaalde bij art. 134 der Militiewet, bij den Burgemeester der gemeente aanmelden, worden door dezen Burgemeester voortaan opgezonden aan den Provinciale-Adjutant in het Gewest.

Hetzelfde geschiedt met de zakboekjes van de miliciens-verlofgangers, *die binnen de gemeente verhuizen*, ingeval deze verhuizing van invloed is op de alsdan door hen te volgen reisroute, zooals dit blijkt uit de *Lijst der gemeenten, met hare verdeling in onderdeelen, ten behoeve van de opgaven, betrekking hebbende op de opkomst der Militie MET SPOED* *).

De Provinciale-Adjutant wijzigt, volgens in zijn bezit zijnde voorschriften, de reisroute in het zakboekje, en plaatst, in sommige gevallen, den groot-verlofganger over bij een ander onderdeel of korps.

Betreft de wijziging enkel de reisroute voor eene opkomst onder de wapenen *met spoed* en is de groot-verlofganger dus *niet* bij een ander onderdeel of korps overgeplaatst, dan zendt de Provinciale-Adjutant het zakboekje rechtstreeks terug aan den Burgemeester.

Wordt daarentegen de groot-verlofganger door den Provinciale-Adjutant bij een ander onderdeel of korps *overgeplaatst*, dan ontvangt de Burgemeester het zakboekje terug van het korps waarbij die overplaatsing is geschied.

Na het terugontvangen van het zakboekje zorgt de Burgemeester dat dit den betrokken persoon weder ter hand wordt gesteld en deze casu quo tevens opmerkzaam wordt gemaakt, op zijn veranderd *korps* of onderdeel van zijn korps en *garnizoen* en

(*) Op blz. 1 van deze *Lijst* moeten tweemaal de woorden "*het korps*", worden vervangen door de woorden "*den Provinciale-Adjutant*".

op zijne plaats van opkomst, uur van opkomst en wijze van opkomst MET SPOED.

DRINGEND WORDT AANBEVOLEN DIT NIET TE VERZUIMEN, ZIJNDE DE TOEZENDING VAN HET ZAKBOEKJE DE EENIGE OFFICIEELE KENNISGEVING, WELKE DE MAN VAN EEN EN ANDER ONTVANGT. (M. A. 25 Juni 1895, n°. 68).

5°. *Ontvangst van het Militietelegram.* Wanneer de Militie, hetzij in haar geheel, hetzij voor een gedeelte, met spoed onder de wapenen moet komen, worden de Burgemeesters in de onderscheidene gemeenten van het Rijk rechtstreeks door het Departement van Oorlog per telegram (Militietelegram) uitgenoodigd, onverwijld de verlofgangers van de aangewezen lichten in werkelijken dienst op te roepen.

Het telegram, voor de Burgemeesters bestemd, wordt bezorgd in de plaatsen, waar het gemeentehuis van elke gemeente is gevestigd (*). Houdt de Burgemeester zelf aldaar niet zijn verblijf, dan moet door hem een persoon ter plaatse zijn aangewezen, belast met het in ontvangst nemen van het telegram.

Op het adres van het bedoelde telegram wordt vermeld het woord „MILITIETELEGRAM“. (Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 29, R. M. 544. [Zie ook § 990]).

Aan den persoon, belast met het in ontvangst nemen van het militietelegram, moet door den Burgemeester niet alleen de last worden verstrekt om hem eventueel onverwijld met die ontvangst in kennis te stellen, opdat de Burgemeester de officieele oproeping kunne doen, maar tevens de opdracht om onmiddellijk na ontvangst van het telegram, daaraan in de gemeente de meest mogelijke openbaarheid en zodoende aan de oproeping een begin van uitvoering te geven; zoodat de aldaar verblijvende verlofgangers, in afwachting van de openbare kennisgeving door den Burgemeester, reeds van de oproeping onderricht worden en de vereischte voorbereidingen voor hun vertrek kunnen treffen.

Verder is het wenschelijk, dat aan den hiervoren bedoelden persoon het nemen van eenige voorbereidende maatregelen door den Burgemeester wordt opgedragen; zooals het invullen van de openbare kennisgevingen, het bijeenbrengen van het vereischte

(*) Op dezen regel bestaat uitzondering voor eenige Burgemeesters, die bekend zijn gemaakt met de uitzondering.

aantal boden te voet, te paard, in rijtuigen, enz. om de openbare kennisgeving naar andere onderdeelen der gemeente over te brengen en aldaar aan te plakken; in het kort al die maatregelen, waardoor de oproeping kan worden bespoedigd. (*M. v. B. Z. 29 April 1885, n°. 649*).

Ten einde elke vertraging bij het in ontvangst nemen van het militiotelegram en het ter algemeene kennis brengen van de oproeping te voorkomen, is het van groot belang, dat steeds iemand aanwezig zij, die gemachtigd is om, ingeval de persoon aan wien het militiotelegram moet worden bezorgd, door den besteller *niet wordt aangetroffen*, dat telegram in ontvangst te nemen en te handelen, zooals hiervoren is vermeld. (*M. A. 21 November 1887, n°. 23*).

6°. *Mededeeling van den inhoud van het militiotelegram aan de brigade-commandanten van het wapen der Koninklijke Marechaussee. De Burgemeesters van ALLE gemeenten waarin eene brigade van het Wapen der Koninklijke Marechaussee, doch geen Divisie- of Districts-commandant van dat Wapen is gevestigd, worden uitgenoodigd maatregelen te nemen om den Brigade-commandant zoo spoedig mogelijk na de ontvangst van het militiotelegram, met den inhoud daarvan in kennis te stellen of te doen stellen.*

DRINGEND wordt verzocht dit niet te verzuimen, zijnde de bedoelde kennisgeving de eenige officieele mededeeling, welke de commandanten der brigades Marechaussee, die gevestigd zijn BUITEN de standplaatsen van de divisie- en de districts-commandanten, ter zake ontvangen.

7°. *Maatregelen om de oproeping ter algemeene kennis te brengen. De openbare kennisgeving, waarvan aan de Burgemeesters door het Departement van Oorlog een voldoende aantal exemplaren is verstrekt, wordt ingevuld overeenkomstig het militiotelegram.*

In bedoeld *militiotelegram* worden de dag en het uur der oproeping vermeld.

Voor de oproeping is afkondiging bij *openbare kennisgeving* rechtens voldoende.

Ofschoon derhalve de openbare kennisgeving den verlofganger bij niet-opkomst in verzuim stelt, en deze kennisgeving dient als uitsluitend rechtsgeldig bewijs dat de oproeping behoorlijk is geschied, wordt den Burgemeesters niettemin dringend aanbevolen, alle zoodanige maatregelen te nemen, waardoor de oproe-

ping op de snelste en zekerste wijze ter kennis komt van den opgeroepene, b. v.:

- a. door het alarmeeren van de bevolking door het doen *luiden der klokken* van alle torens;
- b. door *omroeping* in de kom der gemeente;
- c. door *waarschuwing* van op te roepen verlofgangers door *boden*, die te voet gaan, te paard zijn gezeten of wel gebruik maken van rijtuigen of andere middelen van versneld vervoer. Het verdient daarbij aanbeveling het uur van oproeping *schriftelijk* aan de boden op te geven, ten einde vergissing te voorkomen. (*Voorschr. M. B.* 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 29, *gew. bij M. B.* 24 Juni 1893, n°. 125, *R. M.* 574 en 544. [Zie ook § 990]).

Door de bedoelde boden moeten tevens worden bekend gemaakt: de plaats *waar* en het tijdstip *waarop* de hierna in punt 8°. bedoelde *bijzondere vervoermiddelen* gereed zullen staan of zullen voorbijkomen. (*M. A.* 25 Juni 1892, n°. 68).

8°. *Maatregelen om het bereiken der plaatsen van opkomst of der stations van vertrek voor de verlofgangers te bespoedigen.* Voor miliciens, die een afstand grooter dan 10 Kilometer moeten afleggen om de plaats van opkomst of het voor hen aangewezen station van vertrek of de aanlegplaats van stoombooten te bereiken en door wie, volgens hunne reisroute, geen gebruik kan worden gemaakt van trams of andere middelen van versneld vervoer, moeten de Burgemeesters de hun verleende bevoegdheid toepassen om die miliciens, op kosten van het Rijk, *met bijzondere vervoermiddelen* (rijtuigen, karren of wagens, vaartuigen, enz.) te doen overbrengen naar de plaats van opkomst of naar het station of de aanlegplaats van vertrek.

Afgescheiden van het vorenstaande verdient het aanbeveling dat de Burgemeesters onmiddellijk na de ontvangst van het militietelegram een beroep doen op de ingezetenen, om de vertrekkende verlofgangers *vrijwillig* met rijtuigen, wagens, enz., naar de voor hen aangewezen plaats van opkomst of naar het station of de aanlegplaats van vertrek te vervoeren.

Bij een en ander moet echter door de Burgemeesters aan de verlofgangers nadrukkelijk in herinnering worden gebracht, dat eene hulp als hiervoren bedoeld, hen geenszins ontheft van de verplichting om *op het aangegeven uur* op de aangegeven plaatsen

van vertrek of in de aangewezen plaatsen van opkomst aanwezig te zijn, ook dan wanneer ten gevolge van de eene of andere oorzaak, WELKE OOK, van zoodanige hulp geen gebruik kan worden gemaakt of deze niet wordt verleend. (*M. A.* 25 Juni 1892, n°. 68).

Ten slotte wordt den Burgemeesters dringend aanbevolen om, zoowel ter bevordering van de geregelde opkomst met spoed der groot-verlofgangers, als in het belang van de betrokken personen zelve, tegen het tijdstip van vertrek de *tapperijen in de gemeente*, zoo eenigszins mogelijk, te doen sluiten, en tevens de ingezetenen uit te noodigen aan de vertrekkenden *geen sterken drank te schenken*, vermits het misbruik daarvan in de ernstige omstandigheden eener mobilisatie, zeer nadeelige gevolgen kan hebben, zoowel voor den militairen dienst, als voor hem die zich daaraan schuldig maakt.

§ 996. De permanente militaire spoorwegcommissie heeft in tijden van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, het recht aan bestuurders, hoofdambtenaren, beambten en bedienden eener spoorwegonderneming, die militieplichtig zijn, verlof te verleenen van den krijgsdienst, voor zóólang als zij, gedurende de bedoelde omstandigheden, bij die spoorwegonderneming werkzaam zijn; deze verloven brengt zij onmiddellijk ter kennis van den commandeerenden officier van het korps, waartoe de in het genot van verlof gestelde behoort, welke commandeerende officier dan, zoo noodig, zijnerzijds terstond uitvoering doet geven aan de beschikking der commissie. (*Regl. K. B.* 16 Sept. 1876, *St.bl.* n°. 182, *art.* 17).

§ 997. Al hetgeen hiervoren in de §§ 977—987 is medegedeeld, ten aanzien van de miliciens-verlofgangers, die krachtens art. 125 der militiewet zijn opgeroepen om opnieuw in den wapenhandel te worden geoefend, is ook toepasselijk op de verlofgangers, die, overeenkomstig de §§ 988 en 989 worden opgeroepen om *met spoed* onder de wapenen te komen, met dien verstande evenwel, dat in dit geval het opmaken der staten in de §§ 818 en 964 bedoeld en van de opgave in § 964 vermeld achterwege blijft en dat de termijnen bij § 979 en § 984 genoemd worden bekort beide tot op eene maand. (*M. B.* 24 Juni 1893, n°. 125, *R. M.* 544).

§ 998. De bepalingen welke betrekking hebben op de oproeping en de opkomst in werkelijken dienst voor het geval dat de verlofgangers *met spoed* onder de wapenen moeten komen, met name derhalve ook de daartoe betrekkelijke bepalingen, vervat in de §§ 984—987, 990 en 997 gelden, immers voor zooverre toepasselijk, eveneens voor de verlofgangers der zeemilitie. In verband hiermede worden ook de Directeuren en Commandanten der marine te *Willemsoord*, *Amsterdam* en *Hellevoetsluis* op de in de tweede zinsnede van § 990 medegedeelde wijze van de oproeping onderricht.

Voormelde Directeuren en Commandanten der marine zijn door den Minister van Marine uitgenoodigd bij eene eventueele mobilisatie zich naar bedoelde bepalingen te gedragen en de taak in de §§ 977—980, 984 en 985, al. 1, aan de korpscommandanten opgedragen, voor zooveel de zeemilitie betreft, over te nemen, met dien verstande, dat, waar in deze paragrafen sprake is van het doen van opgaven aan het Departement van Oorlog, deze moeten geschieden aan het Departement van Marine. (*Voorschr. M. B. 19 Sept. 1892, n°. 36, art. 36, R. M. 574*).

P. *Van het huwen en het uitoefenen van de buitenlandsche zeevaart door ingeschrevenen voor de militie en ingelijfden bij de militie te land.*

§ 999. Hij, die op den 1sten Januari van het jaar zijn 19^{den} jaar was ingetreden, maar zijn 40ste niet had volbracht, wordt niet tot het aangaan van een huwelijk of van eene verbintenis tot uitoefning van de buitenlandsche zeevaart toegelaten, dan na te hebben bewezen, tot op het tijdstip van de aangifte tot het aangaan van een huwelijk of van eene verbintenis voor de buitenlandsche zeevaart, zijne plichten ten aanzien van de militie te hebben vervuld of tot geen dienst bij de militie gehouden te zijn of geweest te zijn. (*Wet 19 Aug. 1861, St.bl. n°. 72, art. 8, B. U., Aank. 1*).

§ 1000. Het bewijs van de plichten ten aanzien van de militie te hebben volbracht en bedoeld in de voorgaande §, wordt afgegeven, voor de ingeschrevenen, omtrent welke nog geene bijden Commissaris der Koningin in de provincie bekende uitspraak door den militieraad is gedaan, door den burgemeester der gemeente, waar de inschrijving is geschied; voor alle andere ingeschrevenen door den Commissaris der Koningin in de provincie, in welke de inschrijving is geschied. (*K. B. 17 Dec. 1861, St.bl. n°. 127, art. 2, B. U., Aank. 23*).

Wordt een bewijs van voldoening aan den militieplicht afgegeven ten behoeve van iemand, die, na voor zich zelf aan dien

plicht te hebben voldaan, als plaatsvervanger bij de militie is opgetreden, dan moet hiervan melding worden gemaakt aan den voet van dat bewijs. (*M. v. B. Z. 17 Oct. 1878, L^a II*).

Bij de opmaking van bewijzen van voldoening aan den militieplicht ten behoeve van dienstplichtigen bij de militie, die, ingevolge art. 9 der militiewet eene verbintenis als vrijwilliger hebben aangegaan, kan met de vermelding hiervan worden volstaan. Brengt het belang van den betrokken persoon mede te bewijzen, dat en op welke wijze hij uit den dienst is ontslagen, dan zal hij, nevens het hem door den Commissaris der Koningin in de provincie uitgereikte bewijs, hebben over te leggen een paspoort of ander bewijs van ontslag uit den dienst of een uittreksel uit het stamboek; zoolang zoodanig aanvullend bewijs niet is bijgebracht, zal hij beschouwd worden, als gevolg van de door hem aangegane, in het hem afgegeven bewijs, model n°. 1, litt. B, vermelde verbintenis, zich nog in dienst te bevinden. (*M. v. B. Z. 8 Dec. 1877, n°. 19, 4de afd.*).

§ 1001. Het bewijs, dat iemand, als geen ingezetene geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad, wordt afgegeven door den Commissaris der Koningin in de provincie, waarin hij, wien het bewijs geldt, woont, of, heeft hij geene woonplaats in het Rijk, waarin hij tijdens de afgifte van het bewijs, verblijf houdt. (*K. B. a. v., art. 3*).

§ 1002. De bij de militie te land ingelijfden worden niet tot het aangaan van een huwelijk toegelaten zonder schriftelijke toestemming vanwege den Minister van Oorlog.

Die toestemming wordt in gewone tijden niet geweigerd aan hen, die hun vierde dienstjaar hebben volbracht. (*Wet a. v., art. 128*). (70).

(70) Vermits *alle* akten en stukken, voortvloeiende uit de Wet van 19 Aug. 1861 (*St. bl. n°. 72*) betrekkelijk de Nationale Militie, (met uitzondering van de overeenkomsten van vervanging in den dienst) vrij van zegel kunnen worden geacht op grond van art. 10 dier Wet, zijn daaronder b. v. ook begrepen de verzoeken van en voor miliciens, gegrond op de artt. 129 en 136 van meergemelde Wet, alsmede de verzoeken van bij de militie ingelijfden om toestemming tot het aangaan van een huwelijk.

In den aanhef van de eerste alinea en in de tweede alinea van art. 27A, n°. 12, der wet van 3 October 1843 (*St. bl. n°. 47*) is vrijstelling van zegelrecht verleend voor de toestemmingen tot het aangaan van huwelijken, de aanstellingen, getuigschriften, reis- en ontslag- of afscheidsbrieven, welke van Regeeringswege worden verleend of uitgereikt aan personen beneden den

§ 1003. De commandeerende-officieren der korpsen en inrichtingen van het leger zijn bevoegd, om, met inachtneming van het hierna voorgeschrevene, de toestemming tot het aangaan van een huwelijk, namens den Minister van Oorlog, schriftelijk te verleenen aan iederen tot het korps onder hun bevel of de inrichting onder hun beheer behoorenden militieplichtige, die zich niet in werkelijken dienst bevindt.

In het schriftelijk bewijs van die toestemming moet er uitdrukkelijk aan herinnerd worden, dat de verlofganger door zijn huwelijk in geen geval wordt ontheven van het volbrengen der verplichtingen, welke hij krachtens de militiewet heeft te vervullen, zoodat hij deswege ook niet zal worden vrijgesteld van den werkelijken dienst waartoe hij, voor herhalingsoefeningen of uit anderen hoofde, mocht worden opgeroepen.

Is de uitrusting- en reserverekening van den verlofganger, die zijn vierde dienstjaar nog niet heeft volbracht, bezwaard met schuld als bedoeld onder de punten *a* en *b* van art. 81 van het Reglement van Administratie bij de Landmacht, dan zal hem de vergunning tot het aangaan van een huwelijk slechts mogen worden verleend nadat bedoeld gedeelte van de schuld is aangezuiverd.

Aan den militieplichtige die zijn vierde dienstjaar heeft volbracht moet, in gewone tijden, meerbedoeld schriftelijk bewijs steeds worden uitgereikt, zoodra door hem of te zijnen behoeve daartoe aanvraag wordt gedaan. (*M. B.* 11 April 1892, n°. 72, *R. M.* 126). (71) (72).

rang van officier, tot de Landmacht behorende, alsmede voor de verlofpassen en reisbrieven, aan alle personen zonder onderscheid, tot de Landmacht behorende, uitgereikt wordende.

Het ligt in de bedoeling van deze wetsbepalingen, dat de vrijstelling ook wordt toegepast op de stukken, welke ter verkrijging van de gemelde bescheiden moeten worden opgemaakt. (*M. A.* 4 Mei 1892, n°. 53, *R. M.* 149).

(71) De bij art. 128 der militiewet bedoelde schriftelijke toestemming tot het aangaan van een huwelijk, door eenen bij de militie te land ingelijfde overgelegd, is een stuk, dat bij de huwelijksakte wordt gevorderd, en behoort als zoodanig tot de stukken, die ingevolge art. 23 B. W. moeten worden aangehecht aan het register van huwelijken, dat ter griffie van de arrondissementsrechtbank moet worden overgebracht. (*Arrest H. R. d. N. dd. 14 Maart 1879*).

(72) Aanvragen ter bekoming van het bewijs van voldoening aan de nationale militie ten behoeve van verlofgangers die een huwelijk wenschen aan te gaan, moeten vergezeld gaan van de toestemming van den korpscommandant. (*M. v. C. d. R. in Limburg 23 Juli 1889*).

§ 1004. De burgemeesters zijn uitgenoodigd, zoo dikwijls een huwelijk van een bij de militie ingelijfde voltrokken is, daarvan dadelijk kennis te geven aan de hoofdadministratie van het korps waartoe de ingelijfde behoort. (*M. v. B. Z. 8 Aug. 1874, n°. 193*).

Is hij in het genot van groot-verlof, dan moet van het aangegaan huwelijk aantekening worden gedaan in de kolom „Aanmerkingen” van het verlofgangersregister. (*M. v. B. Z. 7 Oct. 1874, n°. 36*).

§ 1005. De bij de militie te land ingelijfden worden niet tot het aangaan van eene verbintenis voor de buitenlandsche zeevaart toegelaten zonder schriftelijke toestemming van den Minister van Oorlog.

Die toestemming wordt slechts verleend aan de lotelingen, die reeds vóór hun inlijving bij de militie hun beroep van de buitenlandsche zeevaart maakten en die zich overeenkomstig art. 150 der militiewet voor de zeemilitie hebben aangeboden, doch daarbij niet zijn kunnen worden aangenomen (*) [*Wet a. v., art. 129*].

§ 1006. Met boete van ten minste vijftig cents en ten hoogste f 200 wordt gestraft: de ambtenaar van den burgerlijken stand, die in strijd handelt met art. 8 (§ 999) of art. 128 (§ 1002); de ambtenaar, belast met de monstering van scheepsofficieren en scheepsgezellen, of de schipper, die in strijd handelt met art. 8 (§ 999) of art. 129 (§ 1005). [*a. v., art. 187, gew. wet 15 April 1886, St.bl. n°. 64, art. 11*].

§ 1007. De Commissarissen der Koningin in de provinciën zijn gemachtigd, om aan de ingelijfden bij de militie te land — plaatsvervangers uitgezonderd — die, na het volbrengen van den aanvankelijk van hen gevorderden werkelijken dienst, in het genot van groot-verlof gesteld zijn, voor zooveel zij, hetzij reeds voor hunne inlijving bij de militie hun beroep van de buitenlandsche zeevaart maakten, hetzij zich overeenkomstig art. 150 de Militiewet voor de zeemilitie hebben aangeboden, en zij aan voormelde staatsambtenaren zullen hebben aangetoond, werkelijk weder de gelegenheid te hebben om hun beroep

(*) Zie in verband hiermede ook § 933.

van zeevarende buitenslands op schepen, voor Nederlandsche rekening uitgerust uit te oefenen, daartoe, tot wederopzegging, namens den Minister van Oorlog, de vereischte schriftelijke toestemming te verleenen.

Ter voorkoming zooveel mogelijk dat van de verleende vergunning misbruik worde gemaakt, en ten einde men onderricht zij, op welken bodem de belanghebbende zich tot het doen van eene nieuwe zeereis heeft verbonden of waar hij zich, niet wederom vertrekkende, ophoudt, zal de toestemming steeds behooren te worden verleend, onder gehoudenheid van den belanghebbende, om zich bij zijne terugkomst dadelijk weder bij den Commissaris der Koningin aan te melden, en voor elke volgende zeereis, zoolang hij geen paspoort zal hebben bekomen, eene nieuwe vergunning aan te vragen.

Overigens zal voorschreven toestemming niet mogen worden verleend, wanneer de belanghebbende verlofganger, vóór of tijdens zijne aanvraag, is opgeroepen om aan wapenoefeningen deel te nemen en het zich niet laat voorzien dat hij van die reis zou zijn teruggekeerd vóór den aanvang dier oefeningen. (*M. A.* 18 *Jan.* 1862, n°. 55B, 10 *Jan.* 1874, n°. 28P, 2 *Mei* 1874, n°. 34P, 18 *Aug.* 1876, n°. 68P en 7 *Feb.* 1893, n°. 75).

Q. *Van detachering van ingelijfden bij de militie te land bij de landmacht, dienende in Nederlandsch-Oost-Indië.*

§ 1008. Ingelijfden bij de militie te land kunnen, onder behoud hunner positie als miliciens, met hunne toestemming en, voor zooveel minderjarigen betreft, ook die hunner ouders of voogden, voor den tijd van ten minste twee jaren, bij de landmacht dienende in *Nederlandsch-Oost-Indië* gedetacheerd worden, met dien verstande, dat zij die, binnen den tijd hunner detachering, recht verkrijgen op ontslag uit den militie-dienst, behoudens dat ontslag, den tijd, voor welken zij bij de landmacht dienende in *Nederlandsch-Oost-Indië* zijn gedetacheerd, zullen volbrengen.

Aan de ingelijfden bij de militie te land die voor den tijd van minstens twee jaren (gerekend van den dag der ontschepping in *Nederlandsch-Indië*) worden gedetacheerd, kan eene gratificatie

van twee honderd gulden (f 200) worden uitbetaald. (*K. B.* 29 Juli 1873, *St.bl.* n°. 119, *B. U.* 420, en 24 Juni 1874, n°. 44, *B. U.* 435).

Voornoemd besluit is voorshands niet toepasselijk op de miliciens der bereiden korpsen, die zich in werkelijken dienst bevinden of hunnen eersten oefeningstijd nog niet hebben volbracht. (*M. B.* 12 Aug. 1873, n°. 41P, 1°, *B. U.* 420).

§ 1009. Omtrent de toelating van miliciens tot detacheering bij de landmacht dienende in *Nederlandsch-Oost-Indië*, gelden in het algemeen de voorschriften, die voor de vrijwillige werving daarbij zijn vastgesteld; in stede echter van een engagementsakte zal door elken betrokken milicien een bewijs in tweevoud worden getekend, ingericht volgens het daarvoor vastgesteld model, terwijl voorts geen aanbrenghpremie wordt toegekend tenzij de milicien in het genot van onbepaald verlof is, in welk geval den aanbrengher eene premie van f 10 zal worden uitgekeerd. (*a. v.*, 2°. en *M. B.* 22 Juni 1887, n°. 53, *B. U.* 964).

§ 1010. De miliciens die, in voege voorschreven, bij de Landmacht, dienende in *Nederlandsch-Oost-Indië* gedetacheerd zijn, zullen op de stamboeken der korpsen waartoe zij behooren, als gedetacheerd gevoerd worden, moettende hiervan in de 4de kolom op de navolgende wijze aanteekening worden gedaan:

„Kragtens Zr. Ms. Besluit van 29 Juli 1873, n°. 39 (*Staatsblad* n°. 119), op den
gedetacheerd bij de Landmacht in *Nederlandsch-Oost-Indië* voor den tijd van”

Bij het koloniaal-werfdepot worden zij onder de navolgende bewoordingen in het stamboek ingeschreven:

„Kragtens Zr. Ms. Besluit van 29 Juli 1873, n°. 39 (*Staatsblad* n°. 119), op den
overgenomen als gedetacheerd van het regiment
. voor den tijd van
ingaaude van en met den dag der ontscheping in *Nederlandsch-Oost-Indië*, met f gratificatie.” (*a. v.*, 4°).

§ 1011. Van het eventueel verleend ontslag uit den militie-dienst, zoomede van het overlijden of op eenige andere wijze uit den dienst geraken van miliciens bij de Landmacht, dienende in *Nederlandsch-Oost-Indië*, gedetacheerd, zal door het Departement van Oorlog aan de betrokken korpsen onder overlegging der

betrekkelijke extracten-stamboek uit *Indië*, opgave geschieden, tot bijschrijving der stamboeken.

Die mutatiën, evenals ook de detacheering zelve, worden door de korpscommandanten vermeld op den eerstvolgenden mutatiënstaat model litt. *aa.*, gevoegd bij de M. A. van 7 Juni 1862, n°. 56 B. (*a. v.*, 5°).

§ 1012. De zakboekjes van de miliciens, bij hun korps hier te lande aan hen uitgereikt, worden bij het koloniaal-werfdepot opgelegd en weder aan hen afgegeven na terugkeer uit *Indië*. Bij hun terugkeer worden de miliciens, behoorende tot eene lichte die nog niet is ontslagen, bij het koloniaal-werfdepot niet weder in de sterkte gebracht, doch onverwijld in het genot van onbepaald verlof gesteld; immers indien zij ook overigens niet in de termen verkeerden om uit den dienst te worden ontslagen.

De commandeerende officier van genoemd depot draagt zorg voor de inschrijving in bedoelde zakboekjes van de door de miliciens in *Indië* bewezen militaire diensten en voor de invulling van de verlofpassen, welke laatsten hij voorziet van zijne handteekening.

Bij het uitreiken van den verlofpass zal de milicien uitdrukkelijk moeten worden herinnerd aan het bepaalde bij art. 133 en 136—145 der militiewet, en aan zijne verplichtingen om, door tusschenkomst van den burgemeester, zijn zakboekje onmiddellijk op te zenden naar zijn korps, indien hij zich in eene andere gemeente vestigt dan die, waarvoor in het zakboekje reisroute en vervoerbewijzen voor eene *opkomst met spoed* zijn aangebracht.

Van het tijdstip waarop en de gemeente waarheen de miliciens met groot-verlof vertrekken, wordt door genoemden commandeerenden officier onmiddellijk aan de in deze betrokken korpscommandanten mededeeling gedaan, terwijl hun daarbij tevens door dien chef worden toegezonden de betrekkelijke extracten-stamboeken uit *Indië*, tot bijschrijving van het stamboek. (*a. v.*, 6°, *gew. bij M. B.* 5 Juni 1889, n°. 39, *B. U. Aanb.* 131).

De in deze § bedoelde miliciens worden bij de korpsen tot welke zij behooren, na ontvangen kennisgeving van het koloniaal-werfdepot, van gedetacheerd terug en op dato met groot-verlof gemeld. (*a. v.*, 7°).

§ 1013. Komen echter deze teruggekeerde miliciens dadelijk in aanmerking voor pensioen of voor ontslag uit den dienst met

gratificatie, of moeten zij worden voorgedragen om met een briefje van ontslag te worden weggezonden, dan worden zij door het koloniaal-werfdepot gedirigeerd op het korps, waartoe zij hier te lande behooren, bij welk korps in beide eerstgenoemde gevallen te hunnen opzichte zal moeten worden gehandeld als bepaald is bij § 2 ad art. 37 van de voorschriften tot uitvoering van het „Reglement van Administratie bij de Landmacht“, terwijl in laatstbedoeld geval eene voordracht tot hunne wegzending aan het Departement van Oorlog zal moeten worden ingediend. (*a. v.* 6°, *gew. bij M. B.* 5 Juni 1889, n°. 39, *B. U., Aanh.* 131).

§ 1014. Aan hen, wier militiediensttijd geëindigd is bij hunne terugkomst in Nederland, zal, door den commandant van het koloniaal-werfdepot onverwijld op de gewone wijze het paspoort wegens diensteindiging worden uitgereikt. (*M. B.* 12 Aug. 1873, n°. 41P, 8°, *B. U.* 420).

§ 1015. Overeenkomstig het bepaalde in art. 123, 4°, der militiewet moeten de miliciens, die in voege voorschreven zijn gedetacheerd, worden beschouwd krachtens art. 126 dier wet, voor het blijvend gedeelte onder de wapenen te zijn. (*a. v.*, 9°, *gew.*, *bij M. B.* 5 Juni 1889, n°. 39, *B. U., Aanh.* 131).

§ 1016. De bestaande voorschriften omtrent het inleveren van kleeding- en uitrustingstukken, het sluiten der rekening in de uitrusting- en reserve-rekening en het verrekenen der saldo's schuld en tegoed, bij overgang van militairen naar het leger in Indië, blijven van kracht voor de miliciens die, op grond van voornoemd besluit, bij het leger in *Nederlandsch-Oost-Indië* worden gedetacheerd. De miliciens die bij terugkomst in *Nederland* in het genot van groot-verlof worden gesteld, worden, wanneer zij later bij hunne korpsen onder de wapenen komen, opnieuw van kleeding en uitrusting voorzien. (*a. v.*, 10°).

R. *Van het ontslag uit den dienst der militie.*

§ 1017. Voor de ingelijfdcn bij de militie te land duurt de dienst vijf (*), voor die bij de militie ter zee vier (***) jaren. (*Militiewet art.* 6, 1ste lid, *B. U., Aanh.* 1).

(*) Tot 1 Mei 1895: zeven.

(**) Tot 1 Mei 1895: vijf.

Elk bij de militie te land ingelijfde ontvangt, vijf (*) jaren na den dag zijner inlijving, een bewijs van ontslag uit den dienst. (*Wet a. v., art. 146, gewijzigd door de wet van 24 April 1884, St.bl. n°. 70, B. U., Aanh. 114*). (73) (74).

§ 1018. Eene aangegane vrijwillige verbintenis en de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen worden door de vroeger plaats gehad hebbende aanwijzing tot den dienst der militie niet verkort.

Eene bij bijzondere vergunning plaats gehad hebbende vernietiging van de aangegane vrijwillige verbintenis, onthefst niet van den uit kracht der wet te vervullen militiediensttijd. (*K. B. 17 Dec. 1861, St.bl. n°. 127, art. 7, B. U., Aanh. 23*).

Eene aangegane vrijwillige verbintenis kan, zolang de betrokken persoon nog militieplichtig is, niet bij speciale vergunning worden vernietigd dan onder bepaling, dat hij zijnen nog onvervulden diensttijd als milicien volbrengt, hetzij in persoon hetzij door het stellen van eenen plaatsvervanger, op de wijze bij de wet voorgeschreven.

Ook indien de vrijwillige verbintenis eindigt vóór dat de verplichte militiediensttijd is vervuld, komt eene bepaalde overbrenging in de positie van milicien te pas. (*M. B. 27 Dec. 1861, n°. 49B, B. U., Aanh. 23*).

§ 1019. *De vervallenverklaring van den militairen stand of van de betrekking van militairen geëmployeerde heeft van rechtswege ten gevolge, ontzetting van het recht om ooit weder bij de*

(*) Tot 1 Mei 1895: zeven.

(73) Bij de Landmacht worden twee soorten van paspoorten afgegeven. Het model van het gewone paspoort, alsmede van het daaraan gehechte getuigschrift van goed gedrag, en het model van het in rood te drukken paspoort van de 2de soort zijn vastgesteld bij de *M. B. van 8 Oct. 1892, n°. 101, R. M. 862*. [*Aangaande de certificaten van goed gedrag raadplege men § 147*].

(74) De meening dat een milicien die op het tijdstip, waarop hij gepasporteerd zoude behooren te worden, zich in arrest bevindt krachtens art. 16 der Rechtspleging bij de Landmacht, of wel eene disciplinaire straf ondergaat, op voorschreven tijdstip uit het arrest moet worden ontslagen of van het verdere gedeelte der hem opgelegde straf moet worden ontheven, ten einde met paspoort te kunnen vertrekken, is onjuist. (*M. A. 13 Juli 1883, n°. 33, B. U. 807*).

gewapende macht te dienen, of eene betrekking van militairen geëmployeerde te bekleeden.

Door de vervallenverklaring worden bovendien alle rechten aan vorigen dienst ontleend of verbonden, verloren, daaronder begrepen de aanspraak op pensioen, en tevens het recht om ridderorden, medailles of andere onderscheidingsteekenen, voor zoover deze laatste ter zake van vorigen dienst zijn verkregen, te dragen. (*Wet 14 Nov. 1879, St.bl. n°. 191, art. 11*).

De ontzegging van het recht om bij de gewapende macht of als militaire geëmployeerde te dienen wordt uitgesproken voor den tijd van minstens drie en hoogstens vijf jaren.

Zij heeft van rechtswege ten gevolge de opheffing van de bestaande dienstbetrekking of het ontslag uit de betrekking van militairen geëmployeerde, door den veroordeelde bekleed.

Door de ontzegging worden bovendien alle rechten aan vorigen dienst ontleend of verbonden, verloren, daaronder begrepen de aanspraak op pensioen, en, gedurende den tijd waarvoor de ontzegging is uitgesproken, ook het recht om ridderorden, medailles of andere onderscheidingsteekenen, voor zoover deze laatste ter zake van vorigen dienst zijn verkregen, te dragen. (*Wet a. v., art. 12*).

Bij de veroordeeling van een' minderen militair tot de straf van *militaire detentie* ter zake van eenig misdrijf tegen den dienst of de subordinatie of van herhaalde desertie kan de rechter bepalen, dat de veroordeelde na zijn ontslag uit de detentie zal worden geplaatst *in eene klasse van militairen, aan eene gestrengere krijgstuclit onderworpen*, voor eenen tijd bij het vonnis te bepalen, niet te boven gaande één jaar. (*Wet a. v., art. 14*).

Wanneer een militair tot militaire gevangenisstraf of tot gevangenisstraf zonder de in art. 12 (*zie de zinsneden 3—5 dezer §*) vermelde ontzegging, tot hechtenis of tot militaire detentie is veroordeeld geweest, wordt de tijd zijner opsluiting, ook der preventieve, *niet als dienstdijd medegerekend*, eveneens wordt *niet als dienstdijd medegerekend* de tijd, krachtens vonnis, in de klasse van militairen, aan eene gestrengere krijgstuclit onderworpen (*zie de vorige zinsnede*) doorgebracht. (*Wet a. v., art. 15, gew. wet 15 April 1886, St.bl. n°. 64 en Voorschr. M. B. 4 Aug. 1881, n°. 83, art. 17, B. U. 639*).

§ 1020. De tijd, gedurende welken een gedeserteerd milicien van zijn korps afwezig is geweest, behoort niet te worden mede-

gerekend onder het tijdvak, bedoeld in art. 146 der militiewet. (*K. B.* 5 Dec. 1870, *St.bl.* n°. 192 en *M. A.* 2 Feb. 1881, n°. 19).

§ 1021. Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, de ingelijfdcn bij de militie te land tot langeren dan vijfjarigen dienst verplichten. (*Militiewet*, art. 6, 2de lid, *B. U.*, *Aanh.* 1).

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden op den tijd, waarop den ingelijfde bij de militie het bewijs van ontslag moet worden uitgereikt, en wordt het door den Koning noodig geacht, hem langer in dienst te houden, dan wordt de afgifte van dat bewijs geschorst, totdat omtrent de bij de Staten-Generaal ingediende voordracht van wet, die hem tot langeren dienst verplichten zou, beslist is. (*Militiewet*, art. 147).

§ 1022. De artt. 46, 58, 165, 171, 173 en 176—178 der militiewet (*B. U.*, *Aanh.* 1) vermelden gevallen waarin — ten gevolge van nadere inlijving van andere militieplichtigen — aan bij de militie ingelijfde lotelingen of aan door hen gestelde plaatsvervangers, tusschentijds ontslag uit den dienst moet worden verleend.

Het ontslag, krachtens de aangehaalde wetsartikelen te verleen, wordt, voor zooveel dit ingelijfdcn bij de militie te land betreft, bij den Minister van Oorlog aangevraagd door de heeren Commissarissen der Koningin in de provinciën.

Die aanvragen geschieden door het overleggen van eenen staat, ingericht overeenkomstig een daartoe door den heer Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, terwijl daarbij worden gevoegd de bewijzen van werkelijken dienst, voorgeschreven bij de beschikking van het Departement van Oorlog dd. 27 Januari 1862, n°. 15B, (*B. U.*, *Aanh.* 39) zoowel van den loteling of van zijnen plaatsvervanger, die uit den dienst moet worden ontslagen, als van hem, door wiens inlijving het recht op ontslag verkregen is.

De machtiging tot het verleen van ontslag uit den dienst wordt rechtstreeks aan den commandeerenden officier van het korps verstrekt. (*M. A.* 10 Oct. 1879, n°. 45, *B. U.*, *Aanh.* 86).

Indien miliciens die zich in werkelijken dienst bevinden zonder zich

als vrijwilliger te hebben verbonden recht op bedoeld ontslag verkrijgen, wordt hun verlof toegestaan in afwachting van dat ontslag. Het verlof — natuurlijk zonder behoud van soldij — wordt verleend door den korpscommandant zoodra deze van den C. d. K. kennisgeving heeft ontvangen van het recht op ontslag. Die kennisgeving geschiedt per telegraaf.

Wegens hun aanstaand ontslag behooren deze militieplichtigen bij hun vertrek van het korps geen andere voorwerpen van kleeding en uitrusting mede te nemen, dan die hun bij hun ontslag moeten worden gelaten.

Mocht aan een militieplichtige als hier bedoeld eene provoost- of cachotstraf zijn opgelegd, of hij schuldig worden gehouden aan eene overtreding, waaromtrent door den militairen rechter uitspraak moet worden gedaan, dan mag voormeld verlof niet worden verleend vóór dat het ter zake ingesteld onderzoek afgelopen en c. q. de opgelegde straf ondergaan is.

Vorenbedoeld verlof mag evenmin worden toegestaan aan den militieplichtige die zich, wegens het als verlofganger overtreden van de bepalingen der militiewet, krachtens art. 137 of art. 144 dier wet in werkelijken dienst bevindt, vermits aan dezen het ontslag uit den dienst eerst kan worden verleend na afloop van de hem wegens die overtreding opgelegde straf. (*M. A. 17 Juli 1886, n°. 74, B. U., Aanb. 118*).

§ 1023. Aan ingelijfd en bij de militie, die, krachtens de wetsartikelen in § 1022 aangehaald, recht op ontslag uit den dienst hebben verkregen, moet voor het geval dat die nadere inlijvingen geschieden vóór het verstrijken van het jaar in hetwelk zij zelve zijn ingelijfd, een bewijs van ontslag worden uitgereikt, waarin achter het woord „paspoort” wordt vermeld: „*behoudens bevoegdheid tot wederoproeping vóór den 31sten December aanstaande, aan den, enz.*” Moeten miliciens, behoorende tot eene vroegere lichting dan die van het loopende jaar, op voorschreven grond worden ontslagen, dan wordt de bepaling omtrent het voorbehoud weggelaten.

In het stamboek moet in het eerste geval eenvoudig worden vermeld, dat zij voorwaardelijk worden ontslagen, terwijl de reden van het ontslag in het paspoort en op het stamboek in dezer voege moet worden uitgedrukt: „*en zulks uithoofde hij, ten gevolge van de nadere inlijving van een' anderen milicien, boven het*

contingent zijner gemeente dient". (75) Bijaldien een milicien, die krachtens art. 9 der militiewet eene vrijwillige verbintenis bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen heeft aangegaan, bij eene nadere inlijving is betrokken, wordt te zijnen aanzien in het stamboek van het korps, en, betreft het eenen soldaat van de koloniale troepen, in dat van het koloniaal-werfdepot vermeld: „op den . . . , door de nadere inlijving van eenen anderen milicien, van zijne betrekking tot de militie ontheven.“ (*M. B. 7 Juni 1862, n°. 56 B, B. U., Aanh. 42*).

§ 1024. Indien een milicien, die ingevolge art. 31 van het „Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande“ in de 2de klasse is geplaatst, tijdens zijn verblijf in die klasse, krachtens de bepalingen der militiewet uit den dienst moet worden ontslagen, wordt hem een paspoort van de 2de soort uitgereikt. (*Voorschr. M. B. 4 Aug. 1881, n°. 83, art. 11, B. U. 639*).

Eveneens wordt een paspoort van de 2de soort uitgereikt, aan de manschappen, die, terwijl zij aan de strengere krijgstucht onderworpen zijn, wegens lichaamsgebreken den dienst verlaten, ten ware zoodanig militair na verloop van korten tijd, ter beoordeeling van den depot-commandant en van den hoofdofficier, bedoeld bij art. 3 van het K. B. van 2 Juni 1878, n°. 28, naar alle waarschijnlijkheid in aanmerking zou zijn gekomen om bij de gewone klasse van militairen over te gaan, in welk geval hem, indien daartoe de goedkeuring van het Departement van Oorlog is verkregen, een gewoon paspoort wordt uitgereikt. (*a. v., artt. 21 en 22*).

Onverminderd de bepalingen van de twee vorige leden dezer § komen voor een paspoort van de 2de soort in aanmerking militairen of militaire geëmployeerden, wier gedrag van dien aard is geweest, dat zij, hoewel niet in de termen verkeerende om met een briefje van ontslag weggezonden of zonder paspoort uit den dienst verwijderd te worden, niettemin in geen geval tot eene nieuwe verbintenis als vrijwilliger kunnen worden toegelaten.

Tot het uitreiken van het paspoort van de 2de soort moet

(75) Verzuim van de vermelding in het paspoort van het voorbehoud tot wederoproeping kan den loteling niet ontheffen van de dienstverplichting, welke volgens de wet aan het hem bij loting te beurt gevallen nummer is verbonden. (*M. v. B. Z. 30 Oct. 1879, Litt. C*).

steeds, onder overlegging van extracten uit het stamboek en het strafregister betrekkelijk den te paspoorteren militair, door den commandant van het korps tijdig eene gemotiveerde voordracht aan den M. v. O. worden gedaan. (*M. B.* 8 Oct. 1892, n°. 101, *R. M.* 862).

§ 1025. Het bewijs van ontslag wordt gezonden aan den burgemeester der woonplaats van den ingelijfde en aan dezen door hem uitgereikt.

Bevindt de ingelijfde zich op het tijdstip van zijn ontslag in werkelijken dienst, dan wordt hem het bewijs door zijnen bevelhebber uitgereikt. (*Wet a. v.*, art. 148).

Ten einde de commandeerende officieren van de regimenten infanterie en van die der artillerie van een deel der vele hun opgedragen bemoeiingen van administratieven aard te ontlasten, is bepaald, dat de paspoorten, met de daarbij behoorende bewijzen van goed gedrag, worden ondertekend, bij de infanterie, door de bataljonscommandanten, bij de veldartillerie, door de afdeulingscommandanten, en bij de vestingartillerie, door de hoofdofficieren belast met het bevel over de compagnieën of door de commandanten van detachementen uit één of meer compagnieën bestaande. (*M. A.* 23 Juni en 4 Juli 1892, *Kab. T* 34 en *U* 36).

Voor verlofgangers der militie, die vergunning hebben verkregen om zich in den vreemde te vestigen en van die vergunning hebben gebruik gemaakt, moet het paspoort worden gezonden aan den burgemeester der gemeente, waarvoor de milicien is opgetreden, vermits de afwezige, indien hij te eeniger tijd in het bezit mocht wenschen te geraken van een bewijs van voldoening aan zijne verplichtingen ten aanzien der Nationale Militie of van het hem toekomend saldo tegoed, tot dien burgemeester zal worden verwezen. Die toezending moet evenwel geschieden door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin in de provincie waartoe bovenbedoelde gemeente behoort. (*M. A.* 6 Juni 1885, n°. 91).

§ 1026. Jaarlijks, op den 15^{den} April moeten de paspoorten bestemd voor de miliciens-verlofgangers, die vóór 1 Juni van elk jaar recht op ontslag hebben, ingevuld onder den datum der diensteindiging, gezonden worden aan de heeren Commissarissen der Koningin, door wier zorg die paspoorten aan de burgemeesters worden overgemaakt om aan de miliciens, die zich

met verlof in de gemeente bevinden, te worden uitgereikt op den dag waarop hun diensttijd expireert; zijnde tevens de heeren Commissarissen der Koningin in de provinciën uitgenoodigd, den Minister van Oorlog op den 20sten April van elk jaar rapport te doen, bijaldien op dien dag, de bovenbedoelde paspoorten van eenig korps, gedeeltelijk uit militie samengesteld, nog niet bij hen mochten zijn ontvangen. (*M. A. 6 Sept. 1870, n°. 83 P, B. U., Aank. 82*).

Onmiddellijk na ontvangst der paspoorten moeten die stukken voor hen die zich elders bevinden, naar hunne bestemming worden verzonden; zij mogen niet worden afgegeven aan bezorgers van plaatsvervangers. (*M. v. B. Z. 14 Nov. 1863, n°. 220, 4de Afd.*).

§ 1027. In het hoofd van de wegens diensteindiging aan de miliciens uit te reiken paspoorten, moet steeds, tenzij in het geval in § 1021 bedoeld, de besch. van 11 Dec. 1861, n°. 8B, als algemeene machtiging worden vermeld; de aantekening van deze machtiging moet in het stamboek achterwege worden gelaten.

§ 1028. Het ontslaan van vrijwilligers en van miliciens, die eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, geschiedt bij expiratie van hunnen diensttijd door de commandeerende officieren der korpsen, almede zonder speciale autorisatie van het Departement van Oorlog.

In de uit te reiken paspoorten moet de beschikking van het Departement van Oorlog van 26 Augustus 1863, n°. 58 P, als algemeene machtiging worden vermeld, doch de aantekening van deze machtiging in het stamboek behoort achterwege te worden gelaten. (*M. B. 26 Aug. 1863, n°. 58 P, B. U. 276*).

§ 1029. Van het uit den dienst geraken van ingelijfd en bij de militie te land, wordt door de commandeerende officieren der korpsen maandelijks kennis gegeven aan den Commissaris der Koningin in de provincie, en door dezen aan de burgemeesters der gemeenten, voor welke die manschappen bij de militie zijn ingelijfd. (*K. B. 8 Mei 1862, St.bl. n°. 46, art. 76, B. U., Aank. 42*).

Ingevolge het bepaalde, in de vorige zinsnede vermeld, zenden de commandanten der korpsen op den 1sten van elke maand, ten aanzien van de tot het korps behorende manschappen der militie, waaronder echter niet zijn begrepen diegenen, welke daarbij eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, aan de Commissarissen

der Koningin, wie het aangaat, eenen staat van de mutatiën, welke er in de afgelopen maand met die manschappen hebben plaats gehad, wat betreft o. a. het op de eene of andere wijze uit den dienst geraken en het ontslag.

Deze mutatiënlĳst moet worden ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model litt. aa. (*M. B.* 7 Juni 1862, n°. 56B, *B. U.*, *Aanh.* 42).

S. *Vrijwillige oefeningen in den wapenhandel in verband met den dienst bij de militie.*

§ 1030. Om den lust tot het houden van vrijwillige oefeningen in den wapenhandel aan te wakkeren en tevens te bevorderen, dat die vrijwillige oefeningen ten bate komen van hen, die den militieplicht persoonlijk willen vervullen en zich, hetzij enkel daartoe, hetzij mede tot het spoedig erlangen van een' graad in het leger wenschen voor te bereiden, ten einde ook daardoor in aanmerking te kunnen komen voor de gunstige bepalingen, welke jaarlijks worden getroffen ten aanzien van miliciens, die binnen een' bepaalden termijn blijken geven een' zekeren graad van geoefendheid te bezitten of tot milicien-korporaal of milicien-sergeant zijn bevorderd; en om wijders meer in het bijzonder de meer gevorderde leerlingen van inrichtingen van onderwijs aan te moedigen om zich in den wapenhandel te bekwamen en hun daarbij steun te verleenē, ten einde langs dien weg zooveel mogelijk te verkrijgen, dat voldoende stof in het leger aanwezig kome om in de toekomst over een talrijk reservekader te kunnen beschikken; is, in afwachting eener meer uitgebreide regeling, waarin alsdan zullen worden begrepen de plaatsen waarin inrichtingen van middelbaar- en hooger onderwijs gevestigd zijn, doch alwaar geen garnizoen ligt, en aan welke regeling zoo mogelijk ook het verkrijgen in de toekomst van reserve-officieren ten grondslag zal liggen, voorloopig bepaald:

1°. in plaatsen, waar infanterie of vesting-artillerie in garnizoen ligt, zal aan jongelingen van 17 jaren tot aan den militieplichtigen leeftijd, die zich daartoe bij den commandeerende-officier aanmelden, gelegenheid worden gegeven om bij de korpsen infanterie en vesting-artillerie kosteloos onderwijs te

ontvangen in den wapenhandel en, voor zooveel de vesting-artillerie betreft, ook in de bediening van het geschut.

Voor dezen practischen cursus zullen vanwege het korps de noodige wapens en munitieën worden verstrekt.

2°. In de sub 1°. gemelde garnizoenen, zal tevens aan *jongelieden, die den practischen cursus bijwonen*, de gelegenheid worden gegeven, om kosteloos deel te nemen aan een' *theoretischen cursus*, strekkende tot voorbereiding voor den graad van *milicien-korporaal* bij de infanterie of bij de vesting-artillerie.

3°. Een practische cursus en een theoretische cursus, als sub 1°. en 2°. bedoeld, zullen almede kunnen worden gehouden in gemeenten, waar voor de oefeningen der schutterijen instructeurs van het leger beschikbaar worden gesteld, voor zooveel zich in die gemeenten bij den commandant der schutterij een genoegzaam aantal jongelieden tot deelneming aanmeldt en voor die oefeningen door de zorg van het gemeentebestuur over eene bruikbare localiteit en over wapenen van de schutterij ter plaatse kan worden beschikt. De regeling der cursussen heeft plaats in overleg met den commandant dier schutterij.

Deze vrijwillige oefeningen moeten worden gehouden op dezelfde dagen, waarop het kader van het leger voor de oefeningen der schutterijen beschikbaar wordt gesteld en met inachtneming van het bepaalde bij punt 4°. der beschikking van 21 December 1887, II^{de} afd., n°. 63.

De beslissing omtrent de vraag, of zich in eene gemeente een genoegzaam aantal jongelieden tot deelneming aan de hierbedoelde oefeningen hebben aangemeld, om de aan hunne instructie verbonden moeite te rechtvaardigen, blijft overgelaten aan den daarbij betrokken commandant der schutterij, in overleg met den officier van het leger, met de leiding der oefeningen van die schutterij belast.

4°. Melden zich in een der garnizoenen of gemeenten meer jongelieden aan tot deelneming aan bovenbedoelde cursussen dan bij de beschikbare oefeningsuren door de instructeurs kunnen worden geoefend, dan worden, voor zooveel noodig, de jongsten in leeftijd niet tot deelneming toegelaten.

5°. Jongelieden, in het bezit van het hierna sub 10° te vermelden getuigschrift voor den *practischen* en den *theoretischen* cursus, zullen, nadat zij militiedienst verricht hebben en met den

graad van milicien-korporaal met onbepaald verlof zijn gezonden, in staat worden gesteld, gedurende dat verlof, ook in het 2de en het 3de jaar van hunnen militiediensttijd, een' *practischen* en *theoretischen* cursus te doorloopen, tot voorbereiding voor den graad van *milicien-sergeant*.

Er zal, zooveel mogelijk, moeten worden getracht, de oefening van het bedoelde militie-kader te doen samenvallen met de *practische oefeningen* van hen, die nog geen militiedienst hebben verricht.

6°. De sub 1°. en 3°. bedoelde *aanmelding* zal jaarlijks *vóór* 1 *September* moeten geschieden.

Zij, die zich *vóór* dien datum *niet* hebben aangemeld, worden *niet* tot de cursussen toegelaten.

De commandeerende-officiëren en, voor de gemeenten sub 3°. bedoeld, de officieren met de leiding der oefeningen belast, kunnen ingeval zij dit noodig mochten achten, van jongelieden, die zich tot deelneming hebben aangemeld of die reeds tot de oefeningen zijn toegelaten, overlegging vorderen van een extract uit het geboortenregister of van eenig ander stuk, waaruit voldoende van hunnen leeftijd blijkt, en van een certificaat van goed gedrag.

De *aanmelding* voor de cursussen sub 5°. bedoeld, moet geschieden jaarlijks *vóór* 1 *November*, onder overlegging van het zakboekje en van het daar vermelde getuigschrift. Ook milicien-korporaals, aan wie bedoeld getuigschrift niet werd uitgereikt, zullen tot deelneming aan deze cursussen kunnen worden toegelaten, indien zij, naar het oordeel van de officieren in de vorige zinsnede bedoeld, daartoe de vereischte ontwikkeling en den noodigen aanleg bezitten. Het bepaalde in de tweede alinea is ook voor deze *aanmelding* van toepassing.

7°. De sub 2°. en 3°. hiervoren genoemde cursussen beginnen jaarlijks in de onderscheidene gemeenten, zoodra mogelijk nadat aldaar, tusschen 7 *October* en 7 *November*, de loting voor de nationale militie heeft plaats gehad, en eindigen op ultimo *Februari* d. a. v. met dien verstande dat in bedoeld tijdvak zoo mogelijk gemiddeld omstreeks *veertig* oefeningen plaats hebben. Die, sub 5°. vermeld, vangen jaarlijks aan, zoo mogelijk gelijktijdig met die sub 2°. en 3°. bedoeld, doch uiterlijk op 1 *November* en eindigen eveneens op ultimo *Februari* d. a. v.

Wanneer de dienst bij het korps het slechts eenigszins gedooft, zullen evenwel ook na laatstgenoemden datum — vooral gedurende den *vacantietijd der scholieren* — eenige practische en, zoo mogelijk, ook eenige theoretische oefeningen plaats hebben, ten einde het in de wintermaanden geleerde te onderhouden.

8°. De uren bestemd voor het practisch en theoretisch onderwijs zullen zoodanig moeten worden gekozen, dat daarbij zoo veel mogelijk rekening wordt gehouden met de werkzaamheden der deelnemers en tevens met de omstandigheid, dat aan denzelfden persoon gelegenheid behoort gegeven te worden om zoowel den practischen als den theoretischen cursus te volgen.

In verband met het vorenstaande kan het practisch en het theoretisch onderwijs aan jongelieden, die schoolonderwijs genieten, in afzonderlijke klassen worden gegeven aan inrichtingen, waar laatstbedoeld onderwijs door hen wordt ontvangen.

De regeling hiervan geschiedt in overleg met de hoofden der inrichtingen van onderwijs, of met de gemeentebesturen waaronder die inrichtingen ressorteeren.

Afgescheiden hiervan zal het streven steeds daarheen moeten worden gericht, zooveel doenlijk, te vermijden, dat jongelieden wier graad van algemeene ontwikkeling en geoefendheid te zeer uiteenloopt, in ééne klasse worden bijeengebracht.

9°. Voor het bijwonen van den hiervoren sub 2°. en 3. bedoelden *theoretischen cursus* wordt in het algemeen noodig geacht, dat de jongelieden zich *minstens* de kundigheden hebben eigen gemaakt, welke worden gevorderd, om respectievelijk bij de korpsen der infanterie en der vesting-artillerie als *adspirant-onderofficier* te worden aangenomen.

Deze kundigheden zijn (Zie de beschikking van 17 November 1873, n°. 41 P (B. U., 427 en „*Neerlands Leger*“, Veertiende uitgave, bladz. 76):

- a. het schrijven van eene goed leesbare hand;
- b. de kennis van de gronden der spelling van de Nederlandsche taal;
- c. het rekenen, tot en met de gewone en tiendeelige breuken;
- d. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten;
- e. eenige bekendheid met de vaderlandsche geschiedenis;
- f. voldoende kennis der aardrijkskunde van Nederland.

Jongelieden, van wie — in verband met het door hen genoten onderwijs — kan worden aangenomen, dat zij bedoelde kundigheden *niet* in voldoende mate bezitten, zullen *niet* tot den *theoretischen cursus* mogen worden *toegelaten*.

Zij, die gedurende den loop van het cursusjaar, door gemis van die kundigheden, de blijken geven van het te geven onderricht niet naar behooren te kunnen volgen, zullen door den commandeerende-officier of, voor de sub 3°. bedoelde gemeenten door den officier met de leiding der oefeningen belast, van genoemden cursus worden *verwijderd*.

Laatstbedoelde maatregel zal eveneens moeten worden toegepast op hen, die hetzij den *theoretischen*, hetzij den *practischen cursus* niet geregeld genoeg volgen.

10°. Tegen het einde van de hiervoren bedoelde cursussen zal, tusschen 15 en 20 Februari, door den commandeerende-officier of, voor zooveel betreft de sub 3°. bedoelde gemeenten, door den officier met de leiding der oefeningen belast, aan ieder die aan deze cursussen met *voldoenden ijver* heeft deelgenomen en reeds voor de militie heeft geloot, een *getuigschrift* worden uitgereikt, overeenkomstig het daarvoor gegeven model A.

11°. De officieren, met de leiding der vrijwillige oefeningen in den wapenhandel belast, zullen aan de daaraan deelnemende jongelieden zooveel mogelijk inlichtingen verstrekken aangaande de wijze waarop zij — ingevolge de te dier zake jaarlijks vast te stellen bepalingen — c. q. persoonlijk den militiedienst zullen kunnen volbrengen.

12°. De commandeerende-officieren brengen, door tusschenkomst van den inspecteur van het wapen, jaarlijks op 1 April en 1 November aan den Minister van Oorlog een verslag uit omtrent de respectievelijk van 1 October tot en met ultimo Februari en c. q. van 1 Maart tot en met 30 September d. a. v. gehouden theoretische en praktische oefeningen, ook omtrent die sub 3°. bedoeld, voor zooveel de instructeurs door het korps of korpsgedeelte onder hunne bevelen zijn verstrekt geworden.

Behalve de beschouwingen en voorstellen, waartoe die oefeningen aanleiding mochten geven, zal in dat verslag een tabelarisch overzicht van de gehouden oefeningen moeten worden opgenomen, ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model.

(*M. B.* 4 Nov. 1887, n°. 44; 2 Sept. 1889, n°. 57; 7 Juli 1892, n°. 43; 21 Juli 1893, n°. 14).

§ 1031. Op grond dat vrijwillige oefeningen in den wapenhandel, als bedoeld bij § 1030, alleszins nuttig zijn, niet alleen omdat jongelieden die voor den militiedienst kunnen worden aangewezen, zich daarbij voor de vervulling van dezen dienst en voor de opleiding tot eenen graad bij het militiekader kunnen voorbereiden, maar ook omdat zij, in het algemeen, strekken tot verhooging van de volksweerbaarheid; ten einde in verband daarmee, eenige voorloopige maatregelen te nemen om aan die oefeningen geleidelijk verdere uitbreiding te geven, — ook door de gelegenheid tot deelneming aan zoodanige oefeningen, zooveel het mogelijk zal blijken, open te stellen in gemeenten waar geen garnizoen ligt en waar, voor de oefeningen der schutterijen, geen instructeurs van het Leger beschikbaar worden gesteld — en voorts om het verkrijgen van goede uitkomsten te bevorderen, door het brengen van meer eenheid in de toepassing van de regeling dier oefeningen; is, met wijziging en aanvulling, in zooverre, van het medegedeelde onder § 1030, het navolgende bepaald :

1°. De uitvoering van al hetgeen betrekking heeft op de vrijwillige oefeningen in den wapenhandel voor den dienst der infanterie en der vesting-artillerie, wordt geregeld door de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, welke autoriteiten tevens toezicht houden op die oefeningen en de daarbij verkregen uitkomsten nagaan.

2°. Voor de onder 1°. vermelde werkzaamheden worden de bevelhebbers in de militaire afdeelingen ieder ter zijde gestaan door een hoofdofficier of een kapitein van het wapen der infanterie, door den Minister van Oorlog daartoe aan te wijzen. De bedoelde hoofdofficiëren of kapiteins worden, in tijd van vrede, van het korps waartoe zij behooren, bij de bevelhebbers gedetacheerd.

3°. De commandeerende officieren en de commandanten van schutterijen, vermeld in § 1030, zenden de vereischte opgaven en inlichtingen aangaande de jongelieden, die zich bij hen tot deelneming aan de vrijwillige oefeningen aanmelden, aan den bevelhebber in de militaire afdeeling.

De bevelhebber stelt, zooveel noodig in overleg met de be-

trokken militaire autoriteiten, orde op de regeling der oefeningen, de aanwijzing van instructeurs, de beschikbaarstelling van wapenen, materieel, munitieën, lokalen, terreinen, enz.

4°. Voor zooveel, in gemeenten waar geen garnizoen ligt en waar de oefeningen der schutterijen niet geschieden met medewerking van instructeurs van het Leger, jongelieden — daaronder begrepen miliciens-korporaals — wenschen deel te nemen aan vrijwillige oefeningen in den wapenhandel, mits uitsluitend voor den dienst der *infanterie*, en door de burgemeesters dier gemeenten ter zake aan den betrokken bevelhebber de vereischte opgaven en inlichtingen worden toegezonden, ontwerpt de bevelhebber eene regeling voor het doen houden van oefeningen door die jongelieden, en om daarvoor instructeurs, wapenen, munitieën, enz. te doen verstrekken.

Daarbij dient evenwel op den voorgrond te staan, dat het aantal deelnemers aan de oefeningen voldoende groot zij, om de daaraan verbonden bemoeiingen en kosten te wettigen en dat in of nabij de gemeenten geschikte localiteiten en terreinen, zonder belangrijke uitgaven voor het Rijk, kunnen worden beschikbaar gesteld.

Een voorstel nopens een en ander wordt door den bevelhebber, zooveel noodig na gehouden overleg met de betrokken militaire autoriteiten en burgemeesters, met bijvoeging van eene begrooting van kosten, aan de goedkeuring van den Minister van Oorlog onderworpen.

5°. De bevelhebbers in de militaire afdeelingen zijn gemachtigd, door de onder 2°. vermelde hoofdofficieren of kapiteins, dienststreizen te doen verrichten, hetzij tot het houden van mondeling overleg, namens hen, met militaire of burgerlijke autoriteiten, nopens aangelegenheden de vrijwillige oefeningen in den wapenhandel betreffende; hetzij tot het doen van onderzoekingen aangaande gebouwen, lokalen, terreinen, schietbanen enz, ten dienste van die oefeningen, het houden van toezicht op die oefeningen, enz.

6°. De bevelhebbers in de militaire afdeelingen beslissen, in den zin van het bepaalde bij de Beschikking van 2 September, 1889, no. 57 (*Zie* § 1030), omtrent de *toelating* van jongelieden tot de te houden *practische* en *theoretische* cursussen, zoomede omtrent de *verwijdering* van die cursussen. De officieren met de

leiding der oefeningen belast doen hun, nopens deze laatste, eventueel de noodige voorstellen.

7°. De bevelhebbers voornoemd beslissen mede omtrent de uitreiking van de *getuigschriften*, bedoeld bij de vorenaangehaalde beschikking; en zulks zoowel op grond van het door of vanwege hen op die oefeningen gehouden toezicht, als naar aanleiding van de rapporten der officieren met de leiding der oefeningen belast.

8°. De verslagen, bedoeld bij punt 12°. der meervermelde beschikking, worden voortaan opgemaakt en aan den Minister van Oorlog ingezonden, door de bevelhebbers in de militaire afdeelingen.

9°. De bevelhebbers doen aan den Minister van Oorlog de voorstellen, die zij, in het belang van de regeling der vrijwillige oefeningen en ter bevordering van de deugdelijkheid der daarbij te verkrijgen uitkomsten, noodig of nuttig zullen achten. (*M. B.* 12 Sept. 1891, n°. 74).

T. *Bijzondere bepalingen aangaande den eerste-oefeningstijd voor ingelijfd en der militia te land van de lichting voor 1894.*

§ 1032. De militieplichtigen, voor de lichting van 1894 bij de onderscheidene korpsen van het leger in te lijven, worden — behoudens de uitzonderingen bij K. B. van 29 Feb. 1884, n°. 13, ten aanzien van de daarbij bedoelde *vestingtelegrafisten* en *miliciens-opzichters der genie* vastgesteld, en die, in de volgende §§ vermeld — *tot eerste-oefening* gedurende het geheele eerste jaar van hunnen diensttijd onder de wapenen gehouden. (*K. B.* 25 Sept. 1893, n°. 25, art. 1).

§ 1033. Aan lotelingen en nummerververslaars, die vóór hunne inlijving door vrijwillige oefening in den wapenhandel reeds eene zekere mate van geoefendheid hebben verkregen, kan, voor zoover zij in de maand Maart worden ingelijfd en bij een onbereden korps worden ingedeeld, dadelijk bij de inlijving een verlof worden verleend tot 3 April 1894.

Aan lotelingen, die vóór hunne inlijving met voldoende uitslag hebben deelgenomen aan eenen practischen en theoretischen cursus tot voorbereiding voor den graad van milicien-korporaal, kan bij de inlijving een verlof worden verleend tot 17 April 1894.

De tijd voor *eerste-oefening* wordt tot op *negen* maanden verminderd voor de lotelingen van genoemde lichting, geen graad bekleedende, die, bij het regiment grenadiers en jagers, de overige regimenten infanterie, de regimenten vesting-artillerie, het korps pontonniers, het korps torpedisten of het korps genie-troepen ingedeeld, binnen genoemden termijn de blijken geven, dat zij hunne verplichtingen als milicien in alle opzichten kennen.

De in deze § bedoelde geoefendheid en kennis worden beoordeeld naar daartoe door den Minister van Oorlog te stellen eischen.

De Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen doen zoo tijdig mogelijk vóór 1 Maart, aan de betrokken provinciale-adjudanten eene opgave toekomen van de militieplichtigen, aan wie het in de eerste of in de tweede zinsnede van deze § bedoelde verlof bij de inlijving kan worden verleend. Hierbij geldt als maatstaf, dat deze militieplichtigen bij hunne opkomst onder de wapenen niet achterlijk zullen mogen zijn, vergeleken bij de manschappen hunner lichting, die tusschen 1 en 15 Maart b. v. in werkelijken dienst zijn gesteld, doch niet aan vrijwillige oefeningen in den wapenhandel hebben deelgenomen.

De Bevelhebbers vournoemd doen bovendien op de aan die militieplichtigen uit te reiken getuigschriften, vermeld sub 10°. der M. B. van 2 September 1889, n°. 57 (zie § 1030), eene aantekening stellen, dat de jongeling geacht kan worden voldoende geoefendheid te hebben verkregen om dadelijk na de inlijving verlof te erlangen tot 5/17 April 1894. Dit verlof wordt verleend door de provinciale-adjudanten op mondeling verzoek van den belanghebbende en nadat hem de krijgsartikelen zijn voorgelezen.

Om in aanmerking te komen voor de in de derde zinsnede van deze § bedoelde vermindering van eerste oefeningstijd moet de loteling daartoe worden voorgedragen door den compagniescommandant.

Voor de vereischte kundigheden wordt verwezen naar de daarvoor vastgestelde programma's. Het is de bedoeling dat die programma's eenvoudig ten rechtsnoer strekken; daaraan behoeft dus niet altijd en onder alle omstandigheden volledig te worden vastgehouden. (*K. B. a. v.*, art. 2, en *M. B.* 3 Oct. 1893, n°. 667, ad art. 2).

§ 1034. De tijd voor eerste-oefening wordt verminderd tot op vijf maanden voor de bij de infanterie of bij de vesting-artillerie ingedeelde lotelingen van genoemde lichting, die, naar den daartoe door den minister van Oorlog te stellen eisch, vóór hunne inlijving door vrijwillige oefening in den wapenhandel voldoende *practische* en *theoretische* militaire kennis hebben verkregen en die binnen drie maanden werkelijken diensttijd tot milicien-korporaal worden aangesteld, indien zij binnen den in den aanhef dezer § genoemden termijn blijken geven van bruikbare korporaaals te zijn.

Zij worden alsdan in hun tweede en in hun derde dienstjaar telkens voor eene maand in werkelijken dienst geroepen, zulks ongeacht hunne verplichting om ook in hunne overige dienstjaren voor herhalingsoefening onder de wapenen te komen, indien bij het korps de lichting waartoe zij behooren daarvoor mocht worden opgeroepen. Vindt dit laatste plaats in hun derde dienstjaar, dan kunnen zij in het vierde dienstjaar worden opgeroepen voor de maand werkelijken dienst, waartoe zij overeenkomstig het vorenstaande in hun derde dienstjaar verplicht zijn. (*K. B. a. v., art. 3*).

De in deze § vastgestelde eerste-oefeningstijd vangt aan met het tijdstip van de in-werkelijken-dienststelling van den loteling. De loteling moet in het bezit zijn van het krachtens het bepaalde sub 10°. der beschikking van den Minister van Oorlog dd. 2 September 1889, n°. 57 (*zie* § 1030, 10°.) aan hem uitgereikt getuigschrift, waaruit blijkt, dat zij met voldoende ijver heeft deelgenomen aan den practischen en den theoretischen cursus tot voorbereiding voor den graad van milicien-korporaal. Indien hij, na zes weken in werkelijken dienst te zijn geweest, blijkt geeft geen voldoende practische en theoretische kennis of geschiktheid te bezitten om binnen den in deze § bedoelden termijn van drie maanden tot milicien-korporaal te worden opgeleid, kan hij door den korps-commandant van die opleiding worden uitgesloten.

Lotelingen die genoemde cursussen niet hebben bijgewoond, maar die binnen eene maand na hunne indienststelling niettemin blijkt geven voldoende practische en theoretische kennis te bezitten, worden gelijkgesteld met de lotelingen in de vorige alinea bedoeld.

Met afwijking in zooverre van het bepaalde bij de aanschrijvingen dezerzijds van 21 April 1876, kab. T 8 (*zie* § 125) en van 8 September 1883, N°. 49 (*B. U. Aank* 89), kunnen de in deze § bedoelde miliciens worden aangesteld tot milicien-korporaal, zoodra zij voor die aanstelling in allen deele geschikt worden geoordeeld. Voor eene bevordering tot milicien-sergeant kunnen deze miliciens in aanmerking komen, nadat zij in den graad van korporaal *vier* maanden werkelijken dienst hebben verricht. Zij kunnen echter ook *binnen* dien termijn tot milicien-sergeant worden aangesteld, wanneer zij in het bezit zijn van het getuigschrift, waaruit blijkt, dat zij met voldoende ijver hebben deelgenomen aan den practischen en den theoretischen cursus tot voorbereiding voor den graad van milicien-sergeant, bedoeld sub 5°. van genoemde beschikking van 2 Sept. 1889, n°. 57 (*zie* § 1030).

De termijn van drie maanden, binnen welke de lotelingen tot milicien-korporaal moeten zijn aangesteld, om aanspraak te kunnen verkrijgen op de bij deze § vastgestelde vermindering van eerste-oefeningstijd, vangt aan met het tijdstip van hunne indienststelling, zoodat derhalve daarbij niet mag worden medegerekend de tijd sedert hunne inlijving met verlof doorgebracht. Wijders komt bij dien termijn niet in rekening de tijd, gedurende welke de loteling wegens ziekte of om andere geldige redenen, ter beoordeeling van den korps-commandant, aan den dienst onttrokken is geweest. Ziju op het tijdstip dat zij aan de vereischen voor de aanstelling tot milicien-korporaal voldoen, alle plaatsen in dien graad reeds vervuld, dan zullen zij, in afwachting van eene vacature in dien graad, tot milicien-korporaal-titulair behooren te worden aangesteld, met behoud van hunne aanspraken op de in deze § vermelde vermindering van oefeningstijd.

Behoudens het bepaalde bij de laatste zinsnede van § 1035 behooren deze miliciens-korporaals of c. q. miliciens-sergeanten in hun tweede en in hun derde of vierde dienstjaar in werkelijken dienst te worden geroepen, telkenmale tegen 9 of 10 Juli.

Op 31 December 1894 wordt door de commandeerende-officieren van de regimenten infanterie en vesting-artillerie aan den Minister van Oorlog eene nominatieve opgaaf gezonden van de miliciens-korporaals of c. q. miliciens-sergeanten van hun onder-

hoorig korps, aan wie krachtens deze § vermindering van oefeningstijd is toegestaan. In die opgaaft moet tevens worden vermeld: 1°. waar de daarin genoemde militieplichtigen de cursussen hebben bijgewoond, bedoeld sub 1°. en 2°. of sub 3°. der meergenoemde beschikking dd. 2 September 1889, n°. 57 (*zie* § 1030); en 2°. of zij de lessen hebben gevolgd aan eene iurichting van hooger of van middelbaar onderwijs, of aan eene normaalschool- of kweekschool voor onderwijzers. (*M. B. a. v. ad art. 3*).

§ 1035. Om aanspraak te kunnen doen gelden op de in de beide vorige §§ bedoelde vermindering van oefeningstijd, moet de miliciens zich voortdurend zeer goed hebben gedragen.

Waren de in die §§ bedoelde miliciens door de loting, vermeld in art. 124 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, voor het blijvend gedeelte aangewezen, dan behouden zij aanspraak op het hun toegekend voorrecht, mits zij het door hen getrokken nummer verwisselen met een nummer, dat hun op grootverlof recht zou hebben gegeven.

Maken zij van deze bevoegdheid geen gebruik, dan wordt hun een verlof van gelijken duur als de toegestane vermindering verleend, dat evenwel moet zijn verstreken met het einde van hun eerste dienstjaar, en worden de lotelingen, in de vorige § bedoeld, vrijgesteld van de maand werkelijken dienst in hun tweede en in hun derde dienstjaar. (*K. B. a. v. art. 4*).

§ 1036. Het verlof bij de inlijving genoten ingevolge de eerste of de tweede zinsnede van § 1033, wordt als oefeningstijd medegerekend voor de lotelingen bedoeld bij de derde zinsnede van die §, doch strekt *niet* in mindering van de vijf maanden eerste-oefening bedoeld bij § 1034 (*K. B. a. v. art. 5*).

§ 1037. De lotelingen der lichting van 1894, die vóór hunne inlijving bij de militie met gunstig gevolg een examen afleggen, waarvan het programma door den M. v. O. wordt vastgesteld, worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn *en dit met de belangen van den dienst is overeen te brengen*, ingelijfd bij het korps en geplaatst in het garnizoen hunner keuze. Zij worden, eveneens voor zooveel dit met de belangen van den dienst strookt, bij elkander gehuisvest en kunnen, desverkiezende, zoo daartoe gelegenheid bestaat, met elkander afzonderlijk spijzen.

Ook de lotelingen van genoemde lichting, die in het bezit zijn

van het daarvoor door den Minister van Oorlog vastgesteld getuigschrift (zie § 1030, 10°), dat zij met voldoende ijver hebben deelgenomen aan den practischen cursus en den theoretischen cursus tot voorbereiding voor den graad van miliciens-korporaal, deelen in de voorrechten, in de vorige zinsnede van deze § omschreven. Aan hen die, naar den daartoe door den Minister van Oorlog te stellen eisch, vóór hunne inlijving door vrijwillige oefening in den wapenhandel voldoende *practische* en *theoretische* militaire kennis hebben verkregen, kan bovendien op aanvraag van ouders of voogden worden toegestaan buiten de kazerne te wonen. (*K. B. a. v., art. 6*).

Het programma van examen bedoeld in de eerste zinsnede dezer § is vastgesteld als volgt:

1°. het schrijven van eene goed leesbare hand; 2°. de kennis van de gronden der spelling van de Nederlandsche taal, welke blijken moet uit een te vervaardigen opstel; 3°. de vier hoofdbewerkingen der rekenkunde, met geheele getallen; 4°. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten; 5°. eenige bekendheid met de Vaderlandsche geschiedenis; 6°. voldoende kennis der aardrijkskunde van Nederland.

Het examen wordt gehouden in ieder garnizoen, waar de staf van een bataljon infanterie aanwezig is, ten overstaan eener commissie van drie officieren, te benoemen door den commandeerende-officier van het korps, uitmakende het infanterie-garnizoen; bovendien te *Brielle, Dordrecht, Gorinchem, Harderwijk, Roermond, Schoonhoven, Venlo, Zutphen* en *Zwolle*, eveneens ten overstaan eener commissie van drie officieren, te benoemen door den garnizoens-commandant.

De lotelingen die aan dit examen wenschen deel te nemen, behooren zich daartoe vóór 20 Januari 1894 schriftelijk te wenden tot bedoelden commandeerende-officier of garnizoens-commandant, ter plaatse alwaar zij verlangen tot het examen te worden toegelaten.

In de schriftelijke aanvraag behooren de lotelingen te vermelden: hunnen naam, hunne voornamen, hunne woonplaats, alsmede het wapen of het korps waarbij, en het garnizoen of de garnizoenen waarin zij bij voorkeur hunnen militieplicht wenschen te volbrengen.

Aan de lotelingen, die zich daartoe intijds hebben aangemeld,

zullen, vóór 25 Januari 1894, eveneens schriftelijk, worden kenbaar gemaakt: dag, uur en plaats, voor het afnemen van het examen bepaald.

De hiervoren bedoelde commandeerende-officieren en garnizoens-commandanten zorgen, dat het examen op den dag, daarvoor door hen bepaald, ook afloope, ten einde de belanghebbenden niet langer worden opgehouden dan noodzakelijk is.

Van het gehouden examen wordt door de commissie een beknopt proces-verbaal opgemaakt, waaruit blijken moet, of de aspiranten aan de vereischten al dan niet hebben voldaan.

Na kennisneming van dit proces-verbaal wordt door voormelde commandeerende-officieren en garnizoens-commandanten aan ieder van de lotelingen schriftelijk medegedeeld, of hij aan de vereischten al dan niet voldaan heeft. Die officieren zenden op 6 Februari 1894 rechtstreeks aan den Minister van Oorlog eene nominatieve opgave van de lotelingen, die aan het examen hebben deelgenomen, ingericht overeenkomstig het daarvoor gegeven model.

Het in de tweede zinsnede van § 1037 bedoelde getuigschrift is het model A. b, vastgesteld sub 10°. der meermalen aangehaalde *M. B. 2 Sept. 1889, n°. 57.* (zie § 1030).

Zij, die in het bezit zijn van genoemd getuigschrift en wenschen bij een bepaald korps of een bepaald garnizoen te worden ingedeeld, moeten daartoe, met overlegging van het getuigschrift en onder opgave van de gemeente waar zij voor de militie zijn ingeschreven, vóór 25 Februari 1894 aanvraag doen aan den provinciale-adjutant in de provincie waartoe bedoelde gemeente behoort. De provinciale-adjutanten kunnen zich voor gemachtigd houden aan deze aanvragen te voldoen, indien die lotelingen de voor het korps hunner keuze vereischte lengte bezitten en het door hen uitgeoefend beroep hen voor dat korps niet ongeschikt maakt.

De vergunning tot wonen buiten de kazerne kan worden verleend aan de lotelingen bedoeld in de derde en vierde zinsnede van § 1034 en behoort schriftelijk door ouders of voogden te worden gevraagd aan den commandeerende-officier van het korps. De naamteekening der aanvraag moet voor echtheid zijn gewaarmerkt door den burgemeester der woonplaats van den aanvrager.

De miliciens, aan wie de vergunning om buiten de kazerne te

wonen wordt verleend, storten tien cents daags ten voordeele der menage, welke door hunne afwezigheid anders schade zou lijden.

Zij zijn gehouden dezelfde diensten te verrichten als de miliciens, in de kazerne gehuisvest. Wordt hun eene disciplinaire straf opgelegd, dan moeten zij, zelfs het geval van gewoon arrest niet uitgezonderd, gedurende hunnen straftijd in de kazerne wonen en aan de menage der soldaten deelnemen. Indien de miliciens zich niet zeer goed gedraagt, of indien het wonen buiten de kazerne aanleiding geeft tot dienstverzuim of tot nalatigheid in het vervullen zijner dienstverrichtingen, wordt de vergunning tot wonen buiten de kazerne terstond ingetrokken. Die vergunning wordt ook ingetrokken, indien de miliciens binnen den in den aanhef van § 1034 genoemden termijn geen blijken geeft van bruikbaar korporaal te zijn, of indien hij voor de opleiding tot korporaal ongeschikt is geoordeeld.

Ingeval van ongesteldheid of ziekte gelden voor hen, zoowel wat geneeskundige behandeling als verpleging betreft, de bestaande voorschriften. (*M. B. a. v., ad art. 6*).

§ 1038. De plaatsen, waar de staf van een bataljon infanterie zich bevindt, en waar dus de lotelingen zich ook kunnen aanmelden tot het afleggen van het examen in de eerste zinsnede van § 1037 bedoeld, zijn:

Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Bergen op Zoom, Breda, Delft, Deventer, Doesburg, Geertruidenberg, Gouda, 's Gravenhage, Groningen, Haarlem, den Helder, 's Hertogenbosch, Hoorn, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Middelburg, Naarden, Nijmegen, Utrecht en Vlissingen.

§ 1039. Het is raadzaam, dat de lotelingen, die bij een der speciale korpsen wenschen te worden ingedeeld, tevens een infanterie-korps opgeven, waaraan zij bij voorkeur zouden worden toegewezen, ingeval zij niet mochten voldoen aan de vereischten, voor het door hen gekozen speciale korps gesteld.

§ 1040. Bij de indeeling der miliciens worden deze zooveel doenlijk ingelijfd bij de korpsen en bij de onderdeelen daarvan, welke in of nabij hunne woonplaatsen garnizoen houden.

De telegraaf-beambten (telegrafisten, assistenten en klerken), die in den dienst der militie optreden, worden bij het korps genietroepen ingedeeld en, voor zoover zij blijken geven daartoe de noodige geschiktheid te bezitten, opgeleid tot vesting-telegrafist.

Bij den Rijkstelegraafdienst is het regel, de ambtenaren, die tot het vervullen van hunnen militieplicht afwezig zijn, voor nadeel in bevordering of plaatsing te vrijwaren, zooveel dit met de billijkheid tegenover anderen overeen te brengen is.

§ 1041. De lotelingen der lichting van 1894, die binnen tien maanden werkelijken dienst blijken geven van bruikbare korporaals te zijn, en zich door een zeer goed gedrag onderscheiden, verkrijgen daardoor aanspraak op verlof met behoud van soldij voor den tijd van twee maanden.

De lotelingen van genoemde lichting, die tot onderofficier worden bevorderd en geen verlof hebben genoten krachtens het bepaalde in de voorgaande zinsnede, verkrijgen door hunne aanstelling aanspraak op verlof met behoud van soldij, voor den tijd van ééne maand.

De verloven, bij deze § bedoeld, worden verleend door den chef van het korps, en wel op het tijdstip dat, naar zijn oordeel, het meest met de belangen van den dienst overeenkomt.

Voor de toekenning van deze verloven komen alleen in aanmerking miliciens, die niet vallen onder de toepassing van de derde zinsnede van § 1033 of van de §§ 1034 en 1035. (*K. B. a. v. art. 7*).

Om in aanmerking te komen voor het verlof van twee maanden, bedoeld in de eerste zinsnede van deze §, moet de milicien-korporaal daartoe worden voorgedragen door den compagnies-commandant.

Behoudens de uitzondering, hiervoren vermeld in § 1034, vijfde zinsnede, worden de militie-onderofficieren getrokken bij voorkeur uit de miliciens die voor het blijvend gedeelte zijn aangewezen, of die zich verbinden krachtens art. 126 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad n°. 72*), betrekkelijk de Nationale Militie, minstens zes maanden onder de wapenen te blijven na het tijdstip waarop zij anders in het genot van onbepaald verlof zouden worden gesteld. (*M. B. a. v., ad art. 7*).

§ 1042. De gunstige bepalingen voor lotelingen in de §§ 1033—1041 bedoeld, gelden ook voor vrijwilligers bij de militie. (*K. B. a. v., art. 8*).

Bijlage AB.

Opgave der standplaatsen van de korpsen en de onderdeelen van korpsen *der Landmacht*, alsmede van de staven en de hoofdadministratiën dier korpsen op 1 Mei 1893, met vermelding tevens waarheen de verlofgangers der militie te land *door de Burgemeesters moeten worden gedirigeerd bij het onder de wapenen komen* **MET SPOED**, indien die verlofgangers alsdan niet in het bezit zijn van hun zakboekje en niet met zekerheid weten naar welke standplaats zij zich moeten begeven.

De standplaatsen van de staven der korpsen zijn aangeduid door een kruisje (+); die der hoofdadministratiën door een sterretje ().*

KORPSEN.	ONDERDEELEN.	STANDPLAATS.	Waarheen de verlofgangers door de Burgoesters moeten worden gedirigeerd bij opkomst met <i>spood</i> , indien de verlofgangers alsdan niet in het bezit zijn van hun zakboekje en niet met zekerheid weten naar welke standplaats zij zich moeten begeven.		
	INFANTERIE.				
regiment grenadiers en jagers.		's Gravenhage. † *	's Gravenhage.		
1ste regiment infanterie.	1ste en 2de bataljon, en staf, 1ste, 2de en 3de compagnie van het 4de bataljon.	Leeuwarden. † *	Leeuwarden.		
				Assen.	Leeuwarden.
		Groningen. den Helder.	Groningen. den Helder.		
				Roermond.	Roermond.
Venlo.	Venlo.				
		2de regiment infanterie.	Staf, 3de en 4de compagnie van het 1ste bataljon, 4de en 5de bataljon.	's Hertogenbosch. † *	's Hertogenbosch.
Maastricht. Nijmegen.	's Hertogenbosch. 's Hertogenbosch.				
3de regiment infanterie.	1ste, 3de en 5de bataljon.	Middelburg. Vlissingen.	Middelburg. Vlissingen.		
				Delft. Leiden. † *	Delft. Leiden.
				Amersfoort. † *	Amersfoort. Utrecht.
Breda. † *	Breda. Geertruidenberg.				
		Hoorn. Amsterdam † *	Hoorn. Amsterdam. Naarden.		
Doesburg. Deventer.	Doesburg. Deventer.				
		4de regiment infanterie.	1ste bataljon.	Delft. Leiden. † *	Delft. Leiden.
2de en 4de bataljon.	Haarlem. Gouda.				
5de bataljon.	Gouda.				
		1ste, 2de, 3de en 4de bataljon.	Amersfoort. † *	Amersfoort. Utrecht.	
5de bataljon.	Utrecht.				
		1ste, 2de, 3de en 4de bataljon.	Breda. † *	Breda. Geertruidenberg.	
5de bataljon.	Geertruidenberg.				
		1ste bataljon.	Hoorn.	Hoorn.	
2de, 3de en 4de bataljon.	Amsterdam † *				Amsterdam.
		5de bataljon.	Naarden.	Naarden.	
1ste bataljon.	Doesburg.				Doesburg.
		2de bataljon.	Deventer.	Deventer.	
3de en 4de bataljon, en 4de comp. van het 5de bataljon.	Arnhem. † *				Arnhem.
		Staf, 1ste, 2de en 3de compagnie van het 5de bataljon.	Utrecht.	Utrecht.	
instructie-bataljon.					Kampen. † *

KORPSEN.	ONDERDEELEN.	STANDPLAATS	Waarheen de verlofgangers door de Barge-meesters moeten worden gedirigeerd bij opkomst met speed, indien de verlofgangers aldan niet in het bezit zijn van hun zakboekje en niet met zekerheid weten naar welke standplaats zij zich moeten begeven.
CAVALERIE.			
1ste regiment huzaren	{ 1ste, 3de en 4de eskadron. 2de en 5de eskadron. depot-eskadron.	Deventer. † Zutphen. Amersfoort. *	} Amersfoort.
2de regiment huzaren	{ 1ste, 2de en 5de eskadron. 3de en 4de eskadron. depot-eskadron.	Venlo. † 's Hertogenbosch. Haarlem. *	} Haarlem.
3de regiment huzaren	{ 1ste eskadron. 2de, 3de 4de en 5de eskadron. depot-eskadron.	Amsterdam. 's Gravenhage. † Leiden. *	} Leiden.
eskadron ordonnansen.	(in administratie bij het 1ste regiment huzaren).	} Amersfoort.	
ARTILLERIE (°).			
1ste regiment veld-artillerie. (staf 1ste afd. Utrecht. " 2de afd. Amersfoort)	{ 1ste, 2de, 3de en 4de batterij; 1ste en 2de treincompagnie. 5de en 6de batterij.	Utrecht. † * Amersfoort.	Utrecht. Amersfoort.
2de regiment veld-artillerie (staf 1ste afd. 's Gravenhage. " 2de afd. Leiden).	{ 1ste, 2de, 3de en 4de batterij. 1ste en 2de treincompagnie. 5de en 6de batterij.	's Gravenhage. † * Leiden.	's Gravenhage. Leiden.
3de regiment veld-artillerie. (staf 1ste afd. Roermond. " 2de afd. Bergen op Zoom).	1ste en 2de batterij. { 3de en 4de batterij; 1ste en 2de treincompagnie. 5de en 6de batterij.	Roermond. Breda. † * Bergen op Zoom.	Breda. Breda. Bergen op Zoom.

(°) De miliciens van de lichte van het loopend jaar, tot de regimenten veld-artillerie behorende, die nog niet in werkelijken dienst gesteld en gekleed zijn, moeten, in het geval in de 4de kolom vermeld, worden gedirigeerd:

die van het 1ste Regiment Veld-Artillerie naar Utrecht;
" " " 2de " " " " " 's Gravenhage;
" " " 3de " " " " " Breda.

De verlofgangers der treincompagnieën, die zijn aangewezen als ridders van voertuigen bij andere troependeelen, begeven zich naar de plaatsen alwaar de miliciens opkouden der onderdeelen, bij welke zij reeds in vredetijd zijn gedetacheerd.

KORPSEN.	ONDERDEELEN.	STANDPLAATS.	Waarheen de verlofgangers door de Burge-meesters moeten worden gedirigeerd bij opkomst met <i>speed</i> , indien de verlofgangers aldan niet in het bezit zijn van hun zakboekje en niet met zekerheid weten naar welke standplaats zij zich moeten begeven.
korps rijdende artillerie.	} 1ste en 2de batterij en instructie-batterij.	Arnhem. † *	Arnhem.
korps pontonniers.		Dordrecht. † *	Dordrecht.
1ste regiment vesting-artillerie.	1ste—8ste compagnie.	Utrecht. † *	Utrecht.
	9de en 10de compagnie.	Zwolle.	Zwolle.
2de regiment vesting-artillerie.	} 1ste, 3de, 5de, 8ste en 9de compagnie.	Naarden.	Naarden.
	} 2de, 4de, 6de, 7de en 10de compagnie.	Amsterdam. † *	Amsterdam.
3de regiment vesting-artillerie.	} 1ste—7de, 9de en 10de compagnie.	Gorinchem. † *	Gorinchem.
	} 8ste compagnie.	Arnhem.	Arnhem.
4de regiment vesting-artillerie.	} 1ste compagnie.	Hellevoetsluis.	Hellevoetsluis.
	} 2de en 5de compagnie.	's Gravenhage.	's Gravenhage.
	} 3de, 6de—10de compagnie.	den Helder, † *	den Helder.
	} 4de compagnie.	Willemstad.	Willemstad.
korps pantserfort-artillerie. (in administratie bij de 2de regiment vesting artillerie).	} 1ste compagnie.	den Helder.	den Helder.
	} 2de compagnie.	Haarlem.	Haarlem.
	} 3de compagnie.	's Gravenhage.	's Gravenhage.
	} 4de compagnie.	Muiden.	Muiden.
korps torpedisten.	} (in administratie bij het korps pontonniers.)	Brielle. †	Brielle.
korps genietroepen.	GENIE.	Utrecht. † *	Utrecht
1ste comp. hospitaalsoldaten.	HOSPITAALSOLDATEN.	Amsterdam. †	Amsterdam.
2de idem	} (in administratie bij het 7de reg inf.).	Utrecht. †	Utrecht.
3de idem	} (idem 5de idem).	Breda. †	Breda.
	} (idem 6de idem).		
pupillenschool.	BIJZONDERE KORPSEN	Nieuwersluis. †	
algem. depot van discipline.	EN INRICHTINGEN.	Vlissingen. †	
rij- en hoefmidschool.	} (in administratie bij het 8ste reg. inf.).	Amersfoort. †	
remonte-depot.	} (idem 3de idem).	Iegerpl. bij Milligen.	
normaal-schietschool.	} (idem 1ste reg. huzaren).	's Gravenhage. †	
artillerie-schietschool.	} idem.	Zwolle. †	
	} (in betaling bij het regiment gren. en jagers).		
	} (in administratie bij het 1ste reg. vest.-art).		

KORPSEN.

ONDERDEELEN.

STANDPLAATS.

instructie-compagnie.	(in administratie bij het 1ste reg. vest.-art.).	Schoonhoven. †
Koninkl. mil. academie.		Breda. † *
hoofdcursus.	(idem bij het instructie-bataljon).	Kampen. †
cadettenschool.	(Idem bij de Kon. mil. academie).	Alkmaar. †
artillerie-cursuscompagnie.	(idem bij het 2de reg. vest.-art.).	Delft. *
militaire schoolecompagnie.	(Idem bij het 4de regiment infanterie).	Haarlem †
koloniaal-werfdepot.		Harderwijk. † *
koloniale-reserve.	Staf en validen-compagnieën (aanvankelijk één).	Nijmegen. † *
	Reconvalescenten-compagnie.	Zatphen.
	Directie.	Delft
	Stapelmagazijnen	
	Constructie-werkplaatsen.	
	Pyrotechnische werkplaatsen.	Delft.
	Werkplaatsen voor Draagbare Wapenen.	
	Geschutgieterij.	
	Commissie van Proefneming.	's Gravenhage.
artillerie-inrichtingen.		

MARECHAUSSEE.

District 's Hertogenbosch.

Boxtel, Dussen, Geffen, 's Hertogenbosch, Heusden, Rijen, Tilburg, Veghel, Waalwijk en Woudrichem.

District Eindhoven.

Asten, Bergeijk, Bladel, Budel, Eindhoven, Gemert, Heeze, Helmond, Hilvarenbeek, Oirschot en Valkenswaard.

District Breda.

Alphen, Bergen op Zoom, Breda, Fijnaart (oude molen), Moerdijk, Ossendrecht, Oudenbosch, Raamsdonksveer, Roosendaal, Sprundel, Steenberg, Zevenbergen en Zundert.

District Sas van Gent.

Aardenburg, Axel, Breskens, Hontenisse, Hnlst, Neuzen, Oostburg, Sas van Gent, Sluis, West-Kapelle en IJzendijke.

's Hertogenbosch. † *

1ste divisie (omvattende het z. gedeelte van *Zeeland*, benevens het w. deel van *Walcheren*; voorts *Noord-brabant* met uitzondering van het n.-o. gedeelte).

KORPSEN.	ONDERDEELEN.	STANDPLAATS.
2e divisie (omvattende <i>Limburg</i> , het n.-o. gedeelte van <i>Noordbrabant</i> , benevens het z.-o. gedeelte van <i>Gelderland</i>).	<p><i>District Maastricht.</i> Beek, Eijsden, Gulpen, Heerlen, Kerkrade, Maastricht, Noorbeek, Schinveld, Sijpeltveld, Sittard, Vaals en Valkenburg.</p> <p><i>District Roermond.</i> Arcen, Echt, Heythuizen, Horst, Panningen, Reuver, Roermond, Thorn, Venlo, Vlodrop en Weert.</p> <p><i>District Nijmegen.</i> Boxmeer, Gennep, Grave, Nijmegen, Oss, Uden en Well.</p>	Maastricht. † *
3e divisie (omvattende <i>Gelderland</i> ten o. van den <i>IJssel</i> met uitzondering van het gedeelte gelegen op den linkerover van den <i>IJssel</i> , en van enkele gemeenten in het n.-w. gedeelte; voorts <i>Drenthe</i> alsmede het z.-o. gedeelte van <i>Groningen</i> en het z.-o. gedeelte van <i>Friesland</i>).	<p><i>District Zwolle.</i> Ambt-Ommen, Dwingelo, Hardenberg, Heerde, (*) Hoogeveen, de Lichtmis, Meppel, Steenwijk, Wollega en Zwolle.</p> <p><i>District Almelo.</i> Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo, Markelo, Ootmarsum en Raalte.</p> <p><i>District Zutphen.</i> Apeldoorn, Doetinchem, Neede, Ruurlo, Ulft, Winterswijk, Zevenaar en Zutphen.</p> <p><i>District Assen.</i> Assen, Beetsterzwaag, Borger, Hoogezand-Sappemeer, Muntendam, Nieuw-Amsterdam, Nieuwe-Schans, Oosterwolde, Ond-Schoonebeek, Roswinkel, Stads-Kanaal, Vlagtwedde, Winschoten en Zweelo.</p> <p><i>District Leeuwarden.</i> St. Anna-Parochie, Buitenpost, Dokkum, Drachten, Franeker, Heerenveen, Leeuwarden en Veenwouden.</p>	Zwolle. † *

(*) Wordt alleen in de wintermaanden uitgezet.